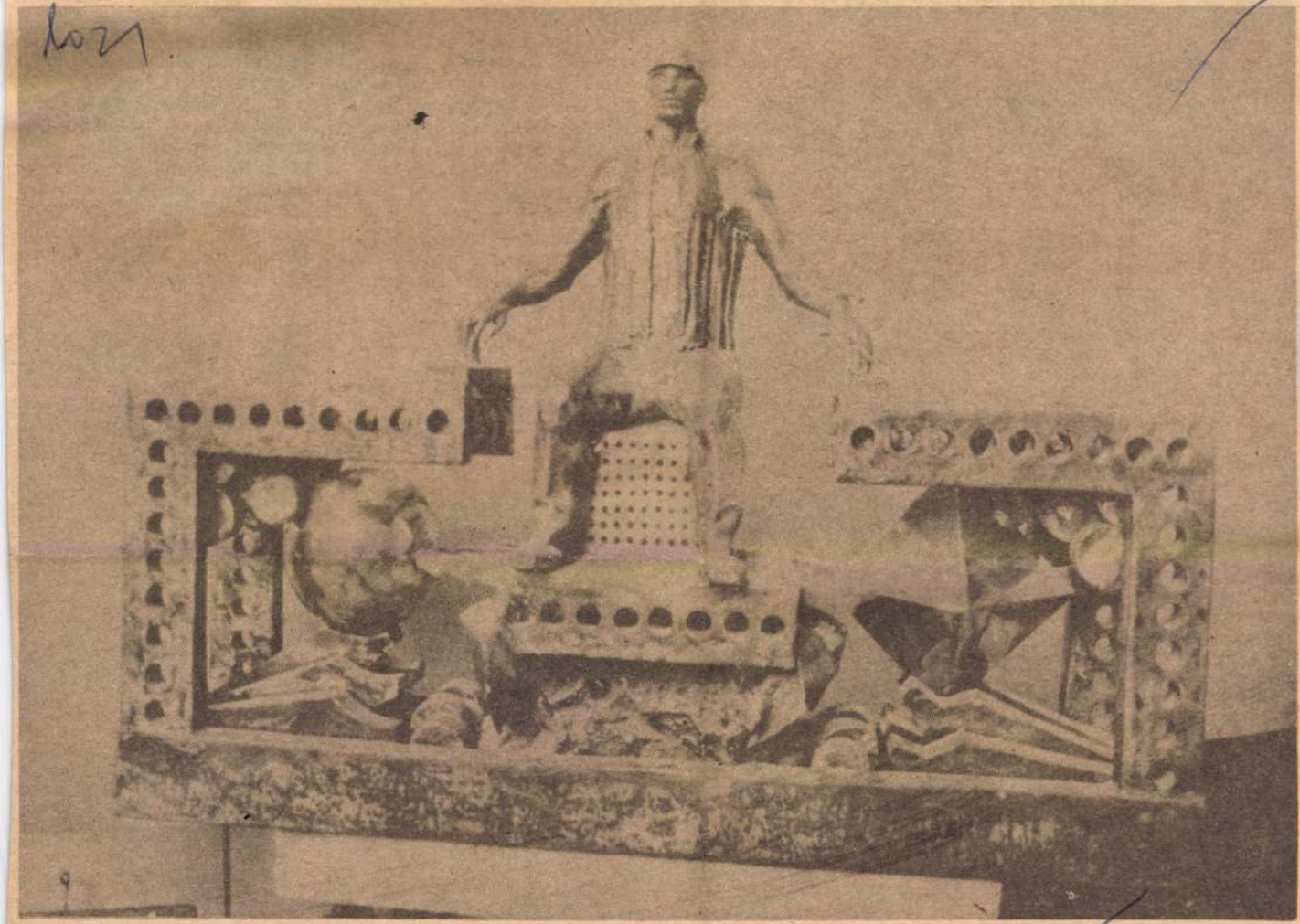

Kiss István: Munkástrón

Alagútfúrás több fronton

Naponta rázza meg a robbanás a Bajkál-hegységet a Bajkál—Amur fővonal egyik alagútjának építésén. A sziklás boltozatot két sorban tompa fény világítja meg.

Az alagútban folyamatos a kétirányú teherautó-forgalom. Bulldózer dübörög — tekintélyes méretei ellenére itt egyáltalán nem tűnik óriásnak. A közelben kővel megrakott, billenő teherkocsik sorakoznak. Szinte hihetetlen, hogy fölöttünk egy kilométer vastag sziklatömeg van. Lassan gördül a fejtéshez a rakodógép. A reflektor megvilágítja a hatalmas, kirobbantott kőtömböket.

A fúrómester emberei előkészítik a fúróberendezést. Mindössze két percre van szüksége a gépnek, hogy egyszerre öt, 3,5 méter mély lyukat fúrjon a sziklában. 170 ilyen furatot töltenek meg robbanóanyaggal.

Összesen több mint harminc kilométer alagutat kell fúrni a BAM-on. Közülük a két legnagyobb a vasútvonal nyugati szakaszán található: a 6,7 kilométer hosszú bajkáli és a több mint 15 kilométeres észak-mujszki alagút. E nagyszabású földalatti létesítményeket hagyományosan, a két végéről építve, a legtökéletesebb technikával is hosszú évekig tartana a munka. Ehelyett a szakemberek függőleges aknák beiktatásával bővítették a fejtés frontját. Az észak-mujszki alagút mentén három ilyen akna kialakítását irányozták elő. A fejtés mindegyikből két irányban folyik majd, vagyis egyszerre nyolc fejtőkomplexum rohamozhatja meg a hegyet.

Ez lesz az ország leghosszabb, 15 kilométeres alagútja. Ebben az évben több mint 500 méterre hatolnak a sziklába. Pedig nehézség akad bőven. Maga a „bejárat" megközelítése sem volt egyszerű, mivel a szikla körzetében volt. É
a terül
dózere
A tal
re ak
A
kulcs
mujs
tat.
léte
elk
N
te
ne
m
s

Szovjet könyvek külföldre

A Szovjetunió a könyvkiadás területén is a világ egyik nagyhatalma. A szovjet kiadóknál évente több mint 80 000 könyv jelenik meg összesen több mint 1 milliárd 700 millió példányban. A Szovjetunió egyike azoknak az országoknak, amelyeknek lakosai a legtöbb könyvet vásárolják. A szovjet könyveket több mint 110 országba exportálják.

Csehszlovákiában 1953 óta működik a „Szovjet Könyv" vállalat, amely eleinte szovjet kiadványokat importált, később azonban importtevékenysége fokozatosan kiterjedt a világ minden tájára. Ezért neve is megváltozott — „Nemzetközi Könyv" lett —, de egyik legfontosabb feladata ma is a szovjet könyvimport lebonyolítása.

Csehszlovákia 1971-ben 620 000 rubelért vásárolt szovjet könyveket, 1975-ben 730 000 rubelért, 1976-ban pedig 853 000 rubelért. Ez a három összeg együttvéve 14 144 importált könyvet jelent és összesen 1 597 913 példányt. Az importált szovjet könyveknek 70 százaléka politikai, gazdasági műszakitudományos és egyéb szaktematikával foglalkozik.

édesapjától a mesterséget. Első munkáját három évi tanulás után készítette el, s
...mikor tagja
...ma-
...k.

...uta

Egy 1908-ban gyártott Daraq
rendezett versenyen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 AUG 2 0
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Kiss Tatvalu

Kiss István, szobrász

KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS GYERMEKEK találkozóját rendezték meg szombaton a zánkai úttörővárosban. A szabadtéri szoborkiállítást Kiss István Kossuth-díjas, érdemes művész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke mutatta be a gyerekeknek; közölte velük, hogy — a nemzetközi gyermekév alkalmából — egy nagyméretű szobrot készít és ajándékoz ő is az úttörővárosnak.

– Hl

20

Népszabadság, Bp. 1979 jún. 24

Kiss István

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész három tavaszt — 1848, 1919 és 1945 tavaszát jelképező, közös medencébe tartó, három sziklából folyó forrást mintáz meg. A művész másik alkotása a kecskeméti Széchenyi lakótelepet díszíti majd.

Magyar Hirlap 1980/1/25/6

Kiss István

KISS ISTVÁN Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész kiállítása nyílt meg tegnap Miskolcon, a Vasas Művelődési Központban. Tárlatán negyvenöt, bronzból, kőből, krómacélból, tölgyfából és vörösrézből formált alkotása szerepel.

Magyar Hirlap 1980/11/6/o

Kiss István

Kiss István (1927–): Kossuth-díjas szobrász.
Főleg köztéri szobrokat, monumentális
emlékműveket készít.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim Bp.1977.Corvina

Kiss István

szált.

KISS ISTVÁN, Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból reprezentatív kiállítás nyílt csütörtökön a csehszlovák főváros egyik legszebb kiállítócsarnokában, az egykori Betlehem-kápolna épületében. Három héten át láthatja itt a közönség a művész egész eddigi munkásságáról számot adó, több mint 50 művet.

Magyar Hirlap 1979/7o/1ó

Kiss István

Felszabadulás, szoborterv

Kiss István: Felszabadulás, szoborterv
beton, acél, 85×40 cm, 1976
(fotó Kovács F.)

------Napló,
Művészet,1979.január /1.szám/ 46.old

Kiss István

KIÁLLÍTÁS NYÍLT tegnap Pozsonyban Kiss István Kossuth-díjas szobrászművésznek, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége elnökének alkotásaiból.

Magyar Hirlap 1979/98/10

Kiss István

A Fővárosi Szabadtéri Galériában szerepel alkotása.

Mindjárt a bejáratnál nagyméretű, figurális bronzszobrok fogadják a belépőt: Kiss István jelképes férfialakjai,

Magyar Hirlap 1979/88/9

Wagner: Szabadtéri szoborgaléria

Kiss István, kobrán

● KIÁLLÍTÁS. Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílik ma kiállítás Székesfehérvárott, a helyőrségi klubban. — Búza Barna szobrászművész kiállítását ma nyitják meg az esztergomi Vármúzeumban.

— o kiállítás

12

Esti Hírlap, Bp. 1979 aug. 17.

Kiss István, szobrász

— Szoboravatás Nyírbá[illegible] 8.

[illegible] Br[illegible] 3.

Szoboravatás Nyírbátorban

(Boros Jenő felvétele.)

A fennállásának 700. évfordulóját az idén ünneplő Nyírbátorban, a református műemlék templom sétányán vasárnap felavatták *Kiss István* Kossuth-díjas érdemes művész Tinódi Lantos Sebestyént ábrázoló szobrát. Ezzel egyidőben a Báthori István Múzeumban megnyitották a művész gyűjteményes kiállítását.

raversenyét. Nyilván könnyen szót értett a számára ismeretlen együttessel: rendkívül kidolgozott, példás zenekari hangzás jellemezte hangversenyét. A részletek finom megmunkálása és a művek nagyvonalú összefoglalása Ermler művészi erénye. Méltán aratott a bemutatkozása nagy sikert.

Fellegi Ádám fölényes technikai biztonsággal és őszinte poézissel szólaltatta meg a versenymű ma-

Kiss István, szobrász

DÓZSA GYÖRGYNEK állítottak emlékművet Hartán. Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotása — a pallosra szúrt Dózsa-fej — a Duna menti település emlékparkjában kapott állandó helyet. Az avatással egy időben a parkban kiállítás nyílt a művész köztéri szobraiból.

–: Hír

21.

szabadság. Bp. 1979. szept. 30.

KISS ISTVÁN

NÉPSZAVA 1979. április 27.

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Szabadtéri szoborgaléria

A Fővárosi Tanács V. B. művelődésügyi főosztálya és a Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság közös erőfeszítéseinek eredményeként az idén ismét megnyitotta kapuit a *Fővárosi Szabadtéri Galéria* a Vas utcában.

A két háztömb közé ékelt, kőlapokkal fedett utakkal és pihenőhelyekkel kiképzett kis parkban, amelynek kovácsolt vaskapuit napnyugtától napkeltéig bezárják, ezúttal a képzőművész szövetség pártszervezetének szobrász tagjai mutatják be munkáikat: parkszobrokat, monumentális emlékműveket, díszítőművészeti alkotásokat és ún. közép méretű kiállítási plasztikákat vegyesen. (Az utóbbiak beépített talpazatokon állnak.) Közülük néhány már ismerős egyéni és csoportkiállításokról, a fentebbi összetételben azonban, illetve a szabadtéri bemutatás kedvező lehetőségei között nemegyszer *új arcukat* mutatják, eddig kevésbé észrevett vonásaikat tárják fel.

Mindjárt a bejáratnál *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész, egyik legnépszerűbb köztéri alkotónk két nagyméretű figurális műve fogadja a látogatót. Közülük a „Generációk" című még a művész fiatalkori munkája: 1955-ben készült, eredetileg Tiszapalkonyára. Kiss István ekkori szobrászi stílusa még a plasztika klasszikus hagyományainak jegyében állt, ami mind a figurák — szobor egy kisgyermeket maga fölé emelő fiatal férfit ábrázol — formai kiképzésében, mind a kompozíció elbeszélő, zsánerszerű megoldásában, érzelmi hatásokra építő beállításában megnyilvánul.

A „Felszabadulás" címet viselő másik szobor egészen újkeletű munka — a művész Nyírbátorba szánt felszabadulási emlékműnek egyik változata. Benne már csak a finom jelképesség emlékeztet a „Generációk"-ra, mert plasztikai felépítése egészen újszerű, hallatlanul tömör. Meg kell jegyeznünk, hogy a szobor csak egy feléje épített kapu-alakzattal válik teljessé: innen lép ki — a kezében tartott virággal az elhozott szabadságot szimbolizálva — a felszabadító vörös katonát intonáló emberalak.

Sorrendben továbbhaladva *Makrisz Agamemnon*, ugyancsak európai hírű szobrászunk „Térdeplő nő"-je tűnik szemünkbe; a kompozíció a klasszikus görög szobrászaton iskolázott mester humánus szándékainak, lírai érzelemvilágának szép bizonyítéka. *Ifj. Szabó István* fából faragott Dózsája a roppant szuggesztív, az asszociációk egész sorát elindító megformálás okán érdemel említést: a fahasábok között égve trónoló Dózsa-alak a forradalmi tömegmozgalmak elpusztíthatatlanságára figyelmeztet.

A park hátsó felét az intimebb, kamara jellegű kompozíciók töltik meg. Közülük *Kalló Viktor* simára csiszolt, vörösmárvány „Auróra"-ja a legemlékezetesebb: a kavicsszerűen formált, titokzatos mosolyú asszonyarc igazi mitologikus hangulatot kelt. Portréval jelentkezik fiatal Munkácsy-díjasunk, *Janzer Frigyes* is, Kozma Istvánról, a közelmúltban elhunyt kiváló sportemberről készített arcmása az emberi és szobrászi mondaniváló szerencsés ötvözete.

Szépség, érzés és gondolat ad egymásnak találkozót *Szabó Iván* „Ünnep" című parasztasszony-alakjában; kiváló szobrászunk Medgyessy nyomán a népi-nemzeti karakter, a magyar etnikum erkölcsi vonásainak szobrászi megjelenítését keresi. Az emberábrázolás modernebb formáját képviseli *Kalló Viktor* Marx-szobra: kubisztikusan formált, súlyos tömbökből nő ki — mintegy filozófiájának társadalmi sémáit rombolóerejét szemléltetve — a nagy forradalmár jellegzetes alakja.

Hasonló, expresszív felfogás jellemzi *Mészáros Mihály* mozgó figuráját is, míg *Vasas Károly* „1917" elnevezésű műve a maga tömör nyugalmával, fallá préselődő lovasaival állít méltó emléket a polgárháborús idők harcosainak.

A fiatal szobrászgeneráció egyik legtehetségesebbje, *Gyürcsek Ferenc*: a tömegek és formák sajátos ritmusával, a futuristák feltalálta formasokszorozás módszerével épített „Jakobinusrózsá"-ja érdekes kísérlet haladó nagyományaink korszerű megidézésére. A pop-art rusztikusabb eszközeivel formált „Föld" című szobra a gondolati közlés mellett épületdíszítési feladatok ellátására is alkalmas.

Ilyen, dekoráló célok vezérlik *Várady Sándor* munkásságát is, aki hegesztett lemezből készített madaraival, és alumíniumlapokból hajlított konstruktivista emlékműtervével a szobrászatban is hasznosítható új technikai fogások és anyagok világába enged bepillantást. Izgalmas, fantáziadús kompozíciói már korunk új plasztikai szemléletét hordozzák, amelyet megérteni csak racionális úton, befogadókészségünk kitágításával lehet.

Az ismertetett kollekció — értesüléseink szerint — május végéig marad felállítva; ezt követően a nemzetközi gyermekévvel foglalkozó, új, tematikus összeállítást láthat majd a Vas utcában a főváros közönsége.

T. A.

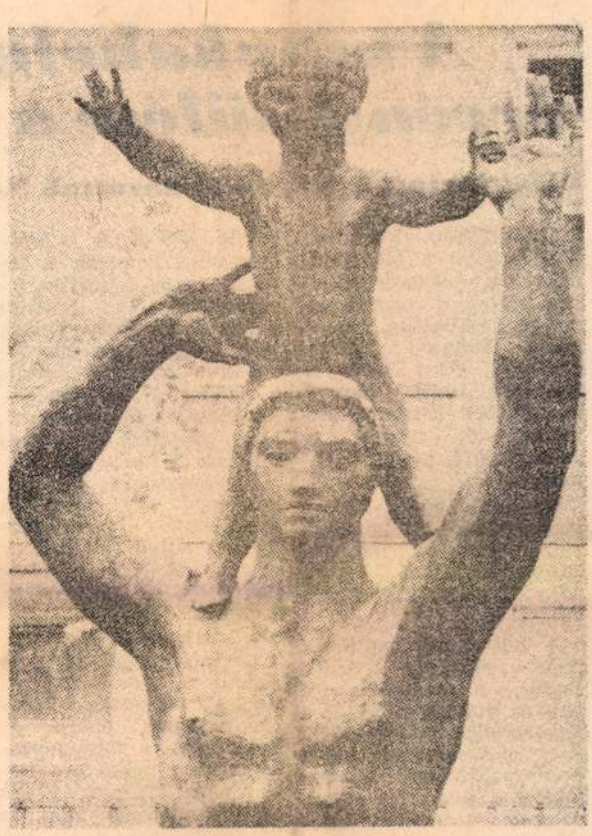

Kiss István: Generációk (részlet)

A munkahelyi demokrácia érvényesülése a közszolgálatban

Ülést tartott a Közalkalmazottak Szakszervezetének központi vezetősége

Csütörtökön kibővített ülést tartott a Közalkalmazottak Szakszervezetének központi vezetősége. A tanácskozáson, amelyen *Suhajda József* elnökölt, részt vett és felszólalt *Havasi Ferenc*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára és *Juhász Ottó*, a SZOT titkára is.

Elsőként *Havasi Ferenc* tájékoztatta a központi vezetőséget az időszerű gazdaságpolitikai teendőkről, majd kérdésekre válaszolt.

A következő napirendi pont előadója *Szabó Endre*, a szakszervezet titkára volt. A témája: a *munkahelyi demokrácia és a szakszervezeti jogok érvényesülésének tapasztalatai a közszolgálatban*, valamint a továbbfejlesztés aktuális kérdései.

A munkahelyi demokrácia a közszolgálatban három fő formában érvényesül: *a munkaértekezleteken, a különböző rétegtanácskozásokon és a vezetői fogadóórákon.* A szakszervezet véleménye szerint a közvetlen fórumrendszer legnagyobb hagyományokkal rendelkező és legjobban bevált formái *a munkaértekezletek*, amelyeknek jelentőzó gyakran túlságosan

remtő szakaszok is, amelyek megalapozták a további reális fejlesztés lehetőségeit. *A fejlődés máris érzékelhető.* Ennek jelei a hozzászólások, javaslatok növekvő száma, a gyakoribb munkaértekezletek és általában az, hogy megélénkült a foglalkozás a témával.

A nehézségek, fogyatékosságok egy része a szemléleti problémák mellett abból fakad, hogy néhány ágazati irányelv túlságosan is általánosan fogalmazódott, és a konkrét kérdések kimaradtak a szabályozásból. Így nem rendezett mindenütt a vezetők *válaszadási kötelezettségének* módja és határideje, a munkaértekezleteken néhol nem készül jegyzőkönyv, s így az elhangzottak nem is kérhetők számon. Gyakori még, hogy formális a vezetői beszámoló, s így elmaradnak a hozzászólások is, mert *nincs miről véleményt nyilvánítani.* A szakszervezeteknek fontos feladatuk, hogy még jobban készítsék elő ezeket a tanácskozásokat, s ebbe a *dolgozók felkészítése* is beletartozik.

Hangsúlyozták: tudatosítani kell, hogy az állami hivatalok, társadalmi szervek vezetőinek, s lyok minél eredményesebb végrehajtása érdekében. Ilyen irányelv szabályozza például az igazságügyi dolgozók anyagi és erkölcsi megbecsülését és a tanácsi törzsgárdatagságot. Az egyetértési jog érvényesülését bizonyítja az az általános megállapítás, miszerint az alapszervezetek többségénél *minden lényegesebb, a dolgozók élet- és munkakörülményeit, a munkaviszonyt érintő általános intézkedés a szakszervezeti bizottságokkal egyetértésben történik.* Különösen ott érvényesül hatékonyan az egyetértési jog, ahol a munkahelyi vezető és az szb-titkár között megfelelő munkakapcsolat alakult ki. Ma már a közszolgálatban is általános gyakorlat, hogy az szb-titkár *rendszeresen részt vesz a vezetői értekezleteken, így beleszólhat például a bérezésbe, a jutalmazásba, a létszámgazdálkodással és a szociálpolitikával kapcsolatos döntések előkészítésébe.*

Felvetődött a tanácskozáson: felül kellene vizsgálni azt a jelenlegi helyzetet, amely *nem teszi lehetővé a közszolgálatban kollektív szerződések megkötését.* Az utóbbi években több intézkedés is született a munkáltatói jogkörök decentralizálására, s ez a megváltozott helyzet indokolttá tenné a hivatalokban a kollektív szerződésekhez hasonló *munkaügyi szabályzatok* megalkotását.

Mivel a közszolgálatban — főleg az államigazgatási és igazságszolgáltatási szerveknél — a munkáltatói jogokat gyakran még mindig magasabb szintű, vagy választott testületek gyakorolják, szükségessé vált, hogy a szakszervezeti bizalmiak hatáskörére *külön irányelveket* adjanak ki. A munkáltatói jogok decentralizáltsága esetén, így különösen az ügyészi szerveknél, a bizalmi *közvetlenül nem gyakorolhatja egyetértési jogát*, s ezért a szakszervezet indokoltnak tartja a munkáltatói jogkörök további *körültekintő decentralizálásának kezdeményezését.* Az összhang megteremtése érdekében felül kell vizsgálni a szakszervezetek szervezeti felépítésének módosítási lehetőségeit is (főbizalmi-hálózat, a szakszervezeti csoportok átalakítása stb.).

Szó esett a központi vezetőség ülésén *a bizalmiak* szerepéről, megnövekedett feladataikról. Többen felvetették: elfogadhatatlan az a vezetői szemlélet, amely a bizalmiak beleszólását tekintélysértésnek, feleslegesnek ítéli, s *nem partnerként, hanem beosztottként kezeli őket.* Több helyütt nem érvényesül kellően a bizalmiak beleszólási joga a *kitüntetéseknél* és a *lakástámogatásnál.* Összességében mégis az a vélemény alakult ki, hogy a szakszervezeti jogok gyakorlása a közszolgálatban széles körben az érdekvédelem *hatékony eszközévé vált.*

A központi vezetőség végezetül *megtárgyalta* és *jóváhagyta a szakszervezet 1978. évi gazdálkodásáról szóló jelentést.*

D. A.

Nyikolaj Gribacsov látogatása

A *„Ki tud többet a Szovjetunióról?"* vetélkedő országos döntőjére hazánkba látogat *Nyikolaj Gribacsov*, a húsz nyelven, kétmilliós példányszámban megjelenő „Szovjetunió" című folyóirat főszerkesztője. A Lapkiadó Vállalat vendégeként hazánkban tartózkodó szovjet vendéget fogadta *Fodor László*, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese, valamint *Várkonyi Péter*, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke, és ellátogatott Békés megyébe is. Nyikolaj Gribacsov csütörtökön elutazott hazánkból.

elbeszéljük, hogy micsoda nagyot fordult velünk itt a történelem. Különösen, ha a gyerekek sorsát beszéljük, de azért én azt hiszem, csak elmegyek, ha betöltöm a hatvanadikat az ősszel.

Van, amit nem szeretek,

változott az eddigi rend. Nem volt ezzel a brigáddal soha olyan baj, hogy ne lett volna a munkák idején valaki a helyén. Egymás között is ugyanolyan gonddal osztoztunk meg, hogy mindenre jusson egyformán szolgálat

Kiss István

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás csütörtökön, egy budapesti nagyvállalat üzemi kultúrtermében. A Volán 1-es számú vállalatának IX. kerületi, Pápay István utcai telephelyén megnyílt tárlat köztéri szobrászatunk jeles alkotójának csaknem harminc művét vonultatja fel.

Magyar Hírlap 1979/256/8

1021 Kiss István
szobrászművész

1979. III. 23. Televizió 2. müsor 20,55 Áné

TV Hiradó 2.

- Kiss István alkotásaival ismerkedhetnek 3 hétig a prágai művészet kedvelők. A reprezentativ kiállitás megnyitásán a Kossuth-dijas szobrászmüvész is megjelent. A csehszlovák főváros egyik legszebb kiállitócsernokában, az egykori Betlehem kápolna épületében rendezett tárlaton 50 mü szerepel.
Az érdeklődők megtekinthetik Kiss István szobrainak terveit, másolatait, illetve eredeti kisplasztikáit.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 APR 1
TÜKÖR
Budapest

Kiss István
szobrászművész
1071

MUNKÁSTRÓN

A Tanácsköztársaság kikiáltásának 60. évfordulója alkalmából Miskolcon a városi művelődési ház előtt felavatták Kiss István szobrászművész Munkástrón című alkotását.

ETVÉDELEM

y és kolibri

lején különös nevű, is-
nű madarak jelentek
mentén.
földgolyó száz és száz
tollazatú madara adott
ozót egymásnak a vad-
ras vidéken, a szeszé-
artján, egy fészekaljnyi
t világrész énekesei,
rkeztek Molnaszecsődre,
s madárbúvár házába.
adagaszkár, Új-Guinea,
exikó, Himalája, Kali-
ven nevek szerepeltek a
eményeken. Mert a vi-
madarak nem szelhet-
égteret; levelezés útján,
ölődtek. Molnár Lajos
ául egy fekete harkályt
preparálva —, s kapott
adicsommadarat. Ha ez
szépségűnek számított
or Polinéziában kincset
rösfejű gébicsünk.
tucatját töltötte meg a
dárbúvár gyűjteménye

pénzben és eszmei értékben — azt ma már csak találgatni lehet.

Mindenesetre, akad hely az országban, ahol fogalmat nyerhetünk arról: milyen lehetett a molnaszecsődi gyűjtemény jó fél évszázaddal ezelőtt. Történelmi nevezetességű épülethez vezet az utunk. Körmendre, a Batthyány-kastélyba. A legenda szerint itt bújtatták az első magyar miniszterelnök nemzetére maradt ereklyéjét, a kivégzési darócinget, a golyó ütötte lyukkal és a lőpor perzselte koromudvarral. E daróc-felsőnek — miként a helybéliek állítják — a második világháború utolsó heteiben nyoma veszett.

A Batthyányak kastélya azonban áll, és esztendőről esztendőre nyeri vissza szépségét, varázsát. Színházat, könyvtárat terveznek ide, s még az egykori kocsiszín is a kultúra szolgálatába lépett.

Sok hányódás, kamra- és pinceélet után a szecsődi gyűjtemény épen maradt példányaiból itt alakult meg a Rába Tájmúzeum. Éppen az utolsó pillanatban, amikor a szénkéneghiány végleges pusztulással fenyegette a kolibriket és paradicsommadarakat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Kiss István, kossuth- és Munkácsy-díjas szobrász-művész

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

„Mindent, ami emberi, [illegible] emberalakkal fejezhetek ki a leghívebben”

Kiss István szobrai

Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész az idén többszörös jubiláns: 50 esztendős, 25 év óta szobrász, és ötven köztéri műve látható az ország különböző tájain.

Aki műtermében körülnéz, meg sem kérdezi, mivel ünnepli ezt a sok kerek számot. A képzőművész nemcsak a maga gyönyörűségére dolgozik, hanem azért is, hogy minél többen láthassák alkotásait. Kiss István számára a munka ünnep is, pihenés is.

A Százados úti műteremben fázisonként nyomon követhető egy-egy szobor születése. Egy emelvényen kétarasznyi szoborcsoport, mellette ugyanennek a még kisebb fémmodellje, egy csupaüveg, modern épülettömb makettja elé helyezve. Odébb a szeptemberben megrendezett műcsarnokbeli gyűjteményes kiállításának egyik legérdekesebb darabja: a Munkástrón. A fal mentén sokasodó, nagyobb méretű fémelemek szemléltetik, hogy a kiállításon látott változat: egy nagyobb méretű szoborhoz készült tanulmány. A Munkástrón krómacélból készül, hegesztéssel. 4.80-szor 3.50-es méretben állítják fel Miskolcon, a Vasas Művelődési Központ előtt. Az épületet tavaly decemberben avatták fel, a szobrot idén december 3-án, a város felszabadulásának évfordulóján adják át.

— A Műcsarnokban kiállított változat ott volt az intézmény felavatásán — mondja a művész —, hogy láthassák azok, akiknek készül; láttam: sajátjuknak érzik, mert — ha áttételesen fogalmaztam is — mondanivalóját mindenki érti.

A kicsinyített formájában is impozáns épületről, és az eléje szánt szoborról kérdezem.

— Az épület a Népstadion úton már majdnem elkészült; ez a foncsorozott üvegpalota a honvédség kulturális központja lesz. A nyugodt architektúrájú tömb ellenpontjaként csipkeszerű szobrot képzeltem elé; egyelőre csak annyi bizonyos, hogy a több alakú kompozíció emeletnyi magasságú és tíz méter szélességű lesz.

— Sokféle anyagból dolgozik. Most, mintha beleszeretett volna a krómacélba.

— Minden jó anyagot szeretek; és nem föltétlenül az a jó anyag, amelyet könnyebb megmunkálni. Jobban bízom az ellenállóbb anyagban. De hát megdönthetetlen szabályok nincsenek: a mű határozza meg, miből akar megszületni. Nincs olyan anyag, amellyel szemben ellenérzéseim lennének. Dolgozom bronzzal, kővel, agyaggal, krómacéllal, színes üveggel; még Hungarocellel is — igaz, hogy csak segédanyagként: egy kiállítási szobrom váza volt.

— Fel tudná sorolni, mikor, hol, melyik szobrát állították fel?

— Nehezen. Azt megmondhatom, melyik a legnagyobb méretű munkám, mert az egyben Közép-Európa legnagyobb egy kőből faragott szobra is. Tízalakos Dózsa-szoborcsoportom ötméteres főalakjához Süttőn akadtak egy remek, repedésmentes monolitra, azaz szikladarabra. A szobrot gipszmodell alapján készítette el a kőfaragó vállalat — négy évig dolgoztak rajta.

— Tekintélyes méretű a margitszigeti Pest-Buda-szobor is, amelynek érdekessége, hogy az összekötő vörösréz-héjazat belsejében bontakozik ki a bronzplasztika.

— Ezt a szobrot Pest-Buda egyesülésének jubileumára, annak szimbólumaként készítettem.

— Hogyan vált a monumentális köztéri szobrok alkotójává?

— 1953-ban végeztem el a Képzőművészeti Főiskolát, ugyanakkor nyertem el az országos Dózsa-pályázat első díját — ennek nyomán készült el az imént említett Dózsa-szoborcsoport, amely a Tabánban látható. Aztán — feszített tempót diktáltam magamnak. Vagy nekem diktálta a természetem, a szerencsém, a követelmények? Akárhogyan fogalmazok: ötven nagy méretű szobor — kemény fizikai munka is.

— Talán összefügg ezzel is, hogy a legsikeresebb köztéri szobrász első önálló kiállítását csak tavaly láthattuk?

— Hiányzott a kezdő lendület, mert sok mellékes tevékenységgel, adminisztrációval, nem szobrászmunkával jár egy ilyen kiállítás. Ennek nehezebben rugaszkodtam neki, mint egy tízméteres szobornak. Úgy kezdődött, hogy meghívtak Moszkvába. Eredetileg csak ottani kiállításról volt szó. Aztán a Pravda cikke, a moszkvai rádió interjúja, a kiállítás sikere nyomán meghívtak Jerevánba, Tbiliszibe, Bakuba is. Egy-egy város: egy-egy hónap. Nyolcvan szobrom vándorolt. Meghatott az ottaniak érdeklődése, és türelme: sorbaálltak a kiállítások előtt. A moszkvai Puskin Múzeum megvásárolta Felszabadulás-emlékművemet, amelynek hétméteres változatát a Műcsarnok főhelyén mutatták be ősszel; s Mátészalka főterén állítják fel, a terv szerint jövőre. A szovjetunióbeli vándorkiállítás folyamán mindenütt volt egy kedvenc szobor — ahol ami a legjobban megtetszett, odaajándékoztam. A jerevániak szívéhez legközelebb állt a Népmese, Tbilisziben az Ikaruszt találták a legszebbnek, a Galambokat Bakuban állítják fel, az ottani hatalmas építkezések nagy közterén.

— A szovjetunióbeli és a Műcsarnokban látott kiállítását folytatja-e másutt?

— Dunaújváros, Szeged, Berlin, Varsó, Szófia: az idei kiállításaim színhelyei.

Péreli Gabriella

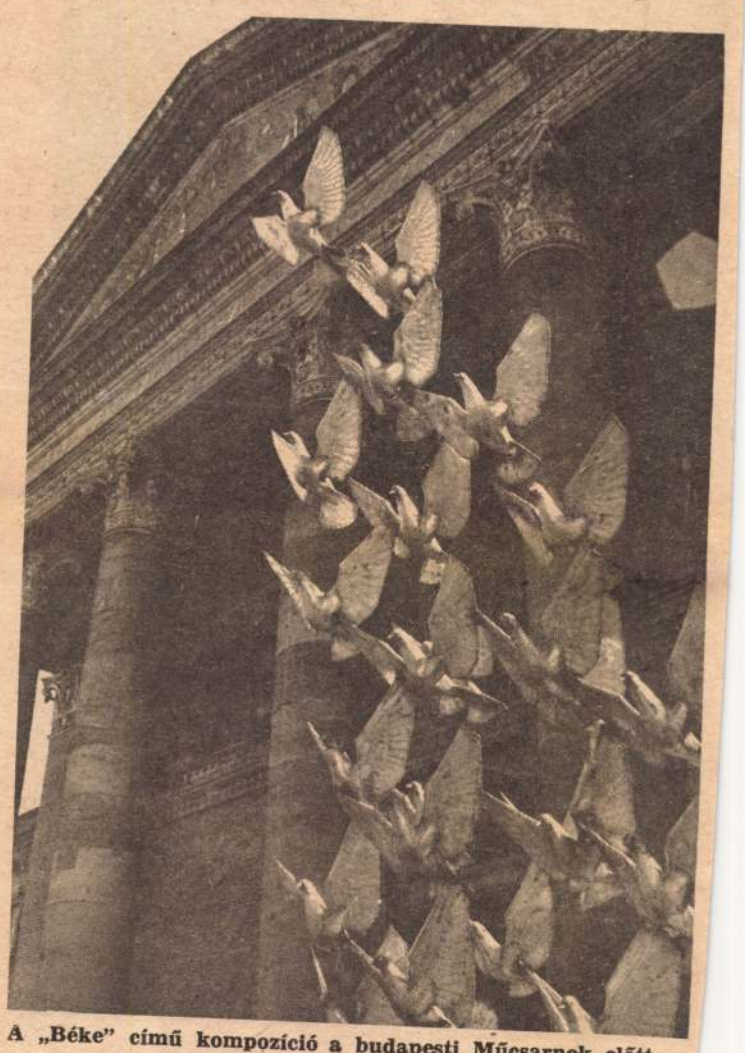

A „Béke” című kompozíció a budapesti Műcsarnok előtt

yütt, egymásért

nács elnöke

zetiségi politika
tő elvi kérdésnek
i politikánk fon-
e nemcsak belpo-
zmus napjainkban
us felszításával —
köze csődöt mon-
k a szocialista or-
ni. Ehhez a nem-
elhasználja. Csak
k nem veszik ész-
nzetiségiek ügyét
nperializmus, ha-
megsemmisítését.

politikánk, amely
izmus tanítására
és határozottan
soviniszta meg-
intén ellene va-
asszimilációnak is.

ement nagy tár-
talakítás a szo-
pítése, a párt ál-
s politika, a mun-
negteremtette a
végrehajtásának
szt vettek a nem-
ozik a mezőgazda-
rvezése, a me-
iparosítás, a
ilis, egészségügyi
ek, s mind-mind
mzetiségi politi-
színen tartását is

gok gyakorlásában
yar, szlovák, né-
yelvet beszélő ál-
emberek társa-
t mindenkor a
közösségért való
eg. A megye 15
lője közül ilyen
nemzetiségi, Bé-
Tótkomlós nagy-
agoknak 40—50
Méhkeréken 90
zetiségű.

rom nemzetiség
stagok 20 százalé-
százaléka német

A nemzetiségi kulturális élet gerincét az öntevékeny csoportok alkotják. Kiemelkedik ezek közül a békéscsabai Balassi táncegyüttes, amely több országban figyelemreméltó sikereket ért el, vagy a kedves színfoltot jelentő tótkomlósi úttörőzenekar.

A nemzetiségi kultúra megbecsülését mutatja a kedvező feltételek megteremtése mellett, hogy Tomasovszki Mihályné szarvasi szlovák énekes a Népművészet Mestere kitüntetés tulajdonosa. Nyisztor György, az eleki művelődési otthon igazgatója, Lipták Pál, a megyei könyvtár vezetője a legmagasabb elismerésben részesültek, a Kossuth-díj tulajdonosai.

Elmondhatjuk azt is, hogy Békés megye igen gazdag a nemzetiségi, néprajzi hagyományokban, amelyek gyűjtése az utóbbi időben fellendült. Három tájház is felépült, szlovák nemzetiségi Békéscsabán, Tótkomlóson és Szarvason, rövidesen elkészül a román és német tájház, amelyek a nemzetiségi hagyományok méltó őrizői és ápolói lehetnek.

Büszkék vagyunk arra, hogy jelentős nemzetközi visszhangot váltott ki a megyénkben megrendezett I. nemzetközi néprajzi nemzetiségi kutató konferencia. Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban külön nemzetiségi osztály segíti ezt a tevékenységet. De 1977-ben a „Békés megyei románok" című kiállítás is jól szolgálta a nemzetiségi közművelődés céljait.

Az országos rangú gyulai Várszínház a nemzetiségiek anyanyelvén tartott előadásai a szomszédos szocialista országok művészeinek közreműködésével szintén az anyanyelvi kultúra ápolását, nemzetiségi politikánk gazdagítását szolgálták, a barátság hídját építették. Megfelelő módon és formában segíti a hagyományok ápolását a megyei Jókai Színház is.

A közművelődés színvonalának és tartalmának további javítása érdeké-

Képek a

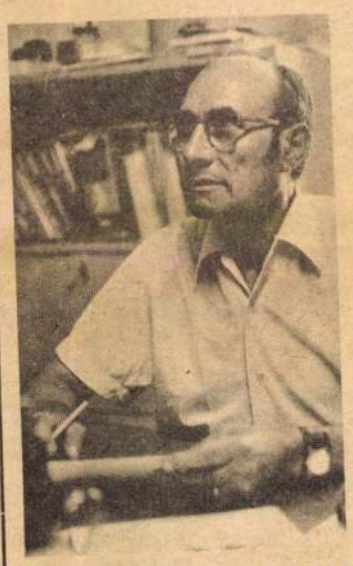

Nyisztor György, az eleki művelődési ház Kossuth-díjas igazgatója

Kétnyelvű felirat Békéscsabán

Szlovák tájház Békéscsabán

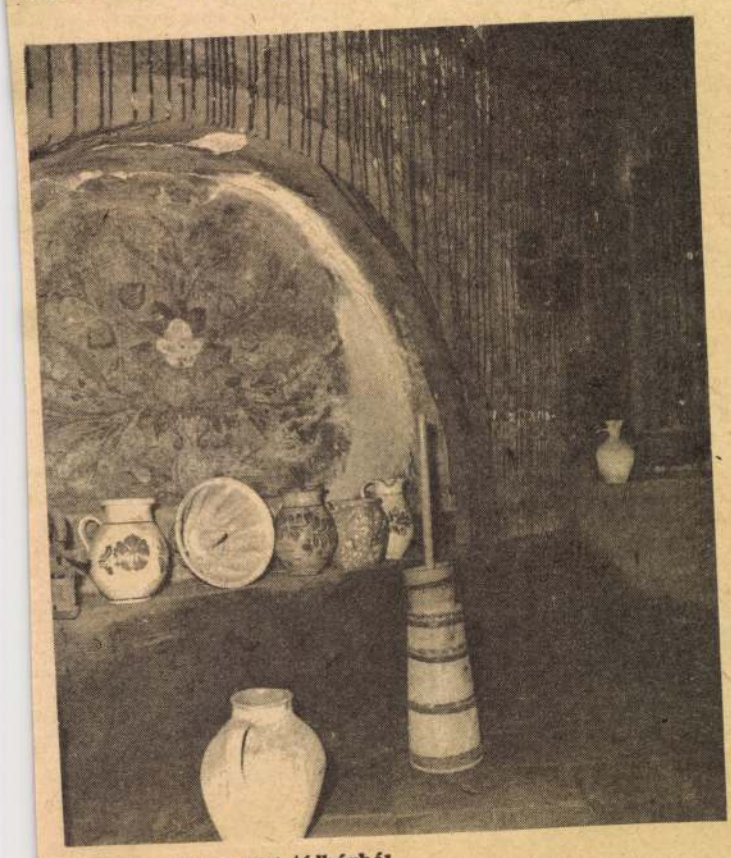

Részlet a tótkomlósi tájházból

Az eleki nemzetiségi együttes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 MÁR 24
SOMOGYI NÉPLAP

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1021

A „Béke védelmében"

A Magyar Néphadsereg Művelődési Központja előtt állítják fel Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész a »Béke védelmében« című szoborkompozícióját. A kromacélból készült szoborcsoport alakjai a néphadsereget, a dolgozó népet szimbolizálják, és háttereként a több tucatnyi békegalamb érdekes keretbe foglalja a hatalmas szoborcsoportot.

a versen

Ma kezdő
tós-idény. A
ményre Misl
ott rendezik
nyos Bükk I
somogyi autó
mal rajthoz
Szántó Lászl
dési SE Vo
nak vezetője
posváriak mi

a túraszámokban indulnak. Kik képviselik a megyénk színeit az egyes kategóriákban?

Ralli. Öt párosunk indul: Hidegh — Csabai, Borsányi — Szilágyi, Kovács — Bojtai, Kárpáti — Kampf, Nagy A. — Farkas.

Túra. Kilenc somogyi páros rajtol: Galgóczi — Keszler, Fodor — Karsai, Budai — Frang, Szabó — Fülöp, Kovács I. — Targos, Kovács II. — Kocsis, Patakvölgyi — Rácz, Kalotsa — Marton és Bernáth — Prait.

A túrások ma délben, a rallizók pedig ma este rajtolnak.

Rákóczi győzne, nagyon fölzárkózna a pécsiek mögé. Mindkét csapat háza tájján tisztában vannak a találkozó fontosságával, ezért kettőzött szorgalommal készültek a rangadóra. A Rákóczi — mint ismeretes — a hét közben nehéz kupamérkőzést vívott Fehérváron, és sikerült neki az MNK-ban a nyolc közé jutás. Ez fokozta a jó hangulatot és a bizakodást is, hiszen a pécsieknél lényegesen erősebb ellenfél otthonában sem játszott alárendelt szerepet a kaposvári csapat. Biztató, sőt nagyon is biztató volt a győriek elleni — múlt vasárnapi — mérkőzés. Úgy

---

Sakk OB II

FTC — K. Közlekedési SE 9,5:4,5

Gosztonyi — dr. Máthé 1:0. | mindössze egyetlen győztes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MÁR 21

DOLGOZÓK LAPJA

Kiss István, kossuth-díjas szobrászművész

/1011

A „Béke védelmében"

A Magyar Néphadsereg Művelődési Központja előtt a Tanácsköztársaság 60. évfordulója alkalmából felállítják Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész a „Béke védelmében" című szoborkompozícióját. A krómacélból készült szoborcsoport alakjai a néphadsereget, a dolgozó népet szimbolizálják és háttereként a több tucatnyi békegalamb érdekes keretbe foglalja a hatalmas szoborcsoportot. A képen: utolsó simítások a krómacél kompozíción a Százados úti művésztelepen

Nemes

„Az emberiség bék

— Alig másfél esztendeje, hogy megünnepeltük a 60. évfordulóját a Nagy Októberi Szocialista Forradalomnak, amely megnyitotta a szocialista világforradalom, a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet korszakát. Négy hónapja volt a 60. évfordulója annak, hogy megalakult a Kommunisták Magyarországi Pártja, amely az orosz forradalom példájából és a lenini tanokból útmutatást merítve, Magyarországon is kibontotta a szocialista forradalom harci lobogóját. S négy hónappal színre lépése után a proletariátus új, forradalmi pártja, megnyerve a szocialista tanácshatalom ügyének a munkásság döntő többségét, és egyesülve a kommunisták elveit és harci programját elfogadó szociáldemokrata párttal, megszületett hazánkban az első munkáshatalom.

— 1919. március 21-én Magyarország proletariátusa, a falusi szegénység aktív támogatásával, és más dolgozó rétegek rokonszenvét is megszerezve, az egyesült párt vezetésével meghódította a hatalmat, megteremtette a Magyar Tanácsköztársaságot — mondotta Nemes Dezső.

A továbbiakban visszatekintett nemzeti történetünk e nagy eseményének [illegible]

gyobb lehetne, ha nem k vetkezik be a Mao Ce-tun féle pekingi vezetés szakad útra lépése, amely napjain ban a tőkés hatalmak le reakciósabb erőivel való ny összejátszásig, a kapitalis világ vezető köreivel va szövetség szorgalmazásáig, szocialista Vietnam elle gyalázatos katonai támadás jutott el.

— A pekingi kalandorp litikusok közvetlen céljai tartozik a délkelet-ázsiai t jeszkedés, amelynek útjá áll a független és szuver szocialista Vietnam. A mao ta mániákusok távolabbi rándja a kínai világural hegemónia. A szovjetellen ség a fő fegyverük, amell igyekeztek megszerezni közvetlen céljaikra haszno tani a tőkés hatalmak elné sét, rokonszenvét és segíts gét a szocialista Vietnam leni agressziójukhoz is.

— E kalandorpolitikusok k rábban papírtigrisnek nyilv nították az imperializmust, J lenleg a pekingi taktika: ös szeölelkezni a tőkés hat makkal és kihasználni ők közös szovjetellenes platform ajánlva nekik.

— A maoista kalandorok a nyugati imperialisták össz játszása és szövetkezése neh

79. 96814 Petőfi Nyomda, Kecskemét — F. k.: Gila János

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész.

Meghívó

A Bács-Kiskun megyei Tanács,
a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége,
a Finomkerámiaipari Művek, az Üvegipari Művek,
a Képző- és Iparművészeti Lektorátus,
az Ipari Formatervezési Tájékoztató Központ

tisztelettel meghívja Önt az

I. szilikátipari formatervezési triennáléra

Megnyitó:
1979. DECEMBER 9-ÉN 11 ÓRAKOR
a Bács-Kiskun megyei Művelődési Központ
kamaratermében
(Kecskemét, Május 1. tér 1.)

A megnyitót tartja:

Kiss István

szobrászművész
A Magyar Képző- és Iparművészek
Szövetségének elnöke, Kossuth-díjas és Kiváló művész.

A kiállítás megtekinthető:
1980. január 20-ig, naponta 10—18 óráig.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István

KELET-MAGYARORSZÁG

szobrászművész

1021

Munkástrón. Kiss István szobra.

boronát, a szekér ki volt gallyazva, meg fel volt virágozva. Elindultunk a posta felé, azután meg a kastély alsó kapuján mentünk a tölgyerdőbe, a Rákóczi-fák alá. Emlékszem, mintha most lett volnaa. Idegenből volt valami programoló, mindenki nagyon hallgatta, mert akkor már a népek kezdtek a kommunisták felé húzódni. Akkor mehettünk be először a gyönyörű parkba. Volt egy kis emelvény, a kis iskolás-lányok be lettek tanítva táncra, meg szavalatra, az volt a műsor. Azután meg Rézműves Kálmán bandája húzta a nótát, arra táncoltunk május 1-én is, meg az új kenyér ünnepén is. Azt

46-ban n
kenyér ür
is, amikor
munkások
pontonhid
vágtunk, i
tottunk.
nem emlél
az is s
volt... M
46-os máj
tűzvész u
március 2
leégett. A Boltháti részen kezdődött, s mivel fújtak a bőjti szelek, a hatalmas lángok szinte repültek a levegőben. De jellemző a felszabadulás utáni bizakodó hangulatra, hogy május 1-én már ünnepelt a falu. A leégett nádasházak helyén újak építéséhez kezdtek, renge-

Építünk is például egy - ú
iskolát, jövőre kezdjük. Mi
nek soroljam? Inkább dolgo
zunk, mert van értelm
Most már minden évben va
mit ünnepelnünk május 1-é
a Rákóczi-tölgyek alatt.

Angyal Sándo

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 JAN

Művészet

Kiss István, szobrászművész

Kiss István: Felszabadulás, szoborterv, beton, acél, 85×40 cm, 1976 (fotó Kovács F.)

1021

Kiss István szobrai Varsóban

Berlini és pozsonyi élénk szakmai és közérdeklődést kiváltó szereplésük után Kiss István szobormunkái Varsóban is felkeltették a képzőművész szakma, a közönség, a kulturális intézmények és a sajtó figyelmét. A varsói Foksal utcai kiállítóhelyiségben október 6-án megnyitott kiállításon Kiss István 49 munkája kapott helyet. Közülük különösen a krómacélból készült 340×450 cm-es legújabb alkotása, a *Munkástrón*, valamint a *Felszabadulás*, a *Két Bolyai*, az *Élet*, az *Ady*, a *Dózsa*-fej, s az újabb változatában elkészített *Galambok* váltottak ki osztatlan sikert. A Galambok című művét Kiss István odaajándékozta egy varsói gyermekpark díszítésére.

ɔlémát teljes mélységében kidol-
ıűvészetnek – főként Feofan Grek
ıtős, Bizáncból kiinduló szellemi
ződő kapcsolatára éppúgy, mint
ori orosz művészet közötti össze-

ontva, alaposabban meg kell vizs-
ımok érvényesülését, a műfajok
több tényező figyelembevételével
ndszerében bekövetkező változá-
natkozó fejtegetések több ponton
n vonatkozik ez a művészet és
i összefüggésekre. A kultúrtörté-
a még szorosabb bevonása bizo-
zt a – tárgyi, művészeti emlékek-
rületet művészettipológiai, műfaji
uk.
niképp sem csökkentik annak a
er e művével szilárd elméleti ala-
körű kibontakozásához a közép-
De nemcsak ott, mert az ajánlott
művészetének vizsgálatát is min-
meg a műfajkutatás.
iségét mi sem jelzi jobban, mint
leklődés mind a Szovjetunióban,

ıR ISTVÁN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 ÁPR 30
Vass István
SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP
nyilvánvaló

1021

KISS ISTVÁN: MUNKÁSTRÓN

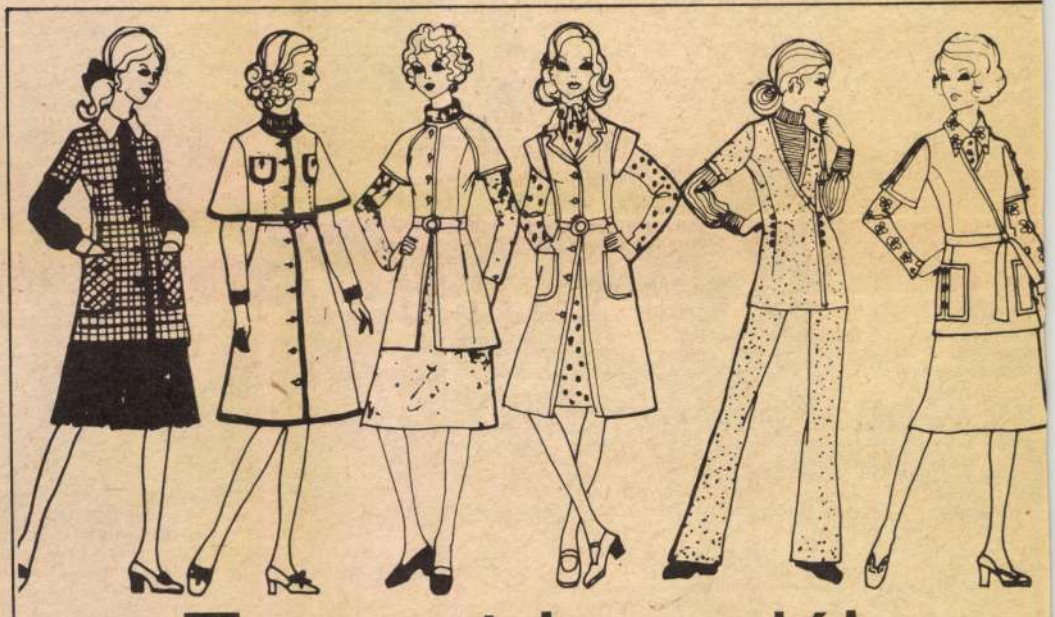

Tavaszi komplék

Nemcsak egészséges (mert könnyebben levegőzik benne testünk), de praktikus öltözék is a két-három darabból álló együttes, amely a legkülönbözőbb variálásra ad lehetőséget. Más előnyö

gombolt nagyzsebes tunika.

2. Elöl testhezálló, hátul kissé lezser a kétzsebes rövid boleró. Ujja könyökig érő, tölcsérszabású. A

kabát úgynevezett szárny ujjakkal.

5. Tweedből vagy csomós bukléból készült nadrágkosztüm. A rövidujjú mellény tűzéssel díszített

1021

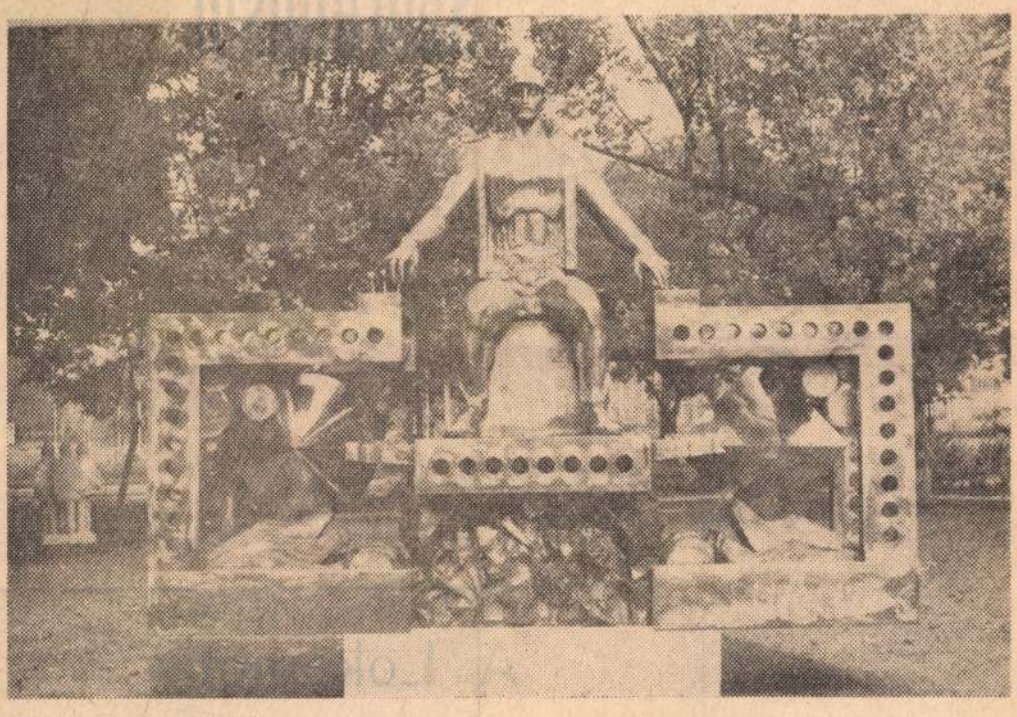

Kiss István: Munkástrón

SZOBROK A PARKBAN

Pátzay Pál: Felszabadulási emlékmű

Makrisz Agamemnon: Térdeplő nő

Rátonyi József: Kölcsey

Grantner Jenő: Tavasz

A pesti Városliget régóta kedvelt pihenőhelye a fővárosiaknak. Harmonikus természeti képe, hangulatos sétányai irodalmi alkotásokban is felbukkannak. A Szépművészeti Múzeummal szemben található Műcsarnoktól a liget belseje felé haladva új élmény várja a látogatókat. A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat szeptemberben nyitotta meg kiállítását, a műtermek mögötti parkrészben.

●

A képzőművészeti világhét alkalmára elkészült szoborpark huszonöt nemesanyagból való köztéri szobra várja az érdeklődőket. Az alkotások a budapesti bemutatás után kerülnek végleges felállítási helyükre, az ország különböző részére.

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat is rég dédelgetett tervének talált végleges formát a városligeti szoborpark létrehozásával. E park elődjének tekinthető a pár esztendővel ezelőtt, ugyancsak a Vrosligetben felállított portrékiállítás, a kecskeméti vasúti pályaudvar előtti parkban látható szobrok együttese, valamint a szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központot övező park szobrai. A példákat tovább sorolhatnám.

A Városliget patinás környezetében ékszerként ható bronz-, acél- és kőszobrok nagy része figurális alkotás, közérthető kifejezésformával jelenít meg egy-egy hangulatot, ideát, érzést.

Kiss István Kossuth-díjas alkotó *Munkástrón* című szobra dinamikus, monumentális hatású formavilágával vonzza a tekintetet. Rusztikus, matt fényű elemek és csiszolt, pontosan illesztett mértani szigorúságú formák rendeződnek erőt és hatalmat sugárzó jelképpé a szerkezetet irányító munkás figurájának keze alatt. A robosztusságában is könnyed, feszes formát és gondolatvilágot tükröző szobor méltán tarthat számot érdeklődésre, a városligeti bemutatkozást követően Miskolcon.

Pátzay Pál *Felszabadulási emlékműve* Hegyesz község főterén hirdeti majd az ember esendőségében is hősies, legyőzhetetlen voltát. A Kossuth-díjas szobrász ez alkalommal egy, a zászlóra féltő tisztelettel föltekintő magányos katona alakjával figyelmeztet és késztet gondolkodásra.

Makrisz Agamemnon *Térdeplő nő* című alkotása Marcali számára készült.

A szobrok egy év leforgása alatt három ízben cserélődnek, ily módon a Városliget gyakori látogatói hetvenöt—nyolcvan új köztéri szoborral ismerkedhetnek meg.

A folyamatosan megújuló szoborpark remélhetőleg kedvelt érdekessége lesz a ligetnek.

Csáky Ida

Sportműsor

VASÁRNAP

Asztalitenisz. Pedagógusok megyei bajnoksága Miskolc, Villamosipari Szakközépiskola, 9 óra. Megyei II—III. osztályú bajnokság. Miskolc, MEMTE-tornacsarnok, 10 óra 30

Birkózás. Úttörő-olimpia területi döntője. Kazincbarcika, 10 óra 30 perc.

Kosárlabda. NB II. női: MEAFC—Szolnoki MTE. Miskolc, Fazekas utcai Általános Iskola, 11 óra. NB II. férfi: MEAFC—Alföldi Olajbányász. Miskolc, városi sportcsarnok, 10 óra 30.

Röplabda. Felszabadulási Kupa. Miskolc, MVSC-tornacsarnok, 9 óra. Városi ifjúsági fiú és leány Felszabadulási Kupa. Miskolc, Vörösmarty utcai Általános Iskola, 12 óra.

Tömegsport. Felszabadulási KISZ Kupa. Kézilabda- és kispályás labdarúgótorna. Miskolc, városi sportcsarnok, 12 óra 30.

Labdarúgás. NB II.: MVSC—Gyula. Miskolc, 13 óra. LMTK—DMTE, Leninváros, 13 óra. B. Bányász—Eger, Sajószentpéter, 13 óra. Gyöngyös—H. Papp J. SE, Gyöngyös, 13 óra. Ózd—Nyíregyháza, Ózd, 13 óra. Szarvas—KVSE, Szarvas, 13 óra.

Megyei bajnokság. Sajóbábony—B. Volán, MEAFC—SÜMSE, Mákvölgy—Hejőcsaba, MEMTE—Sátoraljaújhely, Borsodnádasd—Ormosbánya, Királd—Trencsényi SE, Encs—Szuhavölgy, Mezőkövesd—Tállya, Rudabánya—Alsózsolca.

A Lokomotív a sportcsarnokban

Újra popzenekart fogad vendégül a miskolci sportcsarnok. December 7-én, csütörtökön a Lokomotív GT műsorát nézhetik meg az igényesebb popzene rajongói. A 18 órakor kezdődő műsorban egy lengyel dixieland-, a varsói Gold Washboard együttes is fellép.

Jelentkezés növénytermesztő technikusminősítő vizsgára

A MÉM 3/1972. sz. rendelete alapján növénytermesztő technikusminősítő vizsgát tehetnek azok, akik

— mezőgazdasági szakközépiskolában érettségiztek, vagy

— bármilyen érettségivel és mezőgazdasági szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkeznek, ha kétéves szakmai gyakorlatot szereztek.

A putnoki Növénytermesztő és Állattenyésztő Szakközépiskolában növénytermesztő szakon lehet technikusminősítő vizsgát tenni.

Jelentkezési határidő: 1979. január 31.

Növénytermesztő és Állattenyésztő Szakközépiskola, Putnok

Új szolgáltatás a PIRAMIS kisvendéglőben

(Miskolc, Középszer u. 98. sz. Avas-dél.)

Csak telefonálni kell,

és a négy- vagy több személyes

HIDEGTÁLAT

IDŐBEN HÁZHOZ SZÁLLÍTJUK.

Megrendelés:

a 36-134-es telefonon,

vagy személyesen, 24 órával a kért időpont előtt.

Értesítjük kedves Vevőinket, hogy miskolci lerakatunk

f. év december 18—1979. január 4-ig

valamennyi osztályon

LELTÁRFELVÉTELT TART.

Kérjük kedves Vevőinket, hogy megrendeléseiket december 12-ig küldjék meg lerakatunknak, hogy a megrendelt árukat legkésőbb december 30-ig kiszállíthassuk.

Észak-magyarországi RÖVIKÖT Nagyker. V. Miskolc

ez szükséges képesítéssel
ező

ÓADÓT.

ker. Vállalat

ou 149.

özépiskola

olgozó,

mi Építőipari Vállalat

elt

ügyi osztályán
u. 2. sz.

re keres

ődően

gű munkára

lattal rendelkező
építésvezetői beosztásba.
sre lehetőség van.
in, a munkaügyi

a 16-os autóbusszal.

hírek

Megtört szívvel tudatjuk, hogy

ifj. Kacsándi István

40 éves korában hosszú, de türelemmel viselt szenvedés után elhunyt. Temetése december 5-én fél 3 órakor lesz a diósgyőri református temetőben. **Gyászoló felesége és testvérei, valamint édesanyja és anyósa.**

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a drága jó férj, édesapa, após és rokon

Dragun Ferenc
(perecesi lakos)

rövid szenvedés után 1978. november 10-én elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1978. december 6-án 13 órakor lesz a Szentpéteri kapui temető ravatalozójából. **A gyászoló család.**

Kiss István, Kossuth-díjas
szobrászművész

A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE,
A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA ÉS
A MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

A KÉZ INTELLIGENCIÁJA
KÉZMŰVES IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS ÉS A
100 ÉVES A MAGYAR IPARMŰVÉSZ KÉPZÉS
CÍMŰ KIÁLLÍTÁS
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1980. JÚLIUS 18-ÁN, PÉNTEKEN DÉLI 12 ÓRAKOR
MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

KISS ISTVÁN
KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ,
A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK ELNÖKE
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1980. AUGUSZTUS 31-IG
MŰCSARNOK, BUDAPEST, HŐSÖK TERE

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István
nobránmárén

KISALFÖLD
1979 APR 15

1021

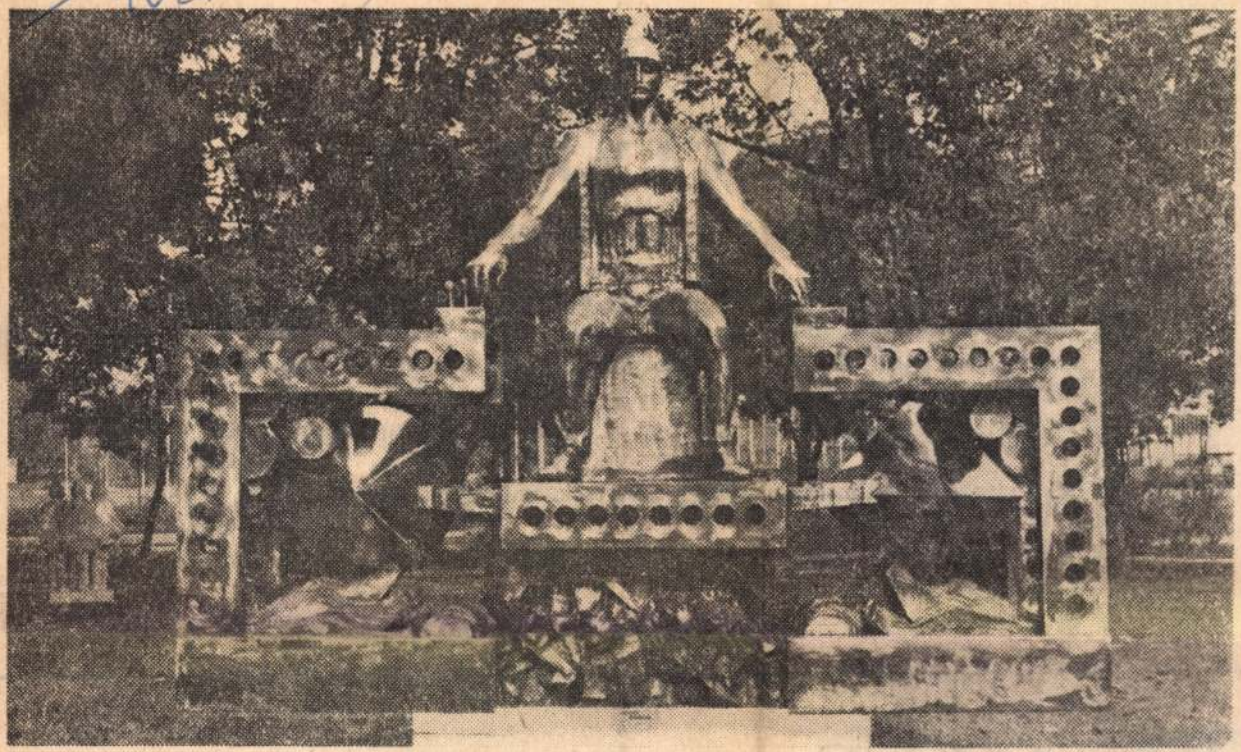

■ Kiss István: Munkástrón

...nunk meghaladjak. *koporsójá...*

KÁLDI JÁNOS

SZÉLVI...

Magam kavartam hetykén, elszánt, vad nemtör...

s belezuhantam, mint tengerbe — túlmerész kisfiúként — ebbe a roppant szélverésbe.
Elporlik bennem, ami volt; a múltamat oda kell hagynom, el kell felednem;
széttördeli a belső szél a halvány-ibolya pusztaságot, a csöndöt szívemben.
Más lesz ez a föld, ami jön: új utcasorral, tág telepekkel dereng majd föl estelente.
Nagy üveg-violák, üveg-nárciszok állnak a végtelen szőkeségben, álomian és
[elmerengve.
Mint megbolygatott madárraj, száll a csengések, csattogások, zörejek összetett
[tarkasága
a késői város tetői-tornyai fölött; majd ráhull a kőpárkányokra, kerítésre, fűre-fára.
Más lesz ez a föld, ami jön: más az arca, lényege; — figyelem itt a szívemben.
Erről kell már ezután — az óriási szélzúgás közt — szüntelen énekelnem.

Kiss István
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
szobrászművész, Kossuth-díjas
1979 MÁR 22
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1021

A „Béke védelmében"

A Magyar Néphadsereg Művelődési Központja előtt a Tanácsköztársaság 60. évfordulója alkalmából felállítják Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész a „Béke védelmében" című szoborkompozícióját. A krómacélból készült szoborcsoport alakjai a néphadsereget, a dolgozó népet szimbolizálják, és háttereként a több tucatnyi békegalamb érdekes keretbe foglalja a hatalmas szoborcsoportot. A képen: utolsó simítások a krómacél-kompozíción a Százados úti művésztelepen.

SPORT SPORT SPORT

„Lehet rám számítani!"

A kispadtól a kapuig

Távolságban alig hatvan méter a kispad és a labdarúgókapu közötti „különbség". *Szabó Lászlónak* mégis évekre volt szüksége, hogy az „ígéret földjére" léphessen.

Pedig minden olyan szépen kezdődött...

1970-ben a Borsod megyei ifjúsági válogatottban kezdte a nagyobb nyilvánosság előtti szereplést, s meg sem állt a magyar ifjúsági együttesig. Egy év múlva került be a DVTK első csapatának a keretébe, s a véletlenek összejátszása folytán azonnal elfoglalhatta a tartalékoknak kijáró kispadon a helyét. Az egyes mezt Veréb György viselte, s úgy tűnt, hogy helye megingathatatlan.

— Már az is nagy szó volt, hogy egyáltalán figyelembe vettek — mondja. Szürcsöl egyet a traubisódából, majd

Vígh István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szobrászművész, Kossuth-díjas

1979 ÁPR 6

IZZÓ
Budapest

1021

Kiss István kiállítása az Izzóban

Amióta 1975-ben az Egyesült Izzó pártszervezete szocialista szerződést kötött a Szabadfoglalkozású Képzőművészek és a Műcsarnok pártszervezeteivel, tradícióvá váltak a képzőművészeti kiállítások gyárunkban. Legújabb a sorban *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész kiállítása, amely felett a gazdasági igazgatóság vállalt védnökséget.

Kiss István elkötelezett, realista hangvételű művész. Szobrait közterekre tervezi, formázza, mindig harmóniában a környezettel. Műveit áthatja a politikum, mai szocialista társadalmunkhoz való kötődés. Ez a felelősségvállalás készteti őt arra, hogy keresse a közvetlen kapcsolatot közönségével. Műveinek áttekinthető jelképisége, egyszerű súlyos formái könnyen megteremtik ezt a kontaktust.

Melegen ajánljuk a képzőművészet barátainak, minden érdeklődőnek az Egyesült Izzó ifjúsági klubjában rövidesen megnyíló kiállítást. Megnyitó április 2-án volt 13 órakor. Nyitvatartás 12-ig, naponta 10—18 óráig.

belépnek a függönnyel
tett „kórterembe".

A véradást ellenőrzé
vizsgálat előzi meg, s
után kerülhet sor a v
telére.

Egy asztalon ajá
Minden véradó kap
mit. Hogy mit,
tombola szerenc
mondja meg. A ters
sik végén kicsiny büfé üzemel. Ez a véradás utolsó állomása. *Finom harapnivalót, hűsítő italt kapnak itt a véradók, akiknek hosszú sora reggel 7 órától délután 4 óráig tartott.*

A sort *Szekeres János*, a tmk dolgozója nyitotta meg, majd különböző időközökben köszöntötte a hangos bemondó az 50. véradót — *Pikó Lajost*, a központi raktár dolgozóját, *Pruzsinár Ottót*, a századikat a wolfram gyárból, később kollégáját *Lakatos Jánost*, aki a 200. volt a véradók sorában. A 275. *Tasnádi Zoltán* kutatótechnikus volt. *Többszörös véradó. Katonai szolgálata ideje alatt ismerkedett meg a véradással. Azóta ha teheti minden alkalommal eljön.* Felesége is a kutatóban dolgozik. *Két gyermekük van. Ő is, mint minden véradó tudja, mit jelent az áldozatkészség, az életmentő emberi vér.*

Eljött valamennyi készenléti véradó brigád, s jöttek olyanok is, akiket eddig csak elvétve, vagy egyáltalán nem üdvözölhetett még a véradók népes családja.

A legkülönbözőbb foglalkozású embereket lehetett itt látni; kereskedelmi osztálybeli dolgozók, üzletkötők, kutatók, tudósok várakoztak együtt nak ma már több mint a fele 30 év alatti.

Találkozhattunk véradó veteránokkal, akiknek életéhez már szinte hozzátartozik a véradás. Szolnoki János gépészmérnök a véradásokra mintha „hazajönne".

Kapus Mihályné, Kristóffy Lászlóné és Kálmán Józsefné a számviteli főosztályról együtt jöttek le. *Kristóffyné* az azonnali hívásra figyelt fel. B-s vére van. Két kolléganője lekísérte — és persze ők sem akartak kimaradni a véradásból. Kapusnénak három fia van. Ő már iskolás korában vonzódott az egészségügyhöz.

A „Kossuth Zsuzsa" Gimnáziumban egészségügyi politechnikára járt. Nagyobbik fia orvos szeretne lenni.

Törékeny, fiatal fekete nő nyugtalanul járkál az előcsarnokban. *Földvári Jánosné*, a beruházás postázója. Szomorúan veszi tudomásul, hogy ezútal sem adhat vért. Már második éve. Pedig szeretne adni.

— *Még Vácott kezdtem 1967-ben. Nem tudom miért nem adhatok? Talán mert sovány vagyok? Nem tudom? Nem tudom?...*

Talán majd legközelebb. A jószándék a fontos. Egyenrangú a véradással. Hála és köszönet árta

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 AUG 20

Kiss István

NÉPÚJSÁG

Kiss István: Kiáltás

NÉPÚ

Egy

Írta: Klaukó Mátyás, a megyei t

A történelmi körülmények alakították megyénk népességének arculatát több nemzetiségűvé. A százados együttélés során az itt letelepedett szlovákok, románok, németek és délszlávok alapvetően megőrizték etnikai sajátosságukat: nyelvüket, kultúrájukat. Mindezt a kizsákmányoló uralkodó osztályok politikájának ellenére, amelynek egyik jellemzője az az elfogult nacionalizmus volt, amelyet már száz éve túlhaladott a történelem. A melldöngető dzsentri nemzetieskedés, az illúziót kergető sovinizmus — asszimiláló törekvésein túl — a dolgozó osztályok megosztására is törekedett.

A felszabadult Magyarországon megteremtődött munkáshatalom ilyen történelmi örökséggel volt kénytelen többek között szembenézni. Már első alaptörvényünk biztosította az országunkban élő nemzetiségiek teljes politikai, társadalmi és gazdasági egyenjogúságát, anyanyelvük, népi eredetű kultúrájuk hagyományainak ápolását, és fejlesztését. Ahogyan a dolgozó emberek világosan látó többsége nemzetiségi hovatartozandóságuk ellenére együtt küzdött az elnyomás ellen, úgy a felszabadulás után még inkább erősödött együvétartozásuk a boldogabb jövőt építő munkában. Az új államhatalom hátat fordítva a széthúzást, viszályt hozó, népünket is a sír szélére taszító reakciós politikának, az

hogy pártunk a nem végrehajtását alapve tekinti. Ez szövetség tos része. Jelentőség litikai. Az imperiali éppen a nacionalizm miután sok más es dott már — igyeksz ságok közé éket ve zetiségi kérdést is a politikai rövidlát re, hogy nem a ne viseli szívén az i nem a szocializmus

A mi nemzetiségi a marxizmus—leni épül, egyértelműen visszautasít minden nyilvánulást. Úgy gyunk az erőszakos

A hazánkban vég sadalmi és politikai cialista társadalom tal kidolgozott hely kásosztály hatalma nemzetiségi kérdé alapját, amelyben r zetiségiek is. Ide ta ság szocialista áts gyénkben végbeme kommunális, kultu téren elért eredmé ezek együttvéve kánk mindennapi szolgálták.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész

Lobogó
1979 MÁR 15

1021

Bronzba öntött jelkép

A férfi, a csupa erő, csupa lendület alak, személyes ismerősünk. A plakát, a Tanácsköztársaság jelképpé lett plakátja. A Felvonulási téren álló emlékmű, ugyanazzal a figurával, Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotása. Együtt és immár egymástól elválaszthatatlanul idézik fel számunkra 1919. március 21-ét. Néző és — mint Kiss István elmondta — az alkotó számára is.

— A Magyar Tanácsköztársaság, rendkívül jellegzetes jelképrendszert alakított ki a képzőművészetben. Gondolok Uitz Béla, Nemes Lampért, vagy Berény Róbert műveire. Ennek a korszaknak a művészeit tartom saját elődeimnek is. Az ismert tanácsköztársasági plakát, a rohanó figurával, társadalmi jelképpé lett, olyan általános szimbólummá, mint anya a gyermekkel. Egy ilyen jelkép felhasználása nem plágium. Általa tartalmilag, formailag is kapcsolódik a Tanácsköztársasághoz az emlékmű. Az eredeti tervem sokfigurás csoport volt, élén a rohanó alakkal. Éreztem, hogy ez az együttes így locsogás. A többiek legyengítik a főalakot, amely végül is egyetlen figurává lett.

— *Az emlékmű a 40 éves évfordulóra készült. Közel volt még 1956 emléke, politikai tett, kiállás volt akkoriban ilyen tisztán és erőteljesen megidézni a Tanácsköztársaságot.*

— Én hiszem, hogy a művészet nem a szubjektum megvalósulása, még ha a legszubjektívabb módon nyilvánul is meg. Művésznek lenni a barlangrajzok korától mindig társadalmi feladat volt. Én úgy érzem, a világ elég nagy kérdések előtt áll, amelyekre pozitív válaszokat kell adni. A művészet egyik oldalon agitatív, nevelő, ezért nagyon fontos, hogy általánosan érthető legyen.

Az 1959-es pályázaton 16-an indultunk. Volt, aki megkerülte a feladatot az elkészült tervben. Én a fényes szelek generációjához tartozom. Nyitott mellel vágtunk neki a világnak, és hittünk abban, hogy holnapra megforgatjuk. Én ezekben az években váltam felnőtté. Nem mindenkiben alakult ilyen egyértelművé a meggyőződés. Engem apám emlékezései is segítettek. Hogyan lett, teljesen véletlenül vöröskatona 19-ben. 16 évesen megjárta az olasz frontot, amikor széthullott a front, jött haza, de csak Pestig jutott, nem ért el Békés megyébe. Haza nem tudott menni, puskája volt — ezek voltak az őszirózsás forradalom napjai. Ittragadt, majd harcolt a kommün alatt. Később elfogták. Dróttal körülkerített szántóföldön, isten szabad ege alatt élt át egy telet a táborban, meleget csak az adott, ha elvermelték magukat.

Apám emlékei befolyásoltak, érzékenyebbé, figyelmesebbé tettek a kor iránt. A belső meggyőződést is fontosnak tartom, a feladatot érzelmi háttér nélkül nem lehet megoldani. Anélkül talán nem készült volna el a Tanácsköztársasági Emlékmű sem.

— *Az emlékmű most már az életműhöz tartozik. Szobrászszemmel nézve, húsz év elteltével, ugyanilyennek tervezné ma is?*

— Már elkészültte idején krómacélból hegesztve szerettem volna megjeleníteni a figurát. Rusztikusabb, egyszerűbb lett volna. A bronz, amiből kiöntötték, lágyabb jellegű anyag. Maga a tervem egyszerre volt tartalmi és formai, technikai kísérlet. Ebből csak a tartalmit fogadták el, nem hitték, hogy sikerülhet az új technikával 8 méteres szobrot alkotni. Így egy kissé az anyag a tartalmon is lágyított. De az emlékmű így is az én munkám, ma is vállalom.

TÓTH ILDIKÓ

PÁRIZS—BUL

Párizs. Quai D'Orsay, Pichon francia külügyminiszter dolgozószobája. Egy magas, szikár, némileg a „búsképű lovaghoz" hasonló úr, Wilson amerikai elnök, egy nála alacsonyabb és testesebb ősz oroszlánsörényű angol, Lloyd George miniszterelnök és egy egész kicsi, korpulens, bajuszos öregember, kezén elmaradhatatlan szürke szarvasbőr kesztyűjével, Monsieur Clemenceau foglal helyet az asztal mellett.

Balról jobbra: Lloyd George angol, Orlando olasz, Clemenceau francia miniszterelnök és Wilson amerikai elnök

Fotó: ARCHÍV

Megoldhatatlan gondok gyötrik őket. Megnyerték a háborút és érzik, tudják, hogy nem nyerhetik meg a békét. Gondjaik közül már kettő elegendő a helyzet súlyosságának felmérésére, s akkor számtalan problémájukról még nem beszéltünk. Oroszországban a szovjethatalmat mindeddig nem sikerült megtörni, s egy kis ország, Magyarország, a konferencia határozatára nemmel válaszolt. Ugyanebben a szobában fogadták el 1919. február 26-án az új magyar—román elválasztó vonalat és a két ország közötti semleges zóna megszervezését. S mit tett hetőségek kipuhatolása is. Az intervenció előkészítésének szakaszát április elején Smuts tábornok budapesti kiküldetése követte, majd hosszabb ideig tartó csend következett. Párizs várakozott, hogy azután a Tanácsköztársaság katonai sikerei miatt visszatérjen előbb az engedményhez, utóbb a támadáshoz és végül ismét a tárgyaláshoz.

Ez volt a látszat. Az tehát, hogy a párizsi konferencia történetében, s három főhősének felfogásában különböző periódusok követték egymást. Mi volt a valóság? A valóságban *a katonai fellépés és a tárgya-*

gati irányban. Ezt a hadműveletet a francia szervek a február 26-i határozat értelmében március 20-án átnyújtott Vix-jegyzék demarkációs vonaláig jóváhagyták. De nemcsak ezt hagyták jóvá. Április 26-án ugyanis Coanda román tábornok felkereste Alby francia vezérkari főnököt, és a beszélgetésről készített feljegyzés szerint „bejelentette neki, hogy a román hadsereg akcióját nem állítja le azon a vonalon, amelyet számára a Legfelső Tanács Erdély nyugati végpontjaiként kijelölt, hanem benyomul a semleges zónába és elfoglalja az országot a Ti-

lőit hívják meg Párizsba és nyújtsák át nekik a békefeltételeket. Clemenceau és Pichon külügyminiszter kísérletet tett a javaslat megbuktatására; ez azonban nem sikerült, s a konferencia május elsején elhatározta a két delegáció meghívását Saint-Germainbe. Úgy tűnt tehát, hogy Párizs a legjobb úton halad afelé, hogy megbékéljen a magyarországi rezsimmel és megkösse vele a békét. A valóságban azonban erről megint csak nem volt szó.

Mi állt a háttérben? Ezt a legvilágosabban az április 30-án papírra vetett francia koncepció tária fel. A fel-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 JAN 20

ÉLET ÉS IRODALOM

Kiss G. István

1979 ... 20

1021

1979. JANUÁR 20.

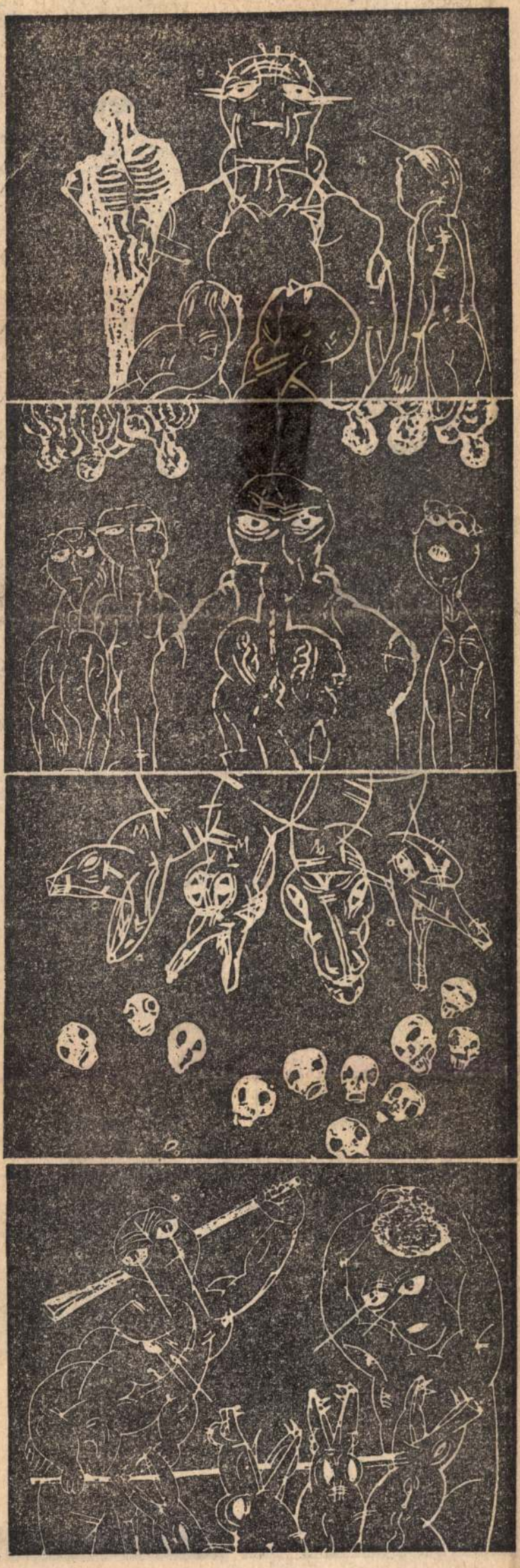

Kiss G. István: Ballada

felett rendelkező
pénzes kényszer
gát csak az árub
hatja fel.

De a hiánycikk
lő jelentőségűek.
dául nem olyan h
a hőtárolós villan
bant vagy a Bon
mez. Ebből köv
semmi sem jár együtt annyi törvénysértéssel és olyan tömegméretű morális torzulással, mint a lakásért folytatott küzdelem. Úgy vélem, hogy ez eléggé nyilvánvaló.

Kunszabó Ferenc *Kaláka* című riportja (ÉS 1978. december 30.) egy családi ház felépítésének történetét ismerteti. Tulajdonképpen nincs benne semmi meglepő. Ami mégis újszerűen hat, az a könyvelői pedantéria és a brutális őszinteség sajátos, mellbevágó keveréke, amely szinte természettudományos pontossággal teszi kétségtelenné azt, amit eddig is tudtunk.

Most moralizálhatnánk dömpervezetőnk és társai (ha úgy tetszik cinkosai) ravasz-keserves manővereiről, de minek? A tények makacs dolgok. Alacsony bérből, egy keresetből félmilliót nem lehet összehozni. Tehát a dömpervezető munkához látott, épített, inaszakadtáig dolgozott és közben — sajnos nem lehet szépíteni — lopott, csalt, vesztegetett. A közvélemény bizonyára nem ítéli el. Végül is rendes ember, jó munkás, a körülmények kényszerítették. Közhely, hogy nyomtató lónak nem lehet bekötni a száját... Ő csak kihasználta azt a szerencsés véletlent, hogy éppen egy építőipari vállalat alkalmazottjaként ül a dömper vagy a tehergépkocsi volánjánál. A riporter őszinte kérdésére mindenesetre megadta önmagának a felmentvényt.

Sokat gondolkoztam azon, helyes volt-e ennek a riportnak a közreadása. Magam is vallom, hogy a problémák akkor is problémák maradnak, ha nem beszélünk róluk. A hallgatás nem old meg semmit. De ez a jól megírt cikk akaratlanul is felhívás a keringőre: aki teheti, akinek erre módja van, lopjon, csaljon, vesztegessen. Ha a társadalmi tulajdont a lakásépítés érdekében sértjük meg és magunk is dolgozunk, csak bocsánatos bűnt követünk el.

Országszerte több százezer ember várja jogos lakásigényének kielégítését. Pénzt és munkát is áldoznak azért, ami az önálló élet alapfeltétele. De mi lenne, ha mindenki a riportban feltáruló utat járná? Vagy ott tartunk, hogy aki megteheti, megteszi?

neve

Az ÉS múlt évi 49. számában *Andrei Sütő* címmel Tamás Gáspár Miklós cikket írt a nevek védelmében. Ő elsősorban az utó(kereszt) nevek kérdésével foglalkozik, de érinti a családneveket is, amelyek többnyire ellenállnak a fordítási kísérleteknek, legföljebb más helyesírási és névhasználati rendszerek szerint kottázgatják át őket (Siladi, Szabov, Šerešová stb.). Pedig a név valóban szinte „mágikus jelkép", szentség, ha úgy tetszik, s nem örül senki annak, ha elírják vagy másával összecserélik az övét: hiszen az ősi névmágiában is magát az embert jelöli, azonos vele. Illyés Gyula írt le ezzel kapcsolatban egy tanulságos történetet a *Hunok Párisban* oldalain: „Ezt [a Kajdacsról érkezett kivándorlót] Térmegh Balázsnak hívták. Volt miért megragadt rögtön a fejemben. Gyanakvó pillantással, mintha valami titkot akart volna kiravaszkodni belőlem, ezt kérdezte:

— Az én nevem mi franciául? (Franciávult mondott, ami volt olyan hiteles igazolás születése helyére, mint egy útlevéladat.)

— Várjon... azt hiszem, igen: Blez. Úgy írják le: Blaise.

— És Térmegh?

— Az... Térmegh csak az itt is!

Ebben az önmagától menekülő világban, amely naponta halmozza bennünk a hűtlenséget, feledteti az értékek régi rendjét, bomlasztja családi közösségeinket, hajtsuk meg olykor fejünket a konokul hűségesek előtt. Hisz legbelül mindnyájan hozzájuk húzunk, nekünk is éppúgy fáj minden megszakadó gyökérszál, minden elmorzsolódó emlék arról, hogy honnan jöttünk, s kik által lettünk azzá, amivé.

Ignácz Rózsa kora ifjúsága óta nem tudott és nem akart szabadulni attól a szolgálattól, amelyre még első eszmélkedése rendelte. Élete Kovásznáról indult, Csomakőrös és Zágon szomszédságából, „a Déli Kárpátok könyökhajlatában található székely bölcsőből". S bár régesrég Budapest lakója, s messzi világrészeket is bőven megjárt azóta, ma sem hiszem, hogy meghatá-

Kiss István,
Kossuth-díjas
szobrászművész

meghívó

Megtekinthető:

1980. április 29-től május 25-ig
naponta 10-től 18 óráig

Szünnap: hétfő

Bejárat: Bp. V., Vigadó tér 2.

Képcsarnok V. Ny. Dorog – Fv.: Németh Gy.

A kiállítás szerény kísérlet arra, hogy bemutassa a mai magyar kézműves jellegű iparművészet gazdagságát, műfaji sokféleségét. A kis sorozatban készülő használati és dísztárgyakon kívül rangos hazai művészek egyedi alkotásai láthatók a tárlaton.

Valamennyi kiállított mű összefügg az Iparművészeti Vállalat tevékenységével.

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

és az Iparművészeti Vállalat

meghívja Önt

1980. április 29-én, kedden 17 órára

a Vigadó Galériában a

TÁRGYAK—ALKOTÁSOK

című

iparművészeti kiállítás ünnepélyes megnyitására

Megnyitja:

KISS ISTVÁN

Kossuth-díjas szobrászművész,

a Magyar Képző- és Iparművészek

Szövetségének elnöke

1021

Kiss István szobrászművész Kossuth-díjas

1979. X. 5. Televizió 2. müsor 20,55 Áné

TV Hiradó 2.

- Kiss István Kossuth-dijas szobrászmüvész a Magyar Képző- és Iparmüvészek Szövetségének elnöke ma délelőtt a Mücsarnok-ban nyitotta meg azt a kiállitást, amelyen 48 fiatal NDK-beli grafikus, festő és szobrász mutatja be uj alkotásait.
A megnyitón politikai és kulturális életünk több ismert személyisége mellett ott volt Rudolf Rossmeisl , a Német Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövete is.
A kiállitás arról ad számot, hogy a 30 éves Német Demokratikus Köztársaság képzőmüvészetének uj nemzedéke hogyan járul hozzá a szocialista realista müvészet fejlődéséhez.
/A felvétel többi része hiányzik/

1021

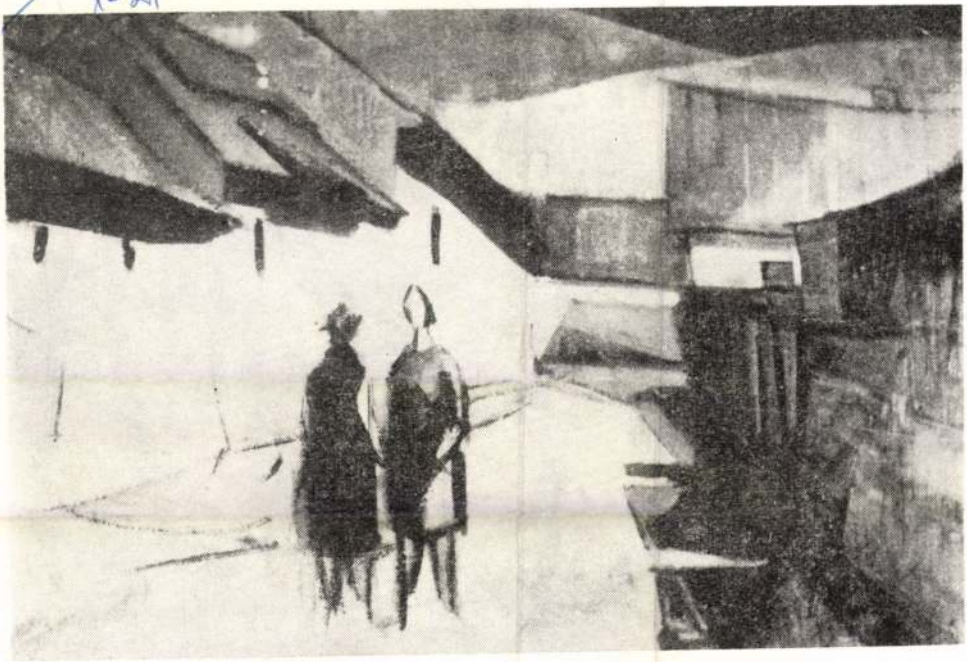

Király Zoltán: Beszélgetők (olaj).

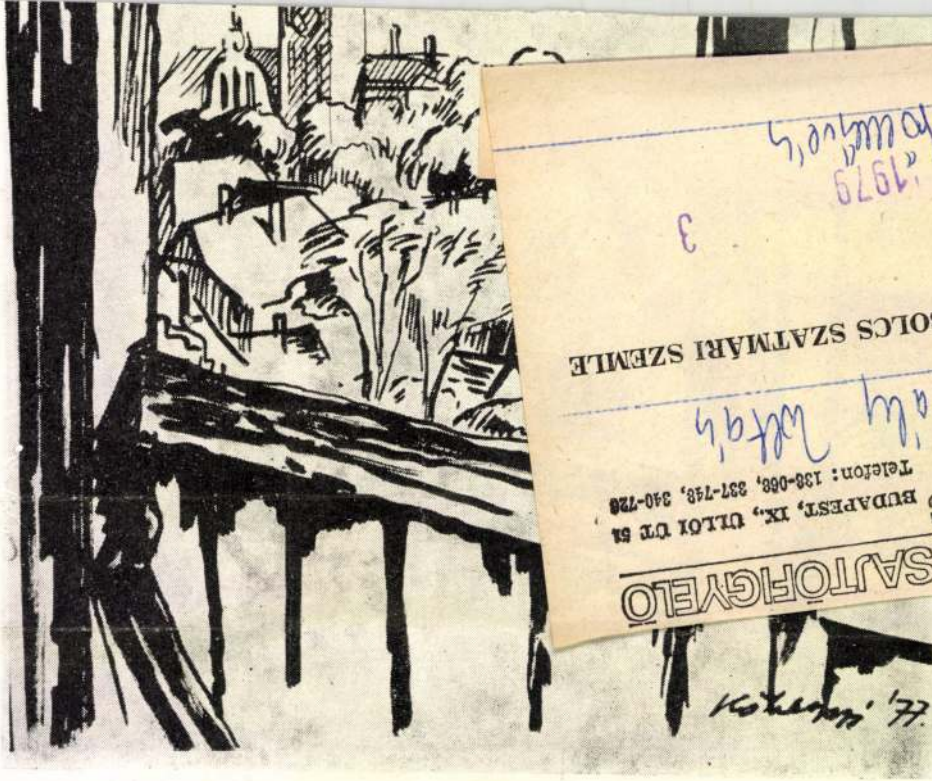

Kőhegyi Gyula: Panoráma (tusrajz).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SZABOLCS SZATMÁRI SZEMLE
Király Zoltán
3
1979
Jeskoemüvés

FNyV 10

Kiss Viktória, Kossuth-díjas
érdemes művésznő

A SZOVJET KULTÚRA NAPJAI
1980 OKTÓBER 30. NOVEMBER 8.

A Művelődési Minisztérium
a Magyar-Szovjet Baráti Társaság
a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége
a Kiállítási Intézmények (Műcsarnok) és
a Pataky István Művelődési Központ

tisztelettel meghívja Önt

1980. november 3-án (hétfőn)
délután 4 órára
a Pataky István Művelődési Központba
(Budapest X., Pataky István tér 7-14.)

A SZOVJET KULTÚRA NAPJAI

alkalmából rendezett

Emmanuil Miszko

szobrászművész és

Georgij Poplavszkij

grafikusművész

kiállításának ünnepélyes megnyitására

*

Megnyitó beszédet mond:

KISS ISTVÁN
Kossuth-díjas szobrászművész,
a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke

1979.X.22. 4,25 N.

1021

Kiss István szobrászművész Kossuth díjas

Jó reggelt!

- Akik tegnap délután látták a tévében az Egri csillagokat, azoknak bizonyára eszükbe jutott Tinódi Lantos Sebestyén, hiszen a Kobzos nevü szereplő még emlitette is hitvallását: Ne csak az eseményt ird le, okát is kutasd. Tinódi Lantos Sebestyén szobrát tegnap leplezték le Nyibátorban. Erről tudósit Pallai János.

- Kezében hüséges társa a koboz, lábánál a batyu. Valahová messze réved a tekintete, a multat idézi. Énekel. Bronzba dermesztve is érezni örök nyughatatlanságát. Tinódi Lantos Sebestyént úgy ábrázolta Kiss István Kossuth-dijas szobrászmüvész, ahogyan valamennyien elképzeltük az Egri csillagok vagy a többi ifjusági regény olvasása közben. Nyibátorban, ahol vasárnap felavatták a szobrot, csak egszer járt. A Báthoryak udvarában élt néhány hónapig. De hát Szigetváron kivül hol élt ő hosszabb ideig? Járta a törökdúlta országot, hozta, vitte a hireket a harcról, a várak viadaláról. Históriás énekei Eger viadaláról, Buda veszéséről, Szittnya, Léva és Murány megvevéséről vagy a szegedi veszedelemről történeti forrás értéküek. Ő igy harcolt a pogány ellen. Harcra ~~buda~~ búzditva, a hősöknek emléket állitva. Ahogy a szobrot nézem, szinte várom, hogy ujja a húrokba csapjon és elkezdje: Siralmát éneklem most Magyarországnak, Vérrel ázott földjét mohácsi csatának.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA MÁR 2 3

Kiss István, szobrász-
művész

1021

A miskolci Városi Művelődési Központ előtt felavatták Kiss István szobrászművész Munkástrón című alkotását *(MTI Fotó — Kerényi László felvétele)*

ÁLLÁS

HAFE

A Hajtóművek és Festőberendezések Gyára

FELVÉTELRE KERES

szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkező

UTÓKALKULÁTORT,
BELSŐ ELLENŐRT,
MŰSZAKI RAJZOLÓT.

Jelentkezés:
HAFE
1. sz. Gyár,
Budapest
XI. ker.,

Az AJKAI TIMFÖLDGYÁR ÉS ALUMÍNIUMKOHÓ nyomásos alumínium formaöntődéjébe öntő és szerszámgyártásban több éves gyakorlattal és szakismerettel rendelkező

MÉRNÖK és SZAKMUNKÁS szakembereket KERES FELVÉTELRE.

A jelentkezést írásban kérjük a vállalat személyzeti és oktatási osztályára.

Ruhatisztító Szövetkezet felvételre keres — gyakorlattal rendelkező

AFIT

AFIT II. sz. AUTÓJAVÍTÓ VÁLLALAT, Budapest XIII., Petneházy utca 72. szám alatti üzemébe FELVÉTELRE KERES: GÉPIRÓKAT, GÉPLAKATOSOKAT, SZERKEZETI LAKATOSOKAT, FŰTŐKET.

A jelentkezést kérjük az üzemvezetőnél személyesen, vagy telefonon.

Címünk:
Budapest
XIII. ker.,

IPARI VÁLLALAT PÁLYÁZATOT HIRDET ELLENŐRZÉSI OSZTÁLYVEZETŐ állás betöltésére, mérlegképes könyvelői tanfolyammal és 5 év feletti gyakorlattal, továbbá BELSŐ-ELLENŐRI teendők ellátására, megfelelő képesítéssel és gyakorlattal rendelkezőt.

Mindkét munkakör gödöllői és kőbányai telephelyen

rendelk
ANYA
BESZER
KERES
vegyes al
beszer
vonal
MEKO
ipar
Szövetk
Budapest
Kőris u.
Telefons
132-00

Az MTA Kö
zikai Kutató
felvételre ke
letgépésztechn
valamint esz
villanyszerelő
ponti fűtés
gázszerelő sz
sokat. Jelent
részletes élet
küldésével a
címre kérjü
KFKI személ
tály, Bp. 11
koly Thege

1978.X.13.Televizió 20.55/Szné/

Tv-híradó 2.

-A kor politikai,emberi problémáit megjelenitő magyar szobrászművész alkotásaiból nyilt kiállitás Varsóban. A Kossuth-dijas Kiss István munkáit a Lengyel Képzőművész Szövetség székházában állitották ki.A bemutató ötven szobra a munkásábrázolás széles skáláját öleli fel.Automatizált világunkban az embert szolgáló gép és irányitójának kapcsolatát tárja a látogatók elé.Örök békevágyást,a tömegpusztitó fegyverek gyártása elleni harcot szimbolólizálja munkáinak másik része,melyekkel a közvetlen agitációt vállalja,akár lemondva a szobrok esztétikus megformálásáról is.A megnyitás óta eltelt napok, a képzőművészet iránt fogékony varsói közönség érdeklődése bizonyitja,hogy Kiss István művészete határainkon tul is elismerést vált ki.Galambok cimü alkotását,a nemzetközi összefogás jelképét, a varsói gyermekegészségügyi központnak ajándékozta a magyar szobrászművész.

MK SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR KÖZLÖNY
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

1983 AUG 14

1021

Készül a szoborkompozíció

Pénteken este a szekszárdi Kálvária-hegyre szállították speciális trélerrel Kiss István szobrászművész alkotását. Tegnap megkezdték a szobor összeszerelését, a helyszínen hegesztik fel a szőlőleveleket, valamint a kompozíció kisebb részeit a szobor vázszerkezetére. Ez a munka ma is tart. A végleges helyére kész állapotban hétfőn délelőtt állítják fel a kompozíciót.

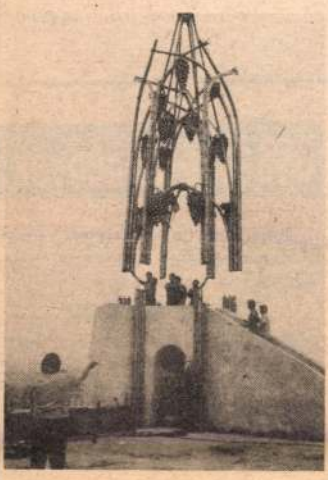

Helyére illesztik a szobor vázszerkezetét

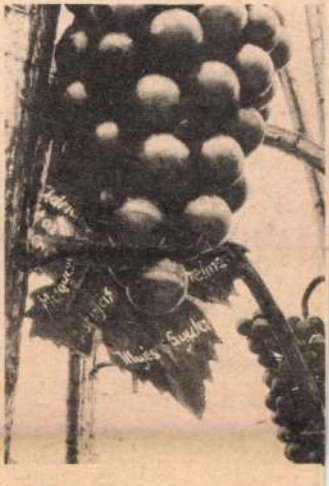

A fejmagasság fölött lévő szőlőleveleken egy-egy „üzenet" olvasható

Ezen a na
zést nyert
sárnap) 9

A szakmu
nak tanévnyitója 1983. szeptember 1-en 14 órakor lesz.

(447)

A SZEKSZÁRDI SZABÓ SZÖVETKEZET EGY ÉRETTSÉGIZETT BÉRSZÁMFEJTŐT

VESZ FEL.

Jelentkezni lehet:
Szekszárd,
Wesselényi u. 16.

(347)

A DÉDÁSZ szekszárdi kirendeltsége értesíti szekszárdi fogyasztóit, hogy augusz-

Gyászközlemények

Fájó szívvel tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, testvér, após és nagyapa,

GÁBOR JÓZSEF

életének 64. évében, türelemmel viselt hosszú betegség után elhunyt. Temetése 1983. augusztus 16-án du. 4 órakor lesz a faddi temetőben.

Gyászoló család.
(469)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett testvér,

KASZIBA ISTVÁNNÉ

Kiss István grafikus

IBBY-jutalmak

Április 2-án a Magyar Úttörők Szövetségének székházában *Janikovszky Éva*, a Nemzetközi Gyermekkönyv Tanács (IBBY) magyar bizottságának elnöke átadta „Az év gyermekkönyve 1985" jutalmakat. A díjazott szerzők és művek: *Gyurkovics Tibor* (Kudi, a levegőember), *Varga Domokos* és *Vekerdi László* (A világ kereke), *Varga Domokos*, *Varga András* és az illusztrátor *Kiss István* (Kérdések könyve: Ég és Föld), valamint *Borbás Mária* műfordító (Dahl: Danny, a szupersrác című könyvének fordításáért).

1.: IBBY-jutalmak 2.

Élet és Irodalom 1986. ápr. 18. XXX/16

Kiss. István, grafikus

■ *Ámuel-Bámuel Sámuel — német versek és mesék gyerekeknek. (Móra, 376 old.)*

rajzaival jelent meg

Tomási Oroz János. Jó úton a varázs, úpőn. 10

Élet és Irodalom Bp. 1986 máj. 23. XXX/21

Kiss István, szobrán

KISS ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás Celldömölkön, a kemenesaljai művelődési központban. Képünkön a Sejt (Család) című szobor.

–: Hazai Tükör

Ü; Tüb ö

ún 1.

43

XXIII/22

keservesen éli
r azonban nem
ogy búbánatnak
hiszen a sze-
désbeli zavarok
ával gyógyítha-

LUX ELVIRA

hátrapil
latos ti
a halak
összeho
hazánk

tarthatjuk számon a városhoz az 1930-as évek első felében kapcsolódó Borbereki Kovács Zoltán-életmű néhány jelentős alkotását is: mindenek előtt a Damjanich János Múzeum épületének bejárati falát díszítő két, összefogott, kompakt szerkesztésű - egykori emlékmű-részlet - domborművet: a háromalakos Aratók és a négyalakos Kubikusok (1939) című. Borbereki Kovács műhelyéből került a Tisza-Szálló és Gyógyfürdő épülete elé a játékos megformálású Leány halakkal című díszkút (196), amely L.Menyhért László jellemzése szerint az épülettel egybehangolva Szolnok legszebb, intim hangulatú terét hozza létre, s kiváló mestermunka a Tisza-parti sétányon látható Verseghy-büszt (1934) is. Szolnok is magáénak tudhatja - a város Rendelőintézetének épülete fogadta be századunk egyik legnagyobb szobrászának, Medgyessy Ferencnek egyik 1955-ben faragott, mesteri kőszobrát: a lágy körvonalakkal közrefogott, tömbszerűen fogalmazott, gyermekét szoptató anyát ábrázoló alkotás egy-egy példánya a budapesti Gellérthegyen és a debreceni Medgyessy Múzeumban is megtalálható. A Művésztelep kertjében rejtőző XVIII. századi indiai bivalyszobor (1926 körül) - itt hiába kerestük a Pátzay Pál megformálta Vidovszky Béla-bronzszobrát; csak poszlamensét találtuk -, s a telep bejáratával szemben látható, Papi Lajos által kialakított ún. Török kút (1975) a város érdekes, artisztikus emlékei közé sorolható. Rejtélyes, furcsa, besorolhatatlan, az újabbkori magyar köztéri szobrászatban társtalan alkotást fedezhetünk fel a Kóltói Anna úti egykori gimnázium, a ma kollégiumnak otthont adó épület előtt: Kamotsay István 1974-ben állított, nyilvántartási címe szerint Műszaki-technikai fejlődést szimbolizáló szobrát. A kompozíció középpontjában egy rozsdás csődarabokból összeállított, kitárt karú alakot stilizáló fal áll, amely előtt és mögött vízszintesen elhelyezett sorban tizenegy fekvő üveglap alatt feliratok, idézetek rejlenek. A kompozíció fémrészét már alaposan megrágta a rozsda, az üveglapok töredezettek, a feliratok olvashatatlanok voltak látogatásunkkor: sajnos a kompozíció így nem képviselheti már az eredeti művészi elgondolást, koncepciót.

Fentebb futólagosan elemzett köztéri alkotások mellett bárhol, bármikor, bármilyen üggyel felállíthatták volna a közelmúltban Szolnok szobrait: ifj. Szabó Imre Tanulófiú (1966. 605. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet Kollégium), Bencsik István Ülő lány (1960. Táncsics út), Gyenes Tamás Ácslegény (1972. Ipari Szakmunkásképző Intézet), Kovács Ferenc Guggoló fiú (1972. volt Megyei Tanács és Úttörőház közötti park), Simon Ferenc Tanulólány (1974. Tiszaparti Gimnázium), Kucs Béla Ivó nő (1972. volt MSZMP-székház előtt) - ez maga a Nagy Megtestesült Köztéri Közhely -, Papi Lajos Kuporgó (1975. Várkonyi tér), Nagy István Zenélő (1983. Városközpont), Lajos József Tiszai hajósok (1979. Tiszahídfő), stb. című alkotását; ezek több-kevesebb mesterségbeli tudással kivitelezett, szokványos, közhelyszerű szobrászati termékek. A semmitmondó, plasztikai újdonságot nem hozó, másolatok szintjén vergődő művek a hatvanas-hetvenes-nyolcvanas évek szobrászati tömegtermelésének szellemében és gyakorlata szerint jöttek létre: a feladat puszta teljesítése esetén a szobrászi invenció nem kéretett számon. A sablonok sorában ott állnak az esztétika, a szobrászat tartományait alig-alig megközelítő mellszobrok, arcképek (Solymosi Ignác, Tisza Antal, Vásárhelyi Kálmán, Sajó Elemér stb.).

Fotó: Tarpai Zoltán

Az országosan megszokott-megunt szobrászi kifejezések bombasztikus hatású példányai között méretei, hangsúlyai révén is kiemelkedett a már fentebb jellemzett és időközben helyéről eltávolított Kossuth téri munkásmozgalmi monumentum, s kiemelkedik a Szabó László-Barna Gábor alkotópáros tiszaligeti bejárónál álló Felszabadulási Emlékműve (1970): az ívesen meghajló, a szép természeti környezetet szétroncsoló betonhéj - esetlen-modern zászló-imitáció, vagy csak egyszerűen háttér? - előtt, kezében fáklyát tartván egy fiatalember bábja igyekszik diadalmasan előre. Csak azt tudnánk, miért, hová siet oly öles léptekkel, s miért szorongat a kezében - az elektromosság századában - fáklyát?

Netán ez valami szimbólum lenne? (A testtartás, a mozdulat közvetlen párhuzama a budapesti Kiss István megformálta, 1919-es plakátról átvett motívumot feldolgozó Tanácsköztársasági Emlékmű). Szokványos elemekből építkezik Gyurcsek Ferenc és Kampis Miklós Szolnok 900 éves jubileumi emlékműve (1975) is. A dombon ma-

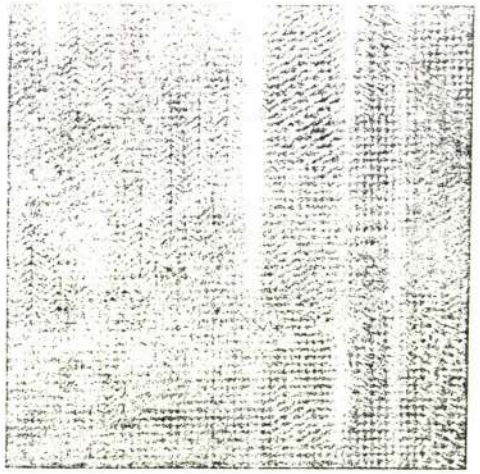

Above: Work the four stitches at random to fill the background shapes, using the colours indicated on the chart opposite.

Opposite: Follow the chart square by square, working from the centre outwards. Extend the colourful background so it will fit the seat shape by repeating the patterns.

remembering that each coloured square on the chart represents one vertical and one horizontal canvas thread.

Next, work the background in grey, blue, turquoise, pink and lavender. Use all four stitches shown on page 30, repeating them at random as shown in the close-up photograph above. Extend the background by repeating the shapes until the embroidery has reached the required size. To finish, add the mouth, claws and whiskers using back stitch (see page 36).

Blocking the Canvas

Remove the canvas from the frame, then block it to straighten out the embroidery. Spray with plain water, then tack down on to a board covered with polythene using rust-proof tacks. Pull the embroidery into shape as you proceed, then spray again and leave at room temperature until dry. Finally, cover the chair seat with your canvaswork by following steps one to four (left).

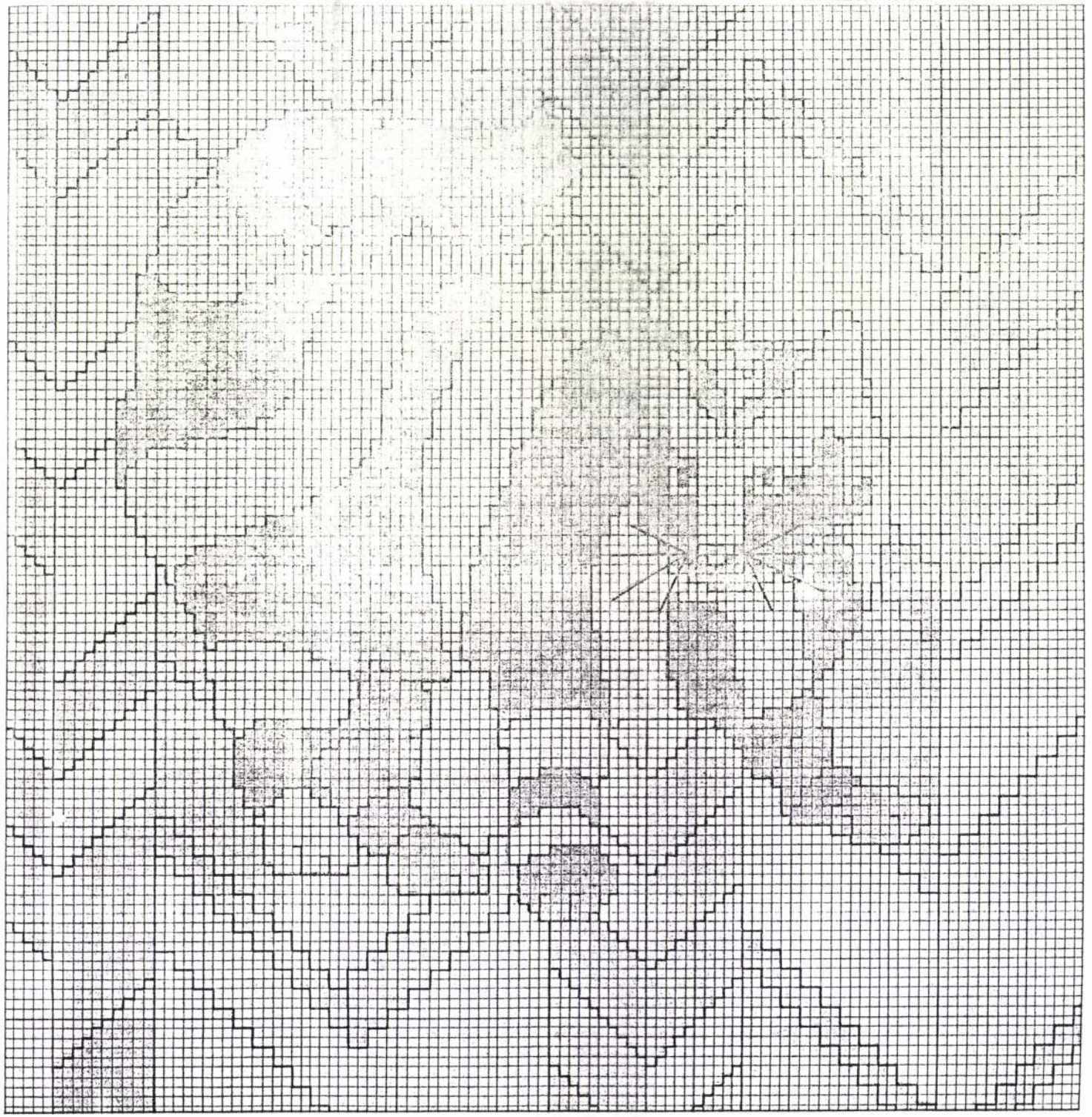

Kiss István, Kossuth díjas

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Uj Szó

1979 MÁJ 11

nobránművész

1021

Felfigyeltető alkotások

KISS ISTVÁN KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ TÁRLATA BRATISLAVÁBAN

Kiss István Kossuth-díjas művész alkotásait szemlélhetjük meg Bratislavában, a Kultúra Házában. Kiss a Magyar Népköztársaság kimagasló képességű szobrásza. Politikai, történelmi és társadalmi eszméltető erejű alkotó, aki művészi eszközökkel, érzékeny ábrázoló képességgel mozgósít, érvel, és érzelmeket ébreszt. Szobrait kiállították már csaknem valamennyi szocialista országban, ahol, mint legutóbb Prágában is, értő és kitüntető elismeréssel fogadták.

Kiss a magyar szobrászat középnemzedékéhez tartozik. 1927-ben született. Falusi kovács fia, már gyermekkorában megtanulta ismerni és becsülni az anyagot s a vele való munkát. Ifjúsága a második világégés idejére esik. A felszabadulás megnyitotta számára a budapesti Képzőművészeti Főiskolához vezető utat, ahol a legjelesebb magyar mesterek: *Kisfaludy-Stróbl Zsigmond, Pátzay Pál* és *Mikus Sándor* voltak a tanárai. Tőlük sajátította el a szakmai ismereteket s a kompozíciós elveket. Akkor már letisztult világnézetű, önálló tehetség volt, rátalált a maga sajátos kifejező eszközeire és formanyelvére. 1952-ben végezte el a főiskolát. Művészi pályája párhuzamosan halad az ország szocialista fejlődésével. Már indulásakor első díjat nyert a Dózsa emlékműre kiírt pályázaton, melyen 150-en vettek részt. Ő lett a Budán felállított hatalmas szoborkompozíció megalkotója. Leginkább a monumentális plasztika érdekelte. A történelmi sorsfordulókra emlékezve, s a szocializmus eszméivel összeforrva mintegy 50 emlékművet alkotott. Tudatos, közvetlen, nyílt vállalással formálja meg a *Tanácsköztársaság emlékművét* és a *Prométheuszokat*. Belső tartalmi feszültségét szokatlan intenzitással fejezi ki a *Mártírokban*, továbbá a *Prolertár* és a *Felszabadulás* című alkotásaiban. A történeti arcképek a távoli és a közelmúltat idézik meggyőző erővel. *(Lenin, Petőfi, Tinódy Lantos Sebestyén, Könyves Kálmán, Bolyai Farkas* és *Bolyai János)*.

A hazai témákon kívül a világ felé is orientálódik. *(Vietnami anya, Szabad Afrika)*. A Bergen-Belsen kompozíció antifasiszta tiltakozás. Az elnyomó és embertelen kor, valamint kiszolgáltatott, védtelen áldozatai között megrázó dráma feszül. Az ideológiai szándék és művészi megvalósítása között teljes az összhang kisebb plasztikáin is. *(Kezek, Kiáltás, Friss szél.)* Elemző arcmásai líraian melegek: *(Anyám, Apám síremlékterve, Judit)*.

Budapesten, Szegeden, Debrecenben, Győrött és több más vidéki városban felállított vallomáserejű, súlyos mondanivalójú köztéri szobrai szervesen illeszkednek a környező városképhez és betöltik térképező funkciójukat.

Kiss István: Felszabadulás (bronz és beton)

A modern épületeket kiegészítő műveinek is tudatos társadalmi mondanivalója van.

Kiss István szobrainak nincs műtermi levegőjük. Mindig a természettel keresi a kapcsolatot. Népmesei hangulatú s megfogalmazású szoborcsoportok a belső hitelű *Balladák* és a *Népmese*.

Kiss István a népről, a néphez szóló változatos alkotásainak stílusa az élethez kapcsolódó modern realizmus. Nehezen válunk meg a magyar kultúrával és művészettel való kapcsolatunkat elmélyítő kiállítás szobraitól, amelyek nem tudnak beszélni, azonban az élet beszél belőlük.

BÁRKÁNY JENŐNÉ

nberi jogok

anácsának elnöke

fontosabb nemzetközi jogi egyezményekhez. Az Egyesült Államok nem ratifikálta még azt a nemzetközi konvenciót sem, amely a népirtási gaztettek megelőzéséről, és az ilyen bűntettek büntetéséről szól, noha ehhez már több mint 80 állam csatlakozott.

Az egész világ ismeri az emberi jogok megsértésének kirívó tényeit, amelyekről más tőkésországokból kapunk hírt. Chilében a fasiszta junta véresen leszámolt a demokraták ezreivel, Észak-Írországban kínozzák és letartóztatják az angol uralom ellen küzdő harcosokat, az izraeli megszállók Palesztina arab népét megfosztják a hazához való jogtól, törvénytelenül elítélik a faji diszkrimináció ellen küzdő harcosok ezreit, megtiltják haladó gondolkodású emberek alkalmazását — mindezek a tények meggyőzően mutatják a polgári demokrácia jellegét.

A Szovjetunió szigorúan tartja magát az emberi jogok egyetemes kinyilatkoztatásának szelleméhez és betűjéhez, s következetesen teljesíti, ennek minden pontját, valamint azokat a kötelezettségeket, amelyek az általa aláírt nemzetközi szerződésekből és egyezményekből következnek. Az ENSZ alapokmányában megjelölt célt — a nemzetközi együttműködést gazdasági, szociális, kulturális és humanitárius területen, az emberi jogok érvényesítésének előmozdítását és fejlesztésében — csak akkor lehet elérni, ha maradéktalanul tiszteletben tartják a szuverén államok törvényeit és rendszerét, s lemondanak a belügyeikbe való beavatkozásról.

A szovjet nép büszke államára, a fejlett szocialista társadalomra. „Ez olyan társadalom, [illegible]

Eredményekben gazdag évtized

— Hogyan értékeli az elmúlt évtizedet és mit tesz munkahelyén, illetve lakóhelyén a feladatok teljesítéséért?

Ernest Šimunek mérnök, a PREFABRIKÁCIA termelési-gazdasági egység vezérigazgatóságának beruházási igazgatója:

— Az elmúlt évtizedben a vezérigazgatóságunk hatáskörébe tartozó vállalatokra és üzemekre, az építőipar igényeinek megfelelően, jelentős szerkezeti változások megvalósítása hárult. Ez azt jelentette, hogy az építőipari munkafolyamatokat „iparszerűsíteni" kellett. Ezt pedig csakis úgy lehetett elérni, hogy az iparág jellegzetes munkafolyamatait, különösen az ún. nedves eljárásokat a szó szoros értelmében „be kellett vinni" az üzemekbe. Ezáltal az építkezésen meggyorsult az építés üteme és növekedett a munkatermelékenység. Számunkra ez nemcsak a hagyományos betonszerkezetek előállítását jelenti, hanem az ún. salakbeton-készítmények gyártásának fokozását is. Ez utóbbi nemcsak az építőipari eljárások gyorsítása szempontjából jelentős, hanem népgazdasági szempontból is fontos, hiszen a salakbeton alapanyagát a hőerőművek hulladékanyagai képezik.

Ezeket a változásokat a folyamatosan növekvő feladataink teljesítésével párhuzamosan kellett elérnünk, így a termelés mennyiségének jelentős növekedését is „elkönyvelhettük" az elmúlt tíz év során, ami egyúttal jelentős beruházást is megkövetelt. Felépült ez idő alatt például a Nové Mesto nad Váhom-i Panelgyár, amely évi kétezer lakás felépítéséhez szükséges elemeket állít elő, a michalovcei szintén ekkora kapacitású, de építettünk olyan üzemeket is, amelyek ipari létesítmények, közületek előregyártott épületelemeit készítik, sőt a mezőgazdasági üzemek építésének gyorsítása is szerepelt feladataink között.

Mivel e jelentős szerkezeti változások elsősorban beruházási úton jöhettek létre, gyakran találkoztunk szervezési nehézségekkel is, amelyek túlnőtték az építőipari ágazat hatáskörét.

Az említett feladatoknak nemcsak új üzemek létesítésével, hanem a meglevő üzemek felújításával és korszerűsítésével is igyekeztünk megfelelni. Mindehhez azonban nem elegendő, hogy a rendelkezésünkre álló milliókat „beépítsük", hanem azt a tervezett időn belül hajtsuk végre, mert a határidő-eltolódások a népgazdaság egyéb területein is éreztetik hatásukat, akárcsak mi érezzük, ha a bennünket „kiszolgáló" más iparágak nem teljesítik velünk szembeni kötelezettségeiket. Ha a részünkről megtett intézkedések a bennünket „kiszolgáló" többi iparág részéről is hasonló szándékkal találkoznak, akkor rövidesen sikerül elhárítani a kivitelezésben ma még megtalálható nehézségeket.

„Erőt ad a bizalom"

A PÁRT TAGJELÖLTJE

Felépült Perbenyik (Pribenik) községében az új művelődési ház. Azóta [illegible] hogy mit köszönhetünk a pártnak. Örömmel, megtisztelést

EGY LEKTOR

Beszélgetés Pusztai Gabriella művészettörténésszel

Pusztai Gabriella 1976-tól 1988-ig vezette a Képzőművészeti Lektorátust, mely intézmény az államilag megrendelt képzőművészeti alkotások körül felmerülő kérdésekről hivatott dönteni. Hogyan működött ez a mechanizmus az állampárt idején, s milyen ütközetek zajlottak a kulisszák mögött néhány köztéri szobor felállítása körül – erről kérdeztük az egykori igazgatónőt.

***M.N.:* Tulajdonképpen mi a Képzőművészeti Lektorátus funkciója?**

P.G.: Az állami intézmények által megrendelt képzőművészeti alkotásokat kell bíráltatnia. Nem mi ítélkeztünk az egyes művek felett, hanem a szakma: évente mintegy négyszáz képzőművész és művészettörténész szakértőt vontunk be e munkába, s a szakértői vélemények alapján döntöttünk.

***M.N.:* A köztéri szobrok – főleg egy pártállamban – a képzőművészet legsikamlósabb területét jelentik, mert ez a legátpolitizáltabb, a művészeti elgondolások itt szenvedhetik a legnagyobb sérelmet.**

P.G.: Minket nem utasított a pártközpont, a minisztérium is hagyott dolgozni. A megrendelői igény határozta meg a munkánkat, s ha az illető szerv politikai alkotást kért, azzal nemigen lehetett vitatkozni, akkor azt megcsináltattuk. Sajnos még a 80-as években is előfordult, hogy valaki szovjet hősi emlékművet rendelt, holott addigra teleszórtuk ezekkel az országot. Az ilyen elhatározás eredhetett abból, hogy a szomszéd falu már állított egyet, vagy politikai megbízhatóságát akarta demonstrálni az illető, esetleg saját emlékművét látta benne. De a nem politikai témájú szobrok között is találunk sok fölöslegeset, mi ugyanis nem mondhattunk vissza megrendelést, hiszen az alkotók ebből éltek. A hatvanas években minden kultúrház előtt ült egy „olvasó lány", később jöttek a lehetetlen portrészobrok. Ezeket kugliknak neveztem: egyenes, unalmas posztamensen egy nyakától fölfelé megmintázott fej.

***M.N.:* A politikai hatalom tehát a megrendelések tartalmával avatkozott a környezet képének kialakításába?**

P.G.: Igen. A felső vezetés abba nemigen szólt bele, hogy a művész hogyan oldotta meg a feladatot; ebből a szempontból veszélyesebbnek bizonyultak a helyi pártitkárok. Működésem alatt egyszer fordult elő, hogy a pártközpont megváltoztatott egy már elfogadott elképzelést. A korábban a Jászai Mari téren álló Marx–Engels szobrot krómacélra tervezték, de végül gránitból kivitelezték, döntött úgy, hogy gránitból nívósabb lesz az alkotás.

***M.N.:* A XIII. kerületi pártház előtti szobor esetében drasztikusabb változtatásra került sor, ami egyesek szerint egyenesen Kádár Jánostól eredt.**

P.G.: Épült a pártház, amely elé az építész tervező egy szökőkutat képzelt el. Fehérné, a kerületi funkcionárius, valamint Királyné, a Budapesti Pártbizottság egyik titkára egyetértettek ezzel, mire kiírtunk egy pályázatot. Ezen Marosán László (csak névrokon) krómacél plasztikáját fogadtuk el, mely három nonfiguratív, csavart formációból állt. Az építkezés a befejezéshez közeledett, egyre sürgették a művészt, Király Piroskáék naponta följártak a műtermébe. Farkasinszki is nógatta a Fővárosi Tanácstól, de nem olyan egyszerű krómacélból három egyforma plasztikát hajlítani. Időközben viszont Deák Gábor került a pártbizottság élére, szerintem ő háborogtatott Kádárnak, hogy szökőkút kerül a pártház elé, s nem a munkásság képviselője. Kádár nem foglalkozott képzőművészettel, magától nem jutott volna eszébe, ha nem szólnak neki. Így továbbadta az ügyet Aczél elvtársnak. Hozzám már úgy került le, hogy telefonáltak, azonnal gyűjtsem össze az utóbbi két-három évben elhelyezett szobrok fotóit. Azt akarták bizonyítani, hogy az utóbbi időben a képzőművészet túlzottan elhajlott a nonfiguratív irányzat felé. Ennek épp az ellenkezője derült ki, rettenetesen gyatra alkotásokról árulkodtak a felvételek. A szokványos realista portrék kerültek elő, nonfiguratívakat nem is találtam. Az elvtársak elszégyelhették magukat, senki nem tette szóvá többé a dolgot, de a szökőkutat mégsem engedélyezték. A XIII. kerületi új vezetésnek köszönhetően, teljesen morbid megoldásként Kiss István Munkástrón című alkotását állították fel. Kétségbeejtő, hogyan lehetett a szökőkútnak készült medencébe beleraknі egy harcosan dolgozó munkásfigurát. Marosán ide tervezett művét pedig a Budapest Sportcsarnok közelében helyezte el a Fővárosi Tanács.

***M.N.:* Az utóbbi idők legnagyobb indulatot kiváltó alkotásának képzőművészetet olvasni. Ha megnézi a szobrot, a Kun Béla előtt elvonuló tömeg bal szélén egy polgári társadalom alakjai láthatók, például egy női figura esernyővel. Aztán föltűnnek az őszirózsás forradalmárok, szintén nagyon szépen megmintázva. Kun Bélához közeledve viszont megszűnik a tömeg ember lenni, s mire a jobb szélére ér, torz, elesett, elgyötört, emberre alig emlékeztető figurák menetelnek. Abból, ahogyan a diktátor keze e lerohadó sor felé mutat, tessék kiolvasni Varga Imrének azt a gondolatát, hogy ide vezetett Kun Béla. Ezt erősíti, hogy a főalak egy lámpavas mellett áll, aminek Magyarországon pejoratív tartalma van. Ez a szobor tehát nem Kun Béla heroizálása, hanem deheroizálása.**

HOL A PAPÍR? Petrovics László felvétele

***M.N.:* Ön hogyan találkozott először a szobor ötletével?**

P.G.: Megjelent valaki a Fővárosi Tanácstól, hogy kell egy Kun Béla-szobor. Egy Kun Béla már „díszítette" a várost a róla elnevezett téren, nem értettem, hogy ennek a kommunista párt szempontjából is kétes figurának miért kell még egy emlékművet állítani. Hallani lehetett zöngéket, miszerint a párt így akarja kiprovokálni, hogy derítsék ki az oroszok, mi történt vele, de ez a magyarázat elég értelmetlennek tűnt. Persze az ok nem ránk tartozott, elkezdődött tehát egy őrült hajsza, hogy hol lehet Budapesten még egy Kun Bélát elhelyezni. Egyrészt a főváros eléggé tele van már szobrokkal, másrészt az ember megpróbál olyan környéket keresni, amelyhez az illető valamilyen módon kapcsolódott. Kun Béla esetében nagyon kevés ilyet találtunk, hiszen életének csak egy rövid periódusában élt ebben a városban. Az Attila úton lakott a Szarvas tér és a Vérmező között, állítólag a Vérmezőn is szónokolt. Arra gondoltunk, hogy a Szarvas téren van egy játszótér, elhelyezünk ott egy kis portrészobrocskát. Kiírtunk pályázatot, de jött a kifogás (azt hiszem, ennek a hátterében Kun Béla lánya, Kun Ágnes állt), hogy ez nem elég reprezentatív. Ismét beindult a hajsza a helyszín ügyében, s akkor kitaláltuk, hogy Csepel munkáskörnyezet, tegyük Kun Bélát a közepén jelentkeztek az egykori Kisgazdapárt tagjai, hogy szeretnének egy Bajcsy-Zsilinszky szobrot fölállítani. Mondtuk, rendben van, s kinéztünk egy nagyon jó helyszínt a Deák téri metró-főbejárat füvesített területén. Elképzelésünk szerint a szobor a Bajcsy-Zsilinszky út felé nézett volna. Kiírtunk egy pályázatot, melyet egy fiatal szobrászművész nyert meg. Eskulits Tamás elgondolása szerint Bajcsy-Zsilinszky – aki országgyűlési képviselő volt a harmincas években – egy parlamenti hármas padon ült kényelmesen, s a mellette lévő felcsapott ülés alján helyezte a feliratot. Ezt remek ötletnek találtuk, hiszen ott egy szokványos álló figura nem tudna kontaktust teremteni a járókelőkkel, mert az egy olyan tér, ahol az emberek jönnek-mennek, fölnéznek rá és kész. Viszont egy alacsonyabb, ülő alak, melynek a feje kicsit van csak magasabban a járókelők szeménél, kerülhet olyan kapcsolatba az arra közlekedőkkel, amilyenbe egy emlékműszobornak kell. A kisgazdák nehezen fogadták el, hogy az ellenállás mártírját nem azért ültettük le, mert kisebbíteni akartuk, hanem éppen azért, hogy a környezetében lévő két nagy épület, a templom és a főkapitányság ne egye meg. Az egyik zsüritag kifogásolta a padot, s azzal, hogy kihúzta Bajcsy-Zsilinszky alól az ülőalkalmatosságot, felborította az egész koncepciót. A szobrász készített újabb terveket, de nem talált jó megoldást, hisz nem tudta leültetni a figurát. Lementem hozzá, hívtam Varga Imrét is, gondoltam, neki elég nagy a tekintélye, tőle elhiszi a művész, hogy rossz úton jár. „Ezt már úgysem tudod kijavítani. Fogj egy baltát, törd össze, és kezdd újból megmintázni" – tanácsolta Varga Imre a szobrásznak. De ekkor már '88 januárját írtuk, s vészesen közeledtünk a júniusi avatáshoz. Tamás két év alatt nem tudta megoldani a feladatot, tovább nem lehetett várni. Elkezdődött a kapkodás, azonnal kiírni egy pályázatot, rövid határidőre. A kisgazdák azt is kifogásolták, hogy Eskulits alakja túl nyugodtan ül, *Bajcsy-Zsilinszky viszont örökké izgő-mozgó, felpattanásra ember* volt. Na most, egy szobrot úgy megmintázni, hogy üljön is, meg pattanjon is, roppant nehéz feladat. A pályamunkákkal kapcsolatban úgy döntöttünk, hogy ketten készítsenek 1:1 léptékben anyagot. Györffy Sándor megformázta a felpattanós figurát, a másik pályázó pedig egy álló alakot, pipával, de ezt az említett okok miatt azon a részen nem tudtuk volna felállítani. Tehát Györffy munkáját fogadtuk el. Mi nagyon komolyan gondoltuk a helyszínt, már két évvel korábban felkértük a Metróber egyik munkatársát, hogy legyen a szobor építésze, mert ő tudja meghatározni, milyen statikai feltételek mellett lehet odaültetni a metrószellőzőre. A kisujját sem mozdította, a mű viszont már majdnem elkészült, amikor kiderült, hogy a Metróber nem engedi odatenni. Ezt két évvel korábban is közölhették volna. Az utolsó pillanatban kellett átraknі a másik oldalra, leszakítani egy részt a parkolóból, eltávolítani a fákat, kicserélni a kövezetet. Teljesen blöd hely annak az alkotásnak, oda nyugodtan lehetett volna egy álló figurát tenni, ha eredetileg azt a részt szemeljük ki. A helyszín meghatározza egy szobor méretét, formáját, anyagát. Ha tudjuk, hová kerül, épp az ellenkező irányba nézne, s a hátteret is másképp oldotta volna meg a szobrász.

***M.N.:* Önöknek jogukban állt meggátolni egy szobor felállítását?**

P.G.: Igen. Szakmai kifogás a kész művel szemben akkor merült fel, ha nem vontak be minket a munkába. Ha nem felelt meg a művészeti szempontoknak, akkor adtunk egy olyan szakmai véleményt, melynek alapján a tanács eltávolíttatta, de erre a működésem alatt tán két ízben került sor. Egy intézet igazgatója nincs ott minden zsűrin, tervbíráláton, amikor elfogadnak valamit, s előfordult, hogy egyes munkatársaim készakarva félretájékoztattak, így aláírtam egy papírt, amit utólag megbántam és szégyenkeztem

hogy a párt hivatalos intézményei mondják meg, kell-e Kun Bélának ilyen böhöm nagy szobor. Felvetettem az aggályaimat, hogy Magyarországon csak Kossuth Lajosnak van ekkora szobra, s hogy Kun Béla tevékenysége párttörténeti szempontból indokolttá teszi-e az elképzelést. Úgy hallgattak, mint ez az asztal. Végül azt mondták, foglalkozzunk az alkotással. A pártközpontból egy nőnek nagyon tetszett, tapsikolt, hogy nekünk ez kell.

***M.N.:* A helyszínt ki választotta ki?**

P.G.: A Vérmezőt közösen találtuk ki kínunkban a Fővárosi Tanáccsal és a Budapest Galériával. Nem ennyire a végére szántuk, csak nem informált bennünket a Fővárosi Tanács, hogy szélesítik az utat és nyolc métert le fognak vágni a parkból. Már készült az alapzat, mire tudomást szereztünk erről. Imre hozzálátott a munkához, a Fővárosi Tanács összeszedte a szükséges pénzt, hogy honnan, ahhoz nekünk már semmi közünk nem volt. Engem egy úriember följelentett, hogy akadályozom a terv megvalósítását, mert csak három hónap múlva adtuk ki az engedélyt.

***M.N.:* A bírálóbizottságba művészeket nem hívtak?**

P.G.: Művészettörténészeket hívtunk, nekik is az volt a véleményük, hogy nagyban kellene látni, de Varga Imre biztos meg tudja oldani, akkora művész.

KISS István szobrán

M. Narancs
1992. apr. 29

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS
A BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK IGAZGATÓSÁGA
MEGHÍVJA ÖNT

KISS ISTVÁN

KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ
A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ÉRDEMES MŰVÉSZE

KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
A BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK KERETÉBEN
1977. SZEPTEMBER 27-ÉN, KEDDEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:
KÁTAI GYÖRGY
AZ EGYESÜLT IZZÓ
GÉPLAKATOSA

MŰCSARNOK
BUDAPEST, HŐSÖK TERE
A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1977. SZEPTEMBER 27 – OKTÓBER 23

1762 – FNYV 1. telep

MEGHIVÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

KORTÁRS

1966 MAR

1021

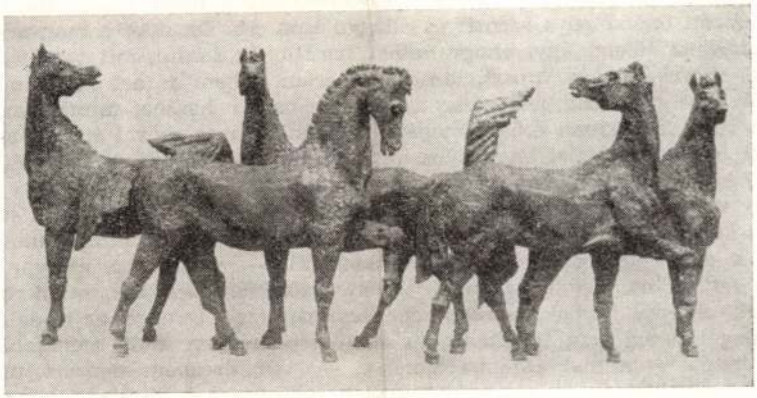

KISS ISTVÁN szobra

ciklusát tartalmazó könyvet, [illegible]
nemcsak őt ismertem meg, de anyanyelvét is t
ott volt a harminckét év előtti tanulás nyoma,
nézte a könyvet s azt mondta: Nem érdemes (
zett) azon a nyelven tanulni. Engem egy pill
azért kezdtem el akkoriban, négy más nyelvvel
hogy ezzel, mintegy jelképesen is, áttörjem az
szédainktól elválasztott. De ahogy az elutasító
több tisztelettel gondoltam az igazságszeretetr
magát nemzeti önérzeten s személyes ellágyuláson. Ha Ön csak a magyar-tanulásra kérne bátorítást tőlem, úgy, ahogy valaki barátjához fordul, mit tanuljon inkább; mondjuk: spanyolt vagy oroszt, tán volna erőm nekem is azt mondani: magyar tudásából előreláthatólag nem lesz az életben annyi haszna, mintha az alatt az angolban vagy franciában erősíti magát. Ön azonban más szóval állított be hozzám, „mint aki igazi *felfedezést* tett", s ez, úgy érzem, másféle válaszra jogosít.

Kellő körültekintéssel tán ezt mondhatnám: „Ha én lennék olasz egyetemi hallgató vagy már egy kicsit idősebb ember, kritikusféle, amilyen huszonöt és harminc esztendős korom közt voltam, azzal az érdeklődéssel, felfedező lázzal, ami akkor élt bennem, s egy véletlen — lassan hivatássá vált — szeszély a magyar irodalom tájaira vetett volna, úgy hogy annak a felfedezői szenvedélynek, munkabírásnak a javát (mely regény, drámák, esszékötetek tucatjait hozta létre), ez az irodalom szívná föl, fölöslegét pedig arra fordíthatnám, hogy eredményeit kellő szemhatárba állíthassam, innét — a mai eszemmel nézve —, sem érezném elpazaroltnak azt a fáradtságot, amelyet ennek az irodalomnak a feltárására fordítok." Ez merész kijelentés, s magam is megijedek tőle: hogy fogom megokolni.

Miss Istvan

Fejer Megyei Horlap 1964 nincs

Kiss István:

PIHENŐ

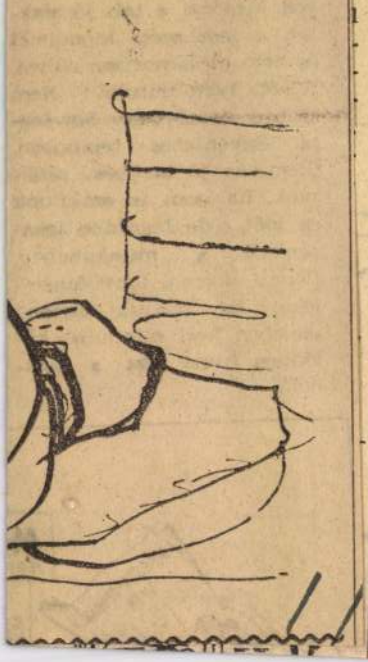

be kisfiát egy mama. Az ... vosi vizsgálatok során kiderült, hogy a kisfú galambokkal tart barátságot, s a madarak napi etetgetése közben nemcsak barátokra, — hanem a galambokon élősködő, igen kellemetlen viszketegséget okozó aktafajtára is szert tett. Csak alapos bőrgyógyászati kezelés és fertőtlenítés pusztította el a kellemetlen élősködőket, s gyógyította meg a kisfiút.

Orvosi vizsgálatok szerint, minden ötödik házőrző kutya bélférges. Az apró, cérnagiliszták petéi a kutyák szőréről, a kutyával játszó gyermek kezére, majd a kézmosás nélküli étkezés során a gyermek bélrendszerébe kerülnek. A gyermek ilyenkor megsápad, étvágytalan, végbélviszketésre, panaszkodik, s az orvos csak hosszas kezelés után tudja a gyermeket az élősködőktől megszabadítani.

Különösen falun gyakori, hogy a macskát babusgatják a gyermekek. Pedig ha arra gondolunk, hogy a macska vadászszenvedélytől hajt-

csúnya karmolásokkal nehezen gyógyuló sebet okoz. Ne engedjük, hogy a kisgyermek eljusson az esetleges karmolások, vagy a kutyaharapás kellemetlen, egy életre szóló, félelmet adó élményig.

Kis írásunkkal nem akarjuk elriasztani az állatkedvelőket, csupán óvatosságra, s a sokféle fertőzési veszélyre szeretnénk felhívni a figyelmet, s figyelmeztetni a szülőket.

Ha állatokkal játszott a gyermek, követeljük meg tőle, hogy azonnal, szappannal mosson kezet. Minden étkezés előtt nagyon fontos ez, s ha a gyermek uzsonnázik, zsíroskenyérrel, vajaskenyérrel ne engedjük ki az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss István
FEJÉR MEGYEI HIRLAP
1964 FEB 16.

Kiss István: Asztalnál

1021

kus filozófiai alapjaiban kellett megdönteni. Ebben a hatalmas munkában az emberiség haladó tudósai közül

a legkiemelkedőbb szerep

Galileo Galileinek, a nagy olasz tudósnak jutott.

Galileinek és műveinek jelentőségét akkor tudjuk felmérni igazán, ha legalább vázlatosan áttekintjük, milyen társadalmi erőkkel kellett úgyszólván egyedül, kevés előd re s tán még kevesebb kortársra támaszkodva felvennie a harcot.

A keresztény középkor — arab közvetítéssel — átvitte Aristotelés filozófiai rendszerét, világnézetét, amely szerint a „Mindenség", a földdel, csillagjaival, bolygóival, úgy ahogy áll, örök, megváltoztathatatlan, mozdulatlan és tökéletes. Az egyház mindössze a túlvilág legendájával toldotta meg Aristotelész tanát (amely a maga idejében a görög gondolkodásnak csúcsait jelentette), s máris készen állt a skolasztikus filozófia alapvetése. A társadalmi berendezkedés, hangzott ennek a nézetnek a lényege, úgy amint van tökéletes, aki úrnak, gazdagnak születik, az idők végezetéig uralkodik szolgáin. Nem

egyetem tanáraként felépet aristotelesi nézetek ellen. E ször észokokkal, majd a sai ferdetornyon végzett kís letekkel kimutatta, hogy a t tek esése, súlyuktól függe nül, egyformán törté Kortársai azonban inkább h tek a régi felfogásnak, min a tényeknek, Galilei kénytelen volt elköltözni Pisaból s a páduai egyetemen vállalt állást. Ettől kezdve vált elszántan, tudatosan, a nagy szellemi küzdelmekre felkészülve a modern természettudomány hirdetőjévé.

Életútja nem fér el egy rövid megemlékezés soraiban. Könyvtárnyi irodalom, színpadi művek, tudományos munkák végtelen áradata szól róla; munkásságának lezárulta után néhány évvel már semmi kétség nem volt affelől, hogy a korszerű

természettudományos világkép

kialakulása Galileo Galilei nevéhez fűződik. A materialista világnézet előfutára volt, aki a fizika tudományát teljesen új, ismeretelméleti alapokra helyezte, az ismeretek legfőbb forrásának a tapasztalást és a kísérletet tartotta; ebből táplálkozott tudományos munkássága, felfedezéseinek, fizikai,

életet. Egyedül, öregen, az inkvizició rendőreitől őrizve írta meg titokban, s csempésztette Hollandiába utolsó nagy művét a Dialogo-t, az új fizika legfontosabb tudományos dokumentumát.

Semmiféle ítélettel, betiltással, átokkal, váddal nem lehetett megakadályozni Galileo Galilei

szellemének sugárzását,

amely — túl számtalan önálló felfedezésén — diadalra segítette a föld mozgását hirdető kopernicusi tant, lendületet adott a világ titkait fürkésző gondolkodóknak, évszázados hiedelmeket, obskurus babonákat zúzott szét.

Születésének 400. évfordulóján tisztelettel emlékezünk meg a tudósról, akinek munkássága új korszakot nyitott a tudományban, az egész emberiség javára. **Tamás István**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

ESTI HÍRLAP

1967 SZEP 11.

21

Szigetvári ünnep

Szobrot avattak tegnap az ország 68. városában: Szigetvárott. *Rapai Gyula*, az MSZMP Baranya megyei pártbizottsága első titkárának jelenlétében leplezték le a vár déli kapuja előtt *Tinódi Lantos Sebestyén szobrát, Kiss István Munkácsy-díjas* művész alkotását. Az egésznapos kulturális ünnepségsorozat egyik eseménye volt a *Magyar Újságírók Országos Szövetsége és a Magyar Zeneművészek Szövetsége* Tinódi-szimpozionja. *Dersi Tamás* a XVI. század újságíróját, a lantos „riportert", *Békefi Antal* előadása pedig — zenei illusztrációkkal kísérve — a dallamszerző Sebő deák jelentőségét méltatta.

A járási könyvtár helyiségeiben Tinódinak és társainak munkáiból *Hősi múltunk a históriás énekekben* címen kiállítás nyílt. Itt — sok más ritkaság között — Tinódi egyik kéziratát is bemutatták. A vár dzsámijában Tinódinak, Bornemisszának és Balassi Bálintnak műveiből adott elő *Török Erzsébet és Bánffy György. Kecskés András* gitárművész, Bakfark Bálint lanttantáziáit szólaltatta meg. Sokan tekintették meg a vár Zrínyi-kiállítását és hallgatták végig a pécsi színház művészeinek műsorát is. Az ünnepség egyik vendége, *Hugo Borenics*, eszéki karmester, a városnak ajándékozta *Ivan Zajc* operájának, a Zrínyinek hanglemezfelvételét.

Ma
az a
csúc

Kinshasa, szeptember 11.

Kinshasában vasárnap a késő esti órákban *Bomboko* kongói külügyminiszter bezárta az Afrikai Egységszervezet 9. minisztertanácsi ülését. Az afrikai csúcsértekezletet előkészítő munka során

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LOBOGÓ

Kiegyszlván

1967 ÁP 11.

előtt.

1021.

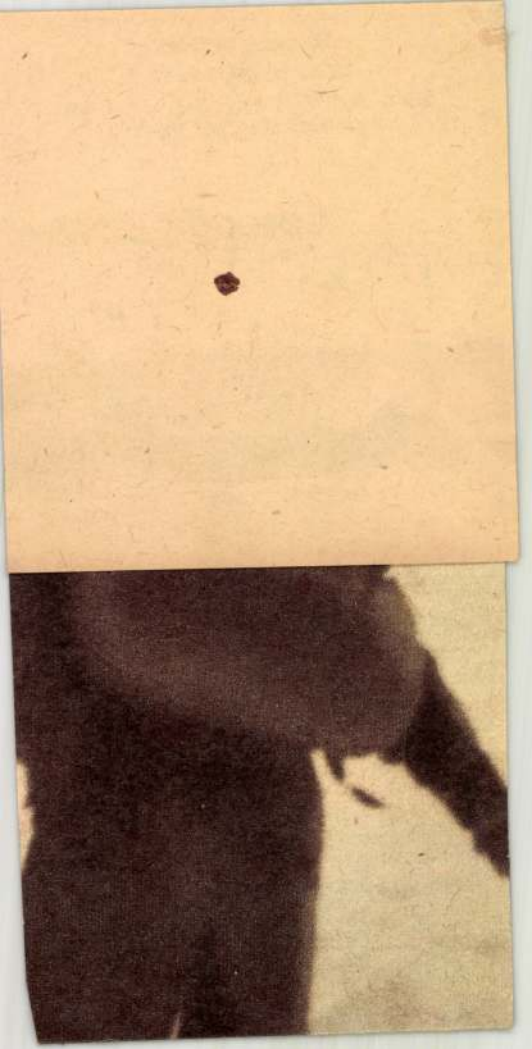

LENIN SZOBOR SZEGEDNEK. Kiss István szobrászmüvész befejezte a Szegeden, november 7-én felállitandó Lenin bronzszobor mintázását. A Képzőművészeti Alap Jász utcai műhelyében az öntéssel is elkészültek, már csak apró korrekciók vannak hátra. /Fotó: Pálfai/

rendben nincs helye olyasfajta [illegible],
Svájc. A nagykövet tagad, a bonni külügyminisztérium viszont arra számít, hogy megromlott egészségi állapotára való tekintettel lemond. Schmoller úr betegsége alighanem az, hogy bajok [illegible]

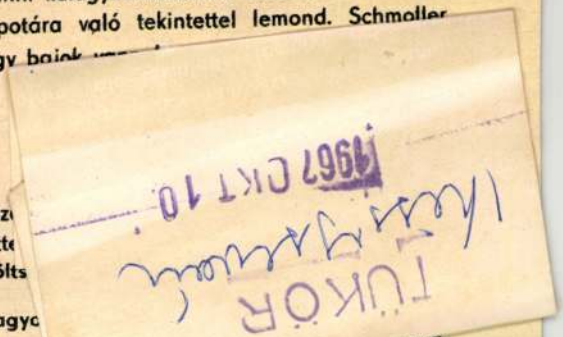

Nyugati szakértők számításai sz[illegible]
alább egymilliárd dollárt költött[illegible]
francia atombomba-program költs[illegible]

Kína a haditechnika más, hagyo[illegible]
mértékben elmaradt, mint amily me[illegible]
haladása. Például: semmire sem jut[illegible] elavult légierejük korszerűsítésével; csupán egyetlen ol[illegible] tengeralattjárójuk van, mely rakéták kilövésére is alkalmas; a szárazföldi haderő 140 hadosztályából pedig csupán négy a páncélos hadosztály.

(A hongkongi Far Eastern Economic Review adatai)

„A kulturális forradalom" keltette zűrzavar lehetővé tette Csang-Kai-sek rezsimjének azt, amivel évek óta hiába kísérletezett: amerikai jelentések szerint sikerült elárasztania ügynökeivel a Kínai Népköztársaságot. A kémek most bőségesen szállítják katonai és egyéb értesüléseiket megbízóiknak, és a megbízók megbízójának, Washingtonnak is.

MILLIÁRDOS NYOMORUZLET

Az amerikai néger gettók robbanékony állapotának egyik fő okozója a négerek nyomasztó munkanélkülisége. A kormány most – némi tapasztalatok után s néhány évtized késéssel – munkaalkalmakat akar teremteni, elsősorban New Yorkban. A módszer érzékletesen ábrázolja, hogyan képzelik Amerikában az „átütő társadalmi reformokat". A milliárd dolláros beruházási munkákat negyven magáncégnek adták ki. Ezek élén egy „tanácsadó vállalat" áll, mely központilag irányítja a milliárdos harácsolást.

SZEMÉRMES PORNOGRÁFIA

Az angol parlamentben rövidesen tárgyalni kezdik a nagy közérdeklődéssel várt törvényjavaslatot a pornográfiáról. A kellő szakértelem elsajátításának megkönnyítésére a parlament könyvtára nagy dokumentációs anyagot gyűjtött. Ezt azonban csak a miniszterek tekinthetik meg, a képviselők számára – bizonyára a nagyobb torlódás elkerülése céljából, vagy talán a nagyobb szemérmesség okából – hozzáférhetetlen. A képviselők a Sohóban vásárolhatják meg a szükséges malacságokat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1966 FEB 13

8 1021

KIOSZTOTTÁK A PRO ARTE MŰVÉSZETI DÍJAKAT

Mester Árpád, Kiss István és Granasztói Pál az emlékérmet nézi.

(Tudósítónktól.)

Budapest felszabadulásának 21. évfordulója alkalmából, szombaton délelőtt a Fővárosi Tanácsnál *Sarlós István*, a végrehajtó bizottság elnöke, ünnepélyes keretek között átnyújtotta a Fővárosi Tanács által alapított, *Pro Arte* elnevezésű művészeti aranyérmeket. A díjat most első ízben osztották ki, s velük azokat a színvonalas alkotásokat jutalmazták, amelyek a magyar főváros életével, fejlődésével foglalkoztak a közelmúltban, illetve érdemleges szerepet játszanak Budapest kulturális életében.

Ezúttal hárman részesültek az arany emlékéremben, és az ezekkel járó 15—15 ezer forint pénzjutalomban: *Granasztói Pál* író a *Vallomás és búcsú* című művéért, *Kiss István* szobrászművész a Gellérthegyi jubileumi parkban felállított *„Budapest" domborművéért*, és *Mester Árpád* építőművész *az új fővárosi lakótelepek tervezéséért*. A *Pro Arte* aranyérmeket a jövőben is minden év februárjában kiosztják.

A díjak átadásánál jelen volt *Trautmann Rezső* építésügyi miniszter, *Aczél György*, a művelődésügyi miniszter első helyettese.

Krimi

A krimi nálunk dupla izgalom. Előbb a krimin izgulok, hogy ki a gyilkos, aztán a kritikákon izgulok, hogyan döntenek: helyes volt-e izgulnom, hogy ki a gyilkos, vagy nem volt helyes. Mert jó, jó, tudom már, hogy ki a gyilkos, de ki vagyok én, hogy ilyesmin izgulok?!

A krimi mindenütt a világon megoldással végződik: megvan a gyilkos. Nálunk akkor jön a bonyodalom, ha megvan a gyilkos. Mert megvan a gyilkos — hümmögnek a kritikusok —, de hol van az irodalom?!

A krimi befejezése mindenütt a világon megkönnyebbülést hoz: a bűnös megbűnhődik, a néző fellélegzik, és boldogan várja a következő krimit. Nálunk a krimi befejezése szorongást okoz és lelkiismeret-furdalást. Mert hiába büntetik meg a bűnöst, a néző aggódva várja, elítélik-e őt is a kritikusok, vagy ez egyszer még felmentik.

Sokáig kell várnia. Most például már hetek óta folyik a vita, minthogy volt egy krimi a tv-ben, ahol a nyomok a hetedik mennyországba vezettek, és alapos gyanúja merült fel annak, miszerint a magyar nép végignézte, hogy a nyomok odavezettek. Ez ügyből kifolyólag egyik nap fejünkre ültnek a kritikusok, másik nap tokratizmusa! — Az nem arisztokratizmus. Az a közízlés féltése. — Ja, vagy úgy. Innen úgy látszott. Egyébként minden a mennyiségtől függ. Kevés krimi nem árt, sok krimi árt. De mi a sok? — Egy. — Húsz. — Tizenkettő és fél. — A krimi ölni tanít. — Shakespeare is. — Micsoda különbség! — Na micsoda? — A krimi nem irodalom. — De igen. — De nem. — Ez már volt. — Babits is szerette. — Az is volt. — Akkor kezdjük elölről!

Itt tart most az izgalmas vita, amelyhez én mindössze annyit szólnék, hogy bár létezik krimi, amely irodalmi, mint ahogy létezik irodalom, amely kriminális, de az, amit mostanság a tv-ben kapunk, az nem irodalom, hanem rejtvény. Mégpedig véres rejtvény, mert megölnek benne valakit. Miért ölik meg? Mert nincs még magyar krimi. Ha magyar krimi volna, akkor nem ölnék meg. Megfúrnák.

Továbbá azért ölik meg, hogy könnyebb legyen a rejtvényt megfejteni. Mert bármilyen nehéz is kitalálni, hogy kit öltek meg és ki a gyilkos, ezerszer nehezebb lenne azt kisütni, hogy kit nem öltek meg és miért nem, és hogy, hogy.

Továbbá azért kell a hulla, hogy a rejtvényben legyen izgalom is. Mert lehet ugyan izgulni azon, hogy mi-

1021

Kiss István: ADY

MAGYAR IFJÚSÁG
1956 APR 21
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Körülbelül félidejé
erái — és minden ér

lemelnek elismerő
k el, hiszen az or
lkusa közé tartozni felér

an, mint az egyik zsüri-
z:

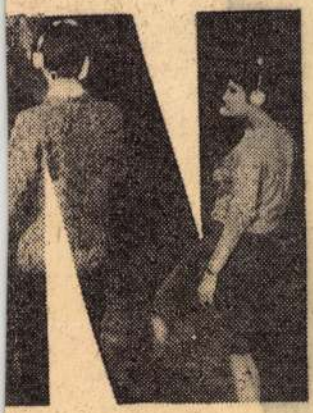

S?
YAN
ZÁ?

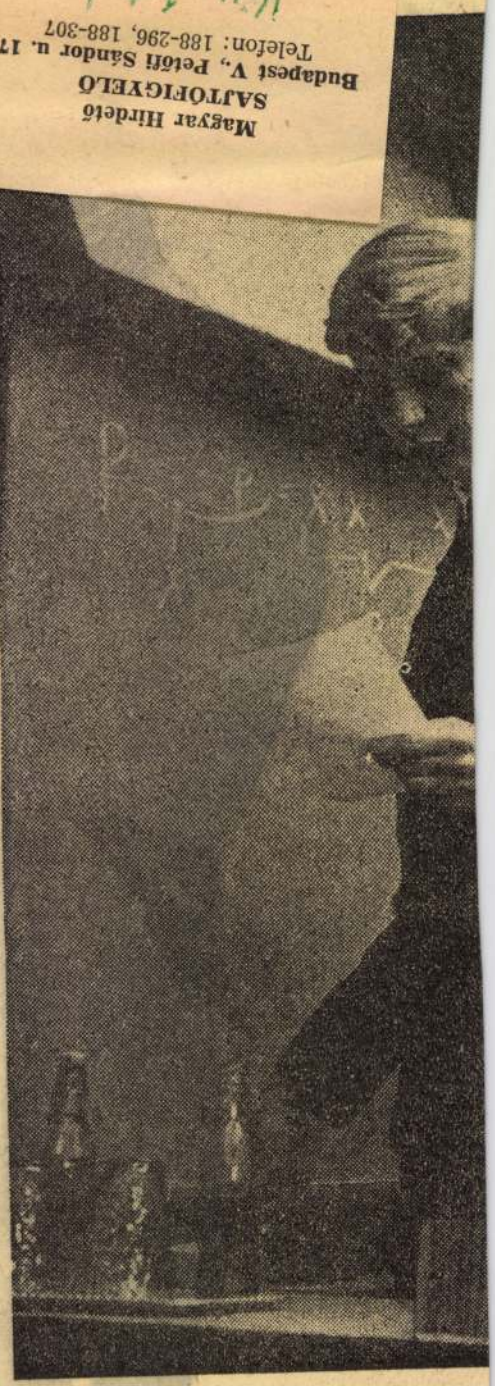

Izgalmas és nehéz pillanatok a matemat

eszelgettem hozzá, tizedmil-
l, súlyokat is!...
ár mosolyogva feddi Kál-

ny vagy, te gyerek! Mond-
kérhetsz tőlem, majd adok.
bb megcsinálod!
szófukar. De most vissza-

ga fabrikálta a vasgyártás

kel, amelynek jövője köztudott, mégis olya
vesen foglalkoznak vele...
Az adás után melengető meglepetés érte
tálytársai érte jöttek. Nekik Péter „a" ma
tikus!

BARÁTSÁG

✦ *(Aggodalom a másikért)*

Szocialista Művészetért
1968 JUN

Április 30-án adták át a Szaktanács székházában az idei SZOT művészeti díjakat. Az ünnepi beszédet Baranyai Tibor, a SZOT osztályvezetője tartotta (MTI)

Három új SZOT-díjas koccintása: Horváth Teri, Urbán Ernő és Czine Mihály társaságában (MTI)

Somoskői Gábor, a SZOT titkára átadja a díjat Kovács Andrásnak és Kiss Istvánnak (MTI)

ISMERKEDŐ

VÁZLAT AZ IDEI SZOT-DÍJAS MŰVÉSZEKRŐL

A díjak, kitüntetések megalapítása után eltelik néhány esztendő, vagy egy évtized, s akkor úgy érzi az ember, lassan bezárul a kör, megkapta már mindenki, aki arra méltó, s nemigen lehet tovább osztogatni. A szakszervezeti mozgalom százezres aktivista tábora, több milliós tagsága viszont elégedetten állapíthatja meg, hogy a Szaktanács művészeti díjait — úgy tűnik — minden évben ki lehet osztani, mindig akadnak rangos, méltó írók, művészek, akik kurta egy esztendő alatt is rászolgálnak a szervezett dolgozók elismerésére. Vajon miért? Valamennyi okot, eredőt felsorolni nincs terünk, de egyért bizonyosan: *egyre gyarapszik a magyar írók, alkotó és reprodukáló művészek táborában azok serege, akik alkotásaik során érzik a népért a felelősséget, ez műveikből kiragyog, és akik nem kímélik erejüket a művészet, a kultúra java alkotásai népszerűsítésében, megkedveltetésében sem.* Közülük a sok száz alkotóműhely, gyár, állami gazdaság, intézmény ezerszemű bíráló bizottsága, a munkás, paraszt és alkalmazotti közönség, a szakszervezeti választott testületek reális érzékkel évről évre kiválasztják, fennhangon megnevezik a kitüntetésre méltókat. Így történt az idén is.

Nem vitás, hogy a hagyományos magyar elbeszélő módnak van a legszélesebb olvasó tábora hazánkban, s amint URBÁN ERNŐ nevét hallja az ember, mindig a jóízű olvasmány-élményekre gondol. Felmenő ősei közt mintha az *anekdotázó Mikszáth* lenne ott az egyik ágon, a fáradhatatlanul *országjáró Móricz Zsigmond* a másik ágon. A csattanóra hegyezett anedotának, szocialista irodalmunkban, nemigen akadt nálánál rangosabb művelője. Ám sietve tegyük hozzá: minden sallangos kelmeiség nélkül, mindig szocialista alapállásban és egy Eötvös-kollégista műveltségével fejében. Urbán a jóízű elbeszéléstől azonban eljutott a kemény ítéletű *Uborkafá*-ig (1953) is, és újabb évtizedes országjárás, riportozás, regényírás után a tavalyi *„Írott malaszt"* című regényéig, melynek igazságért kiáltó szava a művészi megformálás felerősítésében vált olyan alkotássá, hogy tízezrek figyelme és elismerése fordult feléje. — Urbánt a dunántúli végek adták, a másik irodalmi kitüntetett, CZINE MIHÁLY irodalomtörténészt a szatmári tájak küldték. S benne a magyar beszéd, szép szó, érzékletes fogalmazás hasonló erejű bajnokát köszönthetjük. Egyetemi katedrán hirdeti a magyar irodalom szépségeit, de emellett áhítattal fogadott előadója az üzemekben, állami gazdaságokban, termelőszövetkezetekben tartott irodalmi előadásoknak is. Nemcsak a *szépen szólásban* földije Móricznak, de nagy elbeszélő egyik legjobb magyar életrajzírója is. Móriczról írt művei alapvető jelentőségűek, szintúgy a naturalizmusról készített szemelvénygyűjteménye is elkapkodott kézikönyv lett. És még arra is futja erejéből, hogy megírja a romániai magyar irodalom történetét. Századunk magyar irodalmának egyik leghatásosabb terjesztőjét köszönthetjük így a díjazottak sorában.

Ahogy a dolgozó nép millióinak sűrűjéből lépett fel a színpadra, azzal az ellenállhatatlan erővel sugározza tovább, éli-formálja eleven alakká, mindnyájunk anyja-húga-nénje-szomszédja-munkatársa formájává a filmeken, színdarabokban a munkás, paraszt nőket HORVÁTH TERI, a Thália Színház művésze. Aki látta őt Rozikának Sarkadi Imre első színdarabjában, azóta nem tudja elképzelni a munkás-, a parasztasszonyt, leányt másként, minthogy Horváth Teri mosolyát, gyászát, fáradtságát vagy gesztusait vetíti maga elé. Olyan feledhetetlen alakítások mérföldkövezik színészi útját, mint a Lúdas Matyi hősnője, a Húsz óra, a Hogy szaladnak a fák, a Hideg napok feledhetetlen női alakjai, vagy mint Pék Mária a Rozsdatemetőben. — Változatos pályát futott meg a másik művészeti díjjal kitüntetett színművész, NÉMETHY FERENC is. A *Miskolci Nemzeti Színház* művésze ő, s érdekes módon operaénekesként kezdte. Kiderült később, hogy mint operett-komikus *színészként* is ígérettel teli, aztán számtalan darab, szerep kemény stúdiójában vezető drámai színésszé emelkedett. Kohut Talláros úraként 1958-ban figyeltek fel rá mint drámai színészre, s most Trenyov *Ljubov Jarovájá*ban, a „Tiszaeszlár" című új magyar darabban nyújtott emlékezetes alakításaiért koszorúzták meg. Persze, nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy tevékenyen részt vesz a *Lenin Kohászati Művek*, újabban a DIMÁVAG kulturális életében is mint — *népművelő*. És hosszú éveken át *választott tisztségviselő* volt a színház szakszervezeti bizottságában s szakszervezeti szövetségünk központi vezetőségében, az valahogy természetes is... — Színházi rendezőként kezdte pályáját PAULÓ LAJOS is, aki a *televízió*nál kifejtett népművelői tevékenységéért kapott művészeti díjat. Bizony, az olyan spontánnak ható műsorszámok, mint a „Ki mit tud", vagy a „Ki miben tudós?" vagy még a „Riporter kerestetik" is, oly rendezői adottságokat, akkora hozzáértést feltételez, amilyenekkel csak a legverzátusabb ismeretterjesztők, polihisztor népművelők bírnak. És Pauló Lajos már 1960. óta folytatja ezt az áldozatos népművelői tevékenységet a televízióban...

Nem túlzás, ha azt mondjuk: akinek közel *40 szobra* áll köztéren, az bizony népművelő is, az a társadalom művészeti ízlésének nemesbítésén munkálkodik. KISS ISTVÁN szobrászművész, a képzőművészek egyik kitüntetettje villantotta fel e gondolatot. Mert aki a Vár alatti *Dózsa* szoborcsoportot szemlélgette, a szegedi *Lenin*, a szigetvári *Tinódi* vagy az ötödik Dolgozó emberek között kiállításon osztatlan elismerést aratott *Munka* című szobrait látta, tanulmányozta, az nyilvánvalóan megérezte, megértette: Kiss István az alkotó, tevékenykedő embert hozzánk-nekünk szólóan sűrítette mindenik alkotásába, s bennük a létezés örömét, értelmét, szépségét nyújtotta nézőinek. Mindazt, amiért közéleti emberként is naponként síkra száll. — XANTUS GYULA festőművész, főiskolai tanár, a képzőművészeti szakkörök patrónusa, végigjáró apostola, a tokaji művésztelep egyik szorgalmas vezetője, kiállítások lényegmondó megnyitója, a rajzpedagógia megújhodásában részt vevő szakember — mindez így felsorolva is egy szálfelé elfoglalt ember működési tereit jelzi, olyan emberét, aki mind e mellett az utóbbi években mint festő is egyre figyelmet keltőbb sajátosan egyéni alkotásokat teremt. Nem látványos, de minden részével gyümölcstermő tevékenység Xantus Gyuláé. Ha jottányit előrébb lépünk a képzőművészeti ízlés nemesbedésében, ne feledjük: abban benne lesz az ő erőfeszítése is.

Egyik filmjének címe után KOVÁCS ANDRÁS filmrendezőt *nehéz ember*nek szokták titulálni. Holott inkább *kemény ember*nek lehetne. Keménynek, mert elvei, életcélja, meglátásai, prognózisai mellett szilárdan kitart. Filmművészeink között igencsak ő az, aki a *most* és *itt* égető kérdései izgatnak emberként és alkotóként a legegzisztenciálisabban. Három játékfilmmel kezdte *(Zápor, Isten őszi csillaga, Pesti háztetők)*, jóllehet ezekben is ott izzott a társadalmi érdeklődés, a *lényeges* kérdésekre találás, azok következetes kimondása s ehhez a *saját* művészi hang megtalálása a három utóbbi filmjénél következett be *(Nehéz emberek, Hideg napok, Falak)*. Kovács számára a dolgozó tömegek *érdeke* a fontos, ezekért s nem a mindenáron való sikerért fog alkotásba. Az csak magától értetődik, hogy aktív titkára a Magyar Filmművészek Szövetségének, buzgólkodott a Magyar Filmklubok Országos Szövetségének létrehozásában, s fáradhatatlan a filmankétok tartásában s az ezeken felparázsló vitákba mindig kész bekapcsolódni.

Biztos vagyok benne, senki nem veszi a megszokott summázatnak, ha azt írom: ritka telitalálattal és valóban méltó kezekbe osztották ki az idei SZOT művészeti díjakat. A díjra és díjazottakra kölcsönösen sugárzik fénye.

V. I.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Az MRT Dolgozói Szakszervezetének két küldöttét, Jánosi Ferencnét és Szabó Józsefnét láthatjuk a berlini televízió szakszervezeti aktivista ülésén (Jánosi felv.)

MI ÚJSÁG AZ ALAPSZERVEZETEKBEN?

BERLINI KÉZFOGÁS

1968. április 17—28-ig a berlini televízió szakszervezeti bizottságának titkára, Gerhard Wengatz elvtárs meghívására a MRT Dolgozóinak Szakszervezete képviseletében Szabó Józsefné és Jánosi Ferencné tanulmányúton voltak a Német Demokratikus Köztársaságban. Ez alkalommal csereüdülési megállapodást kötöttek, meglátogatták a rádió és televízió szociális létesítményeit, aktívaülésen vettek részt, s találkoztak a berlini televízió párbizottságának titkárával. Az út egyik legnagyobb élményét szeretném pár sorban megörökíteni, a berlini tévés kollegákkal tartott aktívaülést.

Nagy az izgalom, zsong a terem. Német nyelvű megjegyzések, észrevételek, viták a szünetben. Felszólalásra készülünk a szakszervezeti aktívaülésen. Részben vendéglátóink, a berlini televízió szb-jának tagjai, a meghívott aktívák fogalmazzák kérdéseket, szívből jövő őszinte tanácsaikat, másrészt s talán elsősorban mi, a Magyar Rádió és Televízió Dolgozói Szakszervezetének megbízottjai izgulunk: megtaláljuk-e a közös problémákat, megértik-e gondjainkat, lehet-e, tudunk-e közösen dolgozni, beszélgetni.

A rövid vitaindítót együttérző halk megjegyzés kiséri, s a mosoly már fel is oldja az első percek feszültségét. Aztán megindul a „párbeszéd" ... Igen, a munkakörülmények. Mi 10 helyen dolgozunk Budapest különböző pontjain — mondjuk. Közbeszólás: — Mi 60 helyen. S máris közös a problémavilág: hogyan lehet segíteni az intézmény munkáját? Miként lehet közös nyelven beszélni a vezetéssel? Milyen a jutalmazási rendszer? Kevés a stúdió, az üdülő ... Bérfeszültségek vannak a szakmán belül, a televízión belül ... Számtalan kérdés és válasz, azonos gond és azonos gondolkozás. Már észre sem vesszük, hogy Berlinben vagyunk, hogy a tolmács keresi a megfelelő kifejezést. Hiszen már fél mondatokból is értjük, mi nagyon is egy nyelven beszélünk!

Azért hasznos ez a tapasztalatcsere, mert megindította a folyamatot. A munkakapcsolat, mely a kollekív szerződés kölcsönös megküldésével, csereüdülési megállapodással indul, rendszeres, sokoldalú kapcsolattá fog kibontakozni. S ez nem csak a két szakszervezeti bizottság, de mindkét szakszervezeti mozgalom hasznára is.

JÁNOSI FERENCNÉ

Sára András

Kőhalmi Ferencné

Pintér Sándor

dr. Bálint Lajosné

Kertész Károly

EGY „JUBILEUMI" KLUBDÉLUTÁNRÓL

TÖRTÉNT A MAGYAR RÁDIÓ VII-ES ALAPSZERVEZETÉNÉL

Még valamikor a tél folyamán, jelenlegi munkatervünk összeállításánál határozta el az osztálybizottság, hogy ebben az évben — és ha beválik az ötlet, akkor a későbbiekben is — tartunk egy olyan klubdélutánt, melyet új törzsgárda-tagjaink, új kiváló dolgozóink, valamint azon munkatársaink ünneplésének szentelünk, akik az esztendő folyamán érkeznek el valamilyen, az intézménynél töltött kerek évfordulóhoz. Úgy döntöttünk, hogy az ünnepséget április 30-án, május elseje előestéjén tartjuk meg.

Osztályunk dolgozói a mondott

de most már örvendetesen javuló állapotban levő **Pintér Sándor** főbemondót abból az alkalomból, hogy az idén 35. éve dolgozik intézményünknél. Felolvasta **Tömpe Istvánnak**, a Rádió és Televízió elnökének az ünnepelthez intézett meleghangú levelét is, melyben köszönete mellett mielőbbi teljes gyógyulást kívánt neki. A kollegák hosszantartó tapsa köszöntötte Sándor bátyánkat, ki meghatottan köszönte meg a gratulációkat és vette át munkatársai ajándékát. **Sára András** kollégánk 25 éve dolgozik a Rádió szalagtárában, és most nyerte el a törzsgárda-jelvény arany fokozatát. Ezüst

mondó és **Kőhalmi Ferencné** turnusvezető sem. Az ob javaslatára írásbeli osztályvezetői dicséretben részesült **Dömök Gábor** bemondó, **Kiss Istvánné** a kartontár dolgozója — mindketten 15 — és **Kertész Károly** 20 éves jubileuma alkalmából. Az osztályvezető végezetül **Seress János** bemondótól köszönt el, elismerését fejezve ki sokévi munkásságáért annak kapcsán, hogy kollégánk az intézmény újonnan létesített Kereskedelmi Irodájához „távozott".

Az ünnepeltek egészségére pezsgővel telt poharak emelkedtek a magasba, majd osztályunk fiatal bemondói szolgáltattak hangulatos

Mi is az a szakszervez

Mi a szerepe az alapszerve

A szakszervezeti csoport a szakszervezeti sz
sége, amely az egy termelési, gazdasági egységb
tagokat tömöríti. A Magyar Szakszervezetek Ala
olyan munkahelyen, ahol szakszervezeti tagok e
számuk eléri, vagy meghaladja a 10—25 főt, szak
létrehozni. A szakszervezeti csoportokból tevődik össze a szakszervezeti alapszervezet.

A szakszervezeti csoport fontos szerepet tölt be a szakszervezeti mozgalomban.

— A szakszervezeti munka tartalmi és szervezési része a szakszervezeti csoportban valósul meg. Itt öltenek testet a felső szervek határozatai, itt valósul meg a termelés, az alkotómunka, itt történik a dolgozók érdekeinek védelme, itt folyik meggyőzésük, nevelésük.

— A szakszervezeti csoportban tárulnak fel legközvetlenebbül a dolgozók problémái, napi gondjai, a munkaszervezés, a munkakörülmények eredményei és hiányosságai. Gazdaságpolitikai, termelési kérdésekben eredményes propaganda, agitáció és politikai nevelőmunka a szakszervezeti csoportban végezhető, itt nyerhető tájékozódás a dolgozók politikai, világnézeti problémáiról.

— A szakszervezeti mozgalom eredményességét és fejlődését a szakszervezeti tagok részvétele biztosítja a határozatok végrehajtásában, a feladatok megoldásában. Ennek legjobb feltételei a szakszervezeti csoportban vannak meg.

— Az intézményi és az üzemi, szakszervezeti demokrácia gyakorlásának — különösen az új gazdaságirányítási rendszerben — feltétele és módja a dolgozók aktív részvétele a vezetésben, alkotó és kezdeményező készségük felkeltése és a tömegkapcsolatok elmélyítése. A szakszervezeti csoportok mindezeknek a megvalósítására nyújtanak lehetőséget.

— A felső szervek irányító, szervező tevékenysége csak a tagság munkájában és bírálatának figyelembevétele révén érvényesülhet eredményesen. A vezetők és a tömegek kapcsolatának elmélyítésére legjobb lehetőség a szakszervezeti csoportban van. A szakszervezeti csoportok összességükben képezik azt a bázist, amelyre a társadalmi feladatok végrehajtása rábízható. Ezért nagy a vezetőszervek felelőssége a szakszervezeti csoportok színvonalasabb munkájának megteremtésében, a szervezett dolgozóknak a határozatok megvalósítására mozgósításában.

A SZAKSZERVEZETI CSOPORT FELADATAI

Az alapszabály a következőkben határozza meg a szakszervezeti csoport feladatait:

a) Két évre megválasztja a szakszervezeti bizalmit;

b) Havonta, illetve szükség szerint csoportértekezletet tart, s a bizalmi meghallgatása után dönt

— a szakszervezetbe belépni szándékozók felvételéről,

— hogy kit javasolnak előlegre, segélyre, szociális juttatásokra, illetve üdülésre,

— a munkában kitűnt dolgozók közül kit javasolnak kitüntetésre, illetve jutalmazásra;

c) A szakszervezeti taghoz méltatlan magatartás, vagy tevékenység esetén javasolja a szakszervezeti fegyelmi eljárás megindítását.

A szakszervezeti bizalminak az a feladata, hogy segítse a csoportot feladatainak ellátásában, képviselje a gazdasági és mozgalmi szervezetek, mindenekelőtt a szakszervezeti bizottság, vagy az osztálybizottság előtt, védje meg érdekeiket, törvényben biztosított jogaikat, hallgassa meg véleményüket, vegye figyelembe javaslataikat, intézze el a munkaközben előadódó problémáikat, ügyes, bajos dolgaikat.

A CSOPORT ÉRDEKVÉDELMI FELADATAI

A gazdasági vezetők helyes törekvése, hogy a dolgozókkal közösen kialakított terveket határidőre, termelékeny, gazdaságos munkával teljesítsék, és kellő nyereséget érjenek el. Eközben előfordulhat, hogy túlterhelik a dolgozókat, mértéktelenül túlóráztatnak, túlzottan növelik az intenzitást, vagy megsértik a munkavédelmi előírásokat. A bizalmi és az egész csoport együttes feladata, hogy ezeket — a lehetőségekhez mérten — fokozatosan megszüntessék, és jobb munkaszervezéssel, a tartalékok feltárásával megtartsák a normális munkarendet és a biztonságos munkakörülményeket.

Új eleme a tömegek között végzendő politikai, érdekvédelmi munkának, hogy a szakszervezeti bizottság csak abban az esetben dönthet a nyereségrészesedés felosztásáról, a bérenkívüli juttatásokra fordítható összegek felhasználásáról, ha előtte a tervezetet a csoport megvitatta, és ha figyelembe vette annak javaslatait. Ily módon nemcsak a demokratizmus növekedik, hanem a dolgozók is részesei a közös ügyek intézésének.

A csoport érdekvédelmi tevékenységének a bizalmi letéteményese. A helyi gazdasági vezetők számára ő a „szakszervezet", ő képviseli elsősorban a dolgozókat. A bizalmi az első lépcsőfok abban a szervezetben, amely a dolgozók jogait nevükben képviseli, őrködik azon, hogy tiszteletben tartsák a törvényeket, rendeleteket.

A bizalmi jogai egyben a dolgozók jogai. A dolgozóké, akik megbízták, hogy jogaikat nevükben és képviseletükben gyakorolja. Amikor tehát a bizalmi a csoport véleményének meghallgatása után a nevükben foglal állást termelési, munkaszervezési, bérezési, munkajogi kérdé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1968 MÁJ 30

GYARORSZÁG

Az első Kossuth-szobor

Az utolsó előtti Habsburg-császár — I. Ferenc József — uralkodása idején Miskolc volt az első magyar város, amelyben szobrot mertek állítani a szabadságharc nagy vezérének. A Kossuth-szobor leleplezésére 1898. május 30-án került sor, 70 évvel ezelőtt. Helyét — eredetileg — a mai Szabadság téren, a fürdő bejáratával szemben jelölték ki. Heves hírlapi viták előzték meg a szobor helyének kijelölését, és a város már hozzá is fogott az alapzat helyének megásához, amikor Tóth Pál, a tekintélyes iskolaigazgató és iskolaalapító a szobor „előbbre hozatalát" javasolta a miskolci Szabadságban: *„Miskolc város hazafias és lelkes polgárai a magyar társadalmat mindig jellemző áldozatkészséggel immár legközelebb megvalósítják a korszakalkotó nagy hazánkfia Kossuth Lajosnak emelendő szobor eszméjét. A szobor kész. Amint halljuk, kivitelben szép, s az igényeknek megfelelő. Jólesik lelkünknek, hogy szeretett városunk közterekben oly szegény s a Szinva és a Pece patakok miatt nem éppen kedvező geográfiai fekvésű területén lesz egy kiemelkedő pont, mely mindinkább rendezendő... s egy monumentális s okvetlenül restaurálásra váró templom lábainál történeti emlékeket ébreszt... De éppen azért, mert szeretjük városunkat s annak jó hírét, kérjük... a bizottság által megválasztott helyet megváltoztatni, s azt a főutcához néhány méterrel közelebb kiemelni, ott, ahol az iparkamara bejárata van, a tér hossztengelyébe."*

A cikk elérte célját. Négy nap múlva Lévay József, Soltész Nagy Albert, Tóth Pál, valamint Adler Károly főmérnök a lapszerkesztők kíséretében kijelölték a szobor új helyét. A miskolci lapok pedig közölték a szoborbizottság meghívóját az Erzsébet téri május 30-i leleplezési ünnepségre, amelyen megjelent Kossuth Lujza — Kossuth Lajos testvére —, a szobor alkotója: Róna József, Kossuth Ferenc, Herman Ottó és felesége, a budapesti sajtó képviseletében pedig Vészi József, Barta Ödön, Lyka Károly és Molnár Ferenc. Az Erzsébet tér díszítését a város Rumbold budapesti díszítőre és Pick Jakab miskolci bútorgyárosra bízta.

Egykorú fényképek tanúsítják: a szoboravatóra zsúfolásig megtelt a tér. Még a zuhogó eső is permetezővé szelídült az ünnepség kezdetére. A korabeli riport így számolt be az eseményről: *„Rendőrbiztosok nagyban buzgólkodtak a rend fenntartásán. Nehéz feladatuk volt, mert 15—20 ezer embert nem könnyű dolog ám rendben tartani. A szobor környéke festői látványt nyújtott. Ember-emberfej mellett mindenütt. Az Avashegy oldala is tömve, még a házak tetején is ültek."*

A szobor a szabadságharc Kossuthját ábrázolja, aki városról városra sietve szervezte a honvédséget. Jobb karját magasra emeli. A szobor talpazata fehér szemcsés kő, négy méter magas, Kiss István építész alkotása. Elöl a felírás: Kossuth: 1802—1894.

Hetven éve áll a szobor a téren. Az első Kossuth-szobor, melyet követtek a többiek.

Kőfalusi Emil

ek, kisjátékfilmek, ások

Ez mindenképpen mentség a tv versenyfilmjei számára. Az viszont már elgondolkoztató, hogy az évente elkészülő több száz filmből alig tudott a rendező bizottság „összehozni" három egész műsorra valót, mert az előzsüri csak nagyon kevés filmet engedett versenyre. Nem hisszük, hogy a televízió lehetőségei s főleg művészi kvalifikációi ennyire szűkösek lennének. A miskolci fesztiválon bemutatott versenyfilmek nem tükrözhetik a televízió rövidfilm művészetben betöltött szerepét. Ha a miskolci fesztivál tükörnek, vagy mérlegnek számít, akkor *a tv rövidfilm művészei előtt nagy feladatok állnak.*

Négy vagy öt filmről érdemes szólni, ezek között is elsősorban a kitűnő *Századunk* sorozat IX. részéről. (Rendező: Bokor Péter.) Ez a film nemcsak témájában, hanem *megvalósításában* is igen mély. Ismeretterjesztő erényein kívül felvonultatja a televízió minden olyan képi lehetőségét, amely képes az érzelmeket magához vonzani. A *Kék fény* izgalmát mindig az élet adja, de ezúttal *Kigyós Sándor* rendező és *Pápai László* szerkesztő művészi csoportosítással jól *fokozta* a hatást. Sok vitát váltott ki, de díjjal mégsem jutalmazták Szalkai Sándor *Hallgatás* című riportfilmjét, amely mesterség dolgában ugyan elfogadható volt, de *következtetéseiben* nem.

A televízió híradói az idén nem tudni mi okból, *vesztettek frisseségükből.* A versenyen díjazott néhány képsor inkább egy *folyamatot* mutat be, mintsem azonnal történő eseményt. Amíg a mozihíradó *magazinszerűsége indokolt,* majdnem hogy kötelező (hetente egyszer jelentkezik a híradó-típus) a tv híradónál a magazinforma *eseménypótló.* S miután a tv-híradótól aktualitásokat vár a néző, napi történések filmeszközökkel történő tolmácsolását, nem kielégítő a magazin-anyag, mégha nagyobb gonddal készült is.

A filmfesztivál előestéjén vezércikkben szóltunk a jövő lehetőségeiről. Érintettük az előzsüri, a válogatás munkáját, a közönség aktivizálódásának kérdését. A most lezajlott V. miskolci filmfesztivál igazolta sejtéseinket: a rövidfilm művészet átlagszínvonala az elmúlt évekhez viszonyítva *megtorpanóban* van. Érdemes gondolkodni azon, milyen szervezeti, alkotói, kultúrpolitikai, versenylebonyolítási módozatokkal lehet nagydíjra (tavaly és az idén sem adták ki a nagydíjat), de méginkább a közönség teljesebb megbecsülésére jogosult filmeket készíteni.

Párkány László

Jelesre vizsgáztak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

EGYETEMI ÉLET

1965 NOV -4.
1021

A tanácsköztársasági emlékmű

Kiss István műve

(Folytatás az 1. oldalról)

Hovatovább a reform céljainak gátjává válhat az, hogy az egyetemi oktatók nagyrésze nem tanult pedagógiát. A tanári tekintély — a neveléshez nélkülözhetetlen tanári tekintély — követeli, hogy kaput nyissunk a lélektan és a pedagógia előtt.

Több alkalommal felvetődött: Az egyetemi oktató (és minden pedagógus) személyes példájával is nevel.

Kapcsolódva e gondolathoz — és nemcsak agrárfelsőoktatási intézményeinkre vonatkoztatva — elégedettek lehetünk-e oktatóink nevelői példaadásával? A szóhasználat ebben az esetben pontos: Az oktatói példaadással egészében elégedettek lehetünk. Az oktatók túlnyomó többsége becsületesen dolgozik, szakmai felkészültségük, s tudományos tevékenységük megalapozza nevelői tekintélyüket. De egyetemeink egyre inkább a kommunista szakemberképzés műhelyei és e műhely munkása — egyre inkább — csak a teljességre törekvő kommunista oktató lehet.

Ma azonban az oktatók megítélése nem eléggé kötődik a nevelői tevékenységhez. Az oktatókról születő jellemzések gyakran formálisak vagy pusztán szakmai jellegűek, pedig a világnézet alakításának vannak aktuál-politikai vonatkozásai, amelyeket a tárgyát tanító oktatónak ki kell használnia. S ezt megtenni akkor tudja, ha emberi közelségben él a hallgatókkal, ha — amint ezt egy példa során hallottuk — időnként újságot is olvas szünetekben a folyosón és vitatkozik arról, amiről éppen olvasott, s ezzel is súlyozza azt, amit tárgyának oktatása so-

Zalai Hírlap
1965 AUG 20
Kiss István

1021

Jubileumi park a Gellérthegyen

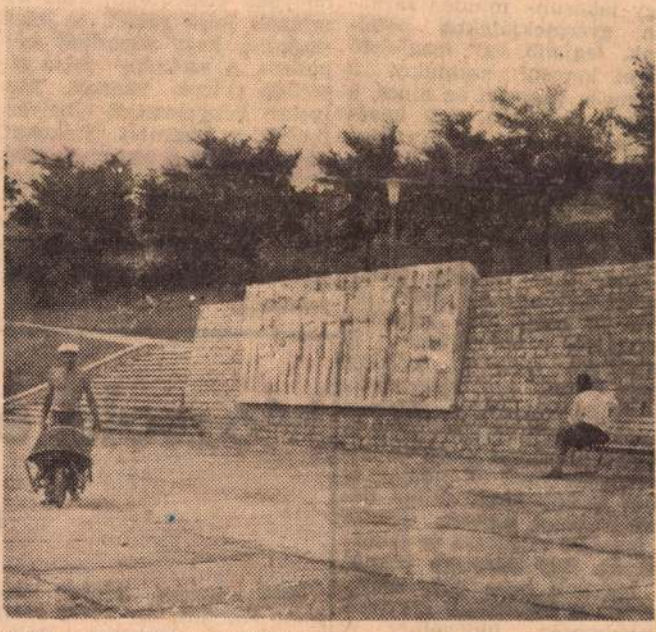

Az augusztus 20-i ünnepségek egyik jelentős eseménye lesz a fővárosi Jubileumi Park megnyitása. A Gellérthegy oldalán eddig elhanyagolt, kietlen részből gyönyörű és modern pihenő ligetet varázsoltak. A park szépségét emelik az ott elhelyezett szobrok és szökőkutak.

Felső képünk: A terméskőfalba szépen illik Kiss István szobrászművész domborműve.

Már felállították Somogyi József „Lány a csikóval" című szobrát.

(Wormser Antal felvételei)

Hogyan helyezhetjük el lakásunkban a gyermekjátékokat

Amennyiben nem akarjuk, gy lakásunk minden sarkán gyermekjátékba botolnk, legjobb egy megfelelő lyet keresni számukra a ermek- vagy ha az nincs, a ppali szobában. Egy kevés lettel nemcsak hogy szépen helyezhetjük a játékokat, nem egyúttal szép dísze is sz a szobának a játéksarok. Íme néhány tanács:

Ha van egy nagyobbocska dánk, abban minden játékot helyezhetünk. A ládát tevük az ablak alá. Lecsukva ényelmes ülőhelyként is olgálhat. Csupán néhány ínes párnát kell rátennünk. Aki gyermekének játékait inél praktikusabban akarja helyezni, olyan ládát csinálsson, melynek az oldalait is het nyitni. Hogy minél deratívabban hasson, fessük belsejét világosra és lakozuk át. Egy nagyobb párnát tegyünk bele vagy eléje, elyen a játszadozó gyermek ényelmesen üldögélhet. A átékokat a láda fedelén, oldalán és alján helyezzük el ét fonál vagy huzal segítséével. Természetesen a gyerieket rá kell szoktatni arra, ogy játszás után rakja a heére játékait. Ezzel már kisorában megkezdjük rendzeretetének a kifejlesztését. Legnehezebb a nagyobb jákok elhelyezése.

Legjobb a két ablak közé olyan szekrénykét csináltatni, melynek első lapját, azaz ajtajának felső részét, le lehet engedni, hogy asztalkát képezzen. A szekrény felső részében polcok vannak, melyekre kényelmesen elhelyezhetjük a nagyobb játékokat. Játszás előtt a gyermek csak leengedi a lapot, és máris megvan a helye. A lenyitható rész külső felére egy kis táblát is szerelhetünk, melyre a gyerekek rajzolhatnak vagy írhatnak.

Mazsola és

Egy csendes péntek délelőtt sikerült egy rövid megbeszélésre leültetni *Bálint Ágnest*, a TV Ifjúsági Osztályának rovatvezetőjét, a Mazsola nevű TV-sztár elsőszámú alkotóját.

Azonnal mellének szegeztem a kérdést: hányszor, miként láthatjuk a TV közönségének kedvelt Mazsoláját? Bálint Ágnes megnyugtatott: az év végéig 23 alkalommal találkozhatnak Mazsolával filmfelvételeken. A filmfelvételekhez új, plasztikus díszleteket kellett készíteni és így Manóka is kénytelen volt a nagy tökből létesített nyaralóját elhagyni és a mesebeli lakáshivatal engedélyével egy kisebb tökben helyezte el új otthonát. Ezt a költözködést és az új honfoglalást be-

ó szülő"

ádokban mindent olvashat, lát-at, hallhat a gyerek — kriti-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

SZÉP 16

NÉPSZABADSÁG

ben.

Petőfi-szobrot avattak Győrött

Szombaton Győrött, a Kazinczy Leánygimnázium előtti Eötvös-parkban, ünnepélyesen felavatták Petőfi hárommméteres bronzszobrát, *Kiss István* szobrászművész alkotását. A park rendezésének tervét *Schmidl Ferenc* építészmérnök készítette.

Az ünnepségen *Horváth Ferenc*, a Hazafias Népfront városi bizottságának titkára mondott beszédet.

Candi

hogy a fiatokat kérje ki az isko-

Ú. Magyarország

a

lót tűztek ki a budai
Vérmezőn?
ősök terén Nagy Im-
vjet csapatok azonnal
t!" De emlékük marad-
okok s pártaktivistáik
nkó kapitány szobrát,
ött, oly kedves emlék,
még nem voltak fiatal
. mennyit stoppoltak
ben. Szív megszakad,

ta! Zajlott a vita az
öri törvényéről, mi-
i önkormányzat, s
let. S ekkor egy
borvédő képviselő
úgy határozott –
s a kormánykoalí-
cotás elhelyzéséről,
kormányzat közgyű-
indokolta javasla-
e, ha két kerületet
lalán az egyik ön-
szobrot állíttatna
lán vele szemben
erülne elhelyezés-
leti önkormányza-
– így a szoborzsűri
áros-, honatya. Ez
lvasta (Dokument
ban költői kérdé-
en csak egy MDF
, a többi SZDSZ-
szerint egy szem
thatna Kádár Já-
szédos SZDSZ-es
g a főváros lakó-

k után *Pongrátz*
lejáró ultimátu-
ber messze van.
gszövetsége au-
nyitónapjára ki-
add lássák a 15

A XXII. kerületi szoborparkba kerülő, bontásra váró szobrok jegyzéke

I. kerület:
1. Vérmező, Varga Imre: Kun Béla-emlékmű
2. Dísz tér, Felszabadulási emlékkő

II. kerület:
1. Budakeszi út 5., Baksa Soós Gy.: Ságvári E.-mellszobor
2. Pasaréti út 195. Tanácsköztársasági emlékmű
3. Hűvösvölgyi út–Tárogató utca, Mészáros Mihály: A budai önkéntes ezred emlékműve
4. Hűvösvölgy, Kiss István. Munkásmozgalmi emlékmű

IV. kerület:
1. Rezi Károly sétány, Farkas Aladár: Rezi Károly-emlékmű

V. kerület:
1. Fővám tér, Valentin Sztarcsev: Dimitrov (Szófia város ajándéka)
2. Néphadsereg tér, Makrisz Agamemnon: A spanyol polgárháborúban részt vett nemzetközi brigádok emlékműve
3. Jászai Mari tér, Segesdi Gy.: Marx–Engels

VI. kerület:
1. Eötvös utca 3., Gyurcsek F.: A magyar kommunista ifjúsági mozgalom ötven éve

VIII. kerület:
1. Köztársaság tér, Kalló Viktor: Mártíremlékmű
2. Köztársaság tér, Kalló Viktor: A néphatalom hőseinek emlékhelye
3. Nagyvárad tér, Nagy I. J.: Asztalos János-domborm. et.

IX. kerület:
Hámán Kató, Kreuz Róbert, Turner Kálmán, KMP-nyomda, KMP ferencvárosi szervezet (szöveges emléktáblák)

X. kerület:
1. Kőbánya-Óhegy, Konyorcsik J.: Malinovszkij marsall
2. Kőbánya-Óhegy, Búza Barna: Szovjet–magyar barátság emlékműve

XI. kerület:
1. Budaörsi út, Kerényi Jenő: Osztapenkó kapitány
2. Etele, volt Szakasits Á. út, Marton L.: Szakasits-szobor

XII. kerület:
1. Széchenyi-hegy, Rege park, László P.: Felszabadulási emlékmű

XIII. kerület:
1. Béke tér, Kalló Viktor: Felszabadulási emlékmű

XIV. kerület:
1. Dózsa György út, Kiss István: Tanácsköztársasági emlékmű
2. Thököly út 141., Kiss István. Felszabadulási emlékmű

XVII. kerület:

KISS Ihtván szobrán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 SZEP 16

NÉPSZAVA

Kiss István

Petőfi-szobrot avattak Győrött

Szombaton Győrött, a Kazinczy Leánygimnázium előtti Eötvös-parkban ünnepélyesen felavatták Petőfi háromméteres bronzszobrát, *Kiss István* budapesti szobrászművész alkotását. A park rendezésének tervét *Schmidl Ferenc*, budapesti építészmérnök tervezte.

1962. szeptember 16

zölte
bemut
A
szerint
lott
ságbó
sággá fejlödött. Megva-
lósult a mezőgazdaság
szocialista átszervezése, s

Tapasztalatcseret tar-
tottak ezen a napon a
kiváló állattenyésztők is.

s

1021

Petőfi-szobrot avattak Győrött

Szeptember 15-én déli tizenkét órakor sok fiatal gyűlt össze Győrött az Eötvös téren. Valamennyi helyi iskola egy-egy osztállyal képviselte magát a Petőfi-szobor avatása alkalmával. Az ünnepségen részt vettek a pártbizottság, a városi tanács, a Hazafias Népfront küldöttei is.

A himnusz elhangzása után Horváth Ferenc, a Hazafias Népfront elnöke méltatta Petőfi Sándor irodalmi munkásságát. Horváth elvtárs ünnepi beszéde után a Kazinczy Ferenc Leánygimnázium énekkara elénekelte a „Feltámadott a tenger" című kórusművet, majd a küldöttek elhelyezték babérkoszorúikat a szobor talpazatán. A bensőséges ünnepségen Peczkay Endre, a Kisfaludy Színház tagja elszavalta Petőfi Sándor „Egy gondolat bánt engemet" című költeményét.

Ismét új színfoltal gazdagodott Győr városa. Kiss István budapesti szobrászművész Dienes András Petőfi-kutató útmutatása nyomán elkészített szobra értékes dísze a városnak.

KISALFÖLD
1962 SZEP 16
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 14.
Telefon: 188-296, 188-307

Adenauer: — Te adod az atombombát, é
litarista szellemet . . . (Erdei

Kennedy tette
ellentmondanak szavainak
A PRAVDA KOMMENTÁRJA

Moszkva (MTI).

Visnyevszkij, a Pravda washingtoni tudósítója a lap szombati számában megállapítja, hogy *Kennedy* elnök pénteki sajtóértekezletén igen sok tekintetben realista módon foglalt állást.

Az elnök elítélte azokat a felelőtlen hangokat, amelyek azonnali katonai beavatkozást követelnek Kuba ellen, s felhívta az amerikaiakat, uralkodjanak idegeiken, és ne veszítsék el a fejüket.

— A józan gondolkodású washingtoniak megelégedéssel állapították meg — folytatódik a jelentés —, hogy az elnök nyilvánosan megtagadta az azonnali agresszió esztelen útjának követését, holott egyes fékevesztett militaristák erre az útra próbálják taszítani.

Azt azonban, sajnos, nem mondhatjuk el, hogy szilárdan a realizmus útjára lépett. Már egymagában az is aggodalmat kelt, hogy Kennedy észszerű kijelentéseivel egyidőben leplezetlen fenyegetések hangzottak el Kuba és a Szovjetunió ellen.

Ezenkívül a szenátus az elnök kérésére megajánlotta a 150 000 tartalékos mozgósítását. Hát össze lehet-e egyeztetni ezt a forrófejű akciót Kennedy úr hidegvérű szavaival?

Nem sok marad a realizmusból, ha kalandor cselekményekkel elegyítik, ha valaki fél lábbal a realizmus talaján, elsősorban önmagára veszélyes helyzetbe hozza magát — fejeződik be a Pravda kommentárja. (MTI.)

Kormányküld
a plovdiv

Vasárnap nyitja kapuit a plovdivi vásár, amelyen mintegy ezer négyzetméternyi területen tizenegy magyar külkereskedelmi vállalat mutatja be Magyaror-

Felöklelt

SALAMANCA (MTI)

Az észak-spanyolországi Salamanca városának arénájában pénteken egy bika felöklelte Spanyolország leg-

Miért döntő láncszem a gépgyártás szakosítása a KGST-ben tömörült államok számára?

A szocialista tábor népeit a közös érdekek és célok egysége, a szolidaritás erős szálai fűzik össze. E közös-

ságának szakosítás útján történő növelése.

A gépipari termékek gyártá-

ján kiválasztani azokat a gyártási ágakat, illetve termékcsoportokat, melyek-

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

SZEP 29

NAPLAP

610

Hol állítják fel a budapesti Dózsa-szobrot

A Tanácsköztársasági emlékmű nyitja, a Lenin-szobor zárja majd a Felvonulási utat

Kiss István szobrászművész két alkotása került a szocialista országok moszkvai képzőművészeti tárlatára küldött magyar gyűjteménybe. A fiatal szobrász főiskolai hallgató korában az utolsó államvizsgája esztendejében *elnyerte a Dózsa-pályázat első díját. Legutóbb elfogadták tervét a Tanácsköztársasági emlékműre.* A Fővárosi Emlékmű Felügyelőség a közeljövőben határozza el, hogy a fővárosban *hol állítják fel a tíz alakból álló Dózsa szobor-csoportot*, amelynek munkáival előreláthatólag december végére elkészülnek. A fejállításra a Vérmező vagy a Vár alatti Palota tér lenne a legmegfelelőbb. A művész Tanácsköztársasági emlékműre kiírt pályázaton első díjat nyert szobra *a Dózsa György úton fogja megnyitni a felvonulási útszakaszt, amelyet a Lenin szobor zár majd le.* A művön egy alakban összpontosul mindaz, ami az emberekben 1919-től él. A szobor Berény Róbert híres plakátját idézi, az ellenséges áradattal szembefeszülő katonát ábrázolja.

kielezett nely
legkülönbözőb
désekre k

Ma este a fővá
kijárási tilalm
életbe.

Az ellenzék és a nepi ellenállási mozgalom vezérkara kiáltványban szólította fel a lakosságot: a csődbe jutott Chamoun-rendszer végnapjain tartózkodjék örömének minden megnyilvánulásától.

„Mindaddig nem ülünk ünnepet, amíg az utolsó idegen katona is el nem hagyja hazánk földjét"

Mint ismeretes, *Chamoun*, a bukott elnök az Egyesüit Államokba akar távozni — *bizonytalan* időre. Miniszterelnöke, *Szami Szolh* a legfrissebb jelentés szerint szombaton Isztanbulba érkezett. Nem tudni, csak átutazóban van-e Törökországban vagy menedékjogot kér.

kialakult helyzettel kapcsolatosan.

A szovjet kormányfőt, amikor az Amerikai Egyesült Államok elnökéhez fordult, az a komoly aggodalom vezette, hogy a távol-keleti feszültség éleződése a békét fenyegeti.

A távol-keleti feszültséa az amerikai kormányköröknek a tajvani szorosban végrehajtott agresszív cselekményei következtében vált súlyossá. A szovjet kormányfő üzenetét *a közvélemény mindenütt úgy fogadta, mint a Szovjetunió újabb fontos kezdeményezését a világ békéjének fenntartásáért és megszilárdításáért folytatott következetes harcában.*

:lovák tárgyalások ma Prágában

1021

Kiss István

MŰTEREMBEN

látogatás a főtéri Lenin-szobor alkotójánál

A ház — egyemeletes, kopott épület a Népstadion úton — még a múlt században épülhetett; macskaköves udvarán a földszinti gangrácshoz láncolva ócska zongoraverkli búslakodik — öreg gazdája már csak néha-néha tolja végig a liget útjain, hogy elforgasson egy-egy régi kuplét. Fázós, bebújós idő, az eső szemerkél, a szuterén-lakás ajtajából egy nagyothalló néni mutogat felfelé és asztmás hangon magyaráz — ott van *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész műterme.

Az ajtó zárva, de a művész velünk csaknem egyidőben érkezik, nyitja az ajtót és az áprilisi szélből belépünk a műhely dermesztő hidegébe.

A műhely

Az, műhely. Téglalap alakú, felülvilágítós rideg terem, — ez az első benyomás. A sarokban gáz- és oxigénpalack, a falon gyalulatlan deszkapolc-sor, rajta szerszámok: villáskulcsok, fogók, fűrészlapok, köszörűkövek, a satupadon lemezek, betonvasdarabok, profilacélok; fanyar égés és fémszag, és hideg. Vattakabátos lakatosokat és hegesztőket képzel ide az ember — mindjárt jönnek, csak éppen röpgyülésük van, vagy kint dolgoznak a szabad ég alatt. Műhely. De csak az első pillanat benyomása ilyen egyszerű és áttétel nélküli. Mert annak ellenére, hogy a műhely a kifosztottság látszatát kelti, a falak mellett sorakozó kész és félig-kész művek, a még „el nem rabolt" szobrok lázas alkotó tevékenységről beszélnek. Olyanról, amihez egyszemélyben ihletett művésznek, technológusnak, lakatosnak és hegesztőnek kell lenni, ugyanúgy, mint ahogyan annakidején az olasz reneszánsz-szobrászok is céhbeli mesteremberek voltak.

A művész fellobbantja a fal mentén húzódó radiátorok gázlángját, és még mielőtt átjárná tagjainkat a fizikai meleg, egyszerre élettel telik meg a terem — a közepén fekvő hatalmas bronz-alak meleg aranybarna reflexei fényt és meleget sugároznak.

Az anyag

Az anyag, amit a művész a maga képére formál, az örökké változó és mégis elpusztíthatatlan anyag vesz körül. A falipolcon még csak vázlat formájában két negroid portré gipszben — ghanai lányok látogatásának emlékét őrzik; fent a mennyezet alatt alumínium kompozíció, kidolgozatlan, jelzett figurák, mellette a battai erőmű számára készülő Prométheusz-csoport, ugyancsak fent a másik oldalon bronz-Ikarusz, üvegszárnyakkal, a terem sarkában kövek — bazalt, gránit, márvány. Anyag, csupa nemes anyag. És az emberi kéz nyomán még nemesebbé válik — a gázláng a középen heverő hatalmas bronztest pozitív és negatív formáin játszik; mozog, vibrál, él az egész figura, kabátja szárnya, kurta szakálla, boltozatos homloka. Szemgödreit árnyék fedi, homlokán mintha verejték csillogna. Élő anyag. Bronzba álmodott és bronzban tárgyiasult élet. A glória nélküli, emberi, élő Lenin.

A mű

A kisméretű, asztalra állítható, öntéssel készült változat csak megközelítő fogalmat ad a szoborról, ami most már csaknem készen várja, hogy helyére, a dunaújvárosi Lenin-térre kerüljön. Bronzlemezből hegesztett férfialak, nem monumentális méretű, nem emberek feletti piedesztálra kívánkozik, — pontosan olyan magas alapzaton fog állni, hogy felnézhessünk rá, s mégis magunk között lévőnek érezhessük. A férfialak feje nem naturalisztikus, tematikus portré-volta ellenére is elvont. A hatalmas koponya hihetetlen szellemi energiát sejttet, a szemöldök és az ajkak vonala elme-élt, tudást és akaraterőt mutat; az ajkak szögletében parányi, alig észrevehető szarkazmus; ez a Lenin a politikus Lenint, az eseményeket előre látó, meggondolt s együttal harcos Lenint ábrázolja. Nem ábrázolja. Megjeleníti. S nemcsak a fej, az egész test, a drapériával fedett test, amelyen még a hegesztési varratnak is funkciója van, s funkciója — esztétikai funkciója — van a ruha minden hullámának, redőjének, amit a szobor a térből elvesz, vagy meghagy — az egész test lobog, a földön biztosan álló két láb felett minden mozog és lángol.

Hogy Leninnek hány arculatát lehet megragadni, arra ugyanennek a Lenin-fejnek egy másik változata a példa. A Pest megyei pártbizottság tart igényt erre a variánsra: első pillantásra pontosan ugyanaz a fej, ugyanazok az arcvonások, de ez, ha jobban megnézzük, nem a politikus Lenin, hanem a humanista. A harc utáni Lenin, pontosabban: a harc szünetében fellélegző és az emberi élet szépségein, értékein meditáló ember arca ez, hiszen a harc Lenin számára sosem ért véget.

A művész ajtót nyit az újonnan érkezőknek, két rádióriporternek. Nézik a szobrot. Egyikük megjegyzi: „Szovjet műkritikusok is látták már, és véleményük szerint nem igen akad ma szovjet szobrász, aki ezt a Lenint meg tudta volna formázni." A művész telefonál, tölt, leül, feláll, körüljárja a szobrot, gázpalackszállító munkásokkal tárgyal, újra körüljárja a hatalmas — nem méretében, hanem szuggesztivitásában hatalmas — bronzalakot, néhány megjegyzést tesz, anyagban és szerszámban gondolkodik. És most, akaratlanul, a művész lép előtérbe.

A művész

Hogy a szinte kötelező életrajzi adatokat letudjuk: 1953-ban végezte a főiskolát, *Stróbl, Mikus, Pátzay* voltak mesterei. Ismert, 1919-et szimbolizáló művéért kapta Kossuth-díját, szobrai, kisplasztikái Münchenben, Pest különböző kerületeiben, vidéken vannak, s vándorolnak tárlatról-tárlatra.

— Ez a műhely most igazán kifosztott állapotban van. Őszintén szólva nem is tudom, hogy pillanatnyilag mim hol van, de az adminisztráció sosem volt erős oldalam... A Lenin-szoborról? Amit tudok Leninről, azt elmondtam — mit mondjak még?... Absztrakció? Persze. Minden szobor absztrakt, melyik inkább, melyik kevésbé. A hegesztő technológia pedig... Nézze: fizikusnak a manipulátor, biológusnak a mikroszkóp, tengerésznek a látcső — ez pontosan ugyanaz: meghosszabbítja az ember kezét, pótolja a hiányzó izmokat. Az építészek talán vályogból építenek? És még valami: a humanizálódó anyag visszahat arra, aki megdolgozza. Ez a stílusforma ha nem is determinál, de új és új szempontot, látásmódot sugall. A technológia is, az anyag is. Jómagam az anyag szerelmese vagyok, kísérletezem mindenféle nemes anyaggal. Van aki ugyanezzel a technológiával más formanyelvet választ, gondoljon csak *Vargha Imre* Prométheuszára, ami néhány évvel ezelőtt parázs vitákra adott alkalmat, vagy *Segesdyre*, aki különböző profilú acélokkal dolgozik. Ami engem illet, elsősorban bronz és krómacél az anyagom, de éppen Dunaújvárosban kaptam ötletet az öntöttvassal való munkához. A nyelv is gazdagodik, a költők sem egy kaptafára szabottak — miért lenne ez másképp a szobrászatban?

— Milyen mértékű absztrakciót tart megengedhetőnek a portré-szobrászatban?

A sarokba mutat.

— Nézze azt az Adyt. Mi jut róla eszébe?

— A befelé forduló Ady. Mint egy felkiáltójel.

— Ez talán nem absztrakció? És a 19-es rohanó figura: megnézte már pontosan elölről, azután oldalról? Ha szemben nézi, szabályos Y-alak, ha oldalról, pontosan X-et mutat. Tessék behelyettesíteni a változókat a konkrét történelmi helyzetre vonatkozólag. Ez talán nem elvonás? Az elvonás sohasem jelenthet értelmetlenséget, vagy a sznob szemlélőkre appelláló sarlatánságot. És ez a nem figurális műveket alkotó igazi művészekre is vonatkozik.

Újra feláll, újra körüljárja a szobrot.

— Hátra van még a köszörülés és a patinázás — elmosolyodik — Ne aggódjanak, nem lesz határidő-elmaradás; bármennyire bohémnak tartanak is, amit ígértem, ahhoz tartom magamat.

Kiss Istvánt egyebek között úgy fogják számontartani a műtörténészek, mint az első olyan szobrászt, aki hegesztett portrészobrot készített — Lenin-szobrot. Azt a művet, amit az évforduló napján Dunaújvárosban, a város főterén látunk viszont.

K. D.

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
1970 APR 10
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., BAJCSY ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-174

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

AZ MSZMP VÁROSI BIZOTTSÁGA ÉS A VÁROSI TANÁCS LAPJA

XV. ÉVFOLYAM, 29. SZÁM ÁRA: 1,– FORINT 1970. ÁPRILIS 10., PÉNTEK

„Szubbotnyik"

Magyarul „szombatit" jelent. Így nevezték Szovjet-Oroszországban azokat a dolgozókat, akik szombatonként önkéntes és ingyenes munkavállalással segítették az új, szocialista haza építését. Az első világháború, a forradalom, majd a tizennégy imperialista hatalom katonai intervenciója elleni harc, a polgárháború évei szinte a mélypontra juttatták Szovjet-Oroszország amúgy is elmaradott gazdaságát. A vasutak lerombolva, a járműpark tönkretéve, a mozdonyok elhasználódva, az ország számos vidékén dühöngő éhínség — és romok. Így indult útjára a szovjethatalom, így kezdődött az új élet.

Mint ahogy a forradalomban, most is hősökre volt szükség, akik képesek rohamra indulni — már az új ellenség, a nyomor, a kétkedés, az éhínség ellen — és erejükön felül vállalni az új frontszakaszokon — a műhelyekben, üzemekben, építkezéseken a helytállást. Méghozzá úgy, hogy a forradalom vörös zászlaját magasba emelve, személyes példával mind nagyobb és nagyobb tömegeket mozgásba hozni, akik egyik napról a másikra másokká válnak, mint korábban voltak. Akik képesek egyéni szűkös érdekeikről lemondani és személyes érdekeltségüket háttérbe szorítva a közösség ügyét szolgálni. Nem egyszerű szolgálatról van itt már szó, hanem az egyénben mind jobban tudatosodó kötelességről, mely később életformává, erkölccsé csontosodik, és a megváltozott társadalomban a kommunista embertípus eszménye lesz.

A kommunista szombatoknak akkor más volt a jelentőségük mint napjainkban, amikor a szocialista gazdaság szervezettsége már igen magas fokon áll. Amikor már nem „létkérdésekről" van szó, hanem arról, hogy a gazdaságirányítás tökéletesítésével mind hatékonyabban szolgálatunkba állítsuk a tudományos-technikai forradalom eredményeit. Ma már a termelés rohamosztagai mások, mint akkor voltak, és az „első vonalat" nem a mennyiség, hanem a minőség, a termelékenység, a gazdaságosság, a választék, a produktum műszaki megvalósulásának színvonala jelenti.

A „szubbotnyik", a társadalmi munka, az önként és fizetség nélkül vállalt többletmunka *tartalma* azonban ugyanaz, mint volt 1918—19-ben a „Nagy kezdeményezés" idején, vagy volt nálunk 1945—46-ban az újjáépítés idején, vagy akár napjainkban, amikor az üzemek, vállalatok, intézmények dolgozói, a városrészek lakói, vagy a tanulóifjúság időről-időre napi munkáján felül feladatokat vállal a közösségért. A mi társadalmunk abban is különbözik minden más társadalomtól, hogy az egyén érdeke, célja, törekvése elválaszthatatlan a közösség céljától, érdekétől, törekvéseitől. Az egyéni boldogulás csak akkor lehet igazán tartalmas, ha nem az elkülönülés, az elzárkózás, a mások fölé telepedés vezérli, hanem a közösség irányába hat. Ha a társadalomban együtt akarunk boldogulni és nem egymás ellen. Ez a szocialista erkölcsiség alfája és omegája.

Ezért van óriási jelentősége napjainkban is a korántsem jelképes, közösségért hozott áldozatoknak. E tevékenység tartalma társadalmi termelésünk jelenlegi szerkezetében még nem érvényesül olyan szinten, mint ahogy majd később fog érvényesülni. És ez valahogy természetes is, hiszen a szocialista elosztás elve a „mindenki képességei szerint — mindenkinek munkája szerint." De már most az eljövendő kommunista társadalom előfutárának tekinthetjük és tekintjük e tevékenységet, magasztos erkölcsi tartalmát — mely „a mindenki képességei szerint — mindenkinek szükségletei szerint" elvben teljesedik ki.

Lenin születése századik évfordulójának megünneplésére készülünk. A „szubbotnyik" — melyet holnap, szombaton Lenin tiszteletére rendezünk meg Dunaújvárosban — olyan kommunista szombatok emlékét idézi, melyek az új társadalom születésekor a hét egy tartalmában új napját jelentették — s amelyek a kommunizmusban már a hétköz-

Átadás előtt a negyedik szövetkezeti ABC

A Ságvári II. városrészben nemrég elkészült ABC áruház végső ellenőrzése, üzembehelyezése előtti bejárására jövő hét elején kerül sor. Az üzlethez vezető hátsó bekötőutat még nem készítették el a 26. Építőipari Vállalat dolgozói. A városi tanács vb kereskedelmi osztályának információja szerint a jövő hét végén esedékes a régenvárt üzlethelylség megnyitása.

Kevés lemaradássz

Túlteljesí

Közepesen sikerült a Dunai Vasmű I. negyedévi termelése. Teljes termelési tervét 96,4 százalékra teljesítette. A lemaradás ugyan nem jelentős, mindössze 58 millió forint, figyelmeztető azonban a kokszgyártás, a nyersvasgyártás és a három hengermű gyengébb eredménye.

A *kokszvegyészeti gyárrészleg* is a lemaradók között van, 99 százalékot ért el, csaknem ezer tonna koksszal maradt adós. A *kohó gyáregység* 11,5 ezer tonna nyersvassal gyártott kevesebbet az előírtnál, viszont hosszú idő óta először túlteljesítette negyedévi tervét az *acélmű*. SM-acélból 410 tonna, elektro-acélból 73 tonna a többlet. A *tűzállóanyaggyár* 106,7 százalékra teljesítette I. negyedévi tervét.

A *meleghengermű* értéktervét 97,4 százalékra teljesítette. Készárutermelésben több mint hatezer tonna a lemaradása, viszont a hideghengerműnek a tervezettnél 1800 tonnával több tekercset adott. A *hideghengermű* ennek ellenére jócskán

A Lenin év
elkészül a

Időszerű elm
a Népfront

A Népfront áprilisi elnökségi ülésén, amelyet szerdán este *Simon Ferenc* elnökletével tartottak, először az elméleti konferencia harmadik előadását hallgatták meg. Az előadó régi dunaújvárosi harcostárs és mozgalmi vezető, *Inokai János*, a KGMTI igazgatója volt. „Szocialista nemzeti egység és a Hazafias Népfront feladatai" címmel azt elemezte, hogy a történelem során mi adta meg a Hazafias Népfront munkájának értelmét. Hangsúlyozta, hogy a Népfront a munkásosztály vezetésével tömörítette a nemzeti célok megvalósítására a társadalom erőit.

Inokai János előadását hozzászólások követték, majd a Népfront elnökség két fontos kérdést tárgyalt meg.

Először *Barts Oszkárné*, a Dunai Vasmű könyvtárának vezetője tájékoztatta az elnökséget a Népfront körzetek felszabadulási vetélkedőjé-

1021

„A szobrokkal gondolatokat akarok közölni...”

KISS ISTVÁNNÁL

Huszonhat éves volt, amikor — még főiskolásként — pályadíjat nyert Dózsa című szoborcsoportjával. Támadásba lendülő kaszás parasztok a páncélinges vezérrel, aki egy fejjel ugyan kimagaslik közülük, de — a mozdulat iránya, egyetlen hatalmas hullámba olvadása bizonyítja — test a testükből, vér a vérükből. A művet a zsüri elfogadta, csupán azt az apróságot kérték az ifjú Kiss Istvántól, hogy — ugyan már, mi az neki? — a vezért szíveskedjék külön talapzatra állítani, jó magasra a derék tömeg fölé. Az vesse rá az első követ, aki tovább állta volna a sarat. Megtette. Mentsége, hogy 1953-ban még más volt a vélemény a személyiség, a vezér szerepét illetően...

„A szobrász nem arra tartja a követ, hogy a fejét verje bele...”

– A szobrász pedig – emlékeztet, mielőtt oktondi módon csodálkoznék a huszonhat éves ifjú „megalkuvása” miatt – nem arra tartja a követ, hogy a fejét verje bele. Amikor Michelangelo Dávidját kritizálta egy, a művészethez botfülű, de módos és befolyásos személyiség – mondván: túl nagy ennek a fiúnak az orra – a mester bólintott, fölmászott a létrára és nagy zajt csapva úgy csinált, mintha éppen piszésítene. Közben pedig a márkából kicsurgatta a jó előre odakészített márványport. – Most jó, bólogatott megnyugodva az okvetetlenkedő mecénás –, máris milyen csinos!

– Csak nálunk ma az a baj – teszi hozzá –, hogy néha „illetékes csoportok” egymásnak is ellentmondó, részletekből összeálló kívánságait kellene teljesíteni.

– Kellene?

Ez az ember nem lírikus, a szája sarkában feszülő mosoly elárulja az edzett csatázót. A műteremben felhalmozott szobrokra és vázlatokra pillant, s úgy mondja:

– Nemcsak megcsinálni kell, meg is kell védeni őket.

Neki általában sikerül. Tiszapalkonyán a Generációk című szobra áll, Fonyódon az Emberpár, Debrecenben egy munkásmozgalmi emlékműve, Dózsáékat a budai Vár alá állították, a Tanácsköztársasági emlékmű a Liget fái közül robban elő, Lenin Diósgyőrben van... hosszú lenne felsorolni a múlt két évtized alkotásait.

– Munkássága politikai jellegű, az országban szinte mindenütt látni egy-két szobrát, de kiállítása mindössze egyszer volt, húsz évvel ezelőtt. Talán ez a magyarázata annak, hogy emlékműszobrászként tartja számon a közönség. Elfogadja ezt a meghatározást?

– Többé-kevésbé. Jóllehet, azt gondolom, nem a műfaj, hanem a mondanivaló határozza meg elsősorban a művészt. Egyébként valóban nem vonzódom a kisplasztikához, nem intim külső vagy belső élményeket szeretnék éreztetni, hanem gondolatokat akarok közölni. Mióta az eszemet tudom, érdekelnek a tömegmozgalmak és az, hogy mivé lesz az egyéniség a sodrásban. Munkások című kompozícióját nézegetem, olyanok és úgy állnak az overallos emberi alakok egy tengelyen, mintha maguk is az általuk gyártott gép alkatrészei lennének.

– A szobraim egyben dokumentumok – bólint. – Az ellentmondásokkal együtt kell megfogalmazni a tényeket. Ami pedig a politikát illeti, nem idegenkedem az állásfoglalástól. A nagy emberi eszmék ma is olyan tiszták – és feltétlenül tisztázottabbak –, mint mondjuk a reneszánsz korában.

Most új Lenin-szobrán dolgozik, a hatalmas méretű szobrot a pincében hegeszti – Dunaújvárosban állítják fel tavasszal –, de közben a műtermi gipszvázlaton is állandóan talál javítani valót.

– A nagyméretű szobrok túlságosan lassan készülnek – mentegetőzik –, hosszú ideig kénytelen az ember konzerválni elképzeléseit, érzelmeit és ez nem mindig sikerül. Talán ezért is befejezetlen minden szobor; mert a szobrász napról napra alakul. Amikor abbahagyom a munkát, sose mondom, hogy kész. Csak azt mondhatom, ebben a percben nincs több mondanivalóm. Ezért nem tudok sem másolni, sem restaurálni...

– És ezért tud új Lenin-szobrot csinálni...

Bólogat.

– Ma többet tudok Leninről is, mint tíz évvel ezelőtt. A két változat közötti különbség magam vagyok.

– És mit szólnak ehhez az új szoborhoz a „mecénások”?

– Ma ők is többet tudnak már Leninről.

A mondatot szimbolikusnak érzem, ezért nincs több kérdésem.

Szántó Gábor

Foto: Lengyel Miklós

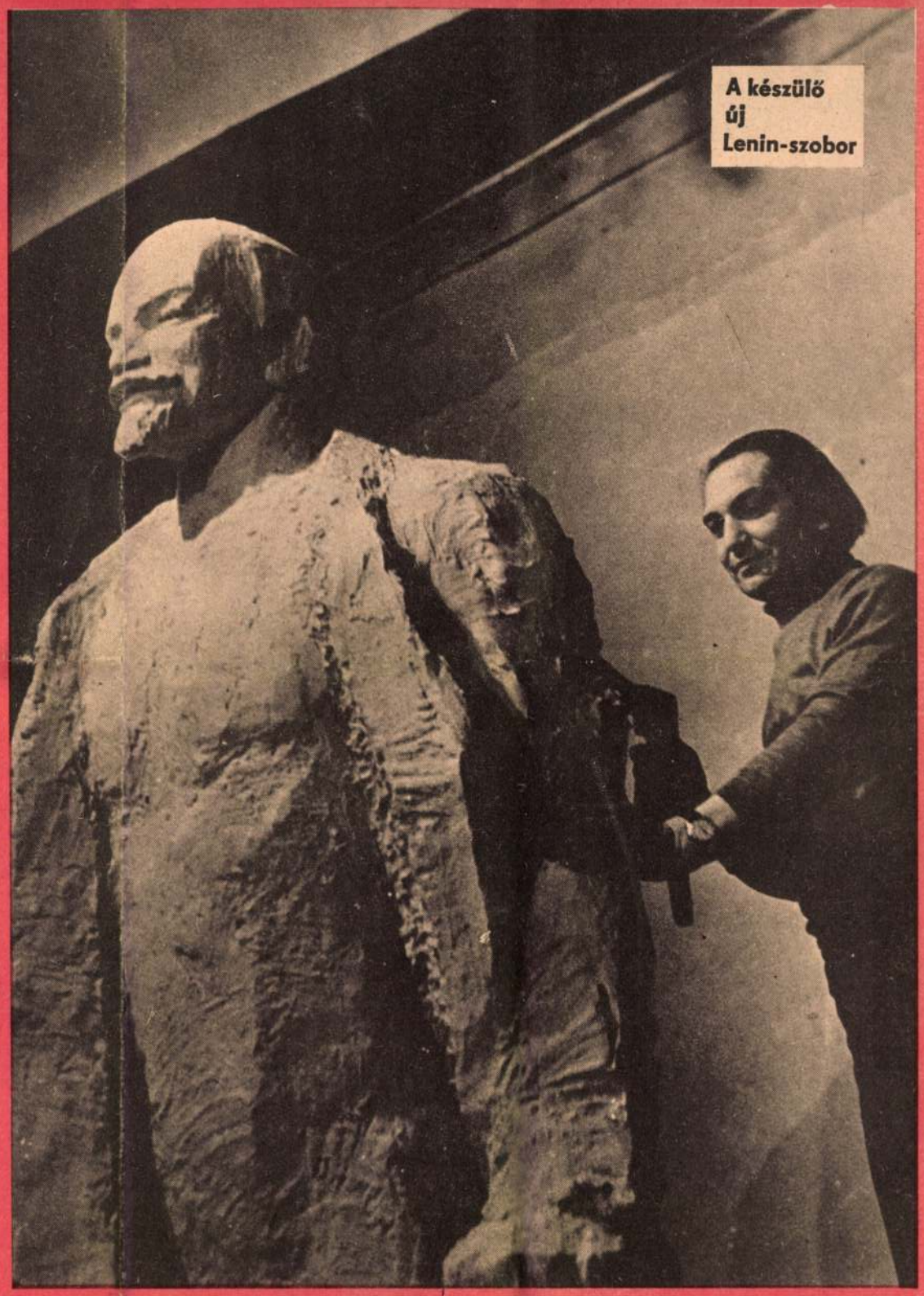

A készülő új Lenin-szobor

FORRÁS

ROVATVEZETŐ:
BARANYI FERENC

VERSELŐ LÁNYOK

„Bizonyosan szebb az örömötök
S harc nélkül jobban mertek sírni
Óh, áldott az az asszonyok között,
Aki verset tud írni . . .”
(Ady Endre: A verselő asszonyok)

Bizony áldott. De a lányok között is áldott. És manapság egyre több a lányok, asszonyok között az olyan, aki verset tud írni.

Számtalanszor hallani: női költők? Ugyan! Akadt egy-két figyelemre méltó a századok során, de kiemelkedő egy sem. Volt talán valaha is Dantéval, Villonnal, Byronnal, Goethével vagy Petőfivel vetekedő költői nagyság a nők között? Soha! Különben is, ritka volt a rímfaragó fehérnép, mint a fehér holló. S ha mostanában el is szaporodtak, még nem biztos, hogy a mennyiség átcsap minőségbe . . .

Ismerős ez a lekicsinylő vélemény s a tény, amelyet állít, nem is valótlan. Csak éppen a hangnem méltatlan és az ítélet sommás. Mert igaz, a költészet nagy hegyvonulatában a legkiemelkedőbb csúcsok mind férfiak voltak, de ezt igazságtalan lenne csupán a nők alkati sajátosságaival magyarázni. Történelmi okai vannak ennek, a nők helyzete az évszázadok során sok mindenre feleletet ad.

Azt, hogy valaki nagy költő lesz vagy sem, a „körülmények hatalma” is befolyásolja. A költőnek nyakig kell merülnie a közélet, a társadalom gondjaiba, olykor fejest kell ugrania a legváratlanabb élethelyzetekbe, a konvenciók uralmától felszabadult és az előítéletektől sosem rettegő lélekkel, a legszemélyesebb és a legnyíltabb indulatokkal kell a dolgokhoz, a jelenségekhez közelítenie – és így tovább. Mindez meghatározott életformát is követel. Úgy kell élnie, hogy a saját bőrén érezze népe minden gondját, baját. Tehette ezt egy nő, akit kötőtű mellé, konyhába vagy jelentéktelen kis állásocskába űztek a századok óta uralkodó szokások, íratlan (és gyakran írott) törvények? A közgondokra egyszerűen méltatlannak tartották az asszonyi állatot, ha fejest ugrott egy-egy váratlan szituációba, pellengérre került, nem is beszélve az előítéletekről, amelyek ezerszer jobban béklyózták az asszonyok legtisztább ösztöneit, mint a férfiakét. Így indulataik is zártak maradtak, nem ők a hibásak tehát, hogy a nagy költőség követelményeinek nem tudtak megfelelni.

Az emancipáció még nem befejezett. Azzal, hogy lehetőséget adtunk a nőknek a „legférfiasabb” foglalkozások gyakorlására – még nem szabadítottuk fel őket sötét korok tudati örökségének kísértő uralma alól. Ez még eltart egy ideig.

És a belső felszabadulás megteremti majd a kiemelkedő női költőóriásokat is. Lehet, hogy éppen a pályakezdő verselő lányokból kerül ki majd az egyik . . .

A nemzetközi nőnap alkalmából köszöntsük hát szeretettel – és főleg megértéssel – a nőket, és olvassuk szeretettel a „verselő lányok” alkotásait.

Baranyi Ferenc

HORVÁTH VERA:

Akkor

Anyámmal a kert végében álltunk.
Mint halódó kígyó, lassú
szerelvények vonagoltak a síneken.
Meg is álltak néha-néha;
hatalmas, rideg ütközők csattanása
riadó sebesültek nyöszörgő jajába csendesült.

Ilyenkor megnyíltak a vagonajtók s a
kerítéshez szédelegtek a korgó, véres rongytömegek.
Anyám kenyeret szelt és vizet meritett
sűrű egymásutánban
és a kerítés tetején élő, remegő
szögesdrótvonallá feszültek a sovány, fekete ujjak.

Aztán tisztek jöttek rohanva,
ordítozva terelték őket a vagonba,
az utolsónak puskaaggyal vágtak a kezére
– hadifogolyszerelvény volt –
a bádogpohár horpadtan zuhant
a töltés tetejére.

JÓZSA TERÉZ:

Életrajz

Szerette a sikert. Az mellé is
szegődött olykor. Két napra. A
harmadikon mindig elhagyta. A
harmadikon mindig elmenekült.
Ő fogadott, gondolatban
százszor is kimondva:
visszaszerzem.

Kezdődött a bújócska. A siker
rejtőzött. Ő kutatta.

Cingár egyetemista rajongó szemében
Léhűtő markecos közönyös szemében
Cammogó birkózó véreres szemében
Zömök esztergályos kíváncsi szemében
Nyugtalan matróz mohó szemében
Gömb testű maszek kihűlt szemében

Nagyokat kacagott. Mindben megtalálta.
Mert elfelejtette, milyen a siker.

KÉKESI KATALIN:

Sisiphos

BALÁZS KATALIN:

Lány s a többiek

Mit teszek én a tanévre eltemetett
élő-halott, a parádés isten-szobor
a csoda-lény, kit szeretni lehet;
a meleg-ölű, kedves, nagy kölyök,
a játszótársnak is remek kamasz,
ki nyitogatja felnőttségtek
őszinte-hamis, hihetetlenül-hivő,
gyanúsan-gyanútlan kapuját.
A lány, ki megvásárol egy motort
hogy tiszta ülésen tanuljon vezetni;
A lány, ki autó-kormány-tekerő
kezével úgy simít téged
hogy nem is érzed . . .
S már tovarobog a tudás országútján
néhány könyvvel a hóna alatt
A lány, kinek tüske maradt
agyában néhány szavad
És nem kell éjjelre neki könny-szülő
orvosság, mert a sós víz szemén
így is leszaladt.
A lány, ki egy a sok közül,
de kit nem szabad
cica-játszi durva móddal – egy levéllel,
néhány szóval – elfeledni, kinevetni.
Egy lány – már nem is talány –
Futó órák tartozéka tán
lekötött, fülledt percek eredője,
ki soha nem lesz senki szeretője

IGLÓI SAROLTA:

Sanzon

Léptet csitító este volt.
Nyári harmatával a szél
homlokunk fölé omolt
és álomlétünk nyomába ért.

Csak ne nézz az égre,
a csillagok szemébe,
mert a végtelen sötétben
elveszted szorító kezem!

Tátongva nő a gondolat,
heves agyunk érverése,
földet világít át a hang,
s lázító szerelmünk hite.

Csak ne nézz az égre,
a csillagok szemébe,
mert a végtelen sötétben
elveszted szorító kezem!

Ember gyalázó mocsokból
lettünk, a szerelemre várva –
és most szemünkre fénylik
az ember legvakítóbb álma.

Csak ne nézz az égre,
a csillagok szemébe,
mert a végtelen sötétben

TANULMÁNY
SZABADY VERONIKA RAJZA

HALI

Beesteledett. Mintha szurokkal vonták volna be az ablakot, úgy fénylett a kinti sötétség.

Halkan beszélt, mintha attól tartott volna, hogy amit mond, meghallják a falak, vagy netán a letakart kenyér az asztalon.

— Halló! Már három hónapja mindennap kereslek! Nem veszed fel, vagy mással beszélsz? Lehet, lehet, hogy mással beszélsz.

Csak egy percre! Halló! Ne tedd le! Fáradt vagy egy kicsit? Hadd mondjak el valamit!

A birsalmafákat, a szőszös, fanyargyümölcsű, öreg királyait gyerekkorom óriáskertjének, amikor még törpe voltam. Az a kert mesélt!

Valódi meséket mondott. Láttál már olyan kertet? A fűben elvesztünk, belehemperegtünk. A fövek is nagyra nőttek, [illegible] arcsú testüket csiklandozta a szellő. Fülem a fűben, testem összehúzva, hallgattam a tücskök seregét.

És hogy tud pirosodni a meggy! Először fekete-zöld, majd sárgás, aztán megtelik vérrel, majd kicsattan! S a földet hogy összetúrtam egy fészek krumpliért! Emlékszem . . . De ezt ráérek elmondani még . . .

Halló! Ne tedd le! Fá-

1973 APR 7.

Kiss István

1021

AVATÁS ÁPRILIS 20-ÁN

Elköltözik a Lenin tér

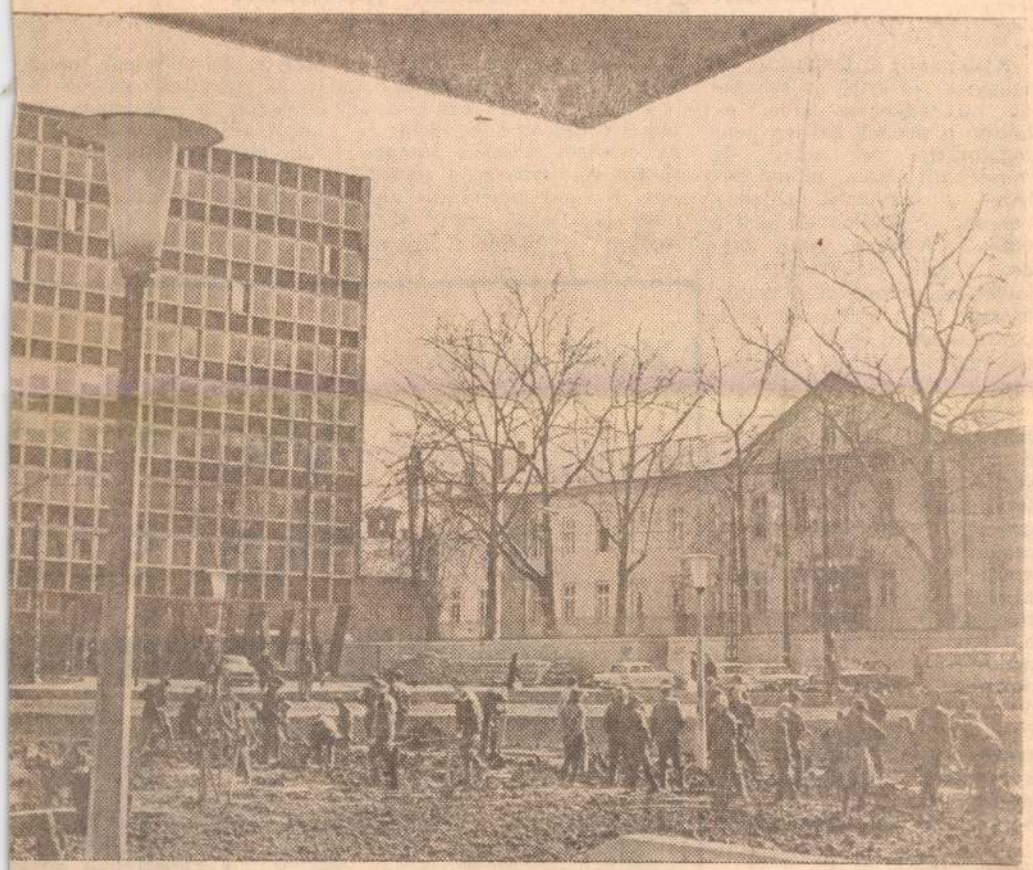

Már teljes erővel folynak a Lenin Kohászati Művekben a Lenin-centenáriumi ünnepségek előkészületei. Javában tart az acélművek által beindított 100 Lenin-műszak, s már készülnek a pártalapszervezetek is, hogy április 15. és 21. között ünnepi taggyűléseken emlékezzenek meg a világ proletariátusa vezérének 100. születésnapjáról.

Az ünnepségek egyik szép eseménye lesz, amikor április 18-án Lenin-emlékplaketteket adnak át az arra érdemeseknek. A Központi Bizottság emlékplakettjeiből eddig (két éve adományozzák) 34 kohászati dolgozó részesült. A fiatalok a forradalmi ifjúsági napok keretén belül rendeznek ünnepségsorozatot, míg a Bartók Béla Művelődési Központban kiállítások, filmvetítések köszöntik majd a centenáriumot.

Az ünnepségsorozat kiemelkedő eseménye lesz április 20-án délután az új Lenin tér felavatása és a Lenin-szobor megkoszorúzása. Kiss István szobrászművész alkotása 1958-tól áll jelenlegi helyén, a vállalat 1-es sz. kapuja előtti Lenin téren. Az utóbbi években az a vélemény alakult ki a gyár dolgozóiban és vezetőiben, hogy a zajos, forgalmas, poros környezet nem méltó a műalkotáshoz. Ezért olyan döntés született, hogy a szobrot és teret elköltöztetik a nemrég felépült új tervezőiroda mellé.

Már elkészült a szobor új betonalapzata és csinosodik maga a tér is. Képünkön az a pillanat látható, amikor éppen az épületkarbantartó gyárrészleg fiataljai serénykednek a tér szebbé varázsolásában. Április 12-én, vasárnap pedig 100 KISZ-fiatal kommunista műszakon belül csinosítja majd a szobor környékét.

Az új Lenin teret és vele a szobrot április 20-án délután fél háromkor avatják fel.

NY. I.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Ülői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Színházi

Beszélgeté

Nyakunkon a bemutató, az ünnepek elvették a színpadot, mit tegyen az ember? — hétfőn is próbál. Ezt így nem fogalmazza meg senki, de mindenkin látom, mikor belépek a színházba. (Bizony vannak a szakmának árnyoldalai.) *Nyilassy Judit* rendező mégis feláldozza ebédidejét, hogy beszélgethessünk. Először csak a Tizenegyedik parancsolatról esik szó, aztán egyéb színházi „parancsolatokról" is.

Mert Mesterházi Lajos drámájáról nem lehet úgy szólni, hogy ne beszéljen az ember — nagy hittel és elkötelezettséggel — a magyar drámáról, mely nélkül nem alakulhat ki igazán a korszerű hazai színjátszás sem. Mielőtt szólnék, a rendező megjegyzi: jól tudom, hogy nemigen dicsekedhetünk remekművekkel — Mesterházi darabját is érheti gáncs —, ***de valahányszor lehetőség van arra, hogy igazán szószékké váljék a színház, a mi közügyeink tárgyalásának fórumává, ezt a lehetőséget sohasem szabad elszalasztani.***

— A Tizenegyedik parancsolatot nyolc esztendővel ezelőtt mutatták be először. A témája még nagyon sokáig időszerű lesz, néhány helyen azonban mintha másként kellene hangsúlyozni?...

— Valóban 1962-ben volt igazán naprakész a mű. Most szükség volt néhány apróbb dramaturgiai korrekcióra. Úgy érzem, ez csak növeli az érdemi hatást. Nagyon szeretnénk — az író és a saját hitünk szerint — világosan szólni napjaink erkölcsi, etikai kérdéseiről. (Erre színpadon elég ritkán van alkalom.)

— A dráma eléggé direkt fogalmazásban szól ezekről a kérdésekről.

— Így van. A színház azonban nem csupán szószék. A szövegen túl éreztetnünk kell a figurák belső tartását, ki nem mondott gondolataikat, azokat az erkölcsi normákat, melyek tetteiket meghatározzák. (Nem volt ez könnyű.) Aztán, mint ismeretes, a darab Írója sokszor „kilép" a játékból, s ekkor a közönséggel közli gondolatait, kialakult vagy olykor kialakulatlan véleményét. Ez a kettősség nagy terhet ró a színészre. Sok egyéb mellett talán a mű pontos értelmezésére fordítottunk legnagyobb

tűnő s... nem is kell hangsúlyozni...

— Mit és miért! Ezt ismétlem szüntelen. A *gondolat és az érzelem arányos intenzitására van szükség a színpadon.* Ez már játékstílus kérdése is. Dehát erről majd máskor... Befejezésül csak

...do...
...fe...
adatáról, az ensemble-munkáról. Ha van kőtáblánk parancsolatokkal, akkor ez oktalanul fel van írva arra a kőtáblára, vagy ha nincs, hát fel kell írni...

GYÁRMATI BÉLA

Mától vetítik

Vietnam amerikai szer

Kiss István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 APR 25

VILLAMOSGÉP
Budapest

MŰTEREMBEN

1021

A szobor dunaújvárosi felavatásán.

Új szoborral gazdagodott a héten Dunaújváros.

Ebből az alkalomból kerestem fel műtermében Kiss István szobrászművészt, a több mint hárommeteres Lenin-emlékmű alkotóját. A hatalmas szobor műteremben álló gipszmintája az első változat. A végleges vörösrézből, hegesztéssel készült, méltóképpen Lenin személyiségéhez. Ez a harmadik Lenin-kompozíció, amely kikerült a keze alól. Az első tíz éve Diósgyőrben van, a másodikat pedig két éve avatták Szegeden.

Nagyon foglalkoztatja a lenini téma. Ez a legújabb szobra különösen nagy gonddal készült. Az eddigi elképzelések végleges formája, a gondolkodó, a forradalmi vezér alakja. Sok munkát igényelt a fej elkészítése, az arc tökéletessége. A törzs aszimmetrikus felépítésű, a köpeny „hullámzása" fokozza az alak dinamizmusát.

Eddigi munkásságáról, sikereiről beszélgettünk.

Első műve, amivel „befutott" a vár alatti Palota téren levő Dózsa György-szobor, amelyet egy 1953-ban meghirdetett nagyszabású pályázatra készített, és a tekintélyes vetélytársak közül az akkor még csak főiskolás, államvizsga előtt álló Kiss István nyert meg.

Azóta nagyon sok szobra tanúsítja, hogy dolgozik és jól dolgozik. Közel ötven szobra több város utcáit, tereit díszíti.

A Gellért-hegyi parkban levő domborművéért kapta meg elsőként a Pro Arte kitüntetést, két alkalommal részesült Munkácsy-díjban. 1968-ban SZOT-díjat és idén április 4-én eddigi munkásságáért, valamint a múlt évben felavatott Tanácsköztársasági emlékművéért Kossuth-díjat kapott.

További célja: gyarapítani ismereteit, a megformálandó emberről, a formákat tökéletesen kifejező anyagról.

Csányi Ildikó

Em
d

Egy események
jait, nevezetesebb d
A mi összeállításun
nagyszerű életmű

1870. április 22: E napon született Szimbirszkben (ma Uljanovszk) Vlagyimir Iljics Uljanov (Lenin).

1887. augusztus 25: Lenin beiratkozik a kazanyi egyetemre, december 17-én a forradalmi mozgalomban való részvétel miatt letartóztatják, az egyetemről kizárják és december 19-én Kokuskinó faluba száműzik.

1895 őszén Lenin Pétervárott megalakítja a „Harci Szövetség a Munkásosztály Felszabadítására" szervezetet.

1900. július 29—1905. október vége: Lenin külföldön tartózkodik, első, 5 évig tartó emigrációjában szervezi a forradalmi marxisták első országos politikai lapjának, az „Iszkrá"-nak a kiadását.

1905. november 21—22: Lenin Genfből Pétervárra érkezik és onnan irányítja a Központi Bizottságnak és a párt napilapjának, a „Novaja Zsizny"-nek munkáját.

1907. augusztus 18—23: Lenin részt vesz a II. Internacionálé stuttgarti kongresszusának munkájában, tagja a militarizmus és a nemzetközi konfliktusok kérdéséről szóló határozatot előkészítő bizottságnak.

1915. szeptember 5—8: Lenin részt vesz az első zimmerwaldi konferencia munkájában, szervezi és tömöríti annak balszárnyát.

1917. április 16 (3): Lenin a cárizmus megdöntése után Svájcból visszatér Pétervárra, másnap ismerteti és megmagyarázza a forradalmi proletariátus feladatairól szóló téziseit.

1917. november 8: Lenin a szovjetek II. összoroszországi kongresszusának esti ülésén előadói beszédet mond a békéről és a földről, beterjeszti az e kérdésekről szóló dekrétum tervezetét. Lenint a népbiztosok tanácsának elnökévé választják.

1918. augusztus 30: Merénylet Lenin ellen.

1919. március 2—6: A Kommunista Internacionálé I. kongresszusán fontos előadást tart, irányítja a kongresszus munkáját.

1919. május 22: Lenin megírja az Üdvözlet a magyar munkásoknak című cikkét.

1921. március 8—16: Lenin vezeti az OK(b)P X. kongresszusának munkáját. A kongresszus elfogadja az új gazdasági politikát.

1924. január 24: Lenin halálának napja.

1970 ÁPR 23

1021

Lenin tiszteletére

LENIN PORTRÉSZOBRA, KISS ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSZ ALKOTÁSA.

MARX, ENGELS, LENIN PORTRÉ-DOMBORMŰ, FARKAS ALADÁR SZOBRÁSZMŰVÉSZ ALKOTÁSA.

MINDKÉT MŰVET A NAPOKBAN HELYEZTÉK EL A PEST MEGYEI PÁRTBIZOTTSÁG ÉPÜLETÉBEN.

APOLLO 13

Improvizáció az űrben

Lovell, Haise és Swigert sajtókonferencián számolt be izgalmas útjáról. A képen: az Apollo 13 parancsnoka elmagyarázza, hogyan történt az űrbaleset, hogyan élték túl a robbanást, milyen feladatokat kellett megoldaniok, hogy sikeresen visszajussanak a Földre.

Sajtókonferencián számolt be élményeiről és problémáiról az *Apollo 13* űrhajó három utasa: *James Lovell*„ *Fred Haise* és *John Swigert*. Tapasztalataik összefoglalásaként *Lovell* azt mondotta, hogy a legfontosabb, milyen kiválóan tud alkalmazkodni az egyes ember és az egész kiépített szervezet a rendkívüli körülményekhez, milyen gyorsan tud dönteni és tudja alkalmazni a döntéseket.

Az űrhajósok beszámolójából kiderült, hogy a szerencsétlenség után egyszer valóban szükség volt a gyors döntésekre életük megmentéséhez. *Lovell* két fontos momentumot emelt ki. Az egyik fontos tényező, amely lehetővé tette visszatérésüket, az volt, hogy a holdkomp fedélzetén sikerült gyorsan működésbe helyezni azt az irányzó berendezést, amelynek segítségével meghatározhatták a térben elfoglalt helyzetüket. Enélkül nem tudták volna használni a holdkomp hajtóművét a visszatéréshez. Másodszor kulcsfontosságú ködött az űrkabinban, másrészt viszont ki kellett kapcsolni, hogy takarékoskodjanak az elektromos energiával. *Lovell* például elmondotta, hogy még az *Apollo 8* űrutazása során felmerült, hogyan használhatják a visszatérés során alkalmi orientációra a Föld, a Nap és a Hold helyzetét. Ennek módszeréről szó volt ugyan, de nem hitte volna, hogy valaha ilyenre sor kerül. Most viszont annál a kritikus manővernél, amellyel a visszatérés utolsó szakaszában helyes irányba fordították az űrhajót, ezt a módszert kellett alkalmazniok. Ugyancsak rögtönzött, alkalmi módszert kellett felhasználniok az űrhajó belső levegőjének megtisztítására, de még a vízelet tárolására is, mivel a korábbi eljárások nem voltak használhatók.

Magáról a robbanásról a három űrhajós elmondotta csupán kisebb vibrálást tapasztaltak a hangos puffanás után, de az első másodpercekben még nem tudták volt a hőmérséklet a fagypont felett, az oldalfalakról csöpögött a pára, az ablakok elhomályosodtak. Hideg volt a holdkompban is.

Lovell és *Haise* kénytelen volt felhúzni a holdsétára szánt csizmát, hogy lábát melegen tartsa, *Swigert* pedig külön meleg alsóneműt húzott magára. *Swigert* amúgy is rosszabbul járt: úgy fedezett fel egy vízömlést a holdkomp belső csőrendszerében, hogy lába átvizesedett s két napig nem is tudta megszárítani.

Lovell egyébként a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a *„beugró"*, űrhajósról, *John Swigertről*, aki a fertőzésgyanús *Ken Maitingly* helyett az utolsó pillanatban, 24 órával a rajt előtt került az együttesbe. Egyetlen pillanatra sem bántam meg, hogy emellett a megoldás mellett döntöttem, *John* nagy segítség volt számunkra — mondotta. Kijelentette, a tapasztalatok alapján úgy véli, hogy a jövőben bármikor lehetséges lesz az alkalmi együttesek összeállítása.

Lovell, aki korábban úgy nyilatkozott, hogy az *Apollo 13* lesz utolsó űrrepülése, nem titkolta csalódását, hogy a világűrben töltött közel egyhónapos tapasztalata ellenére nem sikerült a Holdra lépnie. Ha úgy döntenek, hogy újból repüljek, természetesen szívesen vállalom, de személyes véleményem az, hogy most a fiataloknak kell alkalmat adni — mondotta. *Haise* és *Swigert* természetesen kész az újabb útra. Az űrhajózási szakértők egyébként még nem

Éljen április negyedike,
HAZÁNK
FELSZABADULÁSÁNAK
24. évfordulója!

1021

A MŰVÉSZET ÉS A KÖZÖNSÉG KAPCSOLATÁRÓL

tanácskozott
a központi vezetőség
március 24-ei ülésén

Idei első ülését a Művészeti

A Tanácsköztársaság jubileuma alkalmából ünnepélyesen felavatták a Városligetben Kiss István szobrászművész emlékművét (Mezey felv.)

rális nevelés kérdéseiben ho- repével. Kiemelték, hogy a

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Szocialista Művészetért

Kiss Kálmán, az MRT elnökhelyettese átadja Perényi Eszternek, a Magyar Rádió országos hegedűversenye győztesének a mesterhegedűt, melyet Kónya István hangszerkészítő készített, valamint a 20 000 forintos első díjat. (MTI)

Veres Péter vitatására an munkásklubb lémáiról. Ver vész

Mit ér az ember, ha — szakszervezeti tag?

— Megkérdeztük: hogyan és mivel növelhetnénk a szakszervezeti tagság súlyát? —

mára. Persze, ehhez megfelelő propaganda is kellene. Sokan nem tudják például, hogy a balesetvédelem menynyibe kerül, és hogy mindezért a szakszervezet harcol.

1983 MÁR 28

1021

...A forradalmi gondolat szobra

A Tanácsköztársaság 50. évfordulójának ünnepségén, március 21-én a Felvonulási téren leplezték le a „Tanácsköztársasági emlékművet". A három emelet magasságú bronzszobor, Kiss István kétszeres Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása. A szürke gránitból készült alapzat architektúráját Hofer Miklós építész tervezte.

A leleplezési ünnepségen a vállalat dolgozói is szép számmal jelen voltak.

Kitettek magukért

A Keltex tavaszi ünnepségsorozatának legérdekesebb programjai közül is kitűnt érdekességével az a vetélkedő, amelyet a gyár KISZ vb-je szervezett és rendezett. Miután a KISZ-alapszervezetek versenyeztek egymással, a rendezés elve az egyenlőség volt. Megegyeztek abban, hogy a délelőttös, délutános és éjszakás műszakok külön-külön elődöntőket vívnak a hozzájuk beosztott egy műszakos alapszervezetekkel kiegészítve, s a két-két első kerül össze a döntőben. A verseny feltételeinek megfelelően hat alapszervezet indult egyenként 3—3 versenyzővel.

A versenyzők négy témakörben mérték össze tudásukat. Ezek a következők voltak: „Tanácsköztársaság története, szellemi totó (aktuális bel- és külpolitikai kérdések), egy filmcímekkel kapcsolatos kulturális játék, s végül egy, a Tanácsköztársasággal kapcsolatos keresztrejtvény. A kérdéseket a Keltex KISZ vb mellett [illegible]

Adami Jánosné

Boros Béláné

A nagy

Született 1960-[illegible]
Jellemző tulajdo[illegible]masan tevékenykedik a textilfestőgyári összerakóban. Egyéb jó tulajdonságai közé tartozik a jókedély, s az is, hogy a vezetők számíthatnak rájuk. Bár nyolcan dolgoznak ebben a brigádban, az akarat mégis egységes.

A Textilfestőgyár az elmúlt évben szép eredményeket ért el. A nagy gépezet „apró csavarja" a Május 1. brigád is, amelynek kollektívája szintén hozzájárult a gyár sikeréhez. A Textilfestőgyárban a közelmúltban értékelték a szocialista brigádok munkáját. Három brigád lett aranyplakettes és ezek között szerepel az összerakó Május 1. szocialista brigádja is.

☆

Munkahelyükön kerestük fel a brigád tagjait. Arra a hírre, hogy aranyplakettet nyert a brigád, nagy volt az öröm mindenkinél.

— A kilencedik születésnapi ajándék nagy öröm valamennyiünk számára. Nem kis dolog az aranyplakettet megszerezni. Hogy jutottunk el, milyen volt az utunk? Naplónkban sok minden esemény megtalálható. Talán csak az az óhajunk nem, hogy ezt a napot is megérjük egyszer. Hiszen nem könnyű dolog ennyi éven keresztül együtthaladni az úton. Hiszen egy-egy brigád életét, létét sok minden veszélyezteti. Sokan kilépnek a gyárból, elmennek a kollektívából, mi szerencsére együtt maradtunk. Ennek az is az oka, hogy erős szálak kötnek minket ide... — vélekednek szinte egyöntetűen.

[illegible] legnagyobb

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
TEXTIL ELET

1021

Kiss István

ó
át

KISS ISTVÁN: Munka

gyufaláng-szo

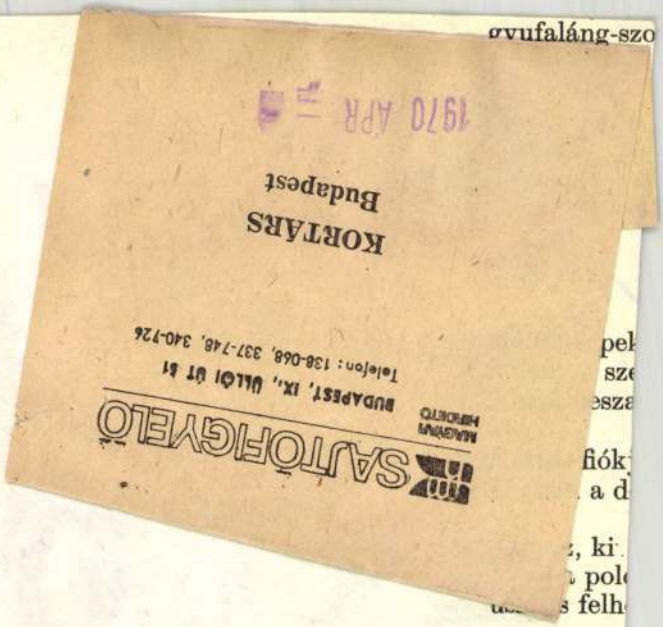

pek
sze
esza

fiók
a d

, ki
pol
s felh

Elsárgulva
holdkráterl

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1021

Emlékműavatás a Belügyminisztériumban

Kedden a Belügyminisztérium aulájában hazánk felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából felavatták a Belügyminisztérium hősi halottainak emlékművét.

Benkei András belügyminiszter ünnepi beszédében megemlékezett arról a hősi korszakról, amikor a felszabadulást követő hetekben, hónapokban megszervezték a demokratikus rendőrséget, s rövid idő alatt nagy eredményeket értek el a közrend és közbiztonság megteremtésében, megszilárdításában. Szólt azokról a munkás- és parasztfiatalokról, sorkatonákról, munkásokból és parasztokból lett tisztekről, akik 1956-ban, az ellenforradalom napjaiban a legdrágábbat, életüket áldozták a néphatalomért, a Magyar Népköztársaságért.

A felszabadulástól napjainkig a Belügyminisztérium állományából 233-an haltak hősi halált. Az ő emlékük idézi a hősi halottak nevével teleírt két márványtábla és a dombormű, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása, amelyen egyetlen mondat áll: „Szerettétek a népet és meghaltatok." Az ünnepi beszéd után leleplezték az emlékművet.

tős helyet a megyék
ában, hanem Budape
itt volt a legjelentőseb
veres antifasiszta e
is.

És azok az ember
életüket kockáztattál
badságért, a felsz
óta eltelt 25 év alatt
kasan kivették rés
országépítésből.

Szeretettel köszön
lenlevőket *Uszta G*
társ, hangsúlyozt
azok az emberek, akik

esszusa előtt

ront idei terveiről

a megyei elnökség és a bizottság

ményeket, a népfront Borsod megyei társadalmi bizottsá-

tanácsú falvak problémái szerepeltek leggyakr

1021

KISS ISTVÁN szobra

pontosabb elemzések, a helyzet sokkal alaposabb jellemzése kellene. Tény az is, hogy művészpolitikánk sohasem lehet statikus, bármelyik művészeti tevékenységgel kapcsolatban sem. Éppen azért azoknak lehet igazuk, akik azt mondják, hogy — ha kell egy ilyen színház, s természetes jelenlegi körülményeink között, hogy kell — a Déryné Színház legfőbb kötelessége mégiscsak a klasszikusok, a legértékesebb (különböző műfajú) alkotások színrevitele, s e kötelességének teljesítése érdekében nem szabad tőle sajnálni a legkülönbözőbb helyekről származó támogatást (pénzbelit, erkölcsit, szervezésit stb. egyaránt értek ezen!) sem. A telekommunikációs eszközök hihetetlen elterjedtsége, az ennek nyomán is magasabbra szökő igények ellenére vigye csak el jól megszervezett játszási helyeire az élő színház varázsát, de mindenekelőtt értéket vigyen, mind az előadott darabot, mind a produkció színvonalát illetően.

Mindennek fényében volt örvendetes a

dráma megújulása egyik szép állomásának

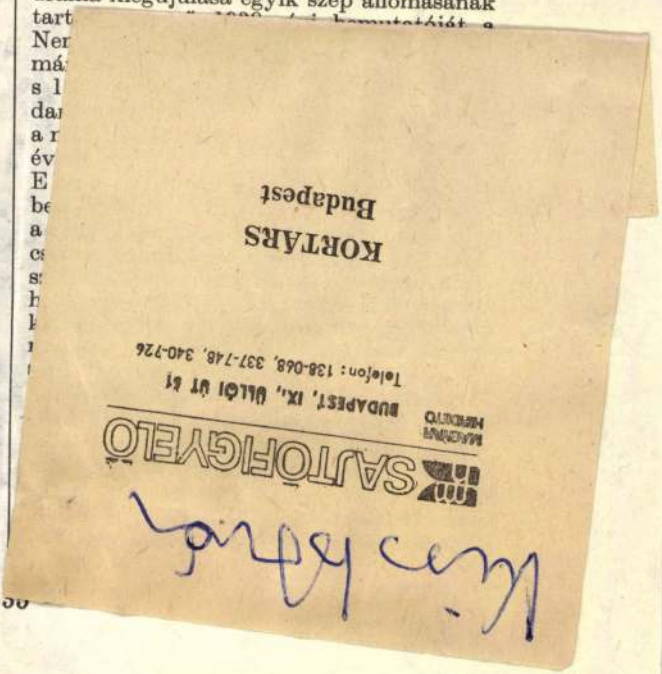

1021

Kiss István: Proletár

TÁRSADA SZEMLE

VILÁG
PROLETÁRJAI,
EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

1970 MAJ
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Pesti
Társadalmi Szemle

5

XXV. ÉVFOLYAM, 1970 MÁJUS

1021

Dunaújváros új városcentruma

Dunaújváros új város-centruma, a Lenin tér. Előtérben a tízemeletes irodaház, hozzá csatlakozik — L-alakban — a városi tanács és a városi pártbizottság székháza. Középütt Kiss István szobrászművész Lenin-szobra.

együttesben. Az új összetéte-

ői és férfi

AT,

okat

szünidő idejére.

Munkaügyi Osztályán,
u.

ta élére ugrott,
ideig tartó hul
tekintve — tar
legjobbakkal.
talán csak a

Köszönetü
mindazokn
nak, ism
katársakn
édesanyár

id. Am

temetésé
mély fáj
osztoztak

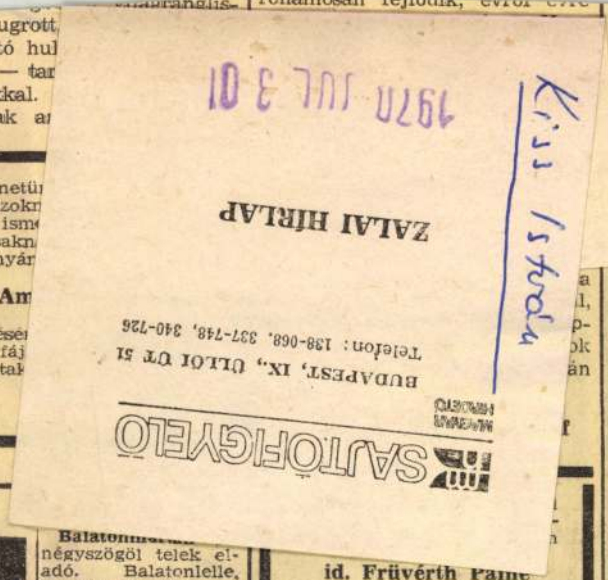

id. Früvérth Paine

temetésén megjelentek, koszorúikkal, virágaikkal, együttérzésükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

Gyászoló család.
149 481

A apróhirdetés

Vállalati, közületi, lakossági stb. ÜZLETI apróhirdetések díja hétköznap szavanként 2,— Ft, vasárnap 4,— Ft. Vállalati, közületi, lakossági stb. soros ÜZLETI közlemények hétköznap 12,— Ft, vasárnap 24,— Ft hasábsoronként. Keretes hirdetések díja hétköznap 3,— Ft, vasárnap 4,50 Ft hasábmilliméterenként. Meghatározott oldalra szóló keretes hirdetés díja az alaptarifa+50 százalék helyfelár.

Munkavállalás

A Nagykanizsai

Felveszünk

uszály-kormányosokat,

úszni tudó

matrózokat, gépész-

Jármű

Jó állapotban levő 125-ös MZ motorkerékpár sürgősen eladó. Zalaegerszeg, Hegyalja u. 6., földszint 2. 2086

Wartburg CZ eladó 13 500 kilométerrel. Érdeklődni Zalaegerszeg. Telefon: 13-972. 2083

négyszögöl telek eladó. Balatonlelle, Duviép. Borsos.

Eladó belvárosban beköltözhető 3 szobás családi ház. Két részre is megosztható. Érdeklődni: özv. Tolnay Károlyné. Zalaegerszeg, Kinizsi u. 56. (Páterdomb). 149 486

Vegyes

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG
Eger

1970 JÚL 2 6

7021

Kiss István

Dunaújváros új városcentruma *Dunaújváros új városcentruma a Lenin tér. Előtérben a tizemeletes irodaház, hozzá csatlakozik — L-alakban — a városi tanács és a városi pártbizottság székháza. Középütt Kiss István szobrászművész Lenin-szobra.*

(Foto: KS)

A törvény

Honnan válogatja, hol és kik közül keresi az ember a barátait? Mi az, ami egy asztal mellé ültet két embert? Mik azok a láthatatlan terelőrudak, amelyek között egymás felé közelednek, és vannak-e még ma is áthághatatlan terelőrudak, amelyek jól elhatárolható csoportokra osztják a barátságot keresőket és a kialakult baráti köröket?

— Az volt ám az igazi — mosolyog az öreg a kis széken ülve. — Voltunk heten barátok, mind olyan magamfajta ember, együtt jártunk le a Tiszára halászni. Persze nem volt szabad. Ha megfogott a csendőr, fizetni kellett két pengőt, vagy átvittek Tiszafüredre és ott kellett egy napot ülni a fogdában.

— Kik voltak a barátai?

— Azoknak is volt jószágúk meg egy kis földjük. Szóval, hozzám valók voltak.

— Más barátja nem volt?

— Nem nagyon. A vásárokon néha összebarátkoztam azzal, akinek eladtam, vagy vettem tőle jószágot.

zőkeresztesi lovasiskola trénere. Együtt jártak a férjemmel iskolába, már akkor is nagyon jó barátságban voltak és ez azóta is megmaradt.

★

— A vezető emberek mindig egy követ fújtak. Így van ez most is. Eljárnak egymáshoz, aztán állandóan együtt ülnek, mert mindig azon vannak, hogy ki hogy tud a másikán segíteni.

★

— Nincs kialakult baráti köröm. Ötvennégytől vagyok Poroszlón, elég jól ismerek mindenkit. Hatvankettő óta vagyok tanácselnök. Lehet, hogy túlságosan sokat vesz el az, hogy napközben hivatalosan majdnem mindenkivel találkozom, de este már jobban szeretek itthon üldögélni. Hogy mégis ki az, aki a legjobb barátom? Nem tudnám megmondani. Evenként ha háromszor vagy négyszer elmegyek valahová, az már sok.

— A tanácstitkárral nem szoktak összejárni?

— Nem. Eléggé magának való ember. A munkáját kifogástalanul elvégzi, de nem igen barátkozik senkivel, inkább megteszünk, hogy a közös munkát segítsük. A lakására nem szoktam eljárni, egy évben egyszer elmegyek, többször nem szoktam. Ha valamit el akarunk mondani egymásnak, van rá alkalom egész nap bőven.

— Szórakozni kikkel jár?

— Legényszálláson lakom. Ott van egy fiatal üzemgazdász, *Szabó Gyula*, meg az állattenyésztésben dolgozik *Prisztás Imre*. Velük szoktam beülni a kocsiba, aztán elnézünk valamerre a hét végén, ha véletlenül nincs munka.

★

— Ha tehetjük, együtt vacsorázunk. Jobban esik. Nyáron szalonnát sütünk, télen főzünk valamit. Ilyenkor legalább mindent elmond az ember, ami bántja, vagy ami éppen érdekli.

— Mióta ismerik egymást?

— Van vagy húsz éve, úgy gondolom — emlékszik vissza a barátság kezdetére *Nagy József*, az ÁFÉSZ elnöke.

— Együtt dolgoznak?

— Nem. Én a vasútnál vagyok pályamester — mondja *Véber Győző*, Nagy József mellett ülve, az asztalnál...

— Melyik házaspár keres

Letakarják a „Fegyverbe!”-szobrot?

Híreket kaptunk arról, hogy a *Keresztény Értelmiségiek Szövetsége* le kívánja takar(tat)ni a Dózsa György úton álló Tanácsköztársaság-emlékművet – legalább a pápalátogatás időtartamára.

– Az információ így nem egészen pontos – mondta érdeklődésünkre dr. *Csanád* Béla professzor, a KÉSZ elnöke –, mivel elnökségünk végül nem tett közzé nyílt felhívást a szobor lefedésére. Mindamellett valóban helyesnek tartanánk, ha ez megtörténne. Azon a helyen ugyanis egykor a *Regnum Marianum* templom állt. A ma élők közül is sokan emlékeznek arra, hogy 1948-ban a Mária-napok alkalmával *Mindszenty* bíboros tartott itt misét, hatalmas tömeg előtt. A hercegprímás letartóztatása után a templomot *egyszerűen felrobbantották*, és az egyház megleckéztetésének jegyében állították a helyére ezt a kommunista emlékművet, ami mindent sugall, csak megbékélést és szeretetet nem. Mivel a szobor így a rákosista egyházpolitika szimbóluma, legalább a pápa iránti udvariasságból le kellene takarni.

– *Hogyan vesz részt a KÉSZ a pápalátogatás előkészítésében?*

– Egyfelől gyakorlati segítséget és szaktanácsokat nyújtunk az egyháznak a szervezésben. Másfelől megalakulásunk óta azért a célért munkálkodunk, ami a pápa útjának is célja: Európa és ezen belül Magyarország újraevangelizálásáért. *II. János Pál* ezt az ügyet lelkipásztorként szolgálja, mi

KÉSZ blokk archívum

Magyar Nemzet, 1994. aug. 13.

pedig a magunk világi eszközeivel: a kultúra, a tudomány, a közélet segítségével, többek között a *Jel* című folyóiratunkkal. Kissé tartunk attól, hogy a pápalátogatásban sokan csak külsőségeket, „attrakciót" látnak majd, és szem elől tévesztik a lényeget: a belső, lelki megújulás lehetőségét. Így ha azt kérdezi, hogy milyen érzésekkel várjuk a pápát, azt válaszolom: *lelkesedéssel és aggodalommal.*

(bethlenfalvy)

ai, és a Mi-

tette me z

eszthalá ást,

ob Béka- között

azaton a pajzstartó szerepét egy

látja el. A címersisak helyén a

, mögötte kereszt és pásztorbot

ímerét használta vagyis a pajzs

lábain kettős farkú koronás o-

lábával arany napot, bal mellső

címeren körben Szelepcsényi

859

KISS István nohán

VEB
Zeitungsausschnittdienst **GLOBUS**

SÄCHSISCHE NEUESTE NACHRICHTEN

Dresden

6. AUG. 1975

Baugebundene Kunst aus Ungarn

Eine kleine Ausstellung im Dresdner Schloß

Der 30. Jahrestag der Befreiung Ungarns vom Hitlerfaschismus war auch für die Kunstentwicklung dieses Landes entscheidend. In den letzten drei Jahrzehnten schufen Künstler rund viertausend Werke allein in der baugebundenen Kunst. Einen kleinen Einblick in diese Entwicklung gibt eine Ausstellung im Pretiosensaal des Dresdner Schlosses.

Fotos von Freiplastiken, Gobelins, Bronze-, Stahl- und Kupferkleinplastiken, Mosaik- und Keramikwandarbeiten und Kartonentwürfe für Wandbilder wurden für diese Schau ausgewählt. Gerade die baugebundene Kunst ist am engsten mit der gesellschaftlichen und industriellen Entwicklung verknüpft. Und hier in Ungarn ist auch in der Kunst deutlich ablesbar, wie sich dieses Agrarland zu einem sozialistischen Industriestaat umformte. Neben dem inhaltlichen Qualitätssprung ist ein künstlerisch-ästhetischer zu verzeichnen, nämlich die Neubelebung vergangener und vernachlässigter Techniken wie am Beispiel der Wandbilder, wo Fresken und Mosaike als dekoratives Element immer mehr an Bedeutung gewinnen.

Während bei den Freiplastiken noch eine starke Monumentalität und heroische Darstellungsweise auffällt, finden bei den Kleinplastiken individuellere, dynamische Lösungen Eingang. Ferenc Gyurcseks Bronzeplastik „Bauernaufstand" gestaltet so ein großes historisches Thema ganz eigenwillig. Frontal- und Rückansicht bestehen jeweils aus einer Bauernfigur, die sich einmal aus ihren Fesseln befreit und zum anderen Garben erntet, die alte und neue Zeit symbolhaft verkörpernd. Istvan Kiss' Kupferplastik „Pferdegruppe" fällt durch ihre grazile Bewegtheit auf. Joßzef Engels Kupferentwurf einer Frauenstatuette durch ihre raumgreifende Haltung. Interessant auch Jeno Kerenyis „Mutter", eine Bronzeplastik, die auf einfache kubische Formen reduziert ist und recht urwüchsig und lustig wirkt. Die Raumplastik Balint Joßsas ist eine durch offene Chromstahlringe zusammengehaltene Kugel, deren Volumen durch die Durchsicht von allen Seiten Leichtigkeit verliehen wird.

Maria Tury zeigt unter dem Motto „Künste und Frieden" einen Kartonentwurf für ein Wandfresko. Es besitzt einen hohen malerischen Reiz durch seine dekorative Farbigkeit in einer Rot-Gelb-Skala, die durch Grauwerte gedämpft wird.

Originell auch der „Fischbrunnen" Janos Perecs' in seiner Überkreuzstellung zweier eiserner Fische. Leider bietet die räumliche Begrenzung nicht für mehr Werke Platz, so daß der Eindruck von der Fülle der ungarischen Baukunst nur beschränkt sein kann.

Zu sehen ist die Ausstellung noch bis zum 8. August, täglich 13 bis 18 Uhr.

-mann

Duna-part. Kiss István grafikája

egymást feltételezve, gyakran egymás kezét fogva, mint e jelmondatban: Orando et laborando.

A nyitott szem ilyen örökségével indultunk a Kollégiumból útnak. Voltak ortodox, pietista, liberális színezetű tanáraink, de soha nem vettük észre, hogy egymást ócsárolták volna előttünk. A reformáció a nyitott szemű és szívű emberek világa – fogalmazta meg egyik tanárunk. E hamubasült pogácsa mellől azért nem dobáltuk ki a régi értékeket parancsszóra.

Nem jelent parttalanságot ez az „és", de megmosolyog minden akarnokságot, átnéz az üres fejű tekintélyek felett. Olyan rendet keres, melyben emberhez méltóan lehet szabadon élni.

Vannak, akik a „dolgozzál" parancsát szeretnék inkább mellőzni. „Minden gondotokat Őreá vessétek!" – torkolt le nemrég egy „gondnélküli" hívő testvérem. „Minden gondotokat szüleitekre, feleségetekre, szomszédaitokra, elöljáróitokra vessétek" – feleltem a magam szokásos módján. Bántotta ez az „exegézis". Úgy láttam, talált. „Isten országa több, mint a szakmád" – figyelmeztetett egy másik testvérem, mikor imaórára való hívása elől munkaköri kötelességem teljesítésére való hivatkozással tértem ki. Tudom, hogy több, de az is benne van. És a megtérés nagy döntésének a megharcolása után a mindennapok kis döntéseinek a megharcolása is keresztyén feladat. Ha nem tudunk megszabadulni a „vagy-vagy"-ok kizárólagosságától, akkor a szavak mágikus ereje, személyek szuggesztív hatása, tömegbefolyásoló félelme-öröme lesz a döntő tényező életünkben.

Van úgy, hogy az „imádkozzál" parancsa kap mellékes szerepet az életünkben. Ilyenkor eltűnik a látóhatár „bokros" teendőink bokrai közt. Ha személyiségünknek az Isten szavára figyelni tudó, útra, ütemre vigyázó, imádkozni, várni is tudó fele nem éber: szakadékba zuhanhatunk.

Az élet alkonyán a „dolgozzál" parancsának már kisebb a tere. A tennivalók helyett viszont megsokasodhatnak a kérnivalók. Ima azért, hogy gyermekeinket, unokáinkat ne elégítsék ki az etikai tartalom nélküli valláspótlékok, tisztességes munkát, családot, gyülekezetet megtagadó követelmények. Hogy a keresztyén szülők ne feledkezzenek meg gyermekeiket – az imádságok megtanulása mellett – szép világunkat felfedező utakra, lepkék keregtésére, bogarak titkainak kémlelésére kíséri. Ne dugják el előlük a valódi irodalom könyveit. Gyakoroltassák velük a „praxis pietatis" művészetét, adják át örökségként a jól végzett munka örömét.

Orando et laborando! Isten dicsőségére!

Kovács Tibor

honlukban hontalan peregrinusok lehetnek. Ami fájdalmasabb minden „táskás mendikálásnál" (kéregetésnél), a diáksors *Jankovics József* elemezte minden nyomorúságánál.

Megmutatkozott a jelenkori magyar tudományosság e félszárnyúsága az olyan előadások esetében is, mint *Iván Gábor* kiváló eszmefuttatása a peregrinusok és a zene kapcsolatáról. Amelynek – képzett egyházzenészek nem lévén jelen – nem volt, nem lehetett kellő visszhangja.

Végül hadd idézzem *Holl Béla* előadásának egy érdekes-szokatlan gondolatát: minden peregrinusok atyja voltaképpen Ábrahám, az ószövetségi vándor, sőt, Ézsau is Jákób haragja elől „peregrinál". Kiegészíthető mindez az előadások egyik „főszereplőjének", Szenci Molnár Albertnek gyönyörű epigrammájával, aki magát Jézust is a peregrinusok közé sorolja, így vígasztalván magát az őt (és sokakat) ért méltánytalanságokért: „Számüzetésben járt e földön Krisztus urunk is,/Járjuk el ez járást mi is, ő tagai".

A fenti peregrinus-vígasztaló egyébként az egyház fogalmának költői összefoglalása is. S egyben biztatás az új tanulmányi vándorútra-kelőknek, akik helyettünk, a közelmúlt vándorlástól elzárt, eltiltott diákjai helyett is vállalják majd az időleges otthontalanságot, azért, hogy a magyarság valóban otthon lehessen a világban.

Petrőczi Éva

Tanácsköztársasági emlékmű (Budapest, Dózsa György út)

Monda — (Budapest, Kelenföldi üdülőpark)

Békét! — szoborterv (a művész tulajdonában)

Élet, 1977, Gödöllő; Munkástrón, 1978, Miskolc — Munka, 1965; Nomád kapu, 1976 stb. Kiss István igen differenciált megoldásokat keresett és talált mind a közlési, mind a befogadási folyamat kitágítására, s ezen keresztül korunk új történelem- és valóságszemléleti aspektusainak kibontására.

Általánosító szándékok vezetik portré-emlékműveiben is, amennyiben nem a konkrét személyiség, hanem a hozzáfűződő eszmények megjelenítésére vállalkozik; ebbeli törekvéseit részben a megidézett személy egyéniségének differenciált, ha úgy tetszik „deheroizáló" ábrázolásával, részben a kérdéses alak emberi-eszmei stílusához bizonyos hasonulással oldja meg. (Janus Pannónius, 1961. Budapest; Petőfi, 1963, Győr; Bólyai János és Farkas, 1964, Szeged; Lenin, 1970, Dunaújváros stb.).

Kiss István, mint különböző társadalmi, politikai és szakmai funkciók viselője, a magyar kulturális élet irányításában is meghatározó szerepet tölt be. Gyűjteményes kiállítása nagy sikert aratott a Szovjetunióban (1976—77), Bulgáriában, Romániában, a Német Demokratikus Köztársaságban (1978), valamint Lengyelországban és Csehszlovákiában (1979). Itthon a Műcsarnokban mutatkozott be retrospektív anyaggal (1977). — Számos magas elismerés, köztük a Kossuth-díj (1970), a Magyar Népköztársaság Érdemes (1975) és Kiváló Művésze (1981) cím kitüntetettje, a Szovjetunió Művészeti Akadémiájának tiszteleti tagja (1978). Munka és munkaábrázolásaiért 1968-ban SZOT-díjjal tüntette ki a Szaktanács. Tagja az MSZMP Központi Bizottságának és 1975 óta betölti a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöki tisztét.

TASNÁDI ATTILA

Ez is munkahelyi művelődés

Egy szakma anyanyelvi mozgalmáról

„Melyik az az ötbetűs pénzügyi szakszó, amely a bankszakmában olyan pénzösszeget jelent, melyet az ügyfél növelni szeretne? Más jelentésben ilyenje van a golyóstollnak és az üres üvegnek." (Válasz: betét.) *„Összetett szó, csokoládés cukrászati készítmény neve. A szó előtagja eredetileg családnév volt, de közszóként ütőhangszeres zenészt jelent."* (Válasz: Dobostorta.)

Mindez ízelítő abból a nyolcvan kérdésből, amelyeket a KPVDSZ *„Jót s jól magyarul"* anyanyelvi vetélkedője országos döntőjén részt vevő szocialista brigádok tagjai kaptak.

Hogyan értelmezzük a munka és művelődés egységét; mit várunk a munkahelyi művelődéstől? Ezekkel a kérdésekkel találjuk folyton magunkat szembe mi, akik hivatásunknak tekintjük a dolgozók művelődésének nem könnyű feladatát. Kiindulási pontunk természetesen a munka, az, hogy a „termelésnek" mennyire van szüksége a kultúrára? A termelést emberek végzik, és a munka „minőségének" szempontjából nem mindegy, hogy azok menynyire művelt, értelmes, erkölcsös emberek. A munkahelyi művelődés általunk vallott alapvető célja tehát, hogy a dolgozókat alkalmasabbá tegyük a minőségi munkára.

Nem közömbös, hogy a szakmáinkhoz tartozó dolgozók — élelmiszerboltok, különböző iparcikküzletek eladói, a vendéglátás-szállodaipar dolgozói, az OTP, bankok dolgozói —, akik napi munkájukkal emberek tízezreivel kerülnek kapcsolatba, hogyan használják legfontosabb munkaeszközüket: az anyanyelvüket.

Szakszervezetünk megalakulásának 75. évfordulója tiszteletére, 1975-ben hirdettük meg anyanyelvi mozgalmunkat, mert égető szükségét éreztük dolgozóink anyanyelvi művelésének. Mozgalmunk első — nagy tömegeket megmozdító állomását — az a vetélkedő jelentette, amelyet a fizikai dolgozók szocialista brigádjainak hirdettünk meg. Döntésünkben az játszott szerepet, hogy elsősorban fizikai dolgozóink műveltségét szándékoztuk gyarapítani. A vetélkedőnek jó visszhangja volt dolgozóink körében.

Mint minden jónak, így mozgalmunknak is kapóra jött egy kis serkentés, ezért 1981-ben döntöttünk a „Jót s jól magyarul" vetélkedőrendszer útjára indításáról. A mozgalomban alapvető célján kívül — amely a helyes nyelvhasználatra nevelést jelenti — a munka és művelődés egységének megteremtése, a „munkakultúra" fejlesztése szerepelt. Célunk volt a szép, közérthető és helyes kifejezésmód terjesztése a szakma minden területén; a szakmai zsargon megszüntetése; a nyilvános megszólalás segítése. A versenyt három kategóriában — a szocialista brigádoknak, a szakmunkástanulóknak és egyéneknek — hirdettük meg.

Vállalataink, szövetkezeteink, intézményeink felépítésére jellemző a szétszórtság, a legkülönfélébb munkaidő-beosztás. Kulturális tevékenységünk szempontjából azonban alapkövetelmény, hogy ezeket a gondokat feloldjuk. A bekapcsolódás lehetőségét könnyítettük meg a feladatlapos módszerrel, hiszen a tesztlapot bárki, bárhol, bármikor kitölthette. Ismeretfejlesztő játékunk 1981-ben egy 50 kérdésből álló feladatlappal kezdődött. A beküldési határidőre — 1981. december 31-ig — az ország minden részéből 1500 feladatlap érkezett. Ez azt jelentette, hogy hozzávetőleg 15 000 dolgozónk vett részt az elődöntő játékaiban. A feladatok a mai nyelvhasználat különféle kérdéseit, tárgyköreit érintették, és egy hibapont nélküli tesztlap 290 pontot ért. A középdöntőben azok a csapatok játszottak, akik az elődöntő során 200, illetve azon felüli pontszámot értek el; vagy középszervenként — pontszámuk alapján — az első húsz csapat. A csaknem két évig tartó vetélkedősorozatban rendkívül sok szakmai segítséget és technikai tanácsot kaptunk dr. Grétsy Lászlótól és Szüts Lászlótól.

Ilyen előzmények után 1983. április 5—6-án a győztes szocialista brigádok — összesen 31 — mérték össze tudásukat a Duna Intercontinentál-szállodában. A kétnapos vetélkedő témaköreiben akadt szép számmal hivatalos nyelvi feladvány, több kérdés kapcsolódott idegen szavakkal, de szerepelt sok játékosfeladvány is. A küzdelem olyannyira feszes volt, hogy például a II., III. helyezést csak sorozatos pótkérdésekkel döntötték el, végül az I. helyezett, a MOGÜRT Gépjárműközlekedési Külkereskedelmi Vállalat Druzsba szocialista brigádja, II. helyezett az Élelmiszer- és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat Széchenyi szocialista brigádja, III. helyezett a Tiszavasvári és Vidéke ÁFÉSZ József Attila szocialista brigádja lett. A vetélkedősorozat színvonalára jellemző volt, hogy a második nap döntőjét a Rádió — mint a magyar nyelv hetének egyik legfontosabb rendezvényét — közvetítette.

Anyanyelvi mozgalmunk egy fejezete a „Jót s jól magyarul" vetélkedőrendszerünkkel lezárult, azonban a nyolc éve útjára indított anyanyelvi mozgalom tovább él és fejlődik. Most előttünk áll az újabb feladat: hogyan fejlesszük tovább mozgalmunkat, melyek azok a módszerek, amelyeket felsorakoztathatunk céljaink megvalósítására? Elképzeléseink már vannak: például anyanyelvi szakkörök, klubok létrehozására, szakmunkástanulóink még aktívabb bevonására, az egyéni versenyzők vetélkedőjének megszervezésére.

KOTRÓCZ JENŐNÉ,
a KPVDSZ kulturális, agitációs és sportosztályának munkatársa

1983 AUG
MUNKA
MSZMP SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Történelmi kaleidoszkóp

Gedeon Pál könyvéről

A világ minden tájáról érkező többszáz újságíró kísérte feszült érdeklődéssel a nürnbergi per megrázó jelenetekben bővelkedő eseményeit ezerkilencszáznegyvenöt novemberétől ezerkilencszáznegyvenhat szeptemberéig. Köztük egy fiatal magyar riporter is. A *Világosságban* és a *Szivárványban* megjelent tudósításai szenvedélyes hangvételükkel, publicisztikai hevületükkel szinte sokkolóan hatottak az olvasókra. Ugyanez az újságíró megrendítő beszámolókat küld a porig rombolt, nem létező német városból, *Darmstadtból*, a borzalmak panoptikumából, *Auschwitzból*, s végigkíséri *Frankfurttól Budapestig* a nácik és a nyilasok által Nyugatra hurcolt, huszonhárom-millió dollár értékű magyar műkincset tartalmazó ezüstvonat útját. Már tapasztalt publicista, amikor tizennégy évvel később szemtanúként küld izgalmas tudósításokat a *Disznó-öbölben* lejátszódó Kuba-ellenes zsoldostámadásokról, s a világ más, békésebb, de nem kevésbé érdekfeszítő tájairól: *Kínából, Indiából. Japánból* és a *Közel-Keletről*. Később már deresedő fejjel írja sajátos hangvételű útijegyzeteit az újjászülető *Portugáliából*.

Ez a „száguldó riporter", sokoldalú zsurnaliszta, újkori történelmünk éles szemű krónikása nem más, mint a Népszava hasábjairól és a televízió képernyőjéről jól ismert *Gedeon Pál*, akinek közel négy évtizedes, gazdag, színes riporteri és publicisztikai munkásságából jelentetett meg *Történelmi kaleidoszkóp* címmel egy válogatott kötetet a *Népszava Kiadó*.

Sajtókörökben ismert mondásnak számít, hogy nincs unalmasabb dolog a világon a tegnapi újságnál. Példázva ezzel az újságcikkek rövid életét, a napilapnál dolgozó újságírók egynapos halhatatlanságát. Elolvasva Gedeon Pál kötetbe gyűjtött riportjait, publicisztikai írásait, útirajzait, interjúit, ki kell egészítenem a fenti mondást: nincs izgalmasabb, érdekesebb a tegnapelőtti újságnál. Persze rögtön hozzá is kell tennem, hogy különösen akkor, ha olyan kiváló újságíró írja, mint Gedeon Pál.

A kötetben zömében három és évtizeddel, húsz-huszonöt eszte vel ezelőtti napi események kr kája található, mégis frissen, jaink olvasójának is sokatmond hatnak ezek az írások. Szugge vitásuk, tárgyilagosságuk révén pesek a kései olvasót is visszahelyezni időben és térben a korabeli események középpontjába, miliőjébe. Miközben lapozzuk a könyv oldalait, szinte a szerzővel együtt szemtanúként éljük át a náci háborús bűnösök nürnbergi perének legdrámaibb pillanatait. Magunk is ott vagyunk a *wroclawi békekongresszuson Ilja Ehrenburg, Pablo Picasso, Martin Andersen Nexő, Irène Joliot Curie, Paul Eluard* társaságában, emberi és szellemi közelségben; megcsodáljuk a *pekingi „Tiltott város"* évezredes műemlékeit, bepillantunk *India, Japán* évezredes titkaiba, mai politikai életébe.

Tulajdonképpen irigyelni lehet a szerzőt, hiszen hétköznapi krónikásként az emberiség újkori történelme meghatározó jelentőségű eseményeinek, mozzanatainak lehetett közvetlen részese és tanúja. A kevés számú írásokból is kitűnik, hogy Gedeon Pál elévülhetetlen érdemeket szerzett a szocialista újságírás megteremtésében, eredményeiben. Csak kevesen tudtak olyan meggyőzően, hitelesen és gondolatokat ébresztően írni a szakszervezeti életről, a munkássorsokról, a nemzetközi munkásmozgalom kérdéseiről, mint ő.

A Történelmi kaleidoszkóp az idősebb és a fiatalabb olvasónemzedéknek egyaránt érdekes, izgalmas, színes olvasmány. Ezért idézzünk fel egy részletet *Az Ezüstvonat* című írásból.

„Az út elején nem messze Frankfurttól, Piestal falucska határán váratlan incidens zavarta meg a szállítást. Az ezüstrudakkal erősen megrakott egyik vagon tengelytörést szenvedett, és az utazást meg kellett szakítani.

Minthogy a nyílt pályán külön berakodószemélyzet nem állt rendelkezésre, a vonatot biztosító amerikai katonai rendőrök, a vonat pa-

nem mindennapi szituációt: amerikai tisztek, magyar székesfővárosi tanácsnok, nemzeti bankbeli főellenőr, amerikai és magyar újságírók ezüstrudakkal a kezükben száguldanak egyik vagontól a másikig, hogy a vonat előre meghatározott menetrendjében fennakadás ne történjék.

A szállítmány nagyrészt a Szépművészeti Múzeum és az Iparművészeti Múzeum világhírű metszetgyűjteményét tartalmazza, de van benne sok ritka festmény- és porcelángyűjtemény is.

A műkincsek közül kiemelkedik a Majovszky-féle gyűjteményből: 5 Monet-rajz, több Cézanne-, Van Gogh-, Watteau-, Tiepolo-, Picasso-, Renoir-, Rodin-, Rippl-Rónai-, Székely Bertalan-, Munkácsy Mihály-, Corot-, Tintoretto-, Cranach- és Correggio-rajz, továbbá három óriási értékű Leonardo da Vinci-, két Raffaello-, nyolc Rembrandt- és három Dürer-rajz. Összesen 340 metszet és rajz érkezett haza.

Regensburg után a vonat hatalmas tempóban száguldott tovább Felső-Ausztria felé. Linz után, az amerikai—szovjet megszállási övezet határán, Ennsnél csatlakoztak a kíséréthez a szállítmányt szovjet részről biztosító és kísérő szovjet tisztek.

Bécsben az ottani magyar misszió várakozott az ezüstvonatra. Hegyeshalomnál pedig a Belügyminisztérium és Pénzügyminisztérium egy-egy kiküldöttje vette át hivatalosan a magyar kormány részéről a szállítmányt.

Az ezüstvonat este 8 órakor gördült be a Keleti pályaudvarra, ahol ünnepélyes fogadtatásban részesítették a szállítmányt hozó szovjet és amerikai tiszteket, valamint a magyar visszaszolgáltatási misszió vezetőit és az amerikai sajtó Budapestre érkezett képviselőit." (Világosság, 1947. április 24—25.)

ERŐS ZOLTÁN

A közösség szolgálatában

Vázlat Kiss Istvánról

Kiss István 1927. június 8-án született Biharillyén, nincstelen, félig paraszt, félig proletár iparoscsaládból. Az apai kovácsműhelyben korán megismerte nemcsak a szenvedés, hanem a munka, az alkotás teremtő hatalmát is. Emberi és művészi kibontakozása elválaszthatatlanul összeforrt az 1945-ös felszabadulással: a népi kollégiumok neveltjeként, az ország újjáépítésének lelkesült atmoszférájában kezdte alkotói pályáját 1953-ban.

Fejlődésének nem voltak nagy és meglepő ugrásai: a kor szellemének hiteles ábrázolására törekedve, kezdetől a környezetében és a gondolatvilágában fellelt életanyag általánosításából alakította ki kompozícióit — tudatosan alkalmazkodva a valóság arányaihoz és tartalmaihoz.

Kiss István elsősorban „köztéri szobrász", s voltaképpen minden egyéb tevékenysége, így a kisplasztikai munkálkodás vagy a portrészobrászat csak előjáték, és arra szolgál, hogy majdan beleolvadjon egy-egy emlékmű szintézisébe. Szobrait nem kiállításokra, exkluzív közönségnek készíti, hanem állandó nyilvánosságnak, konkrét helyre és céllal szánja. Úgy véli, a szobrász elsőrendű kötelessége az, hogy közösségi és maradandó műveket emeljen, melyek a kor nagy kérdéseit sokoldalúan és mindenki számára hozzáférhetően exponálják. Szobraiban nem részletez és nem magyarázkodik, hanem egyetlen motívumot ragad ki, ám ez a motívum mindig jellemző és sokatmondó.

Első munkái — köztük a pályakezdő évek legjelentősebb alkotásaként számontartott Dózsa-emlékmű (1961, Budapest) — még a klasszicizáló szoborformálás jegyeit viselik magukon.

Művészetében a fordulat a hatvanas évek derekára tehető, s egybeesik a magyarországi szocializmus intenzív szakaszának kibontakozási periódusával: ekkor jelenik meg életművében a szigorúbb szerkezeti törvényeknek engedelmeskedő, a formákat tömegekké tömörítő előadásmód.

Reprezentatív műfaja a történelmi-politikai emlékszobor: ilyen munkáiból több mint félszáz áll az országban és külföldön. Számára az emlékmű — a műfaj legjobb tradícióinak megfelelően — a mozgósítás eszköze, alkalom világnézetének és politikai meggyőződésének nyílt vállalására. Emlékszobrai egytől-egyig a magyar történelem kiemelkedő személyiségeit és eseményeit, a nemzet sorsát előre vivő társadalmi és politikai aktivitást örökítik meg, illetve századunk emberi-erkölcsi problémáit exponálják. Ilyenek a Tanácsköztársasági emlékmű, 1969, Budapest; Centenáriumi emlékmű, 1972, Budapest; Munkásmozgalmi emlékmű, 1976, Budapest;

Élet — szoborterv (a művész tulajdonában)

000718/900802
506/II GKJ.
KÖZHIR-PSZ
1900 BUDAPEST REFLA
0064386
MTA.MÜVÉSZETTÖRTÉNETI KUT.CSOP
1014 BUDAPEST
URI U. 62.

. 72.

ORMÁTUSOK LAPJA

XXXI A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ HETILAPJA 1990. AUGUSZTUS 12.

et költészete"

„Az te
tett..."
ushoz írt
Ezt a telj
gyar fordi
ci prédikátor tette le először, 1590-ben népünk asztalára. Az idézett fél mondatot 400 év múltán is úgy mondjuk, ahogy az „istenes vén ember" egykor lefordította. Sok értékes elemzés, előadás hangzott el a Vizsolyban rendezett kétnapos emlékünnepen. Több ezer református zarándokolt el az abaúji kis községbe, hogy megemlékezzék a 16. sz. egyik legjelentősebb hazai protestáns eseményéről, arról, hogy „az örök Isten beszél magyarul." Reményik Sándortól, a Fordító c. verséből származik ez a meghatározás és találóan mutatja, hogy az e eredeti ihletettségét átvette a rdító és tovább is adta, mert a ek kiváltsága az, hogy ezt meg-e.

asz László boldog emlékezepökünk mondása szerint „A az élet költészete." Napsokszor ez hiányzik legetünkből: az isteni ihle-az az isteni energia hiány-amit Ő az Igéből sugároz , s amit a Kijelentés ősforból hit által vehetünk folyasan. Az a lelki erő hiányzik, ami válságos helyzetekben képessé teszi az embert arra, hogy a lehúzó ingoványból kikapaszkodjék.

Olykor elcsodálkozhatunk azon, hogy a tv képernyőjén is mily sok nagy tudású szakember elemzi válságunkat, akik a társadalmi bajok végső okát többnyire a gazdasági szektor hibáiban, az elavult szerkezet működésképtelen valóságában vélik felismerni. Arról kevesebb szó esik, ami a lelkekben dől el, s amit az emberi tényező változhatatlannak látszó nyomorúságából súlyos teherként hordozunk. Bibliánk úgy mondja ezt, hogy „Az atyák ették meg az egrest és a fiak foga vásott el bele." A nagyon objektív gazdasági és politikai elemzések még ma sem számolnak a bűn valóságával és úgy tervezik a válságból való kijövetelt, mintha az pusztán rendszerváltással vagy szerkezetváltással megoldható lenne.

mállékony löszfalán. Az Istentől ihletett Szent Írás azt tanítja, hogy „hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni". Márpedig aki vagy ami nem tetszik Istennek, azt eltörli a Földről előbb utóbb. Ez az eltörlés azzal kezdődik, hogy a hit nélkül élő ember önmagának sem fog tetszeni: megúnja és megutálja saját életét. Elveszti a reményt, feladja a harcot, mielőtt még igazán elkezdte volna. Lefelé csúszik, mikor kapaszkodni kellene. Minél tárgyilagosabban elemzi helyzetét, annál inkább bebeszéli magának és környezetének is, hogy „elveszett eleve a harc." Ez utóbbi fél mondat Illyés Gyula nagy örökségéből maradt reánk, abból a versből, amiben a reformáció genfi emlékműve előtt állva ünnepli a népet és nemzetet megújító hatalmas erőfeszítést, a hitből nyerhető lelki energiát.

Károlyi Gáspár ennek a hit által megtartó erőnek egész reaktorát hagyta reánk: olyan lelki, szellemi erőművet, ami négy évszázada folyamatosan sugározza az isteni ihletet, nemcsak

Kis-Duna. Kiss István grafikája

KISS ISTVÁN grafikus

Nehezebb

az egyszerű evangéliumot elfogadni, mint a bonyolult vallásos tanításokat elhinni. Erről a meglepő tapasztalatról értekezik J. M. Ellens könyve: Psychotheologie (Pretoria, 1987). Már a könyv címe kifejezi a szerző álláspontját: a lélektannak vannak érintkezési pontjai a teológiával. Nem úgy, hogy a lélektan második kijelentés-forrás a Biblia mellett. De nem is úgy, hogy a teológia a Szentlélektől van, a lélektan pedig a Sátántól van. Hanem úgy, hogy amikor a Szentlélek „túlnani" erőket közöl és ezek az emberben munkálkodni kezdenek, a Szentlélekáldásokat — el egészen a karizmatikus jelenségekig — a lélektan nyelvén is le lehet írni. A pneumatikus hatások pszichikus jelenségekben gyűrűznek tovább és ezekről lehet mindenki számára érthető módon beszélni. Amiként a hitetlenségről lehet úgy beszélni, hogy az embernek nincs belső „fogózója", ezért szorong, gátlásos, kisebbségi érzése van, vagy éppen mozgásviharral tereli el a figyelmet belső bizonytalanságáról, úgy a hitre jutásról is lehet úgy beszélni, hogy új dimenzió tárul fel az ember előtt, az emberlét eddig ismeretlen erőforrásai legyőzik a szorongásokat és életörömöt, a holnapokban való bizalmat kap ajándékba. Ezt a „kánaáni nyelvet" a mai ember már nem érti: eredendő bűn, predestináció, vérrel fizetett áldozat, elragadtatás a levegőbe... Nem mondhatjuk: „eszi, nem eszi, nem kap mást", tanulja meg a szent kánaáni nyelvet. Természetesen mi sem akarjuk kihagyni a bizonyságtételünkből a Biblia klasszikus szavait, képeit, hasonlatait

AZ IGE MELLETT

AUGUSZTUS 19. VASÁRNAP

„Tűz erejét oltották ki, kard élétől menekültek meg, betegségből épültek fel, háborúban lettek erősekké, idegenek seregeit futamították meg" (Zsidók 11:32—40). A neves és névtelen próféták hit által cselekedték mindezeket a csodálatos dolgokat, amelyekből csak néhányat választottunk ki, s ez a csonka felsorolás is sejtetheti a hit hatalmas erejét. De azt is láthatjuk mai Igénkből, hogy az ügy győzedelme és az Úr nagyobbodó dicsősége nem minden esetben járt együtt a próféta személyes győzelmével, sőt legtöbbször Isten embereinek, a hit harcosainak szenvedés, mártírhalál lett a részük. S mégis e neves és névtelen bizonyságtevők boldogok voltak, mert a hitben vállalt életsors áldásai. Isten közelsége gazdaggá tette őket.

II. Királyok 5:15—27. 276. Dicséret.

AUGUSZTUS 20. HÉTFŐ

„Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére" (12:1—11). Ma szerte a hazában sok szó esik honalapító és törvényadó első királyunkról, akit a keresztyén hit terjesztőjeként is számon tartunk. Isten iránti hálával megköszönjük a történelem Urának, hogy visszanézhetünk tiszteletreméltó eleinkre. De még ekkor is Jézusra nézünk fel. Ő volt a hit szerzője és beteljesítője, ezért lehettek a hitnek terjesztői, mint István király és a hit tisztogatói, mint a reformátorok. Az igazi erőforrás, menedék és a pálya állhatatossággal való megfutására erőt adó hatalom: Jézus Krisztus. Őreá nézünk és arcunk személyes lelki harcainkban és a történelem viharaiban is megvidámodik, mert Ő a mi szabadításunk.

II. Királyok 6:1—7. 246. Dicséret.

AUGUSZTUS 21. KEDD

„Törekedjetek mindenki iránt a békességre és a zatának helyénél és érdeménél nincsen értékesebb kincse Jézus Krisztus egyházának. Ha ezt bármivel is felcserélnénk, azonnal megerőtlenednénk, mert hűtlenekké válva méltatlanokká lennénk Isten megtartó kegyelmére. Isten ugyanis megemésztő tűz is és számonkéri az eltékozolt kegyelmet. Ugyanakkor szerető szívű Atya, aki próbatételeken keresztül is diadalra viszi hűségeseit.

II. Királyok 6:24—33. 41. Zsoltár.

AUGUSZTUS 23. CSÜTÖRTÖK

„A testvéri szeretet legyen maradandó" (13:1—6). A testvéri szeretet ott van a gyülekezet tagjai szívében. Különösen a szenvedések megpróbáltatásai között, vagy a friss megtérés első lángolásában. Az apostol szeme észreveszi és elismeri azt, ami van. Mi sokszor nem vesszük észre az áldott jeleket és ez a „feledékenység" hálátlanság a jeleket adó Isten felé. De ez a szeretet veszélyeztetett szeretet. Könnyen megfárad, elfogy, múlandó lesz. Az apostol „maradandóvá" akarja tenni ezt a hitet a gyülekezetben. Ezért harcolni, imádkozni kell, mert ez a szeretetben maradás nem megy könnyen. Az egymás iránti szeretet akkor lehet maradandó, ha mindannyian külön-külön megmaradunk Isten szeretetében, amely megjelent a Jézus Krisztusban.

II. Királyok 7:1—8. 113. Zsoltár.

AUGUSZTUS 24. PÉNTEK

„Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz" (13:7—17). Igénk előtt közvetlenül arra szólított fel az apostol, hogy gondoljunk az előttünk jártakra, figyelmezzünk életük végére, kövessük a hitüket. A legkiválóbb szolgák, lelki vezetők is elmennek. S ezután figyelmeztet az apostoli író: Jézus Krisztus nem változik, Ő ugyanaz marad. Ezáltal a kegyelem által kell megerősíttetni a szívnek, hogy győzedelmes maradjon a hit. A gyors

IMÁDKOZZUNK!

Megelégíttettünk, óh Uram, titkaidnak teljességéből, merítettünk jóságodnak áldott forrásiból. Mit adhatnánk mi szeretetedért, és íly nagy jótéteményekért? Belső csendességünk alázatosságában és engedelmességében tekintünk fel dicsőségedre és álmélkodó csodálkozással kiáltjuk: óh, a Te gazdagságodnak és bölcsességednek nagysága, óh, a Te jóságodnak végtelensége, óh, a Te könyörületednek kibeszélhetetlen mélysége, hogy Te minket, akik besszennyeződtünk bűnöktől és vétkektől, akkora boldogság részeseivé tettél.

Most kérjük hát jóságodtól, hogy minket oldozz fel minden ítélettől és kárhozattól, és hogy a feltámadás hajnali fénye minden szenteiddel együtt áradjon rajtunk is át és annak lelki öröme késztessen minket is ujjongásra. Dicsérlek hát téged, Uram, aki megmentettél könyörületeddel; aki eljöttél értem, magadat megalázva; aki hozzám jöttél nyájasságoddal. Dicsérlek téged, Uram, aki kormányzol engem bölcsességeddel; aki megszentelsz engem kegyelmeddel, aki bensőmet fényeddel világosítod meg, aki minden javaiddal elárasztasz engem. Ámen.

(Jeruzsálemi Cyrill [315—386] imádsága)

A heti bibliai részhe

Énok (I.)

Napi igénk a hit hősei k
líti Énókot (Zsid. 11:5).
róla tudjuk a legkevese

Kiss Istvánné, az évkönyv szerzője.
Jávor Ottó: Trefort utcai „Minta". Az Elte Ságvári Endre Gyakorlóiskola története. téka.

Százéves fennállás... ilyen érv még hat, s kár, hogy nincs már lehetőség minden év végén ezt a történelmi és pedagógiatörténeti értéket, az iskolai évkönyvet az érdeklődők kezébe adni.

De ne keseregjünk, inkább örüljünk, hogy a főváros egyik nagy múltú iskolájának ez sikerült. Nem a „hagyományos" évkönyvet adták ki, hanem az iskola történetét foglalták össze a szerzők — hiszen bizonyára sokan névtelenül is segítettek az összeállításban, s ez nem kisebbíti a *szerző: Kiss Istvánné* igencsak jogos érdemeit. (Az évkönyvet szerkesztette *Honti Mária* igazgató, a szerkesztésben közreműködött *Vörös László*, lektorálta *dr. Kardos József)*. Tudományos igényű munka, részletes áttekintést ad a kezdetektől napjainkig tartó fejlődésről. Különösen tetszett, hogy nem fellegjáró esszéket olvashatunk a pedagógia mezején termő nagyszerű virágokról, hanem rendszerező eligazítást kapunk a tanárképzés kapcsán létrejött elméleti vitákról, tervekről, ismereteinket kiegészítő adatokat a tanárok besorolásáról, fizetéséről, a tanárjelöltek (neveikből a múlt és a jelen magyar tudományos életének a tablóját lehet elkészíteni) társadalmi, szociális helyzetéről.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 46-old.

KISS István

M. Hírlap 1992. szept. 15.

Megkezdődött az elmúlt rendszerhez kötődő fővárosi szobrok lebontása. Elsőként a hűvösvölgyi munkásmozgalmi emlékművet távolították el a helyéről tegnap a déli órákban FOTÓ: ISZA FERENC

Kiss István

nehrámműcél

TV Kiadó T.

1983 IV. 28.

- -

nem is ez az érdekes kérdés számunkra. Hanem egy bizonyos alapmagatartásról van szó Viselkedésben, családhoz való viszonyban, a nemek kérdésénél, szaznél stb. vissza kell térni a normális emberi dolgokhoz és nem kell szégyellni ezt még prédikálni sem. Ügyelni kell a kommunikációnál is, a sajtónál is, hogy mit terjeszt."

- Kiss István szobra a XIII.ker.Pártbizottság épülete előtt áll. Itt fogadta vendégeit Deák Gábor a kerületi Pártbizottság első titkára, aki [illegible] beszélt, hogy milyen visszhangja volt Angyalföld dolgozói között a Központi Bizottság legutóbbi határozatának.

- "Nagy volt a várakozás, hát azon azalapon, ahogy ebben a Központi Bizottság fogalmazott; vita, bizonytalanság, perspektívaféltés, sok minden kiváltotta ezt a nagy várakozást. Jó dolog, hogy a világos beszéd, a határozott feladat- és felelősségmeghatározás képes mozgósítani. Ezen az alapon van komoly mozgósító erő a határozatban. Eloszlat aggályokat, eloszlat tévhiteket és nem kelt illúziót. Azt hiszem, hogy megerősít nagyon sok kerületben is tapasztalható törekvés, igazolt és kellő kapaszkodókat ad a továbblépéshez."

Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1982 OKT 2 31

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

nohrán műrez

ESTI HÍRLAP

1021

ARANY-SZOBOR

Kiss István Arany János-szobra fogadja a Petőfi Irodalmi Múzeumba érkezőket, akik számára holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor ünnepi tárlatvezetést tartanak. 27-én, szerdán este fél hétkor, a Radnóti Miklós Színpad vendégjátékaként itt, a múzeumban adja elő a Toldit Nagy Attila színművész. 30-án délelőtt 11 órakor a gyerekeknek rendeznek tárlatvezetést, 31-én pedig a Kaláka együttes lép fel az Arany-kiállításon.

(Wormser felvétele)

DÉLU

Melegebb idő

Kontinensünk időjárása nagyjából két nagy területre oszlik. A Dél-Skandinávia—Korzika vonalban húzódik az a ciklonrendszer, amely Nyugat-Európa fölött

rendkívül változékony, gyakran csapadékos, szeles időjárást okoz.

A nagyjából e vonal mentén húzódó frontok választják el a Nyugat-Európát elárasztó, hűvös, óceáni eredetű levegőt a Dél- és Közép-Európa fölött áramló, mediterrán eredetű meleg léghullámoktól.

Különösen az Ibériai-félsziget és Dél-Olaszország területén *rendkívül változékony az időjárás.* Helyenként záporokról, zivatarokról érkezett ma reggel jelentés. Északabbra, Közép-Európa nagy része fölött viszont igen meleg levegő áramlik. Egyelőre a Kárpát-medencében, a talaj körüli légrétegek gyenge mozgása miatt ez a meleg, hatását csak később érezteti.

Magyarországon ma reggel a nyugati, délnyugati megyékben sűrű volt a köd, másutt csupán gyengén párás volt a levegő. A múlt napokhoz viszonyítva a reggel enyhe volt, a legalacsonyabb hőmérséklet 10 fok körül alakult. Várható, hogy az említett ciklonrendszer lassanként kelet felé helyeződik, a Kárpát-medencében is megélénkül a légmozgás, s

ma délután az október vége felé megszokottnál melegebb lesz az idő.

Budapesten ma estig megnő a felhőzet, de eső nem várható. A szél megélénkül, a legmagasabb nappali hőmérséklet 19-20, az esti 12-13 fok körül alakul.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss I.

NÉPSZABADSÁG

1955 DEC 7.

— **Két új szobrot** helyeztek el a budapesti Bőrgyógyászati Klinika díszítésére. Az egyik Kiss István Búzakalászszedő lánya, a másik Laborcz Ferenc Ülő nője.

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

5

KISS ISTVÁN szobrászművésszel beszélgettünk. „Nyári legfontosabb munkám a kaposvári szakszervezeti székház előtt felállítandó négyalakos köszobrom megalkotása. A mintegy háromméteres figurákból álló mű témája körülbelül ez lehet: a dolgozó nép okos gyülekezetében. Korszerű eszközökkel igyekszem kifejezni társadalmunk egy jellegzetes témáját."

mányválság Brazíli

117

Elkészült Dózsa György százkilencven mázsás monumentális szobra

Kilenc mellékalak az emlékművön — Beszélgetés Kiss István szobrászművésszel

Az egyik adósságot már törlesztettük, Ady Endre szobra ott magasodik a hajdani Japán Kávéház mellett. A másikat is hamarosan lerójuk. Amelyért éppen *Ady* tusakodott annyi haraggal, annyi elszántsággal: *„Szobrot kellene kapnia Dózsa Györgynek..."* Szobrot kap *Dózsa György.*

Aki vésőjével kőbe formálta Dózsát, fiatalember. Harminchárom éves. Alacsony, fekete ember, arca keskeny; írónak vagy tanárnak nézné az ember, nem a gigantikus mészkőfigurák megmintázójának. Pedig Kiss István már jónevű ismert művész. A diósgyőriek Lenin-szobrát látják nap nap után, az angyalföldiek díszkútját, s a múlt évi tanácsköztársasági tárlat egyik legmarkánsabb kompozíciója is az övé volt: Berény Róbert plakátja alapján készülő, fegyverbe hívó bronz figurája. *Eddigi legnagyobb munkája a Dózsa szoborcsoport.*

— Még 1953-ban írták ki a pályázatot — mondja —, éppen akkor, amikor diplomamunkára készültem a főiskolán. Mintegy száz pályamunka közül az én Dózsámra esett a zsüri választása.

A Százados úti művésztelep egyik ütött-kopott műterme előtt áll *a kilenc, monumentális mellékalak.* Átlagos magasságuk három és fél méter. Az egyik *Nagybotú Lőrincet* ábrázolja, a másik *Tiborcra* emlékeztet, odébb keresztes-katona szorítja kardját. *Lőrinc* mellett tótkalapos paraszt szája szakítja harsány kiáltás.

Kiss István a Lőrinc-figura születését meséli:

— Tucatnyi variációból kísérleteztem. Lőrinc az én elképzelésemben kora haladó értelmiségének, a huszita törekvésű papnak egyik kiemelkedő alakja. Gondoltam én itt Petőfi-fejre, sőt, Ady-fejre is, de mindez félrevitte volna mondanivalómat.

Lőrinc arca kiművelt, nyílt tekintetű, valami fanatikus tűz hevíti. *Eötvös* regényhősére gondol az ember. *Kiss István* a mellékalakok megmintázásánál nem a bevált, talán éppen ezért konvencionális megoldást választotta. Az ő figurái különkülön semmit sem cselekednek, egy szituációban: a harcra készülődés pillanatában ábrázolja őket.

A fő alak, a négy és fél méter magas, robusztus *Dózsa*-figura még a műteremben áll. Gipszfigurák, állványok, félig kész tanulmányok között. Fejét magasra emeli, összeszorítja száját. Jobbjában törökös buzogányt tart, bal kezét kardján pihenteti. Csupa erő, csupa nyugalom, csupa szenvedély. *A törhetetlen lázadó, az örök forradalmár.*

— Évekig dolgoztam megmintázásán — mondja a szobrász. Dózsáról ugyanis egyetlen hiteles kép sem maradt fenn. Az ember szabadjára engedhetné fantáziáját, ha már nem alakult volna ki a köztudatban egy sajátos Dózsa-arc. *A fantáziát és az eddigi Dózsa-ábrázolásokat kellett egybe olvasztanom.*

Eldőlt a szoborcsoport végleges helye is. *A Palota térre kerül, a régi tüzéremlékmű helyére.* A háttérben magasodó tömör bástyafal, az erődszerű várpalota kitűnő nyugalmas háttér. Az emlékmű előtt tágas, nyílt teret alakítanak ki, *az Attila körúti villamost is másfelé vezetik el.* A fő szobor felállítása egyelőre még bizonyos műszaki problémákat okoz. *Százkilencven mázsa súlyú, ilyen hatalmas szobrot még nem készítettek nálunk.* Úgy tervezik, hogy a Várból sínpályán vagy csúszdán bocsátják majd le talapzatára. A talapzat betonozása és a támfal felhúzása hamarosan megkezdődik.

Dózsa György szobrát még ebben az évben felavatják.

Tabák András

11

A százezredik

A *Danuvia S*
zuglói üzemébe
vállalat százez
motorkerékpárj
nagyon népszer
kezdték gyárt
1958 januárjáto
a csepeli gyárt
rukciót. A jul
párt ma, péntel
órakor kis ünnep
adják át a ker

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ESTI HIRLAP
1960. JUL 30

záz nap hóviharban

vjet sarkkutató Budapesten

veljov professzor — *a föld valamennyi ásványi kincse megtalálható.* Ez egyelőre csak tudományos hipotézis, mivel eddig a legmélyebb fúrás sem érte el a jég alatti földrétegeket. Az ásványkincsek létezését azonban az ultrahanggal végzett kísérletek minden kétséget kizáróan bizonyítják. Az ásványkincs pontos meghatározására méginkább, kiaknázására egyelőre nincs mód, és ez igen bonyolult kérdés. Az a véleményem azonban, hogy a tudomány rohamos fejlődése belátható időn belül napirendre tűzi a Déli-sark gazdag természeti kincseinek hasznosítását is.

Izotóppal kórvizsgálat

— A szovjet expedíció tanulmányozta a Déli-sark jegének mozgását, szerkezetét, s a jégmozgások irányát, sebességét. *Izotópok segítségével meghatározták az Antarktisz jegének korát is.* Az a vélemény alakult ki, hogy a jégpáncél mintegy 70 ezer év alatt cserélődik ki. Pontos hőmérséklet-megállapítást is végeztek. Az Antarktisz évi középhőmérséklete mínusz 50—54 fok között mozog. A leghidegebb szakaszon bizonyos időben a mínusz 90 fokot is megközelíti. Az év 365 napjából 300 napon át hóviharok pusztítanak, ezért *a Déli-sarkon a tudományos munka rendkívül nehéz, s aki vállalja életét is kockára teszi.* Nemcsak a hideg, hanem az oxigénhiány is nehezíti a mozgást. Ennek ellenére a szovjet expedíció munkatársai nagyobb területet jártak be az Antarktiszon, mint Amundsen Scott, Fux és Hillary együttvéve.

Az Antarktisz: békeövezet

— A Déli-sarkon különböző nemzetiségű expedíciók dolgoznak, a legjobb egyetértésben. Az Antarktisz: békeövezet, és *az itt kialakult nemzetközi együttműködés eredményekkel bizonyítja a Szovjetunió Kommunista Pártjának igazát, a békés együttélés lehetőségét különböző rendszerű országok polgárai között.* A szovjet expedíció állomásai minden eszközzel segítik ausztrál, belga, japán, argentin stb. kollégáikat. Amikor az ausztráliai expedíció egyik tagja megbetegedett, a *Béke* nevű szovjet állomás vezetője és orvosa, a legnehezebb időjárási viszonyok között is 1200 kilométer hosszú útra vállalkozott és segített az ausztrál tudóst megmenteni.

A Déli-sark kutatói nemcsak az Antarktisz jegén, a hóviharokban értik meg egymást. Az expedíció tudományos anyagainak feldolgozásában is együttműködnek. Borisz Alekszandrovics Szaveljov professzor Budapestről Stockholmba utazik, ahol nemzetközi konferencián számol be a negyedik szovjet dél-sarki expedíciói sikeres kutatásairól.

Dersi Tamás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP
1969 ÁPR 25

Kiss István

1021

ÉNEKLŐ FIGURÁK

A Pest megyei Pártbizottság előterét díszíti majd Kiss István „Éneklő figurák" című alkotása, melyen az utolsó simításokat végzik. A szoborcsoport ünnepélyes leleplezésére május elsején kerül sor.

Foto: Gábor

Ülést tartott a Minisztertanács

(Folytatás az 1. oldalról.)

valamint a SZÖVOSZ elnöke beszámoltak azokról az intézkedésekről, amelyeket az 1969. évi burgonya-, zöldség- és gyümölcsfelvásárlás, továbbá az értékesítés, az export és az import megfelelő lebonyolítása érdekében tettek. A Minisztertanács az együttes jelentést elfogadta.

A kormány jóváhagyta az építésügyi és városfejlesztési miniszter jelentését az építésügyi ágazat irányítása eredményeiről és problémáiról, és az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumnak a gazdasági minisztériumokkal és egyéb szervekkel fennálló kapcsolatairól.

A Minisztertanács tanácsszervek osztályának vezetője előterjesztésére a kormány határozatot hozott nagyközségek létrehozására, továbbá annak a lehetőségnek megteremtésére, hogy egyes községi tanácsok tekintetében a velük földrajzi és gazdasági egységet képező városi tanács lássa el a járási jogköröket; végül a tanácsok végrehajtó bizottságaihoz tartozó szakigazgatási szervek létesítésének, összevonásának és megszüntetésének eljárásaira.

A mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter tájékoztatta a kormányt a marokkói földművelésügyi miniszterrel folytatott tárgyalásairól. A Minisztertanács ezután egyéb ügyeket tárgyalt.

★

A Minisztertanács és a SZOT elnöksége a KMP megalakulása 50 éves jubileumának tiszteletére folytatott 1968. évi szocialista munkaversenyben elért kiváló eredményeiért vörös vándorzászlót ket, ha társadalmi, gazdasági és települési helyzetüket tekintve városiasodó jellegűek vagy túlnyomórészt helybeli munkaerőt foglalkoztató jelentős ipari, illetve bányaüzemmel rendelkező települések; vagy ha országos jelentőségű gyógy- és üdülőhelyek.

A nagyközséggé nyilvánításra október elseje után abban az esetben kerül sor, ha a község az említett feltételeknek megfelel, nagyközséggé nyilvánítását a megyei tanácstól kéri, és ez az előterjesztést elfogadja.

★

A város és környezete egymást kiegészítő társadalmi, gazdasági, műszaki és kulturális komplexum. Az egyre gyorsabban iparosodó városok környékük lakosságára vonzóerőt gyakorolnak, s a vonzási terület egyre bővül. Természetes viszont, hogy a fokozódó urbanizálódás nemcsak a városok fejlődését, hanem a körülöttük elhelyezkedő településövezetek növekedését, átalakulását is nagymértékben előmozdítja. Bármilyen szoros is volt azonban eddig egy város és a körülötte levő települések kölcsönös kapcsolata, ez utóbbiak irányítási szempontból a járási tanácsokhoz tartoznak. Szükséges és célszerű — a tanácsszervek tevékenységének továbbfejlesztéséről szóló 1965. évi 8. sz. törvényerejű rendelettel összhangban — államigazgatásunk szervezetének olyan módosítása, mely elősegíti az említett, igen fontos társadalmi-gazdasági folyamatot.

Mindezekre tekintettel, a Minisztertanács most elfogadott határozata lehetővé teszi, hogy egyes meghatározott községek tanácsai — amennyiben

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

1970 ÁPR 22

DUNAÚJVÁROS FŐTERÉN kedden felavatták Lenin bronzszobrát — Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. Az avató ünnepségen részt vett Földes László mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes, Herczeg Károly, a Fejér megyei pártbizottság első titkára, dr. Tapolczai Jenő, a Fejér megyei tanács vb-elnöke, valamint Henno Toming, a budapesti szovjet nagykövetség titkára. Jelen volt a szobor alkotója, Kiss István művész is.

kai csapatok kivonásának folytatására. A:
elnök közölte: a jövő ér tavaszáig újabb

Az ország tiszteleg Lenin emléke előtt

Kiss István

Lenin születésének 100. évfordulója alkalmából kedden délelőtt ünnepi tudományos ülést rendeztek a Zrínyi Akadémia dísztermében, a katonai főiskolák és a Hadtörténeti Intézet képviselőinek részvételével. A tanácskozás középpontjában ez a téma állott: *Lenin katonai útmutatásai és azok mai érvényessége.*

Az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának oktatási igazgatósága is tudományos konferenciát rendezett Kecskeméten, a centenárium alkalmából.

A Lenin-centenárium és a mezőgazdasági termelőszövetkezeti mozgalom indulásának 25 éves jubileuma alkalmából tudományos ülésszakot rendeztek Békés megyében. Résztvevői kedden négyhelyütt — Békéscsabán, Orosházán, Szarvason és Sarkadon tanácskoztak.

A Csongrád megyei központi díszünnepséget kedden tartották meg a szegedi Nemzeti Színházban. Este a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Szegedi József Attila Tudományegyetem együttes díszülésével zárult a két egyetem centenáriumot köszöntő többnapos programja. A szegedi Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában ugyancsak kedden este nyitották meg a Lenin-emlékkiállítást.

Bács-Kiskun megye számos községében és városában rendeztek ünnepséget a centenárium előestéjén. Kiskunfélegyházán kiállítás nyílt Lenin műveiből és a róla írt könyvekből. A kecskeméti úttörők kiállításukon bemutatják azokat a Leninnel kapcsolatos fotókat és leveleket is, amelyeket a szovjet testvérváros, Szimferopol pionírjaitól kaptak. Kecskeméten kedden este nyolcszáz KISZ-ista fáklyás menetben vonult a munkásvezér nevét viselő új városnegyed főterére, s megkoszorúzták Lenin szobrát.

A Komárom megyei Lenin-ünnepségek sorában különösen megható volt az az esemény, amikor Tardosbányán a művelődési házban úttörők köszöntötték nagy tiszteletnél a 74 éves *Moravcsik* Józsefet, aki azon kevesek közé tartozik, akik még elmondhatják, *„találkoztam Lenin elvtárssal"*.

Nógrád megyében számos párt- és KISZ-szervezet együttes taggyűlésen méltatta Lenin munkásságát. Salgótarjánban volt a központi díszünnepség.

Szolnokon a megyei tanács termében felavatták Lenin portréját, a Damjanich János Múzeumban pedig megnyitották a Lenin életét, munkásságát bemutató reprezentatív kiállítást. Szombathelyen a Vas megyei pártszékház dísztermében ünnepi ülésen emlékeztek Leninre, ezután koszorúzási ünnepséget rendeztek a Március 15. téri Lenin-szobornál. E helyi tanácsakadémián emlékkiállítás nyílt az évforduló alkalmából.

Dunaújváros főterén kedden felavatták Lenin szobrát, *Kiss* István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A Somogy megyei nagybajomi „Zöldmező" termelőszövetkezet tagsága Lenin-emlékestet rendezett és ebből az alkalomból a szövetkezet Lenin nevét vette fel.

A Moszkvai Központi Lenin Múzeum a centenárium alkalmából Lenin életéről készült filmet ajándékozott a magyar Munkásmozgalmi Múzeumnak. Az értékes ajándékot kedden adta át Valentyin *Kiporenko*, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének titkára.

Ifjúsági nagygyűlésen emlékeztek meg kedden este hat budai kerület ifjúkommunistái Leninről, a MOM Szakasits Árpád Művelődési Házában.

A „Győzelem zászlaja" nemzetközi ifjúsági motoros menet kedden folytatta útját a Dunántúlon. Harkányon, Pécsen, Bonyhádon, Szekszárdon és Bátaszéken át Szegedre érkezett. A túra részvevői megkoszorúzták a bolgár, a román és a szovjet hősi emlékműveket.

és az Oroszországi Föderáció Legfelső ... nepi ülés ... nek 100. ... ból.

A hat ... resszusi ... töltötték ... tály, a ... miség le ... szövetsé ... döttei, ...

degek.

1970 APR 22
MAGYAR NEMZET
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

B ... i

Ezut ... az SZK ... nak fő ... és gyó ... tartotta meg beszámolóját.

Brezsnyev hangsúlyozta: „*Leninnek* a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ihletőjének és szervezőjének nevéhez fűződik az emberiség történe- ... lyen értette és ... orának megoldásra váró szükségleteit, hogy a lenini eszmék ma is nagy erejű fegyverül szolgálnak a népek boldogulásáért küzdők számára."

Egységes nemzetközi tanítás

Az SZKP főtitkára hangsúlyozta, hogy Lenin figyelmének középpontjában *mindig a párt maradt*, „a párt megedzése, sorainak megszilárdítása. A pártbeli frakciózást, csoportalakítást *a legnagyobb bajnak* tekintette, amely ellen határozottan és könyörtelenül kell harcolni."

„Lenin sok energiát fordított a kommunista világmozgalom fejlesztésére, a szocialista világforradalom politikai hadseregének kiképzésére. Kezdeményezése alapján jött létre a *Kommunista Internacionálé*, ami fordulópontot jelentett a világkommunizmus történetében."

„A marxizmus—leninizmus *egységes nemzetközi tanítás*, elméleti vívmány és vezérfonal a cselekvésre minden kommunista, minden forradalmár számára.

A történelmi tapasztalatok halomra döntötték a burzsoá és revizionista ideológusok ama próbálkozásait, hogy szembeállítsák Lenint *Marxszal*, a leninizmust, a marxizmussal, s a leninizmust, mint sajátosan orosz, nemzeti jelenséget tüntessék fel. Igen, Lenin Oroszországban született, a szocialista Oroszországért harcolt, de az orosz forradalmat sohasem képzelte másként, mint *a világforradalom szerves részeként* és tényezőjeként. Lenin tanítása mindent magába olvasztott, amit az emberiség legjobb gondolkodói hoztak létre, Lenin tanításában általánossá vált és *egységes egésszé ötvöződött* a dolgozók

Hűség a lobogó

Brezsnyev hangsúlyozta, hogy „Lenin *az alkotó tevékenységet* tekintette a győztes proletariátus fő feladatának".

„A szocializmus építésének lenini terve — mintája annak, hogy miként kell *tudományosan, komplex módon és realisztikusan* megközelíteni egy világméretű, történelmi jelentőségű feladat megoldását. Ez a terv magában foglalta a szocializmus épületének minden szintjét — a termelőerők fejlesztését éppúgy, mint a társadalmi viszonyok átalakítását, és az emberek belső világának átformálását."

„Nem mindenki értette meg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 APR 17
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

Kiss István

Szoboravató nagygyűlés Lenin születésének 100. évfordulójára

1021

A Lenin téren a pártbizottság új épülete előtt április 21-én, kedden délután 16 órakor kerül sor a Lenin születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett szoboravató nagygyűlésre. Az ünnepi megnyitót Takács Imre, az MSZMP városi bizottságának első titkára tartja. Ünnepi beszédet mond Herczeg Károly, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, az MSZMP Fejér megyei bizottságának első titkára. A beszéd elhangzása után avatják fel Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész új alkotását: Vlagyimir Iljics Lenin szobrát. A nagygyűlésen kerül sor a VI. Dunaújvárosi Ifjúsági Napok ünnepélyes megnyitására, majd a legfiatalabb KISZ-tagok és ifjúgárdisták tesznek fogadalmat.

volt egy keskeny csarnoka
mérlegházzal, három daru
vasúti vágánya, melyen eg
vasúti kocsi fért el. A rakt
úgy történt, hogy targoncá
ve daruval a mérlegházho
lemezeket, lemérték, ma
kerestek számára. Mindezt
dással egyidőben. Mindenr
log volt tehát a zsúfoltság,
kötegek egymásra rakása
irányú anyagmozgatás. A
gyakran egymás mozgását
lyozták, a raktárra adást h
a vagonba rakodás és
Ugyanakkor megnőtt a l
egyes tételek elkeveredés
cserélésének — ez többször elő is fordult.

A termelés fennálló hibái (lemi-

pedig mintegy 7500 tonna anyag áll a program-raktárban.

Miről van szó? Elsősorban a prog- k
ramozás fogyatékosságairól. Az egy- b

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-726

1970 APR 3

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1021

Új Lenin-szobor

Kiss István Kossuth-díjas Dunaújvárosban a napokban felállításra kerülő műve.

Kiss I. szobra

a)
ok
os:
rté-
ngl
Saint-
neti Kiskon
Indiánok tomahawk nélkül
(Gondolat) — Magyar—angol
kisszótár. Szerk. Országh László
(Akadémiai).

LÓSPORT
Heti versenynaptár

UGETŐ:

Április 4-én, szombat du. 2 órakor:
Felszabadulási emlékverseny

Április 8-án, szerda du. 1/2 5 órakor

GALOPP:

Április 5-én, vasárnap du. 1 órakor:
25 éve szabad Magyarország.
Jubileumi emlékverseny.

1021

Kiss István
szobrászművész

A korszerűség keresése a művészetben állandó világnézeti harcot is jelent

A felszólaló bevezetőül a kispolgári nézetek és magatartás feltétlenül szükséges bírálatával foglalkozott, és arra hívta fel a figyelmet, hogy ez csak akkor teljes értékű, ha ezzel szemben minden közösségi gondot, közösség érdekét vállaló szocialista magatartást hangsúlyozottan megbecsülünk.

Érintette az ifjúság nevelésének problémáit, elmondotta, hogy nálunk az igazság, az őszinteség eszményeink reális megfogalmazása, ami nagyon helyes szándék, nagyon sokszor csap át túlzásokba. A deheroizálást említette példának és arra hívta fel a figyelmet, hogy őriznünk kell eszményeinket, példaképeinket, mert nemcsak a társadalomnak, de az ifjúságnak különösen szüksége van rájuk.

A képző- és iparművészetről elmondotta, hogy hazánkban olyan szervezett és állandó anyagi lehetőséget és olyan alkotói feltételeket teremtettünk, amire a világ bármelyik országa — a legfejlettebbek is — méltán lehetnének büszkék. Rohamosan nő és fejlődik társadalmunk igénye a művészetek — s így a képzőművészet — iránt is. Ugrásszerűen nő a kiállítások száma, és a kiállítások látogatottsága. A vidéki tanácsok megnövekedett önállóságuk folytán mind határozottabban igyekeznek kialakítani sajátos helyi, kulturális és művészeti képüket.

A felemelkedés folytatásáról szólva a felszólaló aláhúzta: annak biztosítása megköveteli a párt irányító szerepét a kultúra és művészet megítélésében. Kádár elvtárs ezt úgy fogalmazta meg, hogy senki sem vonhatja kétségbe a párt és népi államunk jogát ahhoz, hogy eldöntse: mit támogat a művészetben. Meg kell mondani, hogy vannak, akik vitatják ezt, és szeretnék, hogy bármilyen szemléletű művészet anyagi támogatásban részesüljön. A művészetben a korszerűség keresése közben állandó világnézeti harc is folyik — mondotta. — Megjelennek szándékos ellenséges fellazítási törekvések is. Sok eszmei tévedés van, sőt ellenséges eszmék is működnek, hatnak. Ezzel

(Folytatás az 5. oldalon.)

bérkategóriába sorolják őket, megsértve a munka szerinti javadalmazás szocialista elvét. A Központi Bizottság határozata után már eddig is több üzem és vállalat vizsgálta felül a nők bérezését. Ezek közé tartozik az *Egri Dohánygyár*, ahol ötszázalékos bérszínvonal-emelést hajtottak végre azokon a munkahelyeken, ahol a nők eddig hátrányban voltak, úgyszintén a *Veszprémi Mezőgazdasági Gépjavító Vállalatnál* mintegy száz munkásnőnek átlagosan 9 százalékkal emelték a bérét.

A nők kisebb keresete onnan is származik, hogy jelentős részük olyan gazdasági ágazatokban, illetve területeken dolgozik, mint a textil-, a ruházati ipar, a közoktatás, az egészségügy, a kereskedelem, a növényápolás, ahol a keresetek általában alacsonyabbak. *A béraránytalanságok megszüntetésére még nem kerülhetett sor, csak a népgazdaság fejlődésével fokozatosan valósítható meg.*

A nők gyors ütemű munkába állásával nem tartott lépést szakmai felkészültségük. Nagy részük betanított vagy segédmunkás, mindössze 15 százalékuk szakmunkás. A dolgozó nők többsége kész volna a szakképzettség megszerzésére, *ha ezt jobban megkívánnák tőlük és nagyobb támogatást kapnának tanulásukhoz.*

Mostanában azt a kérdést is nekünk szegezik, hogy vajon helyes-e a nők *ilyen nagyarányú* foglalkoztatása, hiszen a kettős terhelést nehezen viselik. Ugy gondolom, a kérdésre eddig elért eredményeink birtokában *határozott igennel felelhetünk.* Helyes a nők munkához való jogának biztosítása, mert ez egyik feltétele népgazdaságunk fejlődésének, a családok magasabb életszínvonalának, helyes, mert kedvezően hat a nők politikai, kulturális és szak-

gyermekintézmények, elsősorban az óvodák iránt. Sok gyereket azonban a fejlődés ellenére sem tudunk óvodában elhelyezni. Még azokat sem, akiknek erre nagy szükségük volna. Ez pedig egyre inkább társadalompolitikai problémává válik. *Véleményem szerint*

Burgert

a Bábolnai Állami G

Széles körű a korszerű hú

— A Központi Bizottság beszámolója nagy figyelmet szentel az állattenyésztés fejlesztésének és a hústermelés növelésének — mondotta bevezetőül. — Világjelenség — folytatta —, hogy *a húsfogyasztási igények mögött elmarad a termelés.* Világszerte nagy erőfeszítéseket tesznek ezeknek a gondoknak a leküzdésére. Nemcsak a szocialista országokban, hanem a tőkésországokban is probléma a hústermelés ciklikusságának kiküszöbölése.

A világpiaci verseny hullámzásával nehéz lépést tartani. Ebből erednek a mi gondjaink is, mert gazdaságunk fő profilja a hústermelés. Tapasztalataink bizonyítják — folytatta —, hogy a hústermelés gyors ütemű és korszerű fejlesztése *csak iparszerű termelési rendszer útján valósítható meg.* Ez vonatkozik nemcsak a baromfi-, hanem a sertéshús, sőt a birkahús termelésére is.

A hústermelés előfeltétele a sok kukorica. Ezért a bábolnai gazdaság szántóterületein csak kukoricát termelünk. A kukorica, amellett, hogy önmagában is az egyik legértékesebb, előnyös devizaszerző termék, nélkülözhetetlen a korszerű takarmányreceptekben, melyekben 60—65 százalékban szerepel.

Az iparszerű hústermelés csak

Kiss Ilona

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Budapest

NOV 28

VÉGET ÉRT AZ ELSŐ KÉT NAP

(Folytatás a 4. oldalról.)

kapcsolatban a felszólaló a kultúrpolitikai elvek határozottabb gyakorlati alkalmazásának szükségességét hangoztatta.

Eszmei zavart okoz, hogy nem azonos fogalmakat keverünk — mondotta a többi között. — Például a mű világnézeti eszmei tartalmát a minőség fogalmával helyettesítjük, vagy az európaiságot abszolút mértékként emlegetjük, elfeledve, hogy az általános emberinek ez csupán része lehet. Pártunk, államunk kötelességének tartja népünk tudatformálását a látáskultúra területén is — tette hozzá. Ezzel kapcsolatban bírálta a kritika és a tájékoztatás tevékenységét, hangsúlyozta e területek pártirányításának szükségességét.

Művészetünk nemzetközi tekintélye, jelentősége növekszik — mondotta. — Szinte kivétel nélkül minden szereplésünk kapcsán azt keresik műveinkben, ami jellegzetesen szocialista és magyar. A kapitalista országokban is sokan vannak, és mind többen lesznek, akik keresik a jövő életformáját. A művészetek, a művek a személyes élmény erejével segíthetik az eligazodást. Ezért fontosak az őszinte művek, amik szocialista életünkről vallanak.

Végül az iparművészet ipari alkalmazásáról szólt, elmondotta, hogy ha iparművész kerül gyárainkba tervezőként, nem kap kellő szerepet, sőt, tehernek, gondnak tekintik. Nálunk — mondotta — a termékek esztétikája egy magasabb szintet, az emberek kultúráját, látáskultúráját is kell szolgálja.

A következő felszólaló *Pétervári Jánosné* elvtársnő, a Kiskőrösi Vegyipari Ktsz üzemegység-vezetője volt.

AZ MSZMP X.

mányoknak, mégpedig úgy, hogy se a kutatók ne váljanak megtévesztés áldozatává, se ők ne vezessenek félre senkit. Éppen ezért maximális önfegyelemmel és igazságkereső szigorral, a szaktudományok módszertani fegyelmével és a történeti valóság megismerésének szenvedélyével kell dolgoznunk. *Csak ez alapozza meg az igazi és alkotó marxista társadalomtudományokat, s a politika számára is csak ilyen társadalomtudomány képes használható támpontokat szolgáltatni.*

A vita következő felszólalója *Posch Gyula* elvtárs, a Magyar Optikai Művek vezérigazgatója volt.

Posch Gyula,

a Magyar Optikai Művek vezérigazgatója

Meg kell tanulnunk a korszerű technika alkalmazását

Felszólalása első részében elmondotta, hogy a Magyar Optikai Művek dolgozói a harmadik ötéves terv során 45 százalékkal

1021 Kiss Gyula

FÁBIÁN GYULA

Két művészportré

1. Szervátiusz Jenő

Alighogy hazaérkezett, a szülőföld hegyei alá, Farkaslakára, a kicsi templomkerti temetőbe — a mesélő, vidámságot, tréfát hordozó, jóízűen mégis csak ritkán nevető, prózában dallamokat csendítő írómester — Tamási Áron, már egy kolozsvári műteremben Szervátiusz Jenő szobrász képzeletében megszületett a síremlék-terv, hogy a letűzött kopjafa helyén kőbe vésve maradjon meg a név, az emlékeztető, új századokra s beszéljen a kő is róla; aki szint, ízt, csengést, mókát úgy tudott tarkítani történeteiben, hogy újrakezdés s tán folytatás nélkül honol már örökké a nyelv legnagyobb mesterei között a magyar irodalomban.

„Követ kerestem, hazai követ, hargitait s rá is leltem, hogy majd, ha jónak tartják s elfogadják, abból véssem ki a síremléket. Először ennyi volt a dolgom s várom, hogy kérik, kívánják s elfogadják-e?"

Ilyen ennek a négy évtizedes, kemény munkában múlt alkotó időnek minden felmérése, akár korszakok vagy egyes darabok megalkotásáról szól tömörített Ars poeticában, amelyben a hatvanötesztendős szobrászmester világtól kicsit tartózkodón, hírnévtől soha nem ittasultan vall a maga művész-elhívatásáról s egész emberi valójáról.

„Kerestem, kutattam a témát s ha ráleltem, megformáltam s vártam: kérik, kívánják s elfogadják-e?"

Csöndes szrgalommal, munkásokat hívó törvénnyel indult az élete tizennégyévesen. Postás akart lenni, mert valami csak kell legyen az ember. Aztán a testi erőt igénylő, talán egy-két gondmúlasztó koronával többet fizető gyár vette magához és először ott a kerekeket készítő üzemben szólaltak hozzá a kidöntött, fűrészelt, viharral fordított farönkök, törzsek és sima lapok, hogy megismertessék és átadják magukat az egyik leghívebb munkásnak, aki majd a halott anyagot kelti életre belőlük, a nyugvó lelket ébreszti bennük, vonásokat, gyűrődéseket, színeket; emberi örömet s fájdalmat gömbölyít vagy mélyít, töréseikből, erezetükből olyan megérző ihletettséggel, ahogy a legnagyobb névtelen mesterek faragták a fát elmúlt századokban s ahogy művésznevet kivívott mesterek váltak óriásokká fafaragásban.

Fa, kő s márvány!

Ez a három anyag mondhatja mesterének Szervátiusz Jenőt s közülük is a leghűségesebb szeretet a fához fűzi, „de olykor feltámad az emberben a hiúság s a keményebb követ veszi munkába. Mert a fa öt-hatszáz év alatt még a legkeményebb tiszafa nyolcszáz-ezer év alatt elenyész, akárhogy ügyelnek rá. S talán a kő s kőben a véső nyom továbbél."

Keménység, évszázadok. Ott, ahol ő munkál, kietlenebb, nehezebb törésű, mostohább a föld, szágúbb a gyökér, keményebb a háncs, rost, törzs, szál, hiszen kövek között kapaszkodón kell éljen, álljon zengésben, viharban, míg fejsze, fűrész, ember döntésre nem ítéli. Megismerni az anyag tulajdonságait, ehhez kellettek a nehéz esztendők ott, az üzemben, ahol akkor csak „széklábfaragással" telt az óra s mégis haszonnal múlt, lehetőséget adott, túl a kimért, kiszámított időn, első próbálkozásra, faragásra.

1924. Az első domborított kép ebben az évben nézett vissza mesterére, a falap síkjáról, másolat volt még, kép után, szabadon, színek nélkül, de már fában. S aztán jöttek a bolyongó évek Párizsban, ahol kenyér — mindennapi — újra csak a mindenáldott-napi munkából került, miközben iskola, múzeumok, a művészet iránti szomjúság enyhítése volt a legfontosabb, munkaidőn innen vagy túl, iskolától függően vagy függetlenül, egészen addig, míg hívó levél haza nem szólította. Beteg lett édesanyja. Csaknem úgy, mint az Iza parti álom a színész-költőt, Aranyt, s útba indította, hogy megérkezvén megragadjon hazai földön, ismert talajon. S kezdjen!

Harmincas évek, első igazi kinnfeledkezés Máramaros, Szolnok—Doboka, Gyer-

dor Endre, Örkény István, Mocsár Gábor és még egy-két mai fiatal neve jelez. Egyszerű mindennapos emberek gyalogolnak a színtelen úttesten, szürke kis emberek és olcsó tárgyak között, de lelki tisztaságuk és integritásuk, szépre-jóra-vágyásuk előremutat; s a róluk szóló mese figyelmeztető is: vigyázzunk rájuk, ezekre a testvérekre, akik oly vértezetlen s gyanútlan gyalogolnak az anyagias és még mindig durván anyanyelvű, gyorshajtó világ veszélyes robogásában... Itt van például egy gépírónő, a Ruffy *Gépírónője*, aki szeret úszni és repülni, „Néha a földön is röpül... mint Odette *A hattyúk tavában*." S a kormos szobában, amelyben nappal is ég a villany, *ez* a gépírónő, aki lehetne egyetemi tanár is, a Fecske-cigarettapaklióból kivágott fecskéket ragaszt a falra, amelyek mind fölfelé repülnek... Aztán neve betűinek billentyűit a gépen pirosra festi... Gyalog jár haza, elhagyott utcákon, kerülővel, de nem megy, hanem mint a hattyú, úszik a vízen s álmában elvágyik innen: a sohase látott Görögországban várja egy sohase látott tanítónő... S tisztán látjuk, amint úszik és repül át a folyón, a folyón és az életen, az életen és a világon...

Mondani se kell: nem minden darab (de fele se) ilyen röptű a kötetben, több mint a fele valóban csak az, aminek mondva lett, a szerző együtt totyog az élet szürke gyalogosaival a fojt ó igénytelenségben. De — és ez a dologban a fájdalmas, a dühítő, hogy ezek is lehetnének költői alkotások — egy-egy villanás és sok stílusbeli sajátság ezt érezteti és azt, hogy csak a szerző akaratából, valami buta mesterséges objektivizmus beavatkozása folytán nem lesznek azokká. Az új Káté mondja: tényeket adj, vagy véres rémségeket... Az író, akit rémségek nem érdekelnek, tényekké redukálja látomásait.

Itt meg kellene azt is mondanom, ha meg tudnám pontosan mondani, hol hát az észlelhető, felismerhető határvonal, a normahatár, a jó, hangulatos és hatásos fotoírás és az írásművészet között? Mondhatnám: nincs határvonal, átmeneti műfajok is vannak közöttük, irodalmi fotomontázs is van stb.; azt is mondhatnám, a konstrukció, a szüzsé, a mese teszi (mert itt megy végbe a dolgok hangsúlyozása, belső ritmikája, az intenció, a koncepció: a műalkotó egyén); de ez mind vitatható mellébeszélés lenne. Valamit pontosabban és bizonyosabban általános érvénnyel meghatározni kockázatos, félek, hogy felzúdulnak a nálam szabadságukat jobban féltő művészek és rám kiáltanak a többet tudó teoretikusok. Csak a saját szerény írói s olvasói gyakorlatomból meríthetek: olvasás és írás közben megérzem, hol szakadok el a *dolgok* szilárd partjáról. Valahogy így mondható: amikor a dolgok spontán menetébe egyszercsak (váratlanul, vagy észrevétlen), mintha beleszól a szerző, valahogy így: „Különben is..." „És általában..." „És *egyáltalán* nem is *erről* a gépírónőről van szó és *különben is* nemcsak gépírónő..." S nem is úszó hattyú a Dunán, hanem szegény kis madárka a szerző meleg tenyerén... S ettől kezdve a szerző nem hagyja el többé a terepet, vagy ahogy talán egy bölcsellő mondaná: *szubjektivizálja az objektumot.* Az olvasó úgy érzi ezt, mint amikor a „prózai" dialógus énekbe csap át; az író úgy, hogy innentől kezdve csak dalban lehet mesélni... Felgördül a függöny, s attól kezdve a két világ (a dogok realitása és a művészi valóság) helyet cserélnek: a tények az előtérből a háttérbe, a művészet a háttérből az előtérbe kerül...

No igen! Ezenmódon a valóság egyszer csak a háttérből is eltűnhet — a tárgyi világ, a művészet tárgytalanná válhat! — folytathatná helyettem a szocialista realizmust féltő kartársam: — Ez az avantgardista tárgynélküliség, az absztrakt művészet igazolása!

Igen és nem: mert az úgynevezett absztrakt művészet hátterében is ott vannak a reális tények — láthatatlanul, kimondhatatlanul, magától értetődőn. A figuratív és nonfiguratív művészet között elvi határ nincs, a kettő egymást kiegészítheti, helyettesítheti és megtermékenyítheti. De a művészi képnek tényközléssel és fényképpel való erőszakos párosításából nem jön ki semmi. (Ez az igazi formabontás. Plusz tartalmi zűr...)

Jó a jó fénykép is, a jó riport és minden jó közírói munka, csak a jelszó rossz, a „legújabb kiáltás", „az utolsó sikoly", ahogy az oroszok a divatot nevezik, amely megzavarja a fejeket, öncsonkító tárgyilagosságra biztatja a művészeket, és érvényesüléshez segíti a giccset.

gyó és Csik rengetegeiben. Fa és erdő, ember és mesék rengetege. Nem zúg már a pontozógép, ha meg kell faragni az arcot, az alakot, csattan a fejsze, hasít a véső s egy-két remekberengett ütés nyomán balladát énekel gyökér, tuskó, törzs, faderék.

Anya gyermekével. Ráncosan, törötten. Testéről a daróc nem aláomlik, csak csüng. Kendője redőinél csak törött tekintete tarkul fakóbbra s mégis a csöpp gyermek öröme a mélyből előtükröz egy parányi boldogságot ebben az embert hajlító, szegénységet hordozó világban. S hogy kihallik a fából a kidalolhatatlannak hitt csalóka öröm: a bárányt vívő *Emré bá* története abból a kusza mosolyból, amelyben ott ül már a megtorlás miatti félelem. Kis, esett ember, falu utolsója, játékból bárányt adtak az emberek neked. aztán visszaveszik komolyan, kegyetlenül, kérlelhetetlenül.

„Akkor találkoztam a balladákkal, az emberek, a falu s a nép körében. Ballada volt itt az embersors, hát még az ilyen, sorsverte emberé, mint ez a csípőficamos, együgyű öreg ormótlan ruhákban, csizmában, még megszántan is nevetségesen, kit emberek csúfoltak, élet próbált, évszakok kínoztak, míg egy kegyetlen télben igazán meg nem fagyott."

Tíz év telt az első találkozástól a halálhírig s mire az élet pontot tett sorsára, Emré bá ott állt már, fába-faragottan a műteremben. Ott állt, hogy aztán elinduljon, világot bejárjon, embereket megindítson mindenütt, hol elesettség, szomorúság a humánumban felemelkedik, s emberséget példázó művészkezek élő, sugárzó, mesélő mozdulatlanságba sűrítik tegnapok balladáit a legmodernebb, legmaradandóbb, minden nyelven érthető fordításokba.

Meg kell ismerni és meg is ismerte szinte mozdulatról mozdulatra favágók, pásztorok, terhet emelők, munkába hajoltak életét, hogy híven alkossa meg a hegyre berogyott térddel lépőket, öregeket, vándorokat, az emberek mindennapját, szobrokban. Más a tér, más a sík, mélyebb a szemgödör, vastagabb a hajszál, durvább a ruha rajtuk, kevesebb az öröm, mélységesebb a bánat bennük.

Önarckép, Család. Apa és *Fiú* több változatban, de mindig két meghatározott s követett törvénnyel, ahogy az anyag, a fa engedi és hagyja s ahogy a bennső sugallja. Faderék magasán a férfi, őrzőn és védőn. Középen s egy vonalnyit talán mélyebben

SZERVÁTUSZ JENŐ szobrai

vésetten az anya s keze között a kicsi gyermek, aki hozzá áll még közelebb s mégis mesterséget öröklő és követő folytatás, folyamat lesz az élet-állandóság jegye szerint.

Kövek és márvány! Negyven esztendő, mely kifejezhetetlen gazdagságot ontott, nemzeteket hódított meg: Berlin, Bukarest, Moszkva, Prága — országfővárosokat elcsodálkoztatott. Mert a kőben is másként pendül már a véső acélhegye, leegyszerűsödtek az alakok, törékenyebbek, finomabbak lettek az állandóan újuló mester formaés törvényrendszere szerint. Az *Évszakok* lány-, illetve asszonyalakjai, kik szemük nyílásában hordozzák télnek, tavasznak, nyárnak és ősznek jellemző vonásait, néha a mában újrafogalmazódnak, mégegyszer életre kelnek. Ilyen *Ősz-asszony* is, egészen korszerű, mai elgondolásban.

„Álltam a moszkvai görög szobrok között, a Puskin múzeumban. Egyszer abból a teremből, ahol az én vándor-szobraim álltak, valóságos veszekedés lármája ütött át. Mentem s néztem, mi van. Diákok, tudósok, összesereglett vendégek vitatkoztak a két Ősz két elképzelésén s a *Három virág* (egy csodálatosan szép nőalak két melle közé hajtja a harmadik szál virágot kecsesen üdén, kis szemérmes szemhéjj-hajtással, mosollyal gazdagon) alakján s hasonlítgatták őket a régiekhez, megérezvén bennük a művészi továbbjutás lényegét. Vitatták lelkesen, lármásan. Volt ott egy önarckép, amelyről ráismertek s faggatni kezdtek és nagyon jólesett érezni, hogy a művészi törekvés nem marad titokban, értő szemek lelnek rá s lelkesednek érte."

Megtalálni a művészi törekvések új útjait, eligazodni, tájékozódni, formát bontó és formát összetörő elképzelések, modernnek hitt és hirdetett kavargásában soha nem volt ily igazán nehéz a józanságot hirdető, igazságt kereső, művész — utak között, mint éppen e bolydulásban. De Szervátiusz Jenő, aki olyan mesterek között keresi a maga igazát, mint Nagy István, Zsögödi Nagy Imre, Gy. Szabó Béla, nem rezdült tévutak járatlanába, nem tévedt zárt falak elé, erősítve és kiteljesítve tájnak, embernek megfoghatóságát, odazárkózott a legnagyobb erdélyi mesterek közé. *Maros és Olt, Hideg Szamos, Meleg Szamos* elválása, illetve találkozása a természet örömünnepét is megformáltatta vele, tehát a legnehezebbet, amelyre művész-kezek vállalkoznak s oly világos a megtett út, ha évtizedek választják is el egymástól a két alkotást, mert az elsőből még a realizmus teljessége árad, a másikon a lehántott felesleg mögül a megújult, megismert, feltárt anyag frissessége tükröződik a műértő elé. Azon kevés szobrászművész közé tartozik Szervátiusz Jenő, akik a legáhítatosabb tisztelettel vették kézbe az anyagot, akinek a levágott törzs, kéreg és hasadás először szinte megmutatja önmagát s csak azután került a megmunkáló művészkezekbe. Hűség és szeretett, megérzett és meglátott téma jelentette a legnagyobb küzdelmet s a kész mű, ha sokszor szomorúságról vallott tartalmában, mégis a mély érzelemben munkáló, felszabaduló öröm jelképe lett.

„Talán vagonnyi anyag, de bizonyos, hogy megtelne három teherautó, ennyi az én gyűjteményes kiállításom vándoranyaga." Budapest kiállítások városa. A távoli Henry Moore mester után Szervátiusz Jenő negyvenes évekbeli utolsó bemutatkozása után helyet adhatna ismét Közép-Európa vagy tán egész Európa legnagyobb fafaragó művészének. Berlin, Bukarest, Prága, Moszkva után szeretnénk itt köszönteni az alkotó ereje teljében teremtő romániai Állami díjas mestert, nemcsak mint szívesen látott, átutazó vendéget, de mint az alkotások mesterét, fa, kő s márvány igaz szobrászművészét.

2. *Kiss István*

A műteremből az elektromos hegesztő fujtató sípolása hallatszik. Érclovak sörénye izzik, majd hűl a fény s kicsit kormosan, kicsit színehagyottabban fénylik az anyag: a vörösréz, s előttünk valami lenyűgöző művészi élményt árasztva áll az *Öt ló*, Kiss István szobrászművész legújabb alkotása. Lovak. Tavasz. Szabadban. Néhány lényeget kereső cím már eddig is született, s az alkotó nem szállt vitába egyik megfogalmazással sem — igaz, alig ért rá mással törődni, mint a születő művel, amely valami különleges művészi izgalom belső izzásából tört fel az utóbbi alkotó esztendők egyik legjelentősebb szoborcsoportjaként.

Harminc nehéz, súlyos esztendő gördül visszafelé, mintha érclovakkal nyargalna

az idő, hiszen történelem volt a közelmúlt a szó teljes értelmében. 1940—41 az első iskolai esztendő, amikor Kelemen tanár úr rajzóráján egy feketehajú kisdiák görög váza helyett egy csodálatos, egész rajzlapot betöltő ceruzával rótt hatalmas, erős, felszerszámozott harci mént mutatott be a tanár úr ámulatára is. Ott sereglettünk az asztal körül, bámultuk a „lovat", egy elsős gimnazista (ma ötödik általános) első meghökkentő iskolai művét, Kiss István alkotását. Rövid egy esztendő s megrajzolta Toldi Miklóst, a nagy történelmi népi hőst, Kinizsi Pált, Mátyás király legendás vezérét, várakat, várostromot, rajzolt, vagy festett, neki szabad volt vázák helyett rajzórán mást készíteni. Nagyszalontán, Arany János városában 1941-ben a kibontakozó háború ellenére is nagy újság volt, hogy feltűnt egy kisdiák, akikről egyik órán, amikor éppen hiányzott, így nyilatkozott tanára: őstehetség. Misztikusan, kicsit borzongatón hatott a dicséret tizenkétesztendős fülek hallatára.

Nagyszalonta... Határában a Nádas-érről még eleven erővel suttogta a Toldi-legendát a szél, farkasokkal vívott csaták emlékét nemcsak a nagy költő, de a hajdúnagyapák is továbbadták, emlegették. Betyárhistóriákat, ezer esztendős, Kodály Zoltán-gyűjtötte dallamokat épp úgy termett a táj, mint ahogy csodálatos televény kék agyagot vagy tiszta sárgát, hogy egy induló, magát csak sejtető művész kezében gyerekjátéknak készült szobor szülessék. Lovak, farkasok, várak, vitézek, múlt és történelem, közben egy ránk siető háború, amelyből úgy ocsúdott a nemzedék, hogy korán elkallódtak a gyerekjátékok és a sötét vizekbe nagyon is belefeledkeztek a szemek, keresvén a többieket, a szétszóródottakat, s ki-ki félve leste, nem veti-e ki őket valahol a szennyes, szomorú, zavaros ár.

Aztán hirtelen és kicsit készületlenül is felnőtté léptette elő az élet az egész nemzedéket s tizenhét-tizennyolc évesként sorsokat kellett rendezni, világot formálni, hiszen a fényes szellők megfújták ezeket a lobogókat. Új nemzetszületés vajúdott a Duna völgyében. A Kölesér-parti agyaglovak is elhagyták gazdájukat s a nagyszalontai kisdiák 1948—49-ben a budapesti Képzőművészeti Főiskola hallgatója lett. Különös korszak volt. A kicsit színét vesztett nyugati és tegnapi modernség, a föltámadó ismeretlen, az úgynevezett új, s a kialakuló, még kifejezést nem talált saját művészi irányzatok összecsapásának izgalmas, bizonyos tekintetben mégis irgalmatlan korszaka vette kezdetét.

A főiskolák padjaiban az új értékekkel, igazi, mélyről indult és eddig elérkezett tehetségekkel szemben ott állottak a művészet régi hitvallásának hirdetői, az önmaguk is új utat kereső forradalmárai és a máshol megszokottat mégis ismeretlent hirdető főiskolai tanárok. A szobrászkenyér pedig nehéz kenyér. A merev anyag lelkét lehelő véső és kalapács, amit a művészi belső izzás vezérel, mindig mindennél árulkodóbb. A festék csak lehelete az anyagnak, a szobor a teste. A legmaterálisabb művészet a képzőművészetben, hiszen élet és művész meg nem értettségéből legtöbbet a vers és a zene tud eltitkolni, legkevesebbet a szobor. A legsúlyosabb összecsapások maradiság és kibontakozás, új formák, új irányzatok vitái, a képzőművészeti életben zajlottak. Sok súlyos harc közben, sokáig hevert mozdulatlanul kalapács és véső, még egy-egy jónevű, beérkezett szobrászművész műtermében is.

1953. Talán egyik legellentmondásosabb esztendő az utóbbi két évtizedben s ekkor nyert diplomát a Képzőművészeti Főiskolán Kiss István.

„Nem kerestem, de nem is kerültem a látványos nagy vitákat, amelyekre azokban az időkben gyakran került sor. Dolgoztam."

A mai napig nem fogalmazott a maga számára más vallomást: dolgozni. Mert sors és hagyomány szinte az egész nemzedéket erre predesztinálta. De ez volt és szinte *csak* ez volt a nemzedék öröksége is. A műterem magasra nyúló polcainak egyikéről, ahol az eddigi életmű egy kis töredéke sorakozik, minden látogatás alkalmakor találkoztam valakivel. *Apám síremléke.* Megtört, hajlott, földfelé néző arc. Kidolgozott két kéz, fáradt szomorúság, ereszkedett vállak, csontok közé búvt szemek. Az apák még robotban törtek. Különös búcsú ez a kis szobor, elköszönést, amely a mozdulatot örökíti meg az emberből, azt a megtörést, amely végigkísérte és síremlékké zárta az élőt. Gond, ragaszkodás, szeretet, s a búcsú emberi keserűsége ez a szobor, amely az indulás idején született, abból a realizmusból, amely nem vezetett útvesz-

tőkbe Kiss István pályája során. 1953 nemcs
elengedhette a Főiskola kapaszkodóit, ebben
köztéri műve Budapesten, a XIII. kerület egyik

Dózsa György, Petőfi Sándor, Ady Endre – [illegible] és irodalom ezekben a művekben találkoztak és fogalmazódtak meg keze nyomán. A budai Vár alatt, ahol tömör falak szelíd lejtőjéből a hangulatos Tabán emelkedik, hatalmas, háromrészes mészkő tömb magaslik. A szabadság korahajnala, az első népnemzetté ébredés szimbóluma: 1514, Dózsa és Dózsa népe. Népből fakadt és népből emelt vezér, lángoló prédikátorfő, tolongó tömegek. Az ajkakra kövesült kiáltás mégis szomorú, mint Dózsa arcvonásain a redőkbe bújó tragédia.

Petőfi Sándor alakja Győrben, egy parkban siet közénk. Nem hatalmas talpazaton, szinte beleépítve a park fűvébe, mintha csak egy fejjel járna magasabban köztünk és velünk a legnagyobb forradalmár költő. *Ady Endre* szobra pedig még a műterem egyik szögletében vár felállításra — a legjobb Ady-szobor — még az anyagból is kiharsogva a költő igazát: „Mégis csak száll új szárnyakon a dal."

Minden összefoglaló, minden művészi út fölmérése önkéntelenül is elősorakoztat olyan kérdést, hol is találhatók a szobrász alkotásai. Alig van város az országban, ahová ne került volna szűk másfél évtized alatt Kiss István műveiből szobor a közterekre. Győr, Szeged, Debrecen, Kaposvár, Fonyód, Tiszapalkonya, Eger, Vác és természetesen a főváros kért és várt Kiss Istvántól műveket. Valamennyiről nem emlékezhetünk, de a Margitsziget *Janus Pannóniusát,* a Művészsétány egyik kiemelkedő alkotását, Kiss István legfinomabb munkáinak egyikét a humanizmus magyar költőjének szelíd arcvonásait, a szegedi egyetem *Két Bolyaiának,* a magyar tudomány két világszerte jelentős matematikusának kézmozdulatokba szorított, így kifejezett tudományosugallta erejét, arcuk ridegségét és keménységét, a koponyák vallomását, hogy az emberiség ereje a tudomány, kevesen fogalmazták meg szoborban ilyen erővel, ilyen szigorúsággal, mint Kiss István a *Két Bolyaiban.*

Realizmus. Bárhonnan közelítem is ezt a művészeti irányzatot írhatom minden sallang nélkül szobrai alá. Néhol erőteljesebb hangsúlyt kap az úgynevezett népi realizmus kifejezése, máskor megpróbál a kemény anyagnak leheletfinom játékot adni, s talán először hosszú-hosszú évek után az érchez, a fémhez is hozzányúlt, hogy a modern korszak új irányzataiban megkeresse a fémek jelentését, fémekben is az ember kifejezését. Még el nem készült mű a *Kiáltó.* Mintha a planétán, a görögösen tányéralakú földfelületen álló alak a világért, az életért kiáltana magányosan és egyedül. A társkeresés, szebb megformálását ritkán találta meg így művész, mint ebben az ércbeöntött *Kiáltóban* Kiss István. Szeged új Kiss István szobra „Lenin" pedig a leegyszerűsödött, letisztult erő s tehetség bizonyítéka.

És mégegyszer a *Lovakról.* Szinte az első megfogalmazástól, az agyagbagyúrt és képzelt figuráktól, a kész, felállított műig ismerhettem a szobor történetét. Csupa találgatás volt, mit mond, mit fejez ki az öt, életnagyságú, vörösrézlemezből hajlított, kovácsolt és hegesztett ércalak. Beszélő szemek, mintha emberi kifejezést rejtenének. Megrettenés és kiszabadulás. Tartás és erő. Összetartozás és valami különös, közbejöttének félelméből való szétiramlás ott fénylik előttünk a mozdulatokban. Debrecen, az egyik legnagyobb magyar szobrászművész, Medgyesi Ferenc szűkebb hazája a *Lovakkal* lett gazdagabb.

„Úgy érzem új út, új próbálkozás életemben, s kevésszer örültem ennyire a befejezésnek, mint most, hogy készen van. Készen vannak? Ha még egy esztendeig itt állhatnának a műteremben, még mindig tudnék igazítani, formálni rajtuk. Talán a legkedvesebb szobrom? Nem tudom. Sokat szeretek azok közül, amelyekkel vívódni, küzdeni kellett, s a *Lovakkal* is sokáig harcoltam."

S a holnap?

A magyar elbeszélő költészet legnagyobbja, a magyar nyelv legzseniálisabb művésze, Arany János 150 esztendeje született Nagyszalontán. S a fiú, a szobrász áldozni kíván, kegyelettel készül leróni szülővárosának, költőjének egyaránt.

1958 JUN 28

Kiss István

Film | Színház | Mű

MONUMENTALITÁS

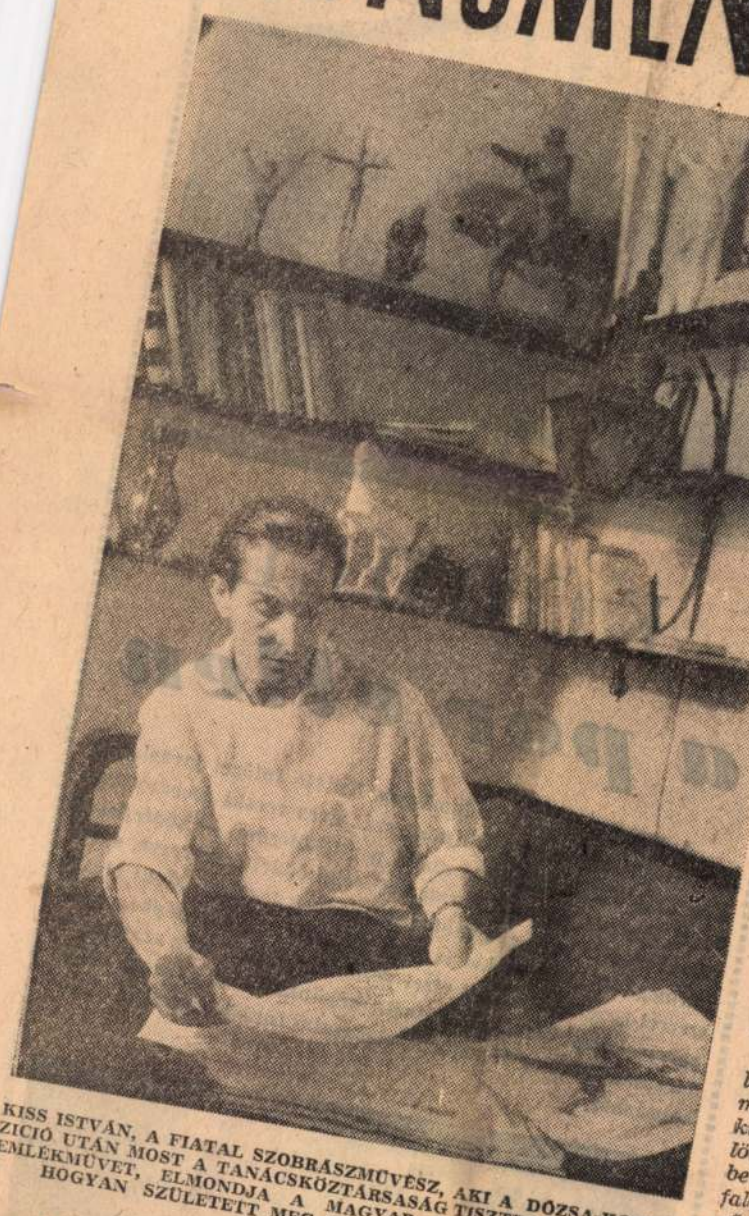

KISS ISTVÁN, A FIATAL SZOBRÁSZMŰVÉSZ, AKI A DÓZSA-KOMPOZÍCIÓ UTÁN MOST A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG TISZTELETÉRE KÉSZÍT EMLÉKMŰVET, ELMONDJA A MAGYAR IFJÚSÁG OLVASÓINAK: HOGYAN SZÜLETETT MEG BENNE EZ AZ ÚJ ALKOTÁS?

A műteremben, ahová a hatalmas ablakfalon keresztül hullanak a külső világ fénysugarai, a befejezett szoborórások és gondosan formált emlékműtervek mellett új alkotást teremt a művész. A szenvedély és ihlet parányi jelei sem látszanak arcán és mozdulataiban: lassan, körülményesen és közömbösen, dolgozik, akárha semmi különös nem történnék körülötte és benne. Aztán, sokára, letörli homlokáról a gyöngyöző verejtékcseppeket, talán sóhajt is, nagyon hallkan és önmagának; bejön a műteremből nyíló kicsiny szobába, ahol az intim félhomályban és megnyugtató csendben oly sokszor végig a falon, Hasek és Hemingway, Ady és fiatal költőink műveivel. Felettük kisplasztikák: paripa és akt, Huszadi és síremlékterv, az édesapjának.

— Hogyan vezetett el az út ezektől a kisplasztikáktól a monumentális szobrászatig?

— *(Hirtelen:)* Kisplasztikám tulajdonképpen nincs is. *(Pillantás a könyvespolc tetején sorakozó alkotásokra:)* Ezek spekulációk; kisplasztikák ugyan, de valamennyiből kinő, vagy kinőhet egy nagyméretű szobor. *(Leemeli az egyiket: kis márványtömb, agyagból gyúrt fekvő figurával.)* Ez például, megnagyítva elképzelhető bármelyik parkunkban. *(Leteszi a kis szobrot az asztalra.)* Lehet, hogy egyoldalúság részemről, de én legszívesebben csak monumentális műveket mintázok.

— Miért?

— A nagyméretű szobrok, amelyeket köztéren állítanak fel, elevenebb kapcsolatba kerülnek a társadalommal. Következésképpen: nagyobb társadalmi gondolatot képesek kifejezni és továbbítani. Ez a monumentális szobrászat lényege. *(Szünet.)* Ezt tanultam az életből és a művészettörténelemből.

— Ki adta a legnagyobb ösztönzést?

— *(Halkan.)* Legközvetlenebbül hatott rám a mesterem, akitől a főiskolán tanultam: Pátzay Pál.

— Hogyan született meg az egyéniség?

— *(Mosolyogva:)* Azonnyomban! *(Pillanatnyi szünet.)* Pátzay mester elindította a gondolataimat, de már az első napokban mást akartam. S bár szépszerével meg is fogadtam, amit mondott, de nagyon sokszor éppen az ellenkezőjét csináltam, hogy kísérletezhessem magammal: megkeressem a kifejezési formákat elképzeléseim megvalósításához. *(Csend.)* Elődökről pedig, akiket a művészettörténelemből fel tudnék sorakoztatni, aligha beszélhetek. Elég sajátos a mi feladatunk. Az új társadalom új gondolatokat és eszméket formál és valósít meg. Ez új formanyelvet kíván, amihez persze, célszerűen és szükségképpen, fel lehet és kell használnunk minden jót és előbbre vivőt, az egyiptomi szobrászattól az impresszionizmusig.

— Az elődöktől csak a formát szabad felhasználni?

— *(Határozottan:)* Lehetnek pontok, amikben találkozunk. Ime, a példa. Most dolgozom a Tanácsköztársaság emlékművének tervén. Ehhez . . .

— Berény Róbert 1919-es plakátja adta az ihletést?

— *(Rámnéz.)* Nem. *(Tagolva.)* A Tanácsköztársaság. *(Ismét csend.)* Egy emlékműnek, amely a Tanácsköztársaság tiszteletére készül, ki kell fejeznie a Tanácsköztársaság tényét, hangulatát és lényegét. Van tengernyi ismeretem, sok személyes élményem. *(Nevet.)* Nos, nem mint résztvevőnek, hiszen mindössze 31 éves vagyok. *(Komolyan:)* De sokat olvastam róla. Meg hallottam az édesapámtól is, aki vöröskatonaként harcolt az első magyar proletárdiktatúráért. *(Később:)* Így alakult ki bennem a kép a Tanácsköztársaságról. Megértettem a lényegét, amit szavakban így tudnék kifejezni: a munkás katonaruhába öltözött.

— S ennek a kifejezését kellett megkeresni a szoborhoz?

— *(Bólint.)* Pontosan erről van szó. *(Egy cigaretta.)* Szerintem ezt fejezi ki leghűségesebben a közismert Berény-plakát, a szimbólum. *(Grafikai vázlatokat mutat:)* Az első elképzelésemben, itt még egy szoborcsoport szerepelt: többalakos kompozíció. Már ebben is megjelent a katona alakja, a csoport élén. A további tervekben, itt is, ott is, fogytak a figurák. Végül maradt egyedül a katona. *(Kifelé indulunk a műterembe.)* Ez lesz az emlékmű.

A művész aztán tovább dolgozik, lassan, körülményesen és közömbösen, a szenvedély és ihlet látható jelei nélkül arcán és mozdulataiban, akárha semmi különös nem történnék körülötte és benne. A műteremben, ahová a hatalmas ablakfalon keresztül hullanak a külső világ fénysugarai, a befejezett szoborórások és gondosan formált emlékműtervek mellett új, monumentális alkotást teremt most az ember, szépségből, hitből és akaratból mintázva meg a nedves agyagot.

Simon Gy. Ferenc

KISS ISTVÁN ÚJ ALKOTÁSA: A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG EMLÉKMŰVÉNEK TERVE

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR IFJÚSÁG

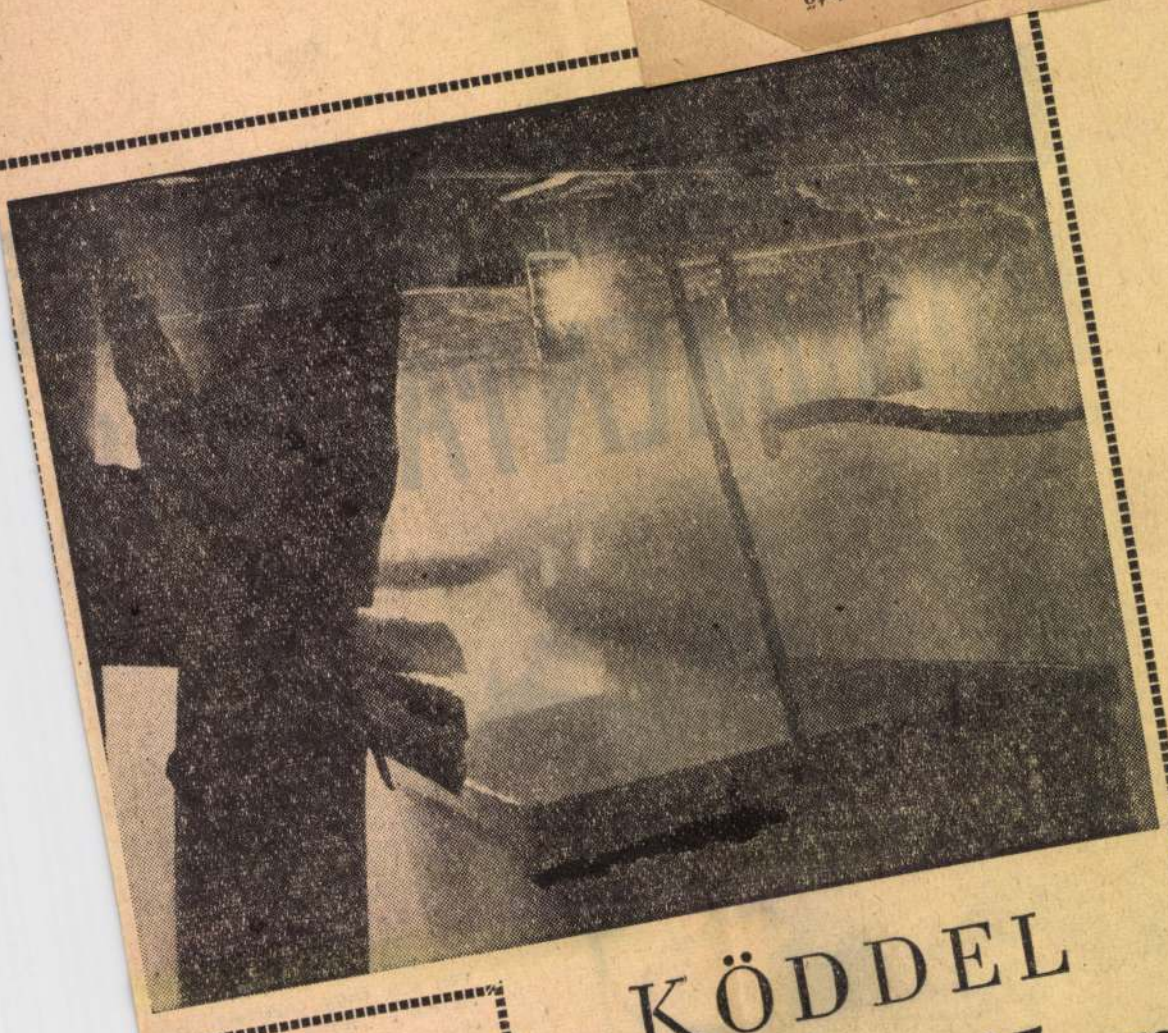

KÖDDEL a por ellen

A Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézet javaslatára kísérletek folynak a több mint száz éves recski ércbányában a csilletöltésnél keletkező szálló por lekötésére, — ködfejlesztővel. Az igen parányi porszemecskék ködcsel érintkezve, súlynövekedés folytán gyorsabban ülepednek le. Ezen kívül olyan pormegkötő kísérleteket is folytanak, hogy a fúrógépbe vegyszerrel kezelt habosított vizet vezetnek, amivel száz százalékos pormegkötést értek el. Második képünkön Holló József VI, és Jacsmanik János II vájárok előkészítő fúrást végeznek a robbantáshoz.

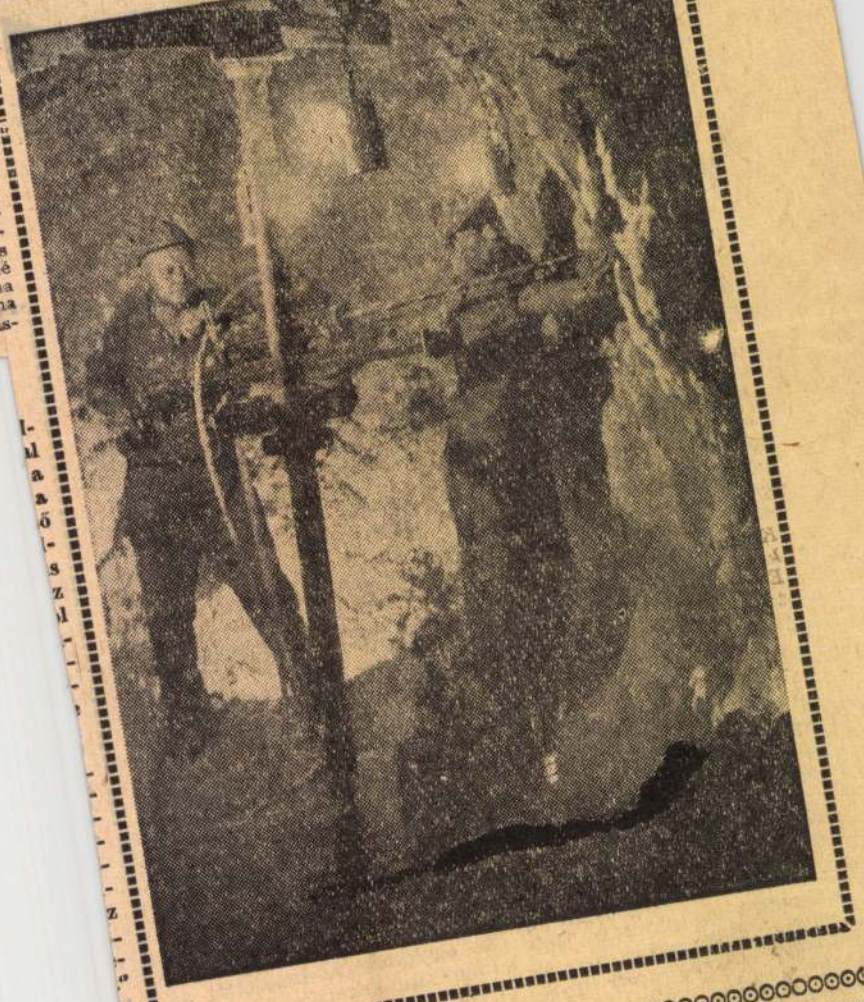

PÁLYÁZATI EREDMÉNY

A Magyar Úttörők Szövetsége Országos Elnöksége és az Ifjú Kommunista szerkesztősége által a kisiskák részére a tavasz folyamán kiírt úttörő témájú pályázatra igen sok értékes munka érkezett be. A bíráló bizottság a következőket részesítette díjazásban, illetve jutalomban:

I. díj 1000.— Ft. Biró Dezső, Budapest.

II. díj: 800.— Ft. Bohus Erzsébet, Vác.

III. díj 500.— Ft. Kovács Éva, Eger.

Fényképezőgépet kaptak: Pasitka Bálint Szentes, Török Mária Hódmezővásárhely, Fekete Dezső Budapest.

Karórát kaptak: Kiss Zita Kaposvár, Benes Lajos Budapest, Budai István Kiskunfélegyháza, Uliczki Imre Sashalom.

Tábori felszerelést kaptak: Barbuti Géza Budapest, Zelniczky Erzsébet Budapest, Birkás Lőrinc Karcag, Lukács Endre Eger, Vaikai Emmi Baja.

Töltőtollat kaptak: Torma Imre Budapest, Horváth Béla Kisújszállás, Durucz Vilmos Mezőtúr, Szilágyi János Eger, Szelepcsényi Zoltán Eger, Kecskés János Budapest, Nagy Istvánné Nagykanizsa, Halász Magdolna Nagytétény, Karafiáth T. Anna Kétegyháza, Balás Dénes Kis-

CSÁTANI?

kelletlenül húzta maga után, mint akit rúgdosnak.

— Úgy, ahogy mondod — helyeselnek többen is. — Mikor aztán meghallották, mi van Pesten, jöttek egymás után, családostól... Ez a ló az enyém volt... Az a kocsi meg a komámé... Fogd meg fiam, aztán vigyük.

— És amikor újra kezdtük?! Azt kiabálták: „nézzétek, az anyja erre-arra, az öreg Vörös már megint tsz-t alakít. Meg kell lesni egyik este, aztán agyonütni". De én nem ijedtem meg — rázza izmos vén karját — azt mondtam: „ötvenhat éves vagyok, nem számít, ha agyonütnek is, gyerünk bele!" Megcsináltuk újra. Ismét elölről kezdtük. Most van 920 hold földünk. Vagyunk hozzá kilencvenen. Szereztünk állatokat, felszerelést. Ők ezalatt mit csináltak? Szakcsoportot szerveztek, beadtak két hold földet kertészetre, a másik tíz holdat megtartották, azon gazdálkodnak, a szakcsoportban meg élvezik az állami kedvezményeket. Majd aztán az ősszel, vagy jövő ősszel megint jönnek, hogy vegyük vissza őket. Hát én ebből nem kérek!

Úgy beletüzeli magát a szóba, hogy a veríték is kigyöngyözik arcán. Befejezésül pedig odavágja a vasvillát a földhöz, mintha rajta akarná kitölteni haragját. Aztán rámnéz, hogy ezután mondjak valamit, ha tudok.

— Meg kell nekik bocsátani! — ejtem ki hirtelen, de már szívnám is vissza, mert látom, rossz helyre talált.

— Igen! Ez a hivatalos álláspont! — csap le gúnyosan az elnök.

— Nem! Ez az én álláspontom!

Megdöbbenés. Így már más. Így már meghallgatnak, de azért látom az arcukon, a tekintetükön, hogy mást vártak egy újságírótól.

Leülünk a petrence tövébe, mert ülve mégiscsak könnyebb a beszéd, és tán még a szó is érthetőbb.

— Nézzék, — kezdtem némi körülírással — abban bizonyára egyetértenek velem, hogy ha fel akarunk építeni egy épületet, arra tető is kell, mert különben csak félig kész valami lesz, amibe beesik az eső. Építeni pedig úgy lehet, ha először lerakjuk az alapot, aztán felhúzzuk a falakat, és csak utána jön a tetőzet. De ez nem jelenti, hogy a cserép nem ugyanolyan fontos, mint a fal. Lehet, hogy girbe-görbe és kezdetben áteresztí a vizet, de idővel összeigazodik, eltelnek a rések, aztán úgy pászol, hogy megbontani is nehéz. Hát így vagyunk valahogy a szocializmus épülettével is. A fal már megvan. Nem lehet a tetőt lehagyni. Nem lehet, hogy egyesek örökre egyénileg gazdálkodjanak.

1021

A Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását — a Szegeden, a megyei párt- és tanácsszékház előtt elhelyezett Lenin-szobrot — november 5-én, bensőséges ünnepség keretében avatta fel Szirmai István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja.

LÁTOGATÁS KISS ISTVÁN MŰTERMÉBEN

— Hogyan indult művészi pályája?

— Tizenöt éves koromban mintáztam meg az első szobromat. Témája az volt, hogy egy kis gyerek kötőfékjénél fogva megpróbál visszatartani egy nagy lovat. 1948-ban kerültem a Képzőművészeti Főiskolára, ahol tanulmányaimat Kisfaludi Strobl Zsigmondnál, Mikus Sándornál és Pátzay Pálnál végeztem. Főiskolás koromban több pályázaton díjat nyertem.

— Kiállítások?

— Már főiskolás koromban szerepeltem kiállításokon. Önálló kiállításom csak egyetlen volt, 1953-ban, közvetlenül a főiskola elvégzése után. 1961-ben egyike voltam annak a tíz fiatal szobrásznak, akik kiállításon mutatták be alkotásaikat. Talán két év múlva ismét sor kerülhet egy önálló kiállítás megrendezésére. Magas mércét állítok magam elé ezen a téren is.

— Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművészt elsősorban mint a monumentális emlékművek, szobrok és portré-emlékművek alkotóját tartják számon. Nem alaptalanul. Ilyen művei — a teljesség igénye nélkül — a budapesti Dózsa-emlékmű, a diósgyőri Lenin-szobor, a debreceni Munkásmozgalmi-emlékmű, a tiszapalkonyai Generációk, a fonyódi Emberpár, a győri Petőfi-szobor, a szigetvári Tinódi-szobor, a szegedi Bolyaiak, a Janus Pannonius és az Apáczai Csere János szobrok, domborművek a Gellérthegyen és Pápán, a Fiatalok című szobor Fonyódon, a rézdomborítással készült Lovak című kompozíció Debrecenben és a Beszélgetők című szoborcsoport Kaposvárott. Az emlékművek sorába tartozik a szegedi Lenin-szobor, de az 1969-ben Budapesten felállításra kerülő Tanácsköztársasági emlékmű is. Azt jelenti-e ez esetleg, hogy véglegesen eljegyezte volna magát a monumentális emlékművek és szobrok alkotásával?

— Nem. Az csak látszat, hogy én ezen a területen vagyok erős. Én úgy érzem, talán nem is ez az igazi teljesítményem. Az általam készített portré-emlékműveknél már valamivel több a sajátos hang. Ezeknél a szobroknál arra törekszem,

hogy egészen jellegzetes formai motívumra „ültessem" a fejet. A szegedi Bolyaiaknál például a kezek adják ezt a jellegzetes formai motívumot. Míg az öreg Bolyai két kezének behajlított ujjai a Föld gömb alakúságára utalnak, a fiatal Bolyai kéztartása a világ végtelenségét szimbolizálja. Ahol igazán eredetire, újra vagyok képes — úgy érzem —, az az — épületplasztika. Nem tartom új műfajnak, hiszen művelték már a görögök és a rómaiak is, de a legkorszerűbbnek igen. Az épületplasztika feltámadását, mostani kibontakozását és későbbi virágzását törvényszerűnek ítélem. Demokratizálódik egész világunk, társadalmunk és maga a művészet is. Az épületplasztikai alkotások egyrészt emberi környezetté alakítják az építményeket, másrészt közvetlenül alakítják a környezetében élő embert azáltal, hogy szerkezeti elemként dekoratív funkciót is betöltenek. Korlátlan igények és lehetőségek egyengetik ennek a műfajnak az útját hazánkban is. Ismereteim alapján elmondhatom, hogy nálunk érte el ez ideig ez a műfaj a legmagasabb szintet.

— Saját alkotásai közül melyiket említené meg ebben a műfajban?

— A Vácott felállított „Végvári vitézek" például hatalakos szoborcsoport, de egyben térrács. Egerben pedig pillérfiguráim vannak.

— Mióta foglalkoztatja Lenin, mint téma? Hogyan született meg a szegedi Lenin-emlékmű?

— Már a főiskolán mintáztam Lenin-portrét és mint téma, azóta is foglalkoztat. Igen izgalmas munka megfejteni és ugyanakkor bemutatni az emberiség egy új korszakának ihletőjét, gondolkodóját, harcosát. A feladat formailag is izgalmas. Lenin sajátos fejét ma már néhány vonallal is érzékeltetni lehet, majdhogynem emblémaszerűen. Sok mindent elolvastam, amit róla, életéről megírtak. Lehet, hogy szokatlanul hangzik, de inkább az segített többet Lenin megismerésében és így megmintázásában is, amit ő maga írt, alkotott. Természetesen többször is megnéztem a róla szóló dokumentumfilmek gyűjteményét is. Kezdettől arra törekedtem, hogy kiemeljem a sablonokból, a megszokottból Lenin alakját, valamilyen gondolati elemet jelenítsek meg, de úgy, hogy az ne legyen *csak* szimbólum. Így alakult ki bennem a hasonlat: ha Leninre gondolok, a láng jut az eszembe. Ezt próbáltam a szegedi emlékműben megvalósítani. Ennek a szobornak a formája a lánghoz hasonlít, amelynek magva van, s amelynek a lobogását is megpróbáltam érzékeltetni. Arca derűs, a nagy cselekvés utáni lassan feloldódó feszültséget nyugalom váltja fel, két kezét leereszti a teste mellé. Az az állapot ez, amikor az ember elkészült valami nagy munkájával, művével és hátralépve elégedetten megnézi, szemléli. Nem az én feladatom eldönteni, mennyire sikerült ezt az elképzelést megvalósítani. Egyébként sem szeretek, nem is tudok a szoborról beszélni...

— Hogyan választották ki az emlékmű helyét, miért éppen a Rákóczi téren kerül felállításra?

— Dávid Károly Kossuth-díjas építészmérnökkel — akivel immár egy évtizede dolgozom együtt — több esetben jártunk Szegeden helyszíni szemlén. A legjobb megoldásnak a Rákóczi teret, a megyei párt- és tanácsház modern épülete előtti teret találtuk. Itt azonban általános térrendezésre volt szükség, mivel ezt a kemény, nagyon megszerkesztett épületet egészen lágy, japánkertszerű park vette körül. Most, a horizontális lépcsősor kialakításával létrejött az erősen vertikálisan hangsúlyozott épület ellentéte. Ebből a lépcsősorból emelkedik ki az emlékmű posztamense. Ez a térrendezés korszerű környezetet teremtett az épületnek, s mindezek együttvéve pedig az emlékműnek.

— Korábban rendszeresen részt vett a vásárhelyi őszi tárlatokon. Dél-Magyarországgal, a vásárhelyi iskolával rendszeres és erős kapcsolata volt. A utóbbi években nem jelentkezik az őszi tárlatokon. Azt jelenti ez esetleg, hogy megszűnt ez a kapcsolat?

— Dél-Magyarországgal, Vásárhellyel való kapcsolatom kialakulása egybeesik önálló szobrászgondolkodásom kialakulásával. Amikor a Dózsa-emlékműhöz kerestem modelleket, a Tükör utcai művésztelepen laktam. Ez az időszak nem csak hangulati alapozást, formai élményt jelentett számomra, hanem tartalmi, gondolati élményt is. Az öreg parasztemberekkel való találkozásaim, beszélgetéseim, vitáim során úgy éreztem, az agrármozgalommal találkoztam. Ezt követően valóban részt vettem a vásárhelyi kiállításokon. Most egy-két alkalommal nem jelentkeztem, mert — ismerve az őszi tárlatok nívóját — egyszerűen nem volt mivel. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy meg akarom szakítani a kapcsolatot a vásárhelyiekkel. A lazább kapcsolatért ennyiben vagyok én a hibás, de bizonyára ők sem vétlenek...

— Min dolgozik most?

— Jelenleg nincs megbízásom. Dolgozom a saját fejem után, nagy kedvvel kísérletezem. Amint a műteremben is látja, itt van a „Nővérek" című négyalakos

1021

SZABADTÉR

A GELLÉRTHEGYI JUBILEU

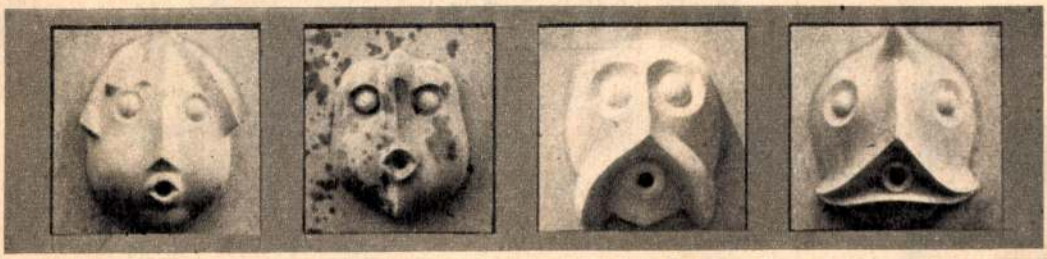

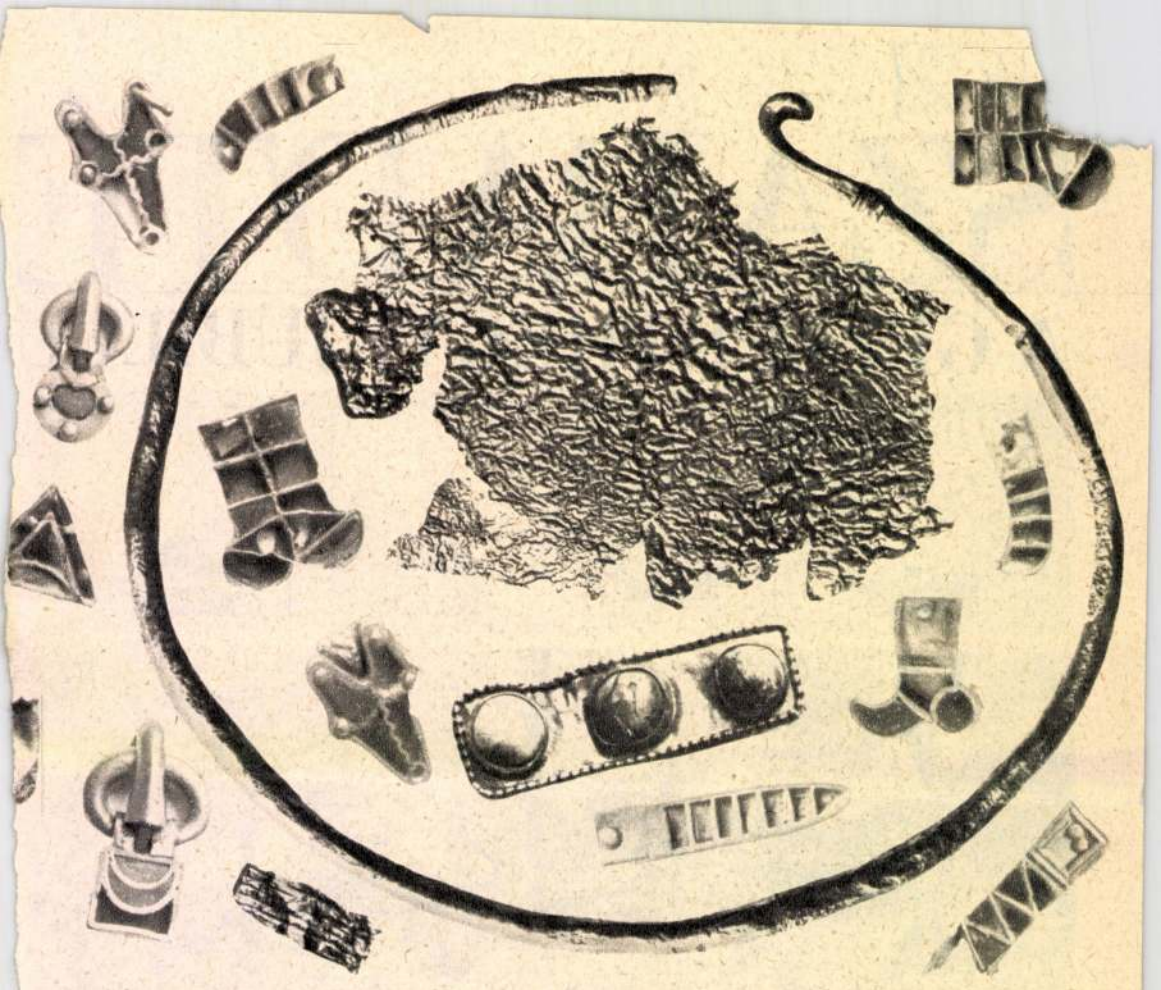

alkothatunk az eredeti gazdagságról. A gazdagság itt szó szerint értendő, mert az előkerült tárgyak mindegyike arany. Kard- és tőrmarkolatot borító lemezek, nyeregdíszek, köntösre varrt pitykék, csatok, csészék — mind-mind aranyból! Egy karika alakú nyakék egymaga csaknem fél kilót nyom! A nemesfém tárgyak egy részén mély tüzű piros almandin kőből* vagy áttetsző hegyikristályból készített az egykori ötvös díszítő berakást. A leletek formájának, stílusának, technikájának elemzése azt bizonyítja, hogy az V. század első felében készülhettek. Sajnos, a tárgyak helyzetét nem figyelték meg pontosan; az égési nyomok alapján azonban feltételezzük, hogy *hamvasztásos* sírból kerültek napvilágra. Hasonlókat Dél-Olaszországban is találtak.

A hunok temetkezési szertartásához tartozhattak a díszes, nagy bronzüstök is. A hun birodalom óriási kiterjedését szemlélteti az a körülmény, hogy Minuszinszk vidékén, egykorú sziklarajzokon szintén láthatók hasonló üstök. Hazánkban négy helyen találtak ilyet. Néhány Nyugat-Európába is eljutott a hun hadak nyomán.

A tudomány mai állása szerint *az eddig napvilágra került leletek alapján föltesszük, hogy Attilát elhamvasztották.* Arannyal ékes ruhájában, fegyvereivel, kedves tárgyaival együtt nagy máglyán elégették, hamvai fölé halmot emeltek.

Hogy merre éghetett a máglya »Isten ostorának« porhüvelye alatt, azt nem tudjuk. Valószínűnek tarthatjuk, hogy táborától nem vihették messze, ám a széles Alföldön vaktában keresgélni hiábavaló fáradság lenne. Ma még talán ezer dombos sírhalom (úgynevezett kunhalom) is áll, de ezek nagyobb részét más időkben emelték. Sok-sok régebbi halmot már láthatatlanná simított a szél meg a szántó ember szerszáma. Meddő munka lenne tehát a sír után kutatni!

Trogmayer Ottó
(szegedi Móra Ferenc Múzeum)

RI TÁRLAT

MI PARKBAN

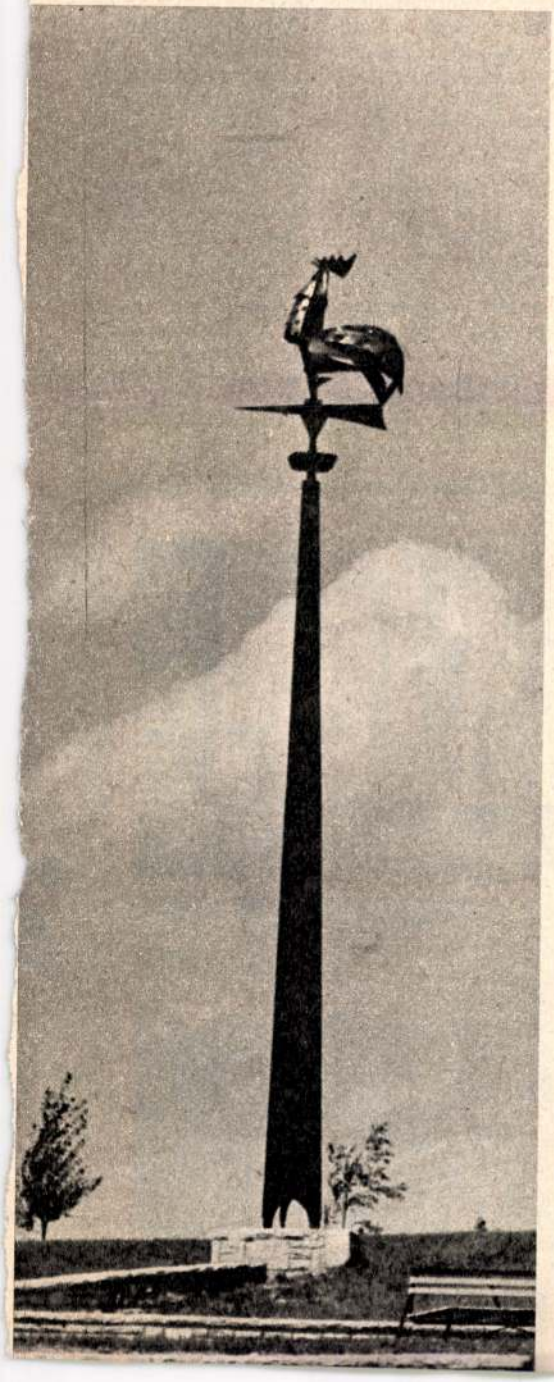

Borsos Miklós vízköpő fejfigurái
Tarr István leány szobra
Segesdy György alkotása: szélkakas

Fővárosunk a háború végéig szűkölködött igazán nagy parkokban. A nagyközönség elől elzárt Margitszigetet nem számítva a pesti oldalon csupán a Városliget és a Népliget, a budain a Városmajor volt méretében európai világvároshoz méltó »zöld tüdő«. A helyzet jelentősen megváltozott. A fővárosi tanács a Köztársaság térnek (a volt Tisza Kálmán térnek), a Tabán naphegyi lejtőjének, továbbá a Vérmező sík terepének korszerű nagy parképítő munkálatait követően a *Gellérthegy* tetejének a Citadellával tőszomszédos sivár, kopár környezetét is nagyszerű, tágas parkká változtatta. Mivel éppen 1965 tavaszára, a felszabadulás huszadik évfordulójára készült el, Jubileumi Park lett a neve. A jelentékeny parképítés földmunkálatai során legalább 20 000 köbméter földet mozgattak meg, és 7000 köbméter termőtelevényt terítettek szét a sok helyütt a dolomit kőzetig lekopott hegytetőn. E földmunkálatoknak megközelítően egyharmadát fővárosunk fiataljai végezték el társadalmi munkában, tehát munkabért nem igényelve, vakációs idejük nagy részét is örömmel, önként áldozva. Ezt az érdemüket a park bejáratától jobbra — a főváros felszabadulásának húszéves jubileumát megörökítő emléktábla alatt — elhelyezett okmány tudatja az utókorral.

Ha fentről, a Citadella fala mentén vezető útról sétálunk a park bejáratához, először is a fenséges panoráma nyűgöz le, amelynek képsorozatában a közeli Sas-hegy egybefonódik a Széchenyi-heggyel, folytatólag a János-heggyel és aztán a távol kékben tündöklő Hármashatár-heggyel. Közelről a park kertészeti kiképzésében, a közvetlen környezet változatos

szépségeiben gyönyörködünk. Négy- és hatszögletű virágágyak meg vízmedencék váltakozó rendje kapcsolja össze a park központi részét a teraszokkal, függőleges és tagolt parkrészekkel. A nagy kertépítmény tervezői — *Jancsó* Vilmos és *Krizsán* Istvánné — a történetileg kialakult két fő parképítő irányzatot kapcsolták össze a Jubileumi Park megalkotása során.

Az egyik a *tájképies* irány, amely a szabad természet világát tekinti alapnak, mintegy szervesen alkalmazkodva a természetes környezet adottságaihoz, az eredeti »nyerstáji« szépségekhez. Ilyen parkok épültek már ötezer évvel ezelőtt, az ősi sumér és akkád kultúra földjén, Mezopotámiában, ahol az első nagy palotáknak még a függőkertjeit is az egykori csodálatos szépségű cédrusos és olajfás ligetekhez hangolták. Ilyen díszkerteket formáltak az ógörög és a római villák teraszokat kínáló lejtős környezetében, és jóval később ezt az irányt követték az »angolparkok« építői is.

A másik nagy díszkertépítő iskola a *mértanias irányzat*, amelyben az építészet szigorú szimmetriás rendje az irányadó. Ez jellemezte az olasz reneszánsz kazettás beosztású, tökéletes szimmetriájú kertjét, vagy a francia »napkirály«, XIV. Lajos fényes barokk palotáját környező hatalmas parkját.

A Gellérthegy földrajzi helyzete, *természetes adottsága* nemcsak megengedte, hanem szinte már meg is kívánta, hogy a hegy hátán épült parkot a környező hegyek panorámájával összehangolva tájba illően formálják meg. Ezt kiegészítően az architektonikus kiképzéssel, tehát a mértanias szabályú építésmód érvényesítésével pedig a reprezentatív, nagyvonalúan ünnepélyes, jubileumi jelleget kívánták kifejezni. A két — voltaképpen ellentétes irányú — törekvés egyeztetését nagyon eredetien oldották meg. Következésképp nemcsak tágas szabadtéri pihenőhelynek és sok-sok gyermeket befogadó játszótérnek alkalmas a Jubileumi Park, hanem a főváros reprezentatív díszkertjének is, amely egyszerűsége ellenére is ünnepélyes. A felső teraszra szőnyegszerű virágdíszt terveztek, hogy a világváros látképének, a budai hegyeknek, a Duna széles ezüstös szalagjának és a bal parti síkságnak együttes panorámájához illő

Kiss István jubileumi dombormüve. Melky Ödön alkotásai: Urnák. Somogyi

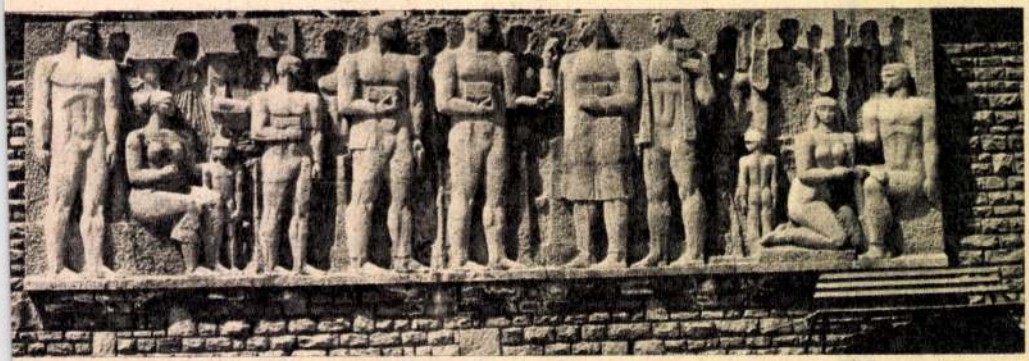

előteret kapjon a szemlélő. Minden pihenőhelyről pompás a kilátás. Imittamott egy-egy fát mintha következetesen azért is ültettek volna ide, hogy a távoli tárgyak tájképi méreteihez, arányaihoz valamiféle közvetlen hasonlítóalapul, természetes mércéül szolgáljon.

A gyerekek önálló birodalma a hegy eredeti katlanszerű terén épült három játszótér. Szerencsés megoldás, hogy ezeket a területeket a forgalmas utak nem érintik, a gyerekek játékát a felnőttek nem zavarják, de a gyerekek sem zajonganak a pihenni vágyó felnőttek körül.

LÁNY CSIKÓVAL

A parkban szabadtéri tárlat szoborműveit láthatjuk. Nem állítjuk, hogy mindegyik mű egyformán remekmű vagy mesterének legjava alkotóképességét jellemzi. De annyi bizonyos, hogy a *színvonalbeli különbségek ellenére* is mindegyik alkotás megokoltan került erre a helyre, és ha nem is egyformán szép, de *megközelítően egyaránt hasznos és célszerű a rendeltetésük.*

A főútvonalon szoborkompozíció fogad: *Somogyi* József alkotása. Téglány alakú vízmedence végén keskeny fekvő hasábon mint szobortalapzaton áll a *Lány csikóval.* A minden korban és környezetben elképzelhető, elnagyolt arcú, finom melldomborulatú leányka úgy hat tiszta szobrászi megoldásával, mint az érzelmi örömforrások örök kifejezője. Simogató keze alatt a »szilajság állata« annyira kedvesen hozzászelídül a leányhoz, hogy tekintete és testtartása láttán már csak allegorikusan érezzük állatnak. Finoman fejezi ki ez az egyszerűségében is nagyszerű, dekoratív könnyedségében is súlyos tartalmú szobormű az ifjúság szépségét. A lányfigura a kis medence fölött a park felé tekint. Közvetlenül mögötte ma még csak egy kis fa áll, messzi háttere a Sas-hegy lankás lejtőjű oldala szétszórt kertes házaival, a szélben hullámzó fákkal. Ha távolodunk a szobortól, a sima kék vagy a szélben tovasuhanó felhős égre rajzolódik a leány és a csikó alakja. Közelről a medence vizében tükröződik. A lányalaknak erőteljesen függőleges a törzse, a szoknya redőzete csak hangsúlyozza e függőleges vonalat. A csikó lá-

József szoborkompozíciója: Lány csikóval. A jubileumi park egyik pihenője (Bojtár Ottó felvételei)

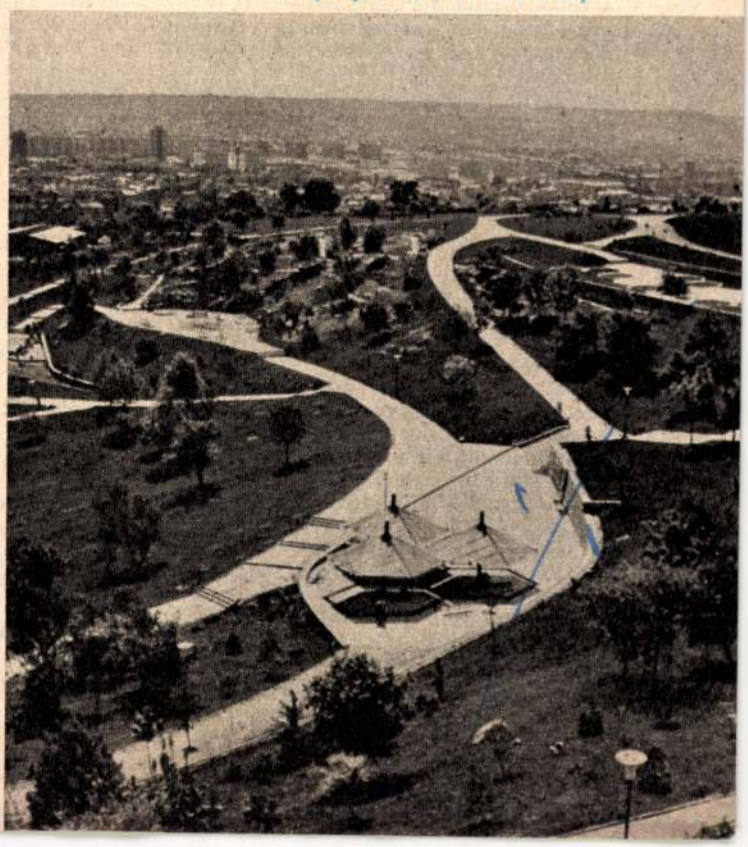

bai szinte csak hengerre egyszerűsített formák, törzse viszont ezeknek vízszintes megfelelője. A leánynak gyengéden a csikó felé nyúló karja bontja meg a szigorú, rácsszerkezetű rendet. A művész ezzel a természeti látvány és a tudatosan szerkesztett formaelemek egyensúlyát kívánta megteremteni. A messzi háttér fáinak és bokrainak ágas-bogas motívumaiból így válik ki az emberi alkotás, a természet öleléséből az emberi kéz szigorúan szerkesztett műve. A szobrász elsősorban azt a pontot kereste meg, ahonnan kiindulva elrendezte a tömegeket és a formákat a térben. A kibontott formák azután uralják a teret, a háttér esetleges természeti formáival szemben szinte mértani rendet teremtve. Hogy mennyire sikerült a szobrásznak szándékát megvalósítania, azt a szemlélőnek saját személyes átélésével, átérzésével kívánatos eldöntenie. (Arra nincs aranyszabály vagy minden alkotásra egyaránt érvényes törvény, hogy a természeti formáknak vagy a tudatosan szerkesztett formaelemeknek kell-e uralkodniuk egy-egy műalkotáson.)

A hagyományosabb természeti formákhoz szokott szemnek talán első látásra meghökkentők az erőteljesen tagolt formák és az izgatott felületű mintázásmód. Megérteni a szobor belső rendjét, a műalkotás sajátos törvényszerűségét, a művész szándékát esetleg hosszú folyamat. Somogyi József egyéb szoboralkotásai is általában magukon viselik a művész rendkívül jellegzetes, a test szerkezetét erősen hangsúlyozó formajegyeit. Egyszerre láttatja a test vázát és a vázon a feszülő formákat.

SZÉLKAKAS

A szobortól kanyargós út vezet az első játszótérre. Ott újabb szobor fogad bennünket. Nyolc méter magas, messziről fémtűhöz hasonló acélszerkezeten egy *szélkakas*, *Segesdy* György szobrászművésznek az alkotása. A kakas 130 centiméter magas, nem rozsdálló acélból hegesztett lemezdomborítás. Nemcsak dekoratív hatású, arányaiban is kitűnően megkomponált képzőművészeti alkotás ez, hanem *valóságosan funkcionáló szélkakas* is, tehát a széljárás szerint forog. Mégpedig golyóscsapágyon forog könnyedén, ahogyan a szél irányt szab neki. A tömegeket arányosan, helyesen osztotta el a művész. Segesdy György már hosszú évek óta alkotja lemezdomborítású szobrait. A vérében van az, hogy lemezben fejezze ki magát. Most is! Merész feladatot tűzött maga elé: pihekönnyűségű, tollal borított madarat jeleníteni meg súlyos fémanyagból szoboralkotásként, amelynek közhasznú funkciója is van. Sikerült! A szobor erőteljes tömeghatású, mégis könnyed. A tollazat formai megfogalmazása is kifejező. A test különböző részeit különbözőképpen munkálta meg a művész. A kakas taraja csipkézett vonalú, és a fölfelé tartott fejnek meglepő befejező motívuma kedves hetykeséget kölcsönöz a madárnak. A felduzzasztott nyaki rész a legerőteljesebb, ezt egyensúlyozza a farok és a szárny. Az állat karakterét telibe találta a művész. A többi parki szobortársától még abban is különbözik, hogy minden oldalról az égre íródik. S minthogy állandóan forog, mindenünnen kakasnak kell látszania. Még alulról is. A formaelemek hangulatkeltők. Egy csapásra, azaz hogy egy fordulatra máris megnyerik a néző tetszését. Ha az ember feltekint, akarva-akaratlan önfeledten is a szélkakasra mosolyog.

ÁLLATSZOBROK, VÍZKÖPŐK

Két lépcsővel lejjebb újabb gyermekjátszótér következik, és a homokban három egyforma, stilizált állatszobor áll: *Barta* Lajos szobrászművész játszótéri és játékszer-funkciót is betöltő állatszobrai műkőből. A kompozíció hármas ritmusa ad jó hangulatot a plasztikának. A legegyszerűbb formákra redukált kis szobrocskák — éppen egyszerűségüknél fogva — tág lehetőséget adnak a gyerekeknek a termékeny fantáziálásra. Most is: a középső figurát a hátán ülő fiúcska pusztán vágtató lónak képzeli. Játékpuskáját az állat fejéhez támasztva céloz, szúrós szemmel nézve a messzeségbe. A másik figurán két kislány ül egymás mögött elmélázva ... talán egy »sivatag hajójára« képzelik magukat. A harmadikat megnyergelni készül egy pöttömnyi fiúcska. A gyerekek, mint látjuk, birtokukba vették az »állatokat«, tovább is »fejlesztették« őket, szemet és szájat rajzoltak reájuk. Egyiküket sem zavarja az, hogy teljes az absztrakció, hogy a kőállat határozottan sem nem ló, sem nem bárány, sem nem kutyus, hanem akár mackó vagy fóka is lehet. Voltaképpen mindegyik lehet: kinek-kinek, a szeme, szíve, játékos kedve és képzelete szerint.

Kanyarodjunk el a játszótérről. Néhány lépcsőn egy újabb kertteraszra jutunk.

között szöglekkanunk. Ezekán *Borsos* Miklós egy-egy különös vízköpőjét állítottak fel. Érdekes ez a téma, és a művésznek is kedves. Firenzében kapott kedvet hozzá a mester, ahol — vallomása szerint — majdnem minden kapualj és terecske vízköpővel van ékesítve. Legtöbbjük csak egyszerű maszk. A mindig csobogó, kedves vízköpő figurák a formák végtelen gazdagságát és a fantázia szabad szárnyalását nyújtják: sellők, békák, víziállatok keveredtek bennük emberi lényekkel. De kötöttséget is jelentenek a művésznek. A műalkotásban az emberi képzelet csupán akként igazodik el, ha valamilyen természeti dologhoz kapcsolódik. Ha nem, marad a sivár geometria, az üres absztrakció. Az ilyen absztrakció Borsos művészetétől idegen! A gellérthegyi medencék kőkockáin megjelenő vízköpők emberi fejhez hasonló formák, és ezeket még karakterrel is felruházta: hol zord, hol kedves, hol játékos és vidám figurák. Formájuk világos és tiszta, még távolról is. Közelről az érdekes formai alakzatok az előttük levő víztükörben megduplázódnak, és vidám hangulatot teremtenek.

DÍSZKÚT

Jobbra fordulunk. Néhány lépcsővel lejjebb a széles teraszon hatszögletű virágágyakat és egy mészkőből faragott ivókutat találunk. A *díszkút* felső szintjén egy könnyed mozdulatban ülő nőt látunk. Kecses, szinte villanásszerű mozdulatot rögzített e szoborban *Tarr* István. A szobor hátrafordul, és messzire néző tekintete az őt szemlélőt is a dunai panoráma felé fordítja. A súlyos bronzanyagból, a szobrászat statikai törvényeit megtartva, könnyed mozdulatú figurát varázsolt a művész. A nézőre ez szinte magától értetődően hat, ámbátor a művésznek alighanem nagyon nehéz technikai feladatok, mérlegelések, számítások megoldása árán kellett kiérlelnie.

Mester Árpád építésztervező díszkútja nagyszerűen illeszkedik a szoborhoz és környezetéhez. A Citadella köríves falának a vízmedence kerek formája felel meg, a medencéből kiemelkedő építmény támfalszerűen kapcsolódik a darabosan megmunkált kőmellvédhez. Simasága azonban ellentéte annak. Szerényen alárendelt viszonyban marad az architektúra, hagyja érvényesülni, sőt kiemelni a szobrot.

MÚLT, JELEN, JÖVŐ A DOMBORMŰVÖN

De sétáljunk csak tovább! A város felé lejtő, lépcsős út vezet egy újabb pihenőhöz. Bal oldalt magas támfal emelkedik, benne *Kiss* István szobrászművész domborműve. A legnehezebb feladatot ő választotta. A jubiláló főváros lakosságának kívánt valami lényegbevágóan fontosat mondani, a szobrászat formanyelvén, a város történetéről, múltjáról és jelenéről! A dombormű belső síkján negatív plasztikával Budapest lakosainak múltját idézi: a munkanélküliséget, a háborút, az internáló tábort, a halált, a pusztulást. Elülső síkja, a pozitív plasztika a jelent és a jövőt foglalja magában: az építést, a munkát, a kultúrát, a családot, a pihenést, a békét. Sok töprengés, vívódás árán született ez a mű: a művész még ma sem érzi befejezettnek. Úgy véli, sokkal több értékes gondolat rejtőzik benne, mint amennyit a plasztikával el tudott mondani. Megpróbálta a montázs eszközével kifejezni magát, és valami teljesen újszerűt alkotott ebben a műfajban. Ezért a dombormű plasztikailag még nincs teljesen kiérlelve. Egyes részei sikerültebbek, így a jobb oldalon a pozitív és a negatív formák érthetőbben egészítik ki egymást, és tartalmilag is kifejezőbbek, mint a pozitívak.

A művész azt vallja — és e művével bizonyítani kívánja —, hogy az emberrel csak az emberi mértéknek megfelelő formák nyelvén lehet gondolatokat közölni. Vajon sikerült-e ez a művésznek?

Utolsó pillantásunk az enyhe lejtőn elhelyezett három karcsú amfórára siklik. *Mettky* Ödön gondosan készített munkáira. Dekoratív formák, ragyogó fehér foltok a zöld hegyoldalon...

Egy tanáccsal búcsúzom a kedves olvasótól: ha kellemes tavaszi sétára indul a Gellérthegyre, látó szemmel nézze meg a látnivalókat. Érdemes!

T. Riha Margit

AZ ÉLET ALAPJAI

A MOLEKULÁRIS BIOLÓGIA

V. A BIOLÓGIAI FEHÉRJESZINTÉZIS

A molekuláris biológia eredményeinek ismertetése során – miután bemutattuk az enzimfehérjéket – fölvetődött az a kérdés, hogy a fehérjék miképpen keletkeznek, hogyan szintetizálódnak az élő sejtekben. A fehérjeszintézisért „felelős" három óriásmolekulával – a messenger (hírnök) RNS-sel, a transzfer (szállító) RNS-sel és a riboszóma RNS-sel – előző cikkünkben (ez évi 18. számunkban) foglalkoztunk. Láttuk, hogy négyféle alapegységből – adenint, guanint, citozint vagy uracilt tartalmazó nukleotidokból – épülnek fel. Megismertük a nukleotidok „párképző" és „párválasztó" tulajdonságát, és néhány mondattal utaltunk a ribonukleinsavak szerepére is. Ezek ismeretében most már annak is utánajárhatunk, hogy a háromféle óriásmolekula miképpen hozza létre az élő sejtekben a fehérjéket. Ebben a cikkünkben a biológiai fehérjeszintézis részleteivel ismertetjük meg olvasóinkat.

Az aminosavak összekapcsolódásához energia szükséges

Arról már beszéltünk, hogy a fehérjék aminosavláncokból épülnek fel, amelyekben az aminosavak peptidkötésekkel kapcsolódnak egymáshoz. De ha az aminosavakat szobahőmérsékleten egyszerűen összekeverjük, sohasem alakul ki belőlük láncmolekula. Egyebek között azért sem, mert — mint minden nagyobb molekula szintéziséhez — a fehérjék felépítéséhez is *energiára* van szükség. A kémikus ezt az energiát — amikor mesterségesen épít fel óriásmolekulákat — hővel vagy elektromos árammal fedezi. Ezek az energiaforrások azonban az élő szervezet számára nem jöhetnek számításba.

A sejt *kémiai energiát* használ fel a fehérjék előállításához; ez az energia — az élővilágban általánosan — az *ATP*-nek (*adenozintrifoszfát*nak) nevezett szerves vegyület *kémiai kötéseiben* rejlik. Az energiát termelő folyamatok — például a szénhidrátok elégetése — ATP szintéziséhez vezetnek, az energiát igénylő folyamatok — például a fehérjeszintézis — ATP-t igényelnek.

A fehérjeszintézis során egy speciális enzim kapcsolja össze ezzel az energiát szolgáltató ATP-vel az aminosavakat, így azok már *reakcióképes* — »aktív« — állapotba kerülnek. Ezt a folyamatot az *aminosav aktiválásának*, a közreműködő enzimet pedig *aktiváló enzim*nek nevezzük. Húszfajta ilyen enzim található a sejtben, minden egyes aminosav számára egy-egy.

Az aktivált aminosav ekkor még nem hagyja el az enzim felületét, mert *ugyanez az enzim katalizálja* a *transzfer*, azaz a *szállító RNS*-molekulára való »átültetését« is. (A szállító RNS-molekula szerkezetével előző cikkünkben részletesen foglalkoztunk.) Ennek az egyik »nyitott« végére kapcsolódik, energiadús kötéssel az aminosav. Az ATP-ből származó energiára majd a peptidkötés kialakításához lesz szükség. (Azt már tudjuk, hogy körülbelül annyiféle szállító RNS van, ahány aminosav.)

Összefoglalva: *az energiatároló ATP, az aktiváló enzim és a szállító RNS közreműködésével kialakul egy aktív, szállító RNS-hez kötött aminosav-komplex* — és ez már készen áll a fehérjemolekula felépítésére.

A fenti folyamatok a sejt *citoplazmájának vízterében* mennek végbe. A fehérjeszintézis *többi* lépésére már a »munkaasztalon«, a sejt *riboszómáin* kerül sor. Ott használódik fel — miként ez a következőkben kiderül — a szállító RNS-hez kötött aminosav-komplex is.

A mához szólni

Kiss István

A legtermékenyebb szobrászok egyike. A gondolkodó, elmélyülő, szüntelenül keresés-kutató típusból. Elkészült műveiről már nemigen szeret beszélni. Amíg azonban fel nem rakja állványára a vázlatot, amíg hozzá nem lát a formáláshoz, amíg meg nem érlelődik benne mindaz, ami majdan alkotássá lesz — addig ezerszer végiggondol mindent, olvas és jegyzetel, tűnődik és vitázik, önmagában érlelgeti-hordozza, finomítja-csiszolja a bronzba, kőbe szánt mondanivalót. De mit akar leginkább, mit szeret legszívesebben közölni a világgal? Mi a művészi hitvallása?

Nagy kérdések — egy életmű tudhat csak igazán felelni rá. Egy lélegzetnyi beszélgetés semmi ehhez. Művészetének »profiljáról« így csak annyit mondhat: semmi nem izgatja jobban, mint a ma emberéhez szólni, kiemelni a történelemből — legyen az akár századokba tűnően régi, vagy még friss sebekben égő — tehát kiemelni, megfogni azt a pillanatot, amely örök aktuális, s ezért tanulságosan *m a i*. Ám művészete témájában sem pusztán visszanéző, noha monumentális alkotásainak jelentős része — Dózsa-emlékmű Budapesten, vértanúk Vácott, Lenin Szegeden, munkásmozgalmi szoborcsoport Debrecenben — valóban történelmet idéz. Mindemellett a család magasztos gondolata, a generációk örök változása, a dolgozó ember világformáló létezése Kiss István számára mindig téma, izgató feladat, kiaknázhatatlan lehetőség.

A szobrász, a mondani, újat és újat mondani akaró szobrász teremtő nyugtalanságával érkezik reggelente a műtermébe, hogy mindezekről szólni tudjon, ezrek, tízezrek közkincsévé tegye a művészi szépet, szobrai a közérthetőség maga választotta formanyelvén beszéljenek a világról a világnak. *(k)*

Sokoldalú cselekvéssel

Xantusz Gyula

Látni őt festőállvány előtt katedrán, íróasztal mellett, festegető munkások érdeklődő karéjában a nyári tokaji Tisza-parton. Olvasható a neve könyvek címoldalán, a képzőművészköri mozgalom alkalmankénti tanácskozásainak előadói között. A piktúra művelése és az ecset nyomán minden korokban feltárulkozó varázslatos világ megértetése elválaszthatatlan Xantusz Gyula egész tevékenységétől. Alkotni és az alkotást elfogadtatni, művészettel tenni és a művészet mellett értő szóval kiállni, ecsetet forgatni és szakértő tollal eligazítani az embereket a »miért szép?« világában — ez az ő ars poeticája.

Művészi és emberi vállalásnak egyaránt magasrendű, nemes program.

A munkásság művészeti díja ezt jutalmazza. Nem az [illegible] hirdetett progr[illegible] ahogyan tett [illegible] látványos, nem [illegible] bizonyára vannak tetszetősebb festői életutak — de örömeiben, eredményeiben, értékében ez semmivel sem kevesebb azoknál. Látni az érdeklődés nyomán fakadó értést, a művészet megszerettetése nyomán érzékelni az emberi kiteljesedést. Különösen a fiatalok világa vonzza Xantuszt, hiszi és vallja, hogy a művészetek — ezen belül a képzőművészet — magaslatai felé már ifjúkorban kell elindítani az embereket, ami egyben roppant felelősség is.

De vállalni kell, hiszen közönség, értő közönség nélkül mindenfajta művészet szárnyszegett madár. Munkássága nagyszerű példája a ma alkotója iránti társadalmi követelmény hűséges szolgálatának, a közízlésért sokoldalúan cselekvő művész életének. (k)

NÉPSZAVA
1968 MAJ 1
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Pesti Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

alán épp így zörget oltalomért egy ide-
az ablakán ...
adláson húzta meg magát első éjjel, a
mögött; de másnap a gazda kazlat ra-
kert végébe, kis barlangot ágyazott az
méternyi széleset-magosat s tán két-
hosszút, és azon túl ott töltötte napjait,
ötétedés után jöhetett elő egy kicsit le-
ni. Eszti is ilyenkor szökött ki hozzá, az-
szesszel, hogy ad a disznóknak ...
tartott sokáig az egész kínlódás, a he-
napra a németek puskalövés nélkül ki-
ték a falut, és estére bevonultak a szov-
apatok.

*

a télen megtartották az esküvőt, mi-
Esztin a baj meglátszott volna. Ő akkor
ilenc volt, a leány tizenhét. Negyvenöt
ra aztán megjött a gyerek is, az első, a
, és negyvenhatban a fiú.
oróki gyár csak lassan indult meg. A né-
sok kárt tettek a berendezésben, így
r azt kellett helyreállítani. A Dunántúl
avában dörögtek a fegyverek, amikor ők
ozzáláttak a boróki Ludány-híd újjáépí-
z, amit a németek persze szintúgy fel-
tottak. Ő itt fúrósként dolgozott, majd
ok csoportvezetője lett.
tendő derekára elkészültek a híd új-
vel, s akkor üzemlakatosként újból a
műhelybe került, azzal a feladattal,
hogy biztosítsa az itteni munkagépek üzemel-
tetését.

Negyvenkilencben az üzem kikölcsönözte Ágotabányára, a terjeszkedő bányaüzemhez, szerszámlakatosnak. De ott csak rövid időt töltött, épphogy megismerkedhetett a bánya speciális problémáival, vitték is vissza Borókra, motorszerelőnek. Két évig itt dolgozott, aztán meghalt a csoportvezetőjük; és a társai őt nevezték ki a helyére, mert, mint mondogatták, ilyen motorszerelő nincs még egy a szakmában. Innét vitték művezetői tanfolyamra ötvennégyben, s a rákövetkező esztendőben itt lett művezető. Nem volt még egészen harmincéves.

Hatvanban szóltak, hogy Patonán készül valami: házépítő kombinát és vegyigyár — nem volna-e kedve oda átmenni? Kedve ne lett volna? Akkor már éppen huszonegy esztendeje bumlizott minden áldott nap oda-vissza húsz—húsz kilométert — és igazán nem bánta volna, ha a közelben dolgozhat. Különösen, hogy lakást is ígértek. Nem a legelején éppen: az első lakásokra a távolból érkező embereknek lesz szükségük —, de egy-két éven belül ő is sorra kerül ... Emez, a lakás dolga talán

rülmények között kellett
tort egy év alatt összeh
De összehozta. Odah
egy kicsit a munkára,
kított — nem sokkal
országos mozgalmuk -
igen szép eredmény
vett néhány ezer form
odahaza is összehúzták a na
kerek egy esztendeig nem kap
Jancsit meg zsíros kenyérre fogtá
aztán meglett a két szép szoba. Egyike
gyerekek ízlése állította össze, világos színű,
modern bútorokból — de az ő szobájukban
Eszti ragaszkodott a kettős ágyhoz, az éjjeli-
szekrényekhez és a régimódi sublódhoz. Ezt
szokta meg, hiába. Egyedül a szentkép ügyé-
ben szólalkoztak össze; Eszti szeretett volna
egy szép Szűzanyát a közös ágyuk fölé — ez
ellen azonban a leghatározottabban tiltako-
zott.

»Értsd meg, szocialista brigád vezetője vagyok! A fiúk most már majd feljárnak hozzám. Mit szólnának ahhoz a képhez?!«

»Mit szólnának — legyintett Eszti. — Semmit! Nyugodj meg, az ő ágyuk fölött is ilyen lóg odahaza ...!«

Ebben az egyben azért ő győzött; a régi, kopott, elsárgult Szűzanyát nem hozták magukkal Patonáról, de újat sem vettek a vándorló képárusoktól, akik pedig eleget zaklatták őket az első időkben.

Esztike aztán, két évre rá, hogy ideköltöztek, férjhez ment; egy technikus vette el a gyárból. Lakást is kaptak, nem sokkal az esküvő után — itt laknak a harmadik keresztutcában. És ez nagyon jó — Eszti könnyen átjárhatott segíteni, amikor tavaly megjött az első kisunoka. Ferinek hívják, mint az apját. De a következőt, ha az is fiú lesz, Jánosnak nevezik majd, ezt megfogadta neki Eszti.

Éppen a negyvenedik születése napján tartották keresztvíz alá a kisunokát — de röhögött is rajta az egész műhely! »Ilyenkor még a fiát keresztelteti az okos ember, Janikám! — ordította Matolai János, a komája —, nem pedig az unokáját! Adtam volna én a lányomnak!«

Csak a vállát vonta fel.

»Mit akarsz, én is korán kezdtem. Húsz sem voltam, amikor Esztike megszületett.«

»Igaz — hümmögött Matolai. — De akkor legalább a fiadra vigyázz!«

No hiszen, vigyázhatott ... Holnapután lesz annak is az esküvője, s még ő sincsen huszonegy éves ... Hogy hová rohannak ezek a mai fiatalok?!

llemhelyére, s az
ávolról tompa zaj
ég.
valaki, az eget

gyúdörgés! Boró-

magában. Borók
róktól Fűzfő, föl-
romszög; két át-
c — a befogója
lométer. Két nap
elindul. Átvág a
mint a tenyerét.
émettel vagy ma-
yar katonasággal
ob nyilasokkal a
a falvakat. De ő
ti mellett. Ott a

ogy tartsák nyit-
- boróki levente-

A fáknak
Nem vagy
Életét me
Feleségem
Szemében
Mint tűzfa

Két lányo
Szívem fö
Nevetésü
Tenyerük
A tájnak
Nem vagy

Tamás Menyhé

Munka:
izmok s
lelkek n
lobogó n
ember h
kit igazá
csak a t
magasla
Verejték
tenyered
csontdb
az éjsza
szálakdo
halomba
fáradság
Megnyu
a szerszá
mikroszk
vasbeton
az eget-

1966 SZEP 1 8
1021

TALÁLKOZÁSOK A MŰVÉSZETBEN

3 Interjú Szen-en-Muttal és Kiss Istvánnal

A napokban két művésztől kértem nyilatkozatot a rovat számára — képzeletben.

Első interjúalanyomat *Szen-en-Mutnak* hívják, életkora mintegy három és fél ezer év, állampolgársága óegyiptomi, foglalkozását tekintve udvari építész, ismert alkotása Hatsepszut királynő sírtemploma Deir El-Bahariban.

Szen-en-Mut a berlini Staatliche Museen egyik termében fogadott. Ölébe vette Hatsepszut királynő gyermekét, a bájos kis Nefrure hercegnőt, majd kényelmesen elhelyezkedett egy kocka alakú gránittömbben, amelyből — mint a képen is látható — mindkettőjüknek csak a feje látszott ki.

— Mester — kezdtem —, ha nem veszi tolakodásnak: nem kényelmetlen abban a kockában kuporogni?

Lekicsinylően mosolygott: — Nálunk, régi egyiptomi szobroknál, soha nem a kényelmes testhelyzet és nem a természetes tartás a lényeg, hanem — és itt hangja ünnepélyessé vált — *a fenséges szilárdság, a zárkózott örökkévalóság.* Vagyis a *mértani formák.* Mi, egyiptomi szobrok, adunk a méltóságra, nem ugrálunk a kőben, mint azok az izgága, barbár görög szobrok. Nézzen meg engem — és büszkén kifeszítette kockaéleit —, rólam az első pillanatban látszik, hogy szabályos kőhasábból faragtak. Ez a hasáb örökkévalóságomat fejezi ki.

— Nem arról van szó inkább — kérdezem óvatosan —, hogy az egyiptomi művészek látásmódja primitív?

— Szamárság, akárki mondta. A mi államunkban a fáraó őfelségének abszolút hatalma volt. Először is, mert ő az isten fia, és halhatatlan. Nem beszélve arról, hogy a leggazdagabb ember, és sok katonájával meggyőzhette azt, aki ezt esetleg nem akarta elhinni. Ezt a rendszert nem lehetett megbontani, megbolygatni, olyan szabályai voltak, mint a mértannak. A mértan nálunk így kerül összefüggésbe a művészettel: művészetünkben is tiszta rendet akartunk tartani, azért ragaszkodtunk a geometriai formához. Ha én csak úgy hevergetnék, a lábam görbülete, a hátam hajlása, a keresztbe tett karjaim mindjárt rendetlenséget okoznának, úgy, mint a görögöknél. Ennél jobb a kocka: szabályos, megváltoztathatatlan, ha megbontjuk, vége az egésznek.

— És a domborműveik? Sokan azt mondják, ezeken éppen hogy szabálytalanul ábrázolták a dolgokat.

Ott is van szabály, csak nem olyan, amilyenre például a görögök meg maguk gondolnak. Nem az a szabály, hogy a kőbe faragott ember hasonlítson a valódihoz. Ha igazi embert akarok látni, kimegyek az utcára. A mi művészetünk a *rendet* akarta hirdetni, a törvényeket, amelyek megváltoztathatatlanok, mint mondottam. A rend pedig a domborműben *a legnagyobb felületek törvénye.* Ne szóljon közbe, mindjárt megmagyarázom, mi az. A dombormű, ugye, sík, a tárgyak viszont kiterjedtek, szélesek. Ha a kiterjedt tárgyat síkban akarom ábrázolni, úgy kell csinálnom, hogy a sík is megmaradjon meg a tárgy egésze se vesszen el. Ezért maguk meg a barbár görögök, megnéznek egy tárgyat egy helyről, s ami onnan látszik, azt a síkot kőbe másolják, a többit meg elsikkasztják. Hát ez így csalás. Mi több oldalról figyeljük meg a dolgokat, és a fontosabb oldalakat mind ábrázoljuk, egymás mellett, mint a mértankönyvben a kiterített kocka oldalait. Adjon egy darab papírt, majd megmutatom:

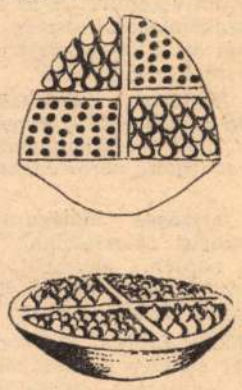

Például, ha oldalról nézek egy négy rekeszre osztott tálat, olyannak látszik, mint a maguk rajzán, az alsón. Igen ám, de így a felső része, a rekeszek alig látszanak! Ha viszont felülről nézem, egészében látom a rekeszeket, de nem látom a tál oldalát, pedig az is fontos. Mi tehát mind a két lehetőséget megrajzoljuk, felülről is meg oldalról is, és a kettőt összekapcsoljuk, mint a felső képen.

— Ugyanilyen rendet teremtettünk az ember ábrázolásában is, oda is bevittük a legnagyobb felületek törvényét. Ha egy embert szemből nézek, jól látom a szemét meg a mellkasát, de kevésbé látom a kilépő lábát és a csípőjét. Oldalról viszont a lábakat és az arcot megfigyelhetem, de a mellkast alig látom. Ezért mi a szemeket elölről, az arcot profilból, a mellkast szemből, a csípőt és a lábakat megint oldalnézetből ábrázoljuk:

Az ember formájú Ámon isten képe nem egészen olyan, mint az emberi alak a valóságban. De nem is azt akartuk, inkább az volt a fontos, hogy az ábrázolás törvényeinek megfeleljen, s ez a törvény tükrözze az áthághatatlan társadalmi és vallási örök szabályokat — mondta Szen-en-Mut, aki ezzel befejezte az interjút, mivel a múzeumőrök csengettek és vége volt a látogatásnak.

Másik „beszélgető" partnerem neve *Kiss István*, életkora 39 esztendő, állampolgársága magyar, hivatása szobrászművész, ismert alkotása a budapesti Dózsa-szobron és más emlékműveken kívül a gellérthegyi Jubileumi Park domborműve:

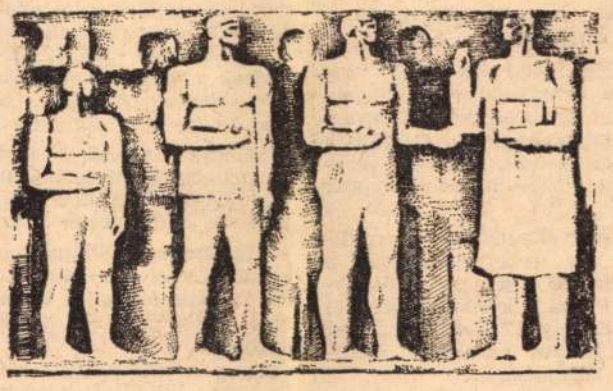

Csak éppen nem egyiptomi jelképeket, hanem téglát, könyvet — foglalkozási szimbólumokat — visznek! Egyébként fél · kifordított állásuk, a vállak négyszögletes megformálása nagyon az egyiptomi domborművekre emlékeztet.

— Mi az oka annak, hogy gellérthegyi domborműve az egyiptomi alkotások stílusát eleveníti fel? Ezzel azt akarja mondani, hogy alkotásának hasonló a tartalma is, hogy ugyanazt a hajdan öröknek tartott társadalmi rendet fejezi ki?

— Nem. A dombormű témája részben a múlt, részben a felszabadult Budapest, a felszabadult munka. A hátsó, bemélyített figurák idézik a múltat, az előtér jobban látható alakjai a mai életet kívánják megjeleníteni.

— De hát ezek az alakok éppolyan mereven lépnek, éppolyan mértani formába vannak szorítva, mint Ámon isten vagy a fáraók alattvalói! Mit jelenthet ma ez a régi ábrázolási mód?

Valami hasonlót, mint az egyiptomiaknál: a tiszta törvényszerűséget. A mi társadalmunkban — ezt szerettem volna valahogy elmondani a domborművel — mindenkinek megvan a helye, feladata, a mi rendünk is meghatározott, szervezett. Ezt a társadalmi rendet *a művészetben alkalmazott renddel*, vagyis az egyiptomiak által „feltalált" stílussal próbáltam érzékeltetni.

— Egyiptomban a rend végső fokon egyetlen embert, a fáraót szolgálta. Hol van ez mitőlünk?

— Szerencsére távol, ezt én is tudom. De a dombormű egészében nem is egyiptomi. Ha az volna, ez olyan hamisítás volna a művészetben, mint szóban azt mondani: nálunk óegyiptomiak élnek. A teljes dombormű ritmusa, a figurák aránya, nagysága, elosztása, a bemélyített alakok sora különbözik az egyiptomi domborművektől. Csak az alakok megformálása, a mértanias stílus emlékeztet Egyiptomra.

— Az emberek egy része nem ismeri az egyiptomi művészetet. Mit mondhat nekik az alkotás?

— Ugyanazt, mint másnak. Nem az egyiptomi hatást kell érezni benne, hanem *a menszerkesztettséget, a ritmust, a sokat emlegetett rendet.* És ezt — szeretném, ha így lenne — talán el is mondja a dombormű.

Rózsa Gyula

(Vagyóczky Károly rajzaival.)

NÉPSZABADSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÍREK

— **Dobi István,** az Elnöki Tanács elnöke táviratban fejezte ki jókívánságait Eduardo Frei köztársasági elnöknek a Chilei Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából. Péter János Gabriel Valdes külügyminisztert üdvözölte táviratában.

— **Harminchárom személyt jelöltek a Nobel-békedíjra.** A legesélyesebb jelöltek közt emlegetik U Thantot, az ENSZ főtitkárát és Danilo Dolcit, aki több évtizede harcol a szicíliai nincstelenek életkörülményeinek megjavításáért.

— **Dr. Gerhard Eisler** professzor, az NDK rádió-televíziójának elnöke és felesége, valamint Matthias Müller, a nemzetközi kapcsolatok főosztályának vezetője Tömpe Istvánnak, a Magyar Rádió és Televízió elnökének meghívására szombaton néhány napos hivatalos látogatásra Budapestre érkezett.

— **A 36. nemzetközi vegyipari kongresszust** Brüsszelben tartották meg, amelyen magyar részről dr. Mészáros Lajos, a szegedi egyetem docense és dr. Gáti Ferenc, az MTA tudományos munkatársa tartott előadást.

Gyémántláz

A brazíliai Minas Gerais állam egy kis falujának lakossága nyolc nap alatt 12 ezerről 20 ezerre nőtt. Az újonnan érkezetteket az a hír vonzotta oda, hogy a parasztok egy vízesés kiszáradt medrében nyers-gyémántot találtak, s ebből gazdag lelőhelyre következtetnek.

— **Földalatti épül Bécsben.** A tervek szerint 1978-ig épül majd ki a földalatti-hálózat négy vonala, amely átszeli a belvárost. Az építkezés költségeit a városi tanács különadó bevezetésével kívánja fedezni.

— *A SÁROSPATAKI VÁRMÚZEUMBAN hamarosan kiállítás nyílik a Rákóczi szabadságharc idejéből fennmaradt írásos és tárgyi emlékekből.*

— 90 IFJÚSÁGI BRIGÁD vesz részt a kongresszusi munkaversenyben a Diósgyőri Gépgyárban. Valamennyien a szocialista cím elnyerését, illetve megtartását tűzték ki célul maguk elé.

— **Motorkerékpárjával** összeütközött egy tehergépkocsival a IX. kerületi Gubacsi út és Timót utca kereszteződésénél Odré Károly 17 éves budapesti lakos. Súlyos sérüléssel szállították kórházba.

— **Befejeződtek a rizsszemlék** a Hajdú-Bihar megyei termelőszövetkezetekben. A termés-kilátások biztatóak; a termés több helyen felül lesz a holdankénti 15 mázsán.

— **Most jelent meg:** Shakespeare —Brecht: Coriolanus (Magyar Helikon). — Nemeskürty István: Ez történt Mohács után (Szépirodalmi). — Szabó Magda: Eleven képét a világnak — Fenákel Judit: Akvárium (Magvető). — Stépán—Földes: Küzdelem az alkoholizmus ellen (Közgazdasági). — Zubarjev: Együttműködés a korszerű harcban (Zrínyi). — Iskolások egészsége. Az orvos válaszol 5. (Medicina).

— **Elhunyt Lévai Miklós,** a KNEB gazdasági szakértője. Hamvasztás előtti búcsúztatása kedd délelőtt 11 órakor lesz a Rákoskeresztúri újköztemetőben.

— A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM több mint tízezer hallgatójának ünnepélyes tanévnyitóját szombaton tartották. A tanévnyitón megjelent dr. Horgos Gyula kohó- és gépipari miniszter, dr. Lévárdi Ferenc nehézipari miniszter és dr. Kiss Árpád, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke is.

— **Dr. Karel Raska** professzor, akadémikus, az Egészségügyi Világszervezet fertőző betegségek osztályának igazgatója dr. Szabó Zoltán egészségügyi miniszter meghívására néhány napot Budapesten töltött. Megbeszélést folytatott az Egészségügyi Minisztérium vezetőivel és az érdekelt szakemberek részére előadást tartott a járványügyi munka korszerű módszereiről.

— *A KŐSZEGI CONCORDIA KÓRUS az ausztriai Oberwartba utazott, ahol közös hangversenyt ad a vendéglátó város énekkarával.*

— **Az országos biológusnapok** tudományos ülésszakának második napján, szombaton, a vízszennyeződések hatásáról tanácskoztak Balatonfüreden.

— *TÍZEZER LÁTOGATÓ kereste már fel az idén a mezőkövesdi Matyó Múzeumot, amely újabb értékes darabokkal gazdagodott.*

— **Ötszázhúsz acélgyári munkás** összesen 170 liter vért adott önkéntesen a Salgótarjáni Acélárugyárban tartott véradónapokon. A véradáson részt vett a zagyvai bányaüzemhez tartozó Királytáró 57 bányásza is.

— ORSZÁGOS REKORDOT ért el az oroszlányi XXII-es akna építésén Kiss Imre 15 tagú aknamélyítő brigádja. A terv szerint havonta 35 métert kellene előrehaladniuk; legutóbbi eredményük 67 méter. Ilyen kiváló eredmény hasonló méretű vágatban még nem fordult elő a hazai aknamélyítésben.

— *A FELSŐTENGELICI természetvédelmi területről elindultak vándorútjukra a szürkegémek Az idén már 274 fészket számoltak meg a 70 holdas ősparkban, s egy-egy fészekben két-három fiókát neveltek fel.*

— **Félórás jégeső** pusztított Franciaország híres borvidékén, Beaujeu-ban és környékén; a jégverés tönkretette a termést.

— **Elütötte egy villamos** a XIII. kerületi Váci úton Szabó Jánosné 45 éves felsőgödi lakost; súlyos sérülésekkel szállították kórházba.

— **Szüreti autóbuszkirándulásokat** szervez az IBUSZ október 2-án Mórra, október 9-én a tokaji szüreti ünnepségekre.

— **Óra- és ékszerüzemet telepít Szekszárdra** még az idén a Fővárosi Óra- és Ékszeripari Vállalat.

— **A Fővárosi Autóbuszüzem** hétfőtől hétköznapokon nem közlekedteti a margitszigeti mikrobuszokat.

— **A Rákóczi úti Csemege Áruház** rekonstrukciója az Emke-aluljáró építkezésével egy időben történik. Keddtől novemberig csak az ABC jellegű önkiszolgáló részleg tart nyitva.

— **300 szótagos gyorsírókat** képező nyolchónapos tanfolyam indul október 1-től a Gyorsíró Szövetségben. Tanítás hetenként kétszer. Beiratkozáskor a félévi tandíj, 200 forint előre fizetendő. A tanfolyamra legalább 250 szótagos gyorsírók jelentkezhetnek (Budapest, V., Bástya utca 5. I. Telefon: 183—610.).

Oltalálatos szelvény nincs. *Négy találatot* 75 fogadó ért el, a nyereményösszeg a nyereményilleték levonása után 48 258 forint. *Három találata* 4485 fogadónak van, nyereményük 403 forint. A *kéttalálatos* szelvények száma 124 676, ezekre egyenként 18 forintot fizetnek.

— JÁSZÁROKSZÁLLÁS 600 ÉVES. A jubileum alkalmából ünnepi tanácsülést rendeztek; méltatták a tíz és fél ezer lakosú község múltját, felszabadulás utáni fejlődését. Az ünnepségsorozat ma gazdag programmal folytatódik.

Novemberben befejezik a

A Budaörsi utat a Nagyszőlős u
A Nagyszőlős utca és a Villányi u
szerűsíteni kell, annál is inkább,
észak-dunántúli, illetve a nyuga
egy részét a Budaörsi úton át a
Erzsébet-hídra kívánják terelni.
kaszát előreláthatólag határidő el
galom

Elkészült
a rákosi vasúti k

Foglalkozás körében elkövetett, súlyos testi sértést okozó gondatlan veszélyeztetés és a társadalmi tulajdonban különösen nagy kárt okozó gondatlan rongálás miatt adott ki vádiratot a *Fővárosi Főügyészség* az előzetes letartóztatásban levő *Fedor István* 52 éves mozdonyvezető és *Csiribár János* 21 éves fűtő ellen.

A vádirat megállapításai szerint június 16-án a Ferencvárosi pályaudvar szolgálatos mozdonyfelvigyázója közölte Fedorral, hogy járművével a Józsefvárosi pályaudvarról egy exportra készült motorvonatot kell elvontatnia Szolnokig. Megadta az útirányt is. Fedor ekkor azonban nem említette meg, hogy a kijelölt útvonal ismeretlen számára. Nem szólt arról sem, hogy *nem ismeri a szabályokat a Kőbánya felső—Rákos állomások közötti forgalmi rendről,* ugyanis ezen a szakaszon „baljárat" (a jelzések a menetirány szerinti bal oldalon helyezkednek el) van. A vonat továbbítását vállalta, de nem kért segítségül egy olyan embert, aki ismeri a vonalat, sőt beosztottainak megjegyzését (hogy nem ismerik az útvonalat) figyelmen kívül hagyta.

Elindultak Rákos irányába. Fedor és Csiribár nem figyeltek a térközjelző és a bejárati jelző állására, egymást sem figyelmeztették. *A „Megállj!" jelzés mellett berobogtak az állomás területére és összeütköztek egy másik — szabályosan haladó — szerelvénnyel.* A másik mozdonyon levő *Munkácsi István* és *Kavrilovszki István,* a motorvonaton levő *Szalontai György,* de maga Fedor, valamint Csiribár is megsérült. A súlyos

AJKA VÁROSI TANÁCS VB. ÉPÍTÉS-KÖZLEKEDÉSI OSZTÁLYA

PÁLYÁZATOT HIRDET

egy 1521 kulcsszámú csoportvezető főmérnöki állás betöltésére.

Feltétel: általános vagy építészmérnöki oklevél, fizetés a 116/1960. MüM. sz. utasítás szerint.

Jelentkezés írásban vagy személyesen.

LAKÁST BIZTOSÍTUNK

Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1021

1970. március 25, szerda

A FELSZABADULÁS ÉVFORDULÓJÁN

Felavatták a Belügyminisztérium hősi halottainak emlékművét

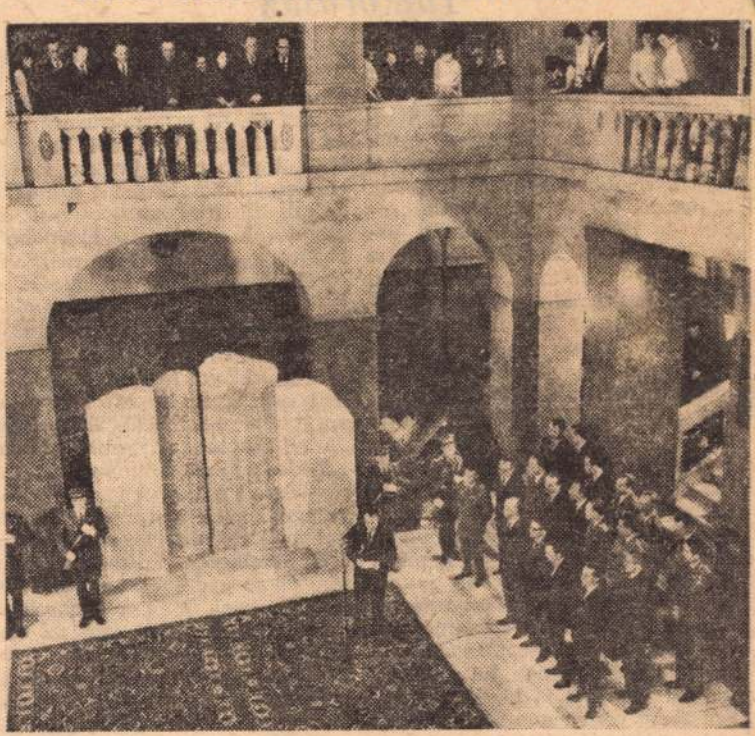

Benkei András belügyminiszter felavatja az emlékművet.

Kedden a *Belügyminisztérium* aulájában hazánk felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából felavatták a Belügyminisztérium hősi halottainak emlékművét. Az ünnepségen jelen volt *Benkei András* belügyminiszter, *Borbándi János*, az MSZMP KB osztályvezetője, *dr. Szakács Ödön*, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, *dr. Markója Imre*, az igazságügy-miniszter első helyettese, *Venéczi János*, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára.

Benkei András ünnepi beszédében megemlékezett arról a hősi korszakról, amikor a felszabadulást követő hetekben, hónapokban megszervezték *a demokratikus rendőrséget;* szólt azokról a munkás- és parasztfiatalokról, sorkatonákról, munkásokból és parasztokból lett tisztekről, akik *1956-ban, az ellenforradalom napjaiban a legdrágábbat, életüket áldozták a néphatalomért, a Magyar Népköztársaságért.*

— A szocializmus eszméihez hű magyar dolgozók büszkék a hősökre, akik nem tétováztak sikraszállni a néphatalom védelméért. Sok elvtársunkat gyilkolták meg az ellenforradalmárok, de áz igazságot, amelyért a hősök életüket áldozták, nem tudták elpusztítani — mondotta Benkei András.

Beszéde végén hangsúlyozta, hogy a többi fegyveres testülettel együttműködve, a Belügyminisztérium szilárdan őrködik hazánk biztonsága felett, és biztosítja a nyugodt, békés építőmunka feltételeit dolgozó népünk számára.

A felszabadulástól napjainkig a Belügyminisztérium állományából *233-an haltak hősi halált.* Az ő emléküket idézi a hősi halottak nevével teleírt két márványtábla és a dombormű, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása, amelyen egyetlen mondat áll: *Szerettétek a népet és meghaltatok.*

Az ünnepi beszéd után leleplezték az emlékművet, amelyen a Belügyminisztérium nevében Benkei András, *Rácz Sándor* vezérőrnagy, *Galambos József* vezérőrnagy és *Németi József* vezérőrnagy, belügyminiszter-helyettesek, a társ fegyveres testületek nevében *dr. Sajnovics János* vezérőrnagy, a polgári védelem országos törzsparancsnoka, *Szalai Zoltán*, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka, *Nagy György*, a munkásőrség országos parancsnokának első helyettese és *Gábor István*, a Magyar Partizán Szövetség alelnöke, valamint a Belügyminisztérium párt- és KISZ-szervezete helyezett el koszorút.

*

Az Egyesült Gyógyszer- és Tápszergyár dolgozói a felszabadulás negyedszázados évfordulója tiszteletére zászlót adományoztak a BM Tartalékos Tisztképző Iskola végzős növendékeinek. A gyár udvarán felsorakozott növendékek Benkei András belügyminiszter és dr. Lévárdi Ferenc nehézipari miniszter jelenlétében ünnepélyes külsőségek között vették át a nekik adományozott zászlót.

Partizántalálkozó Miskolcon

Kedden *Miskolcon*, a fegyveres erők klubjában a Borsod megyei pártbizottság és az MHSZ megyei vezetősége találkozót rendezett a *Borsodban* és *Miskolcon* élő volt partizánok részére. A megjelentek között ott voltak a legendáshírű *Mokán-komité* 1944-ben Miskolcon tevékenykedő tagjai is.

Részt vett a találkozón *Vaskó Mihály*, a megyei pártbizottság titkára és *Uszta Gyula* altábornagy, a Magyar Partizán Szövetség főtitkára is. Az egykori partizánokat *Bokor József* alezredes, az MHSZ megyei titkára üdvözölte.

A Budapesti Katolikus Békebizottság emlékülése

A Budapesti Katolikus Békebizottság kedden az Újvárosháza dísztermében hazánk felszabadulásának 25. évfordulója tiszteletére emlékülést rendezett, amelyen nagy számban vettek részt a főváros római katolikus lelkészei.

Az elnökségben foglalt helyet *Hantos János*, a fővárosi tanács vb-elnökhelyettese, *Miklós Imre* miniszterhelyettes, az Állami Egyházügyi Hivatal első elnökhelyettese. *Dr. Bánk József* megyés püspök, *dr. Szabó Imre* c. püspök, apostoli kormányzó, *dr. Semtey László* budapesti érseki helytartó is.

Dr. Horváth Richárd templomigazgatónak, az Elnöki Tanács tagjának megnyitója után *dr. Beresztóczy Miklós* prépost, az országgyűlés alelnöke beszélt az egyházon belül bekövetkezett változásokról, arról, hogy a régi feudális, uralkodó egyházból a népet, a békét, a szocialista építést szolgálni akaró egyház lett.

Ezután *Bodonyi Pálné* képviselőnő, a Hazafias Népfront budapesti bizottságának titkára tolmácsolta a népfrontmozgalom üdvözletét.

Dr. Zemplén György s. püspök, a központi szeminárium rektora beszédében kiemelte: a katolikus hívők készek részt venni a humanista fejlődés, a szocialista felemelkedés művében. Készek felajánlani munkájukat, fáradságukat hazánk további építésének szolgálatában.

ISKOL
7

Túlkorosak

Nevüket mindenki ismerte az iskolában. Legalább kétszer ismételtek osztályt, minden tízpercben csináltak valami galibát, s már a valamennyi létező intőt, rovót megszerezték. A tanárok reménytelenül legyintettek nevük hallatára. Ők voltak a túlkorosak, az iskola rémei. Aztán bekerültek a XI. kerületi Keveháza utcai iskola túlkoros osztályába. Itt a létszám 18—20 lehet maximálisan, a fiúk és lányok aránya csaknem azonos. A legfiatalabb tanuló már elmúlt 14 éves, a legidősebb közel jár a 16-hoz.

Kérdés: vajon szükség van-e túlkoros osztályokra? Elkerülhetetlen-e, hogy a tanulók egy része elmaradjon a korosztályától? Bizony, nem mindig. A 18 gyerekből egy sem gyógypedagógiai eset. Képességeik szerint a többségük normál osztályban is elérhetett volna közepes eredményt. Elmaradásuk oka a körülmények szerencsétlen összejátszása: a szülői gondatlanság, az áldatlan családi helyzet, s bizony nemegyszer a pedagógus türelmetlensége, mert idő előtt lemondott a gyerekről, a kényelmesebb megoldást választotta.

A szülők közt nincs egyetlen orvos, mérnök vagy pedagógus; a szülők zöme munkás. S 10 család körülményei igen ziláltak. Egy fedél alatt több házasságból származott gyerek él, a két szülőből csak az egyik az igazi, vagy az anya egyedül neveli a gyerekét. Érdekes, hogy a túlkorosak népes családokból származnak. Egyben 8, háromban 4, másik háromban 3 gyerek van. Ez különösen akkor sokatmondó, ha tekintetbe vesszük, hogy nem egy családban a válás az első gyerek megszületése után következett be. Testvér csak azokban a családokban nincs, ahol a szülő nem választott új élettársat. Hogyan érzik magukat otthon ezek a gyerekek? Vallomásnak beillő dolgozataikból másoltam ki néhány mondatot. Egy kislány írja:

„Nem szeretek otthon lenni, de megtalálom a módját, hogy ne unatkozzam." Egy másik: „A családunk nagyon ritkán van együtt. Sokszor hetekig nem látom apukámat." „Vasárnap is ritkán vagyunk együtt, mert apu mindig a haverjainál van, én meg a húgom állandóan csavargunk." Ez utóbbi kislány háromszor járta a hatodik osztályt; saját bevallása szerint is sokszor egy hónapig elkerülte az iskolát. Teljesen kivételes egy 15 éves fiú dolgozata, őt egyedül neveli a mama: „Fél öt felé már izgalommal várom, hogy mikor szólal meg a csöngő. A csengetésre rohanok ajtót nyitni, végre megjött a mamám."

A családi élet a legtöbbjüknél a közös televíziónézésben merül ki. Igen kevesen írnak arról, hogy otthon elbeszélgetnek velük a szüleik, érdeklődnek problémáikról, vagy éppen elviszik őket valahová.

Téves lenne ezek után azt hinni, hogy egyáltalán nem törődnek gyerekeikkel ezek a szülők. A túlkorosak öltözéke csinos, választékos, nem különbözik a többi tanulóétól. Életkoruk miatt bármelyiket kivehetnék már szülei az iskolából, elküldhetnék dolgozni, s 16 éves koráig estin folytathatná tanulmányait. De nem! Mind a 18 szülő ragaszkodik hozzá, hogy gyereke végezze el a nyolc általánost, s legyen szakma a kezében. Vajon jót tett-e a gyerekeknek az iskolaváltozás? Jobban érzik-e magukat a hasonszőrűek között? „Ebbe az iskolába igazán szeretek járni — írja az egyik fiú —, mert a tanárok kedvesek. A másik iskolában elkönyvelték, hogy nem tudok, s ha jól feleltem, akkor is csak jegyet kaptam. A gyakorlatin például kettest adtak a munkadarabomra, a pajtásom pedig, akinek kölcsönadtam, négyest kapott rá. Az egyik oroszórára tíz kártyát kellett készíteni. Én egyet belőlük otthon felejtettem, s ezért elégtelent adott a tanár. Aki egyet se csinált meg, annak csak azt mondta, hogy készítse el a következő órára." Bizonyára nem vélt sérelmekről ír, de az igazsághoz tartozik, hogy itt leszállították a követelményeket, ezért is tudták „felfedezni" őt.

A gyerekek legtöbbje nagyon kedvesen ír az iskoláról, őszinteségükben nem lehet kételkedni. „A mi iskolánk nagyon szép, élvezet ide bejönni, a tanárok nagyon rendesek." Aztán itt van egy vállveregető vélemény: „A tanárokkal meg vagyok elégedve!" És az örök kételkedő: „Én még nem láttam olyan gyereket, aki szeret iskolába járni. Még a tanárok se szeretnek, főleg ha van az osztályban két-három hülye gyerek is." Ezeket a véleményeket olyan gyerekek írták, akiknek múltjában néhány hét csavargás még nem is a legsötétebb folt. Jót tett nekik az új iskola, megszerették az esztétikailag is szép épületet, s a tanárok türelmes hozzáértése feloldotta gátlásaikat. Egy kicsit új életet kezdtek, tiszta lappal indultak.

Vajon a tanárok elragadtatott, lelkes hangon vallanak-e válogatott tanítványaikról? Az osztályfőnök 150 Ft pótdíjat kap, a gyengébb idegzetű tanárok díjmentesen idegbajt. Nevelési problémálkkal teljesen magukra maradtak, a szülőktől aligha várhatnak támogatást. Mégsem reménytelen vállalkozás ez. Igaz, verekedésre is sor került már órán, a tanár jelenlétében. Trágárságok gyakran röpködtek a levegőben. A legszolidabb dolog, ha a felelőt az osztály színe előtt valaki ordítva lehülyézi. A gyerekek idegrendszere elég labilis, gyenge perceikben sem istent, sem embert nem néznek.

A lányok-fiúk viszonya sem túl eszményi. A lányok panaszkodnak: „A fiúkat nem lehet kiismerni, az egyik pillanatban kedvesek, rendesek, a másikban már mindennek lehordanak minket. Felelni sem hagynak, az órán közbekiabálnak." Bizony, aki valamit tud, nem tartogatja sokáig. Nemegyszer kórusban kiáltják a választ a tanárnak. A lelkesedés ritka pillanatai ezek. „A fiúk ütik a lányokat" — panaszolják tovább. Még javaslatuk is van, ami az adott helyzetben nem is bolondság: „Az osztály légköre sokkal jobb lenne, ha a lányok és a fiúk külön járnának."

Ilyenek ők. Nem könnyű tanítványok. Ám együtt koránt sincs annyi baj velük, mint amennyire a régi iskolából hozott hírükből következtetni lehetett. A túlkorosoknak önbizalmat adott az új forma. Az egykori iskolarémei fegyelmezettebbek lettek, egy kicsit önmagukra találtak. S ami talán a legfontosabb, az ifjúkori bűnözés veszélyétől talán sikerült megóvni őket.

Igen tanulságos dolog, hogy kit tartanak ezek a gyerekek becsületes embernek. „Az a becsületes, aki rendesen dolgozik és nyugodtan rá lehet bízni akármit." „Becsületes, aki törődik a családjával. Leadja a fizetését a feleségének, s hazamegy, foglalkozik a gyerekeivel. A gyárban becsülik a munkáját. A lakása tiszta és szép."

Hosszan lehetne elemezni ezeket a véleményeket, ám a leglényegesebb dolog ezeknek a gyerekeknek a jövő szempontjából, hogy szerintük a becsületes ember nemcsak nem lop, de tisztességgel elvégzi a munkáját is.

Átányi Horváth László

Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
Budapest
1970 MÁR 25

Felavatták a Belügyminisztérium hősi halottainak emlékművét

Kedden a Belügyminisztérium aulájában felszabadulásunk évfordulójának tiszteletére felavatták a Belügyminisztérium hősi halottainak emlékművét, *Benkei* András belügyminiszter, *Borbándi* János, az MSZMP KB osztályvezetője, dr. *Szakács* Ödön, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, dr. *Markója* Imre, az igazságügyminiszter első helyettese; *Venéczi* János, az MSZMP budapesti bizottságának titkára, s a társ fegyveres testületek képviselőinek jelenlétében.

Az ünnepi avatóbeszédet Benkei András belügyminiszter mondotta, megemlékezve arról a hősi korszakról, amikor a felszabadulást követő hetekben, hónapokban megszervezték a demokratikus rendőrséget. *Azokról a munkás- és parasztfiatalokról, sorkatonákról, tisztekről is megemlékezett, akik 1956-ban, az ellenforradalom napjaiban életüket áldozták a néphatalomért, népköztársaságunkért.*

— A szocializmus eszméihez hű magyar dolgozók büszkék a hősökre — mondotta a többi között a miniszter. — Soha el nem múló fájdalommal és tisztelettel gondolunk a Belügyminisztérium mártírjaira, akik életüket nem áldozták hiába. *A Szovjetunió segítségével népünk úrrá tudott lenni az ellenforradalom felett,* s a párt irányításával megszilárdította a dolgozó nép, a szocialista építőmunka eredményeit és újabb jelentős sikereket is ért el.

A felszabadulástól napjainkig a Belügyminisztérium állományából 233-an haltak hősi halált. Az ő emlékük idézi a hősi halottak nevével teleírt két márványtábla és a dombormű, *Kiss* István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása.

Az ünnepi beszéd után leleplezték az emlékművet, amelyet elborítottak a kegyelet koszorúi.

százalékkal e
melékenység
ten 1,3 százal
csökkentést é
dulásunk 20. é
dított munka
nyeként jelen
kát végeztek
kapcsolódó m
is: *ötmillió fo*
takarítást érte

„Ige
a mű
versenye"

Öt évvel ezelőtt, 1965-ben a Magyar Kábel Művek akkori termelési felelőse, *Szabó Márton* a következőket mondotta:

— Volt időszak, amikor azt hittük, hogy munkaverseny csak a gépek mellett, fizikai munkások körében lehetséges. Megfosztottuk magunkat a legnagyobb lehetőségektől. De szerencsére ebben az esztendőben véglegesen bebizonyosodott számunkra, hogy a fizikai munkások munkaversenye mellett a műszaki brigádok versenye is igen fontos. Ma már tapasztalatból tudjuk, hogy *műszaki intézkedésekkel — üzemi szinten — akárcsak egy százalékos anyagmegtakarítás is sokkal többet jelenthet, mint egy-egy munkapadnál a két százalékos anyagmegtaka-*

roztak, hogy a boncolásos anyagvizsgálat közben megállapítják azt is, *milyen új technológiai eljárásokkal, esetleg új szabványok alkalmazásával — a gyártmányok minőségének megtartása mellett — lehetséges az anyagtakarékosság,* különösen a nagy értékű fémből, a rézből. A brigádnaplókba írt adatok és bizonylatok tanúsítják, hogy a jubileumi munkaverseny kapcsán ilyen módszerrel 900 ezer forintot takarítottak meg. Tíz gyártmányfajta boncolási vizsgálatát végezték el, s lehetőséget teremtettek az anyagnorma megváltoztatására is — az új technológiával.

„Ma már 14 műszaki brigád működik"

Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 MÁR 25

NÉPSZAVA
Budapest

1021

Felavatták a Belügyminisztérium hősi halottainak emlékművét

Benkei András mondott ünnepi beszédet

Kedden a *Belügyminisztérium* aulájában hazánk felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából felavatták a Belügyminisztérium hősi halottainak emlékművét. Az ünnepségen jelen volt *Benkei András* belügyminiszter, *Borbándi János*, az MSZMP KB osztályvezetője, *dr. Szakács Ödön*, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, *dr. Markója Imre*, az igazságügyminiszter első helyettese, *Venéczi János*, az MSZMP budapesti bizottságának titkára. Ott voltak a társfegyveres testületek képviselői, valamint a hősi halottak hozzátartozói is.

Benkei András belügyminiszter ünnepi beszédében megemlékezett arról a hősi korszakról, amikor a felszabadulást követő hetekben, hónapokban megszervezték a demokratikus rendőrséget, s rövid idő alatt nagy eredményeket értek el a közrend és közbiztonság megteremtésében, megszilárdításában. Szólt azokról a munkás- és parasztfiatalokról, sorkatonákról és parasztokból lett tisztekről, akik 1956-ban, az ellenforradalom napjaiban a legdrágábbat, életüket áldozták a néphatalomért, a Magyar Népköztársaságért.

Beszéde végén hangsúlyozta, hogy a többi fegyveres testülettel együttműködve, a Belügyminisztérium szilárdan őrködik hazánk biztonsága felett és biztosítja a nyugodt, békés építőmunka feltételeit dolgozó népünk számára.

A felszabadulástól napjainkig a Belügyminisztérium állományából 233-an haltak *hősi halált*. Az ő emléküket idézi a hősi halottak nevével teleírt két márványtábla és a dombormű, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása, amelyen egyetlen mondat áll: *„Szerettétek a népet és meghaltatok."*

Az ünnepi beszéd után leleplezték az emlékművet és elhelyezték a koszorúkat. *(MTI)*

Negyedszázad a tudás előcsarn

Sok-sok szociológus, hivatásszeretettől fűtött fiatal pedagógus járta a harmincas években az iskolákat. Sorra vették a tanyák eldugott, sárfalakból ragasztott épületeit, jártak polgári iskolákban, ipariskolákban; ezerféle megfigyelésükből rajzolódik ma elénk a felszabadulás előtti iskoláztatás képe.

Akkor, amikor *Móra Ferenc* a tanyai iskolák képét rajzolgatva azt írta: „*Nem a tanítót okolom én, nem az embereket — hanem a rendszerben kell valami hibának*

lődött a Budapesti Műszaki

ettség — mesgyéjét a fia- alok, akár jó szakmun- ások lesznek, akár egye- emen tanulnak tovább.

Igen szépen, igazan fo- almazza meg korunk is- olarendszerének leg- zebb, haladó jellemzőit Németh László egyik esz- zéjében: „*Az iskolare- ormok hosszú sora... az skola természetében rej- ő igazságot a társadalmi gazságosság követelmé- nyével tágította ki. Az ktatás előcsarnokába mindenki beléphet, s lép- csőin addig és oda jut fel, ameddig képessége viszi és ösztökéli; a szocialista iskola ezt az alapelvet nagyjából megvalósítot- ta...*"

Hogy ma nincs beíratá-

1021

A szobrászművész vallomása

Pályájának kezdete óta a nagy szabadtéri kompozíciók foglalkoztatják. Monumentális kompozíciói, emlékszobrai azonban nem csupán formai, hanem lélektani nagyság

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész.

kellékeivel is rendelkeznek. Felsorolni is sok alkotásait; az emlékműveket, szobrokat, portré-emlékműveket. Ha az alkotóról beszélünk, feltétlenül meg kell említeni a budapesti Dózsa-emlékművet, a debreceni Munkásmozgalmi emlékművet, a tiszapalkonyai Generáció-kat, a fonyódi Emberpárt, a győri Petőfit, a szigetvári Tinódit, a szegedi Bolyaiakat, Janus Pannoniust és Apáczai Csere János szobrát, a diósgyőri és a szegedi Lenin-szobrot, és a Tanácsköztársaság emlékművet, amelyért hazánk felszabadulásának 25. éves évfordulóján Kossuth-díjjal tüntették ki. Kiss István 42 esztendős, nemzedékének egyik legtevékenyebb és legsikeresebb tagja.

Kevés embert hallottam olyan szépen beszélni a Kommunista kiáltványról, mint Kiss Istvánt. Tudom, milyen nagy élményt jelentett számára a mű mondanivalója, logikája, stílusa. Megtiszteltetésnek érzem ismerni egész eddigi életét, tevékenységét. Egyszer ezt mondta nekem:

— Lenin, mint téma, már főiskolás korom óta foglalkoztat. Igen izgalmas munkának tartom megfejteni, ugyanakkor bemutatni az emberiség új korszakának ihletőjét, gondolkodóját, harcosát. Sok rajz, vázlat előzi meg a szobrokat. Azt tartom, hogy a feladat formailag is izgalmas. Lenin sajátos helyét ma már néhány vonallal is érzékeltetni lehet, majdhogynem emblémaszerűen. Sok mindent elolvastam, amit róla, életéről írtak, legjobban mégis Lenin írásai segítenek a megismeréshez. Többször megnéztem a Leninről készült dokumentumfilmek gyűjteményét. Kezdettől arra törekszem, hogy kiemeljem a sablonokból, a megszokottból Lenin alakját, valamilyen gondolati elemet jelenítsek meg, de úgy, hogy az ne legyen csak szimbólum. Így alakult ki bennem a hasonlat, ha Leninre gondolok, a láng jut az eszembe. A szegedi Lenin-szobor formája a lánghoz hasonlít, amelynek magva van,

Lenin-szobor a Lenin Kohászati Művek előtt.

amelynek lobogását is megpróbálom érzékeltetni. Lenin örök témám marad, mint ahogy az emberiség, maga az Ember is...

Amikor a Kossuth-díj átadása alkalmából a sajtó nyilatkozatra kérte, a következőket mondotta:

— Az emberiség sorsa foglalkoztat, mint embert és mint művészt is. Úgy gondolom, a fejlődés egy folyamat, mely mindig előre megy, ámbár időnként kitérőkkel. Nem hiszem, hogy az emberiség önmagát fenyegeti, bár egyedeiben lehetséges, hogy igen. Más szóval, hiszek a fejlődésben, abban, hogy az emberiség egy kicsivel mindig jobban csinálja, mint azelőtt. Ez a hit határozza meg az én alapállásomat. Legalábbis ebből a nézőpontból tudom csak magamat és a világot látni.

Oravec János

... a legnehe-
zebb problémákon is. Itt, a kohóüzemben sokszor előfordul velünk is, hogy egy-egy üzemzavar fizikailag és szellemileg minket is nehéz helyzetbe sodor. Érezzük felelősségünket, tudjuk, hogy az üzemzavarok milyen óriási károkat okozhatnak. Ilyenkor pattanásig feszülnek az idegek. De mivel emberek vagyunk, a legtöbbször sikerül legyőzni az anyag, vagy valamelyik berendezés rakoncátlankodását. Úgy gondolom, Lenin talán egész életében ilyen idegfeszültségben, ilyen felfokozott lelkiállapotban élt, dolgozott.

Matuscsák Józsefné,

a felsőzsolcai Szabadságharcos Tsz kertészeti brigádvezetője:

— Mi most Lenin elgondolása szerint élünk, és jól élünk. Ő volt az, aki a szegény népet földhöz juttatta. Mi most tovább visszük a harcát. Sok ilyen ember kellene, mint ő volt, hogy a mi világunk még jobb legyen, és soha meg ne szakadjon...

Vajnorák Ferenc,

a lyukóbányai szocialista frontbrigád vezetője:

— Nem tudom miért, ha Lenin nevét hallom, nekem mindig az a villamosítási terv jut eszembe, amit akkor alkotott, amikor még ki sem hült a forradalom heve. Ez a nagyszerű ember akkor elindított valamit, amelynek javaiból mi is részesülünk, s amelyet mi is folytatunk. Amikor Szovjet-Oroszországban a villamosítás következtében a falvakban is kigyúltak a lámpák, a nép úgy ne-

Lenin a legolvasottabb író a ták. E kiadások egy része lát lításán is.

... vezetek. Munkám minden percében érzem a ... mit ... ére ... óri... dít... Ha... ség... elf... től...

Sz...

... cia...

... mo... ho... em... Tu... az... ho... vo... ze... zetekben, meg harc közben is tanította, nevelte az embereket.

Tóth István,

a Borsod megyei Állami Építőipari Vállalat szocialista kőművesbrigád vezetője:

— Nekem legjobban a szerénysége, az egyszerűsége tetszik Leninben, az, hogy soha nem szégyellt tanulni a munkásemberektől. Ritkaság, hogy egy ember egész életét így fel tudja áldozni egy eszme megvalósulásáért. Láttam fényképen azt az egyszerű faházat, amelyben Lenin született és gyermekkorát töltötte. Mi most itt, Miskolcon házgyári elemekből egész új

— Emlékszem a háború borzalmaira, és a férjem is a fronton ment tönkre. Há... 7 éve ... i vál... it je... n, mit ... udom, ... ízelme ... ívással ... ághoz. ... egyik ...

...án,

...s Ter... orosa:

... azt a ... es volt ... izmust, ... zabadí... t is. Az ... eszme, ... nió segítségével építjük mi is a szocializmust. Mi most jól élünk. Éljünk örökké ebben a rendszerben. De ehhez mindannyiunknak még többet kell tenni.

Papp Árpád,

a Borsodnádasdi Lemezgyár hengerésze:

— Nézze, Leninről sok mindent el tudnék most mondani. Negyvennégy esztendős vagyok, és 1945 óta, — amikor beléptem a pártba — hallok róla, olvasok tőle. Nekem Leninnek a munka iránti hallatlan tisztelete tetszik a legjobban. Az, ahogyan ő fáradságot nem kímélve dolgozott, ahogyan tisztelte a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPTÁ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-976
1970 ÁPR 2 2.
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

Kiss István

1970 ÁPR 14

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Dunaújváros

☐ **A jubiláris tárlat anyaga** az elmúlt héten Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész négy kisplasztikájával — a Sejt (bronz), Végváriak (bronz), Munka (krómacél) és Fázó (bronz) című művekkel — bővült.

1971

Kiss István
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1990 MÁR 17

MAGYAR NEMZET

Budapest

A Lánchíd új fényköntöse

Budapest már eddig is hangulatos esti városképe újabb látványossággal gyarapszik: *hazánk felszabadulásának negyedszázados évfordulója tiszteletére díszkivilágítást kap a főváros több jellegzetes pontja.*

A legnagyobb feladatot a Lánchíd kivilágítása jelentette. A szakemberek választása — több megoldási lehetőség közül — az úgynevezett *„pontvilágításra"* esett. A láncívekre és a korlát hosszában a hídpályára több mint ezer kisméretű lámpatestet helyeznek el. A kapuzatok eddigi, hagyományos világítását megtartják, s jódlámpák fényével erősítik. A Lánchíd fényköntöse több mint egymillió forintba kerül.

A Bécsikapu kivilágítását ugyancsak fénysorokkal oldják meg. Kiss István szobrászművész tanácsköztársasági emlékműve és a felvonulási téren álló vöröskatona is díszkivilágítást kap.

...lyes ... rikai úti idegsebészetre, feleségét a rendőrség őrizetbe vette és büntető eljárást indított ellene.

— **Birendra nepali trónörökös** szombaton nőül vette Aisvarja nepali hercegnőt, az egykor befolyásos, de a királyi ház által visszaszorított Rana törzs leszármazottját. Az esküvői szertartás az eljegyzéssel együtt egy hétig tartott, s a házasságot a csillagok állásának legkedvezőbb pillanatában, szombaton reggel öt óra előtt 17 perccel nyilvánították érvényesnek.

— *A VILÁG LEGNAGYOBB GARÁZSÁNAK építését megkezdték Chicagóban. Ebben nem kevesebb mint 9250 autó számára lesz hely. A garázsban elektronikus berendezések szabályozzák majd a forgalmat és tartják nyil-*

Kiss István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

1970 FEB 6
1021

2

Magyar vezetők ajándéka

Berlin. (MTI). Kádár János és Fock Jenő berlini tartózkodása alkalmával meglátogatta az Október 7 szerszámgépipari kombinátot.

E látogatással összefüggésben dr. Nagy Lajos, a Magyar Népköztársaság berlini nagykövete csütörtökön átnyújtotta Wolfgang Biermann-nak, a kombinát vezérigazgatójának Kádár János és Fock Jenő elvtársak ajándékát, Kiss István „Proletár' című szobormüvét.

Wolfgang Biermann az ajándékot megköszönve elmondotta, hogy az üzem dolgozóira mély benyomást tett a magyar vezetők látogatása. Különösen jól esett nekik a látogatás protokollmentessége és a magyar vezetők közvetlensége.

árgyaló küldöttségének ve-
dvözli a Francia Kommu-
ngresszusán. A képen bal-
pviseletében.

(Telefoto — AP—MTI—KS)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 136-066, 337-748, 340-776

Kiss István

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Miskolc

1970 JAN 21

so szakmat is adó évfolyam.

DUNAÚJVÁROSBAN a Lenin-centenárium alkalmából Lenin-szobrot avatnak. A három méter magas, impozáns szobrot Kiss István Kossuth-díjas művész rézlemezekből készíti. A szobrot a város főterén, a Lenin téren állítják fel.

1001

iss István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 1981 DEC 20

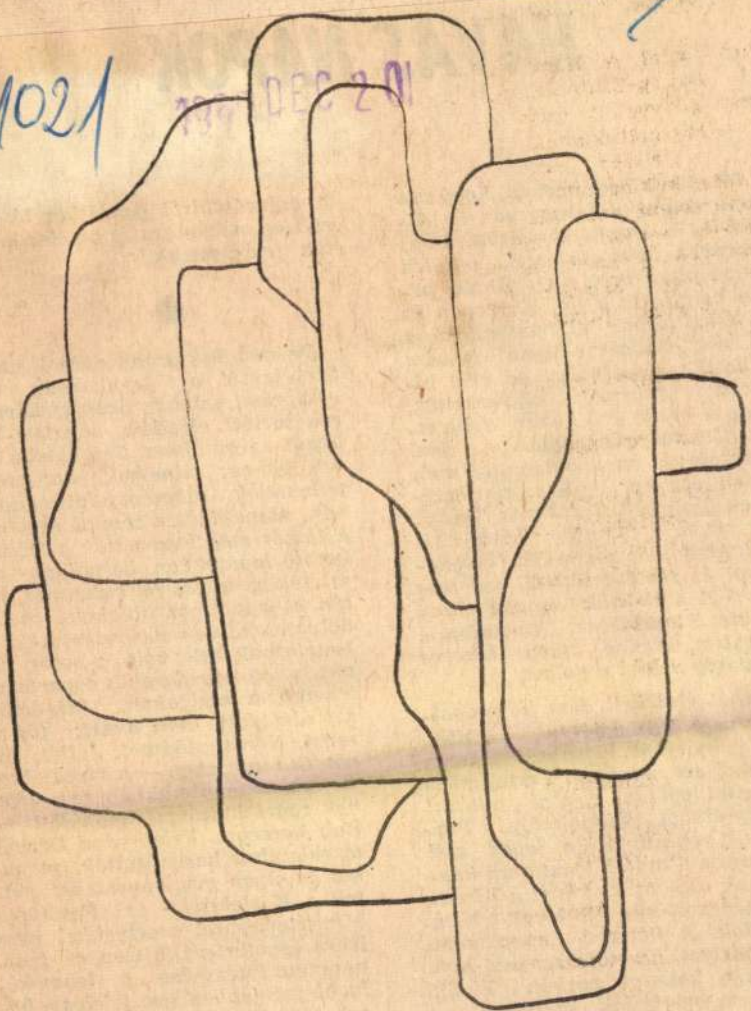

Kiss István: Kompozíció

HA

Mindig is gyanítottam lami ritmuskülönbség v föld és a Dunántúl kö recenben ónos eső esett csupa plusz volt, a Dun dig betemette a hó. Ka Kisújszálláson eltemetnetlek a holtakat, Badacsonytomajban nem vállalták a szállítást. Az erre hivatott szakértők kijelentették, hogy a vállig érő hóban lehetetlen feljutni a hegyoldalon levő temetőig; a megboldogultat méltatlan, esetleg mulatságos helyzetek fenyegetnék. Ne is kísérletezzenek a tomajiak: amíg nem lesz jobb idő, semmiféle meghalásról és temetkezésről szó sem lehet. A szakértők egyike hozzátette: legalábbis hivatalosan. Privátim, esetleg, meg lehetne valahogy oldani a dolgot.

Tehát élni kell. Nos jó, próbáljuk meg. Közlekedjünk. szállítsunk, járjunk-keljünk. Hanem könnyű ezt mondani. Tessék megpróbálni például eljutni autóval Veszprémből Várpalotára. Trabantok repkednek a jeges szél szárnyán. Gazdáik izgatottan kapkodnak utánuk. Öskünél a hómaró megevett egy fél lovat. Nem tréfálok. A hómaró ment-ment a viharban, vezetője semmit sem látott a kavargó porhón kívül, mígnem mégiscsak észrevett valamit: vércseppeket a levegőben.

De nézzünk szebb dolgok után. Színésznők a hóviharban. A veszprémi színház Székesfehérváron tartott előadást, hazafelé elakadt az autóbusz. Tizenheten ültek benne; színészek, statiszták, műszakiak, szépséges primadonnák. Menekülésre semmi remény. Éjfélkor még bizakodtak a felszabadító lapátokban, hajnalban elszívták az utolsó fél cigarettát, aztán a jégvirágos ablakok mellé dőlve csendesen elszenderedtek. A benzintank tele volt, a sofőr fűtött, s így egy darabig zavartalan lehetett a nyugalom. Mindenki azt álmodott, amit akart; főszerepet, Nórát, Ádámot, Júliát, Jágót, Cyranót vagy — a megátalkodottak, akik álmukban sem értenek egyet kultúrpolitikánkkal — Bob herceget. Felébredve Déryné társulatához hasonlították magukat és olyan megjegyzéseket tettek a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumra, amelyekkel nem lehet egyetérteni, hiszen a fentnevezett intézmény a legcsekélyebb mértékben sem felelős a hóviharért. Emiatt az igazgató kénytelen volt igazgatói megrovásban

1970 JAN 21

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JAN. 1

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

— **Lenin-szobor Dunaújvárosban.** A Lenin-centenárium alkalmából Lenin-szobrot avatnak. A három méter magas, impozáns szobrot Kiss István Kossuth-díjas művész készítette. A szobrot a város főterén, a Lenin téren állítják fel és fél méter szélességben tizenkilenc méter hosszú „vörös utat" képeznek ki szovjet vörös gránitból.

— **A szakszervezeti tagok-**

Postás, Szegedi Spartacus,
Szentesi Kinizsi és Szőreg
— egy csoportban, egyfor-
dulós alapon küzd majd a
külön kiírású tavaszi idény-
en a Felszabadulási Kupá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya

1970 JAN 22

Kiss István

világ

— **DUNAÚJVÁROSBAN** a Lenin-centenárium alkalmából Lenin-szobrot avatnak. A három méter magas, impozáns szobrot Kiss István Munkácsy-díjas művész rézlemezekből készíti. A szobrot a város főterén, a Lenin téren állítják fel. A parkban négy és fél méter szélességben tizennyolc méter hosszú „vörös utat" képeznek ki szovjet vörös gránitból. Az alkotóművész elgondolásai szerint erre a vörös útra állítandó, csaknem kétméteres gránit posztamensre helyezik a háromméteres Lenin szobrot. A szobor ünnepélyes felavatására az évfordulón, április 21-én kerül sor.

TIPPEK

1.	Bologna—Juventus	1 x
2.	Cagliari—Brescia	1 x
3.	Lanerossi—Palermo	1
4.	Napoli—Bari	1 x
5.	Roma—Verona	1 2
6.	Sampdoria—Fiorentina	x
7.	Torino—Inter.	1 2
8.	Atalanta—Mantova	1
9.	Catania—AS Reggina	1 x
10.	Cesena—Arezzo	1 2
11.	Livorno—Foggia	1 x
12.	Modena—Ternana	x
13.	Taranto—Monza	x 2

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 8t
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

1970 JAN 21
1021

Lenin-szobor Dunaújvárosban

Dunaújvárosban a Lenin-centenárium alkalmából Lenin-szobrot avatnak. A három méter magas, impozáns szobrot Kiss István Kossuth-díjas művész rézlemezből készíti. A szobrot a város főterén, a Lenin téren állítják fel. A parkban négy és fél méter szélességben tizennyolc méter hosszú „vörös utat" képeznek ki szovjet vörös gránitból. Az alkotóművész elgondolásai szerint erre a vörös útra állítandó, csaknem kétméteres gránit posztamensre helyezik a hárommétéres Lenin-szobrot. A szobor ünnepélyes felavatására az évfordulón, április 21-én kerül sor.

Kiss Árpád

Akikre
Pol

Egy sportolóra, ahol
sport-pályafutása, a késő
sen, sőt büszkén emléke
luja, avagy városa. Így
is. Több olyan sportolót
zül egy a válogatottságig
véd Szondi SE kézilabd
a franciaországi világbaj
pat összeállításánál. Bart
iskolában ismerkedett me
nára, Luxics István készí
bekerült Fehérvárra a gi

Kiss István

1021

M. Hírlap

bb 8. Lenin szobrot állítanak fel dunaujvárosban

vig/ká/ny -cz

1970. január 20.

dunaujvárosban a Lenin centenárium alkalmából Lenin szobrot avatnak. a három méter magas, impozáns szobrot kiss istván kossuth dijas müvész rézlemezekből készíti. a szobrot a város főterén, a Lenin téren állitják fel. a parkban négy és fél méter szélességben tizennyolc méter hosszu „ vörös utat„ képeznek ki szovjet vörös gránitból. az alkotómüvész elgondolásai szerint erre a vörös utra állitandó, csaknem két-méteres gránit posztamensre helyezik a három méteres Lenin szobrot. a szobor ünnepélyes felavatására az évfordulón, április 21-én kerül sor. /mti/

-.-

bb 11. esterházy hintók törökszentmiklósról

vid/ká/ny -cz 1970. január 20.

hintókat gyártanak a törökszentmiklósi állami gazdaság szenttamási kerületében. az idegenforgalmi célokat szolgáló és a mezőgazdasági üzemekben is jól használható hintókból öt féle tipust készitenek. a legkeresettebbek és legszebbek az esterházy hintók, amelyek diszes formában, bőrüléssel készülnek. az esterházy hintót tavaly a moszkvai kiállitáson is bemutatták, ahol nagy sikert aratott. az uj évben a balatonboglári állami gazdasg, a szolnoki lenin tsz és néhány erdészet megrendelésére gyártják a hintókat. /mti/

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1970 JAN 21

Lenin-szobor Dunaújvárosban

Születésének 100. évfordulója alkalmából szobrot állítanak Leninnek, Dunaújvárosban. A három méter magas szobrot *Kiss István*, Kossuth-díjas művész, rézlemezekből készíti. Az emlékművet a város főterén, a Lenin téren helyezik el. A köréje ültetett parkban négy méter széles, 18 méter hosszú „vörös utat" képeznek ki szovjetunióbeli vörös gránitból. A művész elgondolása szerint erre a vörös útra felállított, csaknem kétméteres gránitposztamensre helyezik el Lenin szobrát. Az avatóünnepséget születésének századik évfordulóján tartják.

...ismertette a vegyipar tavalyi eredményeit és idei terveit.

Az elmúlt évben a vegyipar *termelése* a *Központi Statisztikai Hivatal* számításai szerint 7,5 százalékkal növekedett, szem-

...ben az állami ipar...

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 JAN 14.

LOBOGÓ
Budapest

Kiss István

OELMACHER ANNA:

Katon

1021

Dózsa György, Kiss István műve

lag alszanak a téli kikötő „szállóvendégei"...

ünk? Maradunk?" Tatabányán sem volt gyer-
áték e fogas kérdésre helyesen válaszolni...

Kiss István
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 SEP 23
KISALFÖLD
Győr

Találkozás a festészettel

Nyolcvan látogatója volt annak a kis tárlatnak, amelyet vasárnap rendezett a Képcsarnok Vállalat Győrött a Kisiparosok Országos Szövetsége Győr-Sopron megyei Szervezetének székházában. A kiállítás a szervezet kérésére jött létre azzal a céllal, hogy mai magyar művészek festményeit bemutassák a kisiparos tagságnak, tanácsot kérjenek és kapjanak a vásárláshoz, lakberendezéshez.

Negyvenöt festményt és rézkarcot állítottak ki a székház harmadik emeleti nagytermében, és már délelőtt sokan eljöttek, hogy megnézzék a portrékat, tájképeket, csendéleteket. Kiss István, a Képcsarnok munkatársa értően és türelmesen magyarázott a látogatóknak a modernségről, az egyes festők stílusáról: segítette a képekkel, a művészettel való ismerkedést.

A vendégkönyv tanúsága szerint nagy sikert aratott ez a kis tárlat, a bejegyzések köszönik az ötletet, és újabb kiállításokat kérnek. Valóban érdemes lenne rendszeressé tenni a hasonló akciókat, de nemcsak festményekkel, hanem könyvvel, hanglemezzel, iparművészeti alkotásokkal is. Kiváló alkalom lehetne az ízlés nevelésére.

narcoltak ki a hazaiak, amelyet **Ankhelyi Horváth Gy.-hez dobott, Horváth kettőt lépett a labdával, és ügyesen kapura emelte a védők feje felett, és a jobb alsó sarokba hullott. 2:0.** A 67. percben az ajkaiak Vargát és Szemánt lecserélték, és helyükre Cseh és Nagy állt be. Ezen időszakban a vendégek támadtak többet, de a hazai védelem Szeidl, Szováti és Marton fejeseivel tisztázott. A 80. percben Erdősi helyett Jakab állt be. A 82. és a 85. percben valóságos tűzijáték volt a vendégek kapuja előtt, de a szerencse és Varró mentettek. A 89. percben az ajkaiak szögletet rúgtak, melyet a hazaiak a mezőnybe fejeltek, de **az őrizetlenül hagyott balhátvéd, Nagy László ügyesen lekezelte a labdát, és távolról bal felső sarokba lőtt. 2:1.**

Régen látott jó iramú, korszerű labdarúgásban gyönyörködhetett a szép számú hazai közönség. A mérkőzés végig példás, sportszerű keretek között játszódott le. A hazaiak győzelme teljesen megérdemelt, és főleg jobb erőnlétüknek köszönhető. Mindkét csapat minden egyes játékosa dicséretet érdemel, de különösen Szováti, Marton és Farkas, illetve Varró és Gerencsér. Pákozdi játékvezető jól vezette a mérkőzést.

Szántó Jenő

Tovább tart a nagy versenyfutás az NB I/B-ben

A Nemzeti Bajnokság második vonalában meglepetést keltett a hét végén lejátszott huszonnegyedik fordulóban a listavezető székesfehérváriak veresége a Ba-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1969 SEP 28

1021

MAGYAR HÍRLAP

Felavatták a székesfehérvári tanácsköztársasági emlékművet

A fegyveres erők napja alkalmából szombaton Székesfehérvárott, a dr. Münnich Ferenc laktanya udvarán felavatták *A néphatalom védelmében* nevet viselő tanácsköztársasági emlékművet, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az ünnepségen megjelent *dr. Münnich Ferenc* özvegye, *Kárpáti Ferenc* vezérőrnagy, az MSZMP néphadseregi bizottságának első titkára, *Herczeg Károly*, a Fejér megyei pártbizottság első titkára, *dr. Tapolczai Jenő*, a Fejér megyei Tanács V. B. elnöke, ott voltak továbbá a város és a székesfehérvári járás vezetői, a Münnich Ferenc nevét viselő intézmények, testvérüzemek képviselői, és 1919-es munkásmozgalmi veteránok. Az ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet csapatokat P. M. Petrenko altábornagy képviselte.

Az ünnepségen felolvasták a honvédelmi miniszter, a belügyminiszter és a munkásőrség országos parancsnokának parancsát, majd *Kálazi József* vezérőrnagy mondott ünnepi beszédet.

Szirmai István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja kétnapos látogatást tett Szabolcs-Szatmár megyében. Pénteken — megérkezésekor — a megye és Nyíregyháza város vezetői — *Orosz Ferenc*, a megyei pártbizottság első titkára, *dr. Fekszi István*, a megyei tanács vb-elnöke, *Murczkó Károly*, a városi pártbizottság első titkára, *Biró László*, a városi tanács vb-elnöke — fogadták. Szirmai István pénteken délelőtt részt vett a megyei párt-végrehajtóbizottság ülésén, délután pedig a megyei tanács vb termében tájékoztatást tartott az időszerű ideológiai, bel- és külpolitikai kérdésekről.

Szombaton a megyei vezetők társaságában felkereste a Nyíregyházi Tanár-

KÖZÉLET — D

Állami vezetők fogadták új törökországi nagykövetünket

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, *Fock Jenő*, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke és *Kállai Gyula*, az országgyűlés elnöke fogadta *Zágor Györgyöt*, a Magyar Népköztársaság új törökországi nagykövetét, aki a közeljövőben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 SEP 28

MAGYAR NEMZET
Budapest

1021

Megkezdődtek a fegyveres erők napja ünnepségei

A *fegyveres erők napja* alkalmából rendezett ünnepségen szombaton a Munkásőrség országos parancsnokságának tanácstermében *Papp* Árpád, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Munkásőrség országos parancsnoka kitüntetéseket adott a munkásőröknek, parancsnokoknak, a társfegyveres testületek, az állami élet és a gazdasági vezetés képviselőinek.

Szombaton kitüntetéseket adtak át a honvédelmi nevelésben, a katonai szolgálatra való felkészítésben huzamosabb időn át kiemelkedő munkát végzett *katonafiataloknak* és a polgári életben dolgozó ifjúsági vezetőknek.

A Hévízi úti sporttelepen ünnepi nagygyűlést rendeztek, amelyen részt vett *Brutyó* János, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke és *Ruzsbatzky* László, a Munkásőrség budapesti parancsnoka is.

Sarlós István, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnöke szombaton fogadta a budapesti fegyveres erők parancsnokait. A találkozón részt vett *Venéczi* János, az MSZMP budapesti bizottságának titkára is.

Szolnokon a KISZ rendezésében *tiszaligeti napok* kezdődtek. A döbröntei vár romjainál hetedszer rendezték meg a Fegyveres Erők Napja alkalmából a várünnepségeket és a hagyományos ifjúsági találkozót.

Székesfehérvárott a Münnich Ferenc laktanya udvarán felavatták a *néphatalom védelmében* tanácsköztársasági emlékművet, Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az ünnepségen részt vett Münnich Ferenc özvegye is.

Hatszázezer tonna őszi termény

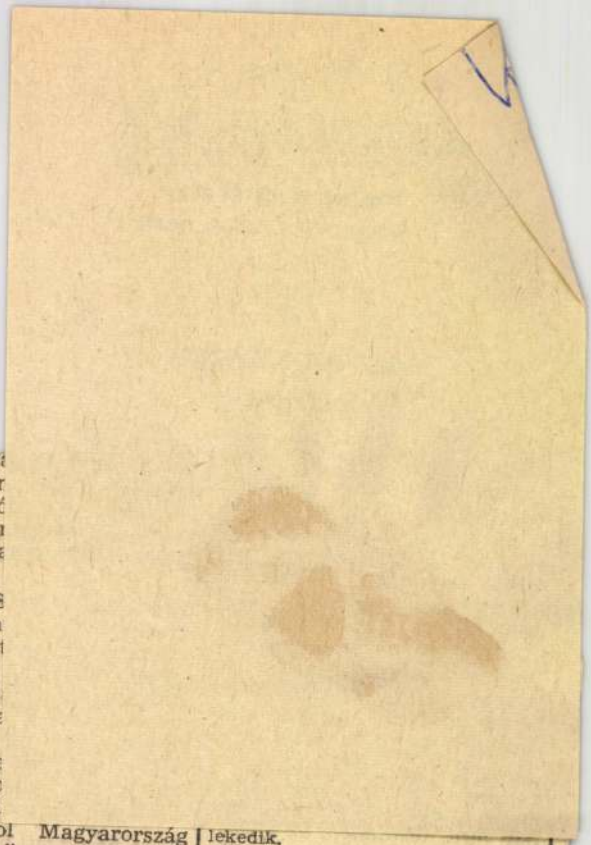

miszter mega
a közvetler
létrehozásáró
miniszter a
élén vasárna
Budapestre.

— **Barcs S**
Tanács tagja
Béla államtit
Anyag- és
és a Garai G
zatát közli a
mű varsói
száma. A he
ben megállap
dasági mecha
tást gyakorol Magyarország egész életére."

— **Egyházi vezetők** látogatták meg a nyergesújfalui Viscosa Gyárat, ahol találkoztak a megye állami és népfrontvezetőivel, majd együttesen a neszmélyi Kék Duna Termelőszövetkezetet tekintették meg. Az egyházi vezetőkkel tartott dr. Szabó Imre püspök, esztergomi apostoli kormányzó is.

— **Útépítés miatt** szeptember 29-én hétfőn délelőtt lezárják a Németvölgyi utat az Istenhegyi út és az Agárdi utca közötti szakaszon. Az útépítési munka körülbelül két hónapig tart. A 4-es autóbusz a Bőszörményi úttól a 2-es autóbusz vonalán közlekedik, a megállóhelyek azonosak.

lekedik.

— **A 900 éves Rákoscsaba** alapításáról emlékeztek meg szombaton a XVII. kerületi Dózsa Művelődési Házban. Ebből az alkalomból a kerületi tanács és a kerületi népfrontbizottság helytörténeti kiállítást rendezett.

— **A televízió műsora vasárnap:** 9.05: Orosz nyelvtanfolyam haladóknak. 9.30: Itt él a mese... Tudósítás Viktor Vasznyecov eredeti házából, Moszkvából. 10.00: Felsőfokú matematika. 10.41: Hétmérföldes kamera. Úttörőhíradó. 10.55: Gyere pajtás énekelni! Daltanítás. 11.10: Csak gyerekeknek! Filmösszeállítás. 11.35: Hollókirály. Bábfilm (ism.). 13.45: Francia nyelvtanfolyam haladóknak. 14.10: Irodalom — mindenkinek. A fal [illegible] a gádék lelkében van...

Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

Budapest

1969 SEP 28

Tanácsköztársasági emlékművet avattak Székesfehérvárott

A fegyveres erők napja alkalmából, szombaton Székesfehérvárott, a dr. Münnich Ferenc laktanya udvarán, felavatták a „Néphatalom védelmében" nevet viselő tanácsköztársasági emlékművet, Kiss István Munkácsy-díjas szobraszművész alkotását.

zem. Hátha ez a kis köz-
játék is a javadat, em-
berségesebb emberré éré-

1021

A fegyveres erők napja ünnepségei

A KISZ LEVELE A FEGYVERES ERŐK TAGJAIHOZ

A *fegyveres erők napja* alkalmából a fegyveres testületek magas rangú képviselőinek és a KISZ központi bizottsága több vezető munkatársának jelenlétében szombaton a *Hotel Ifjúságban* kitüntetéseket adtak át a honvédelmi nevelésben, a katonai szolgálatra való felkészítésben huzamosabb időn át kiemelkedő munkát végzett katonafiataloknak és a polgári életben dolgozó ifjúsági vezetőknek. Az ünnepség részvevőit *Molnár György*, a KISZ központi bizottságának titkára üdvözölte, s méltatta a fegyveres erők napjának jelentőségét.

Ezt követően felolvasták *a KISZ központi bizottságának a fegyveres erők tagjaihoz intézett levelét*, amelyben szeretettel köszöntik békénk, nemzeti függetlenségünk, szocialista hazánk fegyveres védelmezőit: a néphadsereg, a határőrség, a karhatalom, a rendőrség és a munkásőrség tagjait.

Ezután kitüntetéseket nyújtottak át, majd a KISZ központi bizottsága fogadást adott a kitüntetettek tiszteletére.

A Hévízi úti sporttelepen tegnap *ünnepi nagygyűlést* rendeztek, amelyen jelen voltak a Vietnami Demokratikus Köztársaság, a Dél-vietnami Köztársaság, a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány budapesti nagykövetségének, valamint a szovjet hadsereg ideiglenesen Magyarországon állomásozó csapatainak képviselői is.

Gobbi Hilda szavalata után *Horváth Károlyné*, a III. kerületi tanács vb-elnöke üdvözölte a nagygyűlés részvevőit, majd *dr. Sós György* rendőr vezérőrnagy, a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője mondott ünnepi beszédet.

Sarlós István, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnöke a fegyveres erők napja alkalmából szombaton hivatalában fogadta a *budapesti fegyveres erők* parancsnokait. A találkozón részt vett *Venéczi János*, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára is.

Szombaton a munkásőrség országos parancsnokságának tanácstermében rendezett ünnepségen *Papp Árpád*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a munkásőrség országos parancsnoka kitüntetéseket adott át munkásőröknek, parancsnokoknak a társ fegyveres testületek, az állami élet és a gazdasági vezetés olyan képviselőinek, akik a munkásőrség tevékenységét példamutatóan segítették.

Tegnap este *díszünnepséget* tartottak a székesfehérvári Vörösmarty Színházban.

A *döbröntei vár* romjainál hetedszer rendezték meg a fegyveres erők napja alkalmából a *várünnepségeket* és a hagyományos ifjúsági találkozót. Az ünnepség alkalmából a községi népkönyvtárban *honismereti találkozót* rendeztek.

Székesfehérvárott, a Münnich Ferenc-laktanya udvarán felavatták a tanácsköztársasági emlékművet, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását.

Az ünnepségen *Kálazi József* vezérőrnagy mondott beszédet.

A pártmunka első

Lapozgattam az egyik központi folyóirat *1962-es* példányait, s a júniusi számban olvasom a XIX. kerület hat nagyüzemének pártcsoportjairól: *„... általános jelenség, hogy az üzemek pártszervezetei nem fordítanak elég gondot a pártcsoportokra ...”*, ezért *„... nevelő-, tudatformáló munkájuk visszaesett ... a helyi körülményekről tájékozatlanok ... nem végzik el agitációs feladataikat ...”*

Több mint hét éve írták e sorokat. Mi a helyzet ma? Egy friss összefoglaló a IV. kerület többségében üzemi pártcsoportjairól egyebek között ezt állapítja meg: *„... a pártvezetőségek jelentős része még mindig nem él azokkal a lehetőségekkel, amelyeket a pártcsoportok munkája nyújthat ... még mindig elég sok a bizonytalanság, az útkeresés azzal kapcsolatban, hogy mivel foglalkozzanak a pártcsoportok ... hiányos vagy egyáltalán nincs tájékozódása* (a csoportoknak) *a helyi politikai, gazdasági feladatokról ...”*

Amint látható, a mai értékelés — más kerületben és más üzemekből ugyan —, de *sok tekintetben hasonló*, mint a hét évvel ezelőtti. Mi történt? Megállt az élet a pártcsoportok felett? Megrekedtek az őket irányító pártszervezetek is?

A párt a legkisebb szervezeti egységekre, *a pártcsoportokra* épül. A műhelyek, irodák dolgozóihoz szervezetten a pártcsoport, egyénileg az egyes kommunisták állnak *a legközelebb:* azonos munka- és életfeltételek, közös érdekek kötik össze őket. Pártonkívüliek számára a párttal, a kommunistákkal való kapcsolat rendszerint a pártcsoportoknál, annak tagjainál *kezdődik*. Kommunisták számára a részvétel a csoport munkájában s az egyéni pártfeladat *az első vonal* a pártmunkában. Kölcsönös és megszakíthatatlan kapcsolat ez, amelyben lehetnek megtorpanások és visszaesések, de *hosszabb időre megrekedni egyszerűen lehetetlen.*

Bizalmiak, alapszervezeti vezetőségek, párttagok rendszerint azzal indokolják a pártcsoportok gyengeségeit, hogy azok *gyakran átszerveződnek*. Ebben sok igaz-

tényező is valószínűleg m
káig vágyálommá teszi a vá
lan, stabil üzemi, műhelyi
csoportokat. *Ilyen feltétele
zött kell tehát kialakítani a
vezett pártmunkát is.*

Hallani azt is, hogy a k
nisták egyéni és kiscso
agitációs politikai munkáj
már *„versenyképtelen”*, *felesleges is.* A javuló és
sabb párttájékoztatás, az ú
a rádió és a televízió bőven informálják a hazai és a világeseményekről az érdeklődő százezreket. Tapasztalat viszont, hogy minél bővebb, több forrású a tájékozódás lehetősége, annál *nagyobb a kíváncsiság és a kívánság* is az ismeretek cseréjére, azok kiegészítésére, a még jobb eligazodásra. S ez fokozza a tények és felfogások, az érvek és ellenérvek

a műszakiak a kísérletek sikerét. A pártcsoport gyorsan tanácskozott, s mert nem értették, miről van szó, panaszra mentek a pártbizottságra. S ekkor derült ki; *senki nem tartotta fontosnak, hogy az érdekelt szövödei dolgozókat tájékoztassák az egész gyárnak fontos kísérletről.* Nem kérték a segítségüket, s nem közölték velük, hogy az eredménytől

NÉPSZABADSÁG
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1969 SEP 27

1021

Felavatták Székesfehérvárott dr. Münnich Ferenc szobrát

Székesfehérvárott — a fegyveres erők napja alkalmából — pénteken ünnepélyesen felavatták *dr. Münnich Ferencnek*, a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosának mellszobrát. Az ünnepségen megjelent dr. Münnich Ferenc özvegye, ott voltak Fejér megye párt- és állami vezetői, a munkásmozgalom nagy harcosának viselő intézmények képviselői, továbbá a szobor alkotója, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész is.

A Himnusz elhangzása után *Kiss Lajos* vezérőrnagy köszöntötte a részvevőket. Az ünnepi beszédben méltatta dr. Münnich Ferenc életét és munkásságát.

latairól volt szó.

Rekord szőlőtermés várható

Ászár és Mór környékén megkezdődött szüret. Naponta ezer mázsa szőlőt szállnak a feldolgozó üzemekbe. Az első minősége csak közepesnek mondha-

Szoboravatás, kitüntetések a dr. Münnich Ferenc laktanyában

1021

Tegnap délelőtt a fegyveres erők napjáról emlékeztek meg Székesfehérvárott a Dr. Münnich Ferenc laktanyában. Az ünnepségen Kálazi József vezérőrnagy köszöntötte a laktanya névadójának, a munkásmozgalom hős harcosának, Münnich Ferencnek özvegyét, Kárpáti Ferenc vezérőrnagyot, az MSZMP Néphadseregi Bizottságának első titkárát, az MSZMP Központi Bizottságának tagját, Herczeg Károlyt, a megyei pártbizottság első titkárát, Dr. Tapolczai Jenőt, a megyei tanács vb-elnökét, az MSZMP Központi Bizottságának tagjait, Kalmár Dezsőt, az MSZMP Székesfehérvári Városi Bizottságának első titkárát, Paizer Györgyöt, az MSZMP Székesfehérvári Járási Bizottságának első titkárát, Dr. Tilinger Istvánt, a megyeszékhely városi tanácsának elnökét, Simon Jánost, a Székesfehérvári Járási Tanács V. B. elnökhelyettesét, Németh Győzőt, a munkásőrség megyei parancsnokát, Dr. Kovács Sándor r. ezredest, a BM. megyei parancsnokát. Részt vettek az ünnepségen a Münnich Ferenc nevét viselő intézmények, a testvérüzemek képviselői, valamint a munkásmozgalom veteránjai.

Az ideiglenesen hazánkban tartózkodó szovjet hadsereget P. M. Petrenko altábornagy képviselte.

Pontban 10 órakor csendültek fel a Himnusz akkordjai és hullott le a lepel „A néphatalom védelmében" katonaszobor-kompozícióról, melyet Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotott, aki szintén jelen volt az ünnepségen.

Ezután felolvasták a honvédelmi miniszter, a belügyminiszter és a munkásőrség országos parancsnokának a fegyveres erők napja alkalmából kibocsátott parancsát. Majd Kálazi József vezérőrnagy mondott ünnepi beszédet.

Kálazi József vezérőrnagy ünnepi beszédében hangsúlyozta, hogy a Magyar Népköztársaság fegyveres erői hűek Kossuth katonáihoz, az 1919-es Vörös Hadsereg tetteihez, a kommunista mártírokhoz, a legjobb hazafiakhoz, akik ha kellett, életük árán is védelmezői voltak a magyar nép szabadságának.

Ezután a vezérőrnagy elvtárs átadta a Haza Szolgálatáért érdemérmet a Néphadseregben 20, 15, 10 éve szolgálatot teljesítőknek. Ugyancsak ez alkalommal hirdették ki a parancsot az előléptetésekről.

Az ünnepség az Internacionálé hangjaival zárult, majd a néphadsereg, a munkásőrség és a Zalka Máté úttörő honvédelmi zászlóalj tagjainak díszelvonulása következett.

A magasabb parancsnokság az ünnepség után a fegyveres erők napja alkalmából fogadást adott, melyen részt vettek az ünnepség meghívott vendégei, valamint a kitüntetett tisztek és katonák.

Számos levél és távirat írója hangsúlyozza, hogy a párt eszmei egységének és akcióképességének megerősítésére vonatkozó határozatok támogatásra találnak a párttagok és az állampolgárok körében. A levelek és táviratok kifejezik a személyi változások elengedhetetlen szükségességét, megállapítják: ma már elég tény áll rendelkezésre, hogy felelőss
kat a párt
akik első
azért, hogy
dalom vál
rült. Elége
zik ki a
azok, akikr
augusztus
mi rendz
felhasznált
el maguk

1969 SEP 2 8
FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

Béremelést követeln
a francia dolgozók

Az államosított szektorban foglalkoztatott dolgozóknak a CGT-hez tartozó szakszervezetei a CGT elnöksége illetékes tagjai részvételével együttesen foglaltak állást az e szektorban dolgozók bérköveteléseiről. Megállapították, hogy valamennyi érintett vállalatnál az igazgatóság — kétségkívül a Chaban-Delmas kormány döntése alapján — a tavasszal már megadott és október 1-től már korábban bejelentett két-kétszázalékos béremelésen felül csak további egy százalékkal, tehát összesen 5 százalékkal hajlandók az idén emelni a béreket.

A szakszervezetek viszont a ténylegesen bekövetkezett áremelkedéseknek megfelelően hétszázalékos béremelést követelnek.

A vállalatok magatartása — hangsúlyozza a nyilatkozat — arra mutat, hogy a kormány az igazi tárgyalások helyett továbbra is önkényesen és egyoldalúan kívánja megállapítani a bérek alakulását. A szakszervezetek arra emlékeztetnek, hogy az egyoldalú döntések módszere volt a kiinduló pontja az előző súlyos konfliktusoknak is.

Véget
az Odera-N
hadgyal

Varsó (MTI)

Befejeződött a Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország és az NDK hadseregei csapategységeinek Odera—Neisse 69 fedőnevű közös nyugat-lengyelországi hadgyakorlata. Ebből az alkalomból szombaton délután a wroclawi Swierczewski stadionban barátsági nagygyűlést rendeztek. A díszpáholyban helyet foglaltak a lengyel párt és kormány képviselői, s a hadgyakorlatra érkezett magasrangú külföldi vendégek.

A stadionban felvonultak a hadgyakoraton részt vett szov-

FINNORSZÁG

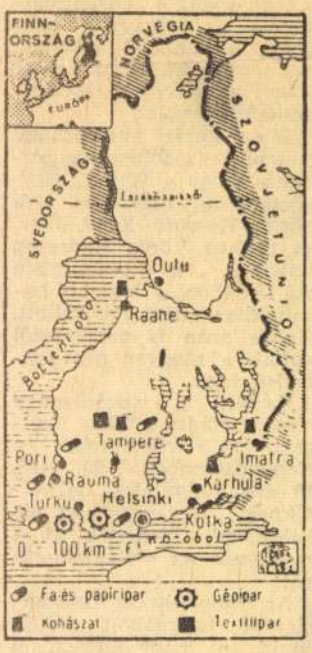

Az „ezer tó országa" néven ismert földet (337 032 km² területéből 31 552 km² a vízfelület) 4,688 millió ember lakja, ebből 92 % finn, 7 % svéd anyanyelvű. Az északi erdőövezetben elhelyezkedő ipari agrár ország a nemzetközi munkamegosztásban fa és cellulóze termékeivel kapcsolódott be, ez az iparág adja az ipari termelés 40 %-át, kivitelének 80 %-át. A finn gazdaság az utóbbi 25 évben jelentős szerkezeti változásokon ment át: kiépítette vízierőműhálózatát, fejlesztette bányászatát és nehéziparát, az összes ipari termelés értékét 4-szeresére növelte. Jelentősen fejlesztette külkereskedelmét, hiszen a társadalmi össztermék jelentős hányadát külföldön értékesíti. Bár 1961-től az EFTA társult tagja, a társulás többi tagjához hasonló kedvezményekben részesíti a Szovjetuniót, mint a második számú kereskedelmi partnerét, és a többi szocialista országgal szemben is a kölcsönös előnyök alapján építette ki külkereskedelmét.

Hazánk 1968-ban 5,4 millió dollár értékben hengerelt árut, tímföldet és mezőgazdasági terméket adott el Finnországnak, onnan viszont 5,2 millió dollár értékben fa- és cellulóze ipari termékeket és berendezéseket vásárolt. A finn—magyar külkereskedelem növekedését az 1969-ben megkötött hosszúlejáratú árucsereforgalmi egyezmény biztosítja a legnagyobb kedvezmények elve alapján. Újszerű formája az együttműködésnek a lábatlani cellulózegyár is, amelyet Finnországból származó berendezésekkel szerelnek fel.

Kiss István

A megyei írók találkozója Gyulán

1024

Pénteken egész napos találkozót szervezett a megyei tanács művelődésügyi osztálya és lapunk szerkesztősége Gyulán, a megyében élő írók számára. A részvevők délelőtt fél 10 órakor a járási könyvtárban találkoztak, ahol megismerkedtek a könyvtár munkájával, majd az írók körének vezetősége adott tájékoztatót a napi programról. A 11 óráig tartó eszmecsere után — melyen előkészítették az őszi Köröstáj-ankétot is — a vendégek meglátogatták az Erkel-szobát és a Kohán emlékkiállítást.

Délután a Várfürdőben folytatódott a találkozó, az esti órákban pedig Kiss István gyulai fafaragóművészt látogatták meg.

Az írókör tagjai elhatározták, hogy hasonló, egész napos összejöveteleket a jövőben is rendeznek, mert ezek különösen jó alkalmak arra, hogy kicseréljék gondolataikat, nézeteiket, és a műhelymunka sajátos formáit kialakítsák.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba
1969 JUL 27

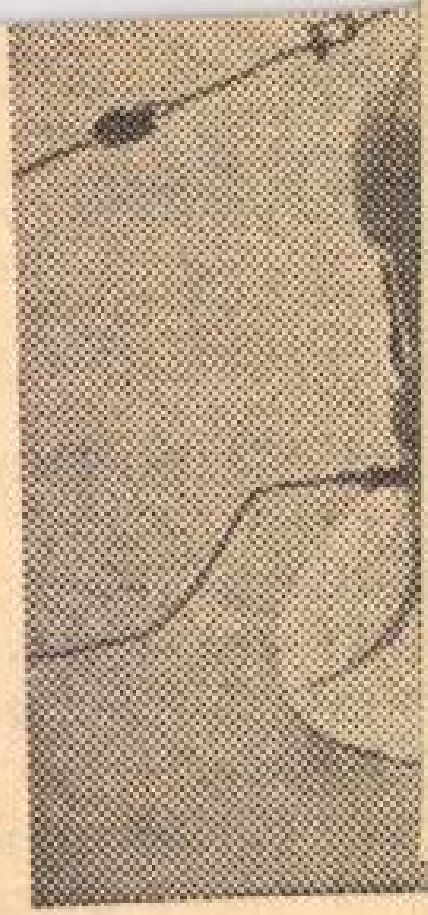

A rakétagyakorlaton kiváló eredményt elért rakétahordozó tengera

Július 27-én tartják a Szovjetunióban a Haditengerészet és Hadiflotta Napját. A Szovjetunió a világ legnagyobb tengeri hatalma. Partjait 14 tenger és 3 óceán szovjet flotta 1245 náci hadihajót és több mint 1300 szállító hajót süllyesztett el.

Ötszáz szovjet tengerészt tüntettek ki a Szovjetunió Hőse cím-

Kiss István

1021

KISS ISTVÁN

HAJNAL

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1969 AUG 2 0.

nem hi
gazdálk
más ir
informa
piackut
nyosság
mérték

Nem
kereske
ban be
árak

Élelm
Vállala
rint —
a, te
rendje
az új
mus c

olyan fogyatékossággal találkozhatunk, melyek egyaránt sértik a kiskereskedelem és a fogyasztók érdekeit. Ez, szerintük, elsősorban az ipar és a nagykereskedelem monopolisztikus helyzetéből adódik. A fogyasztói árak egy része nem

árforma	1968	1969
maximált	10%	2%
laza	65%	58%
szabad	25%	40%

A vállalat az árváltozásoknak a forgalom, illetve a kereslet szerkezetére gyakorolt hatását megpróbálta

Geiger } szobrászok
Kiss

Az E

1937 febr 21

Az Est

10

„Az ember tragédiája" színre kerül a párizsi világkiállítás marionette szinpadán

Párizs, február 21.

(A Reggel tudósítójától.) A világkiállításra csupán egy 300 személyes kísérleti színház épül és ebben is hetenként négyszer... *marionettek* lépnek fel. A kiállítás tartalma alatt angol, osztrák, cseh, orosz, német, kínai és *magyar* bábjátékosok felváltva játszanak majd itt *Paul Valery* védnöksége alatt. *Magyar részről*

Blattner Géza párizsi magyar festő »Arc-en-Ciel« nevű szinháza kapott meghívást.

És az Arc-en-Ciel nem kisebb feladatra vállalkozott, mint az »Ember tragédiájá«nak bemutatására. Ne tessék mosolyogni! Nem a ligeti Vitézlászló és társai bibabófigurái lépnek Madách remekművében színpadra. Blattner immár világhíres bábúfajtája, *rejtett fonalak közvetítésével*, méltóságteljes, nemes, hajlékony, síma és könnyed gesztusokra egyaránt képes és *követni tudja teljes pontossággal a szavak ritmusát is.* Ez,

a billentyűs marionette,

mind e felsorolt tulajdonságain kívül, *ruhát, sőt fejet is tud cserélni.* A marionette-embertragédiája, a nagyszínpadhoz viszonyítva, természetesen *a misztérium-játékok stílusa felé tolódik.* A misztérium-játékok levegője üli meg az Arc-en-Ciel Montparnasse-beli műhelyét mostanában, ahol *Ádám, Éva és Lucifer fejeit máris mintázza Csáky. Rajta kívül Beöthy, Kiss és Geiger szobrászok vállaltak munkát.* Az egyes képek díszleteit más-más festő tervezi. *Blattneren kívül, Martyn Ferenc, Kiss Vilma, Fried, Kolozsváry, Rajk, Juhász és mások.* Muzsikát *Harsányi* Tibor szerez. A külön e célra készülő színpadszerepeket *Blattner csinálja.*

A fordítást és marionette-re való átdolgozást Cselényi-Walleshausen Zsigmond, a kiváló író-piktor vállalta

Fernand Pignatel **francia** író közreműködésével. Blattner most küldötte el *Németh* Antalnak (egykori marionette-munkatársának!) *a készülő francia fordítás egy részletét gramofónlemezen.* A lemez másik oldalán élő episztolát intéz a Nemzeti Színház igazgatójához s aztán átadja a szót a fordítónak... A fordító azt üzeni a gramofónlemezen, hogy *lehetetlenség épségben tartani a teljes Madách-féle szöveget: a marionette ugyanis nem bír el annyi szót, mint az élő színész.*

A marionette-szöveg így csak a fele lesz az eredetinek, de nem marad ki belőle semmi lényeges...

A marionette viszont megengedi, hogy *a díszlet, ha kell, éppen úgy éljen, mint maga a bábu, tehát a színész.* Függöny, az előadás végét kivéve, *egyetlen egyszer lesz: a bizánci jelenet után.* Az is csupán azért, mert egyórai játék után egy kis pihenőt kell adni... a közönségnek. *A világkiállítás színházi bizottsága nemcsak erkölcsileg támogatja ezt a munkát, hanem*

anyagi hozzájárulást is kilátásba helyezett.

Természetesen az összeg nem lesz akkora, hogy elegendő lenne a realizálásra. De segítség lesz! S ami még hiányzik, az is elő fog kerülni...

— **Soványító- és hízlalókúrák étrendje** címen tart előadást dr. *Mikes* Margit e hó 22-én d. u. 6-kor a *Gázművek*, Vilmos császár út 3. bemutatóhelyiségében. Az előadássorozat tandíja 1.50 P, napijegy 60 f.

Ezüstrók

TABLE DES MATIÈRES:

Charles Lyka: L'exposition de la Société Szinyei Merse.....
Jean Kapossy: La position du Baroque hongrois dans l'évolution d'art européen .....
Élisa Hajós (Berlin): La Galerie de Sans-Souci .....
Paul Nádai (Paris): 1er Salon de l'Art et l'Aeronautique au Musée des Arts Décoratifs .....
Ernest Szép: En mémoire de Paul de Szinyei Merse.....
Anniversaire de la mort de Paul de Szinyei Merse .....
La vie artistique et les livres .....

TABLE DES GRAVURES:

Étienne Csók: Crépuscule sur le lac Balaton. Supplément en couleur
Étienne Szentgyörgyi: Son Altesse Nicolas Horthy de Nagybánya, régent de Hongrie .....
André Basch: Nature morte .....
Oscar Glatz: Jeune paysanne écolière .....
Isaac Perlmutter: Le jour de fête .....
Gustave Magyar-Mannheimer: A Tirol.....
Jules Rudnay: Lisière d'une forêt.....
Tiburce Pólya: En hiver .....
Adolphe Fényes: Labourage.....
Le Baron François Hatvany: Nu .....
Adalbert Vidovszky: Portes blanches .....
Étienne Zádor: Madame Bajor, membre du Théatre National
Ladislas de Kandó: Intérieur .....
Léopold Herman: Nature morte.....
Adalbert Iványi-Grünwald: Paysage .....
Aurélien Bernáth: Nature morte.....
Guilleaume Aba-Novák: Trattoria .....
Ladislas de Mattyasovszky-Zsolnay: La foule .....
Étienne Szőnyi: Causerie .....
Jean Vaszary: Bains à Pesaro .....
Étienne Szőnyi: Fête de village .....
Étienne Szőnyi: Suzette.....
François Sidló: La Conquête de la Hongrie.....

ékszerrablókat. Pontosan egy h... ezelőtt, *január 20-án* éjszaka a Múzeum körút 7 alatti *Schwartz-féle ékszerüzletbe betörtek* és *20.000 pengő* értékű drágaságot raboltak. Vasárnap délután a rendőrség elfogta a betörőket: *Szikrai* Miklós 53 éves műszerészt, *Rerich* Géza 47 éves gyárimunkást és *Goldner* Ernő 32 esztendős ujságárust. Beismerő vallomásuk után *letartóztatták* őket.

— **Puskaporral akarta felrobbantani magát egy 81 éves gazda.** *Szegedről* jelenti *A Reggel* tudósítója: *Pap* Gergely 81 éves dorozsmai gazda az este összeveszett fiával és menyével. Reggelre eltűnt. Vasárnap délben veje keresésére indult és az istállóépületek mögött furcsa helyzetben találta: *az öregember egy bádogdoboz fölé hajolt, a doboz pedig színültig tele volt puskaporral.* A vő a szó szoros értelmében az *utolsó percben* érkezett, mert a puskaporba *dugott kanóc végét Pap Gergely már meggyujtotta.* A robbanás még közvetlen közelben érte őket, úgyhogy *mind a kettő megsebesült. A szegedi kórházba szállították őket.*

CHARLES LAUGHTON
a világ legnagyobb filmművészének grandiózus alakítása

...randt

KORDA SÁNDOR
...esteri alkotása

...g legnagyobb ...estőjéhez!

...olnap, Kedden premier!

CORSO

ségnek, hogyan lehet egy mozdulat vagy hang ritmusváltoztatásával és még talán ennél is kisebb eszközökkel más-más karaktert formálni, és hogyan lehet árnyalni, hogyan lehet mindent kifejezni gyönyörű nyelvünkkel.

A rendező szépen beszélő művészeket választott, és a próbákon az adódó hibák nem kerülték el figyelmét, kitartóan korrigálta azokat. Egyik pozitív jellemzőjévé vált az előadásnak a szép színpadi beszéd.

A premiert megelőző napon dr. Tari János, a Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatója sajtótájékoztatóra hívta meg Az ember tragédiája rendezőjét, munkatársait és a főszereplőket. Itt először dr. Tari igazgató ismertette, hogy nemcsak az igazgatóság elhatározásából, hanem a közönségnek az igazgatósághoz intézett óhajából kiindulva kérték fel harmadszor is Vámos Lászlót a Tragédia rendezésére.

Vámos László ismertette a Tragédia új rendezésének koncepcióját. A cikk elején elmondottakhoz azt fűzte még, hogy az 1969-es rendezés ökonomikusabb, koncentráltabb lesz, mint az 1965—66-os. Azt az elvet itt is szem előtt tartja, hogy népszínházat kell csinálni, amely szellemi és társadalmi értelemben nagyon széles körnek szól.

Nagy Attila, aki rokonszenvet keltő Ádám-alakításával a Dóm téri Tragédia legrégibb szereplője, elmondja, hogy kétféle variációban élte át az itteni Tragédiát. Míg akkor a végtelen térben érezte magát, most ennek a gigantikus térnek a fókuszába helyezte el a színteret a rendező képzelete. Érdekes észrevétele, hogy szerinte nagyrészt annak a következménye volt az 1965-ös rendezés körül támadt vihar, hogy akkor fejlődött egyre erősebben a színházi erőfeszítés az eszköztelenség irányában, a brechti puritanizmusra törekvés volt a színpad iránya, mikor az 1965-ös látványos Tragédia ellenirányt éreztethetett vele.

Sinkovits elmondja, hogy örül, hogy az új rendezésben Lucifert játszhatja, Hevesi Sándort idézi, ki szerint a hagyományokat nem úgy kell őrizni, mint a múzeumi tárgyakat, hanem mint a Vesta-szüzek a tüzet, folyton éleszteni kell.

Az új Éva — Thirring Viola — pályája nagy eredményének és nagy állomásának érzi, hogy Vámos László főrendező figyelme és választása ráirányult. Nagy megilletődöttséggel játszik híres partnereivel, kiket áhítattal hallgatott eddig a rádióban, vagy nézett a budapesti előadásokon, ha feljutott a fővárosba. Jólesően hat rá a főrendező gondos, türelmes vezetése és partnerei kollegialis jóindulata. Igyekszik jó alakítással meghálálni. — Így fejezi be bájos szerénységgel nyilatkozatát.

Székely László díszlettervező, Barkóczy Sándor koreográfus, Vágó Nelli jelmeztervező úgy nyilatkoznak a maguk és munkatársaik nevében, hogy jóleső munkatársi együttesben szolgálták Madách szellemében a Tragédia színrehozatalát.

Másnap indult Bessenyei Ferenc az Úr, a világ teremtő atyja zengő szózatával a világ teremtésének magasztos kinyilatkoztatása, felhangzott Dávid Gyula ihletett zenéjével az angyalok oratorikus magasztosságú kara. A felemelő festői látvány és a műből fakadó hangulat hatására játszott, lebegett, mért Vámos László ars poeticájának mérlege. Nagy sikere volt a képzelet, intellektust egyaránt foglalkoztató és kielégítő előadásnak, melyet a biztos, avatott, Madách szelleméhez hű gazdag képzeletű rendezés és a nagyszerű együttes hozott létre.

BAJKÓNÉ RÉVÉSZ ZSUZSA

ROZVÁNYI MÁRTA

A X. SZEGEDI NYÁRI TÁRLATRÓL

(I. RÉSZ)

A X. Szegedi Nyári Tárlaton nem a jubileumok alkalmával már szinte kötelezővé vált szokvány késztette az embert számvetésre. A kiállítás anyaga maga vezetett visszapillantó mérlegelésre.

A kiállítás szervezőinek volt erkölcsi erejük, bátorságuk, hogy szembenézzenek saját eddigi tevékenységükkel: a tíz nyári tárlat során díjazott művészek alkotásainak bemutatására a jubileum alkalmából, idén külön teremben került sor. A számvetésnek ez egyik fonala volt. Megmutatta az utat, amelyen járva a szegedi nyári tárlatok az „egyik helyi kezdeményezésű, vidéki kiállításból" valóban országos igényű nagykiállítássá érlelődtek. Olyanná, hogy méltán kielégíthetik az Ünnepi Játékokra gyűlt külföldi közönség igényeit is.

Nagy hagyomány végig, hogy az Ádámot alakító színészek Lucifer szerepét is játsszák, hogy csak a mindegyikben kitűnő Ódry Árpádot és Kiss Ferencet említsem.

Nagy Attila volt mind a három rendezésében Ádám.

Igen. A szabadtéri szereposztásnál az alkati, orgánumbeli rátermettség döntően fontos, ezért választottam ismét Nagy Attilát. Ezenkívül kitűnő beszédkultúra és mozgáskultúra viszi jó alakítását.

Éva szerepét a 65-ös előadásban szerintem zseniálisan megoldó Ruttkay Éva filmelfoglaltsága miatt nem tudta elvállalni. Ekkor folyamodtam ehhez a felfedező ötlethez, miután szabadtérre alkalmas Évát egyébként kiváló Éváink és Éva-jelöltjeink között nem találtam, hogy meghívjam Thirring Violát, a Komarnói Magyar Színház fiatal hősnőjét. Ő 2 évvel ezelőtt Júlia-alakításával hívta fel magára a szakma figyelmét. Azt hiszem, hogy egy nagyon régen betöltetlen szerepkörben jelentős értékkel gazdagodtunk.

A három főszereplő nagyon jól illik egymáshoz, mind a három nagyon szépen beszél, erre figyelnünk Madách-műnél különösen nemzeti kötelességünk.

Megkérdeztem Sinkovits Imrét, hogy fogadta Lucifer szerepét.

Hálásan és boldogan, hogy Ádám és Mózes mellett még Lucifer szerepével valósággal fürödhetem Madáchban — mondta. Mint főiskolai tanuló Abonyi Gézánál és Gellért Endrénél leginkább Lucifer voltam. Most éretten jutok ahhoz, hogy Lucifert formálhassam meg. Érdekes dolog, hogy évekig Ádámot játszva és most Lucifert próbálva mindinkább meggyőződtem arról, hogy ez a két szerep, a két alak együtt adja a teljes embert. Madách mindig korszerű, sőt mindig új. Ezért rajongok érte, azért szeretném kristálytisztán őt tolmácsolni. A mennyei színből a földre kerülve szakítani akarok Lucifer démoniságával és az emberhez közelállóan akarom alakítani.

Néztem a próbákat. Kedden először néztem a Dóm téren a vasárnapi premierre készülő jelmezes próbát. A rendező munkájára először Ádám falanszterbeli szövegét idéztem önkéntelenül: „Csak az építész látja az egészet, — S bár megfaragni nem tud egy követ, — A művet ő teremti mint egy Isten!" — *Másnap azonban a Szegedi Nemzeti Színházban tartott javítópróbán módosítottam az idézetemet. Egymás után eljátszotta a rendező a szerepeket, hogy elképzeléseit minél érzékelhetőbben továbbadja. A jelmezeken árnyalatnyi észrevételeket tett és kiigazítást kért. Utána a műhelyeket végigjárta, ellenőrizte a munkát. Bár minden részfeladatra kitűnően választott munkatársaival jó kontaktusban dolgozik, mégis végig mindent fáradhatatlanul a kezében tart. Tehát a „követ" is megfaragja.*

A Dóm téri esti próba után külön világítási próbát tartott a világítási műszakiakkal a késő éjszakai órákig. Bejelölték, írásban rögzítették, hova milyen erősségű és színű fényeket kell adni. Erre hatalmas apparátusa és értő műszaki személyzete van a szabadtéri színháznak. A dóm bekapcsolásával új világítástechnikai megoldásokat is illesztettek be az új rendezésbe.

Tanár úr!... *szólítja meg a Dóm téri próbán mikrofonon keresztül egy, a sok szerepeltetett főiskolai növendéke közül.* Tanár úr!... én így gondolom, lehet így?... Nagyon jól van. Csak arra vigyázz... *Nem állja útját az egyéni kezdeményezésnek és elképzelésnek, de hozzáfűzi saját akaratát, úgy hogy az ő általa épített mederben megy azért tovább. A legjobb pedagógiai módszerrel rendez. Több próbát végignézve megfigyelhettem, hogy a szerepeket lelkesen játszó főiskolásai más jelenetekben a tömegbe beosztva milyen odaadással „alakítják" feladataikat.*

A prágai szín egyik szabadtéri próbáján a rendezőasztaltól a színpad elé ment a jelenet után és Éva-Borbálának egy vállmozdulattal adott instrukciót. Ebből mindenki megértette, hogy a figurában jobban kell érzékeltetni, hogy „én nemes háznak leánya". — Éva hajlékonyan reagált az instrukcióra, és a megismételt jelenetben így hozta Borbála alakját.

Szuggesztív instrukcióira a próbák során szemlátomást alakultak át és alakultak ki a figurák. A tömegmozgások elképzelt beállítása és a színpadot távolból betekintve észlelt hatása közti különbségeket munkatársaival szervezetten korrigáltatja, alakítja.

Cluviának adott instrukció: „az artikuláció és a mozdulatok énekszerűen szélesek legyenek, akkor is, ha nem énekel". *A főiskolás Cluvia előttünk fejlődött próbáról próbára nagyszerű, a római szint tarkító pillangóvá.*

Gombos Katalin több nagyszerűen megformált alakban próbára tette férjét és partnerét Sinkovits Imrét, mint Helene és Hippia, majd más partnerrel a londoni színben mint kéjnő szerepelt és alakításaival nagy skálát remekelt végig.

A másik „Tanár úr" Gáti József, Péter apostol megformálásával és szózatával felemelő hatást ér el. Majd remekbe ötvözött karaktereket formál az agg eretnek, Lovel és Rudolf császár alakításával, és itt is példát mutat főiskolásainak és a közön-

A tizedik tárlat ízelítőt adott a mai hazai művészet lényegéről, s megmutatkoztak azok a vonások is, melyek Móra Ferenc és Tömörkény városának légkörében, — az itt élő művészek önálló, a jót tisztelő, de nem szolgaian utánzó alkotótevékenysége során — sajátosan szegedi művészetet kovácsolnak.

A nyári tárlatok szellemi profilja azért is válhatott értékesen országossá, mert a kiállításokon szinte kezdettől részt vettek — a tíz esztendeje még fiatal — ma derékhaddá, a hazai művészet meghatározó erejévé izmosodott generáció fontos tehetségei. A tizedik kiállítás így a gondosan figyelő számára képet adott az ország művészetének színeiről, ízeiről, az irányzatok jelentős részéről.

*

Érdekes művészetünknek az a vonala, melynek a kiállító törzsgárdához tartozó Kokas Ignác vezető egyénisége. Két éve bemutatott „Lear király"-a és most látott, elmélyült tájkompozíciói szinte filozofikusan elgondolkodtató tartalmi kifejezésükkel, s rendkívül igényes festőiségükkel méltán irányjelzőek. Nem csak a szegedi művészek körében, hanem a fiatal művészek között általában. A kiállítók sorából idesorakoznak — a szegedieken kívül — például Mizser Pál és a Nógrádban élő Lóránt János is, kinek különösen „Kubikusa" árulta el egyre önállóbbá váló, gondolkodó művészi egyéniségét. Ehhez a világhoz tartozott V. Bazsonyi Arany megindítóan szép „Lány sállal" c. képe is. Tartalmi igényével azonban kapcsolódott ahhoz a mély lírájú emberelemző művészethez is, melyet Vecsési Sándor megdöbbentő erővel képviselt hallatlanul finom festőiségű „Lányka" c. képével. Úgy látszik a fiatal Kádár János György is ebbe az irányba tart. Különösen „Háború"-jában mutatkozott meg az új művészi humanizmus igazi megértése.

Az elmélyült, áttételes tartalmi törekvések költői világba vezető tendenciáival Somos Miklós szokatlan színvilággal örök emberi szépségeket közvetítő „Öröm-

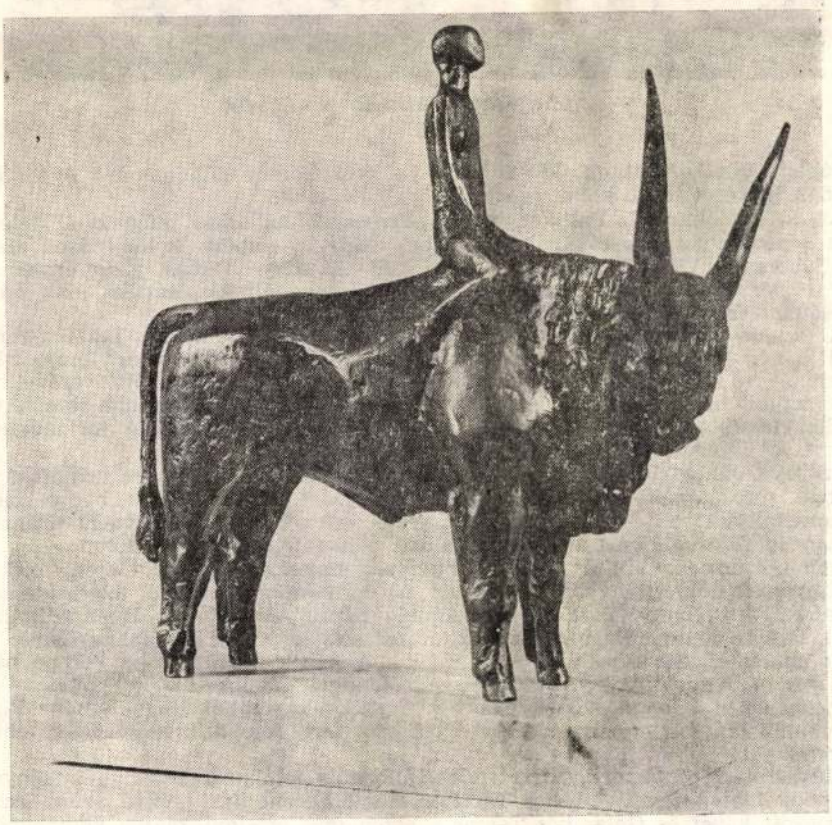

KISS ISTVÁN: HAJNAL

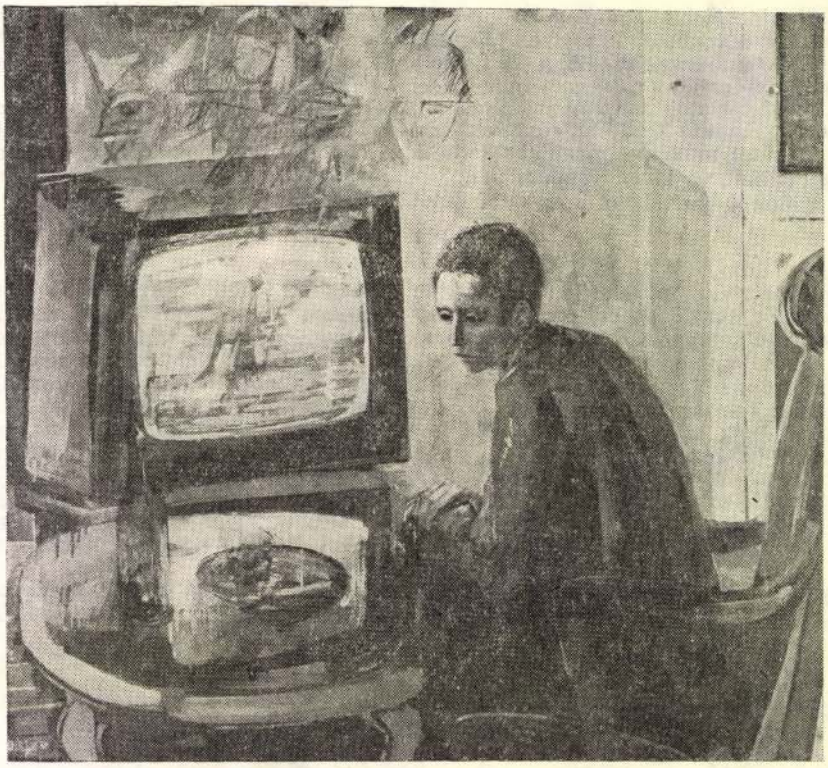

KÁDÁR JÁNOS MIKLÓS: HÁBORÚK

városában" találkozhattunk. Ide fűződik Laborcz Ferenc „Badacsony" c. szobrának legendák légkörét idéző költőisége is.

Az idős Molnár C. Pál két, valóságelemekből hallatlan műgonddal felépített, finom képe immár szürrealisztikus világba vezeti az embert. A kiállításon ezen kívül (Záborszky Viola külsőséges képein túl) Asszonyi Tamás szép érmeinek és Kő Pál „Macska" c. szellemesen formált és komponált kisplasztikájának élményáttételeiben éreztünk bizonyos szürreális magatartást.

A torlódó művészi mondanivaló s a tartalmi sűrítés, tömörítés szükségszerűsége formálja a művészi jelzésrendszereket, szimbólumokat. Kiss István vibráló ritmusú „Lovaiban" és különös érzékenységgel formált „Hajnal"-jában költői erővel fogalmazott szimbólummá egyszerűnek tetsző valóságélményeket. Hasonló alkotói törekvésekkel találkoztunk ez alkalommal Szabó Iván lágy, hullámzó formavezetéssel fogalmazott „Kórusában" és Ligeti Erika szép, szellemes érméiben.

Szurcsik János „Pénzétszámoló" c. képének és Kajári Gyula „Felszállott a páva" c. Kréta sorozatának rendkívüli léptékviszonylatai emlékeztetnek bár a mexikói monumentalistákra, a — konstruktív helyett — expresszív telítettségű drámai erő azonban egészen sajátossá avatja alapjaiban népi ihletésű művészetüket.

Találkoztunk a kiállításon a népművészet szellemi örökségének és formai hagyományainak közvetlen átértékeléséből új művészetet formáló törekvésekkel is. A grafikai anyagban Würtz Ádám „András napra" és „Mesélő Dunántúl" c. rézkarcai, Czinke Ferenc Bartók-sorozata, „Citerások" c. linója és Diskay Lenke lapjai voltak ennek emlékezetesen szép képviselői. A képek közül Szalay Ferenc bájosan költői kis „Szárnyas oltára", a „Cantata profana II." tartozott a legértőbben és legjellegzetesebben ebbe a szellemi körbe. A szobrok sorából Nagy Sándor két, kis közvetlenül faragott, őszinte átélésű vörösmárvány feje állt legközelebb ehhez a világhoz.

Művészetünkben a dekoratív tendenciákban is találkozunk tartalmi igényességgel s népi ihletettséggel. A Nyári Tárlaton Hézső Ferenc lírai igényű, szőnyegszerűen fogalmazott képei és Galambos Tamás egészen más értelmű, olajba komponált, ábrázoló igényű szőttesei utaltak erre.

Jakuba János gyöngyházfényű, halk lírájú képeiből, a „Nádvágók"-ból és az „Árnyas uccá"-ból csak úgy, mint az „alföldiek" közül való Kurucz D. István sűrűbb színvilágú, kicsi, de monumentális építésű „Hazafelé" c. temperájából viszont a közvetlen életlátás melege sugárzott.

Íme, ez tulajdonképpen mai művészetünknek — elsősorban tartalmi, szellemi oldaláról — felvázolható képe. A filozofikus, emberelemző igényektől, a költői, szimbolikus vagy szürreális áttételeken, a népi ihletettség különböző formáin át a közvetlen éleslátás örömeig... És mindez jelen volt a X. Szegedi Nyári Tárlaton.

Az ország művészei a kiállításra beküldött, kiállított műveikkel dokumentálták, hogy a szegedi nyári tárlatokon nem csak szűken értelmezett szakmai kvalitásban, hanem bonyolultabb tartalmi értelemben is többet kívánnak nyújtani a szokott kiállítási szereplésnél.

Ezt az igényességet az általános szellem, a fesztivál légköre és nem utolsósorban a szegedi művészek magatartása állandóan fokozzák. Ez a sajátosan szegedi művészet formáló ereje is, s ezért érdemlik meg Szeged művészei, hogy a X. Nyári Tárlaton való szereplésük alapján *külön* essék szó róluk.

(Folytatjuk.)

SCHÉNER MIHÁLY KIÁLLÍTÁSA A CSÓK GALÉRIÁBAN

Az újabb középnemzedék egyik legjelentősebb képzőművésze bontakozik ki szemünk előtt. Schéner Mihály hagyomány szerint modern expresszív festészetünk tehetséges tanítványának tűnt eddig, „Csók István" galériabeli kiállítása azonban váratlanul sokkal többet mutatott ennél. Expresszivitása bensőbb rétegekbe húzódott, koncentrációja a jelen művészi problémáinak közepébe irányult. Nem is csekély eredménnyel, mert újszerűt tudott felmutatni a karakter és korszerűség kettős minőségi szintjén.

Nem elég megtanulni és perfekt beszélni korunk képzőművészetének formanyelvét, mondani is kell valamit ezen a nyelven. Valamit, ami egyúttal hozzájárulás, eredeti nyelvezet.

A művész mondandója nem lehet ismert idézet. A „kiemelés tőlem" megjelölésnek a tudományban jut szerep, a művészetben tartósan aligha.

A mondandót önmagából, környezetéből, világának emlék-, élmény-, gondolatszövedékéből emeli fel az alkotó ember, vagyis éppen az eredetiség követeli meg, hogy hagyományba fogóddzék, hogy tágabb közösségének jellege ott forrósodjon abban, amit alkot.

A műalkotás konkrét és egyszeri. A minőség azonban olyankor szokott létrejönni, amikor a korszerű találkozik a karakteressel. Így történt egykor görög földön, így minden nagy korszak centrumában.

A klasszikus csúcsokhoz vezető út, az „archaikus" készülődés vívmányai sem közömbösek. Legújabb művészetünkben érdemes hát figyelnünk mindarra, ami a karakterprobléma körébe vág.

A népművészet lényegében letűnt az élet színpadáról. Évtizedünkben válnak régiséggé a parasztéletformát sűrítve hordozó néprajzi tárgyak. Eredeti funkciójuk elhalását követve lassan belépnek a „ritkaság" kategóriájába, megbecsülést, tiszteletet követelnek, s az életküzdelemből kikopó öregekként emlékezni kezdenek.

Az eredet, a tapasztalatok kincsesháza nem arra való, hogy visszanyelje az időt, de arra sem, hogy veszendőbe menjen. Az ilyen fordulópontok nagy lehetőségeket adnak az örökösöknek, a magyar képzőművészetre pedig — sok ragyogó egyéni tehetség erőfeszítésén felül — éppen nagyon jól ráfér, ha örökséghez juthat.

Mindez benne van a levegőben. Ma olyan ajánló is fennen hirdeti a Székesfehérvárott kiállított „Festett táblák" és a Magyar Nemzeti Galériában bemutatott népi kerámiák fontosságát, aki például Nagy Isván emlékkiállítását vagy a „Parasztok, pásztorok" című remek néprajzi kiállítást „nem jegyezte" ezek előtt. Modern művészetünk természetesen hosszú évtizedek óta hordozza erre az öröklésre való készségét, és a fiatal kezdemények sem mutatnak egyelőre a felületes divat irányába, megelőzték a folklorizmus meghirdetését. A folklorizmus ugyanis szintoly dogmatikus divatigazság lehet majd, mint volt annyi más. Ilyen fürgélkedésekkel nem sokra megyünk.

Schéner Mihály külföldi tartózkodása idején talált rá arra a rétegre, amelyen új termése kifejlődött. Honvágy, emlékezés, kapcsolatteremtés szüksége munkált

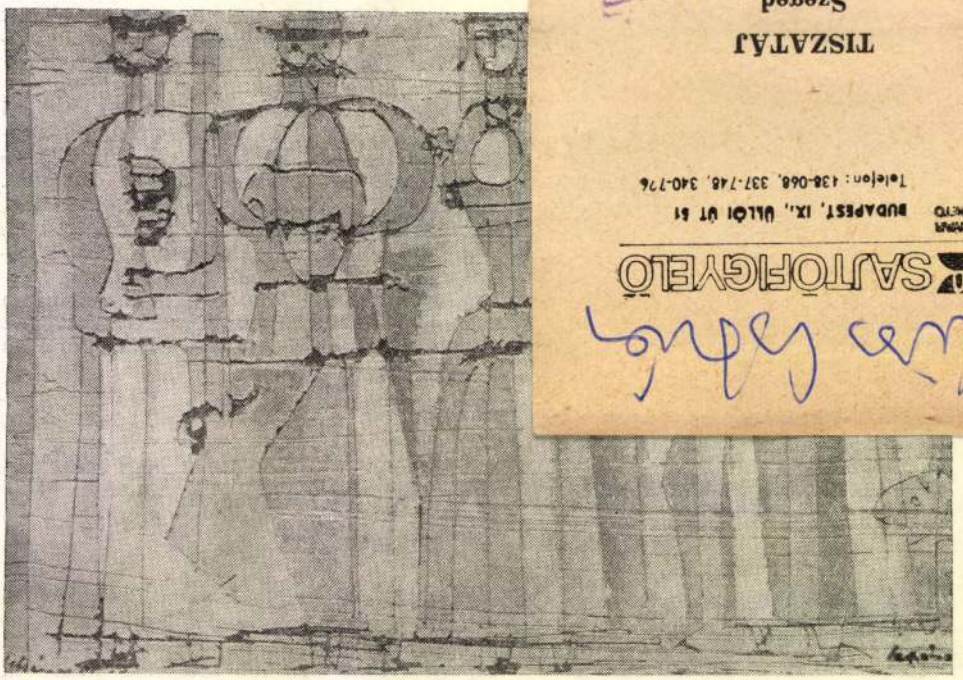

SCHÉNER MIHÁLY: FEHÉR PÁSZTOROK

benne, és bizonyára önmaga felkeresésének vágya a rázúduló hatások tömkelegében. Különös dolog az ilyen nyitott állapot a távolban, ellenpontként nyit rejtett belső ajtókat. Hiszen, aki nyitva van, az a Pop-Art-ot sem tekintheti meg nem történtnek. Kontaktusa támad vele, de egyben vágya, hogy maga másképpen nyilatkozzék mégis.

Így jött elő Schéner Mihály képzeletében valami, ami színeket, formákat, emlékeket sűrített egybe: a mézeskalács huszár. Búcsús, vásáros színei megharsantak, formái szinte plasztikus mintázást kívántak, és noha a huszárok a sokadalom figuráiként csapatosan jöttek elő egy-egy kép mezejébe, nyüzsgésüket síkba fogott rend ellensúlyozta, akár a perzsa gazdagságban és mindenütt, ahol népművészetünk „szent Kelet vesztett boldogsága" emlékfoszlányait őrzi.

Mindjárt felállította az ellentételt is, a visszafogott színekét, konstruktív formákét, melyek a szegénymód gazdag tükrösök pásztori faragásaitól indíttattak.

A kettős hangzatot egybe kívánta építeni. Konstruálni és ugyanakkor játszani a huszáros formákkal, ragyogó színekkel. Az összegezés vágya vezette el plasztikáinak sorozatához, melyek éppen azért nem okoztak még nagyobb meglepetést kiállításán, mivel képeiből teljes logikai indokoltságot nyertek. Különben drasztikus Pop-kompozícióknak minősülhettek volna annak ellenére, hogy a nemzetközi kiállításokon nem találhatók rokonaik.

Schéner Mihály kiállítása tehát több ellentmondó elemet szintetizált, a síkművészet és a plasztika határát is szabadon átlépi ennek érdekében. Fő erőssége mégis az a felbonthatatlan, csak kívülről szemlélhető adottság — a művészet adottsága —, amellyel vörhenyesen visszafogja, óborként önti vagy felharsantja a színeket, s mellyel újjáteremti az öröklött formákat. Művei hőfokát talán el is rejti most a leleményes komponálókészség, a harmonikus megoldás, viszont a számára új feladatot jelentő plasztikákon itt-ott a milliméterre menő precizitás hiánya, a technikai nehézségek néhány apró nyoma nem volt zavaró, majdhogynem szándékoltnak tűnt.

A kiállítás rendezése, Erdély Miklós munkája a spontaneitást, a szabadságot hangsúlyozta ritmusával is meg azzal is, hogy nyers faládákat használt posztamensként.

Schéner Mihály egyéni módon, ötletesen, nagy műves készséggel emlékezetes példát állított elénk a korszerűnek és a karakteresnek a szintézisét célzó munkáival.

SOLYMÁR ISTVÁN

1021

1

Ein Monument für die Ungarische Räterepublik

Jutta Schmidt

Denkmäler zu geschichtlichen Ereignissen und Persönlichkeiten Ungarns sind im Straßenbild Budapests keine Seltenheit. Überkommenes bietet offenkundig Gelegenheit, insbesondere den ausländischen Besuchern und der Schuljugend die bewegte Geschichte des Landes bildhaft nahezubringen. Die halbkreisförmigen Kolonnaden auf dem Heldenplatz mit ihren zahlreichen Gestalten und erzählenden Reliefs sind jedenfalls ständig Sammelpunkt großer und kleiner Menschengruppen. Zweifellos können monumentale Ensembles solcher und ähnlicher Art auf ihre Weise einen Beitrag zur Formung des Geschichtsbewußtseins leisten, zumal sie manchen Betrachter anregen mögen, sich intensiver über das historische Geschehen der Vergangenheit zu informieren.

Auch in den 25 Jahren seit der Befreiung Ungarns sind zahlreiche neue Denkmalslösungen zu wichtigen Themen der Geschichte entstanden. Was lag näher, als ein Monument zu Ehren der Ungarischen Räterepublik zu schaffen – war sie doch nach der Großen Sozialistischen Oktoberrevolution die erste Rätemacht in einem weiteren europäischen Land, die in kürzester Frist durch eine Reihe entscheidender Maßnahmen die Lage der werktätigen Massen Ungarns revolutionär veränderte und in vollem Umfang bewies, daß die Eroberung der Macht und die Verwirklichung der Diktatur des Proletariats nicht eine «russische Besonderheit» darstellte, wie Lenin damals wiederholt und nachdrücklich unterstrich.

Die Ungarische Räterepublik bestand zwar nur 133 Tage (21.3. bis 1.8. 1919); durch Intervention der imperialistischen Mächte im Verein mit dem Verrat rechter Sozialdemokraten wurde sie vernichtet. Aber diese bedeutsame historische Periode ist gekennzeichnet von Heldentaten nicht nur einzelner Persönlichkeiten wie Bela Kun oder Tibor Szamuely, sondern des ungarischen Volkes, das unter Führung der Kommunisten begonnen hatte, das kapitalistische Joch abzuwerfen. Die revolutionäre Bewegung riß auch ungezählte Künstler mit. In historisch kurzer Frist vollbrachten sie ungewöhnliche schöpferische Leistungen, von denen z. B. die berühmten Plakate jener Zeit Zeugnis ablegen (vgl. BK 1/70). In ihnen ist der

Bildende Kunst 1970 März

große Atem jener epochalen Umwälzungen spürbar, die Monumentalität in sich bergen.

An dem 1959 ausgeschriebenen Wettbewerb für ein Denkmal zu Ehren der Ungarischen Räterepublik beteiligte sich auch Istvan Kiss (geb. 1927). Seine Ideenskizze basierte auf den in Ungarn sehr bekannten Plakaten, deren expressive Darstellungsweise ihm auch für eine monumentale Plastik geeignet und inhaltlich angemessen erschien. Kiss hatte schon einige Erfahrungen in der Denkmalsgestaltung gesammelt, denn bereits während seiner Ausbildung (Diplom 1953 mit Auszeichnung) hatte er sich an Wettbewerben für solche Aufgaben beteiligt und zweimal einen 1. Preis errungen. So war er 1953 der erfolgreichste von 150 Teilnehmern an einem Preisausschreiben für ein Dozsa-Denkmal, an dem er von 1953 bis 1956 arbeitete. Die vielfigurige Gruppe ist in Sandstein ausgeführt und wurde nahe der Burg in Buda aufgestellt. Obgleich Kiss die dort gewählte erzählerische Breite und die sich daraus herleitende gestalterische Lösung heute – wie er sagt – nicht mehr verwenden würde, hat dieser bedeutende Auftrag schon dem jungen Hochschulabsolventen wichtige praktische Kenntnisse eingebracht, mußte er doch das ganze Figurenensemble für die Übertragung in Sandstein zuvor in Originalgröße in Gips aufbauen.

Vor allem begriff er damals, daß unter Umständen eine große Volksbewegung auch in einer sinnbildhaft verallgemeinerten Einzelgestalt erfaßt werden kann. Als er sich an dem Wettbewerb von 1959 beteiligte, suchte er darum nach einer Bildidee für eine «proletarische Nike» und entdeckte auf den Plakaten aus der Zeit der Ungarischen Räterepublik, daß die im Gegenwind knatternde Fahne der Arbeiterbewegung gleichsam zum «Flügel» der vorwärtsstürmenden Gestalt geworden war. Er griff daher diese Anregung auf. Schon in der Ideenskizze, die er als Wettbewerbsbeitrag einreichte und von der sich eine Zweitfassung noch in seinem Atelier befindet, gelang es ihm, ein Sinnbild voller Kraft und mitreißendem Elan anzulegen.

Kiss erhielt mit dem 1. Preis zugleich den Auftrag für die Ausführung des Monuments zum Gedenken an die Räterepublik. Es wurde auf der platzähnlich verbreiterten György-Dozsa-Straße aufgestellt, die das Stadtwäldchen südwestlich begrenzt und für alle Massendemonstrationen benutzt wird. Kommt man heute vom nahen Heldenplatz, erblickt man schon aus großer Entfernung die 8 m hohe Gestalt. Mit ihrem riesigen, raumgreifenden Schritt scheint sie ungebunden dahinzueilen. Dieser Eindruck, der sich noch durch die bewegte Baumsilhouette des angrenzenden Parkgeländes verstärkt, wird durch verschiedene formale Elemente hervorgerufen: Die bronzene Gestalt findet nur auf zwei «winzigen» Punkten Halt, auf Hacken und Fußspitze. Die ausladende Beinbewegung wird nicht durch eine ebene Plinthe optisch abgefangen, sondern zu einem spiralförmig aufwärtsgeführten Podest (dem Tatlinschen Revolutionsdenkmal verwandt) hat Kiss noch eine nach vorn abgewinkelte Plinthe gesetzt. Dadurch zeigen die Seitenansichten (das sind für die Demonstranten die Hauptansichten) zwar viele Diagonalen und Kurvaturen, also dynamische Elemente, aber nicht eine statisch verfestigende Senkrechte oder ruhig ausgleichende Waagerechte. Der Künstler hat diese stürmische, unaufhaltsame Bewegung angestrebt, einmal weil sie ihm inhaltlich als das Wesentlichste erschien, zum anderen weil in allernächster Zeit neben dem Monument ein imposantes Theatergebäude entsteht, das in strengen Vertikalen und Horizontalen entworfen ist und – so hofft Kiss – zu seiner Denkmalslösung einen sehr erwünschten Kontrast bilden wird.

Das freundschaftliche Ateliergespräch bot genügend Gelegenheit, über Probleme zu sprechen, die bei so großen Gestalten immer entstehen. Auch unseren Bildhauern erwächst die Aufgabe, weit überlebensgroße Figuren zu bewältigen. Dabei sind Erfahrungen von unschätzbarem Wert, die in anderen sozialistischen Ländern bereits gemacht wurden. Die Hauptgefahr liegt natürlich immer darin, sich mit äußerer Mächtigkeit zu begnügen, denn das führt allzuleicht in ein hohles Pathos, das kalt läßt. Für den realistischen Bildhauer ist entscheidend, wie es ihm gelingt, menschliche Züge auch in der großformatigen Plastik zu bewahren. Keinesfalls darf ihm anstelle echter, heldenhafter Kraftanstrengung etwa Brutalität in ein Denkmal geraten, das für die menschlichste Sache, den Sozialismus, Zeugnis sein soll.

Istvan Kiss hat mit seiner Arbeit einen sehr interessanten und zu wesentlichen Diskussionen anregenden bildhauerischen Beitrag geleistet.

2

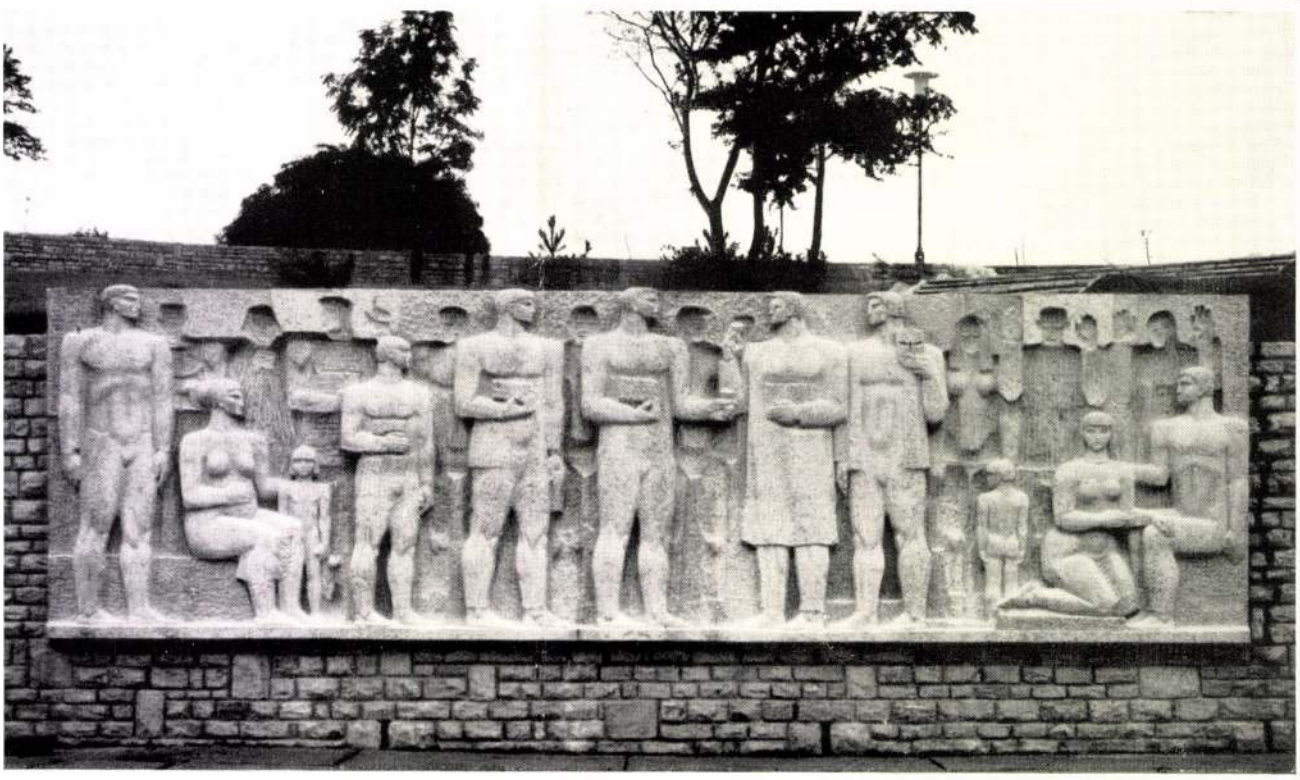

3

4

1, 3, 4, 5 Istvan Kiss · Denkmal zu Ehren der Ungarischen Räterepublik
1959 · Bronze · Höhe 8 m

2 Aufbau des neuen Lebens · 1965 · Stein
2,20×8 m

5

1

Raffael und das Neuerertum seiner Kunst

A. Gabritschewski, Leningrad

Es finden sich wohl heute nicht viele Künstler oder Liebhaber der Kunst, die Raffael als ihren Lieblingsmaler bezeichnen würden. Aus dem vielgestaltigen Erbe der italienischen Renaissance ziehen die meisten unserer Zeitgenossen die Frische und Herbheit der Realisten des 15. Jahrhunderts, den kraftvollen Charakter der Kunst Tizians oder den tief tragischen Gehalt der späten Schöpfungen Michelangelos der makellosen Schönheit und wundervollen Harmonie der Werke Raffaels vor. Vielen erscheint seine Kunst wenig ausdrucksvoll, wenig expressiv, gar fade, weil sie gewöhnlich durch das Prisma des akademischen Klassizismus wahrgenommen wird, der drei Jahrhunderte lang mit den Traditionen des Künstlers Mißbrauch getrieben und sie bis zur Unkenntlichkeit entstellt hat. Es fällt gar nicht so leicht, sich durch das Gestrüpp dieser jahrhundertealten Überlagerungen und Vorurteile hindurchzuschlagen und hinter dem äußerlich Schönen die wirkliche, verborgene Schönheit der Kunst Raffaels aufzuspüren. Es mag am leichtesten gehen, diese Schwierigkeiten zu überwinden, wenn man sich die historische Bedeutung Raffaels, seine Rolle in der Entwicklung der Weltkunst vergegenwärtigt.

Im Jahre 1505 ließ sich der zweiundzwanzigjährige Raffael in Florenz nieder, der Wiege und sozusagen der Garküche einer neuen realistischen Kunst, wo genau zwei Jahrhunderte zuvor der große Giotto deren Fundamente gelegt hatte. Entstanden im Schoße der Feudalgesellschaft, auf dem Boden der demokratischen Kul-

2

MK SAJTÓFIGY
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐ
Telefon: 138-068. 337-748

TÜKÖR

Kiss István
szobrászművész.

1972 APR 4.

JUBILEUMI EMLÉKMŰ. Pest-Buda egyesítésének centenáriuma alkalmából emlékművet állítanak fel a Margitsziget szökőkutja előtt. Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész kapott megbízást megalkotására/Fotó: Molnár E./

1021

T 7

Tizenegy óra előtt néhány perccel csöngetnek.

A felmérő, fiatal lány, közgazdasági technikumban érettségizett. Előveszi a mérőszalagot. Tehát: fel kellene mosni a parkettet. Pillanatok alatt „felméri" a két szobát: negyvenhat négyzetméter, szorozva a négyzetmé-

kezésre.

14-én reggel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Kiss István szobrászművész

Keletmagyarország
1972 APR 29

1021

PEST-BUDA EGYESÍTÉSÉNEK EMLÉKMŰVE. Kiss István szobrászművész kapott megbízást, hogy készítse el Pest-Buda egyesítésének emlékművét. A műalkotást a Margitszigeten, a szökőkút előtt állítják fel ebben az évben Budapest centenáriuma alkalmából. Képünkön: Az emlékmű bronzból készült makettje és a művész. (MTI foto — Molnár Edit — KS)

1. Miskolci V						
2. D. Közút						
3. Csavar SK						
4. SÜMSE						
5. Bp. Volán						
6. Kazinc b.						
7. Eger						
8. Bp. MMG.						
9. Ny. Tanárk						
10. Mátészalka						
11. Salgótarján	3	—	1	2	29-39	1
12. Diósgyőr	3	—	—	3	21-39	—

FÉRFIAK

1. Gyöngyös	3	3	—	—	56-44	6
2. Nyírbátor	3	2	1	—	65-48	5
Misk. VM	3	2	1	—	64-47	5
4. Ny. Petőfi	3	2	—	1	63-60	4
5. Debr. MGM	3	2	—	1	42-38	4
6. Ganz-MÁVAG	3	1	1	1	39-38	3
7. Telefongyár	3	1	1	1	46-48	3
8. Beloiannisz	2	1	—	1	35-37	2
9. Ganz-Villany	2	—	1	1	32-40	1
10. Misk. VSC	3	—	1	2	48-67	1
11. Zalka SE	3	—	—	3	48-59	—
12. Salgótarján	3	—	—	3	38-52	—

Vass Géza

Röplabda NB II

A röplabda NB II-es bajnokság Keleti csoportjában különösen a női mezőnyben tűnik fel, hogy mennyire kiegyensúlyozott teljesítményt nyújtanak a csapatok. Ezt jól bizonyítja, hogy az első és a tizedik helyen álló együttes között mindössze két pont a különbség! De érdekesség is jócskán akad. Például a múlt évben kiesés ellen küzdő Kisterenye az első három forduló után játszmaveszteség nélkül áll a táblázat első helyén. Ugyanakkor az 1971-ben élmezőnyben végzett Egri Dózsa a tizedik, s a szintén jól szerepelt DVTK — igaz erősen megfiatalított gárdával — még játszmát sem tudott nyerni. A Nyíregyházi Petőfi csapata eddig a vártnál mérsékeltebb teljesítményt nyújtott, főként alapvető, nyitásbeli hibák miatt. Vasárnap idegenben a még nyeretlen DVTK ellen lép majd pályára.

A férficsapatok mezőnyében a Nyíregyházi Építők

délután 16 órakor, utána 17 órakor: Kisvárdai Vasas—Nyíregyházi Volán, férfi megyei bajnoki mérkőzés. Mindkét találkozót Kiss J. és Szabolcsi vezeti.

Kosárlabda: Nagykállói Virágzó Föld Tsz—Egri Finommechanika II. délután 15 óra 30 perckor, férfi NB III-as találkozó, Nagykállóban.

Labdarúgás: Szolnoki Olajbányász—Tiszavasvári Lombik, NB III-as mérkőzés Szolnokon 13 órakor, vezeti: Vincze. Tiszavasvári Tsz—Tiszavasvári Lombik II., megyei II. osztályú bajnoki mérkőzés 15 órakor, vezeti: Vári II. (Gáll J.).

Röplabda: Debreceni EAC—Nyíregyházi Spartacus, NB I-es férfi bajnoki mérkőzés Debrecenben 15 órakor, vezeti: Markovics.

VASÁRNAP

Kézilabda, NB II.: Nyíregyházi Petőfi—Gyöngyösi Vasas Izzó, stadion 11 órakor, férfimérkőzés, vezeti: Kovács Attila, Temesi. Nyírbátori Vasas—Salgótarjáni Építők, Nyírbátorban 10 órakor, férfimérkőzés, vezeti: Tóth III., Tóth Z. Salgótarjáni Bányász—Mátészalkai MEDOSZ, 10 órakor, női mérkőzés, vezeti: Petró.

Megyei női bajnoki mérkőzések: Nyíregyházi Petőfi—Hodászi Tsz, stadion 9 óra 30 perckor, vezeti: Tassi. Gégényi Tsz—Vásárosnaményi VM, 10 órakor, vezeti: Ujla-

A FŐVÁROSI TANÁCSÜLÉS NAPIRENDJÉN

Budapest idei költségvetése

Tizenötezer új lakás épül – A tömegközlekedés tervei – Előkészületek Pest-Buda egyesítése centenáriumának megünneplésére

Kedden az Újvárosháza nagytermében ülést tartott a fővárosi tanács. Az ülésen — amelyen részt vett *Garamvölgyi Károly*, a pénzügyminiszter első helyettese — *Szépvölgyi Zoltán* elnöki megnyitója után *Kömives István* elnökhelyettes terjesztette elő a fővárosi tanács 1972. évi tervét és költségvetését. Hangsúlyozta a többi között, hogy összhangban azokkal a törekvésekkel, amelyek a népgazdaság egyensúlyi helyzetének javítását tűzték ki célul, a főváros negyedik ötéves tervének s éves tervének felülvizsgálatára is sor kerül. *A tanács az idén összesen 11 milliárd forintos költségvetéssel gazdálkodik.*

Az 1972. évi terv középpontjában változatlanul a lakásépítési feladatok megoldása áll. *A fővárosban az idén 15 ezer új lakás épül*, ebből a tanácsi bér- és értékesítési lakások száma kevés híján nyolcezer. *A családi otthonok 68 százaléka lesz két- vagy többszobás.* A lakótelepi építkezésekhez 90 általános iskolai tanterem, 350 óvodai, 200 bölcsődei férőhely és összesen 11 ezer négyzetméter területű kereskedelmi-szolgáltató létesítmény átadása várható; a járulékos beruházások korábbi elmaradását azonban csak az ötéves terv végére tudják felszámolni. *Az idén megindul a békásmegyeri és a sashalmi, folytatódik a józsefvárosi, a kőbányai, a pesterzsébeti és a csepeli lakótelepek építése.* A beruházások koncentrálása céljából megvizsgálják, hogyan építhetnének OTP-társasházakat a tanácsi lakótelepeken.

A lakóházak javítására a tavalyinál több pénz, összesen mintegy 1850 millió forint áll az ingatlankezelő szervek rendelkezésére. *A teljes tatarozásban részesülő lakóházak arányát 15, a lakásokét 30 százalékkal növelik a tavalyihoz képest.* Külön 221 millió forintot szánnak az ingatlankezelés gépesítésére, átmeneti lakások építésére, az IKV-k központi üzemeinek szervezésére.

(Folytatás a 4. oldalon.)

Jacques Ducos a [illegible] törvényhozók nevében javasolta: 1972-ben hozzanak új, igazságos adótörvényt, amely alaposan megadóztatja a vagyonokat és a mammutjövedelmeket, ugyanakkor megszünteti az elsőrendű élelmiszerek, a tömegfogyasztási cikkek, a gyógyszerek és a közszolgáltatások fogyasztási adóját.

behatóan foglalkozik a szerencsétlenség okainak felderítésével. (MTI)

A Fehér Ház bejelentette, hogy az amerikai sajtó 87 képviselője kíséri el Nixont és feleségét a Kínai Népköztársaságba. A napilapoktól kiküldendő 24 tudósító összesen 119 lap hírszolgálatát látja el. (AFP)

Kairó: Jarring azonnal kísérelje meg a közvetett tárgyalások felújítását

(Kairói tudósítónktól.)

A hivatalos nyilatkozatok és a sajtókommentárok egyaránt rendkívül sikeresnek minősítik *Szadat* elnök hatnapos külföldi körútját, amelynek során a Szovjetunióban, Jugoszláviában, Szíriában és Líbiában tett rövid látogatást.

Az Al Gumhurija kiemeli, hogy a szovjet—egyiptomi és a jugoszláv—egyiptomi tárgyalásokról kiadott közös közlemény egyaránt állást foglal a *Jarring-misszió* haladéktalan felújítása mellett. A legújabb izraeli—amerikai manőver elengedhetetlenné teszi, hogy Jarring azonnal kísérletet tegyen a közvetett tárgyalások felújítására, a Biztonsági Tanács határozatának végrehajtására. Ha Izrael továbbra sem hajlandó pozitív választ adni Jarring kérdéseire, akkor Jarringnak részletes jelentést kell tennie az ENSZ-ben a közelkeleti helyzetről.

A Jarring-misszió esélyeit nagymértékben csökkenti, hogy Izrael a közvetett tárgyalások reális előfeltételeként nem hajlandó kötelezettséget vállalni a megszállt arab területek kiürítésére, míg Jarring a misszió sikere érdekében következetesen ragaszkodik ehhez a kötelezettségvállaláshoz.

Nixon alá[illegible] külföl[illegible]ségprogr

Hétfő este *Nixon* elnök aláírta azt a törvényt, amely az idén június 30-ával záruló költségvetési évre 2,75 milliárd dolláros külföldi segélyprogramot irányoz elő. Ez az összeg 802 millió dollár-

HÍRMAGYAR

Mi volt az oka a szenátus, illetve a képviselőház, másrészt az elnök szembenállásának a segélyprogram ügyében? Kétségkívül nagy szerepet játszott a már évek óta tartó belső gazdasági pangás, amelyet csak súlyosbított az 1971-es évnek végül is a dollár leértékelésével végződött nemzetközi pénzügyi válsága. A képviselők és a szenátorok egy része úgy vélekedett: ebben a helyzetben jobb, ha Amerika saját céljaira fordítja a segélyezési dollárokat. Mások egyszerűen a segélyprogram hatékonyságát vagy „nyereségességét" vonták kétségbe. Ezek számára talán „megnyugtató" a közelmúltban elvég-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
Kiss István szobrászművész
NÉPSZABADSÁG

Budapest idei költségvetése

(Folytatás az 1. oldalról.)

Ebben az évben 15 ezer lakást kapcsolnak be a vezetékes vízellátásba, 70 kilométerrel növelik a csőhálózat hosszát; csakúgy, mint a gázvezetékek hosszát. *Tizenháromezer háztartás részesül újonnan gázellátásban.* A városi gáz mennyiségét az idén 30 millió köbméterrel növelik. A csatornahálózatba kapcsolt lakások száma ugyancsak 15 ezerrel nő, a távfűtéssel ellátott családi otthonoké pedig több mint tízezerrel. *Az év végén már 184 ezer budapesti lakás kap meleget táv-, illetve gázfűtés révén.* Húszmillió forint jut a közvilágítás fejlesztésére, 37 millió forint a köztisztaság gépesítésére.

Sűrített és gyorsított autóbuszjáratok

A budapesti tömegközlekedésben tovább folytatódik az utasok átáramlása a villamosokról az autóbuszokra. 1960-ban a villamosutasok részaránya az összes utasból még 63,6 százalék volt, az idén várhatóan 49 százalék lesz: az autóbuszutasok aránya ez idő alatt tíz százalékkal emelkedett. Jóllehet a tavaly őszi kormányhatározat eredményeként fokozatosan enyhül a forgalmi dolgozók létszámhiánya, anyagi lehetőségek híján a járművek beszerzése az idén még a selejtezéseket sem pótolja, ezért lényeges javulás még nem várható a közlekedésben. Néhány zsúfolt főútvonali járatnál és a peremkerületekben szervezési intézkedésekkel sietnek a lakosság segítségére. A többi között *autóbusz gyorsjáratok* indítását tervezik az idén 132-es, 176-os, 130-as, 181-es jelzésekkel; *sűritik* az 1-es, 2-es, 6-os, 7/c, 36-os, 52-es, 55-ös, 60-as, 66-os, 91-es, 99-es autóbuszjáratokat. *Nagy befogadóképességű járműveket állítanak be* a 10-es, a 25/Y, a 132-es, a 155-ös és a 186-os járatok vonalain, a 96-os autóbusz vonalát pedig meghosszabbítják Újpalotáig.

Az év végére átadják a Deák tér—Déli pályaudvar közötti metrószakaszt és a Batthyány térig meghosszabbított HÉV-vonalat; folytatják az Ócsai úti és a Jászberényi úti közúti felüljárók építését. Egyelőre nem kerül sor az Alkotás utca rendezésére, s két évvel eltolódnak a kőbányai városközpont útépítkezései. 1972 helyett csak jövőre fejeződnek be a Jászberényi úti felüljáró és a Szentendrei fő közlekedési út külső szakaszának építési munkái is.

110 új általános iskolai tanterem

A tavalyihoz hasonlóan az idén is mintegy 2400 férőhellyel bővült a budapesti óvodahálózat, nem kis mértékben a kerületi tanácsok jóvoltából. A növekvő elhelyezési igényeket azonban továbbra sem lehet kielégíteni. Javul viszont a helyzet az általános iskolákban: *változatlan — 130 ezres — tanulólétszám mellett 110 új osztályterem épül fel az idén, s nő az általános iskolai napközi ellátásban részesülők száma is.* Enyhül a zsúfoltság a középiskolákban, viszont a tervezett 500 férőhelyes Mohai úti diákotthon a költségek emelkedése miatt csak 300 tanulót fogadhat a tervidőszak végén.

Ideiglenesen szünetel az Állami Bábszínház és az újpesti művelődési központ építkezése, a két beruházás költségvetését felülvizsgálják. Az idén készül el a Marcibányi téri ifjúsági ház és a Gubacsi úti klubkönyvtár. Ami a fővárosi idegenforgalom beruházásait illeti: *a hárs-hegyi kemping területén „vakációs falu" létesül, s folytatják az Európa Szálló építkezését.*

Vita után a tanácsülés elfogadta a főváros idei tervét és költségvetését.

Európai fővárosok vezetőinek találkozásai

Ezután Szépvölgyi Zoltán tájékoztatta a tanácsülés részvevőit az európai fővárosok vezetői budapesti találkozójának előkészületeiről, majd *Hantos János* elnökhelyettes terjesztette elő a Pest—Buda egyesítése centenáriumának megünnepléséről szóló programjavaslatot. Az eseménysorozatot az *európai metropolisok vezetőinek találkozója* vezeti be szeptember 26-án. Ennek keretében véleménycserét folytatnak az alapvető városrendezési és fejlesztési kérdésekről, s kiállítást rendeznek Európa fővárosairól. Ez év őszén leplezik le a Margitsziget déli bejáratánál *Pest—Buda egyesítésének emlékművét*, *Kiss István* szobrászművész alkotását. 1973 januárjában a Budapesti Történeti Múzeum várpalotai kiállítóhelyiségében *centenáriumi emlékkiállítás* nyílik, bemutatják Pest, Buda, Óbuda egyesítésének folyamatát, a főváros utolsó száz évében elért fejlődést, ismertetve Budapest jövőjét is. Az egyesített főváros első közgyűlésének századik évfordulóján, a jövő év októberében *tudományos ülésszakot* rendeznek a Magyar Tudományos Akadémia, a Fővárosi Levéltár és a Budapesti Történeti Múzeum részvételével. *Társadalmi akciók, tisztasági és szépítési mozgalom, iskolai megemlékezések, kórus- és színjátszófesztiválok, képzőművészeti és fotókiállítások, művészi kiadványok megjelentetése* szerepelnek a programban. Az 1973-ban felépülő új budapesti létesítményeket a centenáriumi ünnepségek keretében, emléktáblával megjelölve adják át.

F. G.

NÉPSZABADSÁG

A beszámoló tagg
– új szín a párté

TAPASZTALATOK A FŐVÁROS IX. KERÜLETÉBEN

A Ferencvárosban is lezajlottak az alapszervezeti beszámoló taggyűlések, amelyek a kommunistáknak alkalmat adtak arra, hogy mérleget készítsenek munkájukról, helytállásukról. *Szabados László*, a kerületi pártbizottság titkára, *Farkas Istvánné* alosztályvezető és *Tóth Ferenc* instruktor, akikkel e taggyűlések tapasztalatairól beszélgetünk, méltán nevezik a párttagok számadását vizsgának. Amiért még ma is a tanácskozások hangulata alatt állnak: a kerület mintegy tízezer kommunistája nagy aktivitással és felelősséggel vizsgálta szerepét, lehetőségeit a munka javításában és ennek tükrében vette számba, az elmúlt évi sikereket és az elmaradásokat, a hibákat is.

A taggyűlések után már nem titkolják a kerületi pártbizottság vezetői, mennyire „szorítottak" a sikerért, hiszen az új pártvezetőségek az első beszámoló taggyűlést készítették elő. A rövid „tanulóidő" ellenére, máris olyan nagy kérdésekről kellett számot adni, mint a gazdasági munka pártellenőrzése, a pártszervezet agitációs és propagandatevékenysége, a pártélet belső demokratizmusának fejlődése és a munkahelyi tömegszervezetek pártirányítása.

A párttagok tekintélye

A 228 alapszervezet többségében jól sikerült a taggyűlés. A kommunisták véleményt mondtak a munkásosztályt, a dolgozókat érdeklő és érintő valamennyi időszerű kérdésről, bírálták a X. kongresszus határozatainak végrehajtásában mutatkozó munkahelyi fogyatékosságokat és a pártszervezetek olyan belső hibáit, amelyek akadályozzák a közös fellépést a nagyobb munkaszervezettségért, rendért, fegyelemért.

A párttagok aktivitását bizonyítja, hogy közülük minden negyedik szót kért a taggyűlésen, sőt több üzemben, így például a Magyar Gyapjúfonó- és Szövőgyárban, a taggyűléseken és előtte a pártcsoportüléseken sok kommunista beszámolt arról, mit tett ő a saját környezetében a pártpolitika érvényesítéséért, kiket állított

sának a helyébe. A minisztérium a pártszervezet mellé állt a vitában. A kommunisták tehát helyesen teszik, ha nem engedik a munkaszervezés korszerűsítését divatból vett, formális intézkedésekkel helyettesíteni. A ferencvárosi MÁV csomópont néhány párt-alapszervezetében a kommunisták csak elkeseredettségükről szólhattak, hiszen maguk is szenvedő alanyai a kialakult helyzetnek; egyes szolgálati helyeken — a munkaerőhiány miatt is — 12 óra helyett 24—36 órát kell egyfolytában dolgozni, a szabadnapokat nem adják ki, a nem biztosított szabadnapok, túlórák után járó pénzt nem fizetik meg. „Mégis azt mondják nekünk, kommunisták vagyunk, tartsuk az emberekben a lelket. Ugyan mi indokolja, hogy a Munkatörvénykönyv megsértésére adjunk magyarázatot?" — kérdezték meg a VII. alapszervezet taggyűlésén. — „A mi dolgunk ezek ellen a visszásságok ellen fellépni" — tették hozzá.

Pontosabb követelményeket

Más módon is szóba került a visszaélés a kommunisták hivatásával. Így például a Budapesti Húsipari Vállalatnál a párttagok igyekeztek tisztázni, mi a kommunisták feladata a fegyelem megszilárdításában. Elmondták, a kommunisták példát mutatnak a pontos munkában, nem hagyják szó nélkül a rossz munkát, de ha fegyelmezésről van szó, azt éppen az a brigádvezetek irányításában, ha belső életét a lenini normák jellemzik. A IX. kerületi pártbizottság munkatársai szerint a párttagság ezeknek a normáknak az érvényesítését is számon kérte a taggyűléseken. A kommunisták egyéni pártmunkájáról, a kollektív vezetésről, a személyes felelősségről szóló elvek gyakorlattá válása a pártéletben — sok hozzászólás témája volt. Kiderült, egyáltalán nem olyan rózsás a legtöbb vállalat helyzete, hogy a pártszervezet megelégedhetne általános hangvételű határozatokkal, olyanokkal, amelyekből a párttag alig képes kihámozni tennivalóit. Nem kedvez a kommunisták tekintélyének, ha a vezetőség nélkülük formálja meg álláspontját a fontos gazdasági, üzempolitikai döntésekről. Elmondták a kerületi pártbizottságon, hogy a beszámoló taggyűléseket mindenütt igyekeztek a pártdemokrácia iskolájává is változtatni.

A taggyűléseket a párttagokkal való személyes beszélgetések és alapos pártcsoport-értekezletek szervezésével készítették elő a vezetőségi tagok és most először, több hetes ellenőrző és szervező munka biztosította, hogy a taggyűlés beszámolója jól tükrözze a párttagok véleményét. Így a taggyűlések a figyelmüket jobban a feladatokra és azoknak az eszközöknek a megkeresésére fordíthatták, amelyek segítségével gyorsabban javíthatók a munkahelyi viszonyok.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORSZÁG VILÁG
Budapest

Kiss István szobrászművész

1021

Kiss István az emlékmű kétféle nagyságban elkészült modelljével

Két város szobra

Pest és Buda egyesülésének századik évfordulóját a főváros sokféle módon ünnepli meg. A szép tervek közül az egyik leglátványosabb és legmaradandóbb az a szobor lesz, amelyet a Margitsziget déli sarkában, a szökőkút előtti nagy, szabad térségen állítanak fel.

A főváros tanácsa Kiss István szobrászművészt kérte fel az emlékmű elkészítésére.

— Első ötletem kissé fantasztikus volt — mondja Kiss István. — A Duna medrében, a folyam közepén szerettem volna felállítani egy szobrot, de hát erről persze le kellett mondanom, mert csak olyan pillérre lehetett volna állítani, amely egy hidat is elbír. A mostani megoldás olcsóbb. Kilenc méter magas kompozíciót terveztem, amelynek lényege két egymáshoz simuló, fent összehajló felület. A kettő között néhány méternyi térség üres marad, ahová be lehet lépni s erre szükség is lesz, mert bár az emlékmű lényege a karcsú, magas megjelenési forma, de belső falán több olyan kisebb-nagyobb díszt helyezek el, amelyek mind a két (sőt Óbudával együtt három) város múltjának egy-egy epizódjára utalnak.

Az emlékmű anyaga vörösréz, ez a gyönyörű fém, amelynek részeit újfajta technikával, villanyhegesztéssel illesztik egymáshoz. Az egész köröndöt homorúan lesüllyesztik, ennek a süllyesztett résznek a közepébe kerül az emlékmű — aszimmetrikus betonalapra. Az alapra kerülnek a városok régi címerei, valamint a főváros új címere, bronzból. Nagy, kerek, szeszélyesen elhelyezett bazaltkockákon lehet majd az emlékműhöz közel kerülni.

— Nem heroikus, patetikus szobrot terveztem — folytatja Kiss István —, hanem egy kertbe illő emlékművet.

Nappal, napsütésben — amely minden oldalról éri —, vagy esti reflektorfényben modern, érdekes vonalú, artisztikus emlékmű csillog majd a szigeti bejárónál, s hirdeti a két régi város nemes múltját és jelenének haladó szellemét.

Avatóünnep: szeptember végén.

(sz. d.)

Az emlékmű belseje: Pest és Buda múltjára utaló tárgyak bronzba öntött másával

JAPÁN A KAKAS ÉVÉBEN

Mit tud az átlagember Japánról? Annak ellenére, hogy néhány éve Tokióban rendezték a nyári, idén pedig Sapporóban a téli olimpiát, s az eseményeket milliók követték a televízió képernyői előtt – tulajdonképpen nagyon keveset. Fudzsijama, Hirosima, teaház, gésák, Pillangókisasszony, a világ legnagyobb olajszállító tankhajói, új típusú autók, zsebrádiók. Nagy vonalakban ennyit. Réti Ervin „Japán a kakas évében" című könyvében (Gondolat, 1971) szerényen vállalkozott arra, hogy többet nyújtson – és teljes sikerrel járt. Olyan könyvet írt Japánról, amelyben az újat felfedező utazó, a rendszerező és a jó szemű, mindennek a hátterét kutató politikai újságíró érdeklődése optimálisan keveredik. A színes, érdekes csevegés mindarról, amit útján látott, szinte észrevétlenül vezet be olyan területek titkaiba, amelyeket egy átlagos látogató észre sem vesz, mert nem tudja, hogy itt valamit észre kellene vennie. Pedig csak így lehet megérteni, mi van a

MDK

Kiss István

dombormüve
a Gellért tér felőli oldalon.

--: A gellérthegyi jubileumi park uj szobrai.

MAGYAR NEMZET 1964 aug. 11.

1021

BUDAPESTI SZOBROK III.

Tanácsköztársasági emlékmű

Tudati képünket sokszor nem is sejtjük mennyire befolyásolja, esetleg meg is határozza valamely műalkotás.

Az emlékműszobrászat — amely egy korszakot, egy nagy eseményt kíván reprezentálni — gyökerei is mindig ebbe a rétegbe nyúlnak vissza, azaz akkor szerencsés, ha olyan képi megfogalmazást talál, aminek jelentéstartalma közös asszociációkat ébresztő, közérdekű, közérthető.

Legutóbbi éveink monumentális köztéri alkotásai közül Kiss Istvánnak a Dózsa György úton felállított „Tanácsköztársaság" emlékműve markánsan példázza a fenti tételt.

Egy jelképre szublimált, a történelmi folytonosság egységében látó és érző műalkotás-vallomásról van itt szó.

Berény Róbert 1919-es „Fegyverbe" című plakátjának matrózát mintázza meg a szobrász. A plasztika nyelvére áttett rohanó figura így nemcsak a forradalmi harc hevességét fejezi ki maradéktalan élményerővel, hanem ugyanakkor sűrítve összefog két erőszakos ceruzával szétválasztott, de lényegében egy szándékú, egy mondanivalójú korszakot is: 1919-et és a felszabadulás után következő éveket. Precízebben, vagyis az évforduló szép alkalmára szakítva dátumozzunk így: 1969-et.

A szobor első benyomásként ezt a hagyomány-összegezést sugallja; múlttiszteletet és a jelen életérzésben megújhodó gondolati, elvi hűséget, érzelmi eggyéválást.

Sokat vitatott kérdése jelenkori képzőművészetünknek a tartalom és forma. Messzire vinne, túlnőne kereteinken ennek a problémakörnek elemzése. Annyit jegyzünk meg csupán, hogy Kiss István művének expresszivitása szerves következménye a választott témának. A szenvedélyt, az odaadást, az elkötelezettséget hitelesíti plasztikailag ez a formanyelv, művészi kifejezésmódjában is idézve az adott korszak jellemző jegyeit.

Amiből természetesen nem azt kell levonnunk, hogy a szocialista emlékműszobrászat csak ezen a nyelven szólalhat meg. Történelmi hőseinkre, a nép helytállására, a felszabadulásra emlékeztető alkotásokban megtestesülő események formába foglalása sokféle lehet. Nem kifejezésmódjukban, hanem eszmei lényegükben hordozzák a közös vonást: a szocialista meggyőződésű világnézeti tisztaságot.

Kiss István művét is ez a benső szenvedély kapcsolja össze emlékműszobrászatunk negyedszázados periódusának többi, esetleg nagyon is eltérő hangvételű alkotásával.

A művész közel két évtizedes munkásságában eminens helyet foglalnak el a monumentális köztéri művek. Gazdag témavilágát itt nincs módunk végig követni, de beszámolónk csonka maradna a Palota téri Dózsa-emlékmű és a Debrecenbe készült „1919-es Tanácsköztársaság" szobrának megemlítése nélkül.

Az alkotópálya tengelyében álló szilárd, marxista történelmi szemlélet legkiérleltebb művészi megjelenítésének ugyanis e három emlékművet tekinthetjük. Együttemlítésüket ez indokolja, s ismét nem valami formai párhuzam. Ellenkezőleg, épp arra is bizonyíték, hogy Kiss István a kifejezés milyen széles skáláján mozog otthonosan.

Míg a budapesti Tanácsköztársaság emlékszobor rohanó figurájának expresszivitása sűríti a forradalmi harc heves lobogását, a debreceni emlékművön a sommázottan mintázott, nemes arányú nyugalom fejezi ki a művész tisztelgését, hűségét, pártos indulatát.

CSŐREGH ÉVA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZERZŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 SEP 26
CSEPEL
Budapest

KŐNYA LAJOS:

Vasút mel

A szétszabdalt, vonagló éjsz
a csattogást hazaviszem ma
A süppedékeny éj fölöttem
majd félájultan partra húz a hajnal.

Véres sinek közé vagyok kivetve,
éles, közeledő füttyök kötöznek,
sürgönynyuzal tekeredik szívemre,
körömmei vájom talpfák közt a földet.

Magányomban robogó vonatokkal
viaskodom, pedig szerettem őket.
Messziről, mint üvegfalba fogott jaj,
felsír az éj. Nem hallok hírt felőled.

Hány csattogás, hány száguldó sikoltás
hasít belém, kifent borotva éle!
Varázsló voltam, s megfogott a rontás,
gépdohogás szívem hullámverése.

Lány könyvvel

Az író: A

Beszélgetés Fe

Fekete Gyula nemcsak írásaiban, személyesen is ismerőse a csepeli olvasóknak. Legutóbb az Olvasó Munkás Klub munkásművelteség vitáján volt a vendégünk. Akkor is éppen egy tetőződő vitahullám középpontjában állt. A király meztelen című cikkével, amelyben élesen támadta Jancsó Miklós: Fényes szelek című filmjét, maga volt felidézője is jórészt ennek a vitának.

Jellemző rá ez a szerep. A vitatkozó.

Bár véleményével itt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Kiss István

1976 NOV 27

szobrászművész

1021

NAPLÓ

November 27

Moszkva egyik központi kiállítótermében ünnepélyesen megnyitották Kiss István szobrászművésznek, a Képzőművészek Szövetsége elnökének tárlatát, amelyen a művész csaknem ötven munkája látható. A megnyitón Vlagyimir Popov kulturális miniszterhelyettes és Tair Szalahov, a Szovjet Képzőművészek Szövetségének első titkára méltatta Kiss István munkásságának jelentőségét. Magyar részről Marjai József rendkívüli és meghatalmazott nagykövet mondott beszédet a pénteki megnyitón.

∞

A századforduló magyar művészetét ismerheti meg decemberben a párizsi közönség. A Petit Palais-ban megrendezendő kiállítás folytatása annak a tíz évvel ezelőtt rendezett kiállításnak, amely a magyar művészet első tíz évszázadát mutatta be nagy sikerrel. A mostani tárlat a századforduló évtizedeinek, a magyar szecesszió kialakulásának évtizedéről, kialakulásáról ad áttekintést. A Nemzeti Galéria, az Iparművészeti Múzeum, a Néprajzi Múzeum, a Budapesti Történeti Múzeum, a Széchényi Könyvtár anyagából mintegy 500 műtárgyat, szobrot, festményt és iparművészeti tárgyat állítanak majd ki a Petit Palais-ban.

A bolgár zenei napok alkalmából pénteken a budapesti Bolgár Kulturális Központban hanglemez- és kottakiállítást nyitott meg Dimitar Petkov, a bolgár zeneszerzők szövetségének elnöke, a szófiai operaház igazgatója.

✉

Pénteken a győri Rába Filmszínházban tartották az „Edith Piaf" című francia film díszbemutatóját, amelyen ott volt Piaf megszemélyesítője, Brigitte Ariel francia filmszínésznő is.

#

Budapestre érkezett Vaszilij Belov szovjet író, akinek „Éneklő kövek" című elbeszéléskötete a közelmúltban jelent meg magyarul. Belov november 30-án, kedd délután 4-kor találkozik olvasóival és dedikálja könyvét az Európa könyvesbolt Lenin körút 20. szám alatti helyiségében.

✪

...nfből jel...
...gabe ...
...babwe...
...almak ké...
..., hosszas...
...tán, elfogadt...
vaslatot, hog...
1-t tűzzék ki...

...töztattak meg.

Carter különleges megbízottja több kőolajtermelő országban

Mint az *AP* jelenti Katarból, James *Akins*, Jimmy *Carter* megválasztott amerikai elnök kőolajügyekkel foglalkozó különleges megbízottja Katar államfőjével, *Khalifa Bin Hamad Al-Thani* sejkkel a kőolajárak alakulásáról tárgyalt. Az Arab-öböl menti országokban tett körútja során előzőleg Szaúd-Arábiát és Kuvaitot kereste fel. Útjának célja az, hogy a kőolajtermelő arab országokat az árakkal kapcsolatban mérsékelt magatartásra bírja rá.

Cardiffból jelenti a *Reuter: Jamani*, Szaúd-Arábia olajipari és bányaügyi minisztere nagybritanniai látogatása során Cardiffban újságírók előtt kijelentette, hogy országa a decemberben Katarban tartandó OPEC-értekezleten az olajárak emelése mellett száll ugyan síkra, de ellenezni fogja azt, hogy az árakat 15 százaléknál nagyobb arányban emeljék.

Libanoni tervek

Az arabközi biztonsági erők megkezdik ...k összegyűjtését

...teken Szárkisz államfőhöz intézett memorandumban kifogásolta az arabközi biztonsági erők egyenlőtlen felvonulását

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 NOV 5
MAGYAR NEMZET

Kiss István

A szocializmust építő ember címmel csütörtökön kiállítás nyílt a Képcsarnok Vörösmarty téri Csontváry-termében. A kiállítást Kiss István, a képzőművész-szövetség elnöke nyitotta meg.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 NOV 8

Budapester Rundschau
István Kiss

/ 1021

Jubiläumsdenkmal vor dem Rathaus in Dunaújváros (Werke des Kossuthpreisträgers István Kiss). Siehe Beitrag S. 2—3

ndern

ENZ

der Fachkennt
Methoden wis
Forschungsarb
soll.

„Die allgemeine Tendenz der sozialistischen Entwicklung spiegelt sich darin wider, daß die wissenschaftlichen Studentenzirkel jetzt die internationale Bühne betreten, und es als ihre Aufgabe betrachten, die Universitäts- und Hochschuljugend auf die Lösung von Aufgaben vorzubereiten, die sich aus der rasch entwickelnden internationalen wissenschaftlichen Zusammenarbeit ergeben", sagte *Miklós Óvári*, Sekretär des Zentralkomitees der USAP, auf der Eröffnungssitzung.

NEUE MINISTER

ZK. Auf dem IX. Parteitag i
tär gewählt. Seit 1971 Parlam

fahrt

ere

Tihany. Die Zahl der auf Schiffen beförderten Fahrzeuge betrug bei der letzten Bilanz 372 000.

Die Überfülltheit auf den Fähren wurde durch die in der Saison fertiggestellte vierte Fähre gemindert. Ein großer Teil der MAHART-Flotte wurde für den Winter eingestellt.

Kiss István, szobrászművész

Napló, nov. 25.

Magyar Nemzet, 1936. nov. 25.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 349-726

1976 AUG 31

NÓGRÁD

Kiss István, Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész

1021

A beérkezett 868 érvényes szavazat alapján a salgótarjáni szabadtéri szoborkiállítás közönségdíját Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész Búza című műve kapta. Az 1927-ben Biharilyén született művész 1949 óta szerepel kiállításokon. Több monumentális alkotásával szerzett országos hírnevet. A budapesti Tanácsköztársasági emlékmű, a Centenáriumi emlékmű és a szegedi Lenin-szobor fémjelzi alkotói tevékenységét. A Salgótarjáni városi Tanács által alapított közönségdíjat a város és a József Attila megyei Művelődési Központ képviselője adta át a művésznek.

Fotó: Fodor Tamás

inoki labdarúgó-mérkőzés előtt
hazai csapatnak a Tisza Kupá

Nagyszerű nógrádi si

Fiataljaink
az országos k

Az ifjúsági válogatottak országos labdarúgótornája befejeződött. Nógrádi szempontból szép siker született. Bár, tegyük hozzá, hogy a mieinknek ezúttal szerencsénk volt, mert a csoportmérkőzések befejezése után a gólkülönbség és az értékesített büntetők aránya azonos volt a Baranya megyeiekkel. Így az első hely sorsát pénzfeldobással döntötték el. A sorsolás a baranyaiaknak kedvezett. Ennek ellenére nincs okunk elkeseredésre. A Nógrád megyei csapat végül is a nyolcas középdöntőbe került. Erre a mérkőzéssorozatra jövő év tavaszán kerül majd sor. De nézzük, hogy a harmadik csoport utolsó mérkőzésén milyen összeállításban játszott a két csapat.

Röplabda NB II.

Nem sike

SÜMSE—Kecskeméti Mezőfi 0—3 (—6, —16, —14). SÜMSE-pálya, v.: Csemák. **SÜMSE:** Félegyházi, Papp, Liptai I., Praisnar, Szomszéd, Sárai. **Edző:** Félegyházi Pál.

Az első játszmát a SÜMSE csak 6—6-ig tudta szorossá tenni, ezután a vendégek fokozatosan elhúztak és könnyedén nyertek. A második

1021 Kiss István

Magyar művész kiállítása Moszkvában

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművésznek, a Magyar Népköztársaság Érdemes Művészének hetven alkotását viszik Moszkvába, hogy hatalmas kiállításon egy alkotói életútról, művészi munkásságról nagy összegzésben valljanak. Az utóbbi két és fél évtized szobrászi termését fogja át ez a nagyszabású bemutatkozás, ami művészettörténetünkben is egyedülálló. Ez a hetven alkotás – egy mester művészi munkáinak hatalmas sorozata – Moszkva után majd Tbilisziben, Bakuban, Varsóban, Szófiában, Berlinben bizonyíthatja, hogyan formálódott művésszé, mesterré az új idők levegőjében a messziről, mélyről indult magyar szobrász.

Első anyaga az agyag volt, a sár, amelyből különös formákat varázsolt a Köles-ér parton az őt csodáló ifjú társak elé. Szinte természetes, hogy első komolyabb témája a nagy erejű Toldi Miklós volt, hiszen Szalonta legendás világa ezt sugallta neki. Súlyos gondok, próbák, hányódás-vetődés után, édesapja munkásélet-sorsa a főváros peremére sodorta. Aztán megnyílott számára a főiskola, hogy szép álmait, valós gondolatait most már maradandó formákban örökítse meg.

Kiss István első köztéri műve a Dózsa-szoborcsoport volt, amely ott áll a Vár mögött, hirdetvén az első magyarországi parasztforradalom megrázó erejét. A moszkvai kiállításon ez a Dózsa is ott lesz, természetesen, kicsinyített változatban.

Másik leghíresebb köztéri alkotása: a Tanácsköztársasági Emlékmű, amely Budapesten a Dózsa György utat díszíti. Új megfogalmazásban elkészült a moszkvai bemutatásra ez a szobra is, a Tanácsköztársaság harcba hívó vöröskatonája.

Láthatja majd e kiállítás közönsége a két Bólyait, a Vak Bottyánt, vagy az élet szimbólumát, a Búzakalászt is. „Játszani is engedd, szép komoly fiadat" – sóhajtotta József Attila, a nagy magyar proletárköltő. S Kiss István életművében már megtalálható a játékos megoldás is. Az űrutas különös alakját lebegni látjuk a gömbben, ahogyan más-más nézőpontból szemléljük, noha az alak mozdulatlan. A Judit a macskával című műve furcsa fintor az egykor leheletkönnyűre fogalmazott angyalkák stílusában, mert az igazi gyerek lényét sugározza a játék, a hétköznapi örömet, ami átárad a műélvezőre is.

Kevés olyan magyar szobrászművész hasonlítható Kiss Istvánhoz, aki az élet minden embert érintő témáját újra életre hívta az anyagban; azzal az elkötelezettséggel, ami az élet apró rezdülésein át a nagy kibontakozásokig, az egyetlenből a közösségre gyakorolt hatásig az ember boldogulását, felszabadult örömét vetíti elénk, mély és őszinte – egyértelmű – humanizmusában.

Az Apám síremléke című műve, amely kimondottan belső egyéni szeretet és fájdalom kinyilatkozása, – a hajdani megtört munkássors jelképe. Mellette áll majd Moszkvában – szintén kicsinyített változatban – a véres endrődi csendőrsortűz áldozatainak emlékére emelt műalkotása, amely egyben az egész földmunkás mozgalmat is megörökíti.

Viszik a hetven szobrot Moszkvába, aztán másfelé is a nagyvilágba. Ennek őszintén örülhetünk. Sok sikert, igazi nagy sikert kívánunk hozzá a szobrászművésznek.

S hadd kívánjunk magunknak is valamit, azt, hogy egyszer majd itthon is így – egymás mellé sorakoztatva – láthassuk egyik legtehetségesebb művészünk munkáit.

Fábián Gyula

Indulásra várnak a szobrok Kiss István műtermében

Egyik alkotásán a művész, ahogyan mondani szokás, az utolsó simításokat végzi *(Fotó: Dolezsál László)*

RIMMA KAZAKOVA:

A névtelenek

Újságlapozó esti béke,
fotók, melyeket kitakarsz:
világháborús hősök képe,
mintha megannyi gyerekarc.
Összekarolva mind a négyen:
fénykép az ütközet előtt.
Ragyogtak kékségek az égen,
zöld fű futott be zöld mezőt.

Nevüket egy könyv sem citálja,
dalok róluk nem zengenek.
Valaki fia, kisdiákja:
valakije valakinek.
Fekszenek valahol, valami réten,
alig valamit éltek ők.
Kékségek ragyogtak az égen,
zöld fű futott be zöld mezőt.

Azt az időt, bár csupa ködből,
nem tudjuk elfelejteni.
Sudárlanak az orosz földből.
a lelkek obeliszkjei.
Kis életük azt védte régen,
amit már meg sem értek ők,
hogy ragyogjon kékség az égen,
fusson be zöld fű zöld mezőt.

VERESS MIKLÓS fordítása

EDUARDAS MIEZELAITIS:

Jó a hősnek

Jó a hősnek, ha lován csatába robog.
Pilótának: gépén Ikaroszt befog:
Jó a nomádnak: sivatagon átkocog.

S nekem jó-e? Én is majdnem jól vagyok.

Tavaszi fű bokorhoz simul, susog.
Bokor, ugye, te is visszacsókolod?
Eluard versével suttog válaszod.

S nekem jó-e? Én is majdnem jól vagyok.

S ha eképp [illegible] t,
Zöld ujjával — mely[illegible] jót tudok!
Öleli a fiatal fű... jól vagy[illegible]?

Én is majdnem jól vagyok...
Én is majdnem jól vagyok...

Tandori Dezső fordítása

KÉPES ÚJSÁG
Budapest
1976 NOV 6
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., [illegible]
Telefon: 134-044, 337-148, 340-126

Lenin beszédet mond 1919. május elsején a Vörös téren (Egykorú fénykép)

Szél

Sok pompás szag van a viláon. Milyen csodás csupán a omba illata! Hát még a szahasuknál fogva felemelek néhány pehelykönnyű sárga zsemlét, mindezért pár kopejkát fi-

et

76/11

A borítón
Kiss István: Emlékműterv, bronz, részlet, 1976
(fotó Somfai)

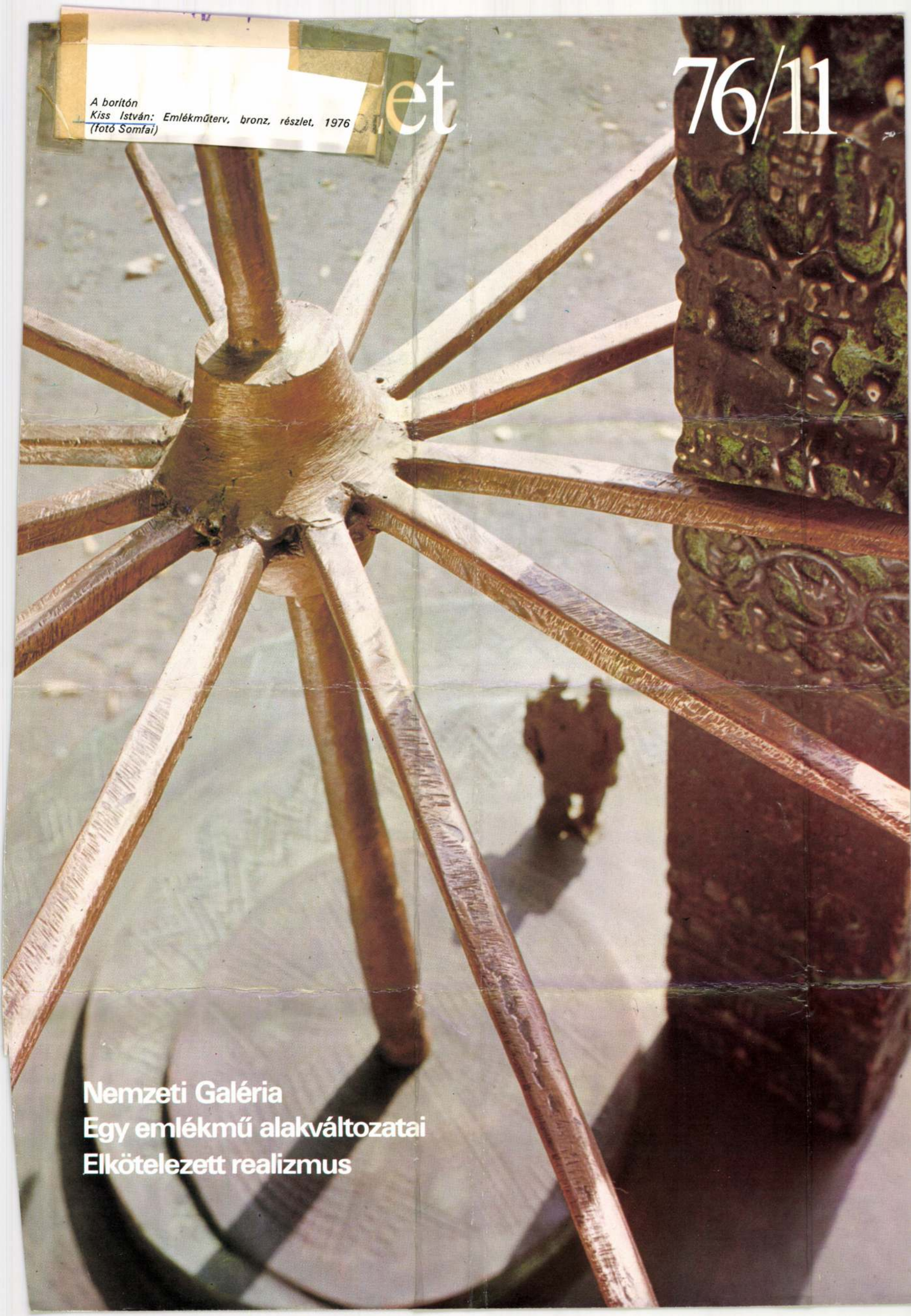

Nemzeti Galéria
Egy emlékmű alakváltozatai
Elkötelezett realizmus

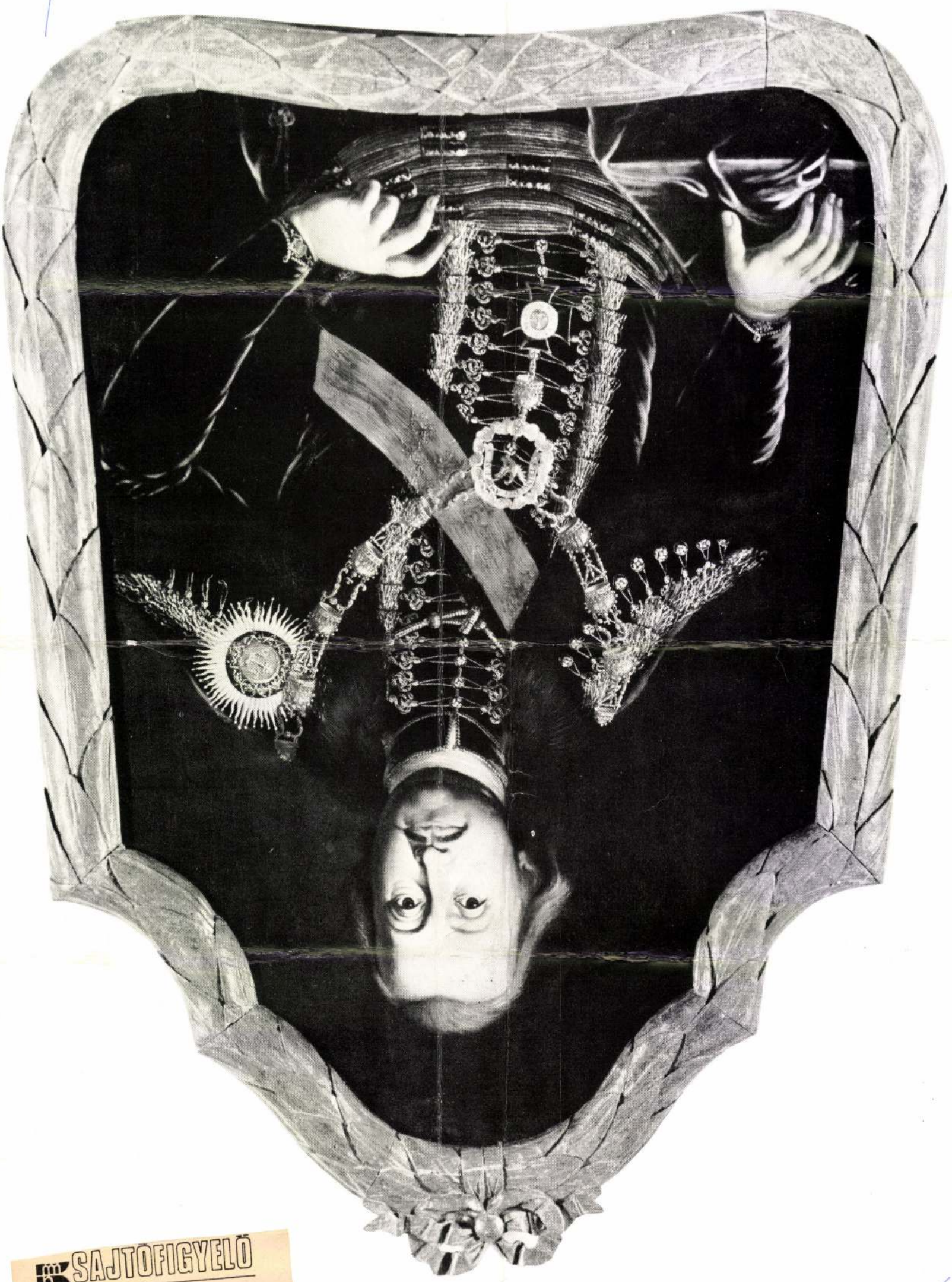

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
Kiss Gabor
Művészet
1976 11

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

Kiss István, szobrász

1976 DEC 41

művei

1021

Apáczai Csere János szobra, Kiss István szobrászművész alkotása a Lágymányosi lakótelepen

Balla Demeter felvétele

Hírek — A Tisza partján — kalandozás Szolnok megyében

CSÜTÖRTÖK

FEBRUÁR 3, 17

Hírek — Magyarok könyvespolca

FEBRUÁR 10

Hírek — Szerepek, filmek, szereplők — hazai kockák a mozi világából

FEBRUÁR 24

Hírek — A Tisza-partján — kalandozás Szolnok megyében

PÉNTEK

FEBRUÁR 4, 18

Hírek — Jogi tanácsadó — Tallózás a Magyar Hírekben

FEBRUÁR 11

Hírek — Érdekességek a tudományos folyóiratokból

FEBRUÁR 25

Hírek — Magyar konyhaművészet: hogyan készül a korhely halászlé, a tűzdelt őzgerinc szolnoki mártással, a tiszai meggykrémes?

SZOMBAT

FEBRUÁR 5, 12, 19, 26

Hírek — Levelesláda — A pálya széléről

VASÁRNAP

FEBRUÁR 6

Ifjúsági magazin

FEBRUÁR 13

Zenei magazin

FEBRUÁR 20

Sportmagazin

FEBRUÁR 27

Kuturális magazin

Művészet, 1976. 11. 35. old.

Kiss István: A szolnoki emlékmütevo első változata, alul- és felülnézette.

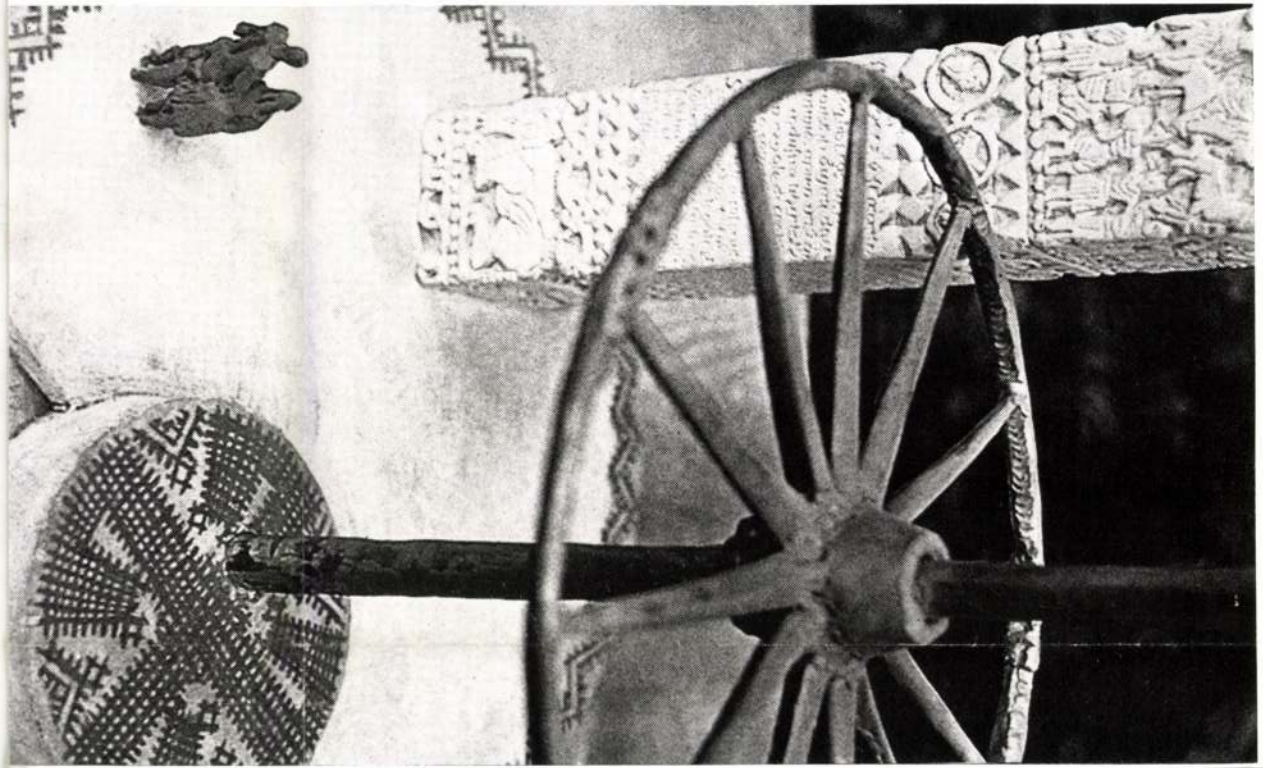

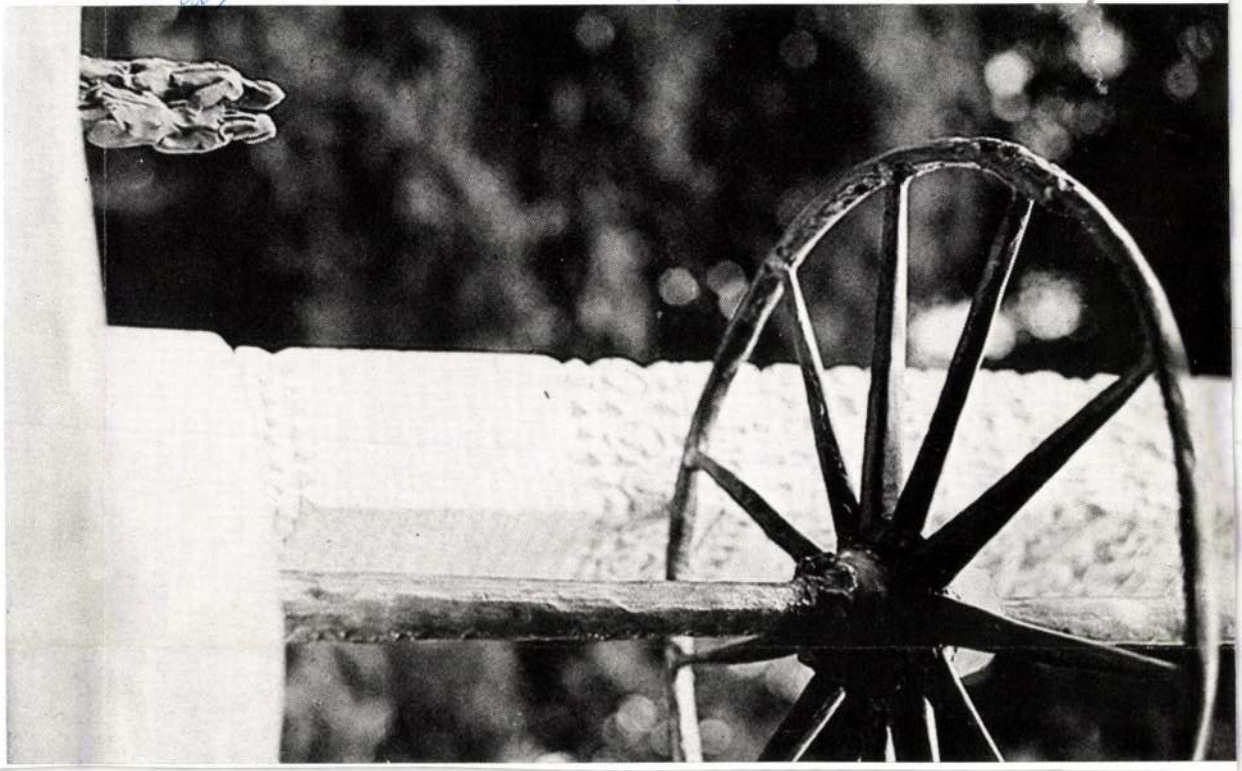

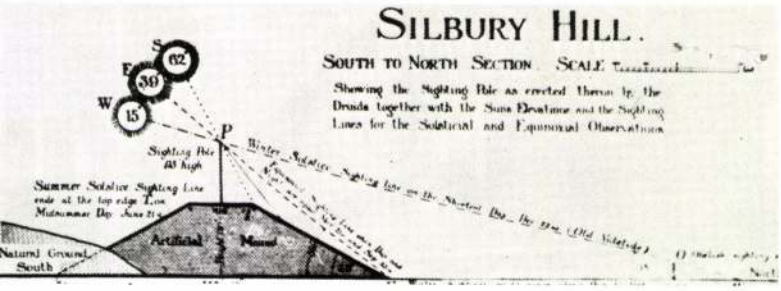

amit mondania engedtél, és arról, amit – nyilván szándéktalanul – mindeddig nem hagytál kivallania. El kell higgyed nekem: a mű valamennyi függőben maradt *formai* problémáját csakis úgy tudod tisztázni, ha *eszmeileg* tisztázod a viszonyodat az általad választott formaelemekhez egyenként és összességükben. Ezek kapcsolódásmódjának végleges „eligazítása" ugyanis elsősorban nem formai, de filozófiai, ha úgy tetszik, világnézeti kérdés!

Bizonyítékot kérsz? Hadd kínáljak ezúttal *negatív* bizonyítékot. A pályamű harmadik, legújabb bronz-változatára gondolok, amelyben jó részét korrigáltad annak, ami az első változatban formailag kifogásolható volt. A póznát például behúztad a spirál centrumába. A kerékben pedig felerősítetted a „sugárzó napkorong" jelentésrétegét, amennyiben elhagytad a befoglaló körformát, és így a szó szoros értelmében gáttalanul érvényesülhetnek a felcsiszolt fémküllők. *Egyértelműsítetted* tehát a képletet. Igen ám, csakhogy egy olyan képletet, amely éppen rendkívüli sokrétűsége, *komplexitása* révén vált eredetileg értékessé, ma is gazdagító, mert szüntelen megújulásra képes élmény- (és tudás-) forrássá számunkra. A kerék képzete ugyanis nem a forgó napkorong (forgó univerzum) képzete *ellenére* élt az eredeti, konkrét mivoltában is összetett jelentésű „jelvényben", hanem éppen annak jóvoltából. Az egyik nem kiszorította, de feltételezte, életre segítette a másikat! Akárcsak az indiai Konarak híres Nap-templomának oldalán, ahol megvesztegető „természetelvűséggel" faragták ki a kereket, sőt magát az ily módon szekérré varázsolt épületet három dimenziós valóságukban, kerekszobor-formában testet öltött lovak húzzák – a kerék mégis, sőt éppen ezért, sugallatosan eleven erejű nap-szimbólum maradt! (13. kép) És ha az őriszentpéteri pasztofórium rejtett fülkéjének mennyezetére vésett, emberi szem számára csak tükör segítségével nyilvánuló nevezetes kerék-párosra gondolunk, vajon ennek meg kell tagadnia kerék-mivoltját, hogy lényének magasabbrendű szintjét vállalni tudja? (14. kép.)

Azáltal, hogy lemondtál a kerék befoglaló keretéről, egyszeriben megszűnt a mennyezet-képzet is, amely pedig oly sokat ígérően bontakozott az első változatban. Ugyanígy, azt hiszem, szükségtelenül „varrtad el" a spirál kifelé sodró szálait. Ne keressünk mentségeket, tudom, hogy a második változat már kifejezetten kisplasztikának készült, tehát zártabb egységet kell képeznie. Én még csak elfogadnám ezt az érvelést, de ő, a formaegyüttes? A spirál, ha elég erős, úgyis szétrobbantja a köréje vont abroncsot, ha nem, akkor meg mint spirál is erőtlen az érvényesüléshez...

Jórészt „kisütötted" a vezető szólam két szélső pólusa közt az első változatban felhalmozott feszültséget is, azáltal, hogy megszüntetted a súlyos kőtömb és a mozgékony bronz-tagozat elementáris szín- és formakontrasztját. A patinázott, illetve csiszolt fémfelületek párbeszéde korántsem ilyen izgalmas! Hát a második szólam, a „modern" emberalakok és az időtlen érvényű jelhalmazat elemi kontrasztja, hová lett? Vajon kárpótolhat-e a kihagyott lehetőségért a helyükre behozott, ám a többi elem között szerepét nemigen lelő „nomád" szarvpár? Ez eredetileg *egyetlen irány fixálására* szolgált, a megfigyelésre kiszemelt régi korongot öbléből kibocsátván annak keltekor, illetve magába fogadván nyugvakor. Mit keresne hát itt, a rohamosan táguló univerzum örvénylő forgatagában? Félő, hogy a szó szoros értelmében kerékkötővé válik... Hogy „tősgyökeres nomád kultusz-elem"? Nono! Ilyen kevésre becsülnéd a nomádokat, hogy a szecesszió óta egyre mohóbban kizsákmányolt dekorációs értéküket, nem pedig a világkép-alakító (ma is, sőt holnap is érvényes, mert *organikus világképet* bontakoztató!) szerepük szerint ítéled meg a „kultusz-elemeiket"?

Befejezvén elmélkedéseinket a forma-kapcsolódások „filozófiai" jellegéről, szó kellene essék még az oszlopról. Mindkét változatban föléje nőtt a keréknek. Vajon mi építi tovább, ha már nem a körbe-körbe forgó és üledékeit minduntalan lerakó idő? (Megjegyzem: érzésem szerint a kerék alatt és fölött semmiképpen sem lehet egynemű a rétegeződés!) És ahogyan lezárod , azzal megint csak filozofálsz! Nem mindegy például, engeded-e még tovább nőni (már akár az időben, akár az idő fölé) a sors kőbe-ülepedett tanulságait, adsz-e nekik rá teret, vagy – bármily tetszetősen, de véglegesen – lezárod a kérdést. Most ezt tetted, a „hun ásttel". Elgondolkoztató döntés.

De ezek a gondolatok, gondok már a jövőnek szólnak. A műved jövőjének, s nemcsak a miénknek, akik élvezni, érteni kívánjuk, és épülni általa. Mert erősen hiszem, hogy nem ez a mostani az utolsó változat. Túlontúl jó az elgondolásod ahhoz, és túl fontos ma mindannyiunk számára, akik éppen ilyenfajta, szerves világkép szuggesztív megidézését várjuk, áhítjuk, sürgetjük a kortárs művészet reprezentánsaitól, hogy torzóban maradhasson. És megbocsáthatatlan nemtörődömség lenne részünkről, ha hagynánk őt most a pubertás zavaraiban megfeledkezni.

Segíthetnek ilyenkor a dorgáló, olykor talán túl kemény szavak? Én őszintén remélem, hogy igen. Hadd búcsúzzam hát Tőled – következő találkozásunkig – József Attila szavaival:

„... s együtt vagyunk veled mindannyian,
kinek emberhez méltó gondja van.
Te jól tudod, a költő sose lódít:
az igazat mondd, ne csak a valódit..."

PAP GÁBOR

»Az igazat mondd, ne csak a valódit...«

EGYOLDALÚ PÁRBESZÉD KISS ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSSZEL

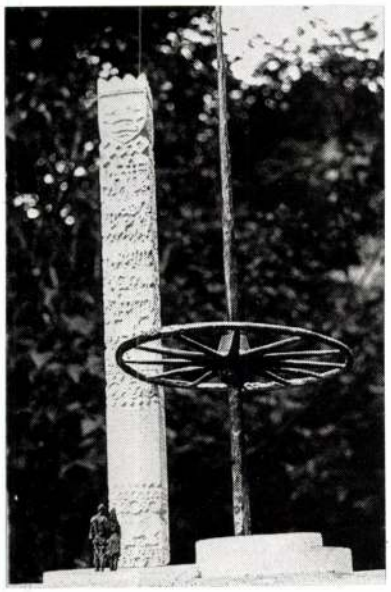

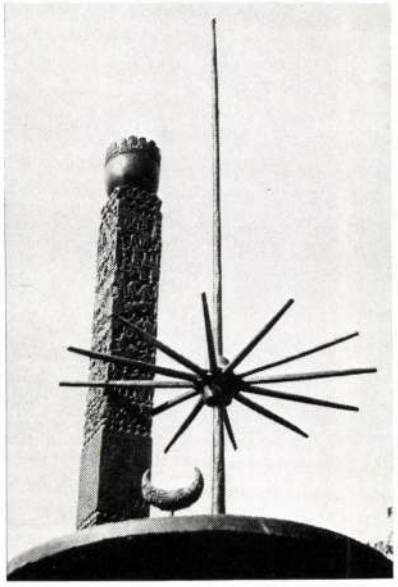

(Címzés, megszólítás.)

Ne haragudj, úgy érzem, maradt néhány gondolat a legutóbbi beszélgetésünk után, amely érdemes a hangos – és nyilvános – továbbgondolásra. Írásban könnyebb formát adni nekik, mint szóban, és talán felelni is könnyebb lesz rájuk így – már amennyiben érdemesnek tartod valóságos párbeszéddé növeszteni az alább következő monológot.

A szolnoki emlékműtervről van szó természetesen.

Miért fontos ma napirendre tűzni ennek a torzóban maradt műnek a problematikáját? Úgy vélem, azért, mert *egy organikus kultúra örökségével való korszerű gazdálkodás legáltalánosabb kérdéseit veti föl,* – „nem középiskolás fokon". Nagy könnyelműség lenne hát szó nélkül elmenni mellette, még akkor is, ha részletmegoldásaival itt-ott esetleg vitatkoznunk kell majd. (Tetted ezt Te magad is, bizonyság rá a kétszeri átdolgozás!)

Kezdjük vizsgálódásainkat a téma kellős közepén, a legszembetűnőbb formaelemnél, a póznára tűzött kereknél.

Hogyan került a kerék a tiszaparti város 900 éves fennállását ünneplő emlékmű tervezetébe? Hadd idézzek csak így, hevenyészve a korábbi beszélgetéseink során Tőled hallottakból: Szolnok a jász-kun vidék fővárosa... a kunok betelepülése a XIII. század elején a nagy népvándorlási dráma utolsó felvonása (erre utalnának a szkita–hun–avar-honfoglaló magyar motívumok a másik fő kompozíciós elem, a „totemoszlop" törzsén!) ... a pusztai nomádok fő közlekedési eszköze, mintegy mesterségük címere a kerék... De az igazi élményforrás, amely a kerék-motívumnak végül is főszerepet biztosított az emlékműtervben, ha jól emlékszem, egy leírás vagy kép volt, amely valamelyik múlt századi (?) útirajzban került eléd: a jurta mellett karóra tűzött kocsikerék, a rája aggatott döghússal, amely a kutyákat mindig házközelben tartja, akkor is, ha a gazdáik éppen távol járnak a pusztán. Íme, a konkrét kép *(életkép!),* amely eléggé jellegzetes a megidézni kívánt életformára ahhoz, hogy elfogadjuk annak címere gyanánt, ugyanakkor elég különleges is ahhoz, hogy a XX. század szenzációkkal túltáplált átlagműélvezőjének a figyelmét magára vonja.

Hát ne kerteljünk: itt kezdődnek az én kérdőjeleim! Kérdés ugyanis: ha a kerék-pózna együttes nem tud túlemelkedni – eszmeileg és formailag egyaránt, a két szempont egyébként, mint majd látni fogjuk, ez esetben is elválaszthatatlan egymástól! – ezen az igencsak perifériális, mert az életnek mégiscsak peremterületeit idéző jelentésszinten, az egyszeri, frappáns szituáció felvillantásának szintjén, akkor mi keresnivalója marad XX. századi világunkban? Ha csak nem múzeumi szemléltető eszközként...

Pedig – vegyük észre együtt! – a pózna-kerék együttes ilyen hétköznapi érdekességű értelmezéséhez képest – és csakis ehhez képest! – egyszeriben meghatározhatatlanná (tehát zavaróvá) válik a másik kompoziciós főszereplő, az oszlop helyzete és szerepe is. Ha a képzetet ilyen alacsony szinten indítjuk útjára, nem szabad csodálkoznunk, ha a szemlélő a továbbiakban, az elemek *kapcsolódásának* értelmezése során nem lesz hajlandó majd erről a szintről elmozdulni. A másik tagozat is csak ebben a gondolati közegben makacsolhatja meg magát és ragadhat bele végzetesen az indián totemoszlop vagy az „egyvalamely kopjafa egyvalamely régi temetőben" jelentésszintjébe, elcsúsztatván a mondanivaló fővonalát az egzotikum vagy a meddő szellemidézgetés felé.

De bármelyik két-két elem kapcsolódását vizsgáljuk, ezen a jelentésszinten egyik sem mutathat megnyugtatóbb képet. Mert egy formaegyüttes, ha megfelelő szervezettségi fokot ért el, maga-magától is tovább mondja a mondandóját, és innentől aztán nemigen hagy belebeszélni a dolgába. Még a teremtőjének sem.

Halljuk hát, mit mondana ő, a formaegyüttes, ha rábíznánk, hadd beszéljen magáért. Maradjunk egyelőre az első vázlatnál, és vegyük sorba, mit jelenthetnének külön-külön, majd összesítve az itt együvé került elemek, a kerék, a pózna, az oszlop és a spirál.

A kerék mindenképpen mozgást, előrehaladást idéz. Akkor is, ha levegőbe emelik, legfeljebb akkor már nem elsősorban a magáét, hanem azét, ami a küllői között és körülötte mozdulni képes: igen, természetesen az égboltét, napostól, holdastól, csillagostól. Ha viszont a kerék a mozgás képviselője, a rúd sem lehet más, mint a mozgás tengelye. Napmozgást figyelve: a meridián, a csillagos égboltét: a föld valóságos (az égbolt látszólagos) forgástengelye, amelynek az égbe döfő csúcsán jelenleg Sarkcsillagunk ül – más szóval a nomádok, éppenséggel az általad megidézett nomád népek (no és a tőlük szép örökségként ránk maradt népmeséink, hiedelmeink, szokásaink) világfája vagy világoszlopa. (Gondolj csak a felpántlikázott kerekes májusfákra!)

Ösztönösen is telibe találtál hát, amikor megtestesítésére az élet-meleget, a szobrászkéz teremtő mozdulatát hívebben őrző *agyagot-bronzot* választottad, és vele a karcsúságot, a mozgékonyságot, a merész égrelendülést. Vagyis a *folyamatot,* a szüntelen *jelent,* a *levést* – szemben a *léttel,* a *múlttal,* a szakadatlan cselekvés szakadatlanul újratermelődő *eredményével,* ami viszont első tervvázlatodon oly sokat ígérően *kívült* a zömök, réteges – múltunk véglegessé érett nyomait, képes és szöveges üzeneteket egymásra rétegeztető – oszlopba. Régészeti szakkifejezéssel élve (és ezúttal nem a másik, a díjnyertes szolnoki pályamű jeligéjét idézve) *tanufalba.* Ha a bronzkerék a mozgás hírnöke volt ebben az együttesben, akkor a kőoszlop nyilvánvalóan a mozgás *vetületét* adhatta csak. Meggyőzően! (Bár kissé talán túl magasra nőve, s ezáltal némileg kiesve a szerepköréből.) Viszont, ha már a formák kapcsolódásánál tartunk: gondolod, hogy két ilyen polárisan ellentétes töltésű elemet csak úgy, minden következmény nélkül össze lehet érteni? Félek, hogy lebecsülöd azt az erőt, amelyet magad gyúrtál-véstél bele a formáidba!

Lássuk most a spirált, a kerék és az oszlop mellett a harmadik főszereplőt az első tervvázlat motívumegyüttesében. Nos, a spirált itt telitalálatnak érzem! Sőt, meg merem kockáztatni: a lét és a levés, a mozgás és a mozgás-vetület, a folyamat és az állapot együttes megjelenítésére ennél alkalmasabb befoglaló forma elvileg sem igen képzelhető el. A mitológiai bőségszaru metszete ez, amiben minden együtt van, és amiből minden éppen kijövőben van; a táguló világegyetemé, amelyben talán minden lehetséges, de nem akármiképp. Csakhogy éppen ezért ennek az ábrának minden pontja exponált pont! Egy porszemet sem lehet ráejteni anélkül, hogy az egész vonal-gombolyag bele ne remegne. Mindenesetre nem mindennapi gondot és felelősséget jelenthetett ilyen körülmények között helyet találni benne a sorsunk szélső lehetőségeit definiáló formaelemeknek. (Meggyőződésed, hogy nem fognak kisodródni?)

Maradnának hát az emberalakok, amelyek az első tervvázlaton – így mondtad nekem – csupán a méretarányok érzékeltetésére kaptak helyet. Azt hiszem, ennél több, fontosabb szerepet is rájuk bízhattál volna. Mintegy második szólamként, az általános és időfeletti érvényű lét–levés dialógus mögött – e dialógus egésze, illetve korunk töredékessége (a törvény, illetve a megvalósulás) szerényebb, az előbbivel nem konkurráló, csupán annak mondanivalóját elmélyítő problematikáját vethetnék fel. A figurák megformálásában amellett legjobb szobrászerényeidet, az érzékletes mintázást és az árnyalt pszichológiai jellemzést is megcsillogtathatnád, amire a diplomamunkád óta (ha jól emlékszem, Szántó Kovács János szobra volt) mintha egyre kevesebb lehetőséged nyílnék, legalábbis monumentális művek keretében. Mindenesetre célszerű lenne alaposan széthúzni a második szólam e két fő kompozíciós egységét: a valóság legegyetemesebb összefüggéseit magában rejtő kerék-oszlop formasűrítményt – és a vele szembesülő XX. század végi Szolnokot. Kevés izgalmasabb, nem csupán (sőt nem is elsősorban) gondolati síkon, de kifejezetten és leginkább a plasztikai formateremtés síkján izgalmas – feladatot tudnék elképzelni egy korunkbeli szobrász számára!

Hát ennyit a formák saját beszédjéről. És most lássuk, mit tudnánk hozzátenni mindehhez mi, XX. századi szellemi munkások, mai legfrissebb történelmi-művelődéstörténeti ismereteink birtokában? Másként fogalmazva: vajon kap-e visszaigazolást, elismerést, esetleg éppen kiteljesítést a történelem egzakt tényei-

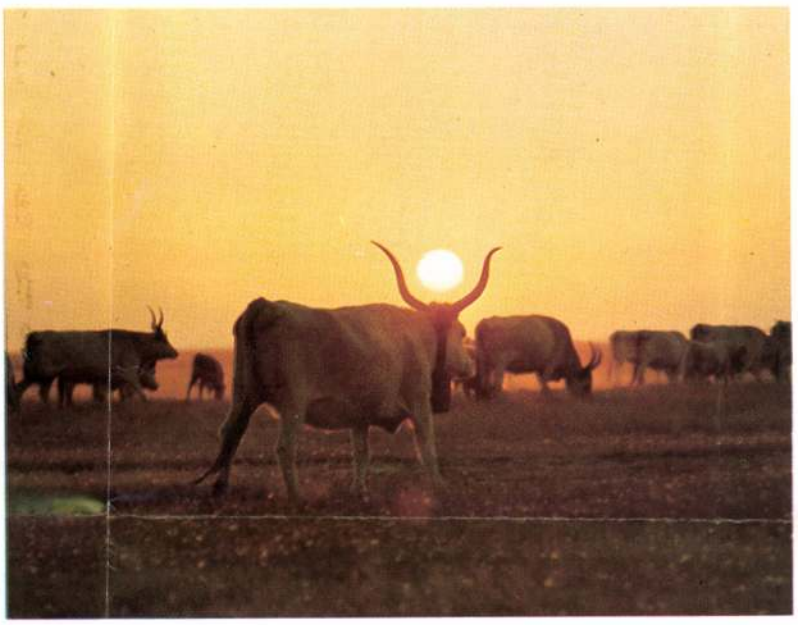

Kiss István: „Jászkúnság" – a szolnoki emlékműterv első változata, gipsz, 1974
Kiss István: A szolnoki emlékműterv továbbfejlesztett változata, bronz, 1976 (fotó Somfai)
Napfelkelte a Hortobágyon (fotó Panyik)
Kiss István: A szolnoki emlékműterv első változata, alul- és felülnézet (35. oldalon)

Kiss István: Emlékmisztérium, bronz, 1996.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 NOV 25

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

kitörésénél 1400 ember vesztette életét.

— **Kiss István** Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból pénteken reprezentatív kiállítás nyílik Moszkvában. A tárlatot a szovjet főváros centrumában, a Kuznyeckij Moszton rendezik meg.

ad központi
igényeknek minden másban
megfelelő felszereltségű ott-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
Kiss István, szobrász-művész
1976 JUL 29
1021

A tárlati élet nem áll meg

A Rajzok Szentendrén

Kiállítások a Galéria nélkül

Ismeretes, hogy a *Miskolci Galéria* néhány hónapja bezárta kapuit. Fejleme életveszélyessé vált, összes helyiségeit ki kellett üríteni. Miskolc *szegényebb lett egy* — egyben *egyetlen* e célra szolgáló — *kiállítóhelyiséggel.* Mint beszámoltunk róla, a Miskolci Galéria a *Művészeti és Propaganda Irodával, illetve a Kossuth Művelődési Házzal átmeneti társbérletben* működik, annak kiállítótermét fogja használni. A két intézmény tárlati tervei ennek megfelelően *módosultak*, de az élet nem állhatott meg.

Dusza Éva, a Miskolci Galéria igazgatója az esztendő hátralevő részének kiállításairól tájékoztatott:

— A már hagyományos *Rajzok* című kiállítást már nem tudtuk a Galériában megrendezni, a József Attila Klubkönyvtár adott otthont ennek az évről évre visszatérő bemutatkozásnak. Be kell vallanunk, ilyen helyzetben kevesebben látogatták a kiállítást, mint máskor. Igaz, *vásárlások voltak*, például a Kulturális Minisztérium, meg a Nógrád megyei Múzeumi Igazgatóság több rajzot vett meg, de most a Rajzok *teljes erkölcsi kárpótlást kap:* az idei *képzőművészeti világhét országos megnyitóünnepsége Szentendrén* lesz, s ez alkalommal *a miskolci Rajzok kiállítás teljes anyagát* mutatják ott be. A megnyitóünnepség szónoka *Kiss István* szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke lesz. A Rajzok értékeinek elismerését jelenti, hogy *ez lesz a világhét magyarországi központi kiállítása*, nyitó eseménye. A tárlatot egyébként — mint itthon — Szentendrén is *Barczi Pál* rendezi.

És hogyan alakul *az itthoni kiállítások* sora?

— Időrendben elsőként a diósgyőri *Kohász Galériában* nyílik kiállítás: augusztus 17-én *Tóth Imre* mutatja be ott festményeinek és grafikáinak válogatását. A Kossuth utca 11. alatt, a Kossuth Művelődési Ház emeleti kiállítótermében — a Szőttesek, hímzések Palócföldön című múzeumi kiállítás bezárását követően — augusztus 19-én nyitjuk meg Miskolc testvérvárosa, *Katowice festőinek tárlatát.* Negyven festmény reprezentálja majd itt a lengyel várost. Ez a két város művészeti csereakciója keretében kerül sorra. Tavaly *Kunt Ernőnek* volt Katowicében tárlata. Ez a kiállítás szeptember 12-ig látható. Ezt követően, szeptember 18-tól 26-ig, a képzőművészeti világhét idején *országos jellegű* tárlatot láthat a miskolci közönség: a *Fiatal Művészek Stúdiója rajzpályázatának anyagából* nyílik tárlat, amelyet *László Gyula* professzor nyit meg. Októberben a Művészeti és Propaganda Iroda rendezi meg az *első ötvösművészeti quadriennalét*, amely bizonyára értékes új vonás lesz Miskolc művészeti életében. *Korniss Péter* fotókiállítása követi ezt novemberben, decemberben pedig a hagyományos *téli tárlatot* rendezzük meg. Ennyit tudunk tenni 1976-ban.

A következő évről alighanem még korai beszélni. A Galéria kiesése folytán keletkezett eltolódások, egyebek napjainkban *még nem engedik az 1977-es év pontos tervezését.*

(bm)

Jó gépkocsivezetőt keresek

Az igazgató íróasztalának végén — lepedőnyi kimutatásoktól eltakarva — szürke színű, néma kis készülék. Rávillant pillantásom, nem is sejtve, hogy a rádiótelefon szinte kemény tollvonással áthúzza, megváltoztatja a csaknem kész interjút.

A beszélgetés több mint egy órája tart. Dr. Valykó István igazgató láthatólag jólesően beszél róla, adatokkal igazolja, hogy a Volán 3-as számú Vállalata a korábbi évek gyakorlatához méltó ütemben, eredményesen végzi munkáját. Termelési értékben közel 9 százalékkal nagyobb eredményt értek el az első fél évben, mint a múlt év hat hónapjában.

Már azt is feljegyeztem, hogy 0,2 százalékkal több embert: 51,5 millió utast szállítottak az év első felében a Volán autóbuszain. Teherszállításban — a mennyiség és a megtett út kivetítésében — 17,7 százalékkal jobb az eredmény. Értékes ez azért is, mert hat hónap alatt a vállalat dolgozóinak nyolc százaléka fordított hátat a Volánnak és így több feladat várt elsősorban a törzstagokra. Az igazgató azzal érvelt; minden eredmény és siker forrása, hogy sok jó gépkocsivezető dolgozik a vállalatnál.

Ezek szerint már csak egy kérdés van hátra.

— Mit értenek „jó gépkocsivezető" fogalom alatt, s tud-e jellemzésül egy-két példát, nevet mondani?

Az igazgató röpke ideig megrökönyödve néz rám mintha valami lehetetlent ezt mondhatom Mizserák Lászlóról, a brigád tagjáról. Ezek az autóbuszvezetők jól végzett munkájuk mellett sok társadalmi munkát végeztek a piactéri autóbuszállomás felújításában.

A hangszóró most Baranyi Ilonának, a leninvárosi főnökség forgalmi szolgálatvezetőjének hangját erősíti fel. A lány egy ifjú emberről, Mészáros Istvánról beszél. Elmondja, hogy igen jó gépkocsivezető, ennek bizonysága az is, hogy a napokban tartott KRESZ-versenyen Mészáros előkelő helyezést ért el.

Tavaly a vállalat — a norma alatt — több mint 9 millió forint megtakarítást ért el. Ennek részese volt Mészáros is, hiszen jutalmat kapott az üzemanyag-megtakarításért.

Kattan a készülék.

Sátoraljaújhelyről Iski Péter forgalmi osztályvezető jelentkezik. Nagy Sándort tartja jó gépkocsivezetőnek, aki a Skoda billenőssel sódert szállít Nyékládházáról Bélapátfalvára. Igen jó teljesítménnyel dolgozik.

— Megcsinálja a négy fordulót? — kérdez rá az igazgató.

— Meg. Legtöbbször az ötöt is.

A taxifőnökség van soron. Juhász Bertalan forgalmi vezető:

— Jó gépkocsivezetőnek tartom Dobsi Ferencné, tehertaxi-vezetőt. Végtelenül szolgálatkész, jól felkészült, udvarias ember. Száztíz százalékon felüli eredménnyel dolgozik. Szocialista brigádtag, kiveszi részét a társadalmi feladatok végzéséből is.

1976.IX.17.Kossuth 18.3o Gné
Esti Magazin

– A képzőművészeti világhét magyarországi eseménysorozata holnap délután Szentendrén az országos rajzkiállitás megnyitásával kezdődik. Nem véletlen, hogy idén a képzőművészeti világhetet az ember és környezete jegyében rendezik. Nem véletlen, mert a környezet, tehát a természet, az otthon a munkahely tulajdonképp az a terület, amely olyan emberekhez is közelhozza a képzőművészetet, akik esetleg nem járnak képtárba. Éppen ezért jöttek rá, hogy talán a legfontosabb emberformáló hatása éppen az iparművészetnek van. Már ma tehát a hivatalos világhét kezdete előtt megnyitották a kerámia, üveg, porcelán Formatervezés cimü kiállitást, a Finomkerámiai Müvek Apáczay Csere János utcai studiójában. Az itt látható edényeket, korsókat, csészéket, teás-

készleteket látva arra gondol az ember, az lenne igazán ünnep, ha a képzőművészeti világhét, világévé, pontosabban mindennapivá válna. Tehát ha például mondjuk a saját tányérját is ünnepelhetné az ember, az étkezések alkalmával, annak művészi formája miatt, de hát a gyakorlat nem ezt mutatj, ahogy az munkatársunknak Kepes Andrásnak és Kiss István szobrászművésznek a Magyar Képzőművészek Szövetsége elnökének beszélgetéséből kiderül.

- Ugy hiszem egyetért azzal, hogy az iparművészet igazi célja az lenne, hogy necsak az iparművészeti boltokban lehessen kapni ezeket az alkotásokat drága pénzért, hanem nagyobb szériában az ipar is gyártsa. A Képzőművész Szövetség milyen segitséget nyujt ehhez?

- Ez a legfontosabb, mert az, hogy bizonyos kis szériákban ajándéktárgyakat készitenek iparművészek én nem mondom, hogy nem fontos, de a legfontosabb, hiszen ez a társadalmunk alapeszméje, hogy mindenkihez jusson el, hogy mit tesz a Szövetség. A Szövetség, ebbe először tudatositani kellett ezt a szándékot, ma már lehet mondani, hogy a Szövetségnek egyértelmü szándéka ez, és az a feladata a Szövetségnek, hogy egyrészt az iparművészeket szervezze erre, másrészt az eszközeivel hasson olyan mértékig a termelés területére, mert hiszen meg kell vallani, hogy a termelésbe nem mindenütt értették még meg ennek az esztétikumnak a szerepét. Nagyon sok esetben még ellenállásba is ütközünk.

- Mi ezeknek a vitáknak az alapja, szóval én ugy gondolnám, hogy magának az iparnak is, tehát az egyes üzemeknek is céljuk az, hogy minél esztétiksabb szebb formáju tárgyakat készitsenek és ehhez viszont feltétlenül szükséges lenne, hogy iparművészeket alkalmazzanak.

- Ez még egy tulajdonképpen egy ilyen szemléleti örökség, azt nagyon sok területen azt hiszik , hogy az esztétikum az egy külső beavatkozás, de éppen a gazdasági helyzetünk egyre határozottabban olyan kényszerhelyzetet teremt a termelés számára is, hogy erre a felismerésre rákényszerülnek.

- Véleménye szerint milyen lehetőségük van a fiatal iparművészeknek arra, hogy az iparban helyezkedjenek el.

- Számos megoldatlan dolog van még, ami akadályozza azt, hogy természetesen találják meg a helyüket, de ez most az utóbbiidőben elég jelentős lendületet kapott, ugyhogy biztosra merem mondani, hogy néhány éven belül az iparművészek számára az életbe való természetes elhelyezkedés pont olyan egyértelmü és logikus lesz, mint az orvos a mérnök számára.

Kiss István, szobrász

□ SZABADTÉRI SZOBORKIÁLLÍTÁS nyílik Kiss István és Vasas Károly munkáiból június 28-án, szombaton délután 4 órakor a zánkai úttörővárosban. Megnyitót mond Bereczky Loránd művészettörténész.

—: □ Szabadtéri szobrkiállítás 2

Esti Hírlap, Bp. 1980 jún. 26.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

1978 SEP 14

PEST MEGYEI HIRLAP

Kiss István, szobrász

1021

világhét

A képzőművészeti világhét eseménysorozatára szeptember 18—26 között kerül sor, s megyénkben is gazdag programot állítottak össze ez alkalomból. Az országos megnyitó ünnepséget ma délután 5 órakor rendezik meg *Szentendrén* a megyei Művelődési Központ és Könyvtár épületében (Engels u. 7.), A vendégeket *Kiss István* szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke vezeti végig azon a rajzkiállításon, amelyet szeptember 26-ig mindennap délelőtt 10-től délután 5 óráig tekinthetnek meg az érdeklődők, s több mint száz alkotást tárnak nyilvánosság elé.

jut annyi mindenre ideje, hi-

rítsuk a rózsát?

bevágást ejtünk a gyökérnyakon olyan mélyen, hogy csak a héjrészt vágjuk le.

■ 144. Kiss István (sz. 1927): Munka, 1969
krómacél, 50X50 cm / a művész tulajdona

A tárlatlátogatók monumentális kisplasztikaként ismerik ezt az alkotást, amely voltaképpen a Váci úti Láng Gépgyárnak szánt, nagyméretű szobor terve. A modell is sejteti a nagyobb méretben továbbfejleszthető lényeget, a munkás és a munkafogalom képi felfogásának újszerűségét, az ember–gép viszony olyan formai megoldását, ahol az emberi test és a gépelem motívuma egymást értelmezi, kiegészíti, mintegy fizikailag is összetartozó formák rendjét alkotja. A 20. század művészetében, különösen a húszas évek elejétől kezdve sok művészt igen sokféleképpen foglalkoztatott a gépelem vagy más természeti, tárgyi eszköz képi humanizálása s az ember-gép viszony képi megoldásában a két összetevő társadalmi viszonyának értelmezése. A két világháború közötti időszakban a képzőművészetben is sokszor és sokféleképpen tették fel a kérdést, hogy az ember ura-e vagy rabszolgája a gépnek. A kérdés már eldőlt a szocialista társadalomban, a képi megfogalmazás lehetőségeit azonban a művésznek, szűkebb periódusonként más-más módon, akkor is meg kell keresnie. Kiss István alkotásában szerencsésen ötvöződik egyfajta külső formai hasonulás az emberalak és a gépelem között, olyan kompozíciós megoldással, amely a négy alak térbeli viszonya és zártsága révén a gépet a maga szolgálatába állító emberi összefogást, társadalmi kollektivitás tudatot emeli ki.

Aradi Nóra: Munkaábrázolás a magyar képzőművészetben
Bp. Kossuth 1976

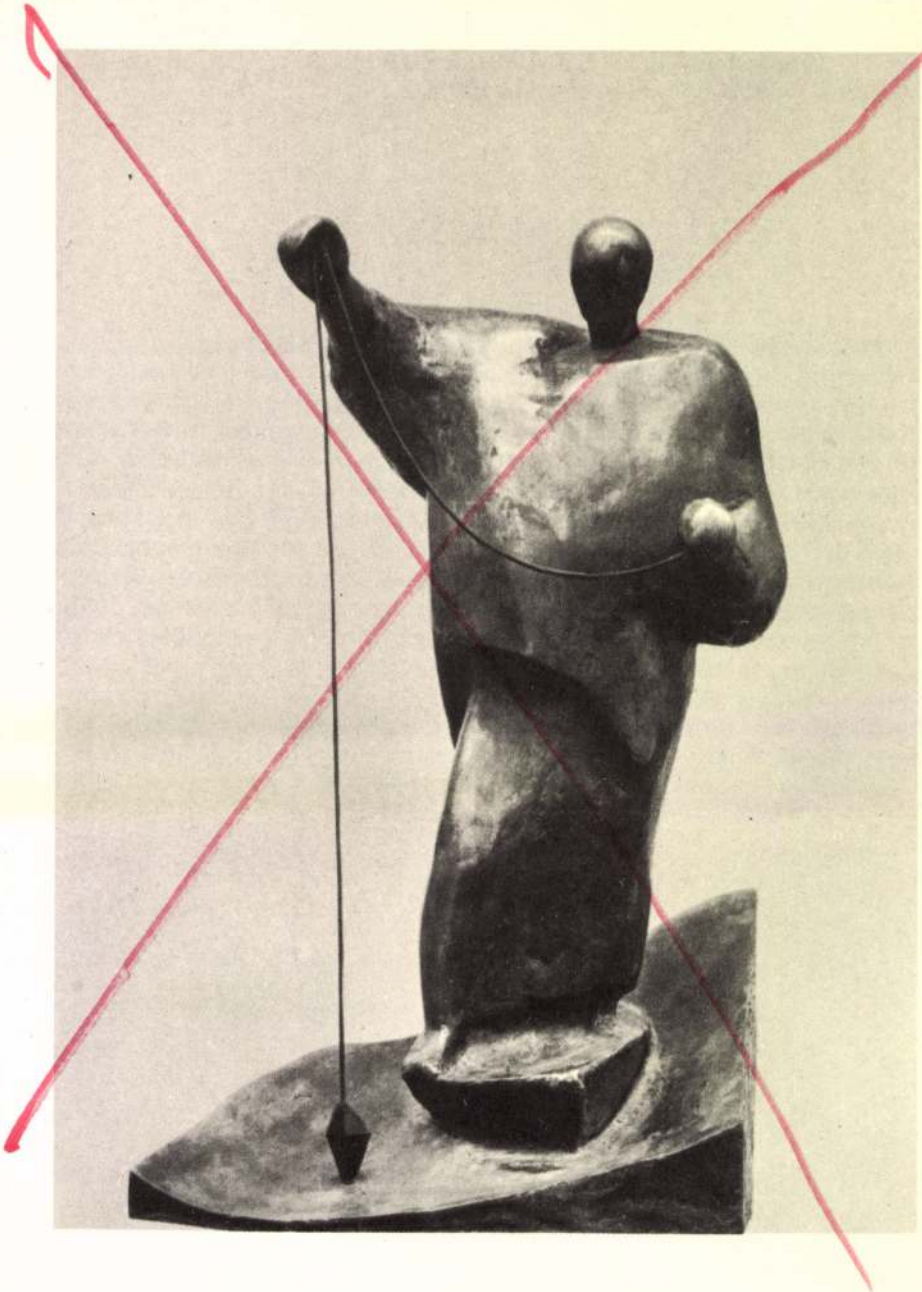

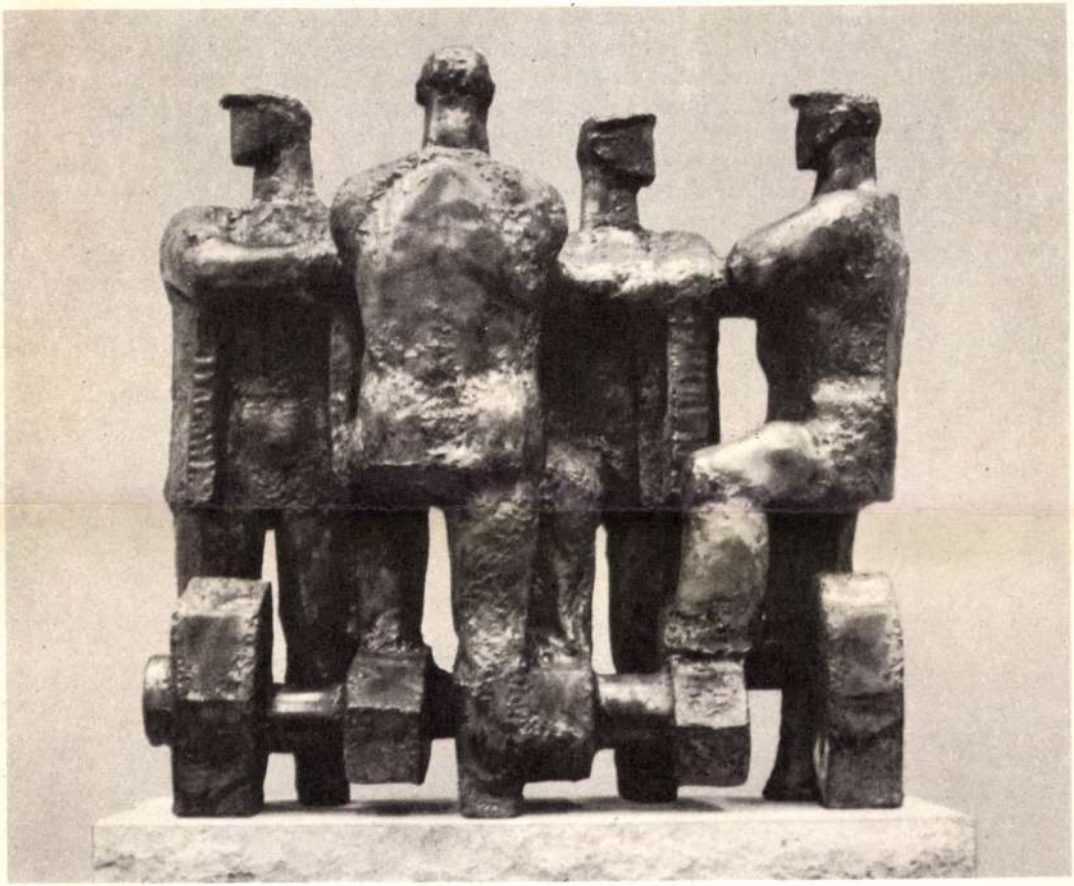

■ **145. Rózsa Péter (sz. 1926): Kohászok, 1970**
ólom, 30X13X9 cm / a művész tulajdona

A Szentendrén felállított szobor kisplasztika-változata része annak a kutató folyamatnak, melynek egyik eredménye a művésznek a lábatlani vékonypapírgyár előtt álló kétalakos munkás-kompozíciója. A munkásábrázolás új kérdésfeltevése mintegy polarizálódva jelenik meg Rózsa Péternek ebben az alkotás-sorozatában. Az ember-gép viszony a gép képi humanizálódásának folyamatában és az emberalaknak mintegy gépelemekből való szerkesztettségének összefüggéséből bontakozik ki. Az ember voltaképpen eggyé válik az általa formált anyaggal. Ám ez az iparilag formált anyag a természeti alakzatokhoz képest legelvontabb változatokban is az emberléptékűség keretei között él. Megannyi válaszkeresés arra, hogyan lehet képileg megformálni a mai nagyüzemi munkást. Rózsa Péter néhány említett munkája egyfajta javaslat a megoldásra: az anyagból formálódó, egyszersmind anyagot formáló munkás-fogalom tömör összegezésére. Látszólag inkább a „fogalom" hangsúlyozódik, mint maga a „képmás", de végső soron képalkotó úton, vagyis egy újfajta képmás lehetőségét teremtve meg.

Kiss István, szobrász

Együttműködési munkaterv a szovjet képzőművészek szövetségével

Szerdán Budapesten aláírták a magyar és a szovjet képzőművészek szövetsége idei alkotói együttműködési munkatervét.

A dokumentumot magyar részről *Kiss István*, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke és *Mészáros Mihály*, a szövetség külügyi titkára, szovjet részről *Borisz Jefimov* és *Konsztantyin Rozsgyesztvenszkij*, a szovjet képzőművészek szövetségének titkára látta el kézjegyével.

A két szövetség — a tavaly végzett munkájához hasonlóan — az idén is az MSZMP XI. kongresszusának és az SZKP XXV. kongresszusának a képzőművészet és az internacionalista kapcsolatok továbbfejlesztéséről szóló határozatainak megvalósítására fordítja a figyelmet.

E feladatok sikeres megvalósítása érdekében mindkét szövetség kölcsönösen gondoskodik az alkotók és szakemberek, illetve egyes kiemelkedő fontosságú kiállítások anyagainak rendszeres cseréjéről, valamint a közös szakmai tanácskozások megrendezéséről és lebonyolításáról.

70

-: Együttműködési munkaterv a szovjet képzőm....

Népszabadság, Bp. 1977 márc. 24.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 AUG 26

MAGYAR HÍRLAP

Kiss István, szobrászművész

(deregán)

Képzőművészeti világhét

1021

Az ember és művészeti környezete

Az ember és művészeti környezete jegyében rendezik meg az idén szeptember 18 és 26 között a képzőművészeti világhetet. A *magyarországi eseménysorozat* központi megnyitóját szeptember 18-án délután *Szentendrén* tartják, *Kiss István* szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke nyitja meg az országos rajzkiállítást. A központi rendezvények kiemelkedő eseményének ígérkezik a *Nemzeti Galériában* szeptember 24-én megnyíló textilgrafikai tárlat.

Rákóczi-pályázat, diplomamunkák

A Képzőművészeti Főiskola hallgatói *a Rákóczi-pályázat* anyagát mutatják be a II. kerületi Tanács Marcibányi téri művelődési központjában. Az Iparművészeti Főiskola hallgatóinak *diplomamunkáiból* a FIM bemutatótermében, a Magyar Képzőművészek Szövetsége textiltervezőinek munkáiból pedig Kőbányán nyílik kiállítás. Nagy érdeklődésre tarthat számot a *komlói zenei általános iskola* növendékeinek bemutatója a józsefvárosi kiállítóteremben; a zene- és a képzőművészet kapcsolatairól *Kurtág György* zeneszerző és *Lantos Ferenc* festőművész tart előadást.

A Műcsarnokban szeptemberben *Varga Imre* és *Veszprémi Imre* szobrászművészek, illetve *Percz János* ötvösművész munkáiban és a *bolgár képzőművészeti kiállítás* anyagában gyönyörködhetnek a látogatók. Szeptember 22-én nyílik meg a BNV területén a Műcsarnok és a Hungexpo közös rendezésében *a szobor- és kerámiaplasztikai szabadtéri tárlat.*

Szombathelyen augusztus 7-től szeptember 26-ig látható a IV. fal- és tértextilbiennále, *Pécsett* pedig szeptember 22-én nyílik meg az V. országos kisplasztikai biennále.

A képzőművészeti világhét alkalmából nyitja meg kapuit *Kecskeméten* a magyar naiv művészek múzeuma, *Zalaegerszegen* a Göcsej Múzeumban *Kisfaludi Strobl Zsigmond* állandó kiállítás nyílik. *Nyíregyházán* a 110-es számú szakmnkásképző intézetben iskolagalériát avatnak.

Számos képzőművészeti csemegét ígérnek szeptemberre a vidéki kiállítótermek. *Sopronban* a Liszt Ferenc Művelődési Központban *Szervátiusz Tibor és Szervátiusz Jenő* alkotásait tekinthetik meg a képzőművészet kedvelői. *Pécsett jugoszláv* textiltervezők, *Hatvanban lengyel* grafikusok mutatkoznak be, *Szolnokon* pedig *Herald Eelma észt grafikusművész* mutatja be alkotásait.

Az ideális lakás

Különleges bemutató színhelye lesz *Kaposvár*. A *Somogy megyei Tanács a képzőművészeti világhét idejére a Magyar Képzőművészek Szövetsége rendelkezésére bocsátott három különböző méretű lakótelepi lakást.* A lakásokat a szövetség *belsőépítészei* a lakótelepi viszonyoknak — véleményük szerint — legmegfelelőbben, legideálisabban rendezik be. A különleges bemutatót *Mikó Sándor* belsőépítész, a szövetség főtitkára szeptember 18-án nyitja meg.

A Magyar Képzőművészek Szövetsége szervezetei a főváros kerületeiben és a vidéki településeken rendkívül sokoldalúan, nagy fantáziával törekednek *a világhét alapgondolatának* megvalósítására. A kiállítások mellett nagyon sok helyen képzőművészeti *előadásokat, vitaesteket, vetélkedőket tartanak.* Népművelők, tanulók, szocialista brigádtagok, fiatal munkások képző- és iparművészekkel találkoznak, számos helyen szabadtéri képzőművészeti tárlatot rendeznek.

1963 óta *hat tanulmány, két országos konferencia, számtalan értekezlet és megállapodás* témája volt a jelenlegi termelési és raktározási technológia korszerűsítése. A kezdeményező minden esetben a *közlekedési tárca* volt. 1973-ban már az államtitkári jóváhagyó aláírás is rajta áll az építőanyagipari anyagmozgatás, szállítás, raktározás *gépesítését és automatizálását* célul tűző programon; 1974-ben megfelelő, hajlékony falú szállítótartályt ajánlottak a kísérleti szállításhoz; 1975-ben a Volán néhány nagy megrendelővel

megoldás.

A *cementipar* is nem tud berendezk tett darabos mész k kására, mivelhogy e kaerőt igényel, ám jelenleg sem dolgoz pacitással a létszám

A *közlekedési tárc* tel az egészségi 1971—72-ben *megtil* kodást, ám a belke a CEMÜ közbenjá részleges, majd telje a tilalom alól.

Az építő nagyvállalatok, bár el-

is sürgető feladat.

Antal Anikó

Béres András, a Hungarocamion XVII. kerületi telepének autó- és motorszerelője egy évvel ezelőtt került „hivatalos" kapcsolatba a népfrontmozgalommal. Ellentkezett a népfront és a SZOT szervezésében indított kéthetes tanfolyamra, ahol megismerkedett e munka jellegével, feladataival. Ez a két hét eldöntött va-

Kongresszus előtt

Munkásküldött

Bizonyos mértékig megnyugtat azonban, hogy *mindig szerettem volna valami közérdekűt tenni,* tevékenyen bekapcsolódni a politikai életbe. Megbízatásaim most lehetőséget adnak erre.

— Sokat gondolkodtam mostanában azon, hogy *mi ösztönzött* az egyre aktívabb közéleti tevékenységre — folytatja. — Személyes emlékekkel kezdem. A kerületi népfronttitkár tanárnőm volt az általános iskolában. S most, hogy felnőttként én is bekerültem a mozgalomba, nagyon sokat segít, bátorít, irányít. A másik indítást az adta, hogy *szeretem a lakóhelyemet,* idevaló vagyok, s itt is szeretnék élni mindig. *Érdekel a kerület sorsa, fejlődése.* A tanács bonyolult, körültekintést igénylő városfejlesztési munkájához — a lakosság részvétele, a társadalmi összefogás megszervezésével — a népfront adhatja és adja a leghatékonyabb támogatást.

— Az első „nyilvános fellépésem" is a *városfejlesztés* jegyében történt — meséli mosolyogva a leendő kongresszusi küldött. — A rákosligeti nyolcas körzetben tanácstagi beszámolón elnököltem. A kerületet általában érintő fejlesztési elképzeléseken kívül a nyolcas körzet lakóit leginkább érdeklő létesítményekről volt szó. Magam is örömmel nyugtáztam, hogy felépül végre ebben az ötéves tervben a rákosligeti *vasúti felüljáró,* s készül egy *kétszáz személyes óvoda* a Heltai téren. Az utóbbit különösen várom. Kétéves kislányom van, akivel a feleségem most gyermekgondozási szabadságát tölti otthon. Mivel az én munkahelyem is részt vállalt az óvodaépítésből, talán a lányomnak is jut hely.

— *Hogyan fogadták a gyűlésen az ifjú népfrontbizottsági tagot, mint elnököt?*

— Természetesen, közvetlenül. Nem nézték a koromat, komolyan vettek. Így hamar el is múlt a zavarom. A kerületi népfrontéletre egyébként is jellemző a fiatalodás, *sokat várnak az ifjabb nemzedéktől.*

Utolsó kérdésemre: hogyan készül a kongresszusra — Béres András így válaszolt:

— Annak a tudatával, hogy azok, akik jelöltek, *nemcsak a jelenlétemre, hanem aktív, alkotó részvételemre számítanak.*

Juhász Erzsébet

Kiss István, szobrász

Megválasztották a Magyar Képzőművészek Szövetsége vezető tisztségviselőit

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége május 17—18-i közgyűlésén megalakult 51 tagú választmány megválasztotta a szövetség vezető tisztségviselőit. A szövetség elnöke a következő közgyűlésig ismét *Kiss István* szobrász, Kossuth-díjas, érdemes művész lett. Alelnökök: *Kovács Péter* művészettörténész, *Csohány Kálmán* grafikus, érdemes művész és *Buzás Árpád* textiltervező iparművész. (MTI)

7.

– Megválasztották ...

Népszabadság, Bp. 1977. máj. 26.

1976. IX. 5. 8.55. Kossuth
Kulturális magazin

- Szeptember közepén képzőművészeti világhetet tartanak hazánkban is, második alkalommal. Ennek céljáról, jelentőségéről és gazdag programjáról tájékoztat Kis István szobrászmüvész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke.

- Maga a képzőművészeti világhét egy rendkivül jelentős tény. Célja az emberi kultúra fejlesztése. Nagyon szorosan kapcsolódik ez a közmüvelődési határozathoz. Ez a rendezvény sorozat tulajdonképpen egy fantasztikus méretü sorozat. Mert többszáz rendezvényről van szó. Nagyon jelentős segitséget adnak ehhez

a megyei, városi, üzemi, állami és társadalmi kulturális szervezetek. Nagyon jelentős segitséget ad hozzá a sajtó a tájékoztatási szervek, és el kell mondani, hogy már a tavalyi rendezvény is messze várakozáson felüli aktivitást hozott létre. Sokkal nagyobb érdeklődést az ország társadalmi részéről, mint amire az első kezdeményezésnél számitottunk. Talán mivel - mondon-többszáz rendezvényről van szó, ezért ezt elsorolni nincs mód és nincs is értelme, inkább csak izelitőül mondanék el néhányat, milyen jelentőségü események vannak. Kezdődik szeptember 18-án a rendezvénysorozat Szentendrén egy országos rajzkiállitással. De ugyanezen a napon nyilik több kiállitás központi kiállitó helyiségekben. De üzemekben, megyei kulturotthonokban és számos területén a kulturális életnek. Központi rendezvények például a Mücsarnokban Varga Imre kiállitás, Veszprémi Imre, Perc János kiállitás. Aztán Bolgár képzőművészeti kiállitás. És hasonlók. A Szépmüvészeti Múzeum például az új grafikai kiállitó termébe egy kiemelt gyüjteményt rendez a rajz anyagából. És hát tulajdonképpen sorolhatnám tovább. Nem hiszem, hogy különösebben érdemes. Inkább arra szeretnék itt áttérni, hogy mit tesznek a megyék, a kulturházak. Már a tavalyi évben is a legjelentősebb események, a lenagyobb aktivitást tulajdonképpen a megyékben történt és az üzemekben. Talán azt lehet mondani, hogy az idei világhétnek van egy központi gondolata, ami a tavalyihoz képest egy nagyon komoly korrekciót jelent, mert az idei világhét központi gondolata, amit a Szövetség fogalmazott meg és elfogadták ezt a különböző társ szerveink, állami és társadalmi szervek. Ez a gondolat az ember és az ember környezetének, a kulturált környezetének a bemutatása, ismertetése. Például a Somogy megyei Tanács a világhét idejére három különböző méretü lakótelepi lakást rendez be, amelyet a Szövetség belső épitészei, a lakótelepi viszonyoknak megfelelően, a legideálisabban rendeznek be. Ezek a lakások a világhét alatt, mint kiállitási objektumok szerepelnek.

Kiss István, szobrászművész

Budapest, 1976. szept.

Munkásmozgalmi emlékmű. Kiss István munkája (Hűvösvölgy, Munkásmozgalmi sétány)
A kezek hegesztett vasból készültek, a labda piros plasztikból

legnehezebb hónapok.

Ezekről a rémségekről a *Kis könyv . . .* éppen csak néhány siralmas képet rögzít. De amivel itt adós maradt, azt beleépítette egy különös regénybe, *Az út végébe*. Rögtön 1946-ban írta ezt, közvetlenül a *Kis könyv . . .* megjelenése után. Ez is valami pótlás-félét sejtet.

De *Az út végében* nem Kassák beszél, hanem egy asszony, akinek férjét népbírósági ítélettel küldték akasztófára, mint nyilasvezért.

És ez az asszony nem valami fasiszta némber. Pontos párja a korábbi Kassák-hősnőknek *(Egy lélek keresi önmagát, Marika, énekelj!)*. Csak éppen rossz helyen kezdi keresni magát, s kitart a tévedése mellett.

A *Kis könyv . . .*-ben ilyen a pesti utca egy háborús éjszakán.

„Mikor a ház kapuján kiléptem, sebeit már mutogatta az utca, s a többi utcák, utak és terek ugyanigy szenvedtek.

Éjfél lehetett körülbelül, az éjszaka völgyeiben könnyű motorosok rohantak lámpás nélkül, s a hernyótalpú szörnyek dübörgése félreérthetetlenül jelezte, a nagy dráma hamarosan megkezdődik. Emlékezhetsz az ordító újságcimekre, a plakátokra, amik úgy sárgállanak és kéklenek a falakon , mint a kiütések . . .”

Az út vége asszonya (aki valamikor a szakszervezeti munkában ismerkedett meg Makaival, a későbbi főnyilassal), így látja a várost:

„Így késő este ijesztő volt az utca képe. Az elsötétítés ideje alatt alig is bujt elő valaki a házak falai közül, legfeljebb katonákkal és karszalagos pártszolgálatosokkal találkozhatott az ember, s a német szállítóosztagok dübörögtek végig a körúton, hatalmas teherautók, hadieszközökkel és néma SS-ekkel megrakottan. Ilyen esti út valamiféle alvilági bolyongáshoz hasonlított, bizonytalanságérzés ébredek. Azt mondták, a fellázadt zsidóság egyik fészkét lövik, s csakugyan, az emeleteken felbukkant egy-egy ember, s aztán holtan alázuhant a magasból. És láttam két teherautót, telezsúfolva zsidó gyerekekkel, nem tudtam, honnan szedték össze, és hová vihetik őket. Számomra ezek voltak az első közvetlen ízelítők a németek módszereiből.”

Tulajdonképpen felháborító szöveg.

Az olvasó — együtt látva a két könyvet — arra is gondolhat, hogy Kassák vezeklésként vette magára *Az út vége* főszereplőjét. Vezeklésképpen, azért, mert az utolsó percekig várakozás és aggodalom közt örlődött. Ha az asszony falevél volt a viharban, ő maga — *Kis könyv . . .*-beli őszinte vallomása szerint — papírfecni.

„Úgy tapogatózom a sötétben, mint a vak . . . Nem lehet válogatni az utak között, hogy fölfelé vagy lefelé induljak tovább, valaki vagy valami meghatározott körülöttem mindent, sem jelentősebb, sem súlyosabb nem vagyok annál a papirszeletnél, amit tehetetlenül erre-arra sodor maga előtt a szél.”

Kassák, a szilárd, a rendíthetetlen, soha nem adta így ki magát, mint a *Kis könyv . . .*-ben.

„Tegnap még amiatt keseregtem, hogy messze vannak, ma remegve érzem a közelségüket. Nem okos dolog ennyire őszintének lenni, de az irónak csak akkor érdemes szólni, ha azt mondja ki, amit gondol . . . Ma én vagyok a kapuőr, fegyvertelenül, fázva és éhezve állok a boltozatok alatt, és várom, hogy jöjjön, aminek jönni kell.”

Tiszteletre méltó, hogy a *Kis könyv . . .*-et változatlan szöveggel, ezekkel a befejező szavakkal adta nyomdába; pedig akkor már a Művészeti Tanács tagja volt, irodalmi potentát.

S ha az értetlen művészetpolitika nehéz éveket mért is rá később, megkapta végül nemcsak az őt megillető elismerést, hanem a harmóniát is.

1921

Kiss István szobrászművész

1976.IX.19.Televizió 19.oo Gné
A HÉT

= És talán annyit, hogy tegnap óta mi is részesei vagyunk egy világhétnek, a képzőművészeti világhétnek. Vendégünk a studióban Kiss István szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke. Pár szóban mi is ez a világhét.

= Az UNESCO keretében működő nemzetközi képz-és iparművészeti szervezet az AJAP kezdeményezésére jött létre ez a világhét gondolat, azzal a céllal, hogy a világon minél szélesebb körben, minél nagyobb területen ismertesse meg a látáskulturának a művészetnek az ember életéről,az ember környezetére való hatását, annak a szerepét.

= Mi a jelszava ennek a világhétnek?

= A mostani világhétnek nálunk a jelszava az ember és környezete művészeti környezetét.

= Ön mit ért ezen, hogy művészeti környezete az embernek.

= Hát tulajdonképpen az ember minden dolgában, minden részletébe az életének valamilyen vonatkozásba kerül a művészettel az esztétikával, a kulturával és hát ez a gondoljunk csak arra,hogy tárgyak egy kanál, egy edény, az épületek, a lakás az mind valamilyen módon esztétika.

= Akkor azt mondaná, hogy ezt a környezetet mi csináljuk, tehát az egész művészeti környezetünket mi alkotjuk.

= Igen sokan azt hiszik,hogy a művészeti környezetet a művészek csinálják csupán. A helyzet az, hogy mindenki alakitja a környezetét és olyan szinvonalon alakitja, amilyen a kulturáltsági szinvonal. És ez rendkivül lényeges dolog, hogy a kultura minél jelentősebb szerepet kapjon az ember életében, mert ez tulajdonképpen az a harmónizáló, az az emberközpontuságot biztositó dolog, amivel meg lehet teremteni valóban a harmónikus ember életét, a harmónikus emberi életet és társadalmi életet.

= Tehát a házak, amik bennünket körülvesznek a hidak, az utcák, mind a művészeti környezetünket is alkotják egyben.

= Alkotják amennyiben alkotják.

=

- Alkotják, akkor visszakérdezek.

- Hát ez természetes dolog, hogy ez egy olyankérdés, hogy hol állunk és meddig jutottunk mit teszünk. Itt sokszor felvetődik már az, hogy amit most csinálunk óriási építkezés folyik hallatlan tempó és evvel roppant szükségleteket kell kielégitenünk és sokszor felvetődik, hogy az unokáink is látni fogják. Én azt hiszem nemcsak látni fogják, hanem meghatározza az ő életfeltételeiket környezetüket is, mert nem avulnak, nem évülnek el azok az épületek arra az időre, meg az a környezet, ami létrejön. És hát azért meg kell mondani, hogy gondoljunk csak városképeinkre, lakótelepeinkre, de akár a lakásokra is, hogy bizony bizony nagyon ritkán jut el az odáig, hogy a lakás otthonná váljon, a városkép ember környezetté váljon, pedig nem pusztán csak arról van szó, hogy hiányzik az ovoda az iskola vagy csecsemőotthon, vagy a szolgáltató épületek, hanem ez sokkal több mindent jelent. Esztétikát, erkölcsöt, emberséget.

- Nem kommentálom azt amit most elmondott, hiszen azt hiszem valamennyien értjük, hogy mi hangzott el, még azért egy dolgot engedjen meg. Most általános értelemben beszéltünk a környezet formálóiról és a művészeti környezet formálóiról. De visszatérve a művészekre, ha ugy tetszik Önökre, Önöktől rendelnek Magyarországon, rendel egy tanács, egy vállalat, vagy bárki más egy képzőművészeti alkotást. Ez a rendelés meghatározza-e a művészeti alkotásnak, egy köztéri szobor az a művészeti környezetünk.

- A rendelés a mecénás a rendelő persze, hogy befolyásolja a művészt, ha befolyásolja. Egy furcsa helyzet teremtődött nálunk, mert hiszen a történelem során a mecénások és a kapitalista világba a mecénás a gazdag ember az vagy a maga izlését követeli meg, várja el a művésztől, vagy pedig hát alkalmas szakembert. A mi társadalmunk létrehozott egy olyan helyzetet, hogy itt embereket bizott meg azzal, hogy a rájuk bizott környezet, emberek, minden dolgáról gondoskodjanak, feleljenek érte, tanácsok vezetői, kulturális vezetők, akik közvetitik tulajdonképpen azt a társadalmi igényt, azt az elképzelést, amit a művész megbizásként kap. Amikor ezek az emberek, ezt a feladatot kell, hogy teljesitsék bizony meg kell mondani, vagy nem is lehet elvárni, hogy ilyen vonatkozásba és olyan részlet ismeretekkel rendelkezzenek, hogy megbizhatóbban tudják eldönteni igényelni. Még azt sem lehet mondani, hogy megfelelő szakember gárda segiti őket, mert hiszen nagyon jól tudjuk, hogy majdnem mindenütt elég sok hiány van szakemberekben. Mégis meg kell feleljenek ezeknek a feladatoknak, ezért én ugy hiszem hangsulyozni lehet, hogy nálunk a tájékoztatásnak az ilyen jellegü tá-

jékoztatásnak, kritikának fokozottan nagyobb szerepe van,mint az elmult időbe, mint a másik oldalon a világba. Ha az efajta emberek a megbizásuk során valóban az emberek igényét, a nép igényét közvetitik és azzal befolyásolják a müvészt, akkor jó. De bizony előfordul, hogy a vélt izlése vagy véleménye szerint próbálja a müvészt befolyásolni és annak nem mindig jó az eredménye, sőt azt is lehet mondani, hogy bizony elég sok torlódás jön ebből létre.

- Köszönöm szépen, a beszélgetést. Remélem, hogy a képzőművészeti világhét, amely tegnap kezdődött és jövő hét végéig tart valami segitséget ebben is nyujt. Köszönöm szépen a beszélgetést.

Kiss István
szobrászmüvész

— **Kiss István** szobrászművész alkotásaiból reprezentatív kiállítás nyílik november 26-án, Moszkvában. Az anyagot több szovjet városban be akarják mutatni.

A müvész alkotásaiból kiállitás
nyilt Moszkvában.

Népszava, 1976.november25.
4.oldal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 NOV 26

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész

darabjában, továbbá Az énekló fűrész című regényében. A felszabadulás után kevesebbet alkotott; 1959-ben írta Pletykafészek című szatirikus vígjátékát.

KISS ISTVÁN KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ reprezentatív kiállítását nyitják meg ma, november 26-án Moszkvában.

GÉPKOCSI-NYEREMÉNYBE-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-
díjas szobrászművész.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1976 DEC 3

[illegible] vette.

— A Miskolci Téli Tárlatot ma, december 3-án, este 6 órakor nyitják meg Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, érdemes művész, a Magyar Képzőművészek Szövetsége elnöke, a Miskolci Galériában. A tárlatot január 2-ig tekinthetik majd meg az érdeklődők.

— Városi gyermekrajz-kiállítás nyílik má. december 3-án,

Kezdes:

FÁKLYA:
Conrack

István Kiss

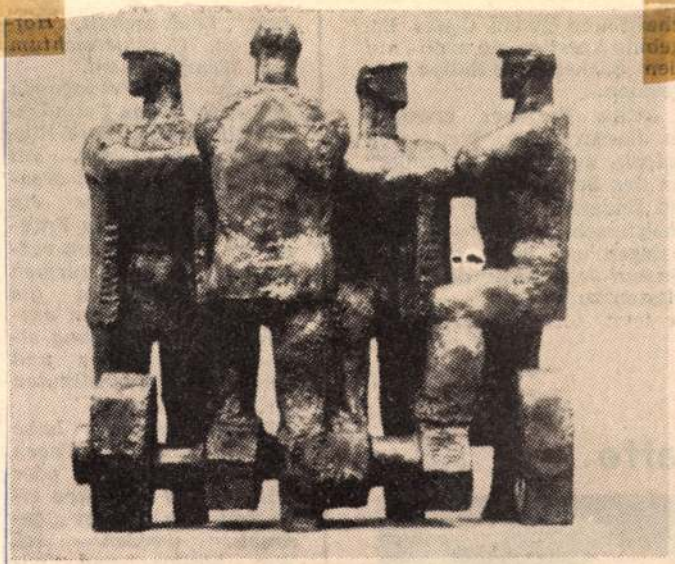

István Kiss (geb. 1927): Die Arbeit, 1969· Chromstahl

Budapester Rundschau, 1977. Jan. 10.

Kiss István, szobrász

A Pravda kritikája
Kiss István moszkvai kiállításáról

Kiss István sajátos alkotásai azt mutatják, hogy a művészt megragadta a társadalmi átalakulások hatalmas mérete, a modern világ forradalmi dinamikája. Műveit a nép szent harcába, forradalmi egységébe vetett bátor hit, a forradalmiság és hazafiság témájának összefonódása jellemzi" — írja Kiss István szobrászművész moszkvai kiállítását méltató cikkében a *Pravda. I. Szvetlov*, a cikk szerzője, a magyar szobrászat kitűnő értője, Kiss István kiállított műveit bemutatva hangsúlyozza: „a művész a nép számára érthető szimbólumokat keres. Meggyőződése, hogy jelképeket nem lehet kitalálni — a jelképek akkor születnek, amikor a művész a fontos társadalmi törekvések ábrázolására összpontosít."

— : A Pravda kritikája ....

7.

Népszabadság, 1970. dec. 14.

Kiss István, szobrász

-: Kiss István kiállítása

Esti Hírlap, Bp. 1976.

MOSZKVÁBAN

Kiss István kiállítása

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból november 26-án reprezentatív kiállítás nyílik Moszkvában. A tárlatot a szovjet főváros centrumában, a Kuznyeckij Moszton rendezik meg. A 69 szobrot és 12 érmet bemutató kiállítás teljes, átfogó képet ad jeles szobrászművészünk 1950-től napjainkig terjedő munkásságáról. A tárlaton fényképek mutatják be Kiss István köztéri szobrait, jól érzékeltetve a művésznek a köztéri szobrok és a természeti környezet kölcsönhatására vonatkozó érdekes szemléletét. A kiállítás rendezői tervezik, hogy a moszkvai tárlat anyagát más szovjet városokban is bemutatják. MTI

November 25., csütörtök

KOSSUTH:

4.25—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.27: Har-

Kiss István, szobrász

— KISS ISTVÁN szobrászművésznek nyílt kiállítása Moszkvában. A művész közel félszáz szobrát, emlékműtervét, kisplasztikáját és plakettjét mutatták be.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1976. nov. 17.

Kiss István, szobrász

□ A SZOCIALIZMUST ÉPÍTŐ EMBER címmel meghirdetett festménypályázaton díjazott és elfogadott munkák bemutatója november 4-én, csütörtökön délután 5 órakor nyílik a Csontváry Teremben. Megnyitja: Kiss István, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke.

— : Hallottuk

2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. nov. 2.

Kiss István, szobrász

— KIÁLLÍTÁS NYÍLIK Moszkvában pénteken Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból. A Kuznyeckij Moszton 69 szobrot és 12 érmet bemutató kiállítás teljes, átfogó képet ad a szobrászművész 1950-től napjainkig terjedő munkásságáról.

— : Hír

8.

...abadság, Bp. 1976. nov. 25.

Kiss István, Robbanás

A szocializmust építő ember

A Képcsarnok új kiállítása

A Képcsarnok Vállalat Vörösmarty téri *Csontváry Termében* csütörtökön kiállítás nyílt meg *A szocializmust építő ember* címmel. A tárlatot *Kiss István* Kossuth-díjas érdemes művész nyitotta meg.

A kiállításon a Képcsarnok által a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából meghirdetett *festménypályázat* díjazott és elfogadott alkotásait mutatják be; a tárlat november 18-ig lesz nyitva, hétköznaponként délelőtt fél 10-től este 6 óráig, szombaton 9-től 2-ig.

-Hír.

8.

Népszabadság, Bp. 1976. nov. 5.

Kiss István: Munka (bronz kisplasztika)

1021

1976. V. 27. 18.30. /11/ V.

Esti Magazin

- S ha már a kulturáról beszélünk, könyvajánlat, a holnap kezdődő könyvhét előtt. A riporter Illés György.

- Juhász Ferenc Kossuth-díjas költőt, az Uj Irás főszerkesztőjét, a folyóirat szerkesztőségében kerestem fel. A Mit tehet a költő? cimü kötetében felidézi ifjuságának első könyvnapját, amikor József Attila Összes verseit és Babits Mihály Az európai irodalom történetét vette meg. Ugy emlékezik ezekre az első könyveire, mint könyvei közt a legtündöklőbbekre, élete két gyöngy bástyatornyára. Léte csillagarcu oszlopaira. Milyen igényekkel, érzésekkel várja az idei könyvhetet ?

- Az idei könyvhetet, nem kisebb izgalommal és nem nagyobb szeretettel várom mint annak idején kamaszkoromban, amit a Mit tehet a költő ? cimü kötetemben meg is irtam. Nem csak azért, mert magam is költő vagyok, hanem azért is, mert a könyv önmagában is mindig ünnep.

- Mi a véleménye az idei termésről ? Ezek közül melyek ünnek a

1976. V. 27. 18.30. /11/ V.

Kati Magazin

- 5 ha már a kulturáról beszélünk, könyvajánlat, a holnap kezdődő könyvhét előtt. A riporter Illés György.

- Juhász Ferenc Kossuth-díjas költőt, az Új Írás főszerkesztőjét, a folyóirat szerkesztőségében keresztem fel. A Mit tehet a költő? cimű kötetében felidézi ifjúságának első könyvnapját, amikor József Attila Üzenem versait és Babits Mihály Az surdpai irodalom tör tőnetét vette meg. Egy esztétikai ezekre az első könyvekre, mint könyvei közt a legtüzdöklettesebbekre, élete két gyöngy bástyatornyára. Előte csillagaran csalogatra. Milyen igényekkel, érzésekkel várja az idei könyvhét ?

- Az idei könyvhetet, nem kisebb ingelemmel és nem nagyobb szeretettel váron mint ennek idején hasasskorombban, amit a Mit tehet a költő ? cimű kötetemben meg is írtam. Nem csak azért, mert nyom is költő vagyok, hanem azért is, mert a könyv ünnepében is mindig ünnep.

- Ki a véleménye az idei termésről ? Mark Kőszi molyok Gonek a

legkedvesebbek ?

- Most van a Berzsenyi évforduló, ennek alkalmából a Szépirodalmi Könyvkiadó megjelentette Merényi Oszkár tanulmányaival és ezt külön hangsúlyozni kell, Berzsenyi Dániel összes verseit. Ez ujdonság olyan szempontból, hog y minden egyes vershez valamilyen fajta történeti vagy társadalmi magyarázatot is ad Merényi Oszkár. Legnagyobb élő költőnk, Hajnal Anna Elhiszed nekem ? cimü versesköny vét is ajánlanám, ebben a kötetben Hajnal Anna új versei vannak. Galgóczi Erzsébetnek a Közös bün cimü regényét is, mert azért is mert Galgóczi nem csak nagy iró, hanem ebben a regényében a szocialista Magyarország egy életszakaszának sorskérdéseiről beszél, rendkivül becsületesen, és rendkivül szépen. Megemliteném még Krúdy Gyulának a Kossuth fia cimü könyvét, mert ennek a zseniális teremtőszellemnek egy olyan tartalékszive van vagy tartalékanyaga van, hogy mindig föl-fölbukkan az időből, vagy az ismeretlenség ködrétegeiből egy-egy új mü, hát ez a Kossuth fia cimü regény még nem jelent meg, eddig. Külön hadd emlitsem meg élő magyar prózairodalmunk egyik nagy mesterét, Illés Endrét, akinek életmü sorozatában most A eső ize cimmel jelent meg új kötet. Az emlékezet töredékeit, vagy mozaiklapjait, forgácsait szövi össze Illés Endre bámulatos érzékenységgel és finomsággal egyetlen történetté voltaképpen, jelenkorunk történetévé.

- Miről szeretne új és új könyveket látni ? Nem csak a könyvhéten hanem az egész mai magyar irodalomban ?

- Magyarországon nagyon sok költő van, annál kevesebb prózairó, és annál kevesebb igazán jó prózairó, azonban a mult esztendőben,

meg egy-két esztendeje a próbában is megindult az erjedés és jelentkezett néhány nagy tehetségü novellista. Én borzasztóan örülnék annak, ha egyszer valaki megjelenne olyan 6-700 oldala könyvvel, regénnyel, egy regénnyel és mondaná, hogy ezt irtam, letenné az asztalra és az valóban jó lenne. Ezt tartanám én pillanatnyilag a legfontosabbnak.

- Kiss István, Kossuth-dijas szobrászmüvészt, a Magyar Képzőmüvészek Szövetségének elnökét, Százados uti mütermében, munkaközben találom. Jelenleg a Hüvösvölgyi nagyréten felavatott munkásmozgalmi szobrának egy krómacél változatán dolgozik. Filozófiai munkák, szépprózai, versek, szinte egy kis könyvtár van itt a másik szobában. Az alkotómunkában inspirálja-e, segiti-e a könyv szeretete, a könyv, az irodalom élménye.

- Nem is tudok enélkül elaludni, hogy ne olvassak. Amikor szobrot fogalmaz az ember, valami emberit, fontosat igyekszik megfogalmazni, ehhez a könyvek elengedhetetlenek.

- Melyek azok a könyvek, amelyeket szivesen megvenne ?

- Györe Imre : Dózsa koporsói cimü könyve. A Dózsa kompozicióhoz én amikor csináltam, rendkivül sokféle tanulmányt olvastam el, de a Dózsa kompozició még mindig ujra és ujra felvetődik, tehát minden olyan dolog ami ehhez a témakörrel kapcsolatos, az különmunka. Engem külön is érdekel Pátzay Pál 2 : Kerényi Jenőről kiadott könyve, Kerényi Jenő a magyar szobrászatnak tényleg egy hatalmasságu volt, de teljesen más jellegü, más irányu volt a gondolkodási köre, munkamódszere, mint az enyém ez bizonyitja, hogy teljesen más gondolkodásu emberek milyen közel kerülhettek

egymáshoz.

Kiss István

Képes Újság, Budapest, 1976. júl. 3.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 JUL 27.

NÉPSZAVA

Kiss István, szobrász-művész

HORIZONT

— **A XVII. szegedi nyári tárlatot** Kiss István szobrászművész nyitotta meg vasárnap. Átadták Szeged város, Csongrád megye és a szakszervezetek megyei tanácsa díjait. A gazdag anyagot augusztus 29-éig láthatja a közönség.

— **Vándor Sándor** 75. születési évfordulója lesz szerdán, július 28-án. Ezen a napon megkoszorúzzák a nevezetes munkáskórus zeneszerző vezetőjének a sírját a Kerepesi temetőben.

— **Az egri várjátékok** idei sorozata vasárnap sikeres előadással véget ért. Tizenhárom művész „Agria Emlékplakettet" kapott a játékok záróünnepségén. A jövő évi játék műsora hamarosan elkészül.

lágbajnokát? — erőltettem a személyes vonatkozású választ, hiszen nem lehet kétséges, hogy ezen az olimpián mindenki *Hargitayt* akarta legyőzni

— *Hát vasárnap reggel, amikor az uszodában az előfutamban láttam őt... Fáradt benyomást*

Valóra vált álom

Az egyik álom tehát elszállt, a másik valóra vált, s így tulajdonképpen kiegyenlítődtek az elmúlt napok győzelmi arányai. A valóság azonban egészen más, éspedig az, hogy mi a tőrvívó-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 AUG 20

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész

MAGYAR HÍRLAP

A CSEPELI MUNKÁSFILMNAPOK rendezvénysorozatában csehszlovák, lengyel, NDK-beli és magyar filmplakátokból nyílt tegnap kiállítás a Csepel Művek Munkásotthonában. Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke és dr. Gombár József, a MOKÉP igazgatója köszöntötte a megjelenteket.

1021 Kiss István, Kossuth díjas szobrász- művész

Munka és művészet

Gondolatok a nevelés egyes kérdéseiről

A szocialista hazaszeretet egyik fokmérője az emberek munkához való viszonya. Megnyilvánul ez abban, hogy ki hogyan becsüli meg a munkát; miként értékeli és tiszteli a munka során született eredményeket; hogyan alakítja viszonyát a társadalmi javakhoz; fizikai vagy szellemi munkájával, alkotásával mit tesz a közösség asztalára.

Az MHSZ-ben a klubok sokirányú tevékenysége, az elő- és utóképzés munkaformái kitűnő alkalmat biztosítanak arra, hogy meggyőzzék a klubtagokat, a sorköteles fiatalokat, a szövetség aktivisitáit arról, hogy mennyire hasznos és „áldásos" a munka közösségi jellege mind a fiatal, mind pedig az idősebb nemzedék számára; hogy milyen kellemes és serkentő érzést keltenek az emberben a kollektív munka során született sikerek.

A szövetségünkben folyó nevelőmunka csak akkor lesz teljes és igazán eredményes, ha nemcsak a szakmai feladatok teljesítésére ösztönözzük és mozgósítjuk tagságunkat és a sorköteles fiatalokat, hanem a haza védelmére való közvetlen felkészítésen túl a termelőmunkában és a tanulásban való becsületes helytállásra is.

A klubtagokat és aktivistákat arra kell buzdítanunk, hogy segítsék elő ötödik ötéves népgazdasági tervünk minél sikeresebb végrehajtását, hiszen ezzel a fejlett szocialista társadalom felépítését és hazánk védelmének erősítését szolgálják.

A szocialista brigádmozgalom hazánk erkölcsi, politikai és gazdasági kihatásaiban is egy olyan jelentős mozgalom, mely elősegíti a szocialista munka, élet- és gondolkodásmód megvalósulását. Ezért fontos, hogy klubjaink tagjai, aktivistáink közül minél többen vegyenek részt a szocialista brigádmozgalomban, szélesítsék a megtisztelő szocialista cím elnyeréséért versengő kollektívák táborát, mutassanak példát a termelési feladatok teljesítésében, a szocialista munkafegyelem betartásában.

Mindezen túl dicséretes társadalmi tevékenységet is végezhetnek az MHSZ-klubtagok, aktivisták, sorköteles hallgatók a szövetség bázisainak, objektumainak létrehozásában, a meglevők karbantartásában, illetve a községek és üzemek egyes fejlesztési terveinek megvalósításában is. Csak néhány sorban kívánunk említést tenni erről a tevékenységről, mert igazán megérdemlik az érintett klubok, hogy országszerte megismerjék őket.

Komárom megyében a nyergesújfalui Eternitgyár dolgozói, a tartalékos és lövészklub tagjai mintegy 450 ezer forint értékű földmunkát végeztek az új lőtér kialakításánál. *A Nógrád megyei Szügy község lövészklubjának tagjai 55 ezer, a Csongrád megyei ferencszállási klubtagok 250 ezer forint értékű társadalmi munkát végeztek a lőterek, öltözők, melegedő helyiségek létrehozásában. A kiskunfélegyházi repülőklub tagjai* a második hangár építésénél mintegy 150 ezer forint társadalmi munkát végeztek, amiért a városi tanács a klubot községfejlesztési plakettel tüntette ki. *Az MHSZ MÁV repülőklub tagsága* 100 órát fordított parkosításra, 100 órát gyümölcsfák telepítésére, 300 órát pedig a gázfűtés bevezetésének munkálataira. *A győri repülők* a múlt évben a Kisalföldi Erdőgazdaság segítségével 250 facsemetét és díszcserjét ültettek el a péri repülőtéren.

Nem lehet elvitatni, hogy a kollektív szellem kialakítása terén, a közösség érdekeit szolgáló munkában már jelentkeznek — itt és ott, több vagy kevesebb — sikerek. Azonban *a szocialista nevelési rendszernek vannak olyan területei is, melyekről esetenként elfelejtkezünk.*

Az egyik ilyen, amelyiknek nagyon is jelentős szerepe van szövetségi munkánkban, az úgynevezett *esztétikai nevelés.* Valószínűleg sokan vannak, akik magukban azt gondolják, s esetleg ki is mondják: *mi köze, milyen kapcsolata van a katonai nevelésnek a szépséghez, s a szépérzék fejlesztéséhez?* Általában az a közhiedelem uralkodik a lakosság jelentős részében, hogy minden, ami katonai, ami „hadseregi", vagy harci vonatkozású, az csak végtelenül rideg, kimért, merev, formai, durva lehet, s így távol is áll az emberi melegségtől, kedvességtől és finomságtól. Pedig ez nem így van.

Szövetségünknél is számos lehetőség adódik a szépségérzet felkeltésére, a szépérzék fejlesztésére. Következik ebből a feladat is; az esztétikai nevelés módszereivel képessé kell tennünk a tagságot, aktivistákat, sportolókat minden szép értékelésére, megbecsülésére, szeretetére, az emberi alkotások tiszteletben tartására és ápolására.

Bármilyen tevékenységet végezzünk is, a szövetségen belül sorra alakíthatunk ki az emberekben olyan erkölcsi szokásokat, amelyek tevékenységünk folyamán képessé tesznek bennünket és társainkat az esztétikum befogadására. *A gépjárművezetést is lehet esztétikusan oktatni,* magyarázni, tanítani, csinálni, de *nagymértékben fejleszti az esztétikai érzéket például a hajó-, repülő- és autómodellek megtervezése és megalkotása is.*

Ezzel kapcsolatban megemlítünk egy rádiós példát. Régebben egy rendőrfőhadnagy súlyosan megbetegedett. Annyira, hogy hosszú ideig nem tudott felkelni betegágyából. Később, bár állapota némileg javult, a lakását bénultan nem tudta elhagyni. Nagyon el volt keseredve, hiszen szellemileg friss és eleven volt, de a kényszerű tétlenség komoly lelki válságba sodorta. Egy napon valaki azt ajánlotta neki, hogy tanuljon meg rádiót építeni, majd azzal forgalmazni is.

A beteg nagy akaraterővel látott munkához. Rövid idő múlva —, ahogy azt a szövetség főtitkárához, a segítséget megköszönő levelében leírta —, a maga építette rádiójával sikerült összeköttetést teremtenie egy amatőrrel. Amint az első összeköttetést sikerült megteremtenie, férfi létére is elkezdett sírni, mert olyan mélységes örömet, s meghatottságot érzett. Azóta — betegsége ellenére — ismét teljes értékű embernek érzi magát, mert *fel tudja mérni e munka szépségét.*

A szövetség különböző tevékenységi területein — sportversenyeken, edzéseken, szakági foglalkozásokon, lőgyakorlatokon és terepgyakorlatokon stb. — gyakran gyönyörködhetünk a táj szépségében, az őszi erdők és hegyek komor méltóságában, télen a havas fenyvesekben és a befagyott patakok jégcsipkéiben, tavasszal a pompás színekben virágzó gyümölcsösökben, nyáron a Balaton és a Fertő-tó lágyan ringatózó hullámaiban, a sárga kalásztengerben.

A rádióépítés egyik mozzanata

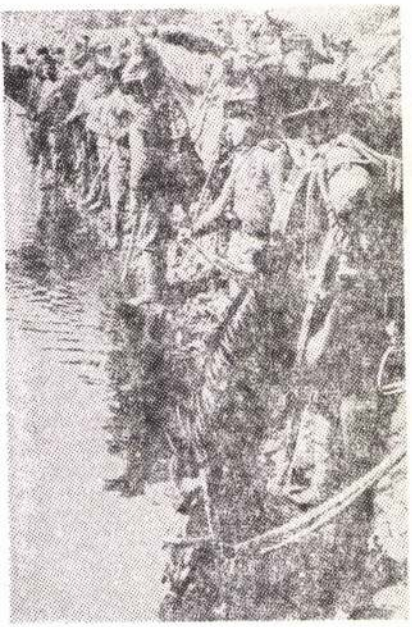

Az Elbánál — 1945 május

öngyilkos lett. Ekkor a szovjet csapatok már Berlin szívéért csatáztak és eljutottak a Reichstag és a birodalmi kancellária épületéig. Másnap, *1945. május 1-én hajnalban a 150. hadosztály 756. lövészezredének két felderítője M. A. Jegorov őrmester és M. V. Kantarija közlegény kitűzte a Reichstagra a győzelem lobogóját.* Soha el nem múló, felejthetetlen pillanat. De a háborúnak még nincs vége, mivel a szovjet hadvezetőség nem hajlandó különtárgyalást folytatni a nácikkal. *Goebbels* és *Krebs* is öngyilkosságot követ el. A berlini győzelmes hadműveletek egyben a fasiszta Németország katonai és politikai összeomlását is jelentették. A győzelem feltette a koronát arra a nehéz és véres küzdelemre, amelyet a szovjet nép vívott szabadságáért és függetlenségéért. Május 7-én a szovjet csapatok széles fronton elérték az Elbát és találkoztak a szövetségesekkel.

A feltétel nélküli fegyverletétel aláírására 1945. május 8-án, Berlin elővárosában, Karlhorstban gyűltek össze a szövetséges hatalmak fegyveres erőinek képviselői. A Szovjetunió részéről *Zsukov marsall*, Anglia részéről *Tedder, a légierők főmarsallja*, az Amerikai Egyesült Államok részéről *Spaatz tábornok*, Franciaország részéről *De Lattre De Tassingny tábornok*. A német főparancsnokság teljhatalmú megbízottaiként *Keitel vezértábornagy, Friedenburg tengernagy* és *Stumpf repülő vezérezredes* írták alá Németország feltétel nélküli fegyverletételének okmányát. Európában ezzel véget ért a II. világháború. Az antifasiszta koalíció hatalmai, élükön a Szovjetunióval, teljes győzelmet arattak.

A Szovjetunió népei, akik a háború legnagyobb terhét viselték és a legtöbb áldozatot hozták, a többi néppel együtt lelkesen ünnepelték ezt a történelmi eseményt. *A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége május 9-ét, a fasiszta Németország végleges összeomlásának napját a győzelem napjává nyilvánította.*

Az 1945-ben véget ért világháború jelentős változásokat eredményezett. A háború megpróbáltatásai határozottan meggyengítették a kapitalizmust, kiélezték a gyarmati rendszer válságát, s ugyanakkor megmutatták a szocialista társadalmi rendszer törhetetlen erejét. A háború, amely az erőforrások soha nem tapasztalt mértékű mozgósítását követelte, meggyorsította a kapitalizmus válságát. *Az európai és ázsiai országok egész sorában megindult népi demokratikus forradalmak kedvező feltételeket teremtettek ahhoz, hogy létrejöjjön a nemzetközi munkásosztály legnagyobb vívmánya, a szocialista világrendszer.*

Azóta 31 év telt el. Korunk legfőbb vonása ma is a szocializmus előretörése. A két világrendszer létrejötte, majd történelmi küzdelme nyomán új helyzet alakult ki napjainkra. Ennek alapján a szocialista és a tőkés világ közötti ellentét és az ezzel kapcsolatos konfliktusok állnak napjaink történetének előterében. *A kedvező folyamat nyomán egyre jobban tért hódít* — mint objektív realitás — *a békés egymás mellett élés elve*, kiszélesedtek az államok közötti kölcsönösen előnyös gazdasági kapcsolatok.

A Szovjetunió és a vele együtt haladó szocialista országok politikai, katonai, gazdasági, erkölcsi ereje és befolyása, diplomáciai kezdeményezése döntő tényezője a nemzetközi helyzet enyhülésének. Ez az erő ültette tárgyalóasztalhoz Európa kapitalista hatalmait az Amerikai Egyesült Államok és Kanada társaságában, hogy földrészünk békéjéről és biztonságáról, az itt élő és dolgozó népek együttműködésének bővítéséről véleményt cseréljenek. *Helsinki csak a kezdetét jelenti az európai béke és biztonság tartalmi megvalósításának. A Szovjetuniónak, az SZKP XXV. kongresszusán ismételten megfogalmazott és a gyakorlatban már évek óta sikeresen folytatott béke politikája a biztosíték arra, hogy az 1945. május 9-én megszületett béke tartós lesz.*

Erre garancia a Szovjetunió hatalmas katonai ereje, amely változatlanul történelmi küldetést teljesít. Biztosítja saját hazája és a szövetséges szocialista országok hathatós

Prága utcáin

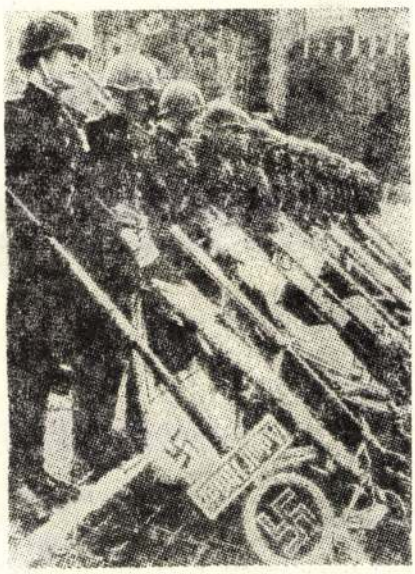

A győzelem napján a moszkvai Vörös téren

védelmét, a békés építőmunka nélkülözhetetlen feltételét. Megnyugtató számunkra, hogy ennek a közösségnek mi is aktív tagjai vagyunk.

A háború nyomai lassan végképp eltűnnek. A borzalmakat átélt emberek emlékezetében azonban nem mosódik el a szovjet harcosok hősiessége, nem halványul el dicsőségük, akik a háború nehéz éveiben fegyverrel a kezükben harcoltak nemcsak saját hazájuk, hanem más országok népeinek szabadságáért is. A hálás népek a szovjet katonák tiszteletére emlékműveket emeltek, s a sírok márványoszlopaira vésték a hősi harcok dicseretét. A sírokhoz vezető ösvényt soha nem lepi el a gaz. Az emberek mindig tisztelettel hajtanak fejet a bátorság, a hősiesség katonái előtt.

Arra neveljük mi is ifjúságunkat — akik csak a történelemkönyv lapjairól ismerik a háború borzalmait —, *hogy tiszteljék és becsüljék az emlékeket, merítsenek a példából erőt, s úgy adják tovább, hogy 1945. májusának emléke törhetetlenül ragyogjon, mutasson utat a jövő ifjúságának.*

— terró —

„Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj."

Arra kell törekednünk, hogy a fiatalokban és idősekben egyaránt felkeltsük a természet, a táj szépsége iránti érzékenységet. *Sportágaink is nagy lehetőségeket nyújtanak az esztétikai nevelésre.* Gondoljunk csak a könnyűbúvárokra, akik a versenyzés mellett gyönyörködhetnek a víz alatti világ színes forgatagában, változatos szépségében. De nem panaszkodhatnak a repülők és ejtőernyősök sem, akik ég és föld között repülve, vagy lebegve, a magasból láthatják a horizonton belüli világot. Erről a szépségről vall *Radnóti Miklós* is *Nem tudhatom* című költeményében:

„Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent,
nekem szülőhazám itt e lángoktól ölelt
kis ország...
Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel
egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom,
tudom, hogy merre mennek, kik mennek az úton
s tudom, hogy mit jelenthet egy nyári alkonyon
a házfalakról csorgó, vöröslő fájdalom.
Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj,
s nem tudja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály,
annak mit rejt e térkép? gyárat s vad laktanyát,
de nekem szöcskét, ökröt, tornyot, szelíd tanyát;
az gyárat lát a látcsőn és szántóföldeket,
míg én a dolgozót is, ki dolgáért remeg,
erdőt, füttyös gyümölcsöst, szőllőt és sírokat,
a sírok közt anyókát, ki halkan sirogat."

Egy másik példaként Csanádi Norbertnek, az ismert sportrepülőnek a vallomását idézem:

„Csodálatos világban él a repülő. Ha vitorlázógépben ül, a levegő szeszélyes áramlását okosan kihasználva egyedül bolyong a felhők között. Egyedül suhan a világ felett. Csönd van, szinte hallani a szívdobogást. Gyorsan ver a szív, mert feszültség van az emberben. Célt tűzött maga elé, amelyet el akar érni, vagy feladatot kapott, amelyet teljesítenie kell. Ravaszul, ügyesen, lankadatlan figyelemmel ki kell használni a legkisebb lehetőséget, a legkisebb áramlatot, meg kell küzdeni minden másodperc fennmaradásért, minden centiméter magasságért. Ha aztán sikerül a célt elérni, a feladatot végrehajtani, ugyanolyan boldogságot érez a repülő, mint bármelyik „földi" sporttársa...

... Az is fantasztikus élmény, amikor viharfelhőben végez az ember magassági repülést. A tomboló elemek segítségével köröz egyre feljebb, miközben jég kopog a gép testén, villámok cikáznak. Aztán egyszer csak a tintafekete massza kilöki magából, s a felhőtorony tetején, 6000 méter magasban szembe vág a szikrázó napfény. Ha ebben a régióban nem volna oxigénpalackunk, elkapna a magassági mámor. Így csak a látvány szépsége részegít...

... Sokan tekintenek reánk értetlenül. Nem tudják elképzelni, miért olyan fanatikusak, olyan őrültek, olyan megszállottak a repülők. Azt gondolják, hogy miután szinte csak a repülés tölti be az életünket, szűk látókörűekké válunk. Pedig mi, akik több száz, több ezer méter magasságból tekintünk le a földre, sokat látunk, kellő távolságba kerülve a dolgoktól, lassan megtanuljuk elválasztani, megkülönböztetni a lényegest a lényegtelentől. És miközben távolodunk lételemünktől, a földtől, megtanuljuk becsülni ezt a gyönyörű glóbust, az embereket — és az életet."

A szövetségi munkában számos esetben komoly esztétikai élmény forrása a végzett tevékenység, a különböző szakági területen előállított úgynevezett „termék". Ilyen terméknek mondhatunk például egy-egy repülő- vagy hajómodellt, amelyben minden esetben sok szellemi és manuális munka ölt testet és forrása az esztétikumnak. De el lehet mondani egy-egy jól megszervezett, hangulatos, a közösség nevelését és szórakozását szolgáló klubdélutánról, klubestről is, hogy sokak számára esztétikai élmények eredője.

A kívülállónak úgy tűnhet, hogy a szövetségben kialakult munkafolyamatoktól és tevékenységi formáktól nagyon is távol áll az esztétikai, ha úgy tetszik, művészeti nevelés. Hogyan is kapcsolható össze a honvédelem a művészetekkel? — kérdezhetné valaki. Pedig erre a kérdésre egyértelműen pozitív választ kell adni. *Igenis, szövetségünk sok munkaformája kínálja a lehetőséget arra, hogy a tagságot, az aktivistákat közelebb vigyük a művészetekhez, s iránt tuk fogékonnyá tegyük őket.*

Példaként említjük egyik legfontosabb feladatunkat, a haza szeretetére, védelmére, az internacionalizmusra való nevelés kérdését. Tükröződik ez a művészetek különböző ágaiban, az irodalomban, a zenében, a televízió, a színházak és filmszínházak műsorra tűzött darabjaiban. Az ehhez a munkához kapcsolódó néhány film címét említjük csak meg: a *Csillagosok, katonák;* a *39-es dandár;* a *Tizezer nap;* a *Puskák és galambok;* a *Szállnak a darvak;* a *Ballada a katonáról;* a *Mi huszonévesek;* az *Alba Regia;* a *Hétköznapi fasizmus;* a *Csendesek a hajnalok.* És sorolhatnánk tovább, szinte vég nélkül azokat a filmeket, melyek *amellett, hogy a haza szeretetére, az internacionalizmusra nevelnek, fejlesztik a szépérzéket is.*

Az irodalmi alkotásokat is nagyon hasznosan lehet alkalmazni a művészeti nevelésben. Elsősorban olyan alkotások, könyvek megismerésére ösztönözzük a sorköteles fiatalokat, klubtagjainkat, amelyek a hazaszeretetről szólnak, a katonaéletet ábrázolják békében és háborúban. Ezekből is csak néhányat említünk meg. Íme: Várnai: *Fényben, viharban;* Földes: *A túlsó partról;* Hárs György: *Ökölbe zárt szív;* Rideg: *Tűzpróba;* Szurkov: *A holt mezőn;* Batov: *Égő földek, lángoló folyók;* Bugyonnij: *Lovasroham és a megtett út:* Zsukov: *Emlékek, gondolatok;* Szimonov: *Élők és holtak, Az utolsó nyár, Nem*

9 1976
MHSZ Élet
Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ

A kőszegi posztógyár irodalmi színpada műsorral szerepelt az MHSZ-bálon

születünk katonának; Gyórkei: *Magyarok az Amur partján*; Kazakevics: *Csillag, Tavasz az Oderán* stb.

Ügyesen teszik azok a klubtitkárok, akik esetenként egy-egy szépirodalmi alkotásból ankétot szervezenek, ahol alaposan meghányják-vetik az olvasott könyv minden részletét, mondanivalóját.

Itt említjük meg *a zenét és az éneket*, mint az esztétikai nevelés egyik eszközét. Klubjainkban, tanfolyamainkon mód nyílik arra, hogy a tagságot, a fiatalokat megismertessük a katona- és munkásmozgalmi dalokkal. Ezt azért is fontosnak tartjuk, mert sajnos egyre csökken azoknak a száma, akik ezeket a dalokat éneklik.

Pedig a katona- és munkásdalok azokra az időkre emlékeztetnek, amikor a kenyérért, a munkáért, a szabadságért folyt a harc. Ezeket az emlékeket ébren tartani, megőrizni a mai kor emberének, megtanítani az ifjúságnak — ez is egyik feladatunk.

A városokban levő klubok vezetőinek gyakran nyílik lehetőségük arra, hogy a tagságot hangversenyre, irodalmi estre, avagy színházba, illetve tárlatlátogatásra mozgósítsák. De szervezhet a klubtanács például egy-egy zenei, vagy irodalmi estet önállóan is. Az ilyen rendezvényeken maguk a klubtagok is felléphetnek, a programot maguk állíthatják össze. Például a felszabadulás ünnepén a klubtagság részére színes előadást lehet tartani *Hazulról házáig* címmel, felhasználva ehhez Balázs Béla azonos című versét, s ezen kívül sok más irodalmi alkotást. A műsor keretében *Új dalokat hoztak* címmel dalösszeállítást is bemutathatnak a felszabadulás idején énekelt dalokból.

Az esztétikai nevelést szolgálja egy-egy ipari, vagy iparművészeti kiállítás megtekintése, sőt a klubtagok által készített munkadarabokból rendezett egy-egy alkalmi kiállítás is. Számos helyen találkozhatnak a klubtitkárok honvédelmi témájú kiállításokkal, ezek látogatását szervezzék meg. Ilyen plakát- és fotókiállítás volt nemrég a Magyar Néphasereg Központi Klubjában Budapesten, az NDK Nemzeti Néphadseregének Napja alkalmával. Vajon volt-e Budapesten vagy környékén olyan MHSZ-klub, amelyik élve a nagyszerű lehetőséggel, meg is tekintette ezt?

Itt kívánjuk szóba hozni a művészi alkotások megbecsülését, értékelését is. Számos képzőművész van Magyarországon, aki szereti a sportot, kapcsolatban van a hadsereggel érdekli a honvédelem témája, aki alkotásaiban is többször kinyilvánította rokonszenvét és tiszteletét a sportteljesítmények iránt.

Elég ha csak *Kiss István Kossuth-díjas* szobrászművész *Készenlétben* című alkotását említjük meg, amelyet a honvédelmi miniszter vándordíjaként az a megye őrizhet egy éven át, amelynek csapatai a Tartalékosok Honvédelmi Versenye Országos Bajnokságán a legjobban szerepelnek.

A klubok, az MHSZ-szervek vezetői is gondolhatnak arra, hogy a képzőművészeti alkotásoknak nagy szerepük lehet a sportolók díjazásában. Az érem, a művesség évtizedek óta szép erkölcsi kifejezője a versenyzők teljesítményének. Arról nem is szólva, hogy az éremnek numizmatikai értéke is van és egy idő után kultúrtörténeti érték.

Azt tartjuk, hogy a sportolók között is népszerűsíteni kell a sportot. Lehet ezt azzal is, hogy *kiemelkedő teljesítményt nyújtó sportolóink emlékét úgy őrizzük meg, hogy a domborműveket, kisplasztikájukat elhelyezzük egy-egy sportlétesítményünkben.* Van olyan érzésünk, hogy a bajnokok közül sokan magukra maradnak érmeikkel, az őket követő felnövekvő nemzedék csak elvétve hall róluk a szülők egy-egy visszaemlékező szavából. Pedig egy ország sportkultúráját az is jelzi, hogy

Semmi újra, művészire nem telik sem gondolatban, sem anyagiakban? *Mindenütt csak a sablonos, megszokott formájú serlegek láthatók.*

Óhatatlanul is felvetődik a gondolat: miért nem foglalkoztatjuk képzőművészeinket? Miért nem lehet versenydíjként valamilyen formás, a versenyt, a sportágat kifejező kisplasztikát, festményt, grafikát készíttetni helybeli művésszel? Ez is új lenne, sőt szebb lenne mint a szériában gyártott serlegek. Ugyanis *sehol nincsen előírva, hogy a győztest csak serleggel lehet díjazni.* Lépjünk túl már egyszer a megmerevedett ízlésen, a szűklátókörűségen, merjünk végre az újhoz, a korszerűhöz hozzányúlni, ha az egyúttal korunk hű művészi kifejezője. Higgyék el vezetőink, klubtitkáraink, ha igazán művészi díjakkal ismerjük el az eredményeket, *ez külön is ösztönzi a sportolót, hogy még jobb teljesítményt nyújtson.* Ugy véljük ez is az esztétikai nevelés egyik eszközévé válhat szövetségünkben. Mindehhez csupán több merészség, ötletesség, az igazi művészet értése, értékelése és szeretete kell!

Egy gondolattal zárnánk e hosszú fejtegetést: a művészeti nevelés, ha megfelelő tartalommal telítjük, céljaink elérését segíti, kialakíthatja a szabad idő kulturált eltöltésének még a szokásait is. Ne feledjük: a szövetség klubjaiban végzett nevelőmunka — ezen belül az esztétikai nevelés is — jól kamatozik majd a klub tevékenységében, a feladatok végrehajtásában.

Garlóczi János alezredes

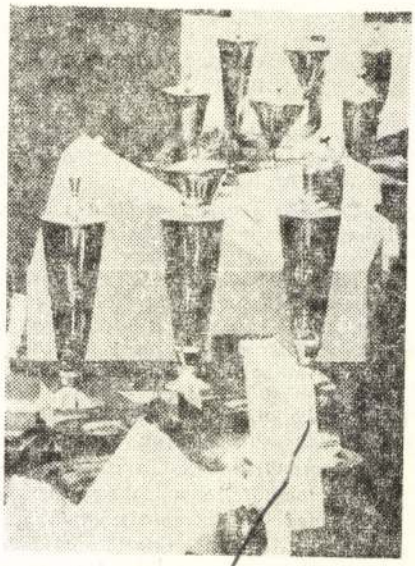

Mindenütt csak a sablonos, megszokott formájú serlegek láthatók

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 JUL 1
NARODNE NOVINE

Gábor Kiss

1021

Spomenik radničkom pokretu

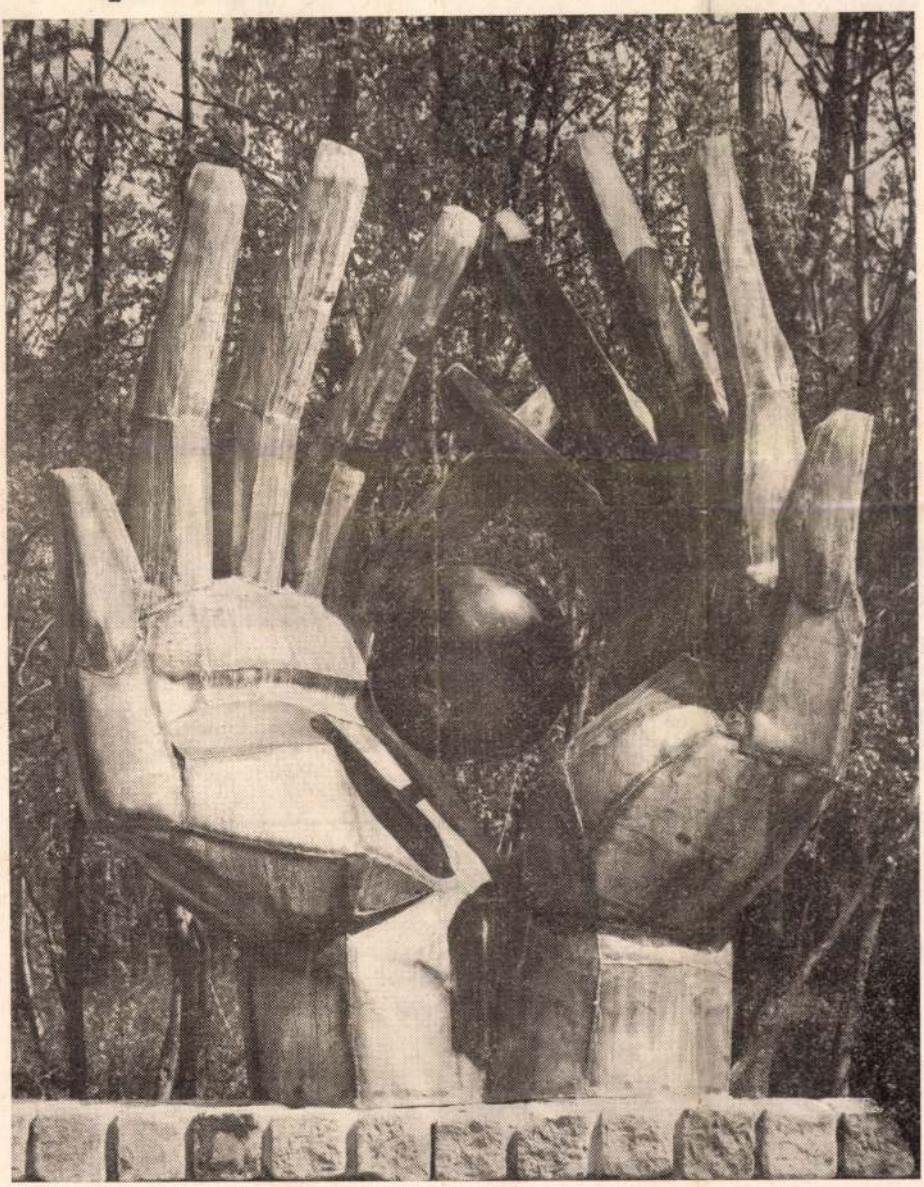

Šuma-park u budimskim brdima — Hűvösvölgy — bila je prije oslobođenja važno sastajalište radnika našeg glavnog grada. Nedjeljom i praznićnim danima su se članovi ilegalne Komunističke partije tu sastajali sa aktivistima, borcima protiv fašističkog režima. Nedavno je u tom parku podignut Spomenik radničkom pokretu, rad dobitnika Kossuthove nagrade, kipara István Kissa. (Foto: MTI — Hámor)

Letnje zasjedanj

Dvodnevno (24—25. juna) zasjedanje Parlamenta je proteklo u pretresanju završnog računa prošlogodišnjeg budžeta u vezi koga je ekspoze podneo ministar finansija Lajos Faluvégi (na našoj slici), te u pretresanju zakona o namirnicama. Oba dokumenta su jednoglasno prihvaćena. Na osnovu ekspozea ministra rada Lászla Karakasa, narodni poslanici su prodiskutovali i problem racionalnijeg i efikasnijeg korišćenja radne snage. **(Foto: MTI — Szebelédy)**

Konkurs

U povodu 30. obljetnice pionirskog pokreta, Sekcija za narodnosti Mađarskog pedagoškog društva i Sekretarijat Komisije za narodnosti Ministarstva za nastavu raspisuju konkurs.

Sudionici konkursa radove mogu pripremiti iz slijedećih tematskih grupa :

Na koji način, kakvim metodama i sredstvima je pridonijela pionirska četa

— produbljivanju narodnosnog karaktera pionirske čete i škole ;

— boljim rezultatima u narodnosnom odgojno-nastavnom radu ;

— očuvanju i njegovanju materinskog jezika, kulture i tradicija narodnosti.

U konkursu može sudjelovati svaki pedagog, roditelj, te zajednice

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 III/K 8

Budapester Rundschau

István Kiss

1021

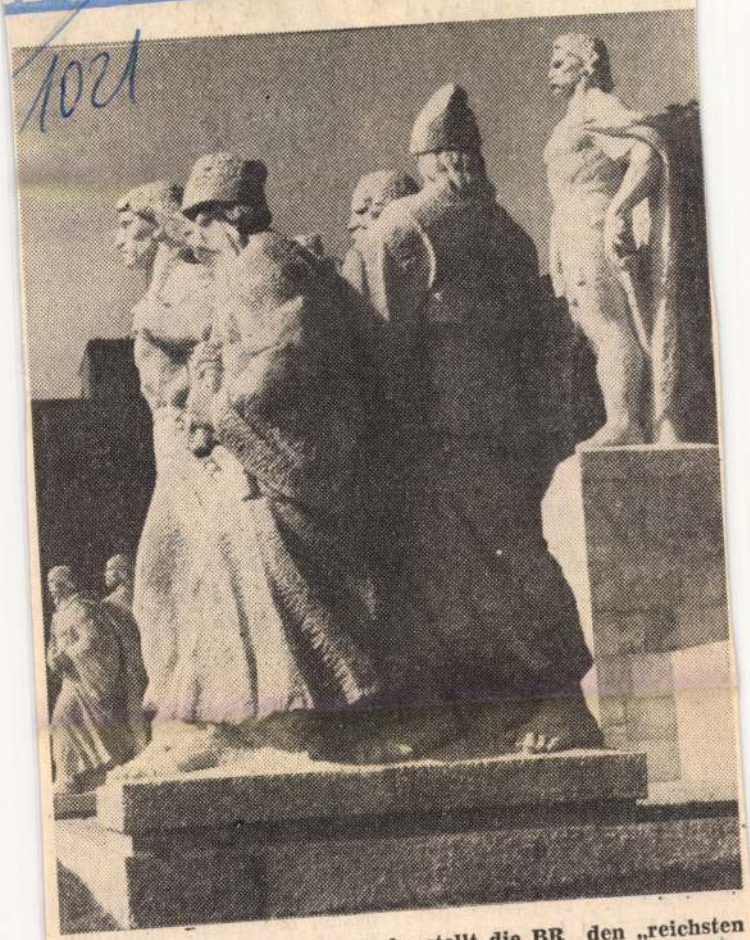

In ihrer vorliegenden Ausgabe stellt die BR den „reichsten Kunstmäzen" Ungarns, den Staatlichen Kunstfonds vor. Dazu ein Beitrag auf S. 10 sowie Reproduktionen von Werken der Nutznießer dieses Mäzenatentums auf S. 4, 6, 7, 8, 10.
Bild oben: István Kiss: Denkmal des Bauernführers György Dózsa (16. Jh.), Budapest

Festtag der Mädchen, Mütter, Großmütter und all derjenigen, die uns mit ihrer Liebe, ihrer Fürsorge, ihren weichen, streichelnden Händen und zärtlichen Armen im Leben begleiten.

Was können wir ihnen besseres wünschen, als daß sie bei der Arbeit erfolgreich, im Kreis ihrer Familie froh und glücklich sind.

AUTOFAHRER IN KŐSZEG

Zu Ostern findet auch in diesem Jahr wieder das internationale Treffen der Autofahrer in Kőszeg und Szombathely (Westungarn) statt. Im Programm, das vom 17. bis 19. April durchgeführt wird, sind ein Geschicklichkeitswettbewerb und eine Geländefahrt in Kőszeg sb-

Autoklub, dessen Mitglieder sich auf den Strecken am besten bewähren, erhält den Wanderpokal der Stadt Kőszeg. Das Interesse für das bevorstehende Ereignis ist bereits groß. Neben den heimischen Kraftfahrern haben bisher auch Gruppen aus Österreich, Jugoslawien und

KISS ISTVÁN
szobrászművész

Meghívó

76 6043 — FNYV 7

A kiállítást rendezi:

Kovács Béla
szobrászművész
a Műcsarnok munkatársa

A kiállítás megtekinthető:
április 27–május 16-ig
naponta 12–18 óráig, hétfő kivételével.

A CSEPEL GALÉRIA
meghívja Önt

KISS ISTVÁN

Kossuth-díjas szobrászművész

kiállításának megnyitására

1976. április 27-én 18 órakor

A kiállítást megnyitja:

VÉGHELYI ANDOR
az MSZMP XXI. ker. Bizottság első titkára

Csepel Galéria, Bp. XXI., Rákóczi Ferenc út 142.
Telefon: 142-407
(A Boráros tértől 3. HÉV megálló)

MAGYAR SZOBRÁSZ SIKERE A SZOVJETUNIÓBAN

Jó híre, sőt, tekintélye van a szovjet műtörténészek körében kortársi szobrászművészetünknek — hogy csak egy jellemző példát említsek, 1970-ben orosz szerző, *Igor Szvetlov* tollából, Moszkvában jelent meg az utóbbi évek magyar plasztikai törekvéseinek első — s mindmáig egyetlen — monografikus feldolgozása. Az érdeklődés a közönség részéről is igen intenzív: ez tette képzőművészetünk külföldi elismerésének egyik legértékesebb dokumentumává a magyar szobrászat 1972-es reprezentatív bemutatóját a Puskin Múzeumban. Most ismét egy hazai szoborkiállítás, ezúttal *Kiss István* egyéni tárlatának hatalmas szakmai és közönségsikeréről tudósítanak a szovjet sajtóorgánumok, amely az országaink közötti kulturális együttműködés keretében 1976. novembere óta vendégeskedik a Szovjetunióban.

A tárlat első állomáshelye *Moszkva* volt, ahol a Kuznyeckij Moszt-i központi kiállítóteremben került bemutatásra; innen *Bakuba*, majd *Tbiliszibe* szállították át, s a tervek szerint *Jerevánt* és a *balti köztársaságokat* is meg fogja még járni, mielőtt a nyár végén visszatér a Műcsarnokba. Ha ugyan visszatér! Mert az eddigi szovjet visszhang nyomán már további három szocialista főváros, *Varsó*, *Berlin* és *Szófia* is bejelentette igényét a 69 szoborból és 12 éremből álló kollekcióra.

Ami a visszhangot illeti, az messze meghaladta ugyanis az ilyenkor szokásos (és eddig tapasztalt) kereteket: a szovjet közvélemény és kritika Kiss István tárlatát *a szocialista magyar művészet olyan magas színvonalú megnyilvánulásának értékelte, amely a szovjet művészet számára is meghatározó tanulságokkal bír.* S hogy mindez nem csupán udvariassági gesztus volt, bizonyítják a moszkvai vendégkönyv bejegyzései is, amelyek őszinte elragadtatással szólnak Kiss István művészetének tartalmi és formai sokrétűségéről. A kiállítás megnyitóját követően, ahol a szovjet kulturális szervek képviseletében Popov miniszterhelyettes mondott beszédet, a moszkvai televízió közel egyórás interjút közölt a művésszel, s kiemelt terjedelemben közöltek ismertetőt, bírálatot a vezető szovjet napi- és hetilapok, közöttük a *Pravda* és a *Lityeraturnaja Gazeta* is.

A nagy sikerhez kétségtelenül hozzájárult a kiállítás albumformátumú, gazdagon illusztrált katalógusa, valamint a tárlat korszerű, fotodokumentációkkal, diavetítőkkel kiegészített installálása, sőt, a látogatók még egy filmet is megtekinthettek, amely Kiss István köztereken elhelyezett alkotásairól adott élethű tájékoztatót.

A művészt a hazai olvasónak, gondolom, nem kell részletesebben bemutatnom: — ahhoz a generációhoz tartozik, amely a felszabadulással egy időben érkezett el a felnőttkor küszöbére, s így emberi és művészeti kibontakozása *elválaszthatatlanul összeforrott* az új társadalom építésének bonyolult folyamatával. Fejlődésének nem voltak nagy és meglepő ugrásai: a kor szellemének hiteles ábrázolására törekedve, kezdettől fogva a környezetében és a gondolatvilágában fellelt életanyag általánosításából alakította ki kompozícióit — *tudatosan alkalmazkodva a valóság arányaihoz és tartalmaihoz.* Kiss István tudatosságának igen fontos eleme a *határozott eszmeiség.* Szobraiban a világnézet a művészi látás és ítélet természetes, szerves tartozéka, ezért tudja elkerülni az ideológiailag látványos, de belsőleg át nem élt megoldásokat. Témáit az élmény emeli művészetté, amelynek jelenléte minden munkájában kimutatható.

Szobrászi stílusa a természetes arányokat és formákat átfogalmazó, a plasztikai kifejezőerőt hangsúlyozó *expresszív realizmusban* gyökeredzik; ezen belül a nyugodt, statikus megoldásokat kedveli, amelyek a formaadás konstruktív és dekoratív tendenciáit is érvényre juttatják. Kisplasztikáiban szűkebb környezetének intim témáit dolgozza fel jelképteremtő célzattal, környezetükkel gondosan összehangolt köztéri kompozícióiban politikai nézeteinek mozgósító erejű megvallására törekszik. Fő műfaja a *történelmi-politikai emlékszobor*, amelynek mind szimbolikus, mind portréváltozataiban otthonos, de szüntelenül foglalkoztatja az élet természetes szépségeinek plasztikai kifejezése is, amit a lírai hangoltságú parkszobrok, zsánerábrázolások, illetve a környezet humanizálását célzó dekoratív térkompozíciók reprezentálnak.

A kiállítás eredeti darabokat természetesen csak Kiss István kisplasztikai oeuvre-jéből és szoborterveiből tudott bemutatni, a nagy köztéri alkotásokat fotótáblák képviselték. A figyelmes szemlélő mégis szinte *teljes keresztmetszetet* kapott az eddigi életműről, mert az anyag úgy lett összeválogatva, hogy abból a pálya minden jelentős állomására következtetni lehetett. Fellelhető volt ezen túl a szobrász kedvelt technikáinak legtöbbje is: a hagyományosan öntött bronz, a különleges hatásokat lehetővé tevő hegesztett lemez, vagy a kevert anyagok együttese, fém kővel, fém üvegpasztával, fém fémmel kombinálva. Az 1951-ben, még főiskolásként készített *Vágtató kuruc lovastól* így egészen az elmúlt esztendő nyarán megmintázott, s Mátészalkára szánt *Felszabadulási emlékműig* terjedt a skála, amelyben olyan remekművek vitték a prímet, mint a *Dózsa-emlékmű* még ugyancsak fiatalon megmintázott bronzmakettje (amelyen Dózsa még a felkelt nép szoros gyűrűjében áll!), a forradalmiság szimbólumából, a matróz alakjából kreált *Tanácsköztársasági emlékszobor*, az egy ritmusban mozduló, s szinte falként összeálló *Végvári katonák*, a felkiáltójelszerű és keménységű *Ady*, az ember és a gép együvétartozását csodálatos tömörséggel megfogalmazó *Munka*, a fúrófejet formázó, s Budapest évgyűrűit feltáró *Centenáriumi emlékmű*, vagy a fiatalság tavaszi kirajzását oly emelkedett tisztasággal megjelenítő *Lovak*. Kiss István ezentúl sok régebbi művét, így például a *Kiáltást*, a *Sejtet*, az *Új Prométheuszokat* újragondolta és középplasztikává fejlesztette, és persze számos olyan kompozícióval, mintával, portréval is előrukkolt, amely még Magyarországon nem szerepelt. Közülük csak a *Kozmonautákat*, ezt az akrilból és üvegből készült, hallatlanul ötletes alkotást, az ébredő Afrikát szimbolizáló finommívű márványfejet, a Bergen-Belsenbe tervezett, megdöbbentő erejű *Mártiremlékművet* említeném meg, meg két olyan kompozíciót, a *Fürdőző* és a *Tükör előtt* címűt, amelyek mesterünk ironikus-humoros vénájából adnak ízelítőt.

Mártiremlékmű (részlet)

Új Prométheuszok (részlet)

Hajnal

A szovjet műkritika Kiss István művészetében mindenekelőtt a *körvonalazható magatartást* méltányolta, azt az igényt, hogy ez a művész társadalmi elkötelezettséggel, a magyarság múltjának és jelenének mély érzelmi átélésével, s ugyanakkor egyetemes kisugárzással tolmácsolja műveiben századunk legfontosabb erkölcsi-emberi problémáit. Kiemelték, hogy alkotásai *egyként* gyökereznek a nemzeti tradíciókban és a kortársi művészetben, és anélkül, hogy didaktikusak lennének, mindig megőrzik a sokakhoz szólás tartalmi és stiláris kötelmeit: a *közérthetőséget*. Ez a dramatikus töltésű, forradalmi romantikával telített szobrászat a maga konkrét szimbolikájával a plasztikai megjelenítés olyan új útjait munkálta ki, amely megszívlelendő megoldásokat kínál a társadalmi haladás és a modern ízlés összeegyeztetésén fáradozó valamennyi alkotó számára.

Nem kis szavak ezek, s mert Kiss Istvánon keresztül a mai magyar művészet egy jelentékeny részére is vonatkoznak, *különösen becsesek!*

Tasnádi Attila

NYÁRI MODELLE

A Magyar Divat Intézet mellett legjelentősebb divatirá-Labor. Számos modelljük készül nyító központunk az OKISZ mos modelljük készül azonban a finomkonfekció és a készruhagyárak, cipőgyárak számára is.

A szoknyák általában egyenes vonalúak, midi-hosszúságúak voltak bemutatójukon, de láttunk levasalt hajtásokba rakott, és enyhén bővülő, oldalt hajtott szoknyákat is.

Mind a női, mind a férfi pantallók egyenes, párhuzamos szárral készültek. A férfiöltönyök laza kidolgozásúak, de klasszikus vonalvezetésűek, a zakó enyhén testhez simul, természetes vonalú, a gallér és a kihajtó (rever) keskenyebb, mint az elmúlt évben volt. Az öltönyök szövete egyszínű, saját színében mintázott, csíkos vagy Eszterházy-kockás, gyakran állítanak össze két-három színbő férfiöltözéket (pl. Eszterházy-kockás zakót egyszínű pantallóval és a kockás mintában előforduló, valamelyik színnel egyező színű mellénnyel). A férfiruha fő ékessége a már nem mértéktelenül széles, de mindig élénkítő színhatást adó nyakkendő. A férfifelöltő egyenes szabású, és annyira bő, hogy övvel vagy anélkül is viselni lehessen, szabása klasszikus, raglán vagy trench-coat. Ez utóbbi sportjellegű.

A női kosztümök szintén klasszikus formájúak, igen elegánsak — a kosztümkabátot szoknyával, pantallóval viselhetik. A női ruhák — a már említett ingruha és pulóverruha mellett — szinte jelmezszerűek, szabásvonaluk nemcsak magyar, hanem ukrán, kirgiz, mongol, kínai, olasz, spanyol, mexikói népi szabászati és díszítő elemeket is tartalmaz.

A bemutató lezajlása után felkerestem Tometz Istvánt, az OKISZ Labor igazgatóját, hogy megkérdezzem: véleménye szerint maradandó lesz a nagy számban bemutatott népi szabásvonalú, díszes ruhák divatja?

— Feltétlenül, hiszen ez a tendencia az egész világon. A tervezők felismerték a népi szabásvonalakban rejlő mérhetetlen prakticizmust — az egyszerű szabást, a könnyed mozgáslehetőséget és a variálhatóságot. A népi szabásvonalak közül élen jár az orosz, nemcsak nálunk, hanem még Amerikában is divatosak a kozák, ukrán szabásvonalak. Ami praktikus, szép és jó, gyorsan elterjed az egész világon. A farmernek — az amerikai parasztöltözéknek — is éppen ezért van sikere mindenütt.

— Tervünk az, hogy a farmerviseletet ne csak a nadrágra korlátozzuk. Kellemesebb, kényelmesebb anyagot a szellős, nem gyűrődő, nem kényes farmervászonnál el sem tudok képzelni. Az OKISZ Labor 25. évfordulóját márciusban Moszkvában rendezett nagy kiállítással és divatbemutatóval ünnepelte. Negyedszázad alatt annyi modellt terveztünk és kivitelezünk, hogy azzal pl. egész Miskolcot tetőtől-talpig felöltöztethetnénk... Moszkvai kiállításunk „slágere" volt a magyar farmer, az „OKLA", melyből útiruhák, öltönyök, kosztümök, sportöltözékek, táskák és klumpák is készülnek majd, s amely versenyre kel a méregdrága Lee-vel.

Az új nő[illegible] alkalmaznak együtt[illegible] színű, aprómintás anyagok[illegible] pl. fehér alapon apró feketepettyes delént és ennek fordítottját: fekete alapon kis fehér pettyest, színes, apróvirágos karton pruszlikkal.

B) Csaúbarna-drapp-húsvörös színben összeállított tunikás, ukrán hatású, csizmás, tavaszi sportöltözék. Praktikus és csinos az övön levő bőrtarsoly. Mellette: sötétkékfehér, sárközi szőttes mintával nyomott vászonból, és sötétkék vászonból készült, újszerű kötényruha, eleje „valódi" kötényforma, hátul a fodros pánt keresztbemegy, a midi hosszúságú alj oldalt hasított, és alsószoknyát viselnek hozzá.

C) A moszkvai farmerkiállítás darabjaiból egy OKLA-farmeregyüttes. A parasztmellény szabású, karcsúsított mellényhez kissé bővülő szoknyát és farzsebes pantallót is terveztek. Míg a Lee-farmer „márkája" a címke, a magyar farmeré az „OKLA" feliratú gomb és csat lesz. A farmeröltözékeket nemcsak a hagyományos kékből, hanem más pasztellszínekből, és a barnák árnyalataiból is tervezik, hogy minden korosztály viselhesse kiránduláshoz, üdüléshez, munkába.

FŐZZÜNK GYORSAN, OLCSÓN FINOMAT

1 HÉTKÖZI VACSORÁK, HÉTVÉGI ÉTKEZÉSEK

KEDD: *Parajfőzelék, bundás zsemle, gyümölcs.*
SZERDA: *Hamis gulyásleves, káposztás kocka.*
CSÜTÖRTÖK: *Rakott burgonya, uborkasaláta, sajt.*
PÉNTEK: *Tarhonyás hús, ecetes paprika, gyümölcs.*
SZOMBAT, EBÉD: *Csirkebecsinált, párolt rizs, ízes palacsinta.*
VACSORA: *Sonka, kemény tojás, vaj, reszelt torma.*
VASÁRNAP, EBÉD: *Zöldborsóleves, báránysült, zsirban sült kockaburgonya, fejes saláta, császárrétes borsodóval.*
VACSORA: *Hideg sült, hagymás burgonyasaláta.*
HÉTFŐ, EBÉD: *Csontleves finommetélttel, gombás rakott hús, csemegeuborka, puncstorta.*
VACSORA: *Körözött, újhagyma, hónapos retek.*

2 HOGYAN KÉSZÍTSÜK?

Császárrétes

Hozzávalók: *5 deci tej, 50 deka liszt, 3 tojás, 2 deka élesztő, 10 deka vaj, 10 deka zsir, 10 deka cukor, 10 deka dió, citrom héja, só, vaníliás cukor.* — Az élesztőt felfuttatjuk. A vajat a sárgákkal, 5 deka cukorral, csipet sóval kikeverjük, és reszelt citromhéjjal ízesítjük. Hozzáadjuk a tejet, és óvatosan belekeverjük a kemény tojáshabot. Beleforgatjuk a lisztet és az élesztőt. Kelni hagyjuk. Magas, peremes sütőpléhben zsírt olvasztunk, és a megkelt tésztát beleöntjük. Megszórjuk cukorral elkevert darált dióval, és forró sütőben, hirtelen megsütjük. Még forrón összesodorjuk, mint egy piskótatekercset. Vaníliás porcukorral megszórjuk.

Gombás rakott hús

Hozzávalók 4 személy részére: *60 deka sertés szelethús, 20 deka rizs, 15 deka gomba, kevés paradicsompüré, 5 deka sajt, 1 deci tejjel, 8 deka zsir, morzsa, piros paprika, só.* — A húst vékonyan felszeleteljük, sózzuk és forró zsírban hirtelen átsütjük. Majd kevés víz hozzáadásával, fedő alatt puhára pároljuk. Levéből kiemelve megszórjuk piros paprikával. A visszamaradt zsírban megpároljuk a felszeletelt gombát. Közben a rizst puhára főzzük. Tűzálló tálat kikenünk a gombáról leszűrt zsírral, kihintjük morzsával, és soronként belerakjuk a húst, a gombát, a rizst. A tetejére rizs kerüljön. Meglocsoljuk a maradék pecsenyezsírral, kevés vízzel hígított paradicsompürével és tejfellel. Tetejét megszórjuk reszelt sajttal. Fogyasztás előtt — sütőben — 15—20 percig sütjük.

3 KÍVÁNSÁGRECEPT

Krémes

Kérte: Lami István, Son[illegible] kőújfalu, József A. u. 29.

Vajastészta készítése: M[illegible] dig hűvös helyen, előhű[illegible] nyersanyagokkal dolgozzu[illegible] 20 deka vajat összegyúrun[illegible] deka liszttel. Téglalapot [illegible] málva hidegre tesszük. 20 [illegible] ka lisztet elmorzsolunk 5 d[illegible] vajjal. Ízesítjük fél citrom[illegible] vével, sózzuk, és körülbelü[illegible] deci vízzel kemény rétestész[illegible] verünk belőle. Cipóba form[illegible] zuk, tetejét bevagdaljuk, és [illegible] percig pihentetjük. Ezután [illegible] tésztát kocka alakúra kinyú[illegible] juk, közepére tesszük a ki[illegible] gyott vajkockát. A tészta szé[illegible] minden oldalról ráhajtjuk, [illegible] a vajat teljesen betakarju[illegible] Téglalapra nyújtjuk, mind[illegible] oldaláról behajtogatjuk, és [illegible] —15 percig hidegen pihente[illegible] jük. A nyújtást, hajtogatá[illegible] pihentetést még háromsz[illegible] megismételjük, a hajtogatá[illegible] mindig más oldalról kezdv[illegible] Végül a tésztából két sütőpl[illegible] nagyságú lapot nyújtunk, m[illegible] lyeket külön-külön világos[illegible] megsütünk. — *Krém:* 25 de[illegible] cukrot, 7 deka lisztet 2 de[illegible] tejjel simára keverünk. Bel[illegible] dolgozunk 5 tojássárgáját. [illegible] deci tejet egy csomag vaníli[illegible] cukorral felforralunk, óvat[illegible] san hozzákeverjük a tojás[illegible] tejhez, és habverővel folyt[illegible] nosan keverve, kis lángon s[illegible] rűre befőzzük. A tűzről lev[illegible] ve, fakanállal beleforgatjuk [illegible] felvert tojáshabot. Ha ne[illegible] elég sűrű, kevés olvasztott zs[illegible] latinporral kössük. A krém[illegible] rákenjük az alsó tésztalapr[illegible] A másik lapot éles késsel fe[illegible] kockázzuk, és a krém tetejé[illegible] sorba rakjuk. Tetejét vaníli[illegible] cukorral megszórjuk. — [illegible] francia krémes ugyanígy ke[illegible] szül, csak a borító tésztalap[illegible] bevonjuk kávés vagy csokol[illegible] dés cukormázzal, és a krém[illegible] tetejére felvert tejszínhabot te[illegible] szünk.

Jó étvágyat!

Gundel Gábo[illegible]

A KESZEG M[illegible]

Az idén március 20-án 17 ó[illegible] 43 perckor kezdődött meg [illegible] tavasz a Föld északi féltek[illegible] jén, így hazánkban is. Tudv[illegible] levő azonban, hogy a horgá[illegible] részére nem a napéjegyenl[illegible] ség jelenti a tavasz és az el[illegible] halfogások kezdetét.

Az időjárástól függően [illegible] *első keszegfélét, közülük is [illegible] legkorábban kelő bodork[illegible] akkor lehet a felcsalizott h[illegible] rogra csalni, mikor a víz höf[illegible] ka már eléri a 8 C-fokot.* [illegible] természetesen a közönsége[illegible] természetes vizekre vonatk[illegible] zik, más a helyzet a melegeb[illegible] vizekkel. Ilyen szempontból [illegible] fővárosi horgászoknak biz[illegible] nyos helyzeti előnyük van, h[illegible] szen a Margitszigeten, a L[illegible] kács- és a Gellért-fürdők ala[illegible] a Dunába ömlő, meleg termá[illegible] vizek már korábban ébreszt[illegible] fújnak a haltársadalom lakó[illegible] nak.

A téli vermelőhelyekről de[illegible] medten előbúvó halaink ilye[illegible] kor természetesen elsősorbo[illegible] a jó fűtőértékű kalóriára vág[illegible] nak, és elsősorban a húsos tá[illegible] lálékot részesítik előnyben. [illegible] kenyérgyurmával vagy tarh[illegible] nyával és egyéb tésztacsaliv[illegible] próbálkozó horgász nem sz[illegible] míthat szapora kapásra a t[illegible] vaszi időszakban. Halaink cs[illegible] megéje az áprilisi időszakba[illegible]

Kiskert

Ápril

A kiskert tennivalói ebbe[illegible] az időszakban nagyon me[illegible] szaporodnak. Elhanyagol[illegible] semmit sem szabad, mert bá[illegible] mely mulasztás az egész é[illegible] termést veszélyezteti.

A gyümölcsfákat már ren[illegible] szeres növényvédelemben ke[illegible] részesíteni. Almagyümölcsö[illegible] ben a lisztharmat, varasod[illegible] valamint a monília ellen k[illegible] védekezni. Ne feledkezzü[illegible] meg a szerek kiválasztásán[illegible] hogy ebben az időszakban [illegible] méhekre veszélyes szerek[illegible]

Kiss István, szobrász

□ JURIJ PIMENOV, a Szovjetunió kiváló művésze, Lenin-díjas és kétszeres állami díjas festőművész munkáiból nyílik kiállítás ma délután 3 órakor a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában. A tárlatot a művész jelenlétében Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész nyitja meg.

□ —: Jurij Pimenov ...

Esti Hírlap, Bp. 1977 máj. 6.

2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1976 MAR 30
Kiss István, kossuth-
Népszava
díjas szobrászművész

1021

A munkásmozgalmi találkozóiról híres hűvösvölgyi nagyréten április 4-én emlékművet állítanak fel. A vörös üveggömböt tartó két kezet ábrázoló emlékmű Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotása

(MTI Fotó — Fényes Tamás felvétele)

stje; 7). — Zeneakadémia: Kiss Gyula zongoraestje Zongorab. III./3; fél 8).

Kossuth rádió

8.27 Régi magyar muzsika
8.45 Én és a társadalom. Együtt vagy egyedül?
9.16 Joachimtól Saljapinig
10.05 Iskolarádió
10.35 Ravel: A gyermek és a varázslat. Lírai fantázia
11.33 Bogár István: Balkáni táncok
11.39 Rákóczi
12.35 Melódiakoktél
Közben:
13.10 Törvénykönyv
13.54 Távolban egy fehér vitorla. Ism.
14.50 Éneklő Ifjúság
15.10 Operettekből
15.34 Az élő népdal
15.44 Magyarán szólva...
16.05 Harsan a kürtszó!
16.35 A tiltakozás dalai
16.48 Filmzene
17.05 Érdekegyeztetés. Rip. I.
17.30 Nóták, népi zene
18.00 A Szabó család
19.15 Rimszkij-Korszakov: Seherezádé
20.07 Fiatalok stúdiója. „Ünnepváró"
20.35 Népdalok
21.15 A szellemi munka valósága. I. Az „örök értelmiségi" ideálja
12.00 Klasszikus operettrészl
12.33 Arcképek a irodalomból Gerhart Ha
12.50 Balettzene
13.33 Kórusok né
14.00 Zenés délut — hatig
18.00 Új felvétele
18.15 Az Abba-eg felvételeiből
18.33 Népdalcsok
19.15 Véleményen
19.30 Csak fiatalc
20.33 Mindenki könyvtára. Kassák Lajos válogatott versei, ism.
21.03 A Rádió Dalszínháza. Lehár Ferenc: Tavasz
22.05 Nóták
22.33 Könnyűzene Skopjéből!
22.55 Népszerű szimfonikus zene
23.30 Patachich Iván szerzeményeiből

3. műsor

14.05 A JUILLARD-VONÓSNÉGYES FELVÉTELEIBŐL
15.00 Bevezetés Ady költészetének jelképrendszerébe
15.20 Nabucco. Részl.
16.03 KÉT SZIMFÓNIA
17.10 Holnap közvetítjük...
17.33 Külpolitikai klub
18.03 Vera Soukupová és

2. műsor

20.00 Gondolatok a vezetésről. Beszélg. dr. Martos Istvánnal, a MEDICOR vezérigazgatójával. I. Ism.
20.25 Szlovák népi üvegképek. Színes
20.50 Tv-híradó 2.
21.10 Halló, taxi! NDK tv-film, színes

Pozsonyi tv

15.05 Ipari tanulók műsora
16.25 Csehszlovákia— Finnország jégkorongmérk.
19.00 Tv-híradó
20.00 A párnai kolostor. Fr. tv-filmsorozat
21.00 Dokumentumfilm
22.00 Zenés műsor

»Az igazat mondd, ne csak a valódit…«

GYOLDALÚ PÁRBESZÉD
ISS ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSSZEL

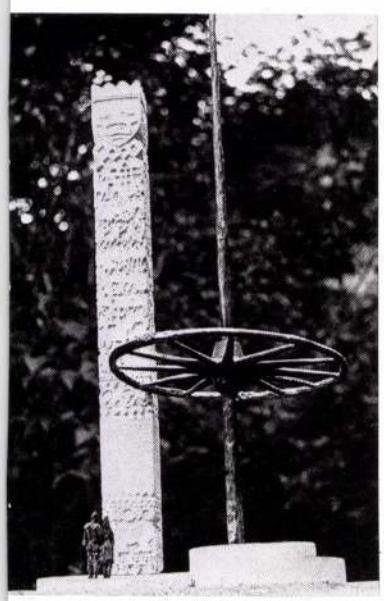

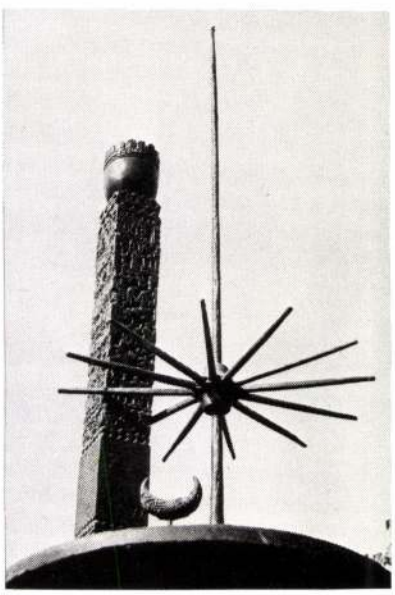

(Címzés, megszólítás.)

Ne haragudj, úgy érzem, maradt néhány gondolat a legutóbbi beszélgetésünk után, amely érdemes a hangos – és nyilvános – továbbgondolásra. Írásban könnyebb formát adni nekik, mint szóban, és talán felelni is könnyebb lesz rájuk így – már amennyiben érdemesnek tartod valóságos párbeszéddé növeszteni az alább következő monológot.

A szolnoki emlékműtervről van szó természetesen.

Miért fontos ma napirendre tűzni ennek a torzóban maradt műnek a problematikáját? Úgy vélem, azért, mert *egy organikus kultúra örökségével való korszerű gazdálkodás legáltalánosabb kérdéseit veti föl.* – nem középiskolás fokkor Te

járnak a pusztán. Íme, a konkrét kép *(életkép!)*, amely eléggé jellegzetes idézni kívánt életformára ahhoz, hogy elfogadjuk annak címere gyanánt, akkor elég különleges is ahhoz, hogy a XX. század szenzációkkal túltáplált műélvezőjének a figyelmét magára vonja.

Hát ne kerteljünk: itt kezdődnek az én kérdőjeleim! Kérdés ugyanis kerék-pózna együttes nem tud túlemelkedni – eszmeileg és formailag eg a két szempont egyébként, mint majd látni fogjuk, ez esetben is elválaszth egymástól! – ezen az igencsak perifériális, mert az életnek mégiscsak területeit idéző jelentésszinten, az egyszeri, frappáns szituáció felvillant szintjén, akkor mi keresnivalója marad XX. századi világunkban? Ha cs múzeumi szemléltető eszközként…

Pedig – vegyük észre együtt! – a pózna-kerék együttes ilyen hétközn dekességű értelmezéséhez képest – és csakis ehhez képest! – egyszeribe határozhatatlanná (tehát zavaróvá) válik a másik kompozíciós főszere oszlop helyzete és szerepe is. Ha a képzetet ilyen alacsony szinten indí jára, nem szabad csodálkoznunk, ha a szemlélő a továbbiakban, az elem *csolódásának* értelmezése során nem lesz hajlandó majd erről a szintről elm A másik tagozat is csak ebben a gondolati közegben makacsolhatja meg és ragadhat bele végzetesen az indián totemoszlop vagy az „egyvalame jafa egyvalamely régi temetőben" jelentésszintjébe, elcsúsztatván a m való fővonalát az egzotikum vagy a meddő szellemidézgetés felé.

De bármelyik két-két elem kapcsolódását vizsgáljuk, ezen a jelentés egyik sem mutathat megnyugtatóbb képet. Mert egy formaegyüttes, ha m szervezettségi fokot ért el, maga-magától is tovább mondja a mond és innentől aztán nemigen hagy belebeszélni a dolgába. Még a teremtőjén

Halljuk hát, mit mondana ő, a formaegyüttes, ha rábíznánk, hadd b magáért. Maradjunk egyelőre az első vázlatnál, és vegyük sorba, mit je nének külön-külön, majd összesítve az itt együvé került elemek, a kerék, az oszlop és a spirál.

A kerék mindenképpen mozgást, előrehaladást idéz. Akkor is, ha le emelik, legfeljebb akkor már nem elsősorban a magáét, hanem azét, ami között és körülötte mozdulni képes: igen, természetesen az égboltét, n holdastól, csillagostól. Ha viszont a kerék a mozgás képviselője, a rúd se más, mint a mozgás tengelye. Napmozgást figyelve: a meridián, a csilla boltét: a föld valóságos (az égbolt látszólagos) forgástengelye, amelynek döfő csúcsán jelenleg Sarkcsillagunk ül – más szóval a nomádok, éppe az általad megidézett nomád népek (no és a tőlük szép örökségként r radt népmeséink, hiedelmeink, szokásaink) világfája vagy világoszlopa dolj csak a felpántlikázott kerekes májusfákra!)

Ösztönösen is telibe találtál hát, amikor megtestesítésére az élet-me szobrászkéz teremtő mozdulatát hívebben őrző *agyagot-bronzot* vála és vele a karcsúságot, a mozgékonyságot, a merész égrelendülést. Vagyis *matot,* a szüntelen *jelent,* a *levést* – szemben a *léttel,* a *múlttal,* a szak cselekvés szakadatlanul újratermelődő *eredményével,* ami viszont első latodon oly sokat ígérően *kövült* a zömök, réteges – múltunk végleges nyomait, képes és szöveges üzeneteket egymásra rétegeztető – oszlopb szeti szakkifejezéssel élve (és ezúttal nem a másik, a díjnyertes szolnoki jeligéjét idézve) *tanufalba.* Ha a bronzkerék a mozgás hírnöke volt ebben a tesben, akkor a kőoszlop nyilvánvalóan a mozgás *vetületét* adhatta csa győzően! (Bár kissé talán túl magasra nőve, s ezáltal némileg kiesve a köréből.) Viszont, ha már a formák kapcsolódásánál tartunk: gondolod, ilyen polárisan ellentétes töltésű elemet csak úgy, minden következmé össze lehet értetni? Félek, hogy lebecsülöd azt az erőt, amelyet magad vésztél bele a formáidba!

Lássuk most a spirált, a kerék és az oszlop mellett a harmadik főszer első tervvázlat motívumegyüttesében. Nos, a spirált itt telitalálatnak Sőt, meg merem kockáztatni: a lét és a levés, a mozgás és a mozgás a folyamat és az állapot együttes megjelenítésére ennél alkalmasabb b forma elvileg sem igen képzelhető el. A mitológiai bőségszaru mets amiben minden együtt van, és amiből minden éppen kijövőben van; világegyetemé, amelyben talán minden lehetséges, de nem akármiképp hogy éppen ezért ennek az ábrának minden pontja exponált pont! Egy met sem lehet ráejteni anélkül, hogy az egész vonal-gombolyag bele ne r Mindenesetre nem mindennapi gondot és felelősséget jelenthetett ilye mények között helyet találni benne a sorsunk szélső lehetőségeit definiál elemeknek. (Meggyőződésed, hogy nem fognak kisodródni?)

Maradnának hát az emberalakok, amelyek az első tervvázlaton – így nekem – csupán a méretarányok érzékeltetésére kaptak helyet. Azt hisze több, fontosabb szerepet is rájuk bízhattál volna. Mintegy második szó az általános és időfeletti érvényű lét–levés dialógus mögött – e dialógu illetve korunk töredékessége (a törvény, illetve a megvalósulás sze az előbbivel nem konkurráló, csupán annak mondanivalóját elmélyítő p tikáját vethetnék fel. A figurák megformálásában amellett legjobb szo nyeidet, az érzékletes mintázást és az árnyalt pszichológiai jellemzést csillogtathatnád, amire a diplomamunkád óta (ha jól emlékszem, Szánt János szobra volt) mintha egyre kevesebb lehetőséged nyílnék, legalá numentális művek keretében. Mindenesetre célszerű lenne alaposan sz második szólam e két fő kompozíciós egységét: a valóság legegye összefüggéseit magában rejtő kerék-oszlop formasűrítményt – és a v besülő XX. század végi Szolnokot. Kevés izgalmasabb, nem csupán (s elsősorban) gondolati síkon, de kifejezetten és leginkább a plasztik teremtés síkján izgalmas – feladatot tudnék elképzelni egy korunkbel számára!

Hát ennyit a formák saját beszédjéről. És most lássuk, mit tudnánk h mindehhez mi, XX. századi szellemi munkások, mai legfrissebb t művelődéstörténeti ismereteink birtokában? Másként fogalmazva: va

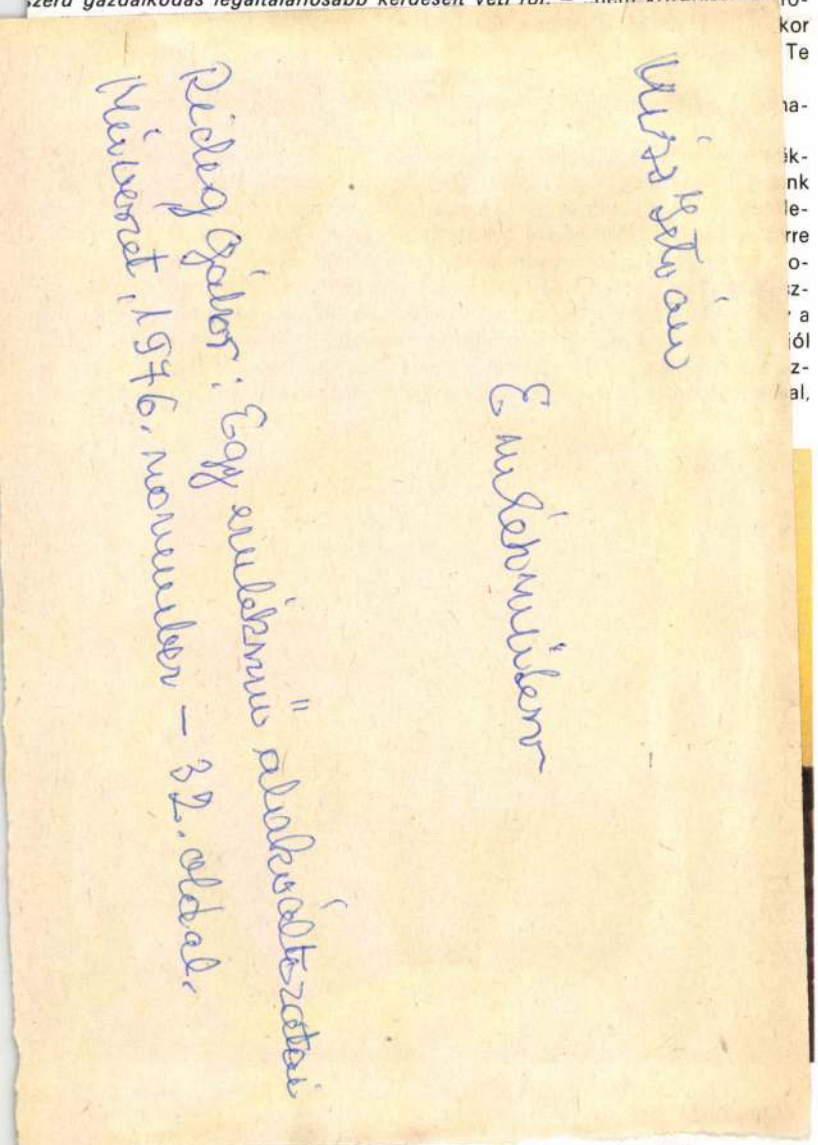

Kiss István

Munkásmozgalmi
"emlékmű"

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1976. augusztus ~48 oldal.

Kiss István 2

Magyar Hirlap 1976/103/11

páns ellentéteként. Értelmi és érzelmi síkon is kettős töltetű ez a kompozíció. Az ujjak féltve-óvón fonódnak az üveggolyó fölé, fa-ágak koronájához, Rodin katedrális-kezeihez hasonlóan. De a sugárzó eszmeiség szép szimbólumát tartó tenyerek ugyanakkor adakozóan tárulkoznak szét az előtérben.

— *Milyen indítékból készült ez az alkotás?*

— Ha valaki olyan mélyről indul, mint például én is, annak csupán két lehetősége van. Vagy teljesen elszakad eredeti környezetétől, vagy hangsúlyozottan társadalmi igényű emberré válik. Amikor a félparaszti-félproletár nyomorból szinte gyerekfejjel nekivágtam az országnak szerencsét próbálni, a mesebeli hamuba sült pogácsát kaptam útravalóul. Az erdélyi mesterek, a *„csinálós emberek"* öröklött formaérzéke ez, ott az egykori jelképek ma is valós tényként élnek. Azok a nagyon komoly tapasztalatok, amelyeket az én tíz-tizenöt éves kis életemmel összeszedtem, nagyon súlyos, egész életre szóló dolgok voltak s gondolkodásom talán azóta sem változott alapvetően.

mi összefogással már rendezik a környezetet, támfalakat emelnek az erdős domboldalon, hogy meltóképpen simulhasson a tájba a szobor. Egyébként ez milliós beruházás volna, de így minimális költséggel készül el, és remélhetőleg maradandó jelképet állít az egykori dalos találkozóknak, ahol most újra kórusok vetélkednek majd.

— *A továbbiakban a hazai köztéri művészet mai problémáiról érdeklődnénk mint a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnökétől és mint aktív alkotótól egyaránt.*

Kiss István 4

Amikor arról értesültem, hogy az utóbbi években egyes gyárak, munkaközösségek társadalmi munkában különféle, fémből és kőből formált „jeleket" helyeztek el a hűvösvölgyi Nagyréten, az egykori munkásmozgalmi kirándulások színterén, elhatároztam, hogy én is felajánlom ezt az alkotásomat és elkészítem — szintén társadalmi munkában — a saját gyermekkorom, a munkásmozgalom gyermekkorának emlékére. Az építésvezető is lelkesen csatlakozott ehhez a gondolathoz, és széles körű társadal-

Magyar Hirlap 1976/

Kiss István 3

Ezt a kompozíciót eredetileg tulajdonképpen magamról és a magam számára csináltam. Sohasem érdekelt különösebben az önarckép műfaja, de ez valami ilyesmi. Ismétlem, soha nem úgy foglalkoztatott ez a dolog, hogy hogyan nézek ki. Nem is tudom pontosan megfogalmazni. Talán belső portré, a szellemi alkat arcképe. De nem is keresgélem a szavakat, hiszen nem vagyok irodalmár, és a képzőművészet az egészen más. Azt hiszem, hogy majdnem analóg gondolat a József Attiláéval: „... a távolságot, mint üveggolyót, megkapod...", és szebben, jobban ezt én sem tudom megfogalmazni szavakkal.

rlap 1976/1o3/11

Kiss István, szobrászművész.

1976. V. 2. 10.33. V.

Láttuk, hallottuk

- Kiss István szobrászművésznek a Csepeli Galériában nyilt kiállitása. Erről irt Bán András.

- Mi sem tünik természetesebbnek, hogy a Csepel Müvek mellett, a munkáskerület szivében megbújó kis kiállitóteremben, a Csepel Galériában, érdemes, sőt kell kiállitást rendezni Kiss István szobraiból. Hiszen Kiss István politikus művészetünk egyik vezéralakja, szobrászatának legfőbb törekvése éppen a minél szélesebb közönséggel való kapcsolatteremtés. Egy nyilatkozatában,igy fogalmazott erről a szándékáról. A szobor hid a gondolkodás és a társadalom között. Éppen ezért a közérthetőséget célozva szükitette le forma és kifejezésrendszerét, az agitativ szó kimondására. Ha mostani tárlata mégsem fejti ki a ~~xxxxxxx~~ várt hatást, az talán annak tudható be, hogy a monumentális müveket, a szobányi kiállitó helyiségben csak modellek és fotok dokumentálják. A közösséget ~~x~~célzó művészetnek elsősorban a közterken van helye. Kiss Istvánt elkötelezett feladatvállalása, nyiltsága, sikeres művésszé tette. Hosszú lenne felsorolni összes megvalósult közteri müvét. Mégis idézzük magunk elé a fontosabbakat, amelyek kijelölik a szobrász útját. Kezdjük mindjárt a Dózsa szoborcsoporttal, amely nem utolsó sorban a körülötte gyürüző vitával nevet szerzett a müvésznek. S utána sorban, a Jubileumi parkbeli Mult és jelen, a győri Petőfi, a Lovag Debrecenben, a Tanácsköz-

társasági emlékmü a Felvonulási út mentén, a margitszigeti centenáriumi szobor, vagy Dunaujvárosban, a felszabadulásra emlékeztető galambok. Mit lehet mondani e müvek árnyékában, a Csepelen kiállitott modellekről ? A kisplasztika, akár a sikmüvészetek között a rajz, közvetlenül is egyértelmüen világit rá a müvész világképére. Kiss István kisplasztikáit a szószerintiség jellemzi. Vagy a feladat szószerinti megfogalmazása, mint a TAnácsköztársasági emlékmü, és az újabb Dózsa oszlop makettjén, vagypedig bizonyos megfogalmazási tipusok áttétele, mint az Ady vagy Lenin emlékszobrának vázlatán. A készülő monumentális mü jellegét rögzitő plasztikák szolid és megbizható szobrászati értékekkel rendelkeznek. A népmese cimü szobra, a szarvai között Napot, Holdat, csillagokat tartó három bika esetében, a kozmikus szimbólumok továbbfejlesztése jelent problémát. De meggondolásra késztet a különféle szobrászati eszközök, a hegesztett fém határát adó borzolt felület, a lapidárisan alakitott nagy formák és a kis müvészetekre jellemző fémmegmunkálások. Egymás melletti,e gymásba áthatható felhasználása is. Ha a kisplasztikák nem teszik eléggé kitapinthatóvá Kiss István müvészetének sajátosságait, a most Csepelen látható néhány szobra, például a Szitakötő, új vonásokkal gazdagitják a róla kialakitott képet.

Kiss István

A szolnoki emlékmű terv
első változata (alulméret)

Pap Gábor: „Az igazat mondd, ne csak a valódit"
Művészet, 1976. november - 34 oldal.

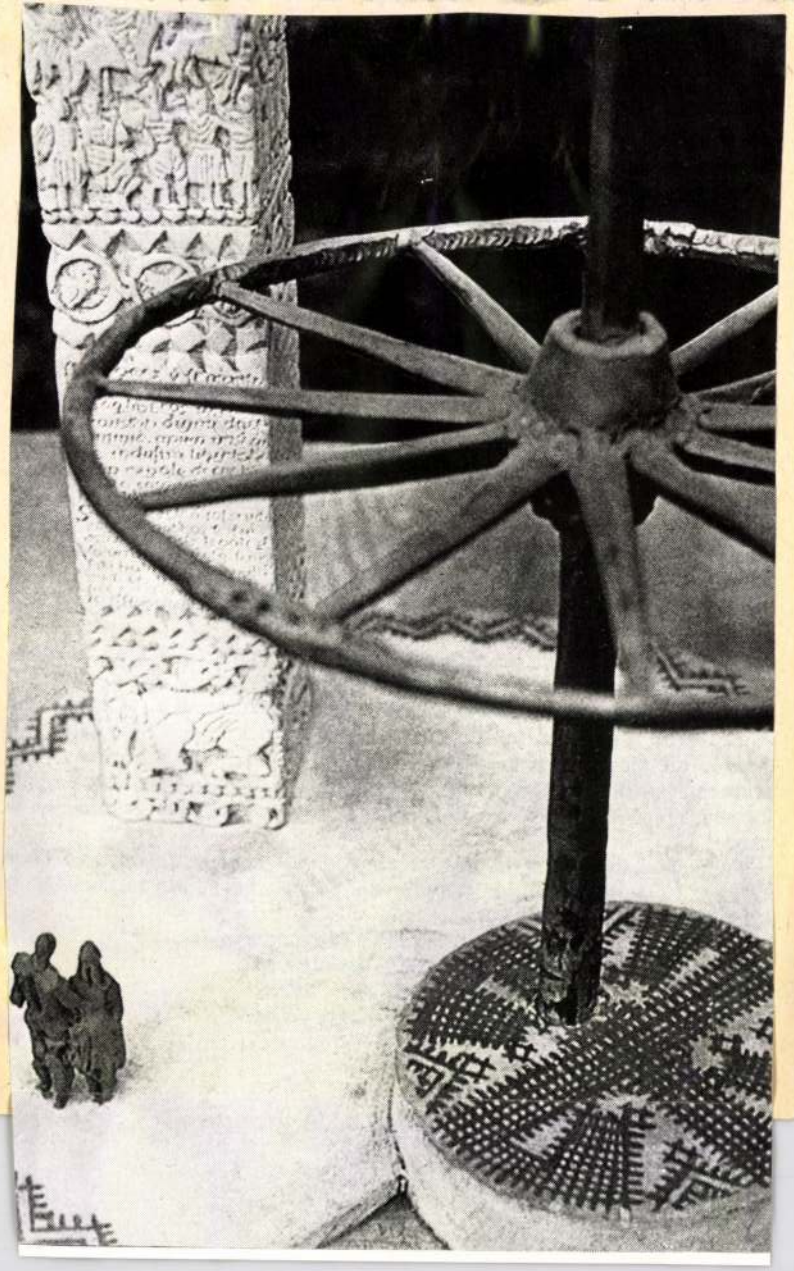

Kiss István

A szolnoki emlékműtervo
első változata (felülnéret)

Pap Gábor: „Az igazat mondd, ne csak a valódit"
Művészet, 1976 november - 34 oldal

zetten kisplasztikának készült, tehát zártabb egységet kell képeznie. En még

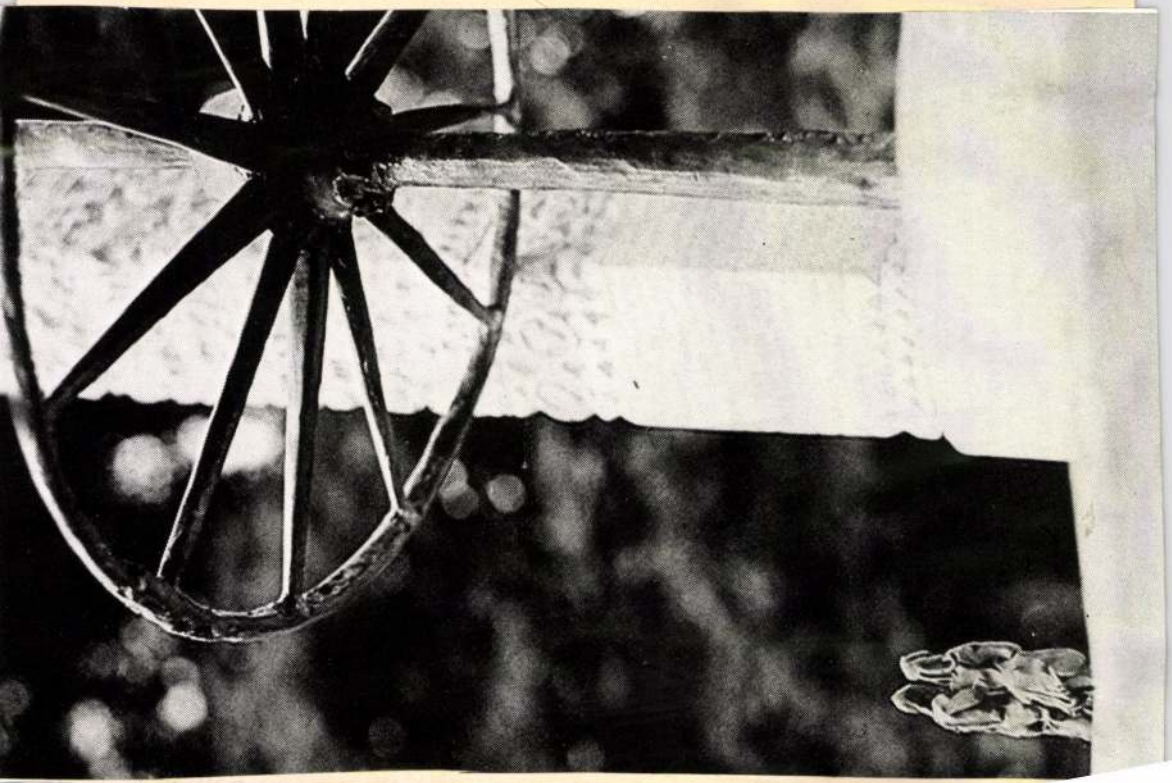

Kiss István

látható *Kiss István* budapesti *Dózsa György*-szoborcsoportja, továbbá (már az udvaron, szabad téren) a krómacélból hegesztett *Galambok* röpdöső raját ismerjük fel, amelynek végleges nagyságban kivitelezett változata Dunaújváros főterén áll.

Magyar Hirlap 1976-183-4

Wagner:Müvészet a Müvészetben

Kiss István

KISS ISTVÁN KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ munkáiból nyílt kiállítás tegnap a Csepeli Galériában. Bemutatják köztéri szobrainak kisplasztikai változatát, fotókat ismertebb, kis formátumban meg nem levő műveiről. V 27.

Magyar Hirlap 1976/loo/6

KISS ISTVÁN festő
Hódmezővásárhely, 1932

1954-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, ahol Hincz Gyula irányitásával tanult. Székesfehérvárott él, művészpedagógus. A dunántuli tárlatok mellett gyakorta kiállit az alföldi rendezvényeken is. Önálló anyaggal 1967-ben mutatkozott be a székesfehérvári István Király Muzeumban. 1958-ban Alba-Regia-dijat, 1964-ben Csók István emlékérmet kapott. - Művészi felfogásában az alföldi festészet hagyományait követi, stilusán azonban nyomot hagyott szükebb pátriájának urbánusabb, kulturáltabb légköre.

KISS ISTVÁN szobrász, Kossuth- és Munkácsy-díjas, érdemes művész
Biharillye, 1927

1953-ban kapott diplomát a Képzőművészeti Főiskolán Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Pátzay Pál és Mikus Sándor növendékeként. 1950 óta kiállító művész, minden jelentősebb hazai rendezvény és a magyar művészet külföldi bemutatóinak résztvevője. Egyéni kiállítása 1954-ben a Fényes Adolf Teremben, 1965-ben Veszprémben, 1971-ben Hódmezővásárhelyt volt. Nagyobb anyaggal szerepelt a Kilencek 1968-as műcsarnoki bemutatóján. 1953-ban VIT-díjban, 1955-ben és 1961-ben Munkácsy-díjban részesült; 1965-ben elnyerte a főváros Pro Arte-díját, 1968-ban a SZOT-díjat, 1970-ben a Kossuth-díjat. 1975-ben érdemes művészi címmel tüntették ki. - Szobrászatát tárgyilagos és humánus magatartás jellemzi: műveinek tárgyát és tartalmát a társadalmi és természeti valóságból nyert közvetlen élményei határozzák meg. Stílusa a természetes arányokat és formákat átfogalmazó, a plasztikai kifejezőerőt hangsulyozó expresszív realizmusban gyökeredzik; ezen belül a nyugodt, statikus beállításokat kedveli, amelyek a formaadás konstruktív és dekorativ tendenciáit is érvényesítik. Kisplasztikáiban szükebb környezetének intim témáit dolgozza fel jelképteremtő célzattal, környezetükkel gondosan összehangolt köztéri szobraiban világnézetének és politikai nézeteinek mozgósító erejű megvallására törekszik. Portréemlékművei a karakter biztos megragadásán tul az ábrázolt személyiséghez fűződő eszményeket is megsejtetik. Közel félszáz köztéri szobra áll az országban, köztük olyan jelentős alkotások, mint a Dózsa-emlékmű, a Tanácsköztársasági emlékmű és a Budapest centenáriumára készitett kompozició.

Kiss István 6

— Az emlékműszobrászat mindig egy adott kor konkrét kifejezése, de a jövőre szól. Az utókor dönti el igazán, hogy híven tükrözi-e létrejöttének körülményeit. Mindennek egy fontosabb része: az alkalmazott művészet, amely a környezetet alakítja. Lakótelepeket építünk hatalmas iramban: öt év alatt 438 000 lakást adtunk át. Am ezek egyelőre még csak kaptárak. Nekünk kell sürgősen megoldást találnunk, hogy ezek tartalmas emberi környezetté is válhassanak.

Magyar Hirlap 1976/1o3/11

Kiss István 7

Én a magam útján sokféle kísérletet végigpróbáltam. A köztéri művészet nemcsak politikai tartalmú művészet, bár az új társadalmi berendezkedéshez ez is elengedhetetlenül szükséges, hiszen ennek szimbólumait fogalmazza meg. Ez logikus dolog! De meggyőződésem, hogy általánosabb emberi tartalom is kell. Hogy érthetőbb legyen, például: Budapest a vizek városa, és még sincsenek kútjaink. Vagy: játszóplasztikák kellenének a gyerekeknek... Aztán a városközpontok kialakítása, díszítő, pihentető és tájékoztató hármas funkcióval. Hogy hamarjában saját példával éljek, a dunaújvárosi galambjaimra gondolok. Rendkívül heterogén épületrendszerben, tárgyilagos környezetben ez a központi motívum, mint egy hegedűhang, rendező szerepet játszik. Ezenkívül önmagában is változik, a nap különböző szakában, ahogyan a fény körbejárja, avagy éjszakai megvilágításban.

Magya

Kiss István ö

Magyar Hirlap 1976

Óriási háztömegeket hozunk létre gyári rendszerrel. A képzőművészetnek ebben is van szava, nemcsak formákkal, felületekkel, hanem színekkel is. Természetesen, ez nem azt jelenti, hogy az intim műfajokat nem kell tovább művelni, portrét is kell festeni, de manapság világszerte a nagy probléma ez.

Amikor a köztéri dolgokról beszélünk, az a végső cél mindig, hogy ne csak díszítő szerepe legyen a műnek, hanem valami általános emberi, valami gondolati tartalma is. Ne pusztá díszítmény maradjon, bár végső soron még ennek is van értelme. Például az én Balaton-partra szánt szitakötőim — bár más oldalról — ugyanezt a problémát közelítik meg. Nekem is áll már ott más szobrom, a Fiatalok, de én egyedül Kerényi furulyázó faunkislányát találom sikeresen tájba illeszkedőnek. A nagy felületek ellenére a balatoni táj végső soron mégis meghitt marad és ebbe kicsit játékos, mindig attraktív dolgokat kellene elhelyezni. Ilyennek terveztem az üvegprizmákból és fémszerkezetből készült szitakötőket. Ahogyan az áttetsző üveglemezekkel a fény játszik, avagy a víz mozgása visszatükröződik, sokszorosan felfokozza az összhatást. És megint ugyanoda jutunk, hogy a természeti tájban is szükséges az emberi környezetet kialakítani, mert a Balaton feltehetőleg még több száz esztendeig is üdülőövezet marad s ami oda kerül, annak ezt kell szolgálnia.

Indokínában az elnyomott népek-
ben új öntudatot keltett, harcaik-
nak új forradalmi lendületet
adott. A válogatás kezdeti idő-
pontja 1954 mellett szól az is,
hogy alapvetően az indokínai
győzelem hatásaként 1954 az al-
gériai szabadságharc kezdetének
éve is.

A könyv szerzőinek egy része
közismert forradalmár. Többen
közülük napjaink történelmének
közvetlen alkotói, országuk sza-
badságharcának vezetői. Szemé-
lyük kiemelkedő jelentőségét az
imperializmus elleni harcban, az

Kiss István 1

Magyar Hirlap 1976/1o3/

Wagner:Kezek a Nagyrét

Puritán műterem. Inkább a munka műhelye, mint egy országos hírű szobrász reprezentatív magángalériája. De *Kiss István* Kossuth-díjas művészünk nem is szorul rá az efféle külsőségekre, hiszen eddig majd félszáz szobra, emlékműve került kivitelezésre, szabadtéri felállításra a fővárosban és szerte az országban. Most is azért kerestük fel a *Százados úti művésztelepen*, hogy a hűvösvölgyi Nagyréten rövidesen felavatásra kerülő munkásmozgalmi emlékműve iránt érdeklődjünk.

A teret uralja az ezüstös fémlemezekből hegesztett, három méter magas, monumentálisan mintázott két kéz, amely majd üvegből fújt gömböt fog tartani, a mértani és emberi formák, a törékeny és törhetetlen anyag frap-

Kiss István

Magyar Hirlap 1976/1o3/11

A művész vázlata

Kiss Istvánn 9

Mindenkinek vannak jó tervei, amelyek egyelőre nem valósultak meg eredeti méreteiben. Én is sorolhatnék olyan példákat, amelyek nemzetközi szinten is sikeresen szerepeltek, de egyelőre nem lelték meg itthoni végleges helyüket. Személy szerint bízom abban, hogy fáradozásom nem veszett kárba és sosem volt teljesen hiábavaló.

Wagner István

Magyar Hi

Kiss István

— **Kiss István** szobrászművész munkáiból nyílt kiállítás kedden a Csepel Galériában. Bemutatják köztéri szobrainak kisplasztikai változatát és fotót közölnek az ismertebb, kis formátumban meg nem levő művekről is.

A müvész munkáiból kiállitás
nyilt a Csepel Galériában

NÉPSZAVA, 1976.április 28.
4.oldal

Kiss István
szobrászmüvész

Mozgalmi emlékmű a Hűvösvölgyben

Újabb emlékművel gyarapodott a hűvösvölgyi munkásmozgalmi sétány: vasárnap felavatták *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A három méter magas emlékmű ezüstös fémlemezekből hegesztett két kezet ábrázol, amely a szocializmust szimbolizáló üveggolyót fogja közre, védelmezi. A szobrot kőépítmény veszi körül, amelybe a művész rézdomborműveket illesztett, *egy-egy dombormű az elmúlt három évtized társadalmi-politikai eseményeit hirdető eredeti plakát fémből készült mása. Kiss István ily módon állított emléket többek között a földosztásnak, az államosításnak, az újjáépítésnek, az első hároméves tervnek és a forint kibocsátásának.*

A kerület vezetőinek döntése alapján a sétány munkásmozgalmi emlékjellegét tovább bővítik s a szocialista építőmunka egy-egy nagyobb állomásánál újabb emlékműveket helyeznek majd el.

Emlékműve a hüvösvölgyi munkásmozgalmi sétányon

NÉPSZAVA,
1976.május 4.
5.oldal

1977.V.17.Kossuth 18.3o Gné
Esti Magazin

- A közgyülés alaphangja szokatlanul kemény, szókimondó, szenvedélyes, olykor türelmetlen az évek óta egymásra halmozodott, megoldatlan és mind szoritóbb gondokkal feszültségekkel szemben. Kiss István Kossuth-dijas szobrászmüvész, a Képző- és Iparmüvészek Szövetségének elnöke maga is éles és kemény volt az önvizsgálódásban, amikor a Szövetség munkájának egészéről adott átfogó képet.

- Rendkivül őszinte vitánk zajlik itt, nyilt fórumon, nyiltan ez nagyon lényeges, mert eddig a viták bizony nem fórumokon zajlottak, hanem különböző hát

- Klikkek nevezze csak nyugodtan igy.

- Meg a helyek is presszók, különböző találkozásokon próbálták a müvészek a gondokat megvitatni. Ez persze rendkivül sok gyanakvást szült, rendkivül sok ellentétet teremtett, az őszinte fölmérés és a megoldások keresése az alaphang. A türelmetlenség nem is ugy jelentkezik, hogy szük érdekek fogalmazódnak meg, hanem a társadalom kulturájánkak a tudatos szolgálata. Nemcsak a mi belső problémáinkkal, belső ellentmondásainkkal foglalkoztam nagyon élesen, hanem ugyan ilyen éles és kemény hangon az intézményrendszerrel is, ami a társadalmi

- Állami intézményrendszerről van szó.

- Ugy van.

- Ön nagyon élesen birálta például a Képző- és Iparmüvészeti Lektorátust.

- A Lektorátus tulságosan sok mindennel foglalkozik.

- Hosszu és bonyodalmas az ügyintézésük.

- Az is, nem alakult ki olyan gárdája, olyan szakember testülete, amelyikkel ezt el lehetne végezni, ezt a munkát.

- A Kulturális Kapcsolatok Intézetét is nagyon erős birálat érte.

- Nem csak arról van szó, hogy bürokratikus, hanem még azt is merném mondani, hogy tulajdonképpen nem találja az igazi szerepét. Az a hid kéne, hogy legyen, ahol a magyar müvészet kifele és kivülről a müvészeti törekvések befele olyan módon szerveződnének, amely a valódi müvészeti fejlődést segiti. Hát ezt egyenlőre nem teljesiti.

- Igaz az, hogy nemzetközi dijak megnyeréséről sem nagyon értesitik magukat.

- Bátran merem ugy mondani, hogy nemcsak a társadalom nem tud

ezekről az eredményekről, hanem még maga a müvészeti közélet sem.

- Változtatásokat javasolnak az eddigi kiállitás politikában is.

- A kiállitás politikánk gyakorlatilag rendkivül zavaros, szerteágazó, több ezer kiállitás van Magyarországon. Több száz kiállitást viszünk külföldre, de ezt ahány kiállitással foglalkozó intézmény van annyi féleképpen képzeli el. Ha nem rendezett, nem tudatos, akkor nagyon könnyen tényleg az elhigulás, a devalválódás, sőt a diletantizmus veszélye is fenyeget.

- Egységes kiállitási koncepciót kellene kialakitani.

- Nem arról van itt szó, hogy egy központi irányitás, hanem orientációt kell létrehozni, elvi irányitást, mert hiszen az nagyon lényeges kérdés például,,hogy a helyi tanácsok kitudják alakitani a saját kulturális karakterüket. Azonban, hogy ez az aligazódás megbizható legyen, ehhez kell óriási segitséget adnia a szövetségeknek, mint társadalmi ideológiai szakmai testületnek.

- És magától a Kulturális Minisztériumtól is kevesebb adminisztratív beavatkozást és több elvi irányitást kértek.

- Bármennyi gyakorlati segitséget kaptunk az elvi irányitás területén rendkivül komoly elmaradások vannak, ilyen módszerekkel nem megy jól a munka. Pontosabban és uj módon kell megfogalmazni a müvészet feladatát. Pontosabban és szinvonalasabban kell megfogalmazni a Szövetség feladatát is.

1977.V.17. 12,00 N.

1027

Déli Krónika

- Szobrászok, sfestőművészek, iparművészek a MOM Művelődési Házában, ahol a Magyar Képző és Iparművészek Szövetsége tartja 10. közgyülését. Szatmári Ilona beszámolója.

- A Szövetség 10. közgyülésétől, amelyen jelen van Pozsgay Imre kulturális miniszter is, sokat várnak művészeink. A hazai képzőművészet és iparművészet egészének fejlődéséről, sajátos gondjairól, belső vitáiról a közgyülés nyilt fórumán, egy sor tisztázásra váró kérdésről nagyon őszinte kritikus és önkritkus elnöki és főtitkári beszámoló hangzott el. Az alaphang kissé talán szokatlanul is kemény szókimondó volt. Nem a szüklátókörü befeléfrodulás jellemezte, éppen ellenkezőleg. Az alkotó művészek társadalmi felelőssége, szerepe, feladatai, a közművelődés a szocialista társadalom szolgálata szemszögéből tekintették át csaknem ezer tagu Képző és Iparművészeti Szövetség munkáját. Kiss István szobrász művész a Szövetség elnöke és Mikó Sándor főtitkár is beszélt a legjelentősebb eredményekről az ország felszabadulásának 30. évfordulóját köszöntő és nagy elismerést kiváltó országos jubileumi kiállitás-sorozatról. Az 1975-ös 76-os KÉpzőművészeti Világhét sikeres rendezvényeiről. A szövetség hét területi szervezetének, a vidéki alkotótelepeknek pezsgő művészeti életéről, a megyei és a városi tanácsokkal kialakult jó együttmüködésről. Az elmult években például a vidéken letelepedett művészeknek 135 mütermes lakás épült fel nagyvárosainkban. Hasonló eredményes együttmüködést sürgettek a fővárosi tanáccsal is. Birálták a zsürizés jelenlegi elveit és gyakorlatát, a káros szubjektivitást, amely gyakran torz értékrendet alakit ki. Jogos kritika érte a képző és iparmü

vézeti lektorátus nehézkes, hosszadalmas ügyintézését. Alkotó művészeink bürokratikus módszerei miatt elégedetlenek a Kulturális Kapcsolatok Intézetének munkájával is. Többi között vitára javasolták a jelenlegi kiállitási rendszert és kiállitáspolitikát, amely nem egységes és amely a felhigulás, a devalválódás, sőt dilenttantizmus veszélyével fenyeget. Bár a közgyülés érdemi vitája az elnök, a főtitkár és a szaktitkárok beszámoló ja után csak tudósitásom perceiben kezdődött, várhatóan többen foglalkoznak majd a fiatal, pályakezdő művészek, különösen az Iparművészeti Főiskolát végzett fiatalok helyzetével, megélhe tési gondjaival, elhelyezkedési lehetőségeikkel. Szó van róla hogy a Fiatal Képzművészek Studiójához hasonló studió-szervezetet hivnak létre a fiatal iparművészek számára is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 310-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1977 ÁPR 4

István Kiss

1021

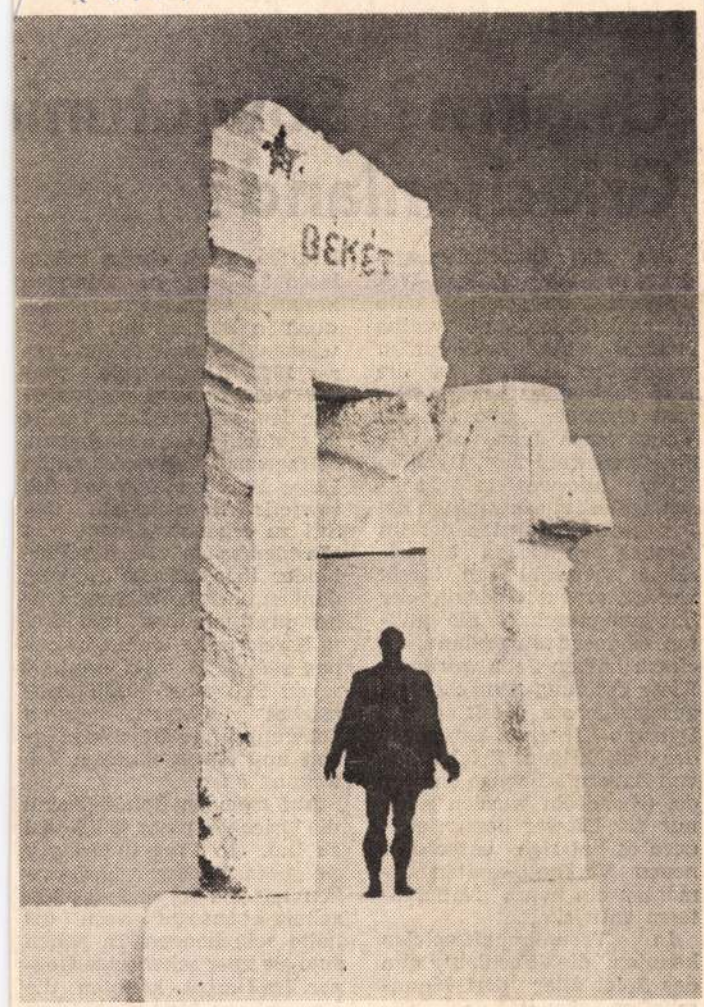

István Kiss (geb. 1927): Befreiungsdenkmal in Mátészalka (Ostungarn)

FUSSBALL

Ungarn? Sowjetunio Griechenland?

Als die Qualifizierungsgruppen der Fußball-WM aufgestellt wurden, herrschte in Fachkreisen die allgemeine Ansicht, die Sowjetunion werde den Aufstieg in die 16er Endrunde vor Ungarn und Griechenland schaffen. Vergangenes Jahr, als die Sowjetauswahl bzw. Dynamo Kiew unerwartete Rückschläge erlitt, schwenkten die Prognosen zugunsten der im Anstieg begriffenen ungarischen Auswahl um. Heute werden erneut eindeutig der Sowjetmannschaft die größten Chancen eingeräumt. In einem halben Jahr wurde in Kiew Ordnung gemacht; der anschaulichste Beweis: die Dynamo-Kicker bereiteten der dreijährigen Erfolgsserie von Bayern München ein Ende. Obendrein wurden nicht nur die Kiewer besser, sondern es hat sich unter dem neuen Verbandskapitän Simonian ein neues Nationalteam entwickelt.

In Freundschaftsspielen konnten die Fachleute nun das Spiel aller drei Mannschaften „begutachten". Die beste Figur machte zweifellos die sowjetische Mannschaft. Simonian besetzte [illegible] Kräften; nach einem mühelosen 3:0-Sieg in Tunesien konnte seine Mannschaft auch in Belgrad mit 4:2 gewinnen. Der Spieler des Jahres 1975, Blohin, spielt wieder wie vor zwei Jahren — vor dem gegnerischen Tor ist er einfach nicht aufzuhalten.

Ungarns Verbandskapitän Lajos Baróti meint, bei der sowjetischen Auswahl den Stil zu erkennen, dem die Westdeutschen und die Holländer ihre Erfolge zu verdanken hatten. Während früher physische Kraft und Härte bezeichnend waren, zeichnen sich jetzt die sowjetischen Fußballer durch technisches Können, durch Schwung und Geschwindigkeit und durch ständige Bewegung aus.

Auf fremdem Spielfeld sind die Griechen nicht fähig, viel zu tun. In Prag unterlagen sie gegen die Tschechoslowaken mit 0:4 so, daß das Ergebnis ebensogut auch 0:8 hätte sein können. In Athen sind sie aber schwierige Gegner. Im Herbst konnten die Ungarn erst knapp vor dem Schlußpfiff den Ausgleichtreffer erzielen und Baróti will nicht ausschließen, daß [illegible] sowjetischen Fuß-

1762 – FNYV 1. telep

Kiss István, Kossuth-díjas
szobrászművész

MEGHIVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS
A BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK IGAZGATÓSÁGA
MEGHÍVJA ÖNT

KISS ISTVÁN

KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ
A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ÉRDEMES MŰVÉSZE

KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
A BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK KERETÉBEN
1977. SZEPTEMBER 27-ÉN, KEDDEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:
KÁTAI GYÖRGY
AZ EGYESÜLT IZZÓ
GÉPLAKATOSA

MŰCSARNOK
BUDAPEST, HŐSÖK TERE
A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1977. SZEPTEMBER 27 – OKTÓBER 23

1977.V.25.Kossuth 18.3o Gné
Esti Magazin

- Ismét Kiss István Kossuth-dijas szobrászmüvész lett a Magyar Képzőmüvészek Szövetségének elnöke. A közgyülésen megalakult 51 tagu választmány alenökké Kovács Péter müvészet történészt, Csohány Kálmán grafikust és Buzás Árpád textiltervező iparmüvészt választotta.

1021

Kiss István: Felszabadulási emlékmű terve

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 4
Társadalmi Szemle

TÁRSADALMI SZEMLE

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

4

XXXII. ÉVFOLYAM, 1977 ÁPRILIS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 APR 23

NÉPÚJSÁG (HEVES)

Kiss István, szobrászművész

1021

Színpompás felvonulás

Sajtótájékoztató a főváros május 1-i ünnepi programjáról

Impozánsnak ígérkezik idén is a május 1-i felvonulás, amelyet — a sokéves hagyományoknak megfelelően — a fővárosban a Városliget melletti felvonulási téren rendeznek. Körülbelül 250 ezer résztvevőt várnak a rendezők — közölte az ünnep eseményeiről csütörtökön tartott sajtótájékoztatón *Simon László*, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának titkára.

Május 1-én reggel zenés ébresztő köszönti szerte a fővárosban a budapestieket. Azután megindul az ünneplők serege a központi felvonulás színhelyéhez. A nagy seregszemlén a dísztribünön helyet foglalnak a párt- és állami vezetők, a tribünökön ott lesznek a munkásmozgalmunk veteránjai, a termelésben, a társadalmi munkában élenjárók. Három gondolata van a tíz- és tízezrek részvételével bizonyára mozgalmassá váló májusi seregszemlének: a proletár nemzetköziség demonstrálása, hazánkban az MSZMP vezető szerepének kifejezésre juttatása és az előttünk álló gazdasági teendők — egyáltalán: gazdaságpolitikai céljaink érzékeltetése.

Gazdagnak ígérkezik a felvonuláson túl is a főváros ünnepi programja: a kerületekben sokféle eseménnyel, műsorral, közösségi rendezvénnyel várják a budapestieket.

Május 2-án — vasárnap — a Hűvösvölgyben felavatják *Kiss István* szobrászművész monumentális munkásmozgalmi emlékművét. (MTI)

ja, aki Ankara utasítás
hangoztatta, hogy Cipru
lezett ország, amelynek
sem szabad görög—törö
mert a két anyaország
kérdések is fennállnak.

Makariosz álláspont
Hiszen a ciprusi proble
hogy immár második
lása alatt van a szig
40 százaléka. Ennek k
ezer görög cipriótа o
szerült s azóta menek
pedig elsősorban Ank
látszik a vele való köz

AKÁR EZEN A
közösség képviselői köz
val, de mindenképp s
közötti tárgyalásokra.
sága állandóan veszély
ti medencéjének amúgy
lítja a dolgot, hogy „l
hajónak" is nevezett s
lal a NATO stratégiai
mögött több nyugati
zik Ciprus belügyeibe.
valamint a térség bé
követeli a független,
Ciprusi Köztársaság l

Magyar—osz
—román gazda

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 130-068, 337-748, 340-726
1976 FEB 23

HÉTFŐI HÍREK
Budapest

Kiss István szobrászművész

1021

Avatják: április 4-én

Április 4-én a hűvösvölgyi nagyréten avatják fel Kiss István szobrászművész alkotását. A három méter magas, két milliméter vastag lemezből hegesztett két hatalmas tenyér hatvan-hetven centiméter átmérőjű üveggömböt fog közre. A széles körű társadalmi összefogással készülő emlékmű a munkásmozgalom „gyermekkorának" állít emléket. Képünkön Kiss István szobrászművész Százados úti műtermében a hegesztés varratainak köszörülését végzi.

(Esztergály felv.)

Köszöntő

A tavaszias napsütésben hazánk számos településén virágokkal borították a felszabadulásunkért hősi halált halt szovjet katonák sírjait. Így emlékeztek meg a szovjet hadsereg és tengerészeti flotta megalakulásának 58. évfordulójáról. Az elmúlt több mint fél évszázad alatt nagyon sokat fejlődött és erősödött a szovjet hadsereg, s az SZKP KB Politikai Bizottsága és a szovjet kormány aktív, céltudatos tevékenységének eredményeként jelentős haladás tapasztalható a nemzetközi feszültség enyhülése útján is. Megszilárdult a Szovjetunió külpolitikai helyzete, erősödött a szocialista közösségnek a nemzetközi események fejlődésére gyakorolt befolyása. Amint arra Grecsko marsall, a Szovjetunió honvédelmi minisztere a jubileum alkalmából kiadott ünnepi napiparancsában rámutatott: a reakció és az agresszió erői azonban továbbra is akadályozzák az enyhülést, s nemcsak a meglevő feszültségi gócok fenntartására törekszenek, hanem új háborús konfliktusokat is igyekeznek előidézni. Ilyen körülmények között a kommunista pártnak és a szovjet kormánynak állandó gondot kell fordítania az ország védelmi képességének szilárdítására. Mi is köszöntjük az évfordulóját ünneplő szovjet hadsereg és haditengerészeti flotta minden katonáját és parancsnokát!

PORTUGÁLIA:

„Testvéri kapcsolatok" Angolával

LISSZABON: Portugália vasárnap elismerte az Angolai Népi Demokratikus Köztársaságot — jelentette be vasárnap hajnalban *Melo Antunes* külügyminiszter.

Az őrnagy közlése szerint a döntést *Costa Gomes* elnök hozta, azután, hogy a *Fegyveres Erők Legfelsőbb Forradalmi Tanácsa* és a kormány támogatta a diplomáciai lépést. Portugália a b[e]nem avatkozás, az egyenjogúság és az érdekek kölcsönös tiszteletben tartása alapján *testvéri kapcsolatok* ápolására törekszik az Angolai Népi Demokratikus Köztársasággal — fűzte hozzá Antunes külügyminiszter.

Simó Endre

Sinai-félsziget:

A Korunk

(1021).

1976

4

népművelés

Népművelés
1976
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TARTALOM

VENCZEL ISTVÁN: Budapesti helyzetkép: Közoktatás – közművelődés 3
JÁNOSI FERENC képriportja: Egy márciusi hét vége Budapest művelődési házaiban 6
SZOKOLY MÁRIA: Nyári egyetemek 8
Komplex sorozatok (berecz) 9
KÁLMÁNCHEY TIBOR: Felnőttoktatás – tömegközlés 10
BÁRDOS ISTVÁN: Társadalmi vezetés 11
Népművelési nyelvőr (szabó) 13
SZÁLE LÁSZLÓ: Módszervásár kékben 14
HAJDU SÁNDOR: Művelődési házak – hazafias nevelés 19
Alapelvek a vállalati és szövetkezeti kulturális alap célszerű felhasználására 20
Visszhang (Dénes Pál) 22
Kórusélet az NDK-ban (Lindner András) 22
JÁNOSI FERENC–VAS JÚLIA: A Fővárosi Nagycirkusz 24
MÁNDOKI RÓZSA: „Kíváncsi voltam, milyen ezt csinálni" 26
KERESZTES TIBOR: A Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 28
Figyelő (Sárkány Klára) 34
Ezt olvastuk 34
„Képzőművészkedők"? (Sárga László) 37
Amatőrképek (Rp.) 38
MRENA ISTVÁNNÉ: Klubvezetőképzés egy tanítóképzőben 40
Hírek 41
Válogatás a tévé műsorából 44
Zenei tanácsadó (Feuer Mária) 46
Munkajog (Ferencz Győző) 47

CÍMKÉPÜNK: A modell és a mű. Kiss István munkásmozgalmi emlékművét a Hűvösvölgyben állítják fel.
(Jánosi Ferenc felvétele)

Felelős szerkesztő: ÁCS FERENCNÉ
A szerkesztőség címe: Bp., 1073 Lenin krt. 9–11. Telefon: 221-033
Kiadja: a Lapkiadó Vállalat 1073 Budapest, Lenin krt. 9–11. Telefon: 221-285. Levélcím: 1906 Budapest, Pf. 223
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT
76.4720 Egyetemi Nyomda Budapest
Felelős vezető: JANKA GYULA igazgató
A szöveg fényszedéssel készült

Megjelenik havonta egyszer. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI, 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215 96 162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: egy évre 48. Ft. Egyes számok 4 Ft-ért kaphatók a Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 76. sz. alatti hírlapboltban. Külföldön terjeszti a „Kultúra" Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, H–1389 Budapest Postafiók 149.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

INDEX: 25.650

SZERZŐINK

Bárdos István népművelési felügyelő, Esztergom – **Dénes Pál,** az SZMT Központi Könyvtárának vezetője, Szolnok – **Ferencz Győző dr.** csoportvezető, Oktatási Minisztérium – **Feuer Mária,** a Muzsika felelős szerkesztője – **Hajdu Sándor** r. őrnagy, Belügyminisztérium – **Jánosi Ferenc** fotóriporter, Népművelés – **Kálmánchey Tibor** ny. gimnáziumi igazgató, Debrecen – **Keresztes Tibor,** a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó igazgatója – **Lindner András** újságíró, Budapest – **Mándoki Rózsa dr.** tanársegéd, ELTE – **Mrena Istvánné** főiskolai adjunktus, Jászberény – **Sárga László** művelődésiház-igazgató, Tiszavasvári – **Sárkány Klára,** a Magyar Rádió munkatársa – **Szále László,** a KISZ KB munkatársa – **Szokoly Mária dr.,** a TIT munkatársa – **Vas Júlia,** a Népművelés munkatársa – **Venczel István** főosztályvezető, Fővárosi Tanács

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 MÁR 16

TÜKÖR
Budapest

Kiss István

KEZEK A RÉTEN. A munkásmozgalmi találkozóiról nevezetes hüvösvölgyi nagyréten április 4-én emlékművet állitanak fel. A két hatalmas kezet ábrázoló kompoziciót Kiss István, Kossuth-dijas szobrászmüvész készíti. /Foto: Fényes/

MŰVÉSZET

1021

a gepeket), a szállítási minus és a garancia! 1 március 18-án az üzl már alá is írták, az a szokásos 4—5 százalékos fit helyett, a Lockheed 8 zalékos hasznot kötött magának. S már 1960-250-ről 700-ra növelte S uss a megvásárolandó Starfighterek számát, holott ezt *Steinhoff* légitábornok kifejezetten ellenezte, minthogy akkor még a nyugatnémet Starfighter prototípusa sem készült el. Hauser naplója szerint — vagy személyesen Strauss, vagy pártja, a CSU kasszája — legalább 100 millió (tehát gépenként átlagban 10 ezer) dollár *kenőpénzt* kapott.

Hanem itt pénznél is többel: *emberélettel* játszottak. A mai napig az NSZK kétezernél több Starfightert vett vagy — Lockheed licenc alapján — épített meg maga, nyilvánvalóan alapvető konstrukciós hibákkal. Az eddig szolgálaba állított 917 Starfighter közül ugyanis 178 (!) *lezuhant*, s mert nem minden pilóta tudott idejében katapultálni, 88 pi-

re, akit az amerikaiak 45-ben *háborús bűnösként* lecsuktak, s aki három év múlva, kiszabadulása után, a kormányzó liberális-demokrata párt egyik alapítószervezője lett. Most „beteg", a vizsgálóbizottság idézésére „nem tudott" megjelenni . . .

Frank Church és bizottságának egyik tagja, *Arthur Burns* azt javasolta: hozzanak törvényt, amely a magas rangú külföldi tisztviselők amerikai cégek általi megvesztegetését bűncselekménynek minősíti.

Lehet, hogy Washington soha nem hoz ilyen törvényt. A világ közvéleménye azonban így is elítéli a multinacionális trösztök megvesztegetési manipulációit.

BARABÁS TAMÁS

A japán Kedborús bűnös, készpénzhez fel a Lockhee

A Time rajz az egyik megveletet: az illadják át a narejtő borítéko

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MÁR 18

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Kiss István
szobrászművész

1021

Április 4-én, a hűvösvölgyi Nagyréten emlékművet avatnak fel. Kiss István szobrászművész alkotása.

éhez

hálózat építéséhez 13
forint értékű társ
munkát adtak az
dolgozói, a város la
parkosítás, fásítás, parkerdő-
program 8 millió forint, az is-
kolák, óvodák, bölcsődék fej-
lesztéséhez való hozzájárulás
7 millió, a sportterület-fej-
lesztés 5 millió, a játszótér-
fejlesztés további 3 millió
forint értékű munkát jelen-
tett.

A vállalatok igen sokat se-
gítettek. *A Borsodi Erdő- és
Fafeldolgozó Gazdaság* pél-
dául kiemelkedő munkát
végzett a Majális-park fej-
lesztésében, autóparkolók
építésében és az útjavítások-
nál. Külön dicséretet érde-
mel náluk a *Lenin szocialis-
ta brigád*. Itt kell megemlí-
tenünk még a *Miskolc váro-
si Távközlési Üzem Kandó*

biztosított fejlesztési eszkö-
zök alapján az V. ötéves
tervben is dinamikus fejlő-
dés várható. A népgazdaság
jelenlegi helyzete azonban,
mérsékeltebb ütemű előbb-
relépést irányoz elő. Ez azt is
jelenti, hogy ahhoz, hogy to-
vábbra is jelentősebb ered-
ményeket érhessünk el, *to-
vább kell szélesítenünk a
társadalmi munkát*, mert ez
bővíti fejlesztési lehetősége-
inket. Az V. ötéves tervi el-
képzeléseknél Miskolc vá-
rosban *200 millió forint tár-
sadalmi munka teljesítésé-
vel számolnak* a város ille-
tékesei. Ezt a lakosság mi-

(Folytatás a 2. oldalon)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
(KOMÁROM)
1976 MÁR 19

Kiss István, szobrász-művész

1021

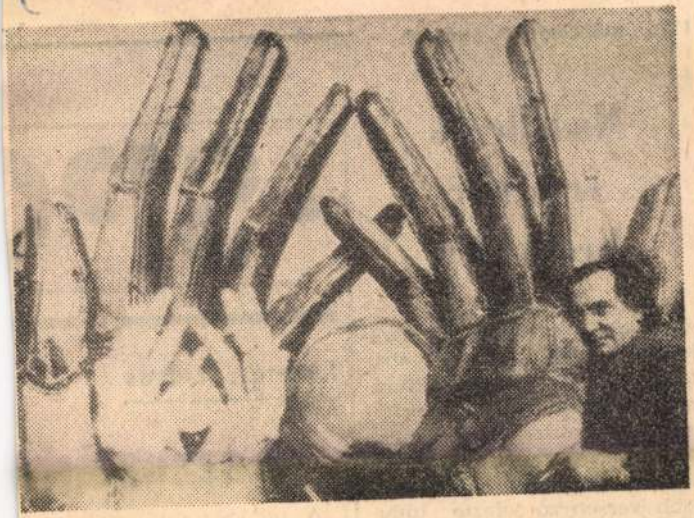

A Hűvösvölgyben április 4-én emlékművet állítanak fel. Az emlékmű Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotása. *(MTI Fotó — Fényes Tamás felvétele — KS)*

Modellezők versenye Kecskéden

Repülőmodellező versenyzők veszik birtokukba Kecskéden a repülőteret szombaton déltől vasárnap délutánig. A szabadon repülő modellek tanácsköztársasági emlékversenye iránt az idén is nagy az érdeklődés. Kétszáznál több versenyző jelezte indulását, — Budapestről, Szegedről, Debrecenből és az ország más területén működő

-SPO

Természetjárás

A szanatóriu

A tüdőszanatórium környéke és a Turul-emlékmű kedvenc kirándulóhelye a tatabányaiaknak. E két látogat-

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 MÁJ 10

Budapester Rundschau

Gabriella Kiss

1021

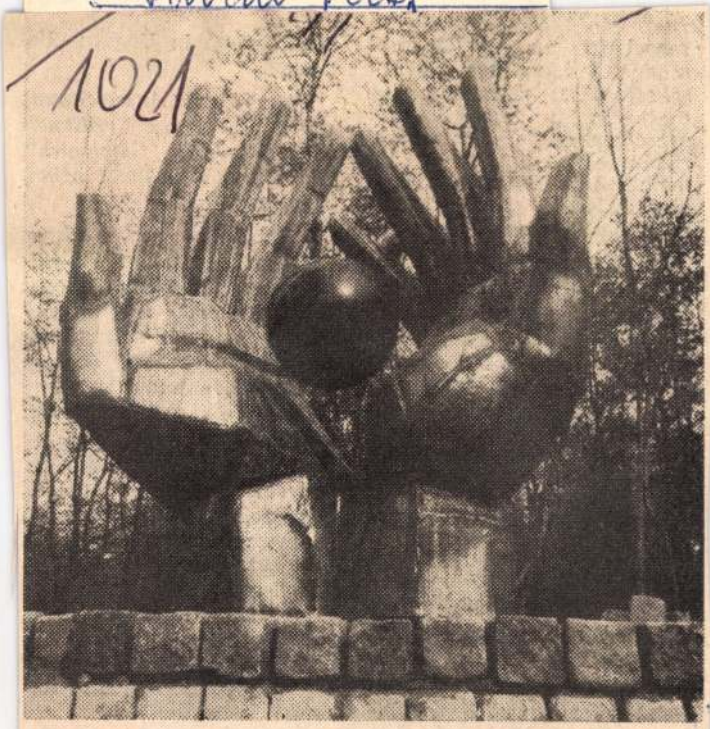

Zur Maifeier wurde das Denkmal der Arbeiterbewegung in Hűvösvölgy, einst Schauplatz illegaler Treffs, enthüllt, geschaffen vom Kossuthpreisträger István Kiss

SALTOHGYELÖ

senschaft
schen Akade
schaften, der
die bekannte
senschaftlich
„Századok"
meiner Zeit
men zwische
mien der W
wie zwische
schen Universitäten beider Hauptstädte zustande. Es wurde an der Wiener Universität ein Finnisch-Ugrisches Institut mit Professor Dr. Károly Rédei an der Spitze eröffnet. Und was den Kulturaustausch betrifft, hat das ungarische Vígszínház (Lustspieltheater) mehrmals in der österreichischen Hauptstadt Gastspiele gegeben.

Das Wiener Volkstheater war zur gleichen Zeit zweimal in Budapest. Voriges Jahr trat dann das Budapester Madách-Theater in Salzburg auf und das Salzburger Landestheater in Budapest. Vor kurzem hat ja ein Mitarbeiter des Wiener Volkstheaters, Erich Margo, in Győr ein Nestroy-Stück

ein Buch über die Lyrik des österreichischen Vormärz veröffentlicht, eine monographische Bearbeitung der ersten Hälfte des vorigen Jahrhunderts und eine ganze Reihe von verschiedenen wissenschaftlichen Aufsätzen über das 20. Jahrhundert der österreichischen Literatur. Seit zehn Jahren bin ich wissenschaftlicher Leiter in der internationalen Lenau-Gesellschaft, die durch ihre Jahresversammlungen auch auf praktischem Gebiet immer wieder die Möglichkeit bietet, neue Kontakte zu finden.

Noch heute geistern über Ungarn in Österreich, aber auch umgekehrt in Ungarn über Österreich Bilder der

/1021

Mit jelent önnek Budapest?

Budapest ostroma

Harmincegy esztendővel ezelőtt,
az 1944. december 27-től 1945. február 14-ig tartó
öldöklő küzdelem után a szovjet hadsereg
— 50 ezer ellenséges katonát megsemmisítve,
több mint 138 ezer foglyot ejtve —
felszabadította Budapestet.
Új élet kezdődött...
A háború emlékei ma már elhalványultak.
Budapest, ez a gyönyörű világváros,
lakói számára otthonná, az alkotás színterévé,
testet öltött emlékekké változott.
Értelmi ragaszkodássá, érzelmi kötődéssé.
Egy kicsit egyenlővé életünkkel.
Mit jelent nekünk Budapest?
— íme ennyi mindent...

Mit jelent önnek Budapest?

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Az Elnöki Tanács nevében Kisházi Ödön 60. születésnapján több évtizedes munkásmozgalmi tevékenységéért, eredményes gazdasági munkájáért tüntette ki Földes Lászlót, a HUNGEXPO vezérigazgatóját

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotása, Pest és Buda egyesítésének 100. évfordulójára készült emlékmű a Margitsziget bejáratánál áll

Földes László, a HUNGEXPO vezérigazgatója:

— Itt lettem munkás. És kommunista. Itt tanított a szakma és az osztályharc szabályaira az emlékeimben örökké élő Forgács István asztalos, azután Kovács Pali bácsi... Példájuk lendített a párt, a mozgalom felé, a veszély vállalására, a harcra. Budapest az életünk mérlege: kevés generációnak adatott meg, hogy saját szemével lássa, hogyan valósulnak meg ifjú-, és férfikorának álmai. Budapestet nagyon szeretem: feltámadt és megifjodott. Az élet jelképévé lett...

A főváros légterét védő parancsnok:

— Szülővárosom, Budapest számomra olyan nagy kiterjedésű objektumot jelent, ahol kétmillió ember él, s az én parancsnokságom alatt működő egységnek kell mindenfajta légi agresszió ellen megvédeni.

A főváros védelme — a legtöbb irányban — hazánktól nagy távolságban, a szocialista államok határainál kezdődik.

— A főváros fölött vezető légi országutakon a békés forgalom gépei közlekednek. Csak e légifolyosón szabad repülni. Aki nem ezen érkezik, gyanús. A betolakodókat légierőnk „lehozza", a gyorsabbak ellen rakétákat kellene indítanom.

— Életünk — amíg ebben a beosztásban dolgozunk — a harcállásponton telik el. Ezt a feladatot túlságosan hosszú ideig nem lehet ellátni. És mégis hálás vagyok az életnek, hogy egy ideig én őrködhetem a főváros légi biztonsága felett...

Kiss István szobrászművész:

— Nagyszalonta nyomorúságos, szűk, bezárt világ volt. Budapest — ahová 1941-ben jöttünk — a teljes élet lehetőségét jelentette számomra. Akkor még nem gondoltam arra, hogy majdan az én szobraim is ott állnak a főváros parkjaiban, terein.

— Tanulni akartam és a felszabadulás utáni Budapesten ezt megtehettem. Az iskolai könyvek, a fővárosi élmények kezembe adták a világot. Budapest magyarázta meg nekem a jelenségek létrejöttén munkáló természeti és társadalmi erőket. Szinte sugallta a város: avatkozz be, tégy, alkoss, mutasd meg, mit tudsz! Alakítsd önmagadat és változtasd meg a környezetet, amelyben élsz...!

— Hálásan fogadtam szerető, szigorú szavait. És Budapest figyelte alkotásaimat, méltányolta igyekezetemet. Itt lettem szobrász. Az élet rövid, de amíg tart, Budapestért, az itt élőkért akarok dolgozni...

Bruckner Jánosné, a hármasikrek édesanyja:

— Számomra Budapest egyszerre jelentette a félelmet, a megnyugvást és az anyai érzés szépségét. Nyolc éve, 1968. május 14-én hajnalban már tudtam, ikreim lesznek... Nincs asszony, aki szülés előtt ne félne az elkövetkező percektől. Mellettem ott álltak a Schöpf—Mérei Kórház Anyavédelmi Központjának orvosai, s ez kissé megnyugtatott. Háromnegyed óra alatt megszületett három gyermekem, Lacó, Nórika és Ildikó. Akkor csodálatos örömöt éreztem, hálát és megnyugvást.

— Rövidesen megtudtam, hogy Budapestnek mást is köszönhetek. Mindenekelőtt — lakást. Háromszobás otthont kaptam a lágymányosi lakótelepen. Az ikrek is — és a legidősebb gyermekem, Csilla — már iskolába járnak...

Rakétacsapatoknál. A főváros légvédelmét ellátó egységek állandó harckészültségben őrködnek Budapest alkotó munkájának zavartalansága felett

Az ikrek iskolába járnak, legjobb barátaik a könyvek

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS
A BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK IGAZGATÓSÁGA
MEGHÍVJA ÖNT

KISS ISTVÁN

KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ
A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ÉRDEMES MŰVÉSZE

KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
A BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK KERETÉBEN

1977. SZEPTEMBER 27-ÉN, KEDDEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:
KÁTAI GYÖRGY
AZ EGYESÜLT IZZÓ
GÉPLAKATOSA

MŰCSARNOK
BUDAPEST, HŐSÖK TERE

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1977. SZEPTEMBER 27 – OKTÓBER 23

1762 – FNYV 1. telep

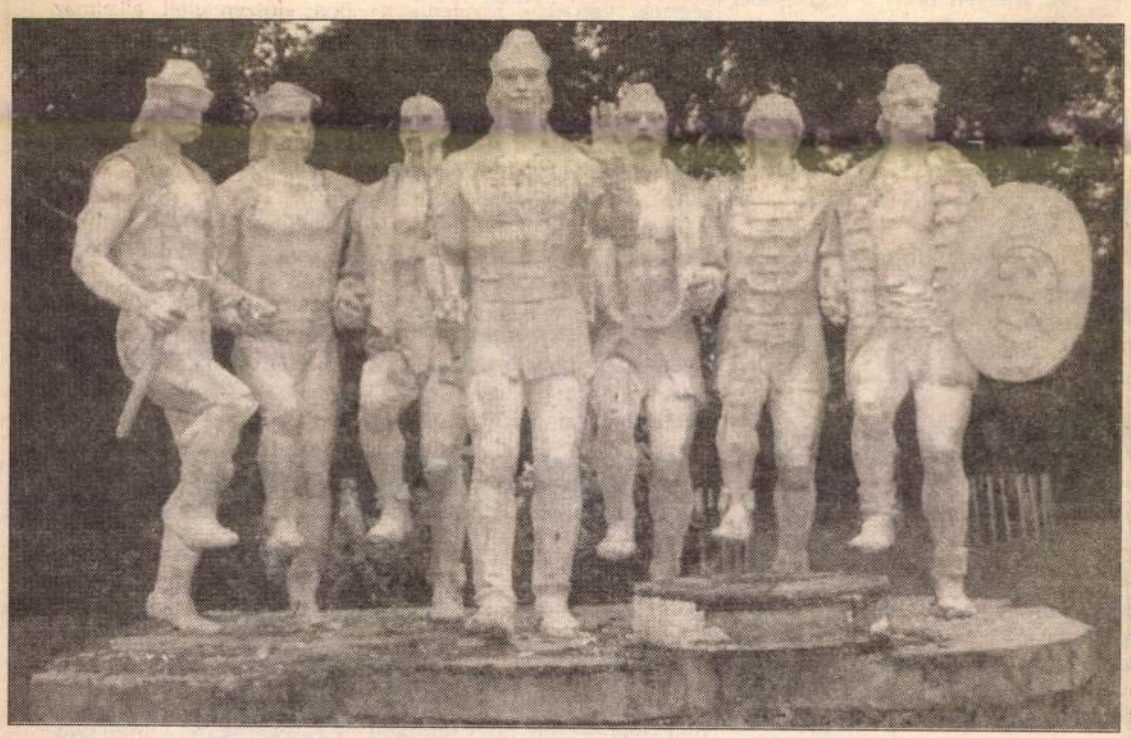

Születésnapi tárlattal köszönti az idén 70. születésnapját Kiss István szobrászművészt a Társalgó Értelmiségi Egyesület. A művész már főiskolás évei alatt több köztéri szobrok tervezésére kiírt pályázatot nyert, s – remek formaérzékének és speciális térlátásának köszönhetően – a későbbiekben is főként ilyen alkotások megformázójaként jeleskedett. A korai műveit elsősorban jellemző dinamizmust és precizitást, később a természetelvűség és a hagyománytisztelet egészítette ki, s az évek múlásával egyre erőteljesebben bontakozott ki kisplasztikai tevékenysége is. A születésnapi tárlat március 4-től április 4-ig a Közéleti Mozgalom helyiségében (II. ker., Keleti Károly u. 22.) tekinthető meg.

Elkötelezetten

„Krisztus ugyanez tegnap, ma és holnap". Talán ez a mondat lehetne a mottója annak a kötetnek, amely nemrég jelent meg a Márton Áron Kiadó gondozásában. A szerzőt, Bolberitz Pált – aki az Elkötelezetten c. könyvében a vele készült interjúkat, tanulmányokat rendezte kötetbe – valószínűleg nem kell különösebben bemutatni. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem dékánja, népszerű tudós pap, akit a legkülönbözőbb fórumokon hívnak előadásokat tartani.

A keresztény világnézet és erkölcs alapvető kérdései manapság aktuálisabbak, mint valaha. Mármár közhely, de egyre nyilvánvalóbb: a bolsevizmus évtizedeinek keserű gyümölcse mostanra ért be igazán. A mai világ értékrendje szerint a hűség, a bátor kiállás, az elkötelezettség valami mellett „árvalányhajas lila avittság", valamiféle idejétmúlt, elavult ostobaság. A sikerorientáltság, a pénz, az érvényesülés az egyetlen értékmérő. A keresztény értékrend ezzel szemben a transzcendens legfőbb jóra irányul, mely értékrend nem az aktuális divat és az adott kor [illegible]vélekedésének függvénye.

Novák Tamás

Uj Magyarország 1997 márc. 1.

Filmlevél

Vidd hírül a spártaiaknak

Figyelmeztető és emlékeztető film a *Szökés, Gyarmathy Lívia* (rendező) és *Böszörményi Géza* (forgatókönyv) munkája, mint a híres felirat a görög Thermopülai-szorosban, Leónidasz és Xerxész csatájának színhelyén, a spártai királynak és harcosainak sírján.

Recsk, a magyar gulag, ahol a film hősei rabok, nem a legendás heroizmus klasszikus színtere volt, de azok, akik ott voltak, mégis megéltek egyfajta hősiességet: *a túlélését.* Meghalni ugyanis könnyebb volt, mint életben maradni. Méghozzá úgy, hogy a túlélők megőrizzék emberi tartásukat, s erkölcsi fölényüket a rabtartókkal szemben. Hiszen ezeknek éppen az volt a céljuk, hogy akiket ide hurcoltak, azokból emberiesség, erkölcs, tartás, hit és tudás kivesszen.

Böszörményi (maga is recski fogoly) és Gyarmathy Lívia filmes munkássága bizonyítja: azt a rémtörténetet, amit a recski kőbányában írt a terror, nemcsak hogy nem lehet elfeledni, de nem is szabad. El kell mondani az utókornak, intésül és példázatként, meg a tények megismertetése érdekében is. A későbbi nemzedékeknek joguk (s tán kötelességük is) tudni, mint volt Recsk. Vannak el nem évülő bűnök; közéjük tartoznak a *recskek* is.

A *Szökés* forgatókönyve sok éve készen van. Időközben született Recskről interjúkötet, portréfilm (az ott raboskodó *Faludy Györgyről*), s dokumentumfilm *(Recsk, 1950–1953)* is, Böszörményi és Gyarmathy keze nyomán. De a történet, hogy tudniillik egyetlenegy embernek sikerült megszöknie a táborból, s ő hírül tudta vinni a világnak, mi is Recsk, játékfilmbe is kívánkozott. Így készült el a film az abban Molnár Gyulának nevezett, a valóságban Michnay Gyula nevű férfiról, aki hat társával együtt szökik, s csak őt nem fogják el.

Nevezhetjük a *Szökést* kalandfilmnek is, hiszen a szökés, a menekülés képsorai ilyen filmbe illő izgalmakkal is szolgálnak. De a szándék ennél több volt: meg akarták mutatni, hogyan áll össze ez a csapat, milyenek a tábor viszonyai, milyen ott a légkör, a rabok egymáshoz és a fogva tartókhoz való viszonya, hogyan fogadja a szökötteket a lakosság, s hogyan a szerencsésen megmenekültet a Szabad Európa rádió munkatársi gárdája.

Recsk története eléggé ismert. Önmagában is drámai. Ismert a szökés históriája is. Ez is drámai. S mégis: abban a kilenc évvel ezelőtti dokumentumfilmben az egész anyag sokkal kiélezettebb, keményebb, színesebb volt, s nem nélkülözött némi tragikomikus vonást sem. A játékfilm sokkal halványabb, jóval kevésbé drámai, epikusabb, és terjengősnek tűnik. A kitűnő színészi munka (*Daniel Olbrychski* a mosolygó hóhér szerepében, *Arthur Zmijewski* mint Molnár, *Bodrogi Gyula* mint táborparancsnok) segít ugyan, de – bár a filmtől elvitathatatlan a felelősségteljes és feddhetetlen tisztaságú szándék, s a gondos szakmai munka is javára szól – a *Szökés,* noha mondatai és szituációi is hitelesek, a tényekhez ragaszkodóak, nem lett átütő erejű film.

Takács István

KISS István [illegible]

– Bugacból járok be, csak a napi közlekedés 5530 forintba kerül. Az intézet nyolcvan százalékot térít. A bruttó 22 ezer forint jól jön egy kezdőnek.

A lányok kollégiumi elhelyezését az Albercht fivérek által tervezett, csodaszép, európai szintű óvodával párosítva oldják meg. Az érettségi után első szakképzést nyújtó iskola tandíjmentes. A kollégium nyáron külföldieknek alkalmas szállásheleyeket kínál.

ki, ahelyett hogy a régi épület felújításával bajlódtak volna. Erkölcsileg más felnőttek nevelődnek az ő közelükben.

Széchenyi szavait idézi Mária nővér búcsúzáskor: *Szánakozva bámulok az Istenhez soha nem térő emberen a legfőbb jóval való rokontalansága miatt.*

A Constantinumot öröm tölti be a legfőbb jóval való rokonság miatt.

Pardi Anna

i Megújulási Kongresszus

rópai és amerikai pásztorok feleségükkel együtt pihenéssel és kikapcsolódással töltsenek néhány napot; olyan tanításokat hallgassanak, melyek megerősítik és bátorítják őket szolgálatukban; jobban megismerjék egymást és együtt imádkozzanak, hogy felfrissülve és megújulva, szívükben a Szentlélek tüzével hirdethessék tovább az evangéliumot – mondja Bill.

Tizenhat évvel ezelőtt vetette fel a találkozó gondolatát egy amerikai evangélista, aki felelősséget érzett az európai lelkészek iránt. Az első kongresszus Svájcban volt. A magyarok 1991-ben kapcsolódtak be egy hazánkban élő amerikai misszionáriusnő segítségével. *Nina Stephenson* 1985-ben költözött Magyarországra. Jelenleg 14 tagú, fiatalokból álló ének- és zenészcsoport vezetője, mellyel évente több turnét szerveznek itthon és Romániában. Nina Stephenson az ICR magyarországi koordinátora.

A Megújulási Kongresszust nemcsak Európában, hanem Dél-Afrikában és Ausztráliában is megrendezik minden évben – tette hozzá Bill Stefford.

Ferenczi Andrea

n elő az

hetilapra!

gyház eseményeiről

s szemmel a közélet

m-magyarázat

lók, kultúra, ifjúsági oldal.

IZETÉS:
re: 550,— Ft
1100,— Ft
: 2200,— Ft

: Új Ember Kiadóhivatalában,
u. 1. I. 1. Tel.: 117-3661.
64 Bp., Pf. 111.

Zarándokoljon velünk!

Húsvét Szentföldön
III. 27/IV. 3.
Mariazell IV. 22/23.

Szeretettel várjuk jelentkezésüket személyesen, telefonon vagy levélben!

Catholica 2000

Katolikus Utazási Iroda
H-1053 Budapest,
Ferenciek tere 7–8.
(Kárpátia udvar)
Tel.: 266-3910,
266-3911
Nyitva: H–P 9–17

Hát vége a „tisztességtelenségnek": van új Sík Sándor, képpel a címlapján; belefelé s kifelé mosolygó-szelíd arc, ahogyan utoljára láttam őt az Egyetemitemplom szószékén, a konferenciabeszédek alkalmával. Akkoriban kérdezte tőlem: – Fiam, tudja, mi az író imádsága? „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma..."

Most ő ad a kezünkbe Isten kenyeréből: verseket, melyek halhatatlanok, imádságok, és a belül valók mécsesét olajjal táplálók.

Így mondta egy olvasó: Pon-

azt mondja: „sejtem, érzem, tudom, itthon vagyok", s azt is: Krisztus tekint rá mindenfelől, és hogy egyetlen népdal sorában mi mindent elmond Isten.

Egy életmű lírai foglalata ez a könyv. Az *Új Ember* adta ki, szomjúságra forrásvízként, s hogy versszeretők társaságán „túl" azok is megszeressék, akik keresik a tiszta hangot, a lélek hárfa-érzékeny játékát, egy kiváló költő őszinte vallomását, amely a miénk; közösségi és a közösségé. Mint az egyház.

(tóth)

VALLÁSI KRÓNIKA

● **A püspök egyik gyilkosa tíz éves volt.** Fidel Ramos Fülöp-szigeteki elnök „megdöbbenésének és felháborodásának" adott hangot Benjamin de Jesus katolikus püspök meggyilkolása miatt, majd ígéretet tett, hogy mindent meg fognak tenni a tettesek kézrekerítése érdekében. A gyilkosok felkutatására Ramos elnök Nur Misaurinak, a Mór Nemzeti Felszabadítási Front vezetőjének együttműködését kérte. Ismeretes, hogy ez a legnagyobb muzulmán függetlenségi mozgalom múlt év szeptemberében a manilai kormánnyal békét kötött. A püspököt hat pisztolylövéssel ölték meg, amikor be akart lépni a templomba, hogy misét mondjon. Szemtanúk szerint a gyilkosok egyike egy tízéves fiú volt. A rendőrség a szigetvilág déli részén garázdálkodó iszlám banditákra gyanakszik, de azt sem tartja kizártnak, hogy a bűntényt Abu Sayyaf iszlám integralista csoportja követte el. **(MK)**

● **Iszlám összeesküvés.** A hadsereg iszlám integralisták összeesküvését leplézte le, akik papok meggyilkolásával arra akarták kényszeríteni a katolikus egyházat, hogy hagyja el a szigetország déli részét, ahol a lakosság többsége muzulmán vallású. Az itt állomásozó fegyveres erők parancsnoka, Espinosa tábornok annak a véleményének adott hangot, hogy az integralisták a Ramadán (a mohamedánok böjti hónapja) után kezdik meg támadásukat. Hozzátette: Jolo szigetén, ahol De Jesus püspököt meggyilkolták, katonai őrséget állítottak fel. A tábornok szerint az összeesküvő csoport terrorista akciókkal akarja a Sului szigetvilágból kiűzni a katolikus egyházat, mert a misszionáriusok egyre több muzulmánt térítenek meg. **(MK)**

● **Nem partner az egyház?** Miloslav Vlk prágai érsek megbeszélést folytatott Václav Havel államelnökkel. Az érsek panaszt emelt az ellen, hogy egyes politikusok megtagadják az együttműködést az egyházzal, mely az állam-egyház viszony romlásához vezetett. Rámutatott arra, hogy az EU szintjén gyümölcsöző és testvéri együttműködés fejlődött ki az egyházak és állami intézmények között. Utalt Vlk érsek az Európai Bizottság elnökével, Jacques Santerrel folytatott tárgyalásaira, melyen kijelentették, hogy Európa egységét és egységesülését nem lehet egy „ultraliberális modell" követésével elérni. Ezzel szemben cseh politikusok olyan egyházképet kívánnak megvalósítani, mely az EU-ban már meghaladott. Az egyháznak elképzelésük szerint korlátozódnia kell a sekrestyén, éppen ezért folynak évek óta komolyabb eredmény nélkül a kormány és az egyház közti tárgy[illegible]lások. **(MK)**

A MAGYAR TERMELŐ-SZÖVETKEZETI PARASZTSÁG HETILAPJA

SZABAD FÖLD

XXXVIII. ÉVFOLYAM
40
1982. OKTÓBER 2.
ÁRA: 3 FT

Rövid névvel, nagy élni akarással

Olvasóink már több alkalommal találkoztak ezzel a címmel, és reméljük ezúttal is szívesen olvassák híradásunkat egy „nagy város kis szomszédjáról", amelynek neve mindössze két betű: Sé. (Riport az 5. oldalon)

Verőfényes vasárnap — kis árnyékkal...

Apropót ehhez az íráshoz egy születésnap, nevezetesen Kossuth Lajos születésnapja szolgáltatott. És persze még egy s más, de erről bővebben a 11. oldalon.

Játékos kedv: a tehetség kamatja

Sztankay István egyike a legnépszerűbb és legtöbbet foglalkoztatott magyar színészeknek. Színpad, film, rádió, tévé, szinkronstudió — egyaránt „otthon van" mindenütt. (Portré a 12., 13. oldalon)

Ami a Hatvanhat-ból kimaradt

A televízió Fórum sorozatának legutóbbi adása — a Hatvanhat — a mezőgazdaság időszerű kérdéseivel foglalkozott. Időhiány miatt azonban számos kérdés maradt válasz nélkül. A legfontosabbakra lapunk 14. oldalán adunk választ.

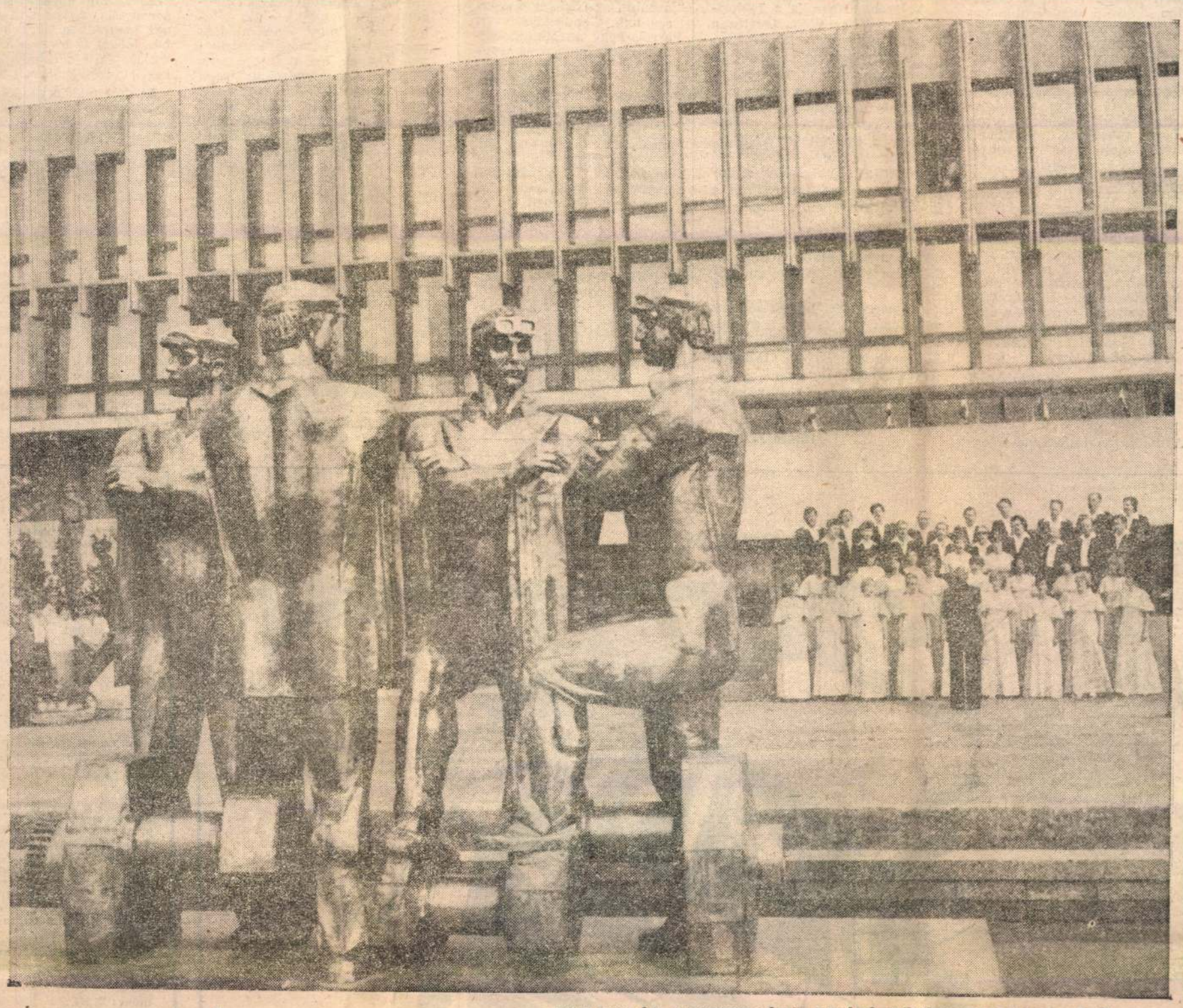

MUNKÁSOK

KISS ISTVÁN KOSSUTH-DÍJAS KIVÁLÓ MŰVÉSZ MUNKÁSOK CÍMŰ SZOBORKOMPOZÍCIÓJÁT BUDAPESTEN, A XIII. KERÜLETI PÁRTBIZOTTSÁG SZÉKHÁZA ELŐTT AVATTÁK FEL

(MTI Fotó — E. Várkonyi Péter felvétele)

ŐSZI PANORÁMA

Bizalmat és megnyugvást sugárzó pompájával köszöntött ránk az ősz. Palettáján — ami ezen a napsütéses délutánon pontosan akkora, mint maga a látóhatár — a nagy tájképfestő pirossal, barnával, sárgával, kékkel, sőt feketével is vegyíti a nyár búcsúzó színeit. Ám itt-ott érintetlenül hagyja azokat a harsogó színfoltokat, amelyek a májusi mezőre emlékeztetnek. A figyelmeztetést azonban felkiáltójelként odatűzi szemünk elé az ősz: alacsonyan jár, egyre később kel, s korábban nyugszik le a Nap.

Az árokparton piroslik a csipkebogyó, hamvasan kékít a kökény, sárgállik a későn ébredt vadrepce és fekete tányérját föld felé fordítva kínálja termését a bodza. A hosszú ősz biztató jeleként valamit visszalopott tavaszi pompájából a természet. Másodszor virágzik az akác; méhek zsongják körül azt a girbe-gurba törzsű fát, ami — most szüret idején — virággal köszönti az erre járókat. Ki tudja? Talán illatát és mézét azért kínálja, mert érzi: jövője bizonytalan. Tavasszal majd szélesítik az országutat, a jelzőkarókat már lerakták — az akác útban van, hát míg nem késő, kelleti magát. Amott a dombháton sötétzöld tömegével komoran terpeszkedik a fenyveserdő, amit fent egymásba torlódó bárányfelhő, lent pedig barna kukoricatáblák szegélyeznek.

Olyan ez a kép, mint valamiféle mennyei díszlet a templomi freskón, ahol pufók arcú angyalkák táncolnak, miközben a boltívek alatt kórusban zengik jókedvüket az emberek. A tarlón kukoricával megrakott tehergépkocsik menekítik a terméstől a tél elől, felhőket karcoló tároló tornyokból — biztonságba. Gazdagon terített asztal, csodás színekben tobzódó táj. Nem baktatnak hazafelé a mezőről fáradt kukoricaszedők, nem dívat a kukoricafosztás, a böngészők — akik valamikor zsákkal a nyakukban gyűjtötték össze az elmaradt kukoricacsöveket — most Zsigulival járnak.

No, de annak az idillikus őszi fajnak vannak kellemetlen látogatói is. Ezek pedig a seregélyek.

A madártan tudósaival ellentétben én a seregélyeket nem tekintem barátaimnak. Sőt haragszom rájuk. Okom van rá, hiszen ezen az őszön is megdézsmálták szőlőlugasunk termését, s nekünk már csak a lekopasztott fürtökkel együttjáró bosszúság maradt. Nő meg az az el nem mulasztható feladat, hogy jövőre (ha érjük) a védőhálót már augusztus első felében fölrakjuk.

Nincs más fegyver ezek ellen a tolvajok ellen, hiszen — mielőtt északi irányból hozzánk érkeznek — seregekbe verődve, egymás között megtárgyalják: hol, hogyan támadjanak és kiosztják a csapattestek között a feladatokat.

A sereg előtt magasan szállva, látszólag kóválygóvá repülnek a felderítők, s ha nagyobb szőlőtáblákat fedeznek fel, leereszkednek, közelről kémlelik, majd pedig meg is kóstolják a termést. A zárt kertekben és udvarokban díszlő tőkékre és lugasokra persze ugyanúgy készen áll a haditervük, akárcsak a nagy táblák dézsmálásához. A kertekbe azonban a felderítés eredményeként kisebb csapatrészeket irányítanak. A zöm a Balaton környékén elsősorban Badacsonyt támadja.

A lerohanásban is a felderítők járnak az élen. Óvatosan munkához látnak, s ha nem zavarja lakmározásukat senki és semmi, leadják a „nincs veszély" jelzést. Ezt követően támad a fő sereg, de a feladatok továbbra is megoszlanak. A kaszabolók ráülnek a legérettebb szőlőfürtökre és néhány sarkantyúzó mozdulattal lemorzsolják a bogyókat. A lugas árnyékában a földön megkezdődik a lakoma. A seregben közkatonaként szolgáló, idei költésű fiatalok csípik, vágják a boldogtalan szőlősgazda egész évben dédelgetett szőlőjét.

A seregélyek hadviselésének valamennyi módszerét nem tudtam följegyezni, mert időközben ezek a szárnyas tolvajok lekopasztották lugasomat és továbbálltak. Talán bizony valamelyik madártani kutató kertjében rontják jó hírüket.

Dancs József

TÖRVÉNYTÁR

Nemrég kormányhatározat jelent meg a gazdaságos anyagfelhasználásról és a technológiák korszerűsítéséről. Az alábbiakban szemelvényeket adunk a határozat azon részeiből, amelyek mindenkit érintenek.

A termelési tényezők körében különösen nagy fontossága van az anyagokkal — alapanyag, féltermék, alkatrész stb. — való ésszerű gazdálkodásnak. Gazdasági elemzésekkel megállapították, hogy a nemzetközi normákhoz és gazdaságunk általános fejlettségi színvonalához képest a hazai anyagfelhasználás aránytalanul nagy, helyenként pazarlás is tapasztalható. Már a VI. ötéves terv is célul tűzte ki a takarékos anyag- és energiafelhasználást. Most még nagyobb hangsúlyt kapott ez a kérdés.

Ez a program csakis a gazdálkodó szervezetek és az irányító szervek együttes munkájával valósítható meg, de a széles körű társadalmi aktivitásra is szükség van. Gondoskodni kell arról, hogy az állampolgárok szemléletében is uralkodóvá váljon az anyagokkal való takarékos gazdálkodás követelménye.

A gazdálkodó szervezetek olyan belső ösztönzési rendszert alakítsanak ki, amely a dolgozókat érdekeltté teszi a gazdaságos anyagfelhasználásban, fokozva e tekintetben is az anyagi és erkölcsi elismerésüket. A korszerű termékek gyártásához javítani kell a minőségi és a technológiai fegyelmet. A gazdálkodó szervezetek — a társadalmi szervekre támaszkodva — olyan belső feltételeket alakítsanak ki, amelyek keretében minden dolgozó arra törekszik, hogy az anyagokat takarékosan használja fel, megszüntetve a pazarlást.

A kerttervező v

A Szentendrén áthaladónak a HÉV-állomás közelében meglepő látvány tárul a szeme elé. A kerítés előtt, a fák alatt, a fűben rönkből készült asztal és pad, valamint karosszék áll. A kerítésen belül pedig szép kert, tele különböző kerti bútorokkal, berendezési tárgyakkal és egy különleges tervezésű házikóval.

Mi rejtőzik a meglepő látvány mögött? Olyan magánvállalkozás, amely Magyarországon még egyedülálló. Aki vállalkozott rá: Pirk Ambrus, kerttervező mérnök.

Foglalkozása nem ismeretlen. A Budapesti Kertészeti Egyetem kerttervezési szakáról évente kerülnek ki végzős fiatalok, kezükben friss mérnöki diplomával. Szaktudásukat mind szélesebb körben igénylik — tájrendezési, városrendezési tervek elkészítésénél, kivitelezésénél. Sokan dolgoznak a fővárosban, de még többen vidéken kertészeteknél, intézeteknél.

A kertkultúra azonban egyre terjed a családi portákon is. Ezt ismerte fel Pirk Ambrus. Szakmáját nem most kezdte: nevét egyik könyve, „Ötletek a kert berendezéséhez" már országosan ismertté tette.

Ez a vállalkozás a legújabb ötlete.

— A gondolatot régóta dédelgettem — mondja — de a lehetőségek most teremtődtek meg hozzá. A magánkezdeményezéseknek ma tág tere van. Kaptam a szentendrei tanácstól ezt a telket, ahol kialakíthattam a bemutató kertet. Tulajdonképpen ez kirakat, itt kínálom a nálam kapható kertberendezési tárgyakat. Sík terület volt ez, én emeltem rá kis dombokat.

Ami a kirakatban látható, az Pirk Ambrusnál mind kapható, megrendelhető. Kerti utak burkolói, kőedények, virágtartók, cserépvázák, kertiszékek, nyugágyak, fatörzsből faragott karosszék, asztal, ülőke egyetlen rönkből, kovácsolt-vas tűzhely, madáritató — nehéz lenne felsorolni is, mi minden. Valóban, egyedülálló bolt ez.

— Ízlést akarok formálni vele, fejleszteni a magyar kertkultúrát. Olyasmit nem árulok, amit nagyüzemileg állítanak elő ami tömegesen kapható. A nagykereskedelmi vállalatokkal úgysem versenyezhetnék. Ugyanakkor [illegible] alatt az [illegible] leggyorsabban. A kő, a fém tartósabb. Szállítóimat gondosan megválogatom. Kiváló kisiparosokkal, fafaragókkal, iparművészekkel állok kapcsolatban, összesen mintegy ötvennel. A felkészülés során piackutatást is végeztem. Alig két-három hónapja nyitottam.

— És milyenek az eddigi tapasztalatok?

— Meglepőek. Minden hírverés nélkül egyre többet jönnek hozzám. Persze, nagy itt az átmenő forgalom. De ami a meglepő: nemcsak az úgynevezett újgazdagok térnek be ide, az igény a családi otthonok szép környezete iránt ma a társadalmi rétegeződésektől függetlenül fokozódik. Egyszer betért hozzám egy középkorú férfi. Kiderült, hogy bérből élő munkás és nagy kertbarát. Láttam rajta, hogy a látottak megnyerték tetszését. Kikalkuláltuk a tervezés, a berendezés költségeit. Majd visszajön, mondta. Vissza is jött, hogy megmondja: nem bírja anyagilag a költségeket. Megsajnáltam. Azt mondtam neki: fotózza le a kertet és odahaza e szerint kivitelezheti, a berendezéseket pedig apránként megvásárolhatja. Aztán volt olyan is, aki nemcsak a kert, hanem a ház tervét is megvásárolta volna. De hát a diplomám csak kerttervezésre jogosít fel.

Ez még csak a kezdet; az igazi felfutását Pirk Ambrus a jövő tavaszra tervezi. Addigra kerti gyerekjátékokkal, sőt felnőtteknek valókkal szeretné kiegészíteni árukínálatát. Könyvet is írt már erről (Játékokról komolyan), ami szintén országosan ismert. Mintapéldányokat már beszerzett — gyerekeknek kisszekér, felnőtteknek kugli — a választék jövő tavaszra bőséges lesz.

— Van-e saját kertje a kerttervezőnek? — kérdem.

— Apáméknál lakunk itt Szentendrén, lakótelepen, a feleségemmel és két gyerekünkkel. Hát ott az a kis kert nem igazán a miénk. De már építkezünk. A családi háznál majd a magam számára is megvalósítom az álmaimat.

Merly Krisztina

FOKOZOTT KÖZÚTI ELLENŐRZÉS

— Ezt a szerencsét! Már azt hittem, hogy a feleségem! *(Mészáros András rajza)*

SZABAD FÖLD

A Hazafias Népfront és a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának hetilapja

Főszerkesztő:
Eck Gyula

Főszerkesztő-helyettes:
Söptei János

Szerkesztőség:
Budapest, Somogyi Béla u. 6. 1978
Telefon: 138-821

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat, Budapest, Blaha Lujza tér 3. 1959
Telefon: 343-100, 336-130

Felelős kiadó:
Till Imre
igazgató

Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1900) személyesen vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj 1 hónapra 12 Ft, negyedévre 36 Ft.

Beküldött kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Index: 25 777
82—4292. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető:
Csöndes Zoltán
vezérigazgató
ISSN 0133—0950

1982 OKT 02
SZABAD FÖLD
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726
MTA SAJTÓFIGYELŐ

KIÁLLÍTÓTERMEKBŐL

Múltunk és jelenünk művekben

Kodály-dokumentumok láthatók a nagykőrösi Arany János Múzeumban februárban. Kiss István szobrászművész tárlata a Hatvani Galériában tekinthető meg. Érden a városi könyvtárban Eőry Emil szobrai, a Gödöllői Galériában magángyűjteményekből szerkesztett Tóth Menyhért-kollekció áll a közönség rendelkezésére. Tóth István ceglédi fotóművész tárlata Kiskunhalason várja vendégeit február 5-ig.

Öt világrészen

A téli hónapok nem jelentenek holt szezont a kiállítótermekben: erről győződhettünk meg figyelő körjáratunkon. *Tóth Menyhért* klasszikus értékei ismertek, a *Gödöllői Galéria* újdonsága viszont az, hogy a művész ritkán látható képei közül válogat, melyek magángyűjteményekben rejtőznek. Jó *érdi* kezdeményezésnek lehetünk tanúi: *Harmat Béla* a városi könyvtárban *Szepes Gyula* képei után *Eőry Emil* szobrait hívta meg.

Tóth István Cegléden született, ott is alkot. O is az Ertől indult el, s elért az *Óceánig:* 1980-ban New Yorkban kitüntették az *évszázad kiváló fotóművésze,* címmel, itthon *Balázs Béla-díjban* részesült. Most Kiskunhalason láthatók művei, hamarosan a Műcsarnokban mutatkozik be, nyáron pedig Tatabányán.

Minek köszönheti Tóth István ezt a folyamatos elismerést, azt, hogy öt világrészen közel kétszáz díjban, éremben, oklevélben részesült? Egyéniségének, amelynek alkotóeleme a *szemléleti frisseség,* az *emberi érzékenység,* a *valóságismeret* és a *problémalátás alaposság,* a *technikai tudás* fölényes biztonsága. Rátalál az élet jelezte csodákra és újdonságokra, s a kép a fotó közegében úgy véglegesül, ahogy azt Tóth István szellemileg is uralja. Ezért elvisel fáradalmat, kellemetlenséget, veszélyt, s miközben megszületik a mű, ő is gyarapodik, művészként, emberként egyaránt.

Kiss István: Széchenyi

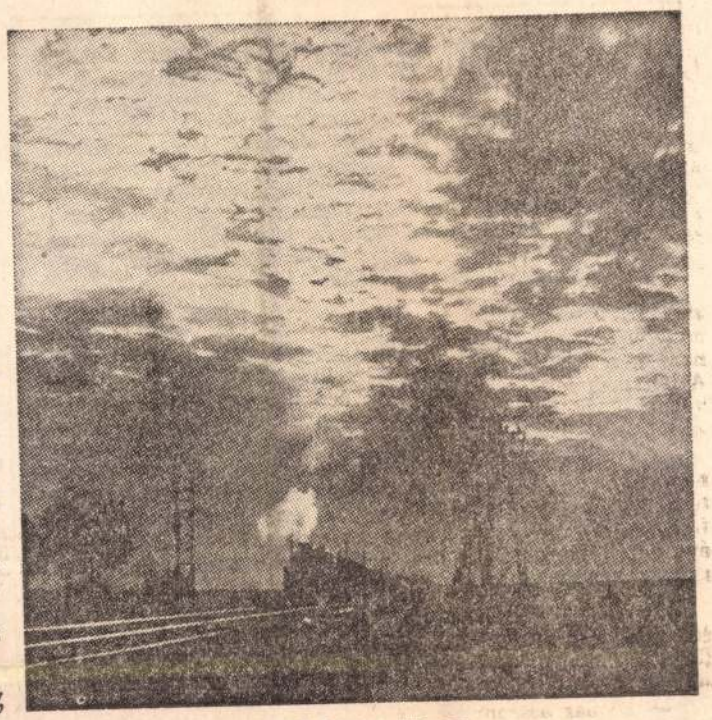

Tóth István: Alkony

Erő és nyíltság

Kiss István ízig-vérig közösségi ember és így közösségi szobrász is. A társadalmi tudat felelős építője, elsősorban köztéri alkotásaiban, de kisplasztikáiban is, amelyek a legtöbbször a monumentális művek vázlatai. Erőteljesség uralkodik szobrain, szépségeit az erő kormányozza. Különös módon ez az *erő* és *nyíltság* határozza meg érzékenységét is.

Mi a szembetűnő hatvani kiállításán, amely életművének értékét is meghatározza? Élményeinek sokoldalú természetessége, amely az országtérképet kitevő *Széchenyi-portréjában* ugyanúgy megnyilvánul, mint a Dunaújvárosba került *Madárrajában.* Ehhez járul ötleteinek természetes ereje, mely mentes minden rafinériától. A szobrász munkássága a köznapi ember vágyaira, lehetőségeire méretezett. Férfias szobrászat ez, erő és nyíltság jellemzi: minden szobra *szembenéz* velünk és alakít.

Kiss István szobrászata a költészet folytatása. József Attila azt igényelte, hogy a gép váljon kezes állattá. Társadalmunk ezt a költői igényt megvalósította. Kiss István értelmezve a folyamatot, ezt ábrázolta a *Munkásokban.* A hatvani tárlaton láthatjuk a *váci Végvári vitézek* vázlatát is. Már az előkészület is optimális, akár a végeredmény. Ez a vonás jellemzi tevékenységét: Kiss István nem az általános, hanem az elérhető, a tehetség és a körülmények adta optimális tökéletesség elérésére törekszik és ezt az eszményt el is éri művészetében.

Haladni előre

A *nagykőrösi* Arany János Múzeumban olyan *Kodály-emlékkiállítást* láthatunk, amely telített helyi vonatkozásokkal. Így a Kodály-életmű egyik kevésbé közismert epizódját tartalmazza: *a muzsikus kapcsolatát Márton Barnával.*

Márton Barna a nagykőrösi református tanítóképző tanára és karnagya volt. Tanítványaival többször szerepelt Kodály- és Bartók-művek előadásával a rádióban, 1938-ban és 1941-ben. Ezért is írta Kodály Márton Barnához 1939-ben: *A kőrösi tapasztalatok várakozáson felül megörvendeztettek. Az elindulás megtörtént, ezen az úton haladni kell előre.*

A *Végh Tiborné* vezette gimnáziumi kar, amely a kiállítás megnyitóján is szerepelt, bizonyítja, hogy Nagykőrösön Kodály intenciói alapján haladnak. Kodály 1943-ban Márton Barnának ajánlotta 333 olvasógyakorlatát, a hozzá küldött egyik példány írásos bejegyzésén. Egy másik, ugyancsak hozzá küldött levélből, amelyet Kodály felesége írt, az is kiderül: felmerült bennük a nehéz években, hogy *jobb lett volna Bartókkal Amerikába költözni.*" Szerencsére itthon maradtak.

Losonci Miklós

JAN 2 6 1983
PEST MEGYEI HÍRLAP
MSZMP SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726

Ifjúságvédelem

A gyermek- és ifjúságvédelem legfontosabb kérdéseiről tanácskoztak tegnap *a megyei gyermekvédelmi nap keretében Vácott*, a Madách Imre Művelődési Központban. *Dr. Csicsay Iván*, a Pest megyei Tanács elnökhelyettese bevezetőjében ecsetelte a tanácskozás időszerűségét, hangsúlyozva Pest megye sajátos adottságait. Az elnökségben helyet foglaltak: *dr. Kovács István*, a Művelődési Minisztérium főmunkatársa, *Nagy Sándorné*, az MSZMP Pest megyei Bizottságának osztályvezető-helyettese.

D. Novák István, a Pest megyei Tanács V. B. művelődési osztályvezetője előadásban tekintette át az ifjúságról való gondoskodás tartalmát, majd a pedagógusok, pszichológusok, egészségügyiek, az ifjúsággal foglalkozó tömegszervezetek képviselői beszélték meg tapasztalataikat, s a tennivalókat.

Együttes ül

Ország

Társadalmun
kosság minden
vonalának, él
nek formálásá
szerepe van a
rendszerünknek
szerrel, valam
szociális helyz
kozó, az Ország
tal által — több
és főhatóság kö
vel — összeállít
tót vitatták meg [illegible] együttes ülésükön a Parlamentben az országgyűlés szociális és egészségügyi, valamint terv- és költségvetési bizottságának tagjai, továbbá más képviselők, állami szervek, társadalmi és tömegszervezetek vezetői.

A tanácskozáson *Craveró Róbert*, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese fűzött szóhangban — a szociálpolitikai feladatok közül tekintsék elsődleges feladatnak a gyermekes családok és az idős korúak helyzetének javítását. Emellett — állapították meg a tanácskozás résztvevői — megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetűekre, életkörülményeik javítását összehangolt, koncentrált intézkedésekkel kell elérni.

Tisztábbak lesznek a vonatok?

A javulás jelei mutatkoznak

Tisztaság ügyben valami történt a vasútnál. Éveken keresztül írtuk magunk is (hiába!): kultúrálatlanok a munkásvonatok. Gyakran kívül-belül koszosak, esténként csak pislákolnak a lámpák, előfordul, hogy hidegen futnak a szerelvények. De attól, hogy megírtuk, nem változott semmi. Csoda-e, ha a MÁV Budapesti Igazgatósága vontatási osztályának helyettes vezetője, Varga Lajos két hónappal ezelőtti ígéretét is kétkedve fogadtuk. Azt mondta ugyanis, hogy idén látványos változásnak lehetünk majd tanúi, s ennek első jeleit már januárban tapasztalhatjuk.

Valóban így történt. *Vácott, Cegléden, Monoron* lakó kollégáimmal együtt álmélkodunk rajta, hogy az induló szerelvények egyre többször tiszták, előfordul, hogy a mosdók csapjaiból víz folyik, s az ablakon keresztül is látni a tájat.

Szemétszemlén

Az osztályvezető-helyettestől tudom, hogy az új évben két-három naponként a MÁV-vezérigazgatóság, s a Budapesti Vasútigazgatóság vezetői járják végig az állomásokat, s ha kifogásolni valót találnak, azonnal kiszabják a fegyelmi büntetést.

Varga Lajossal és *Gér Mihállyal*, a budapesti Nyugati pályaudvar műszaki üzemfőnök-helyettesével magunk is egy kis terepszemlére indultunk: lássuk, meddig is jutottak valójában?

Pályaudvaraink régen épültek, a műszaki feltételek ma sem a legjobbak. Így például van olyan vágány, amely mellett még hidegvizes vezeték sincs, pedig meleg vízre és sűrített levegőre is szükség lenne az ablaktisztítók, takarítók munkájához. A kocsik többsége — oldalukon egy zöld karika látható — télen nem tölthető fel vízzel, mert, ha fagy, tönkremennek a vezetékek. Ezekben a kocsikban most sem volt víz. Tulajdonképpen el is fogadhatnánk az előbbi magyarázatot, de jól tudjuk, nem is volt telünk az idén. A túlzott óvatosság ebben az esetben felesleges.

Az újabb gyártású és a *Dunakeszi Járműjavítóban* fővizsgán, nagyjavításon átesett kocsik azonban minden tekintetben megfelelnek a követelményeknek. Tartályaik nagy hidegben sem hűlnek le. Hiszik vagy nem hiszik — ezekben most is volt víz. Ha nem mindegyikben, annak az az oka, hogy kevés a takarító.

Tetőtől talpig

Budapesten a szerelvények tisztítására majdnem 900 emberre lenne szükség, de beleszámítva a szövetkezeti és egyéni vállalkozókat is, *csak 450-en vannak*. A Nyugati pályaudvaron például 213 ember helyett csak 71 vasúti alkalmazott gondoskodik a kocsik takarításáról. Rajtuk kívül három tsz 26 alkalmazottja és egy kisiparos vállal vonattakarítást.

A külső vállalkozóknak majdnem 15 millió forintot fizet ki a vasút a munkáért, s a két szakember szerint, ha ezt a pénzt vagy akárcsak ennek egy részét béremelésekre fordítanák, viszonylag gyorsan feltöltődne a létszám. Szó is van róla, hogy a leghálátlanabb vasúti munkáért, a vagontakarításért járó bért még az idén jelentősen, akár 40 százalékkal is megemelik.

Közben mind a három nagy budapesti pályaudvaron hozzákezdenek a *melegvíz-vezetékek* kiépítéséhez, a *szervizvágányok* kialakításához. A Nyugati és a Déli pályaudvaron már van kocsimosó-berendezés, az idén a Keletiben építenek hasonlót.

Szigorú előírás szabja meg, hogy a nemzetközi vonatokat hetente, a hazai expresszeket kéthetente, a belföldi személyvonatokat — közöttük az elővárosi forgalmat lebonyolító ingavonatokat havonta egyszer *tetőtől-talpig* és *kívül-belül* ki kell takarítani. Naponta egyszer minden kocsit föl kell mosni, kiüríteni a szeméttartókat, s minden indulás előtt kisöpörni a szerelvényeket. Ma még a vasút, s a Nyugati pályaudvaron világít. Nem tagadják a vasút szakemberei sem, hogy előfordul ilyen. Azt azonban állítják, hogy nem valamiféle rosszul értelmezett takarékosság miatt. A vonatok naponta többször is fordulnak, gyakran kevés az idő a szükséges javításra, kocsitisztításra, vízfeltöltésre, s arra hogy az úgynevezett előfűtésről is gondoskodjanak. Amíg például a vízzel dolgoznak, a szerelvényben nem lehet áram, ahhoz pedig, hogy induláskor a kocsik kellemesen temperáltak legyenek, másfél-két órával hamarabb el kell kezdeni a fűtést. A körülmények — legalább is, ami a karbantartást illeti —, az *új menetrend* életbelépésével alighanem javulnak. Valószínűleg a jegyárak emelkedésének következtében kevesebb az utas, így néhány járat megszűnik. Mód lesz tehát arra, hogy ne csak egy-egy kocsit, de komplett szerelvényeket is kivegyenek néhány napra a forgalomból.

Diszpécserszolgálat

Egy ország kulturáltsága — hangzott el a közelmúltban egy *Marosán Györggyel* készített interjúban —, azon is mérhető, hogy milyen tiszták a vonatok, s lehet-e a mosdóban kezet mosni. Joggal hisszük azt, hogy a ma már egyáltalán nem olcsó közlekedési díjak mellett minden utas, de különösen azok, akik naponta több órát is töltenek a vonaton, elvárhatják ezeket az alapvető szolgáltatásokat. Nemcsak azért, mert megfize-

Kiss István szobrász

„A népről a népnek érthetően"

Művészeti életünk jelentős eseménye a Képzőművészeti világhét. Ennek keretében a Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek MSZMP Alapszervezete, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja Vigadó Galéria és Tungsram Rt. Pártbizottsága szeretettel meghívja Önt Kiss István Kossuth–díjas szobrászművész kiállítására.

A kiállítás megnyitása: 1985. szeptember 25. 14^{30} órakor.

Helye: Tungsram Rt. Irodaházi ebédlője, IV., Váci út 77.

A kiállítást megnyitja: Sós László grafikus művész, a Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek MSZMP alapszervezetének titkára, Munkácsy–díjas és érdemesművész.

Kiállítás nyitva: 1985. szeptember 26 – október 4-ig, naponta: 10–17 óra között.

ÚJ KÖZTÉRI SZOBROK

Egy magyar forradalmár a XX. századból

Minden malícia nélkül mondom: emlékműszobrászaink hálásak lehetnek báró Eötvös Józsefnek, a magyar oktatásügy nagy reformerének. Nagyjából Ady születésének századik évfordulója óta, az utóbbi évtizedben egymást érik a centenáriumok. Méghozzá olyanok, amelyek a mai, nem épp pazarlós esztendőkben is kikövetelik a szobrot nagyjaink emlékére.

Aligha a csillagok állása okozta, hogy a múlt század 70-es éveitől sorra születtek a magyar kultúra és politika kiváló alakjai. Inkább azért lehettek kiválóvá, mert a millenniumi korszak és a századforduló középiskoláiba és egyetemeire jártak. Hogyha kicsit is iskoláztatták őket szüleik, már megtanultak németül és latinul, s ezzel megnyílt előttük az út a francia, az angol nyelv felé is; aki nemzetiségi területen élve (s az ország nagyobbik fele ilyen volt) felcsipegetett valamit egy szláv nyelvből, később, ha úgy hozta a sorsa, könnyen megtanulta az oroszt. A kései dualizmus korának sok tekintetben liberális, nyitott világa számos lehetőséget rejtett magában. A kortársak ugyan keményen bírálták a rendszert, de ne feledjük el, hogy a kemény bírálatok a kor sajtójában láttak napvilágot, és a politikai foglyok — meg a párbajozók — olyan államfogházakban töltötték le a rájuk rótt büntetést, ahol a szigort, például, a naponta behozatható bormennyiség korlátozása jelentette. Csak hát ez olyan, mint a hipochondria, az álbeteg éppúgy szenvedhet, mint a valódi: a XX. század diktatúráinak ismeretében hiába tudjuk, hogy a századforduló viszonylag jó világ volt — a benne élőknek, ha ép volt bennük a szociális érzék, igencsak megvolt a véleményük a társadalmi berendezkedésről.

Így gondolkodott az 1886-ban született Münnich Ferenc is. Falusi gyerek volt, állatorvos fia, aki Fejér megyei szülőhelyén, majd Tokaj vidékén megismerhette mind a csinos istállóban ápolt versenylovak, mind a puszták cselédházaiban szorongó nép életét. S mert pályáját költői álmokkal kezdte, mégpedig Ady igézetében, az előtte álló jogászélet — a kolozsvári akadémián szerzett diplomát — aligha elégítette volna ki vágyait. Közbejött azonban a világháború, melyben hadnagyként vitézkedett — egészen addig, amíg egy kilátástalan galíciai ütközetben meg nem adta magát a túlerőnek.

A tomszki fogolytáborba került mint kedvezményekkel bíró tiszt. Ám nem kért a kivételezésből, nem hordta a rangjelzést, a legénységi állományban levő foglyokkal azonosult, és a polgári forradalom győzelme után, 1917. május elsején a bolsevik párt tagja lett. Az októberi forradalom győzelme Tomszkban a legénységi tábor kapujának megnyitását jelentette, vértelen volt — a nem sokkal később fellépő ellenforradalmi mozgolódás annál kevésbé. Münnichék megszervezték a maguk vörös gárdáját, és ez a katonai tapasztalatokkal rendelkező egység — melynek szellemi felkészítésében Kun Béla is részt vett — kivette részét a szibériai ellenforradalom visszaszorításából a forradalom első időszakában. 18 tavaszán már egész internacionalista zászlóalj indult a fölöttébb bonyolult frontra. De Münnich nem csupán katona: néhány társával egy több nyelvű, agitációs célzatú lapot is szerkesztett, melynek magyar címe *Népszava* volt. Korai versei után így vette kezdetét publicisztikai munkássága, mely egész életét végigkísérte.

Amikor a cseh légionáriusok támadásakor a tomszki internacionalisták nyomasztó hátrányba kerültek, Münnich javaslatára kalandos hajóúton menekültek meg, majd folytatták harcukat — akár az oroszországi frontokon, akár más módszerekkel.

Álnéven, hamis papírokkal, lengyel földön keresztül érkezett vissza Münnich Ferenc Tokajba, majd Budapestre, ahol ismét találkozott régi fogolytársával, Kun Bélával. A katonák közt terjesztette a kommunista eszméket, míg le nem tartóztatták őt is; a proletárdiktatúra kikiáltásával szabadult. A Zrínyi utcai rendőrségi főkapitányság épületében kezdte új munkáját; ahogy írja, „a burzsoázia lefegyverezésével és különböző szervezkedő ellenforradalmi csoportok ártalmatlanná tételével voltunk elfoglalva. Április 16-án estefelé Kun Béla felhívott telefonon a hadügyi népbiztosságból azzal, hogy fontos megbízással el kell utaznom. Még aznap este megkaptam tőle kinevezésemet a VI. hadosztály politikai megbízottjává."

Ez a hadosztály a Maros völgyéből vonult vissza az előretörő román csapatok elől. Május elejére a Tisza vonalánál sikerült helyreállítani a fegyelmet, volt oroszországi hadifoglyokkal, tiszántúli szegényparasztokkal feltölteni a vöröskatonák sorait — csakhogy akkorra már a Miskolc felől jövő cseh intervencióval kellett szembeszállni. Júliusban pedig a saját tisztjeit volt kénytelen lefogatni Münnich Ferenc, azok ugyanis egy titkos gyűlésen elhatározták, hogy nem harcolnak a szegedi ellenforradalmárok ellen. „A diktatúra utolsó két hetében igyekeztem megteremteni a Vörös Hadseregben a szervezett politikai munka feltételeit. De ezeket a törekvéseket is, mint annyi mást, meddővé tette az a tény, hogy nem volt kommunista pártunk" — emlékszik viszsza az internacionalista és egyszersmind a nemzeti harc katonája 1919 nyarára.

Ismét bujkálás, álnév következett, szökés a jugoszláv fennhatóság alatt álló Pécsre, majd onnan Bécsbe. Hol dr. Kreutzer, hol dr. Bánó; hol Bécsben dolgozik illegális, katonai jellegű feladatokon, hol Munkácson, mely akkor a csehszlovák köztársaság városa, hol Moszkvában él, hol Berlinben. Innen kiindulva végezte különböző titkos feladatait, egészen Bulgáriáig hatolva. Az akkori idők szellemének megfelelően, igazi internacionalistaként élt: 1922-ben a Németországi Kommunista Pártot képviselte Moszkvában. S mert Németországban már ismerte a rendőrség, ott is maradt — a szovjet olajipar egyik vezetőjeként dolgozott. Mivel jogi képzettsége, katonai tapasztalata és újságírói múltja nem éppen erre predesztinálta, kitanulta a kémiai ismereteket is. Élte az emigránsok életét, és gyűjtötte az emlékezéseket, amelyek a Tanácsköztársaságot, a magyar Vörös Hadsereget idézték. Szerkesztője volt 1933-ig a *Sarló és Kalapács*nak, s vezetője a régi internacionalisták bajtársi körének.

Csakhogy néhány évvel Lenin halála után „előtérbe kerültek a Jezsov- és Berija-féle sötét alakok... Az egyik központi vezetőségi ülésen Jezsov kijelentette, hogy a Szovjetunióban élő külföldiek mind kémek vagy diverzánsok... Szerencsésnek tartottam magam, amikor 1936 októberében lehetőségem nyílt arra, hogy elindulhassak a spanyol szabadságharc megsegítésére" — olvashatjuk Münnich Ferenc húsz éve kiadott önéletrajzában.

Osztrák ügyvédnek álcázva érkezett Madridba a nemzetközi brigád katonája, Zalka Máté beosztottja. A Lukács tábornok néven szereplő író halála után néhány hónappal Münnich egy nemzetközi brigád parancsnoka lett, majd — Francóék győzelme után — francia koncentrációs tábor lakója, az egyik vernet-i férfi, ahogy Bruno Frei német író nevezte a jobboldali szellemű hatóságok lágerében sínylődő kommunistákat. A szovjet diplomácia szabadította ki a táborból Münnichet, illetve Otto Flattert, illetve — a cél érdekében — Nyikolaj Fjodorovot. Bizonyára ő használta a legtöbb álnevet a magyar államférfiak közül.

Még néhány évig Fjodorov volt: Moszkvába való visszatérése után megin-

KISS István szobrász Budapest 1986/11.

dalom után bizonyos idő volt szükséges ahhoz, hogy az írók és a művészek magukhoz térjenek. Egy részük már 1957 tavaszán állást foglalt műveiben a szocializmus és a népi hatalom mellett. Jól mondom: műveiben. Nekünk nincs szükségünk politikai nyilatkozatokra. Nem gyakorlunk nyomást egyetlen íróra, egyetlen művészre sem, hogy nyilatkozatot adjon a sajtónak. Csak a műveik számítanak. Az említett csoport 1957 tavaszán még kicsi volt. Következett a viták, az elmélkedés, az erjedés időszaka, amelyet nem siettettünk. Az értelmiségieknek maguknak kell megoldaniuk problémáikat, s ez a folyamat lassú és sokszor fájdalmas. De itt van már a fejlődés második hulláma, amelyet tömegesnek mondhatunk; az ismert művészeken és írókon kívül igen sok fiatal tűnt fel, ért meg az elmúlt hat esztendő alatt.

Kongresszusunk szándékosan nem foglalkozott részleteiben ezekkel a kérdésekkel, és a módszer, a stílus kérdésével sem. Természetesen mi a szocialista realizmus hívei vagyunk, de sem a párt, sem a kormány nem ír elő senkinek meghatározott stílust. Úgy véljük, hosszasan kell vitatkozni a művészekkel, és türelmet kell tanúsítani. Az ideológiai egység a művészetben és az irodalomban igen sok időt és türelmet igényel.

Mi az ellenforradalommal vívott harc kezdetén minden erőnket a munkás- és paraszti tömegek megnyerésére fordítottuk. Ha megnyertük a nemzet alapvető tömegeit, mit tehetnek az értelmiségiek? Hová mehetnek? Mélységesen meg vagyok győződve, hogy a tömegeket fogják követni, mert a néppel való kapcsolataik és becsületességük ebbe az irányba viszi őket.

Látja, optimistának kell lenni. Francia elvtársak beszéltek nekünk arról, hogy reménykednek a választások második fordulójában, s ennek eredményei nagy örömmel töltöttek el bennünket. Elmondották, hogyan valósítják meg önök a demokratikus erők összefogását, amelyről beszéltünk: ez nagyszerűen sikerült önöknek, a valóság felülmúlta reményeiket. Higgye el, ennek meglesz a hatása nemzetközi síkon. Előbb vagy utóbb, ismétlem, a következetes kommunista politika minden kérdésben és minden területen meghozza gyümölcsét.

A. W.: *Meg vagyok győződve róla — kedves Kádár elvtárs, de... ha... már elértem egy bizonyos kort, szeretnék ott lenni, amikor a gyümölcsöket leszedik.*

K. J.: Megértem... de én 33 éves voltam a felszabaduláskor. Sohasem hittem volna, hogy megérem azt a napot, de úgy gondoltam, azután minden egyszerű és könnyű lesz. Hát semmi sem volt egyszerű, még fájdalmas csalódások is vártak rám. Ami önöket illeti, a győzelem napjáig helyzetük nehéz lesz, de azután sokkal előnyösebb lesz, mint a miénk volt. Az ellenség sohasem beszél róla, mi pedig elkövetjük azt a hibát, hogy túlságosan keveset beszélünk a kiindulópontról, arról a félfeudális, középkori állapotról, amelyben tizennyolc esztendővel ezelőtt voltunk: számottevő ipar nélkül, civilizáció nélkül a szó valódi értelmében. A hiba nem a népünkben volt, hanem a múltunkban. Bizony, jelentős fejlődés kell még ahhoz, hogy kiálljuk az összehasonlítást Franciaországgal.

A. W.: *Hogyan köszönjem meg, hogy ennyi időt szánt rám, Kádár elvtárs?*

K. J.: Nincs mit köszönni. Ügyünk közös.

A. W.: *Ez az egyetlen, ami ment engem...*

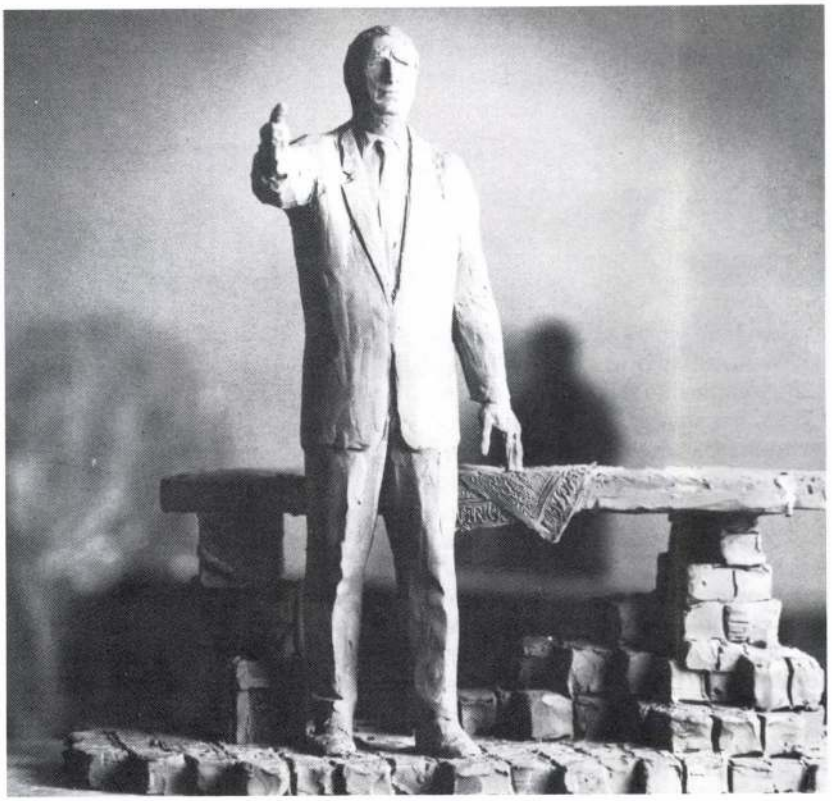

Kortársról emlékmű — már a feladatban van valami ellentmondás. És mennyi gyakorlati nehézséget jelent! Ha valakiről csak egyetlen írást hagyott ránk a történettudomány, a művésznek könnyebb a dolga; ha valakiről még ennyit se, még könnyebb; nem csoda, hogy Budapest legszebb, leghangulatosabb emlékműszobra egy olyan nótáriusról készült, akinek arcát elfedi a csuklya. Münnich arca közismert.

Az sem jelenthetett kis gondot, hogy Münnich Ferenc elegáns, jól öltözött ember volt. Ez, gondolhatnánk, apró magánügy; csakhogy ez akkoriban nem volt annyira természetes. Az öltöny, a nyakkendő részévé vált Münnich egyéniségének. Ám sokkal könnyebb régi divat szerint vagy egyenruhába „öltöztetni" a szobrot — a kor szabászata egyrészt bizonyos évjáratok ízléséhez köti a ruhát, másrészt, ha nagyon naturális, egyfajta kirakati bábujelleget kölcsönöz neki. Kiss István tehát szinte csak jelezte az öltözéket; de a robusztus, előre nyújtott kezű alak *mai* ruhában áll — hisz kortárs emlékműve ez. Ugyanakkor a póz legalább kétezer éves. Már az etruszkok így állították elénk a hallgatóit meggyőzni akaró szónokot. A gesztus egyszerű, mértéktartó; a szónok nem a távolba mutat, hanem *érvel*. A hatalom pozíciójából, mondhatná valaki, s azt már az ókoriak tudták, hogy a hatalom akkor is fenyeget, ha elvben csak meggyőzni, rábeszélni akar. Mégis: a szobor egészét tekintve nem a túlerő, hanem a *harcos* képzete társul a felemelt karú alakhoz.

Bal kéz felől ládák állnak egymáson, lőszerládák. Mind Münnich harcaira utal: 19-re, Spanyolországra. Arra, hogy ez az elegáns civil világéletében katona volt. Az asztal lapján pedig egymáson heverő újságlapok. Aki közel lép, elolvashatja, hogy alul *Szabad Nép,* fölül *Népszabadság* fekszik. A jelkép talán túlságosan direkt — de kötelező közel lépni? A politikusi pálya szimbóluma ez, és egyben az ország összefüggő, ugyanakkor fontos választóvonaltól megosztott négy évtizedéé.

dult a német támadás a Szovjetunió ellen. Ismét katona lett: kiképzett partizán, frontharcos Sztálingrádnál, s végül a magyar nyelvű rádióadások szemleírója, szerkesztője. „Szokatlan munkáját hamar megkedvelte" — írja róla Hetés Tibor a Zrínyi Könyvkiadónál mostanában megjelent Münnich-válogatás előszavában.

A pálya továbbra sem nélkülözte a szokatlan munkafeladatokat. 1945 novemberétől 1946 nyaráig Baranya megye főispánja volt, majd Budapest rendőrségének szervezője, vezetője. Fegyveres bűnözők, „vetkőztetők" ellen kellett harcolnia, egészen addig, amíg diplomáciai szolgálatba nem küldték. Helsinkiben képviselte hazánkat, és ismét szerencsésnek mondhatta magát. Hiszen a spanyol polgárháború internacionalista harcosainak megmaradt felét-háromnegyedét tovább tizedelte az esztelen gyanú. Münnich Ferenc levelezését is felbontották, de szófiai, moszkvai vagy épp Ulan Bator-i munkájával nem vonta magára az 50-es évek hatalmasainak féltékenységét. Életkora, tapasztalata, viharos-hősies múltja is tekintélyt kölcsönzött neki, s amikor 1956 nyarán rendeződtek a Jugoszláviához fűződő kapcsolatok, őt küldték Belgrádba követnek, szót érteni a déli testvérpárt korábban annyiszor megbántott vezetőivel. Igaz vagy sem, mindenesetre a korra jellemző anekdota, hogy Tito az 56 őszén látogatóba érkező Gerő Ernőnek átnyújtott egy albumot a *Ludas Matyi* „láncos kutya" karikatúráiból... A többek közt „jugoszláv zsoldban" Rákosi elleni merénylet tervével vádolt Rajk László és társai drámai temetésén, október 6-án a régi „spanyolos", Münnich Ferenc mondta a gyászbeszédet.

Tizen-egynehány éve, hogy a patinás nevű Nádor utcát Münnich Ferencről nevezték el. November elsején, így olvasható Gyurkó László *Arcképvázlatában*, Münnich Ferenc az a politikus — négy napon át a viharos időszak belügyminisztere —, aki Kádár Jánossal elhagyja a Parlament épületét, és Szolnok felé veszi útját. A párt első titkára 57 tavaszán Münnich Ferenc nevét említette külön és elsőként azok között, akik az elmúlt három évtized időszakát megalapozták. És ő lett volna a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány első miniszterelnöke is, ha nem érzi úgy, hogy a diplomáciai szolgálatban töltött évek alatt elszakadt kissé a hazai dolgoktól, meg őt sem ismerik eléggé. Először hát újfent katona lett, altábornagy, a karhatalom szervezője, a fegyveres és igazságügyi testületek irányítója. Majd, amikor megtörtént a konszolidáció, 1958 elején átvállalta az MSZMP vezetőjétől az állami vezetés funkcióját. Miniszterelnökségének éveire esett a gazdaság rendbehozása és a mezőgazdaság szocialista átalakításának gondokkal zsúfolt időszaka. Mindezt bírta munkakedvvel, életerővel — és tegyük hozzá, olyan természetes egyéniségű, életvidám, fiatal asszonyt választott társul, hogy az már egyenesen vétek lehetett sokak szemében a vezető politikusokat mindenütt övező protokoll szabályaival szemben. Hetvenöt évesen vált meg hivatalától, de még egy darabig államminiszterként tevékenykedett.

1967. november 29-én hunyt el az orosz polgárháború, a magyar Tanácsköztársaság, a spanyol szabadságharc, a Nagy Honvédő Háború és az októberi tragédia katonája, sok más kitüntetés mellett két Lenin-rend birtokosa.

Az ezerarcú hős — ez volt egy hajdani szovjet partizánfilm címe. Adhatnánk címül Münnich Ferenc életregényének is. Ezt az alakot kellett Kiss Istvánnak megformálnia: a katonát, a rendőrkapitányt, a diplomatát, a titkos feladatokkal megbízott forradalmárt, a főispánt, a miniszterelnököt... Egy olyan férfit, akinek fordulatos életét csak innen, Európa közepéről elindulva, s csak a XX. század munkásmozgalmának keretei közt lehet elképzelni. Kalandregényírók nem merik enyyire szabadjára engedni a fantáziájukat.

SZÉKELY ANDRÁS

30
ÉV SZÁMOKBAN

Járjuk a várost, de ritkán látjuk meg igazi változásait, azok szinte észrevétlenül válnak természetessé, környezetünk lényegévé, s csak akkor lepődünk meg, ha hiányoznak, vagy ha rideg számoszlopokként szembesülünk velük. Mint például most, amikor kézbe vehetjük Budapest 1985. évi statisztikai zsebkönyvét, és vele együtt fellapozzuk — mondjuk — a harminc évvel ezelőttit... Nemcsak a szerény külső különbözteti meg amazt az ideitől, hanem mindenekelőtt a tartalma. Maga az is feltűnő, hogy hány, napjainkban természetes címszó hiányzik az 1955-re vonatkozó adatok felsorolásából, hogy milyen adatokat tartottak fontosnak közölni velünk akkor és milyeneket az idén.

Szándékosan nem hasonlítunk 1945-höz, a háborús pusztulást és a felszabadulást követő első esztendőhöz. Tíz évvel a béke első napja után már szinte felbecsülhetetlen eredményeket tükrözött a statisztika... Ám ami az 1956-os megpróbáltatások után következett, az jóval fölülmúlta, túlszárnyalta legmerészebb álmainkat is. S ha időközben olyan fogalmakkal kellett megismerkednünk, mint a nemzetközi olajárrobbanás és a cserearányromlás — s ha nemcsak ezek „begyűrűzése", hanem belső szervezési, emberi nehézségeink is akadályozták az igazi előrehaladást —, akkor sem szabad egy percig sem megfeledkeznünk arról, hogy Budapest szépsége csak békében őrizhető meg, amire, persze, áldozni is kell...

Elég összevetni a számokat — már ahol egyáltalán lehetséges, hiszen van, ahol nullához kell mérni, van, ahol ma már jelentéktelen, ami 1955-ben oly jelentősnek tűnt —, de ami összevethető, az szinte mindent elárul életünk három évtizedes változásairól, csak böngészni kell, csak bele kell látni és érezni a számok között keletkezett óriási különbségekbe magát az embert, a várost, az országot. Mert a puszta számok természetesen nem beszélnek az újjászületett Belvárosról és a peremkerületekben kialakult, százezernyi otthont nyújtó lakónegyedekről, a csillogó áruházakról és butikokról meg az új hotelekről, a korszerű üzemekről és a tudományos munkának megfelelő színteret nyújtó kutatóintézetekről...

Vagy talán mégis? Aki mögéjük néz, bizonyára ezt is, azt is észreveszi, esetleg felfedezi, avagy újra átéli magában.

NÉPESSÉG		
	1955	1985
A főváros lakóinak száma:	1 850 000	2 080 000
A lakosság kormegoszlása:		
— munkavállalási koron aluli	18 %	18,3 %
— munkavállalási korú	67,4 %	57,2 %
— munkavállalási koron felüli	14,6 %	24,5 %
A lakosság megoszlása iskolai végzettség szerint:		
— legalább az általános iskolát elvégezte	53,8 % (1960)	83,3 %
— középiskolát végzett	20,2 %	43,2 %
— felsőfokú iskolát végzett	7 %	15,1 %
A népmozgalom adatai:		
— házasságkötések száma	17 744	13 711
— házasságkötés 1000 lakosra	11,8	6,9
— válások száma 1000 lakosra	2,9	3,5
— élve születés	26 098	20 271
— halálozás	16 532	30 826
— természetes szaporodás	9566	—10 555
LAKÁSHELYZET		
Lakások száma:	500 779	800 622
Növekedési index:	100	159,9
100 lakásra jutó lakos:	369	260
Csökkenési index:	100	71,3
A lakások felszereltsége:		
— villannyal	89,9 % (1949)	99,7 %
— vízvezetékkel	66 %(1949)	97,7 %
— gázzal	ismeretlen	81,4 %

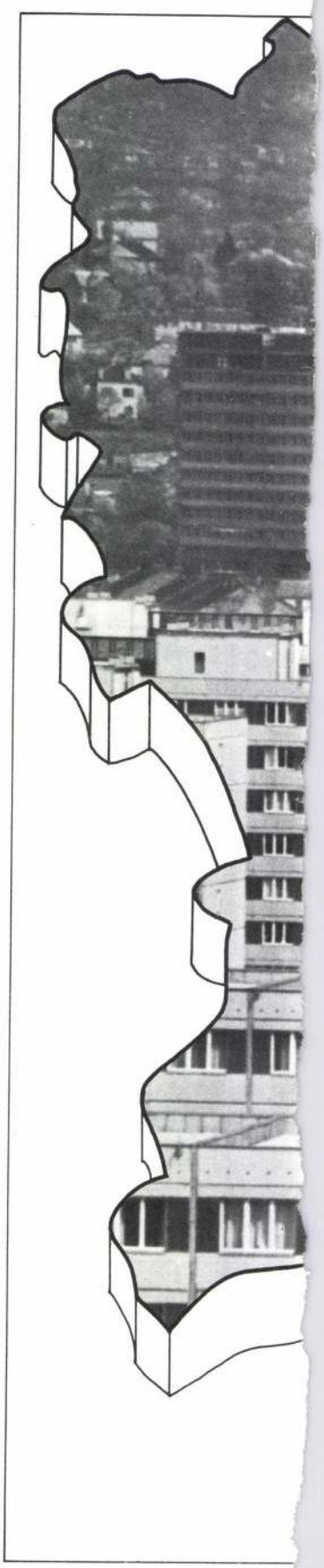

Kiss István 1927. június 8-án, Biharillyén született. Nagyszalontán megkezdett középiskolai tanulmányait 1941-től Budapesten folytatja. Az újpesti Könyves Kálmán Gimnáziumban Visky Balázs tanítja rajzolni, majd 1936-ban a rákospalotai munkás szabadiskolában Kocsis András és Turáni Kovács Imre lesznek tanárai. 1948-tól a Képzőművészeti Főiskolán Kisfaludi Strobl Zsigmond, Mikus Sándor, majd Pátzay Pál osztályában tanul. 1950-től kiállító művész. 1953-ban – még főiskolásként – megnyeri a Dózsa–szoborpályázatot. (A kivitelezett Dózsa-emlékművet 1961 augusztus 20-án avatják fel.) Munkássága elismeréséül 1956-ban és 1962-ben Munkácsy–díjjal tüntetik ki.

A Gellérthegyi Emlékparkban felállított „Múlt és jelen" c. domborművéért 1966-ban elnyeri a főváros „Pro Arte" díját. 1967-ben felállították Végvári vitézek c. épületplasztikáját Vácott, Lenin–szobrát pedig Szegeden. 1968-ban munkásábrázolásaiért SZOT–díjat kap. 1969. március 19-én avatják fel Tanácsköztársasági emlékművét a Dózsa György úton.
A szocialista emlékműszobrászat terén kifejtett munkásságáért 1970-ben Kossuth–díjjal tüntetik ki, a Lenin–centenárium alkalmából a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa pedig a Lenin-emlékéremmel. 1972-ben a Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek pártcsoportjának titkára lesz, ez év szeptemberében Pest Buda és Óbuda egyesítésének centenáriumi előestjén avatják fel Centenáriumi emlékművét a Margitszigeten.

1975-ben érdemes művész címmel tüntették ki. A XI., majd a XII. pártkongresszuson az MSZMP Központi Bizottsága tagjává választják. Összegyűjtött műveit 1976–77-ben kiállítássorozaton mutatják be a Szovjetunióban. 1977-ben gyűjteményes kiállítása nyílik a budapesti Műcsarnokban, melyet felkérésére a Tungsram RT munkása nyitott meg. A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége elnökévé választják a szövetség 1977-es, majd 1980-as közgyűlésén 1981. április 4-én a Minisztertanács a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze címmel tünteti ki.
Számos, művészetéről szóló publikáció után 1982-ben jelent meg Tasnádi Attila összefoglaló Kiss István–monográfiája a Képzőművészeti Alap Kiadónál.

A katalógust tervezte és a kiállítást rendezte:
Sós László

Felelős kiadó: Zentai Gábor

Készült: Tungsram Rt.
Sokszorosító Üzemében
Felelős vezető: Varga Ferencné

1. Magyar atomerőmű
2. Széchenyi
3. Népmese
4. Tanácsköztársasági emlékmű

KISS ISTVÁN

SZOBRÁSZ
KOSSUTH-DÍJAS
ÉRDEMES
MŰVÉSZ

TUNGSRAM KLUB GALÉRIA

1

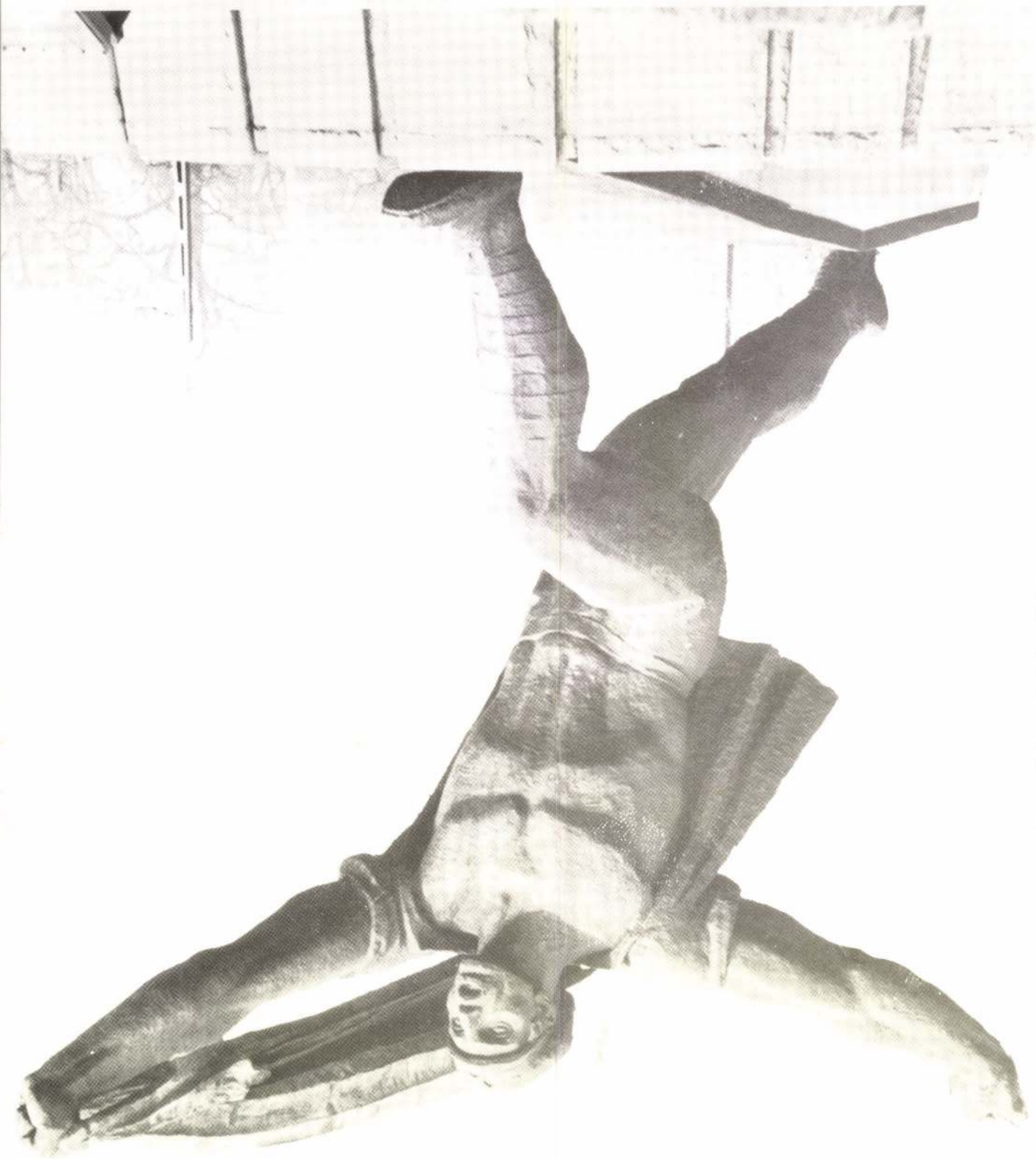

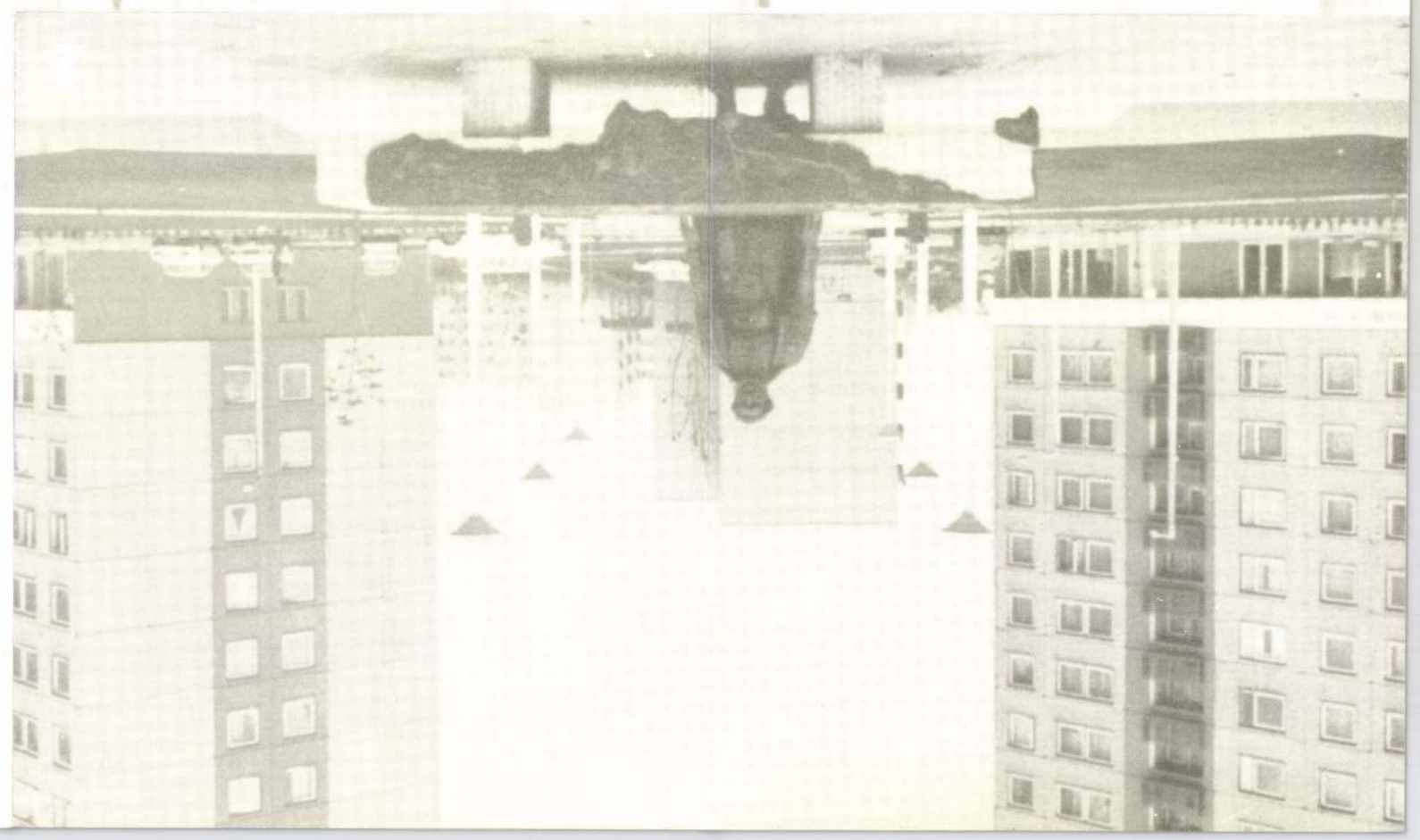

„A népről a népnek érthetően"

Művészeti életünk jelentős eseménye a Képzőművészeti világhét. Ennek keretében a Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek MSZMP Alapszervezete, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja Vigadó Galéria és Tungsram Rt. Pártbizottsága szeretettel meghívja Önt Kiss István Kossuth–díjas szobrászművész kiállítására.

A kiállítás megnyitása: 1985. szeptember 25. 14^{30} órakor.

Helye: Tungsram Rt. Irodaházi ebédlője, IV., Váci út 77.

A kiállítást megnyitja: Sós László grafikus művész, a Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek MSZMP alapszervezetének titkára, Munkácsy–díjas és érdemesművész.

Kiállítás nyitva: 1985. szeptember 26 – október 4-ig, naponta: 10–17 óra között.

Hobby vagy hivatás?

A GYULAI-VÁROSI TANÁCS elnöki szobájának falán, néhány szép festmény között, Erkel-arcmás függ. Sárgásbarnára érett jávorfából faragta alkotója. Gyula neves művészeket adott a hazának: Erkel, Kohán s még néhányan. Tehetségük jeleivel lépten-nyomon találkozik az ember. Ez a meleg, s egyúttal nagy erejű Erkel-arc mégis meglepetés.

— Ki faragta?

— Kiss István.

— A pedagógus?

— Igen, a pedagógus. És a művész.

Pedagógus-művész. Találóbban nehéz volna összefoglalni ebben az érdekes emberben feszülő és összesimuló kettősséget. Melyik volt előbb? Ő esküszik, hogy pedagógus volt egész életében. A festés, a faragás csak kísérőzenéje volt változatos életének. Mint pedagógus céltudatos, rendszeres, nagyon is szabályszerű szakember volt. Mint művész, rendhagyó. Jávorból faragott faliképét, tömegeket ábrázoló történelmi montázsait a szakemberek sem tudják egyetlen skatulyába sem beilleszteni.

HETVEN ÉVES. Magas, szikár férfi. Bölcs, tapasztalt öreg — állapítja meg az ember, amint leszűrt tanulságokba sűríti emlékeit, megfigyeléseit. Olyan, mint annyi más nyugdíjas pedagógus. Azután belemelegszik az emlékezésbe és szavain átsüt a művész hevülete-lobogása.

— Meghalnék, ha lefognák a kezem. Így sem vagyok elégedett vele. A képzeletem mindig erősebb volt. A szerénység mondatja ezt, vagy éppen a többet akarás, a kielégítetlen ambíció?

Kiváló pedagógus volt, az iskola mindent háttérbe szorított nála. A művész már csak akkor bontakozhatott ki igazában, amikor a pedagógus nyugdíjba ment. De azóta kitett magáért. Az iskola végében meghúzódó szűkös lakás valóságos képzőművészeti tárlat: festmények, szobrok, faragások, és jó néhány ásatásból származó lelet. Mert otthonos a régészetben is.

— Sepsiszentgyörgyön születtem. Színes világ, érdekes, mesélő kedvű emberek, zsongó történetek kellős közepébe állított a sors.

Apja szabó volt, kicsit keserű, beteges, de törekvő ember. Talán érezte korai halálát, s a fiában akart továbbélni. Kolozsvárra adta tanítóképzőbe, nehogy valami kallódó ember, hanem valaki legyen.

Kalotaszeg, Erdély festői zuga. Pompás táj, és sok szépség az emberekben, a lányok arcán, a hímzésekben. Tizenhét éves korában ott fog a tanításba.

— Itt kezdtem élni, tanulni is. Vágyakozni, hogy valamivel többet tegyek, mint egy kis népiskolai tanító napi tevés-vevése.

EGY KÉPET MUTAT szobája falán. Erőt, életkedvet sugárzó leány, kalotaszegi kendő a vállán, párta a fején.

— Itt ért el a vágy, hogy a világ sok szépségét formába öntsem. Festeni kezdtem, mert az egyszerűbbnek látszott. De szívem szerint szobrász akartam lenni.

S az erdélyi színes, tettekre serkentő világból szinte az egész országot átívelve, került el Szigetvárra tanítónak. Fogékony képzeletét hamarosan rabul ejtette a vár, a Zrínyi sasfészkét körülengő történelmi hangulat.

— Szerettem volna a nagy tettet megörökíteni. De sem időm, s akkor még erőm sem volt hozzá.

Csak jóval később, Gyulán érett be Szigetvár hatása. A nagy, izgalmas téma hősei Zrínyiék helyett Gyula védői lettek. Erről regél legszebb alkotása a *Gyula eleste* című, hatalmas és döbbenetes hatású, a török—magyar összecsapást egyetlen drámai jelenetbe sűrítő, történelmi tabló, amelynek minden remekbe faragott figurája valódi személy.

Az idős ember tovább pergeti élete filmjét. Első világháború: 1918 végén az olasz frontra kerül és megsebesül. Hazahozzák Kolozsvárra, s gyógyulása után a székely hadosztályba sorolják. Később Erdélyben ragad. De 1919-ben újra vándorútra kész. Vonzza a forradalmasodó Budapest. A fővárosba érve a Hold utcába siet, a minisztériumba, hogy tanítói beosztást kérjen. Czabán Samu fogadja. Neki való ember, csupa tűz és lobogás. Forradalom van — biztatja Czabán. — Tanítsuk szabadságra a népet.

KISS ISTVÁN, bár megkapja a Tanácsköztársaság első tanítói kinevezését, beáll vöröskatonának, forradalmat tanulni és tanítani. Kinevezése ugyanis Mezőtúrra szól, s ott a fiatal tanítót soraiba fogadja a vörösőrség. Máris indulnak Szolnokra, a fehérekkel megverekedni.

— Szép küzdelem volt — emlé-

kulcsfontosságú iparágak álla- | lyett. (MTI)

Ceylonban nem kívánatos szervezet az amerikai „békehadtest"

A ceyloni kormány bejelentette, javasolja az amerikai „békehadtest" tagjainak, hogy hagyják el az ország területét.

Az egyesült baloldali front kormánya az új parlament első ülésszakának megnyitóján közölte, hogy a Ceylonban tevékenykedő imperialista felforgató szervezeteket egytől egyig likvidálják.

Mint ismeretes, *Bandaranaike* asszony első miniszterelnöksködése idején már betiltották a „békehadtest" tevékenységét. Az 1965-ben uralomra került másik kormány alatt a „békehadtest" tagjai azonban ismét beszivárogtak az országba.

A ceyloni közvélemény megelégedéssel fogadta a kormány szándékát, amelynek célja, hogy elejét vegyék az amerikai felderítő szolgálat további ügyködésének Ceylon szuverenitása és függetlensége ellen. (TASZSZ)

Új terrorper Görögországban

Július 6-án, az athéni rendkívüli katonai törvényszéken új per kezdődik. A „diktatúraellenes hazafias front" nevű illegális ellenálló szervezet 17 tagjának ügyét tárgyalják két csoportban. Az első csoporthoz a többi között *Nikosz Kaludisz*, a Görög Kommunista Párt Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagja, *Zinosz Zorzovilisz*, a GKP Központi Bizottságának tagja és *Ioannisz Jannarisz*, a GKP athéni illegális városi bizottságának egyik vezetője tartoznak.

A második csoport listáján a Lambrakisz ifjúsági szervezet egyik vezetőségi tagja van az élén. Mindannyiukat az úgynevezett „509-es számú kommunistaellenes törvény" alapján, a katonai rendszer ellen irányuló felforgató tevékenységgel vádolják. (TASZSZ)

Zs. Szambu kitüntetése

Zsamszrangijn Szambu, a Mongol Népi Forradalmi Párt Politikai Bizottságának tagja, a mongol nagy népi hurál elnökségének elnöke, a Mongol Népi Forradalmi Párt és a népi állam kiemelkedő személyisége szombaton töltötte be 75. életévét.

Zsamszrangijn Szambut a párt, a kormány és a mongol nép érdekében szerzett kiemelkedő érdemeiért születésnapja alkalmából a nagy népi hurál elnöksége Szuhe-Bator Érdemrenddel tüntette ki.

*

A Mongol Népköztársaság Nagy Népi Huráljának harmadik ülésszaka befejezte munkáját.

A mongol parlament képviselői megvitatták a kereskedelmi szervek és a közétkeztetési vállalatok munkájának megjavításával kapcsolatos kérdéseket, intézkedéseket hoztak a lakosság közszükségleti cikkekkel való ellátásának tökéletesítésére. (MTI)

rítés növekedését. Ez pedig vezettnél nagyobb mértékben terhelte a költségvetést, még akkor is, ha a kivitel gazdaságossága, devizahozama ugyancsak javult.

A fejlődés szempontjából az is örvendetes, hogy *a mezőgazdaságban megélénkült a beruházási kedv, a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok a vártnál több*

Még mindig hu

A legutóbbi 24 órában a *Tisza vízgyűjtőjéről* helyi záporokat jelentettek. Nagyobb csapadék hullott a *Fehér-* és a *Fekete-Körös térségében*, az országhatár közelében, de ez a magyar szakaszon csak kisebb árhullámot hozhat.

A Tisza és a Körösök alsó szakasza apad. Különösen magas a vízállás a folyó Tiszaroff és a déli országhatár közötti szakaszán, a Hármas-Körösön és a Maros torkolati szakaszán. E szakaszokon helyenként a gátakat átázás, szivárgás és a hullámverés ellen védeni kellett; általában azonban már itt is megkezdték a védelmi anyag összegyűjtését.

A közlekedési felhívása az árvíz

A *Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének* elnöksége csatlakozott az építők szakszervezetének kezdeményezéséhez, amely szerint az árvíz miatt hajléktalanná vált minden családnak a hideg idő beállta előtt legalább egy lakószobáját építsék fel.

Az elnökség felkérte a közlekedés és szállítás érintett vállalatait, dolgozóit: *teljes erejükkel*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Budapest

kezik —, nem rajtunk múlt, hogy nem lett dicsőbb vége.

Hogy milyen felemelő hatással volt rá ez a küzdelem, arról a gyulai tizenkilences hősök kivégzéséről készített tabló is tanúskodik.

A forradalmat leverték, Kiss Istvánt elzavarták az állásából. Végül hosszas kilincselés után tanyai tanító lehetett. Tizennyolc éven át tanított a kétegyházi tanyai iskolában. Összevont osztályok, kilencven gyerek. A fele román, a fele magyar. Munkaidőben jó, ha a negyede eljárt az iskolába. S ő ott is a szakma csúcsán tudott maradni. Óravázlatai, tanmenetei valóságos művelődéstörténeti relikviák, amelyek múzeumba kívánkoznak. Ráérő idejében sokat faragott, jó hangú csellót, hegedűt is. Színpadot épített, díszleteket festett. S gyűjtötte a múlt emlékeit, az ősök nyomát kutatta a kétegyházi halmok alatt.

Ez a szenvedélye hozta össze 1928-ban Móra Ferenccel. Gepidatemetőt talált, benne tizenkét edényt és csontokat. Írt Mórának Szegedre, s nemsokára megjött a válasz, majd Móra is. Szoros barátságba kerültek. Mutatja az asztalt, amelynél a náluk tartózkodó író az *Aranykoporsó* két fejezetét írta. Fényképek, levelek kerülnek elő. Történetek hosszú sorát mondja el kettőjük barátságáról. Móra a hátán lovagoltatta Kissék gyermekeit, s a többiek között, Kiss Istvánról írja a *Parasztjaim* című kötetében: „Több tanyasi tanítót ismerek olyat, kinek szobrot emelnék, mint akinek a kezére nem adnék gyerekeket."

1940-ben Gyulára kerül, igazgatóhelyettes az 1. számú általános iskolában, amelyhez tíz tanyai iskola tartozik. De az idő tájt alig van otthon, állandóan behívják katonának. Szinte csak vendégségbe jár haza az iskolába.

VÉGRE FELSZABADULT a város. Ő kezdte meg a tanítást, és buzgalmát látva, megbízták, hogy szervezze meg a megyében a néphadsereget. Sorozási hirdetménye érdekes kortörténeti dokumentum. Az első olyan rendelkezés, amely a nőket is fegyverbe szólítja.

1945-ben ő szervezte meg Gyulán a Pedagógus Szakszervezetet, amelynek három éven át titkára volt. S ő alakította az első úttörőcsapatot is. A megyei úttörőszövetség titkára lett, s ezenkívül járási és városi számadó igazgató. Ennyi pedagógiai s egyéb munka mellett a művészet háttérbe szorult.

1956. Hiába a sok tapasztalat, eleinte nem látott tisztán. De végül is ő volt az első gyulai tanító, aki kimondta: „Nem sztrájkolni kell, hanem tanítani." S művészi talentuma valósággal kivirult 1956 után, amikor a 44 év és háromhónapi nevelői szolgálatban kicsit már megfáradtan nyugdíjba vonult.

Azóta sok mindent csinál, amire dús tehetségéből futja. Farag, intarziás bútorokat, szelencéket készít. Cizellált kürtjei, lőportartói, szépen faragott sakk-készletei, székely kapui, hajómodelljei különleges, utánozhatatlan ritkaságok. Modellező és versenybíró. Tervezője és segítője az ifjúsági és a kulturális megmozdulásoknak.

SOKFELÉ ISMERIK. A román, a csehszlovák sajtó többször foglalkozott vele. Megszólaltatták a bécsi rádióban is. Ideje már, hogy itthon is megismerjük, szeressük és becsüljük alkotásait.

Kékesdi Gyula

ratú motorosokkal sietnek segíts
gükre.

Erősen tűz a nap, de a Balato
éli partja feltűnően néptelen,
zben is sokkal kevesebben vai
ak a megszokottnál. Talán ezz
agyarázható, hogy bár a ren
rségi motoros állhatatosan cirk
elünk Zamárdi és Balatonvil
s között, a megengedett egy k
méteres határon kívül sem es
akkal, sem gumipárnával ne
lálkozunk. A több órás eller
zés „eredménye": egy kétszemé
es csónakban hárman napoztak
térdig érő vízben —, egy Beiu
val pedig hajóvezetői képesítés
élkül, de vitorlázni jól tudó fia
lok hasították a vizet.

— Ha a kevés szabálytalanság
t jelezné, hogy a fürdőzők vég
komolyan veszik intelmeinket,
gyon elégedettek lennénk —
ondja *Kurdi János* alezredes, a
óföki Vízirendészeti Rendőrka
tányság vezetője. — A ma lá
tt kép azonban nem jellemző.
ár voltaképpen csak most kezdő
k a szezon, máris tizennégyen
rültek életveszélybe, s igazán
m rajtuk múlt, hogy megmene
ltek. Két alkalommal pedig
viratban kellett értesíteni a
ozzátartozókat, mert be is követ
zett a tragédia.

Sokan azt mondják: a rendőr
g annyi korlátot állít a balatoni
rdőzés elé, hogy ember legyen
talpán, aki nem hogy megtart
de egyáltalán meg tudja je
ezni valamennyit. Valójában
yetlen „előírásról" van szó: *víz
fulladni tilos!* Ez az értelme
nden tiltó rendelkezésnek, elég
sajnálatos, hogy még mindig
m mindenki látja be.

Balatonlellén három gödöllői is
lás gyerek, anélkül, hogy a ve
k levő pedagógus észrevette
lna, otthagyta csoportját és el
dult befelé a vízben. Még soha-

[illegible] volt ereje. A társaság harmadik tagja tehetetlenül figyelte vergődésüket, ő evezni sem tudott. Osváth János balatonfüredi horgász az utolsó pillanatban sietett a két fuldokló segítségére.

Balatonfűzfőnél három gyerek viharban szállt csónakba, az evezőt egy deszkadarabbal helyettesítették. Már négy kilométerre sodorta csónakjukat a parttól a szél, amikor a rendőrségi mentőhajó utolérte őket. Ezek az esetek júniusban fordultak elő.

A vízirendőrök, önkéntes rendőrök és munkásőrök rendszeresen tartanak balesetvédelmi előadást a nyaralóknak, a legfontosabb tudnivalókat külön röpcédulán is kinyomtatták, és eljuttatják valamennyi balatoni üdülőbe. E brosúrák első látásra szinte túlmagyaráznak olyan magától értetődő dolgokat, hogy aki nem tud úszni, maradjon a part közelében, aki felhevült a naptól és az evezéstől, ne ugorjon a vízbe, s ha vihar támad, ne a tó közepére, hanem kifelé igyekezzen. De a jelek szerint nem árt ismételgetni — és meg is szívlelni — ezeket a valóban elemi szabályokat, hogy lehetőleg egy család se kapjon a vízirendészettől táviratot.

Kéri Tamás

1/1021

Új képzőművészeti alkotások a

Kiss István: Monda. Kelenföldi lakótelep, Szabadidő park. Felállították: 1980 augusztusában **Ruska Judit** felvételei

i. XI., Kosztolányi
979 szeptemberében

VARANNAI AURÉL

Óbudai búcsú

Az én gyermekkoromban, ami bizony elég régi időkre: az első világháború előtti évekre esett, sok derék óbudai őslakó sváb polgárt ismertem, aki még sose járt Pesten. Akkoriban Óbuda még a maga belterjes kisvárosi életét élte — noha már Budapest III. kerülete volt —, a munkások itt dolgoztak a Goldberger-gyárban, a szeszgyárban, a téglagyárakban, a kisebb-nagyobb textilgyárakban, üzemekben. A sváb „braunhaxlereknek" — szőlősgazdáknak — itt terültek el földjei a határban. Szőlői, amelyeknek borai híressé tették a Linczenpolczok, Pfeiferek, Behringerek, Kéhliné vendéglőit, ott húzódtak az Aranyhegyen és a környező hegyek lejtőin. Az idősebbek a Polgári Kör, a Vigadó vagy a Fő téri Korona kávéházban verték a blattot, a fiatalok megoszlottak a két sportegyesület között: a régibb volt az exkluzív OTE, az Óbudai Tornaegylet, ahol az atlétikára vetették magukat, az újabb, mert csak a századforduló első éveiben alakult, a III. kerületi Torna és Vívó Egylet — népszerűen a „Vívó" —, amelynek Határ, később Nagyszombat utcai pályáján már I. osztályú futballcsapat rúgta a labdát. Abban a „Vívóban" nevelte föl Komjádi Béla az első, világsikereket döngető vízipólócsapatot. Még színháza is volt Óbudának: a Kisfaludy Színház, a Duna partján, ahol — ugyancsak a századforduló éveiben — százszor is eljátszották a Sulamith című operettet az óbudai és pesti közönség tapsai között. A siker még Jókai Mórt is odacsábította a Kisfaludy Színházba, s a csábítás olyan sikeres volt, hogy egy napon kiemelte a társulatból a primadonnát, Nagy Bellát, aki a felesége lett.

Az óbudai „bennszülöttek": az „oldofnerek" — Óbudát „Alt Ofen"-nek nevezték a németek — abban az időben nem szívesen fogadták be az első világháború után odaköltöző „hergeloffenereket" — magyarán „jöttmenteket" —, akik lassanként átalakították a kisváros életét. Óbuda addig — mondhatni az első háború végéig — kisváros volt, s akkor egyszerre külvárossá zsugorodott. Azelőtt a pestiek csak esténként jártak ki a Bródy kávéházba, Kéhlinéhez meg a többi kiskocsmákba, a háború után egyre több tisztviselőféle „vándorolt be", s már a Hármashatár-hegy oldalán is megkezdődtek az építkezések. A villamos, amely első gyermekkoromban még csak a Lukács fürdőig járt — a kerek fehér táblajelzésű onnan a Lánchídig közlekedett —, utóbb már végigfutott a Lajos utcán egészen a Fő térig — később még a Bécsi úti villamos is megindult. A fiatalság már nem elégedett meg a Korona Vigadó báljaival, bejárt táncolni a pesti mulatókba. Óbuda külváros lett — a pesti élet gravitációs ereje akkor kapcsolta be igazán Budapestbe. Hanem azért a sváb őslakók agresszív sovinizmusa cseppet sem csökkent, és amikor 1944-ben — a német megszállás idején — Weber úrral, régi ismerősömmel találkoztam az óbudai villamoson, jó hangosan azzal biztatott: „Herr Doktor, hier wird nie mehr Ungarisch gesprochen!" — vagyis hogy Óbudán soha többé nem lesz helye a magyar szónak.

Lassan el is sorvadtak a régi óbudai látványos szokások. Az én gyermekkoromból emlékezetes maradt az úrnapi körmenet, amely a templomból indulva a Lajos utcán, a Zichy utcán vonult végig, s fordult vissza a templomhoz. A Zichy utca Óbuda legszebb, legrendezettebb utcája volt: a keramitos úttestet aszfaltozott járdák szegélyezték — apám jóvoltából, aki befolyásos városatya volt, s mi ott laktunk abban az egyemeletes házban, amely valósággal szimbolizálta a kor türelmes szellemét: a ház udvari oldalán volt az evangélikus imaház. Ha emeleti folyosónkról azon túl tekintettünk, a katolikus templom tornyát láthattuk, ha pedig az utcai ablakon néztünk ki, a zsinagóga neoklasszicista épülete állt előttünk. A Zichy utca úrnapján ünnepire öltözött: az úttestet illatos virágszirom gyeppel borították, a házak falait zöld gallyakkal, virágokkal díszítették. Áhítatos percek voltak azok, amikor ott áthaladt [illegible]

giccsműhelyekben gyártott japán kőfaragásaikat kínálták. Eljöttek a mutatványosok is szakállas nőikkel és óriáskígyóikkal. És a tömeg zúgását, a körhinták verkliszavát is átharsogták a sramlik trombitái, amelyeknek ütemére a legények festett, faragott fakanalaikkal a sváb lányok ülepét paskolták. Hát az felejthetetlen mulatság volt!

Nem is felejtettem el, és néhány évvel ezelőtt, amikor június 29-én arra ébredtem, hogy Péter-Pál napját hirdeti a naptár, fejembe vettem, hogy annyi esztendő után még egyszer elmegyek az óbudai búcsúra.

Akkor én már olyan voltam, mint az egykori óbudai svábok, akik át nem lépték volna a Duna hídjait. Én sem jártam Óbudán már jó harminc éve. Olvastam egyet-mást arról, hogyan épülnek az óriás toronyházak a régi viskók helyén, de hát a nosztalgia csak az én régi szülőfalum, a girbe-gurba Lajos utca, Zichy utca környékére vonzott. Az új Óbuda nem érdekelt.

Hanem ha egyszer fejembe vettem, hát el is indultam, hogy vénségemre még egyszer ott legyek az óbudai búcsún. Felültem a 6-os autóbuszra, és csak akkor szálltam le, amikor az a Flórián térre, a végállomására ért.

Leszálltam és körülnéztem. És lehunytam a szemem, mert nem tudtam, hová jutottam? Akkor még csak a Vörösvári út felé emelkedtek az új épületek, meg itt-ott. De a régi Óbudából már semmi sem maradt. Valamikor minden házat ismertem, de még a lakóit is — most egy idegen világba jutottam. Hová lett a Flórián térről a „tányéros ház"? A dohánygyár? És hol a búcsú?

Letörve indultam el a Tavasz utcán, ami egykor Óbuda legélénkebb üzletutcája és korzója volt. Most minden romban, árkok, pocsolyák — és sehol egy lélek. Mert az újjáépítésnek abban a stádiumában még csak romok, kiürített, ablaktalan házak jelezték a készülő nagy munkát. Meszes árkok között, felszaggatott úttest akadályain át vergődtem a teljesen néptelen egykori

Kiss István
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-008, 337-748, 340-726
nokránnűnd
BUDAPEST
1980 11

fővárosban

BUDAPEST

érzékletesen írja le az nyomorgó fővárosát, lakta Ritz-szállót is. i főhőse, a francia dip- a budai Hattyú ut- egjegyzi: „*Valaha Bu- Párizsnak tartották*, écsnél; de a háború óta pedig „*hatalmas no-*, s a magyar falvakhoz *semmilyen fal nem ha-* ülönösen szemléletesen körúti munkástünte-

i jó barátunk, *François* t követte attaséként és 3-ban, nálunk pedig tt regénye — *Buda-* a címéhez híven — . A város olyan jelen- enne, mint kevés ma- dó regényében. Amint jegyezte utószavában: *udapest külső negyedei- sté, amelyet a budapes- gé*". Valóban, Gachot képet fest a Terézvá- , a Tisza Kálmán tér- te egyetlen lapja sincs, el fővárosunk valame-

zamosabb ideig élt ná- *an*, aki a Goldberger- tilrajzolóként. A szür- ékhadához tartozó köl- *klóssal* és *Vas Istvánnal*, *ldal* barátkozott, akivel könyvet írt. 1942-ben *iésiques* (Álomnyomok) vészelte át a háborút is, yütt *Lautréamont*-nak, rom alatt elhunyt zse- munkásságát tanulmá-

lleti: a két háború közt ide *(Dorgelès, J. Ro-mains, Farrère, Maritain, Valéry)* különféle konferenciákra. Nyilatkoztak, előadtak, de fővárosunkról nem írtak. Még sűrűbben jöttek az első világháború előtt, mikor az Andrássy út 95. szám alatt működött a Francia Irodalmi Társaság, *De Fontenay* vikomt francia főkonzul védnöksége és *nemeskéri Kiss Pál* — Kossuth ezredes barátjának a fia — elnöklete alatt. E társaság adta ki a *Revue de Hongrie-t*, francia nyelvtanfolyamot szervezett, párizsi ösztöndíjakat osztott, kirándulásokat rendezett. Meghívására ide látogattak *Des Granges* és *Lichtenberger* irodalomtörténészek, valamint többek közt a nagy hírű *Georges Dumas* elmeorvos, akinek a háború után a párizsi Szent Anna-kórházbeli előadásait *Politzer* és *Illyés* hallgatta.

A francia regényírók tehát meglehetősen mostohán bántak Budapesttel, néhány útleírás azonban érdemben foglalkozik fővárosunkkal. *Bertrandon de la Brocquière* lovag a Szentföldről visszatérve 1433-ban érkezett Pest-Budára, s azt tapasztalta, hogy sok francia él itt. Nem is nagyon lepte meg a dolog, mert még hitt a régi legendában, amely szerint Aquincum nem más, mint a legendás Sicambria, melyet a franciák Trójából jött ősei alapítottak. A derék lovag „*elég jó mezei városnak*" mondja Pestet, s Budán már megcsodálhatta Zsigmond palotáját meg a „*roppant szép meleg fürdőket*". Ízlett neki a Buda környéki fehér borocska. Pesten egyébként hat-nyolc francia famíliát lelt. Állítólag egy magas tornyot építettek, amely a Dunát átölelő láncot tartotta. *Pierre Choque* — a második látogató — királyi hírnök, Mátyás halála után tizenkét évvel jött ide, s még láthatta az udvar kihúnyó fényeit. Ő is készpénznek veszi, hogy Óbudán hajdan a sicambriai ősfranciák laktak. Különösen imponált neki a széles Duna, s ellátogatott a szarvasban, őzben, vadnyúlban gazdag Csepel-szigetre is. Azután 1553-ban egy báró

Kiss István

rendezései

1979 jan. 1-től 1980 jún 30-ig 32 színházi
rendezést állítottak fel Pécsen.

Idegenforgalom
1980dec. 12

Vérmező játszótér
Kis István: Szitakötők

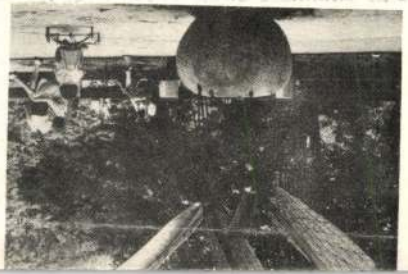

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS
A BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK IGAZGATÓSÁGA
MEGHÍVJA ÖNT

KISS ISTVÁN

KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ
A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ÉRDEMES MŰVÉSZE

KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
A BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK KERETÉBEN

1977. SZEPTEMBER 27-ÉN, KEDDEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:
KÁTAI GYÖRGY
AZ EGYESÜLT IZZÓ
GÉPLAKATOSA

MŰCSARNOK
BUDAPEST, HŐSÖK TERE

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1977. SZEPTEMBER 27 – OKTÓBER 23

1762 – FNYV 1. telep

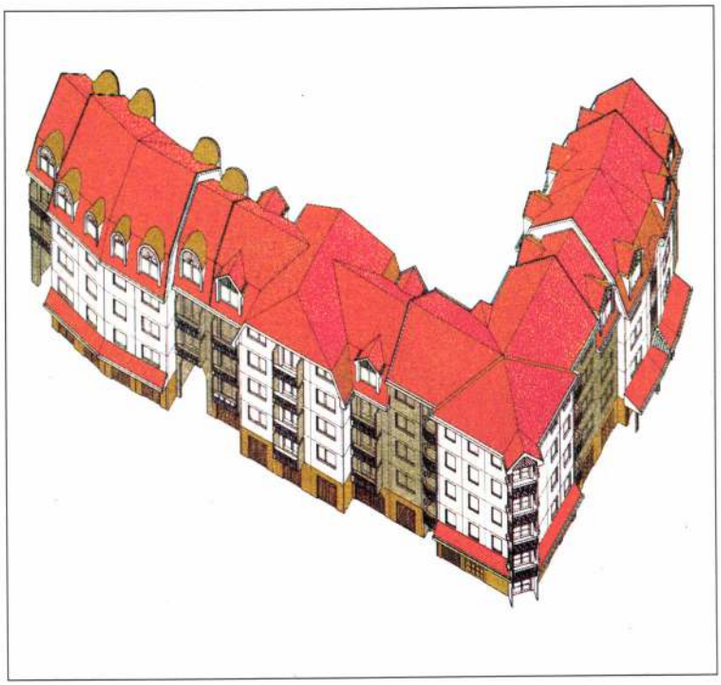

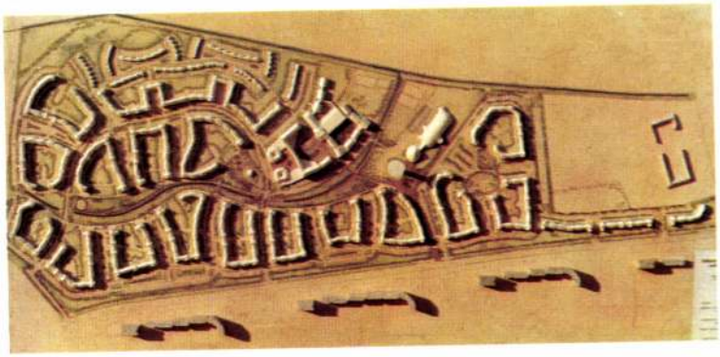

Fent: A lakótelep 9-es tömbjének axonometrikus képe és modell fotó az egész lakótelepről
Balra: A lakótelep madártávlati képei
Lent jobbra: Belső udvar részlete az egyik áthajtóból

Above: Axonometric and modell photo
On the left: View of the housing estate
Below: on the right: Detail of an inner court

gyobb mértékben igyekeztünk figyelembe venni. A tervcsalád sikerét bizonyítja, hogy ezekből a szekciókból épülnek lakótömbök Budapesten, a Sallai úti lakótelepen, valamint Nyíregyházán és Mátészalkán is.

Az épületek a Tócóvölgyben fszt + 3 emelet + tetőtérbeépítés, illetve fszt + 4 emelet szintmagassággal épülnek. A földszinten gépkocsitárolók, lakásonkénti tároló kamrák, gépészeti helyiségek, hulladék- és kerékpártárolók, üzletek és külön kerttel rendelkező lakások vannak. Mivel az épületek pince nélkül készülnek, a gépészeti vezetékek a földszinti szerelőfolyosón, a födém alatt futnak. Az emeleten és a tetőtérben lakások találhatók. A tetőtér manzárd jellegű kialakítása lehetővé tette az általános szinti alaprajzok alkalmazását — minimális területcsökkenés mellett. A felmenő szerkezet teljes egészében előregyártott, beleértve a fogadószintet és a tetőtéri térelhatárolásokat is, sőt a tetőtéri ablakok is vasbeton térelemek.

A sarok és tört elemeket is nagyszámban tartalmazó 28 kidolgozott szekciótípusból szinte bármilyen vonalvezetésű és lakásösszetételű beépítés képezhető.

A Tócóvölgyben eddig a beépítési tervben szereplő tömbökből 10 már elkészült, ezekben 1800 lakás található. Bár az alapelemek kiviteli terv szinten a 12. sz. tömbnél elkészültek, a következő tömbökben a monotonitást megtörő más arculatú elemeket is találunk. Ezt azzal értük el, hogy minden tömböt más építész tervezett és így, bár tömegében nem, de részleteiben sajátos megjelenésű tömbök jöttek létre, amit a házanként külön készülő színdinamika is segített.

Rácz Zoltán, Kovács Péter

KISS IMRE

Született 1954-ben Hajdúböszörményben.
Iskolái: 1968—72 Péchy Mihály Építőipari Szakközépiskola Debrecen. 1973—78 BME Építészmérnöki Kar. 1982—84 MÉSZ Mesteriskola, Budapest.
Munkahely: 1978—82 Iparterv. 1979—82 22. ÁÉV Paksi Építésvezetőség. 1982. KELETTERV Debrecen.
Fontosabb munkái: Debrecen Tócóskerti ABC áruház, 1984. Hajdúböszörményi Sütőüzem, 1987. Salgótarjáni ABC áruház, 1989. Debrecen, 1. sz. Postahivatal, 1986-tól. Debrecen, Malomközi lakóépületek, 1989-től. Ipari üzemi, kórházi rekonstrukciók, tervpályázatok

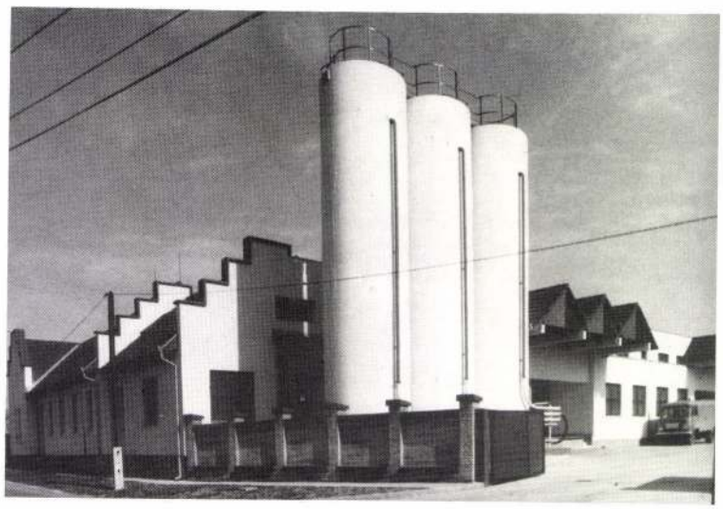

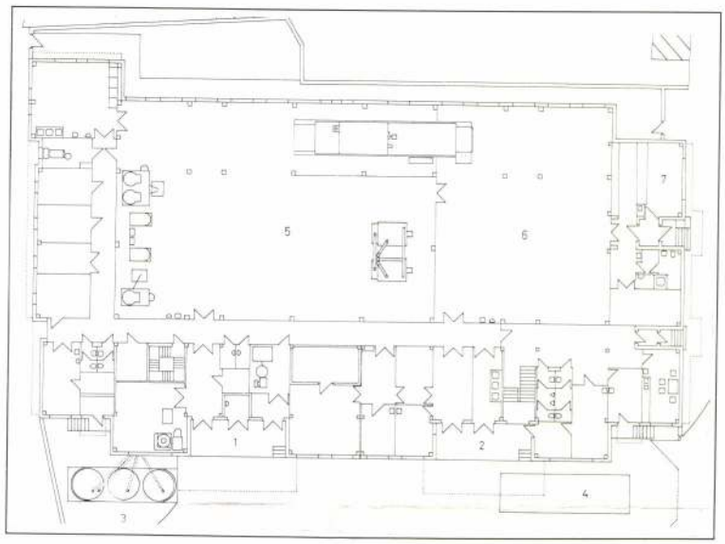

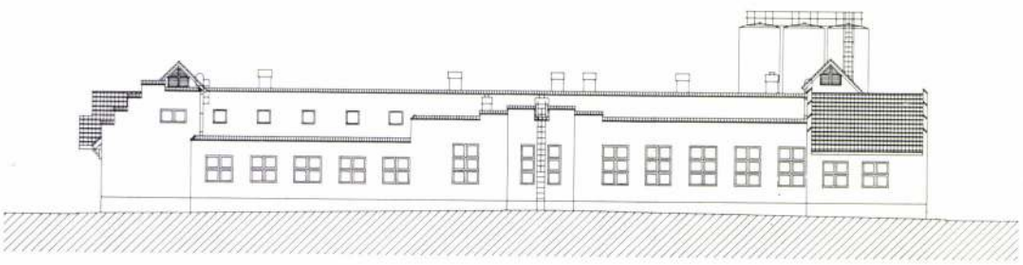

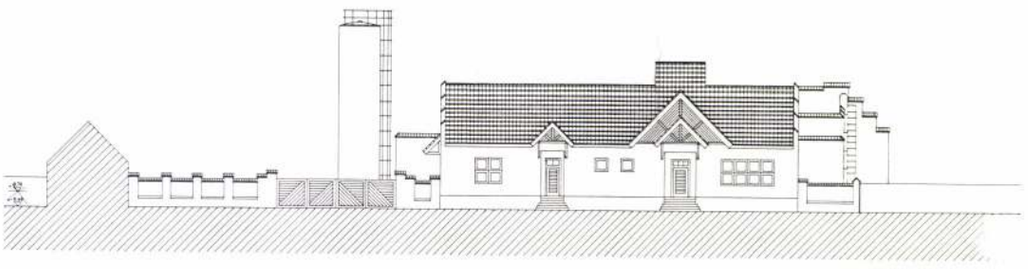

SÜTŐÜZEM, HAJDÚBÖSZÖRMÉNY, KASSA UTCA

Statikus: Dr. Orosz Sándor; gépész tervezők: Horváth József, Kalmár István; elektromos tervezők: Bakos Lászlóné, Czövek Zoltán; úttervező: Szendreiné Szakszon Valéria; közmű tervezők: Ábri Balázs, Korcsolai György, Adorján György; kerttervező: Siklós József. Technológia: ÉLGÉP, (altervezés). Beruházó, megbízó: Hajdú-Bihar megyei Sütőipari Vállalat. Kivitelező: Hajdú-Bihar megyei Tanácsi Építőipari Vállalat. Tervezés: 1987. Átadás: 1989.

Az előző, régi üzem Hajdúböszörmény város történeti városmagjában működött, ezért az érvényes ÁRT annak iparterületbe való kitelepítését irányozta elő.

Az építtető kívánságára, illetve a Városi Tanács nyilatkozata alapján az új sütőüzemet ennek ellenére ide, a régi kenyérgyár telkére kellett terveznünk. Ez a szerencsétlen kompromisszum — sajnos — rányomta a bélyegét a tervezésre és a tervre egyaránt, lehetetlenné téve teljeskörűen megnyugtató megoldás kiérlelését.

Alapvető építészeti problémát vetett fel a tömbösített, nagytömegű üzemi épület és a környező lakóterület léptékváltása, illetve a nagyméretű lisztsilók telepítésének igénye. Az OMF kikötéseinek hiján — a megbízónk kérésére — csak a két utcafronton terveztünk magastetőt, a kettő között az üzem funkcióját tükröző, ipari épület-szerű (ám mindenképpen őszintébb) homlokzattal. A kétféle rendszer közötti elvi-eszmei rokonságot az oromfalak lépcsőzése kísérli megteremteni, és egyúttal jelzi a lakóházaktól való eltérés igényét is.

A teherhordó szerkezet UNIVÁZ, egyedi kiegészítő elemekkel, homlokzati kitöltő falazással. Anyaghasználatban a műkő lábazat, a fehér Terranova vakolat dominál, a magastetős rész, illetve a fallefedések „antracit" szürke Bramac cserépfedéssel készültek, a nyílászárók és egyéb faszerkezetek „gesztenye" Xiladecor bevonatot kaptak.

A kivitelezés minősége kiemelkedő. (A helyi lakosság véleménye szerint a régi kenyérgyár téglakemencéiben jobb kenyér sült.)

K. I.

Fotó: Béres János
Földszinti alaprajz: 1. Szennyes rámpa. 2. Tiszta rámpa. 3. Lisztsilók. 4. Hídmérleg. 5. Feldolgozó tér. 6. Készáru raktár. 7. Kenyérbolt
Homlokzatok

Baker's factory, Hajdúböszörmény.
Architect: Imre Kiss
Photo by János Béres
Ground floor plan
Elevations

Ma azonban egyre inkább s minél sürgősebben hozzá kell szoktatnunk magunkat, hogy egy-egy képzőművészeti alkotás értékének mércéje korántsem alapvetően az, melyik irányzat körébe-skatulyájába sorolható-gyömöszölhető. Elárulhatom, hogy sohasem is az volt a döntő, még akkor sem, amikor úgy hittük, véltük vagy állítottuk.

A döntő: maga a mű, a benne kifejeződő, megtestesülő-megformálódó művészi szintű s értelmű gondolat.

Valahogy így vagyunk azzal a kategóriával-skatulyával is: „közéleti művész", „közéleti művészet".

A kettő nem választható el egymástól. A művészt és közéletiségét sem egyedül a funkciója minősíti, bár az is lényeges (lehet), hanem a művészete is. A tisztség csak akkor tiszteletet érdemlő, ha az alkotás is főhajtásra késztet.

Kiss István szobrászművész — Biharillyén született 1927-ben, és a Képzőművészeti Főiskolán diplomázott 1953-ban — a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke, az MSZMP Központi Bizottságának tagja.

És elismerést vált ki műveivel is: a Dózsa-emlékművel, a Tanácsköztársasági emlékművel, a Budapest centenáriumát szimbolizáló alkotással. Stílusban mindegyik más és más. De közös bennük a közösségi szemlélet, a közösséget érintő és szolgáló gondolat. Ha tetszik: közös bennük a közösségi eszme. Régtől fogva jelen van ez Kiss István művészetében. A Kossuth-díjat tíz éve kapta. Bár erről az évfordulóról, az ilyenről, nem szoktak megemlékezni, mégis meglátogattam Százados úti műtermében a célból, hogy megnézzem, — na és mivel érdemelné ki ma.

Hogy mit csinál ma. Mit? Kecskemétnek a Széchenyi lakótelepre készít bronzból és kőből emlékművet: Széchenyiről. (Az idén ünnepelhettük 150. évfordulóját, hogy a „legnagyobb magyar" korszakos jelentőségű műve, a „Hitel" megjelent.) De a zárójelet fel is oldhatjuk. Hiszen az emlékmű-Széchenyi előtt az ország kiterítve: annak kifejezésére, hogy Széchenyi úgy volt nagy s akart lenni eredményes országépítő, hogy egyúttal kiemelkedő s következetes tervezője is volt hazája gazdaságának. Nem hagyta elfolyni az országot, mint ahogyan az „elfolyó időnek" is ellen kell állnunk, ha azt akarjuk, hogy a jövőt tettenérjük, cselekedeteinkkel, irányzattól függetlenül, nyomába legyünk-lehessünk állandóan.

Van-e ennél emberi tett nagyobb, sokrétűbb, s művészi szándék nemesebb, közéletibb?

S. Gy. F.

(Fotó: ifj. Soproni Béla)

— A Vöröskereszt itt találta meg magukat egymáshoz közel. Lehet, hogy valamikor vásáron, lakodalomban találkoztak, láthatták egymást?

— Előadódhatott. Csak nem tudtuk, ki a másik.

— Hogy telt el az a nap?

— Itt is hált a testvér nálunk.

— Este lefekvés után beszélgettek, elmondták egymásnak, hogy éltek az elmúlt hetven év alatt?

— Én elkezdettem, mondtam, mondtam az életemet, de egyszer hallom, a testvér elszunyókál. Nem szeret a gyermekkori helyzetről beszélni senkinek.

— És most már, hogy megtalálták egymást, hogyan lesz tovább?

— Ötször találkoztunk eddig. Az lenne még az óhajtásom, hogy lánytestvérünkről is tudjunk valamit, él-e, hal-e? János testvérrel meg jó lenne karácsonykor megint találkozni!

Ibrányi Tóth Béla

Mit tehet az a fiata
zaspár, ahol nincs „r
széd, akire a csemeté
ha a kikapcsolódást i
ra szeretnének elmen

Kétmilliós fővárosu
zetten működő „pótm
„Tempó" Általános Sz
zet látja el, immáron

Kótai Miklós a s
mondja:

— A „pótmamákra"
lenne az igény, de
Ezért mi sem propagá
zenkét nyugdíjas néni
luk csak a legnagyob
szólni, hiszen mindan
ból, lelkesedésből és
szeretetből vállalják
munkát, amelyet szer
megfizetni.

Kiss István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

műhelyében

KÉPES ÚJSÁG

1980 DEC 17

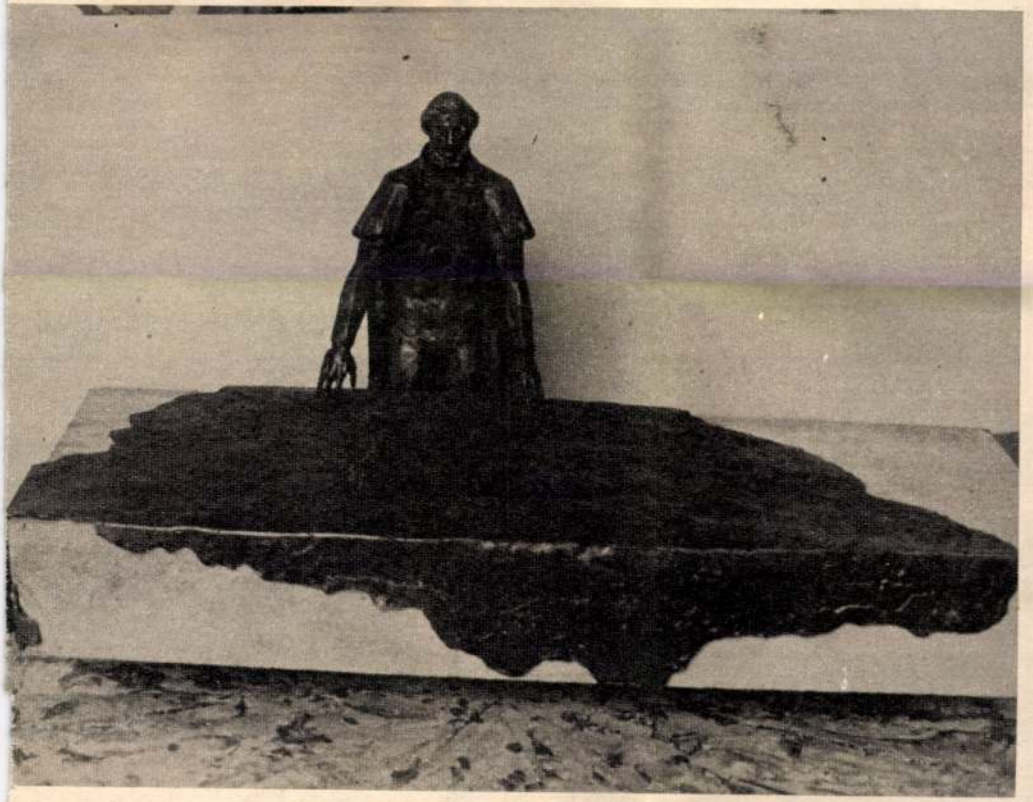

KISS ISTVÁN: Széchenyi

(Fotó: Dolezsál László)

Ilyennek látták Vásárhelyi Pált, földmérés közben

1021

Kiss István nekrológja

1980. XII. 19. Televizió 19,30 Ánc

TV Hiradó 1.

- Pozsonyban tegnap végső bucsut vettek Lőrincz Gyulától, a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Szövetsége Központi Bizottságának volt elnökétől. A neves festőművész és közéleti személyiség, aki tagja volt Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának is, vasárnap hunyt el 76 éves korában. A bucsuztatáson ott voltak a csehszlovák politikai és kulturális élet, valamint a csehszlovákiai magyar nemzetiség vezető képviselői. Kiss István szobrászmüvész személyében képviseltette magát a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága. A gyászszertartáson megjelent hazánk prágai nagykövete, és a pozsonyi magyar főkonzul is.

Kiss István

nokrámúrés

Lévai és hivatási „Család" c. Zónokra 1973 óta áll a XIV. kv. tanács anyakönyvi hivatala előtt.

Családi lap 1981 máj.

1021

A Család köszobor Kiss István alkotása, 1975 óta látható a XIV., tanács anyakönyvi hivatal épületének udvarán

de a vá-
nézeshe-
asok rit-
nászútra
ak keve-
akát sem
rövidebb
lat előzi
ez azt is
zasságok
atásoktól
számíthat-
okás hó-
terhesek.
b együtt
ismerték

a kezde-
uda Béla
eiben be-

ször nem mérlegelnek, bár tudomásom
olyan házassági szerződésről is, melyet
talok kötöttek, s amelyben pontról pon

Kiss Ibár nahán

ORSZÁGOS KONFERENCIA AZ EMLÉKMŰVEKRŐL

A szobordöntögetés nem büntethető?

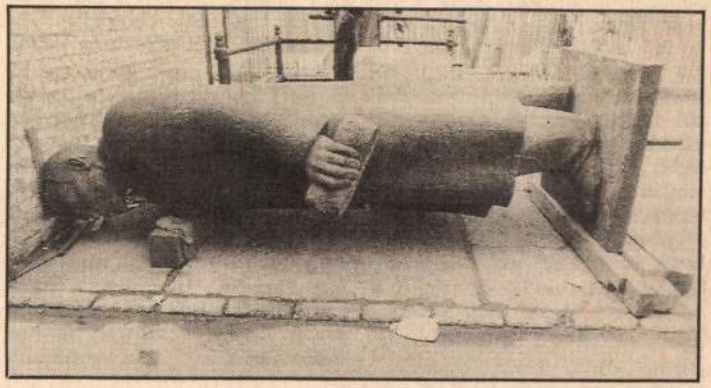

(Munkatársunktól.)

— A vádló itt csak én lehetek, a vádlott pedig az ügyész és mindazok, akik ezt a rossz emlékű szimbólumot, amelynek kora kétségkívül lejárt, védik. Mindazok, akik vádolnak, a legbölcsebben akkor tettek volna, ha az elmúlt fél évben szépen, csendesen eltávolították volna a szobrot — mondta védőbeszédében az utolsó szó jogán *Bánlaki József* vádlott, a Magyar Október Párt képviseletében tegnap a Markó utcai tárgyaláson.

Az előzmények: a Magyar Október Párt március 21-én demonstrációt szervezett, amelyre az engedélyt megkapta. Miként *Krassó Györgytől* megtudtuk, menet közben „találkoztak" Münnich Ferenc szobrával. A szobrot tetőtől talpig befestették vörösre, majd úgy vélték, nincs helye egy ilyen forgalmas utcában. Fűrészt fogtak, és megszabadították mindazon pontoktól, amelyek rögzítették.

A Magyar Október Párt két tagja, Bánlaki József és *Bodrogi Tibor* a bíróság előtt társadalmi veszélyesség és rongálás bűntettével vádoltatott. Az ügyész kifejtette, bármennyire is politikai színtérre próbálják terelni a szoborrongálás tényét a Magyar Október Párt képviselői, az valójában közbűntényes cselekmény, s a szerint is kell megítélni. A védők ezzel szemben kifejtették: az eljárásban szakmai hibák sorozata történt, s az ügyészség hibát követett el e cselekmény minősítésével. A gyorsított eljárás is szakmai tévedés, mivel a vádlottnak minimálisan észrevételezési joga van, szakértői vélemény beszerzését kérheti az okozott kár értékéről. A tárgyalás folyamán az utóbbi körül élénk vita alakult ki. Kiváltképp akkor, amikor bejelentették, hogy a szobrot 1986-ban 480 ezer forint tiszteletdíjért készítette a művész, felállítása pedig több mint két és fél millióba került.

A viták során a részvevők egyértelműen kétségbe vonták a tartalmat, azaz Münnich Ferenc jelentőségét. A másodrendű vádlott, Bánlaki József szerint az a művész, aki egy politikai natalmat kiszolgálva, napi politikai mondanivalójú szobrot készít, annak számolnia kell azzal is, hogy azt majd ledöntik. Az ügyész viszont azzal érvelt, hogy Angliában is van Marx Károlynak szobra, és azt senki nem bántja.

Az ítélet, amelyet *Getter László* tanácsvezető bíró hirdetett ki: Bodrogi Tibor elsőrendű és Bánlaki József másodrendű vádlottakat a rongálás bűntette miatt emelt vád alól, társadalmi veszélyességben való tévedés és büntethetőségét kizáró ok miatt *felmentette*. Az ügyész az ítélet ellen azonnal fellebbezett, következhet a második felvonás.

*

(Megyei tudósítónktól.)

Emlékművek Magyarországon címmel országos konferenciát tartottak tegnap Debrecenben, a Déri Múzeumban. A tanácskozáson négy előadás hangzott el. A legnagyobb vitát a negyedik, *A hazugság emlékművei* című, az utóbbi négy és fél évtized szobrairól szóló referátum váltotta ki. *Orosz István* történész, a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanára így beszélt:

— Kétségtelen, hogy politikai ihletésű és megrendelésű szobrok, emlékművek sokasága található az országban. Ezek jelentős része nem hordoz különösebb művészi értéket. Hiba volna azonban eme alkotások mindegyikét egy kalap alá venni, és radikális módon eltávolítani. Hiszen például *Somogyi József* Martinásza vagy mások szobrai esztétikai értelemben minden korban szépek. Még több az olyan szobor, amelyek így vagy úgy, de mindenképpen az akkori korszellemet fejezik ki.

A már korábban eltervezett tanácskozásnak külön időszerűséget adott, hogy Debrecenben néhány napja a Leninszobor eltávolítása után a részvevők a Tanácsköztársasági emlékműhöz vonultak hasonló célból. A szobor a szakszerűtlen közbeavatkozás miatt megsérült. A két emlékmű most a városgazdálkodási vállalat hulladéktelepén van. Abban, hogy a hasonló alkotásoknak szoborparkot kellene létrehozni, a tegnapi konferencián egyetértés volt. A kezdeményezés ellen a minap emlékművet döntő szervezetek képviselői sem emeltek szót.

A konferencia részvevői felhívással fordultak az ország közvéleményéhez. Ebben szorgalmazzák az elmúlt évtizedek történeti dokumentumot hordozó emlékművei indokolatlan megsemmisítésének megakadályozását. Egyszersmind javasolják, hogy a köztéri szobrok megtartásáról vagy eltávolításáról az önkormányzatok döntsenek, független szakértő bizottságok bevonásával.

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELEI

Népnaplatság, 1990. márc. 30.

agyában fogant meg. Innen pedig csupán egy lépés a következtetés: az Egyesült Államok harmincévnyi huzavona után le akarja tisztítani Latin-Amerika térképét. Kerül, amibe kerül alapon fel akarja gyorsítani a Kubában zajló belpolitikai erjedést, siettetni a kelet-európai támogatóit vesztett rendszer összeomlását. Arra számít, hogy a provokációkra a vehemens kubaiak a sarokba szorított helyzetben olyan meggondolatlan lépéssel reagálnak, mely megindíthatja a robbanásveszélyes helyzet eszkalálódását.

A következmények — legalábbis eddig — az amerikai szándékokkal ellentétesek. A provokációk nyomán ugyanis a kubai vezetésnek sikerült a lakosság hazafias, Amerika-ellenes, függetlenségi érzelmeit olyannyira felszítani, hogy ezáltal a szigetország belpolitikailag ismét egy szilárdabb periódusba került. Azt ugyanis meglehetősen nehéz elhitetni a kubaiakkal, hogy az Egyesült Államok jót akar nekik, ha céllövészetet rendez a szigetországi határőrök és tengerészek ellen.

Világpolitikai aspektusból nézve természetesen képtelenség feltételezni, hogy az Egyesült Államok ilyen pitiáner manőverekkel akarjon eljutni céljáig. A tények inkább arra utalnak, hogy az amerikai külpolitika módszerei a nemzetközi térnyerést követően gátlástalanabbak lettek.

A történelmi tapasztalat azt bizonyítja: a karibi válság és az azt követő Kennedy—Hruscsov-paktum után dethette volna a Havanna elleni totális kábítószer-háborút, annak katonai, politikai és gazdasági következményeivel.

Ugyanez a szándék fedezhető fel Panama volt erős emberének, Manuel Noriegának pere mögött, aki — mint Havanna egykori bensőséges partnere — cáfolhatatlan bizonyítékokkal szolgálhat a Castro testvérek feltételezett bűnrészességére. A probléma csupán az: a Hermanon nem találtak kábítószert, Noriega pedig legalább annyit árthat vallomásával Havannának, radt, s azóta olyan hírek érkeztek, hogy Washington nem kockáztatja meg a hágai nemzetközi bíróság elmarasztaló ítéletét és átalakítja a koncepciót. Ahogy a régi vicc mondaná: minden marad a régiben, annyi apró különbséggel, hogy a tévécsatornát nem Martínak fogják hívni, nem kizárólag Kubára irányul és nem a szigetországi belső elégedetlenség táplálása lesz a legfőbb koncepciója.

A többi stimmel...

Havanna, 1990. március.

Nagy Csaba

nagyszámú érdeklődőt, fizetőképes turistát vonz a kínai fővárosba. Természetesen azzal is tisztában vannak, hogy a példátlan méretű rendezvény különleges kötelezettségeket ró a tízmilliós Peking közbiztonságáért felelős hatósági szervekre. Már februárban jóváhagyták az átfogó biztonsági intézkedések tervét. Megkülönböztetett figyelmet fordítanak az „olimpiai falu" és a versenyszínhelyek védelmére. Mindenütt a legkorszerűbb biztonsági ellen-

sákor hüszéfi kalonával erősítették meg a leszerepelt rendőri alakulatok személyi állományát.

A különleges biztonsági erők nemcsak az ázsiai játékok zavartalan lebonyolításáért felelősek, hanem azért is, hogy a várhatóan nagy tömegeket megmozgató esemény ne kínálhasson alkalmat a tavaly vérbe fojtott tüntetések kiújulására.

A biztonság természetesen alapvető követelmény, de egyéb kezdeményezésekkel is

A Dunántúli Regionális Vízművek

tájékoztatja

tisztelt idényjellegű

fogyasztóit,

hogy a lakossági víz- és csatornadíjak emelése miatt szükségessé vált a vízmérők leolvasása.

Ezt a vállalatunk

április 1-je és 30-a között

kívánja elvégezni, a Balaton és a Velencei-tó térségében. Felhívjuk szíves figyelmüket továbbá, hogy április 7-én, 8-án, 21-én, 22-én és 29-én, tehát szombaton és vasárnap is végzünk leolvasásokat.
Kérjük, hogy a vízmérőket tegyék folyamatosan hozzáférhetővé és leolvashatóvá.
Ha a leolvasásnál, illetve a vízfogyasztással bárminemű problémájuk van, kérjük szíveskedjenek a helyi üzemvezetőségekhez fordulni.
Megértő együttműködésüket köszönjük.

A Tempero Kisszövetkezet

acél- és csőtelepének választékából:

fekete és horganyzott csövek (1/2"–∅ 219 mm), 12 fm hosszú, periodikus betonvasak,

rozsdamentes lemez, cső és zártszelvény

Cím: Budapest XVII., 513. u. 3.
Telefon: 127-6826. Telefax: 129-0609.
A szállítást telefonon és faxon is megrendelheti.
Fizetés a telephelyen.

KISS ISTVÁN szobrász

Magyar Nemzet Péntek, 1990. március 30. 6. p.

Levél Debrecenből Mircea Iosifescunak

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem természettudományi karának oktatói és kutatói levelet írtak Mircea *Iosifescu* román fizikusnak abból az alkalomból, hogy román kollégájuk megdöbbentő hatású nyílt levelet publikált a Magyar Nemzetben.

„Az ember méltóságát, a tudós felelősségét, a román hazafi becsületét olvastuk ki megrendítő hatású felhívásából. Mi is azt valljuk, bőségesen ömlött már román és magyar vér Temesvár és Bukarest utcáin a decemberi forradalmi napokban, és sajnos — szégyenletes és megbocsáthatatlan módon — legutóbb a marosvásárhelyi eseményeken. Megengedhetetlen, hogy a felszított nacionalista indulatok újabb áldozatokhoz vezessenek. Az effajta lincselés nem történelmi igazságtétel, hanem a felbújtók aljas manipulációi" — írják többek között a debreceni oktatók és kutatók.

Másodfokon folytatódik a Münnich-szobrot fűrészelők pere

Csütörtök délelőtt a Pesti Központi Kerületi Bíróság zsúfolásig megtelt tárgyalótermében a védelem élénk tiltakozása mellett megkezdődött a Magyar Október Párt két aktivistájának bűnpere. Az V. kerületi Ügyészség *Bodrogi* Tibor és *Bánlaki* József ellen rongálás bűntette miatt emelt vádat, mert a két férfi március 21-én délután *egy hivatalosan is bejelentett demonstráció során a Néphadsereg térről megkísérelte eltávolítani Münnich Ferenc szobrát.* Az ügyvédek arra hivatkoztak, hogy hiányoznak a gyorsított eljárás törvényben meghatározott jogi feltételei. A vádhatóság például nem tisztázta kellőképpen a *megrongált szobor pontos értékét.* A védelem ugyanakkor a bíróságnak egy *feljelentést* csatolt be. E szerint a Magyar Október Párt február 23-án büntetőeljárás megindítását kérte ismeretlen tettesek ellen azon a címen, hogy a Münnich-szobrot a *nép megkérdezése nélkül, a lakosság pénzén egyáltalán felállították* ... A mintegy négy órán át tartó tárgyalás a későbbiekben sem szűkölködött hasonló közjátékokban, s bőven akadtak pillanatok, amikor a jog hetlyett a politizálás vette át a főszerepet.

Bodrogi Tibor kihallgatásának elején úgy nyilatkozott, hogy *nem érzi magát bűnösnek.* A negyvennégy éves takarító kisiparos a március 21-én történteket a Tanácsköztársaság megünnepléseként aposztrofálta, s amikor a szobor darabolóval történő eltávolítása került szóba, megjegyezte, hogy *„nehéz munka volt ..."* Elmondta azt is, hogy a téren több rendőr volt, akik azonban csak akkor avatkoztak be, amikor a szobrot a térd alatt már elválasztották a talapzatról. Bánlaki József sem érezte magát bűnösnek. *„Nehéz volt, de vállaltuk ezt a nemes feladatot"* — mondta a szobordöntésről. A harminckét éves számítógép-programozó azonban határozottan állította, hogy egyedül ő távolította el a szobrot a talapzatról, s ha ezt mások is magukra vállalják, ez csak azért lehet, mert osztozni akarnak a dicsőségen ...

A vádlottak kihallgatását követően Münnich Ferenc történelmi szerepével kapcsolatosan a hallgatóság soraiban indulatos megjegyzések hangzottak el, s *Hornyák* Tibor a bíróság feje fölött levő *címert* is kritika tárgyává tette. A rövid intermezzó, majd a bírói rendreutasítás után a tárgyaláson az ügyészség által becsatolt szaktanácsadói véleményt ismertették. Eszerint *a Münnich-szobor helyreállítása (?) összesen 170 ezer forintba kerülne, ezért a vádhatóság ebben az összegben jelölte meg a rongálással okozott kár nagyságát.* Amikor kiderült, hogy az 1986-ban felállított szobor a Fővárosi Tanácsnak több mint kétmillió forintjába került, s a művész, *Kis* István ezen esztétikailag is vitatható alkotásáért több mint 400 ezer forintot kapott, Bodrogi Tibor megkérdezte, hogy *ki fizette ezt az őrületes összeget.* A költői kérdést vádlottársának azon megjegyzése követte, hogy mindez jelzi a *Kádár*-rendszer strukturális problémáit. A tanúk kihallgatása után az iratok ismertetésével folytatódott a tárgyalás. Ebből kiderült, hogy a Fidesz már januárban javasolta a szobor eltávolítását és a beadvány átkerült a Fővárosi Tanács művelődési és sportfőosztályára, ám konkrét döntés nem született az ügyben. Az ügyész művészettörténeti és városrendezési elemeket sem nélkülöző vádbeszédében a tettesek politikai megszállottságát enyhítő körülményként említette. A téren levő rendőrök intézkedését — a gumibotozó rendőrök ellen egyébként feljelentést tettek — „szakszerűtlennek, felelőtlennek és fejetlennek nevezte. Kérte mindazonáltal a bűnösség megállapítását és pénzbüntetés kiszabását. A védők arra hivatkoztak, hogy Bodrogi Tibor és Bánlaki József cselekménye *nélkülözi a társadalomra veszélyességet*, ezért a felmentésüket kérték.

Tegnap délután a hallgatóság vastapsa kísérte a bíróság döntését. A dr. *Gatter* László vezette büntetőtanács *mindkét vádlottat felmentette* az ellenük emelt vád alól *társadalomra veszélyességben való tévedés címén.* A tanács elnöke az ítélet szóbeli indoklásában kitért arra, hogy az ilyen és hasonló önkényes cselekedeteknek a jövőben gátat kell vetni, de — a legfőbb ügyész helyettesét idézve — rámutatott: szerencsétlen megoldás, ha a politikai viták a büntetőbíróság tárgyalótermében fejeződnek be. Az ítélet ellen *az ügyész a vádlottak terhére fellebbezett*, így a „szobordöntők" ügye a Fővárosi Bíróságon folytatódik majd.

(kisballa)

Kitüntetéseket adott át Szűrös Mátyás

A Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke dr. Cravero Róbertnek, az Országos Tervhivatal elnökhelyettesének, dr. Doró Györgynek, az Országos Tervhivatal elnökhelyettesének, dr. Grasselly Gyula akadémikusnak, a szegedi József Attila Tudományegyetem egyetemi tanárának, Illés Jánosnak, az Országos Tervhivatal elnökhelyettesének és Pulai Miklós miniszterhelyettesnek, a Gazdasági Reformbizottság elnökhelyettesének több évtizedes, eredményes munkásságuk elismeréseként, nyugállományba vonulásuk alkalmából a Magyar Köztársaság Zászlórendje kitüntetést, valamint Harsányi Imrének, az Országos Tervhivatal elnökhelyettesének több évtizedes, eredményes munkássága elismeréseként a Magyar Köztársaság aranykoszorúval díszített Csillagrendje kitüntetést adományozta.

A kitüntetéseket Szűrös Mátyás csütörtökön a Parlament Nándorfehérvári-termében adta át.

Az Országgyűlés elnöke segítséget kér a magyar kisebbség védelméhez

A kisebbségi kollégium nyilatkozata

(MTI) Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke a magyar nemzeti kisebbség ellen irányuló atrocitásokkal kapcsolatban leveleket intézett Anders *Björckhöz*, az Európa Tanács parlamenti gyűlése elnökéhez, Enrique Baron *Crespóhoz*, az Európai Parlament elnökéhez, Alain *Pompidou-hoz*, az Európai Parlament kelet-európai országokkal foglalkozó csoportja vezetőjéhez, *Habsburg* Ottóhoz, az Európai Parlament Magyarországgal foglalkozó csoportja vezetőjéhez, Patrick *Duffyhoz*, az Észak-atlanti Közgyűlés elnökéhez és Charles *Gorenshez*, a Nyugat-európai Unió közgyűlése elnökéhez.

E levelekben Fodor István rámutatott arra, hogy a parlamenti pluralizmus megteremtése mellett a demokráciában élő államok által elfogadott közös érték az emberi jogok, így a kisebbségi jogok védelme is. Hangsúlyozta, hogy a kialakuló új *Európa egységét, biztonságát nagymértékben veszélyeztetik a magyar kisebbség ellen Romániában végrehajtott, több halálos és több száz sebesült áldozattal járó atrocitások*, hiszen e térség országainak békéje és együttműködése nélkül Európa sem érezheti biztonságban magát. Az emberi jogok e durva megsértését sajnálatos módon sem a román kormány, sem az alakuló pártok nem tudták vagy nem akarták megakadályozni, sőt a román tömegtájékoztatási eszközök még szították is a feszültséget.

Mindezekből az a következtetés adódik, hogy *a romániai magyar kisebbség védelme egész Európa ügye*. Ennek alapján az Országgyűlés megbízott elnöke kérte e nemzetközi parlamenti szervezetek vezetőit és befolyásos képviselőit, hogy az objektív tények alapján ítéljék el az emberi jogokat veszélyeztető véres kilengéseket, tegyenek lépéseket azért, hogy ilyen események a jövőben ne fordulhassanak elő Romániában, és szólítsák fel a román hivatalos szerveket, hogy maradéktalanul tegyenek eleget a nemzetközi szerződésekben az emberi jogok szavatolására vállalt kötelezettségeiknek.

*

A Minisztertanács nemzeti és etnikai kisebbségi kollégiuma aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy *a román kormány ígéretei ellenére még mindig nem tette meg az összes szükséges lépést a tettlegességig fokozódó magyarellenes uszítás megfékezése, a hiteles, országon belüli és nemzetközi tájékoztatás érdekében.*

A testület csütörtöki ülésén elfogadott nyilatkozatában leszögezi: az Erdély-szerte elharapódzó kisebbségellenes tömegmegmozdulásokat a jelek szerint *a háttérből soviniszta erők mozgatják*, amelyektől a román vezetésnek egyértelműen el kell határolódnia, azokat haladéktalanul meg kell fékeznie, s a jogos nemzetiségi követeléseket mielőbb teljesítenie kell. A kollégium támogatja a magyar kormány ez irányú törekvéseit, s maga is erőfeszítéseket tesz a kisebbségi jogvédelem nemzetközi rendezésére. A romániai többségi és kisebbségi lakosság közötti feszültség oldása érdekében — számos erdélyi magyar értelmiségi véleményével egyetértve — *kéri a magyar állampolgárokat: tanúsítsanak önmérsékletet a Romániával kapcsolatos véleménynyilvánításukban*, és lehetőség szerint tartózkodjanak a tüntetések szervezésétől, romániai tartózkodásuk során pedig különös körültekintéssel, higgadtan viselkedjenek, hogy ne adjanak provokációkra lehetőséget.

*

A Magyar Orvosi Kamara az alábbi nyílt levelet intézte dr. Opris *Zénó* főorvos úrnak, a *Vatra Romaneasca* egyik vezetőjének címezve:

Az európai sajtóban megjelent hírek szerint ön egy olyan politikai szervezet egyik vezetője, amelyik az európai szellemmel ellentétben emberek közötti gyűlölködést szít, és durva erőszakot alkalmaz.

Mi, akik önnel azonos hivatást gyakorlunk, az orvosi etikával, eskünkkel összeegyeztethetetlennek tartjuk azokat az emberéleteket is követelő atrocitásokat, melyeket az ön által is vezetett szervezet szellemében követtek el.

Akik a sebek gyógyítására esküdtek, politikai célokért sebeket nem ejthetnek.

Magyar Orvosi Kamara

A Budapesti Erdélyi Szövetség felhívása

KISS István szobrászművész

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás a Hatvani Galériában. A tárlaton a művész hatvan munkája látható.

Népszabadság 1983. 1. 23.

1021

1981.IX.8.Televizió 19.3o
TV Híradó

-.A szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központban és környezetében kiállitás nyilt Kiss István Kossuth-dijas és Munkácsy-dijas

szobrászmüvész alkotásaiból. Ritka az alkalom, hogy élő képzőművészetünk egyik legjelesebb személyiségének müvei csaknem 3 évtizedes munkásságának keresztmetszetét, együtt láthatja a közönség. S ez az összegező önálló tárlat mélyebb betekintést nyujt Kiss István köztéri szobrászatának emberi, müvészi, közéleti indítékaiba is. Legfőbb erőforrása a néppel, nemzettel való lelki azonosság, a gyakran visszatérő balladai témákban és a magyar történelem hőseinek sorsfordulóinak ábrázolásában, egyaránt kifejezésre jut. Dózsától és talpasaitól nála egyenes ut vezet a lázadó Viharsaroki földmunkásig. Az országvédő végvári vitézek és az uj hazát terentő ipari munkásság történelmi rokonságát a kompozicióbeli azonossággal is érzékelteti. Ebben a müvészi hitvallásban méltó módon jelennek meg mindazok, akik fegyverrel óvták, vagy szellemükkel gyarapitották hazánkat és népünket, s akik a maguk korában magyarként az emberiség sorskérdéseit is vállalták. A szobrászat eszközeivel erőteljes jelképekben fogalmazva ezt teszi Kiss István is, a kékbolygó, közös lakhelyünk ésmindannyionk védelmében.

1021

1983. VII. 2. TV. 2. műsor 20^{55}/ZBné

TV-Híradó 2

- Aki ma szemügyre veszi a néhai Benyovszky-család alsótengelici kastélyát. aligaha hinné, hogy két éve még az enyészet fenyegette a műemlék-jellegű, neoklasszicista épületet. Romos állapotára már csak a foghíjas teraszkorlát emlékeztet, de ez se sokáig. A kastély feltámadásának titka, hogy gondos gazdára és általa méltó funkcióra lelt. Tolna megye tanácsa Kiss István Kossuth-díjas szobrászművésznek adta tartós használatra az épületet, aki a jórészt önerőből felújítás során az egyik szárnyat műteremmé alakíttatta át. Ezentúl itt és a kastélypark lombsátra alatt születnek új alkotásai. Munkatársai közreműködésével elsőként éppen Szekszárd városának készít egy monumentális emlékművet. A kastély nyújtotta lehetőségeket a továbbiakban szeretné másokkal is megosztani. Részint egy művésztársaival, akiket hosszabb-rövidebb alkotómunkára vendégülllátna, hisz a stílusosan berendezett szobákban jut elegendő hely számukra is. Ugyancsak közcélra szánta az állandó kiállítást, amelyen kisplasztikái, illetve köztéri műveinek kicsinyített másai láthatók. Bárki szíves fogadtatásban részesül, ha a munka zavartalansága érdekében előre bejelenti látogatási szándékát. Kiss István nem titkolja, szeretné, ha Tengelic példaként szolgálna mások szmára is, hiszen még sok szép kastély vár megmentőre.

Kiss István, Ybl-díjas építész 1. Folytatás.
Budapesti Sportcsarnok.

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 20-old.

1. A sportcsarnok alaprajza és metszete

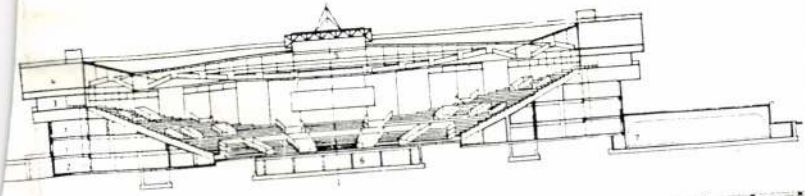

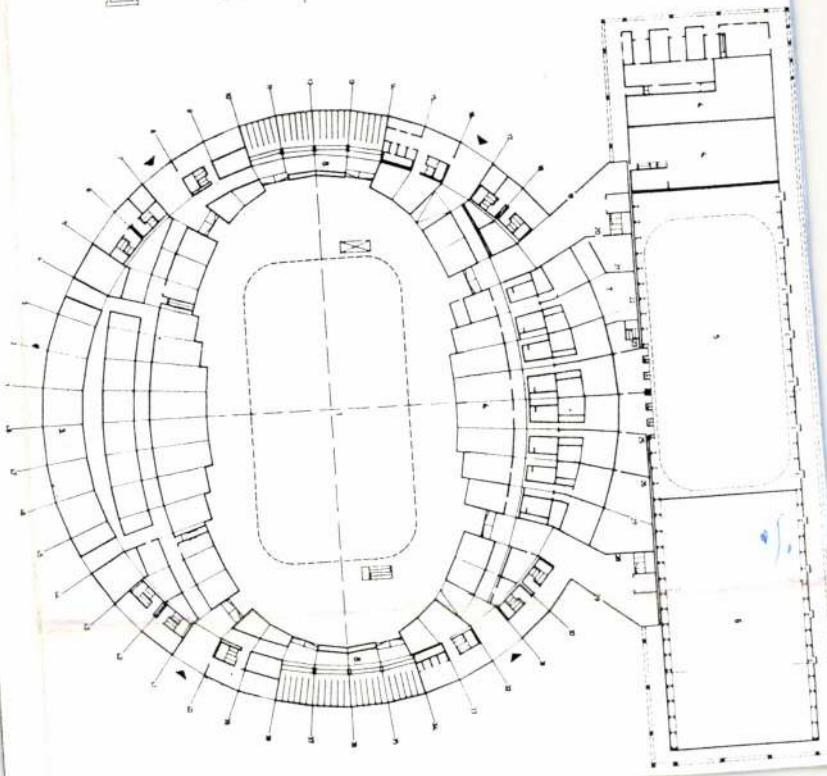

tervező a koncerttermet helyezte elő-
rbe és fontosnak tartotta az üzletet, ahol
mezeket és könyveket árulnak. Az előtér-
n magyar nemzeti lobogót helyezett el.
ilföldi útjain tetszett a nemzeti lobogók
szke használata...
Itt az előtérben egy vésett idézet olvas-
tó a fiatal Bartóktól, melyben megfo-
dja, hogy egész életét és munkásságát
zájának szenteli. Jobbra találjuk az üzle-
t. A bástyaszerű rész nyugodt zenehallga-
sra használható. Bizonyos közönként fej-
llgatók vannak elhelyezve a nyersvászon
ések mögött. Szemben lakkozott tölgyfa
lt van üvegfalú kockákkal. A bolt hátsó
lcfala a homlokzat hangulatát követi.
Az előtérhez kerek pult kapcsolódik, ami
yben ruhatár és jegyeladó, ellenőrző-
ely. Ennek egyik felülete sötét lakkozott
lgy, külső oldala pedig alpakka lapokkal
n borítva, melyek a Merkur bolygó fel-
ínét ábrázolják, mivel a bolygó egyik krá-
rét Bartókról nevezték el. (Ugyanezen
bolygón sok más híres zeneszerzőről el-
evezett krátert találhatunk.) Ez az alkotás
imbolizálja Bartók nemzetközivé válását,
ely nemzeti vágyakozásából fejlődött ki.
A lépcső fényei vonzzák az embert; ez
ős kontraszt szemben a nyugodt föld-
inti terekkel. A háznak eredetileg szűk
lépcsője volt, ami nem lett volna alkalmas
látogatók fogadására. A tervező úgy dön-
tt, hogy az egész első emeletet koncert-
remmé alakítja, ezért áttörte a nyugati
lat és hozzá háromkarú lépcsőt kapcsolt,
csos acélketrecbe zárva.
A lépcső acélból készült, antracit színűre
ukkózva. A lépcsőlapok szürke márvány-
ól készültek. Itt a sok növény télikerti
ngulata hangsúlyozza a külső és belső világ
zötti különbséget.
Az első emeleti koncertterembe két ajtó
zet. A koncertterem kialakításához ki
lett bontani a középfőfalat (csak két osz-
ot hagyva) és kiváltó gerendáját el kellett
eni. A tervező egy szentélyt akart ide-

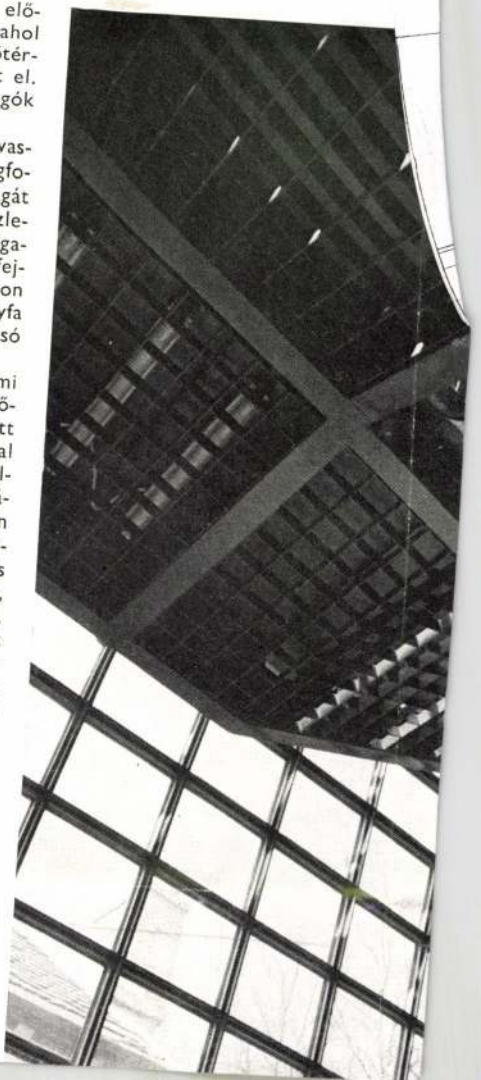

1021

Készül Kiss István Munkások című szobra az angyalföldi pártház elé. Képünkön a gipsz munkapéldány egy részlete látható, a kivitelezéshez szükséges jelzésekkel

BUDAPEST

a főváros folyóirat

1021 K

1983.VIII.26. Televizió 1 S.Gyné.

Pannon krónika

- Augusztus 20-án avatták Szekszárdon Kiss István Kossuth-dijas szobrászmüvész 18 m-es monumentális szobrát, amely már abban az épületben is jött létre, ahol a müvésszel Hatsági Margitbeszélget.

- .. beszélgetünk a volt Beniczky kuria előterében. Hogyan találtak erre a szép épületre?

- Véletlenül. Itt a szomszédban van, olyan 300 m-re az Oktatási Központ, Tolnának egy oktatási központja és már ... nekünk évente van olyan vezetői értekezletünk, ahol egy-két napra le-le jövünk, valahova vidékre. Egy alkalommal ... és mint másoknak is, feltünt, hogy ez a gazba bujtatott rom, ha jobban megnézi az ember, egy gyönyörü épület. És akkor mi ugy egy kicsit olyan, hős ködésből azt mondtam, mert hallottam, hogy le akarják bontani, mert mindenkinek szemet szurt, hősködésből azt mondtam, ha tisztességes áron eladják, inkább megveszem, nagyon ... Én akkor ezt nem vettem tul komolyan, de a Tanács ... egy pár hónap mulva megjelentette, hogy eladni nem tudják, de 50 évre használatba adják ... Hát akkor egy kicsit meglepődtem, végeredményben aztán belevágtam. Az épület már alapajiban rendben van. Olyan mértékig használható, hogy müterem van benne. Lényegében három részre osztottam, van egy lakórész, ami télen is használható. A központi részét én olyasmire akarom használni, hogy 3 nagy terem van, ami a folyósóra néz, ami ilyen közmüvelődési szerepet tud betölteni, egy kicsit együttmüködve ilyen fakultativ együttmüködéssel az Oktatási Központtal. Harmadik rész egy ilyen munkaterület, müteremmel, egy ilyen rajzszoba, ami egy kicsit munkásszálló is, ha kell. ... Mivel az épület nem tul nagy, ilyen módon teljesen ... Tulajdonképpen nem drágább, mint .... órisái előnnyel rendelkeznek, hogy mindenütt gyönyörü parkban van. Az országban kb. 350-400 ilyen épület van. Amik nagyon szorosan hozzátartoznak a történelmünkhöz, hát a nemzeti kultura kincse. És ezek pusztulnak, mert nagyon nagy bajuk, hogy általában kiesnek a településekből. Nem olyan méretüek, hogy valami nagy közintézmény tudja használni. Tehát valami módon értelmes funkciót kellene találni. - Kissé nehéz, mert ezeknek nagyrészt van egy olyan kötöttsége, hogy müemlék, vagy müemlék jellegü, tehát a jellegét meg kell őrizni.

- Mi az, amire készül?

- Szekszárda csinálok egy jelképes, tulajdonképpen ilyen szekszárdi, hogy mondjam, Szekszárdot szimbolizáló tornyot. Igy is mondhatnám, hogy szőlőből katedrálist.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1982 AUG 23

1021

In dieser Nummer stellen wir auf Seite 9 das Lebenswerk des Bildhauers István Kiss vor. Abbildungen seiner Skulpturen bringen wir auf den Seiten 2, 4, 6, 7, 9 und 10. Bild oben: Schöpferische Idee (Denkmal der Arbeiterbewegung), 1976

deren Leuten geht, ab
haben diese Zeilen i
prächtige Stimmung v
Ich ertappte mich sog
bei, daß ich während
aus ernsthafter Bes
gungen unwillkürlic
holländischen Worte
liere: Als de vos...

Alle Briefe sind f
wichtig, aber selbstve
lich halten wir jene
ders hoch in Ehren,
Kenntnisse vom Ungarnbild unserer Leser vermitteln. Bieten uns diese doch — gleich, ob es sich um lobende oder kritische Worte handelt — die Gelegenheit zu einer Gegenüberstellung mit uns selber. Denn wer uns von außen betrachtet, ist frei von subjektiven Vorurteilen, mit denen jede Nation bei einer Selbstbetrachtung zum Erklären oder Verzeihen neigt. (Natürlich enthalten solche „Betrachtungen von außen" auch Irrtümer, die sich aus der ungenügenden Kenntnis der historisch bedingten Umstände, der Gegebenheiten und Möglichkeiten ergeben; aber so ist die Welt nun einmal, und auch Irrtümer gehören zu ihr!)

NATÜRLICH schwillt des Ungarn Brust vor Stolz und Freude, wenn er Zeilen bekommt wie die von den langjährigen Lesern *Rainer* und *Marina Koch* aus Bad Liebenstein (DDR): „Ich habe nun Gott sei Dank noch

Kazinczy-Denkmal im Budaer Burgviertel

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1982 AUG 23

34/1982

1021

István Kiss: Libelle, 1979

BUDAP
RUNDSC
WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK,

Trotz ungünstiger Aussenwirtschaftslage

Zweiprozentiger Anstieg der Industrieproduktion

Laut einer Information des Industrieministeriums ließen in den ersten sechs Monaten 1982 jene günstigen Veränderungen, die in den vorjährigen Prognosen zur Weltwirtschaftslage anklangen, noch auf sich warten Dieser Umstand bewirkte eine weitere Verschlechterung der Außenwirtschaftsbedin-

eine Zunahme des Export in Aussicht stellen.

Um die Nutzungsproport tionen des Nationaleinkom mens zu gewährleisten, mu die Industrie vor allem da für sorgen, daß die Investi tionen das vorgeschrieben Maß nicht überschreiten. Di staatlichen Investitionen ein

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1982 AUG 2 3

1021

István Kiss:
König Koloman (Detail), 1971

BUDAPESTER RUNDSCHAU
1982 AUG 2 3

1021

István Kiss: Mathematiker János Bolyai, 1964

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1091 BUDAPEST IX.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1982 AUG 23

1021

István Kiss: Donau, 1968

de Scheing
daß Krieg
daß es sie
das biolo
wicht der
chern, di
regeln, d
Chirurgie
ren versch
schaftszwei
Seit Amste
unser Glau
rem Leben
was grundlegend Neues be-
ginnen kann: Der Krieg läßt
sich als Begriff der Vergan-
genheit in der Kartei able-
gen, und die kommende Ge-
neration kann eventuelle
strittige Angelegenheiten zwi-
schen den Staaten — in ge-
genseitiger Achtung und ih-
rer menschlichen Existenz
würdig — übereinstimmend
lösen. Immer mehr Anzei-
chen sprechen dafür, daß
sich durch die in Amsterdam
vorgeschlagene Ausmerzung
seiner Ursachen auch der
Krieg selbst umgehen läßt.

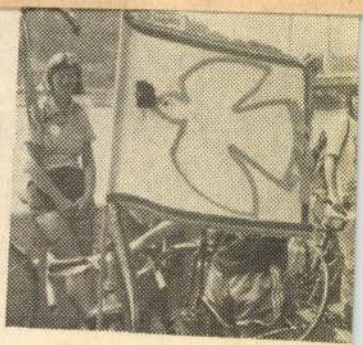

**Aus Norwegen kamen die Teiln
Frieden nach Ungarn**

/1021

BR stellt vor

Bildhauer István Kiss

István Kiss gehört zu den bekanntesten und am meisten beschäftigten Gegenwartskünstlern der ungarischen Bildhauerei. Touristen in Budapest können schon bei ihren ersten Spaziergängen Werke von ihm entdekken, die inzwischen Bestandteile des Stadtbildes sind: Unterhalb der Budaer Burg steht auf dem Dózsa tér eine Komposition zum Gedenken an die Helden und den Führer des Bauernaufstandes von 1514, György Dózsa. Zum 100. Jahrestag der Vereinigung von Pest und Buda schuf er ein Denkmal, das sich am Eingang der Margareteninsel befindet, und im Stadtwäldchen ist unter schattigen Bäumen ein Denkmal für die Räterepublik aufgestellt.

Der 55jährige István Kiss ist eine als Mensch und Künstler gleichermaßen ausgeglichene, entschlossene und starke Persönlichkeit. Er stammt aus Siebenbürgen und wuchs in großem Elend auf, in einer Familie, die halb zum armen Bauerntum, halb zum Proletariat gehörte. „Wer aus solchen Verhältnissen kommt, wird entweder sehr egoistisch oder ein starkes Gemeinschaftswesen", sagte er einmal in einem Interview. István Kiss hat gewählt. Seiner Ars poetica zufolge ist es erstrangige Pflicht des Bildhauers, für die Gemeinschaft bleibende Werke zu schaffen, und zwar solche, die „die großen Fragen der Zeit vielseitig und für jeden zugänglich exponieren". Diesem Glaubensbekenntnis — und natürlich seiner künstlerischen Konstitution — entsprechend ist er ins allgemeine Bewußtsein als Künstler der Standbilder in öffentlichen Anlagen eingegangen.

Beim Arbeiten beobachtet er die Entstehung seines Werkes stets „mit den Augen irgendeines Passanten". Seine Skulpturen sind nicht für ein exklusives Publikum, als musealer Gegenstand gedacht, sondern für die breite Öffentlichkeit, für einen konkreten Ort und mit einem bestimmten Ziel.

Natürlich schafft er auch Werke für intimere Stimmungen: Porträts, Kleinplastiken kleine Figuren Medaillen Plaketten und Reliefs. Doch fast immer sind diese kleineren Werke „Übergangsprodukte", Studien zu seinen monumentalen Kompositionen.

Obwohl István Kiss ständig experimentiert, sich selbst vor immer neue Proben stellt, gibt es in seiner Laufbahn keine großen und überraschenden Wenden, keine sprungartigen Wandlungen. Seine erste reife Schöpfung ist das Dózsa-Denkmal vom Beginn der fünfziger Jahre. Gemäß der damaligen Kunstpolitik wirkt die Gestalt des Bauernführers leicht romantisch, etwas pathetisch, ja sogar theatralisch, aber die Neuartigkeit der Massendarstellung ist nicht in Abrede zu stellen.

Im Lebenswerk von István Kiss unterscheiden die Kunsthistoriker im allgemeinen drei Hauptlinien. Zur ersten Gruppe gehören jene Arbeiten, in denen sich Traditionsliebe, direkte Versinnbildlichung, Pathos und statische Formulierung manifestieren. Das sind neben dem erwähnten Dózsa-Denkmal Beispiel das Lidice-Mahnmal, die in der DDR-Stadt Naumburg aufgestellten „Neuen Prometheus" und eine Reihe von Werken, die Ereignissen bzw. positiven Persönlichkeiten aus den Weltkriegen und der ungarischen Geschichte gewidmet sind.

In der zweiten Schaffensperiode sind die traditionellen Elemente abstrakter, sie verschmelzen mit differenziert gelösten, dekorativen Details. In dieser interessanten, äußerst produktiven Etappe schuf er zahlreiche, überaus bedeutende Werke, die jedoch vorerst nur in seiner Werkstatt oder im Museum zu sehen sind. Das eingangs genannte, eindrucksvolle Denkmal der Räterepublik entstand durch Anregung des 1919 geschaffenen Plakates „Zu den Waffen!" von Róbert Berény (1887—1953), einem Mitglied der besten ungarischen Avantgarde-Gruppe „Die Acht" (Nyolcak). „Dieses Werk ist durch und durch eine Plastik, die das Plakat offen und mutig zitiert, und zwar nicht als Graphik, sondern als Symbol der Ungarischen Räterepublik", antwortet die Kunsthistorikerin Nóra Arady jenen, die Istvás Kiss' Recht zur Übernahme der berühmten Matrosen-Gestalt in Frage stellen.

Aus dieser Periode stammt auch das Zentenar-Denkmal. Die schlanke, luftige, hohe Komposition kann man von innen und außen betrachten, im Inneren der beiden kelchartigen, an der Spitze ineinandergewundenen Teile befinden sich Reliefs mit Episoden aus der Geschichte von Pest und Buda. Eine ähnlich gewaltige und dennoch lockere Plastik ist die überdimensionale Ähre mit dem Titel „Leben" in der Agrarwissenschaftlichen Universität von Gödöllő.

In der dritten Schaffensperiode von István Kiss herrschen sogenannte Porträt-Denkmäler vor, die durch eine betonte Vereinfachung der Monumentlität gekennzeichnet sind. Dichter, Schriftsteller und andere Größen der ungarischen Geschichte, Kunst und Wissenschaft erwachen unter seinem Meißel zu neuem Leben, allerdings nicht mit den bekannten oder vermuteten Zügen der konkreten Person. In der Skulptur kommt stets die vom Modell vertretene Idee zum Ausdruck, so daß das Porträt also ein Symbol für eine Haltung, eine geistige Zugehörigkeit oder eine Bewegung ist.

Trotz aller Gruppierung ist für das gesamte Lebenswerk des Künstlers die Bestrebung allgemeingültig, die Umwelt zu gestalten, Gebäude und Plätze zu schmükken, formend und humanisierend aktiv zu sein. Drei besonders schöne Arbeiten seien hier abschließend erwähnt: die *Libelle* aus Glasprismen und Chromstahl (im Budapester Stadtteil Vérmező), die aus drei Taubenschwärmen bestehende Vogelwolke „Frieden" (eine Kleinplastik-Version davon ist in Lüdenscheid, BRD, zu besichtigen) und die am Südhang des Gellért-Berges aufgestellte, positive und negative Formen variierende monumentale Plastik „Vergangenheit und Gegenwart", ein Credo des von weither gekommenen Künstlers über das tausendgesichtige Budapest, in dem er eine neue Heimat gefunden hat.

J. R. Sz.

Denkmal des Bauernführers Dózsa, 1961

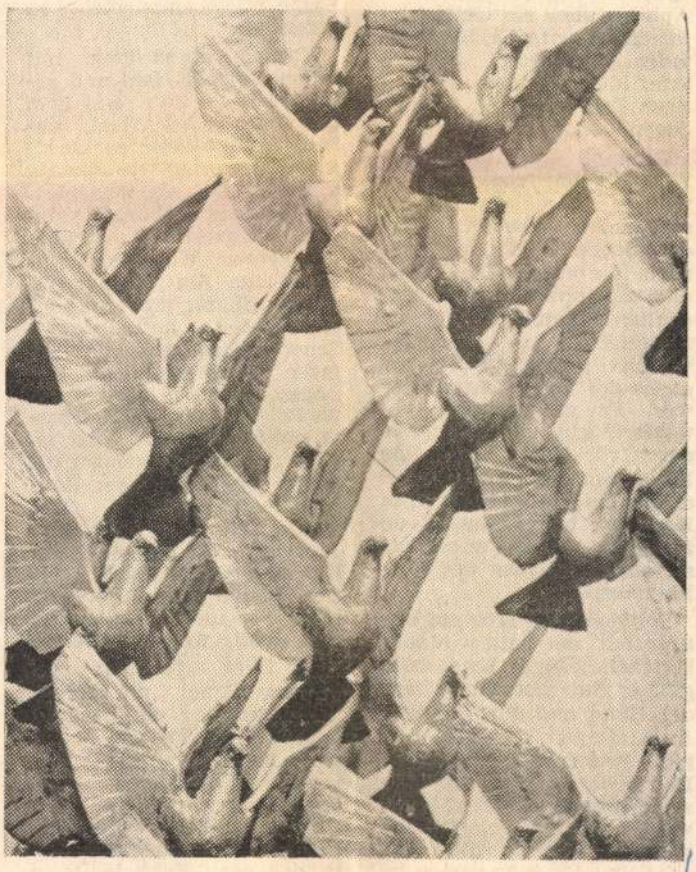

Tauben, 1972

1982 AUG 23
BUDAPESTER RUNDSCHAU
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-738, 340-736
MAHSAUTOFIGYELŐ

Frau Reza konnte es kaum erwarten, bis die jungen Leute aus dem Haus waren. Die wenigen Augenblicke, während derer sie sich verabschiedeten und zum Tor gingen, waren die ärgsten gewesen. Hier hatte ihre Erregung den Siedepunkt erreicht, dennoch brachte sie es fertig zu warten, bis die beiden auf dem Anhänger des vor dem Haus wartenden Zetors saßen. Solange hatte sie alles stehen- und liegenlassen. Sie brauchte diese Disziplin: Wie sie ihre Schwiegertochter kannte, war es der vergeßlichen jungen Frau zuzutrauen, daß sie noch einmal umkehrte, um etwas zu holen; es lohnte also nicht, im letzten Augenblick ein Risiko einzugehen.

Sie erwartete beherrscht, bis der Traktor sich in Bewegung setzte, ja sogar bis die ihr verhaßte Maschine mit all den Leuten darauf von der Straße abgebogen war. Selbst diesen Anblick konnte sie nur in bodenlosem Hohn ertragen; Tag für Tag war nun dieses lausige Hochzeitsheer vor ihrem Haus losgezogen; hinaus auf eines der Felder der Genossenschaft — womöglich gerade dorthin, wo unlängst noch ihre beiden Morgen lagen.

Als das in Herz und Hirn schneidende, hastig grelle Grunzen des Zetors endgültig verklungen war und die sittsame Stille von neuem ihren Platz einnehmen konnte, wurde Frau Reza lebendig. Die seit dem Morgen unterdrückte Aufregung konnte sich nun ungehindert ins Bett des Tätigseins ergießen, als ein zielbewußter Bach; die Wartezeit hatte Frau Reza ausreichend Gelegenheit geboten, ihr Vorhaben gut zu planen und zu richten. Selbst wenn sie noch erregt schien, die Kopflosigkeit wurde ihrer nicht mehr Herr. Sie stand vor einer großen Aufgabe; doch hatte sich jahrzehntelang, fast seit ihrer Mädchenzeit, Woche für Woche diese ungewöhnliche Arbeit vor ihr aufgetürmt, ihr war jedes Moment der Zeremonie in Fleisch und Blut übergegangen. Wie ein erfahrener Meßpriester am Altar, so kannte auch Frau Reza fehlerlos die Reihenfolge, jedes Kettenglied der nun folgenden Arbeit. Sie wollte Brot backen.

Als erstes stellte sie die Leiter an die Bodenluke. Ihr großer innerer Schwung trug sie wie eine junge Frau die Sprossen empor. Zudem befeuerte sie der Zorn: Einst brauchte man nach dem Backtrog nicht auf den Boden zu gehen, nur in die Kammer. Vor acht oder zehn Jahren war dem Trog dieses Schicksal beschieden worden als ihre Tochter Gizi anfing, das Brot aus dem Konsum mitzubringen; das Mädchen hatte geheiratet, danach war Edit, ihre Schwiegertochter, ins Haus gekommen, aber auch sie holte den Trog nicht wieder vom Boden. Erbsen, Nüsse, sonstwelcher Kram wurden darin aufbewahrt, und nie konnte die alte Frau diesen Anblick ohne ein Gefühl der Bitterkeit ertragen. Sie nahm jeden Anlaß wahr, bei sich ihrer Meinung über die heutigen Zeiten und die heutige Jugend Ausdruck zu geben.

Diesmal waren gerade Zwiebeln im Trog. Wütend schüttete sie sie aus; sie verschwendete keine Zeit daran, ein anderes Behältnis zu suchen. Sie hob den Trog hoch und schleppte ihn zur Bodenluke. Die Leiter hinunterzuklettern erwies sich als weitaus mühseliger, wenngleich der Trog nicht schwer war. Er war nur groß und ungeschlacht; wie sollte sie damit rückwärts durch die Luke kommen, wie sich mit einer Hand festhalten? Frau Reza war beunruhigt, ja sie fürchtete sich ein wenig, als sie auf den Boden des Hofs hinunterblickte.

Sollte sie den Trog auf den Sprossen der Leiter hinabrutschen lassen? Nein dann glitt er ihr womöglich aus der Hand und ging kaputt. Ihre alten forschenden Augen wanderten über den Dachboden. Womit könnte sie sich denn behelfen? Nicht weit von ihr hing, hübsch zusammengerollt, die Wäscheleine. Sie hing reglos da, doch Frau Reza haschte nach ihr
die Lein
Augenbl
ihrem P
Sie sc
um die
machte sich
hutsam durc
unterzulassen
in ihrem Her
mige Hohn,
von neuem wa
sich bewußt, d
liche Dinge trie
mand von de
übersah, wür
und sich wun
konnten ja sowie
über alles lachen. Sie hatte das Gefühl, als beginge sie einen großen Frevel, auch wenn sie keine Schuld daran traf. Nach dem Backtrog auf den Boden steigen! Die einstige Zeremonie hatte gleich zu Anfang ein häßliches Bindeglied erhalten.

Der Trog erreichte die Erde, Frau Reza warf den Strick hinterher, dann ließ auch sie sich flink herab. Sie mußte mit jeder Minute geizen, denn die eigentliche Arbeit begann erst jetzt. Eine fiebrige Lust überkam sie, und sie spürte auch Kraft in sich, eine ganz unverhoffte Kraft: Jetzt war sie wieder die Reza von vor zwanzig Jahren, die Frau Gábor Hetesis.

Sie wusch den Trog in der Küche mit heißem Wasser aus, um ihn vom Staub und von allem anderen, womit ihn diese Heutigen geschändet hatten, zu befreien und ihm seine alte heilige Reinheit zurückzugeben. Sie trocknete sogar die Innenwände aus, dann stellte sie ihn auf zwei Stühle, stabil und sicher.

Die Kammer hielt für sie neue Bitternis bereit: In der Kiste war nichts als Weizenmehl. Frau Reza hatte zu allen Zeiten nur Roggenbrot gebacken. Brot aus Weizenmehl wäre Verschwendung gewesen, und obendrein war es nicht so gut. Es war geschmacklos und trocknete bald aus.

Edit buk Teigwaren aus diesem Weizenmehl. Oder Kuchen. Frau Reza kannte dieses lausige süße Zeug erst, seit sie Schwiegermutter war. Stets kaute sie stumm, aber mit geringschätziger Miene auf dem Gebäck der Schwiegertochter herum, als hätte diese Gift hineingetan. „Das kannst du, aber Brot backen, das kannst du nicht. Das hast du vielleicht noch nie gebacken."

Die Hefe gärte seit dem Morgen in einer Henkeltasse, gut abgedeckt hinter dem Vorhang des Blindfensters. Sie schaute hinein: Die Hefe warf bereits Blasen, war schön gebuckelt. Sie deckte die ins Mehl gegrabene Grube ab; die Masse blubberte, bewegte sich, lebte förmlich. Die Kraft arbeitete darin.

Nun stellte Frau Reza auf einem Stuhl eine Tasse mit warmem Wasser zurecht, band sich ein sauberes weißes Backtuch um und wusch sich die Hände. Noch einmal blickte sie sich in der Küche um, ob etwas fehle, was sie wohl vergessen haben könnte. Aber bei so einer Sache pflegte man nichts zu vergessen.

Vor ihr stand Trog, mit schneeweißem Mehl und gärender Hefe; nun erst kam die eigentliche Arbeit, das Schwerste. Wieder packte sie die Erregung, wie damals, mit sechzehn, als ihre Mutter ihr zum erstenmal das Backen anvertraute, sie aber mit keinem Wort dabei unterstützte. Sie hatte große Angst gehabt; nicht so sehr das Kneten hatte sie ins Schwitzen gebracht als vielmehr die Sorge um das Gelingen. Doch sie buk ein gutes Brot, sogar ihr Vater hatte sie dafür gelobt. Jetzt jedoch drückte sie weniger die Sorge; das Gefühl der Rührung in ihr überwog. „Also wieder einmal, nach zehn Jahren!" Sie war stolz auf ihren Mut, freute sich, daß sie diesen Tag ausgesucht hatte. Sie spürte, daß es gut und richtig war, was sie tat.

Ihr Blick fiel auf ihre nackten Arme; die Hände waren knochig und stark geändert, das Fleisch daran war längst verschwunden, verblichen die Farbe des Lebens. Vertrocknete Haut über Knochen: Das waren ihre beiden Arme. Aber sie wußte, daß noch Kraft in ihnen steckte. Bis auf den heutigen
Auch
Hände waren zweiundsiebzig Jahre alt, nicht mehr so schön wie bei einer jungen Frau. Aber sie kannte ihre Hände: Noch waren sie nicht völlig kraftlos.

Bedächtig bekreuzigte sie sich, und dann begann sie, die Hände in Mehl und Hefe getaucht, das Vaterunser auf den Lippen, zu kneten.

Der alte gemächliche Rhythmus erwachte in ihr zu neuem Leben; selbst die zehn Jahre, die leer dahingegangen waren, hatten diese schönen Bewegungen nicht abzutöten vermocht, die lagen ihr einfach im Blut. Wie sollten denn auch Arme, Schulter, Hüften vergessen können, was sie sich fürs ganze Leben eingeprägt hatten und was durch vierzig Jahre hindurch eine ständig wiederkehrende Aufgabe gewesen war, an jedem Donnerstag der Woche! Wie viele Donnerstage hatte sie wohl erlebt, wie viele Brote gebakken! Ein jedes Mal vier Brote. Kaum vorstellbar, wenn die alle beisammen wären, auf einem riesigen Haufen!

Sie lächelte stolz, während ihre Hände sich gemächlich im vorgeschriebenen Rhythmus bewegten; ab und an goß sie warmes Wasser in den Teig, wendete ihn liebevoll um und machte sich von neuem darüber her, walkte ihn mit ihren Fäusten. Das Kreuz tat ihr weh, und allmählich erlahmten auch die Arme; das war auch sonst immer so gewesen, gegen Ende der Arbeit. Diesmal allerdings hatte sie noch nicht die Hälfte geschafft, nun ja, sie war das Kneten eben nicht mehr gewohnt. Leicht war es noch nie gewesen. Sie hielt inne, um zu verschnaufen.

Ich werde es ihnen zeigen, dachte sie. Wenn sie nach Hause kommen, liegen die vier Brote auf dem Tisch. Zorn und Eifer in ihr lebten wieder auf, füllten ihre tauben Arme mit Kraft Was ist das denn für eine Frau, die kein Brot backen will? Früher hätte sie nicht einmal heiraten können. Gewiß, auch zu ihrer Zeit hatte es hier und da ein Weibsbild gegeben, das das Brot vom Bäcker holte: Man hatte ihr mehr Übles nachgesagt, als wenn sie herumgehurt hätte.

Ihre Schwiegertochter und ihr Sohn meinten, schade um die Mühe, der ganze Tag ginge dabei drauf; und man

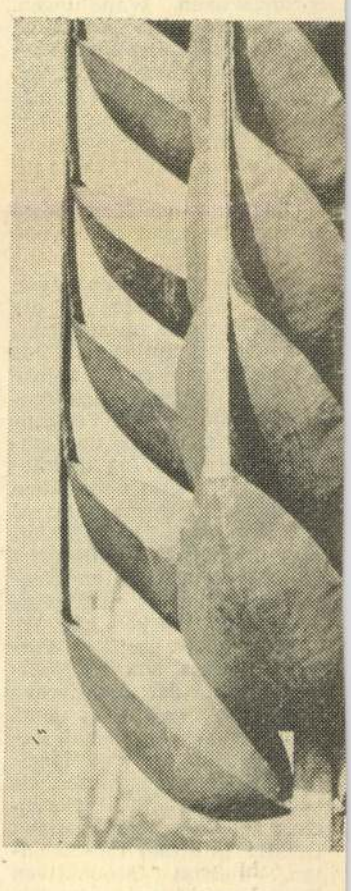

István Kiss: Weizenähre — das

Ma azonban egyre inkább s minél sürgősebben hozzá kell szoktatnunk magunkat, hogy egy-egy képzőművészeti alkotás értékének mércéje korántsem alapvetően az, melyik irányzat körébe-skatulyájába sorolható-gyömöszölhető. Elárulhatom, hogy sohasem is az volt a döntő, még akkor sem, amikor úgy hittük, véltük vagy állítottuk.

A döntő: maga a mű, a benne kifejeződő, megtestesülő-megformálódó művészi szintű s értelmű gondolat.

Valahogy így vagyunk azzal a kategórlával-skatulyával is: „közéleti művész", „közéleti művészet".

A kettő nem választható el egymástól. A művészt és közéletiségét sem egyedül a funkciója minősíti, bár az is lényeges (lehet), hanem a művészete is. A tisztség csak akkor tiszteletet érdemlő, ha az alkotás is főhajtásra késztet.

Kiss István szobrászművész — Biharillyén született 1927-ben, és a Képzőművészeti Főiskolán diplomázott 1953-ban — a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke, az MSZMP Központi Bizottságának tagja.

És elismerést vált ki műveivel is: a Dózsa-emlékművel, a Tanácsköztársasági emlékművel, a Budapest centenáriumát szimbolizáló alkotással. Stílusban mindegyik más és más. De közös bennük a közösségi szemlélet, a közösséget érintő és szolgáló gondolat. Ha tetszik: közös bennük a közösségi eszme. Régtől fogva jelen van ez Kiss István művészetében. A Kossuth-díjat tíz éve kapta. Bár erről az évfordulóról, az ilyenről, nem szoktak megemlékezni, mégis meglátogattam Százados úti műtermében a célból, hogy megnézzem, — na és mivel érdemelné ki ma.

Hogy mit csinál ma. Mit? Kecskemétnek a Széchenyi lakótelepre készít bronzból és kőből emlékművet: Széchenyiről. (Az idén ünnepelhettük 150. évfordulóját, hogy a „legnagyobb magyar" korszakos jelentőségű műve, a „Hitel" megjelent.) De a zárójelet fel is oldhatjuk. Hiszen az emlékmű-Széchenyi előtt az ország kiterítve: annak kifejezésére, hogy Széchenyi úgy volt nagy s akart lenni eredményes országépítő, hogy egyúttal kiemelkedő s következetes tervezője is volt hazája gazdaságának. Nem hagyta elfolyni az országot, mint ahogyan az „elfolyó időnek" is ellen kell állnunk, ha azt akarjuk, hogy a jövőt tettenérjük, cselekedeteinkkel, irányzattól függetlenül, nyomába legyünk-lehessünk állandóan.

Van-e ennél emberi tett nagyobb, sokrétűbb, s művészi szándék nemesebb, közéletibb?

S. Gy. F.

(Fotó: ifj. Soproni Béla)

— A Vöröskereszt itt találta meg magukat egymáshoz közel. Lehet, hogy valamikor vásáron, lakodalomban találkoztak, láthatták egymást?

— Előadódhatott. Csak nem tudtuk, ki a másik.

— Hogy telt el az a nap?

— Itt is hált a testvér nálunk.

— Este lefekvés után beszélgettek, elmondták egymásnak, hogy éltek az elmúlt hetven év alatt?

— Én elkezdettem, mondtam, mondtam az életemet, de egyszer hallom, a testvér elszunyókál. Nem szeret a gyermekkori helyzetről beszélni senkinek.

— És most már, hogy megtalálták egymást, hogyan lesz tovább?

— Ötször találkoztunk eddig. Az lenne még az óhajtásom, hogy lánytestvérünkről is tudjunk valamit, él-e, hal-e? János testvérrel meg jó lenne karácsonykor megint találkozni!

Ibrányi Tóth Béla

Mit tehet az a fiata
zaspár, ahol nincs „r
széd, akire a csemet
ha a kikapcsolódást
ra szeretnének elmen

Kétmilliós fővárosu
zetten működő „pótm
„Tempó" Általános Sz
zet látja el, immáron

Kótai Miklós a s
mondja:

— A „pótmamákra'
lenne az igény, de
Ezért mi sem propagá
zenkét nyugdíjas néni
luk csak a legnagyob
szólni, hiszen mindan
ból, lelkesedésből és
szeretetből vállalják
munkát, amelyet szer
megfizetni.

1982 AUG 29.

Kiss István kiállítása

Kecskemét legújabb köztéri alkotása, Kiss István Széchenyi-szobra a felavatás óta eltelt tíz nap alatt igazán az érdeklődés középpontjában áll, gazdagítva jócskán a város szellemi értékeit. A „legnagyobb magyar" megmintázott alakja jótékonyan hat a város és a megye művészeti életére éppen úgy, mint általában a korszerű közgondolkodásra.

Az alkotás közkinccsé tételével összefüggésben kíséri nagy érdeklődés a Kossuth-díjas művész egyéni kiállítását az Erdei Ferenc Művelődési Központ földszinti bemutatótermében. Ez a szép és gazdag tartalmú tárlat szeptember 15-ig lesz nyitva. Elegendő idő van hát az ismerkedésre, a gyönyörködésre.

Most, amikor ismételten felhívjuk a figyelmet Kiss István szobraira, nem árt emlékeztetni az Ybl-díjas Farkas Gábor építész megnyitó szavaira. Ebből idézünk néhány sort az alábbiakban:

„Széchenyi István alakját, és a művel együtt élő környezetet hamarosan ismerni fogja minden városlakó. Remélhető, sőt biztos, hogy befogadják, szeretettel szemlélik és magyarázzák majd a mű mondanivalóját, ki-ki tehetsége és fantáziája szerint... Kiss István érzi, hogy a magyar művészek előtt nem lehet szebb cél és más választási lehetőség, mint az, hogy az idegen, tiszavirág-életű művészeti irányzatok kultúránkat fellazító káoszában az alapokat kell megkeresni. És ezen egy elkötelezett minőségi rendet, anyanyelvű művészetet kell teremteni... Az ő művészete egyszerű, érthető és modern is egyben, s a ma emberéhez szóló társadalmi mondanivaló teszi azzá."

● Kodály Zoltán

● Judit

● Könyves Kálmán

● 1514.

Gyászhír

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem

SONKOLYOS LAJOS

42 éves korában meghalt. Temetése f. hó 30-án, háromnegyed 2 órakor lesz a kecskeméti Köztemetőben. Gyászoló család. 47 20?

Munkaalkalom

AZONNALI belépésre felveszünk gépírónőt Alföldi TÜZÉP Vállalat Piacszervezési Osztályára. Kecskemét, Nagykörösi u. 32. 4748

AZONNALI belépéssel alkalmazunk esztergályos, festő-mázoló szakmunkásokat, szemétbegyűjtéshez rakodómunkásokat, valamint a város parkjainak gondozásához, parkmunkásokat. Jelentkezni lehet: Kommunális Költségvetési Üzem, Kecskemét, Thököly út 34. szám. 4780

A JAKABSZÁLLÁSI Népfront Szakszövetkezet Kecskemét—Felsőszéktói baromfitelepén felveszünk villanyszerelőt, karbantartó lakatost, gépkezelőt, tojásszedő-nőt és éjjeliőrt. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés a helyszínen. 1840

AZ AGROBER Vállalat Bács-Kiskun megyei Kirendeltség (Kecskemét, Széchenyi körút 12.) felvételre keres középfokú végzettségű munkavállalókat statikus szerkesztői, illetve műszaki rajzolói munkakörbe. 4491

AZ IGV Sokszorosítógép Gyár felvételt hirdet közgadasági szakközépiskolai végzettséggel statisztikus, létszámnyilvántartó, bérelszámoló munkakörök betöltésére, továbbá vezető beosztásba mérlegképes végzettséggel és számviteli, elemzési gyakorlattal. Jelentkezni lehet a gyár személyzeti vezetőjénél. Kecskemét, Matkói út 24. 1828

VEGYÉPSZER Vállalat budapesti és vidéki munkahelyeire technológiai szerelési munkákra felvesz elsősorban minősített hegesztő, hegesztő lakatos, csőszerelő szakmunkásokat és segédmunkásokat. Egyműszakos munkarend. Étkezés, utazás vállalati kedvezménnyel. Díjtalan munkásszállás. Munka- és védőruha-juttatás. Jó kereseti lehetőség. Pótlékok a rendelkezéseknek megfelelően. Jelentkezni lehet: Budapesten: Munkaügyi Főosztályon, Bp. XIII. Szent István krt. 22. Szerelési Igazgatóságon: Budapest XV. Mogyoród útja 42. Vidéken: Dunai Kőolajipari Vállalat Százhalombatta Vegyépszer Kirendeltségen. (Kiemelt kereseti lehetőség). Paksi Atomerőmű Vegyépszer Kirendeltségét (Kiemelt kereseti lehetőség). Kazincbarcikai Vegyépszer Kirendeltségén. Borsodi Vegyi Kombinát I. sz. Gyáregység. Leninvárosi Főszerelésvezetőség (Vegyépszer). Pét: Péti Nitrogénművek Vegyépszer Szerelésvezetőségén. 1820

A TISZAALPÁRI Tiszatáj Mg. Termelőszövetkezet vasipari szakmunkásokat keres felvételre százhalombattai munkahelyre. Munkásszállás biztosított. A munkásszállítást a termelőszövetkezet végzi. Kereseti lehetőség 5500—7000 Ft/hó. Jelentkezni lehet a termelőszövetkezet központjában írásban, vagy személyesen Szulcsán Vencelné ágazatvezetőnél. Tiszatáj Mgtsz Tiszaalpár, Ady Endre u. 94. szám. 1743

AZ AGROKER Vállalat felvételre keres gépíró adminisztrátort. valamint közgazdasági szakközépiskolai végzettséggel könyvelőt. Jelentkezni lehet Kecskemét, Halasi út 29. Munkaügyi csoport. 4557

„A" KATEGÓRIÁS termelőszövetkezet pályázatot hirdet agrokémiai ágazatvezetői munkakör betöltésére. Követelmény: szakirányú felsőfokú végzettség, 3 év szakmai gyakorlat. 2 szobás, összkomfortos szolgálati lakást biztosítunk. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés a termelőszövetkezet személyzeti vezetőjénél. Cím: Keleti Fény Mg. Tsz. Pálmonostora. 1787

A KECSKEMÉTI Kertészeti Főiskolai Kar alkalmazni kíván több éves gyakorlattal rendelkező zöldségtermesztő technikusokat és szakmunkásokat kísérleti munkához. Jelentkezni lehet a főiskolai kar zöldségtermesztési tanszékén, Kecskemét, Erdei Ferenc tér 1—3. Tel.: 20-655. 1542

Tatra 813 vontatóval
Bertója 50
TRAILER SZÁLLÍTÁSI
SZABAD KAPACITÁSSAL
RENDELKEZÜNK
Utvonal engedély:
országos
Teherbírás: 18t

Teki
Bácska Bú

MINTA UTÁNI ÉRTÉKES [illegible] EGYBEKÖTÖTT

bútorkiállítását

az SZMT Művelődési Központ kiállítási termében:
Kecskemét: Rákóczi u. 3. sz. alatt

Bemutatásra kerülnek a vállalat hazai és exportpiacra készülő, rusztikus kivitelű termékei.

Nyitvatartás: augusztus 27-től szeptember 5-ig.
Naponta: 10—14 óráig és 15—19 óráig.

Egész évben gazdag áruválasztékkal várjuk kedves vásárlóinkat a vállalat
BÚTOR MINTABOLTJÁBAN

Cím: Baja, Kígyó u. 27. Telefon: 12-593.

Nyitvatartás: 8—17 óráig,
szombaton: 8—12 óráig.

bácska

1213

Olvassa,
terjessze
lapunkat!

MUNKAALKALOM

A CSÁTALJAI Új Tavasz Mgtsz azonnali belépéssel alkalmaz belső ellenőri munkakörbe legalább mérlegképes könyvelői végzettséggel és termelőszövetkezeti gyakorlattal rendelkező szakembert. Jelentkezés a termelőszövetkezet elnökénél személyesen. 1357

A BÁCS-KISKUN megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat jogtanácsosi munkakör betöltésére felvételt hirdet. Jelentkezés a vállalat igazgatójánál, Kiskunfélegyháza, Fürst S. u. 30. 1813

A BÁCS-KISKUN megyei Tervező Vállalat Kecskemét, Reiszmann S. u. 25. felvesz sorkatonai szolgálatot teljesített, lehetőleg érettségizett férfidolgozot, aki vizsga letétele után fúrómesteri teendőket látna el. Jelentkezni személyesen a talajmechanikai osztályon lehet. 4675

A BÁCS-KISKUN Megyei Tervező Vállalat Kecskemét, Reiszmann S. u. 25. stencilező munkakörbe felvesz nődolgozót. Jelentkezés személyesen a termelési osztályvezetőnél lehet. 4674

VASEDÉNY osztályunkra szakképzett férfi eladót felveszünk. Jelentkezni lehet Alföld Kereskedelmi Vállalat személyzeti vezetőjénél. Kecskemét, Május 1. tér 6. Alföld Áruház. 4726

HOSSZÚHEGYI Állami Gazdaság Duna—Tisza közi Meliorációs Társaság Kecskemét felvételre keres lánctalpas nehézgépekre gépvezetőket, kotrómestereket változó munkahelyre. Bérezés teljesítmény alapján történik. Elszállásolás lakókocsikban. Amenyi[illegible]

A MECSEKI SZÉNBÁNYÁK teljesítménybéres földalatti munkakörökben MAGAS KERESETI LEHETŐSÉGET BIZTOSÍT 18—35 éves férfiak részére. Munkakörök: csapatcsillés (betan. m.) 5900—7800 Ft, vájár (szakm.) 7200—10 000 Ft, bányalakatos (szakm.) 5400—6500 Ft havi keresettel. Ezenkívül: hűségjutalom, szénjárandóság, speciális bányászati kedvezmények. ÖTNAPOS MUNKAHÉT! Munkahely és munkásszálló Komlón, vagy Pécsett. Szakmai képzés tanfolyami úton. Nős férfiaknak másfél éven belül KEDVEZMÉNYES LAKÁSJUTTATÁS! Feltételeink: elfogadható munkaviszony-előzmény, nálunk végzett alkalmassági vizsgálat. Címünk: Mecseki Szénbányák munkaügyi osztálya, 7629 Pécs, Komját Aladár u. 5. Tel.: 24-863. 106

AZ ÉPÍTŐIPARI Szállítási Vállalat Kecskeméti Főnöksége keres: — főnökségvezető műszaki helyettest és — cementforgalmi relévezetőt. Mindkét esetben üzemmérnöki végzettség szükséges, a műszaki helyettesi munkakörben járműjavítási ismeretek is. Önéletrajzot kérünk, bérezés a kollektív szerződés szerint. Továbbá felvételre keres autó-motorszerelő szakmunkásokat. Jelentkezés: Kecskemét, Kiskőrösi út 10. sz. Kirendeltségvezetőnél. 1786

FELVÉTELRE keresünk vasipari szakmában jártas minimum alapfokú árképesítéssel rendelkező árast, gépipari technikumi vagy felsőfokú végzettséggel rendelkező személyt technológus munkakör betöltésére, középfokú végzettséggel rendelkező admi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Tükör

1982 AUG 29

1021

ÚJ SZÉCHENYI SZOBOR

Kecskemét legfiatalabb városrészében az alkotmánynapi ünnepségek keretében fölavatták Széchenyi István új szobrát, Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A mészkő asztallapon Magyarország bronzba öntött térképe látható.

gyöngyös varázsgömb

Meleda. Így nevezte el a XVI. század közepén a kiváló olasz Cardano professzor, a természettudományok jó ismerője, azt a kínai eredetű játékot, amely később kínai gyűrűk néven is ismertté vált. A Meleda egy olyan logikai játék, amely a megfejtőjét arra készteti, hogy a gyűrűkön átfűzött drótot bonyolult rendszer szerint fűzze keresztül. Ez esetenként többszáz mozdulat is lehet. Erről az ősi fejtörőjátékról, az ügyességet és az észjárást próbára tevő időtöltésről kapta nevét az a budapesti klub is, amely a logikai játékok barátai számára nyílt az esztendő elején, s ma már a Fővárosi Művelődési Központ népszerű rendezvénye.

Legutóbb a golyós logikai játékokat mutatta be Rónyai Lajos matematikus. Elsősorban a Bábel és a piacon még nem kapható, egyelőre kétkarikásnak nevezett játék rendezési szabályait, megoldási lehetőségeit ismertette. A klubba rendszeresen eljönnek a bűvös kocka rajongói is, köztük olyan illusztris klubtag, mint Lábas Zoltán, a világ harmadik legjobb kockaforgatója, a magyar bajnok. Ő Nyíregyházáról jön ide kéthetenként és itt találkozik barátaival, versenyzőtársaival is.

san meghatározható meghatározták, hogy lalatoskodónak hor eljutnia — mondja.

— Függ-e életkor ték?

— Érdekes módor tékok közé tartozik, dolkodni képes kor határáig szórakozta még ennél is többet lesztik az ügyessége félébb emberi tulajc a kitartást, a türel merőképességet.

— Ön melyik log reti a legjobban?

— Azt, amellyel n tam, amelynek a n elején tartok. Pillar angol találmány, a műanyag félgömb meredek spirál vája lyet színes gyöngyök A két műanyag félg val a színes golyóka szerint rendezni leh karikás golyós játék tozata.

— Melyek a leg az ön gyűjteményéb

— Különböző örd ból hajlítottak, Közö mazó varázsgyűrűk, ből. Ezeket több dar illeszteni.

NÉPSZAVA 1982 SEP 19

EPTEMBER 19., VASÁRNAP **NÉPSZAVA**

1021

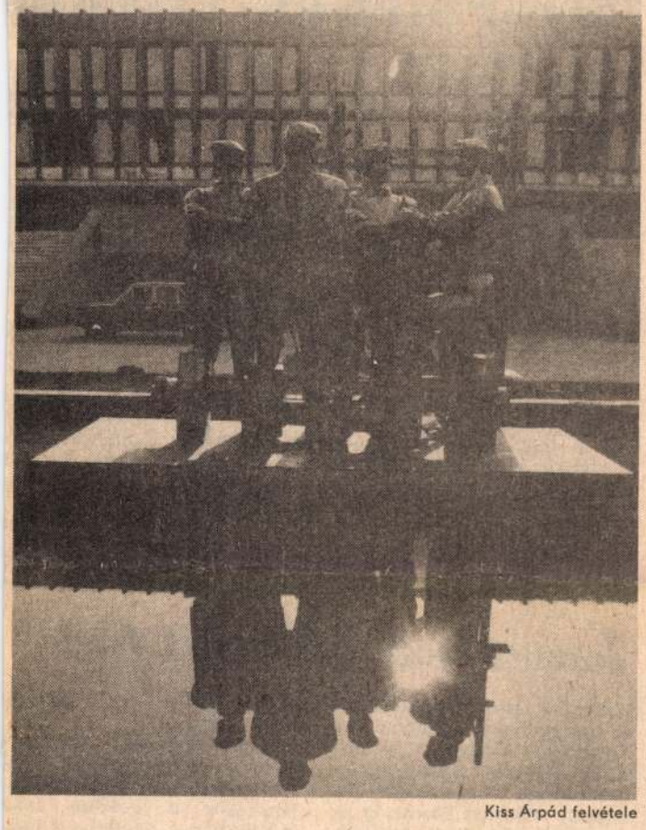

Kiss Árpád felvétele

Munkásábrázolás — korunk szellemében

Új köztéri szoborral gyarapodott a közelmúltban Budapest: Angyalföldön, a kerületi pártbizottság újonnan épült székháza előtt felállították Kiss István szobrászművész Munkások című alkotását. A csaknem két és fél méter magas, négyfigurás kompozíció eszméje már régóta foglalkoztatta Kossuth-díjas szobrászunkat: a szobor első kisplasztikai változatát még 1965-ben mintázta meg vasból, majd néhány évvel később — immár a monumentális kivitelezésre gondolva — bronzból, illetve krómacélból. Az eredetileg Munka című kompozíció az elmúlt évtizedben Kiss István egyik legismertebb, legtöbbet publikált műve lett, terve azonban, hogy a Váci úti Láng Gépgyár előtt nagyméretben is elkészítse, megrendelő híján nem valósult meg. 1980-ban aztán a Fővárosi Tanács illetékesei alkalmas műalkotást keresve a XIII. kerület e modern vonalú, reprezentatív terére, több más művész mellett Kiss István szobortervei között is körülnéztek, s szerencsés szemmel észrevették a Munka nem mindennapi értékeit. Mind a tartalom és forma, mind pedig a mondanivaló tekintetében a szobor messzemenően megfelelt a szükséges feltételeknek, még architektonikus jellegű, függőleges-vízszintes tagolású, erősen konstruktív építettsége is érzékletesen korrelált a mögötte elhelyezkedő épület hasonlóan tagolt homlokzatával. A tömör és szuggesztív kisplasztikát a művésznek természetesen újra kellett fogalmaznia a szobrot övező tér adottságainak megfelelően; ennek jegyében került sor többek között a szobor talapzatának egy sekély medrű vízmedencébe történt telepítésére is, ahol a figuraegyüttes visszatükröződése folytán új aspektusokkal bővül ki a szobor egyébként is gazdag asszociációs köre.

Maga a kompozíció négy — egy meghajtókarsorral csoportá szervezett — munkást ábrázol, melyek mindegyike másfelé néz, de mozdulatuk, tartásuk azonos, egyformán erőteljes. A figurák nagy síkokból és éles kontúrvonalakból kialakított teste mintegy a lábaiknál fekvő gépelem konstrukcióját folytatja: mint szelepek állnak a meghajtókar stilizált dugattyúi felett. E hasonulás révén az emberi test és a gépelem motívuma sajátosan kiegészíti, értelmezi egymást; fizikai összetartozásukból, közös ritmusukból az derül ki, hogy a gép a törvényeit ismerő embernek, a munkásnak jó szövetségese. A négy figura térbeli viszonya és zártsága eredményeként ez a gondolat egy további következtetéssel egészül ki: dolgozni, építeni csak szervezett emberi összefogással, megfelelő társadalmi kollektivitástudattal lehet eredményesen. A szobor formai és tartalmi komplexitásával Kiss Istvánnak újszerű vizuális jelképben sikerült összefoglalnia a munkás- és munkafogalom mai jellegzetességeit.

T. A.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., Üllői út 51.
Telefon: 337-738, 340-726

NÉPSZ

Gyermekek világna

Nem kellenek drámai jelzők, nem kívánkoznak megrendítő fotók, elég, ha a statisztikai számok tükrözik a száraz tényeket. A világban élő gyerekek sorsának adatait.

Az ENSZ segélyezési alapjának, az UNICEF-nek minden év végi összegező statisztikája olyan, mint egy óriási segélykiáltás. Segélykiáltás a megszületett és fel nem növő gyerekekért, a puszta létükért.

Az elmúlt év végi összegező jelentés szerint az évente született 125 millió gyerek közül 17 millióan nemhogy a felnőttkorukat, de az ötödik életévüket se érhették meg.

Élelem, ruha, lakás, gyógyszerek hiányában el kellett pusztulniuk.

A jelentés egyik megrendítő számadata szerint: száz dollár elég lett volna egy-egy gyerek megmentésére, mégis naponta 40 ezer kisgyereknek kellett a földgolyón pénz hiányában meghalnia.

Az éhező gyerekek száma a világon ma kereken 100 például Nagy ennek a szám lió — azoké a tak iskolába, kénytelenek.

Minden ötö életben mara érte nagymé részt sem, he nem azok ves ejtően magas rú számokat.

Érett felnő azok a millió tultak éhen, betegségekbe hirdette figy tember 20-á Hogy legalá egyetlen nap a hírek és a len gyerekér

Ismét lesz „Ki mit tud"

Ismét *Ki mit tud*-ra toborozza a fiatalokat a Magyar Televízió. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, a Művelődési Minisztérium, az Állami Ifjúsági Bizottság és az amatőr művészeti mozgalmakat ápoló, fenntartó intézmények égisze alatt meghirdetett vetélkedő *a 14—26 év közötti fiataloknak kínál lehetőséget* arra, hogy képességük és érdeklődési körük szerint bemutathassák művészi tehetségüket. A hagyományokhoz híven nem vehetnek részt a játékban a hivatásos művészek, a művészeti főiskolák hallgatói, illetve azok, akik korábban művészeti vetélkedők televíziós adásaiban már szerepeltek. Elsősorban szólisták, duók, triók, kiscsoportok, illetve kamaraegyüttesek jelentkezését várják.

A korábbiakhoz híven ezúttal is hat csoportban versenyezhetnek egymással a jelentkezők: *a vokális zene* műfajában a *népdal-*, a *műdal-* és az *operaénekesek*, a *jazz*, a *pop*, a *rock*, valamint a *sanzon* és a *táncdal* képviselői mérhetik össze tudásukat. A hangszeres zene kategóriában azok a szólisták kisegyüttesek jelentkezhetnek, akik *klasszikus, modern és népzenét*, illetve *jazzt és popzenét* tolmácsolnak. Várják *a vers- és prózamondókat, a bábosokat, a táncosokat* is és — az úgynevezett egyéb kategóriában — *az artistákat, a bűvészeket, a bohócokat, a pantomimeseket, a parodistákat, a modern gimnasztika és a disco-tánc mű-*

Logika

„Cipőt a cipőboltból!" — így hangzott hajdan az emlékezetes reklám, ami nem is annyira a vásárlóknak, mint inkább a kabarészerzőknek okozott örömet: hosszan viccelődhettek ugyanis az ilyen és hasonló hirverések, hirdetések alkalmankénti bárgyúságán, feleslegességén. A reklám azóta sokat fejlődött, akárcsak a kereskedelem — ma már többnyire hiányos öltözetű, csinos lányok csábos pillantásai igézik meg az embereket, nem kevésbé fontos dolgokat tudatva velük, mint hogy üdítőt inni üdítő. Emiatt azonban nem szabad arra gondolni, hogy végképp elrepült volna az idő az egykori, magvas tartalmú közlések felett. Mert a vásárló gyarló lélek, s előfordulhat, nem abban az üzletben keres valamit, ahol az értelme szerint kapható. Így például csak véletlen jött rá, hogy a gáztűzhelyekhez való, s többnyire hiánycikknek számító lángszűrő szitát nem a szakboltban kell keresnie, hanem az Amjora üvegszaküzletében. Amiben lehet némi logika, hiszen akkor is használják a háziasszonyok ezt az alkalmatosságot, ha üvegedényben főznek.

Mint ahogy akkor is viselünk cipőt, amikor színházba megyünk. Vagy netán nincs messze már az az idő, amikor két jegy mellé alkalmi topánt is kínál Thália pénztárosa?

(szy)

Javítás helyett pere

És felépült a „Flórián, üzletközpont Óbudán". A városkotásában legalább tíz válla lat és intézet vett részt, a

DAILY NEWS
1982 FEB 4

1021

Neue Wohnsiedlung im Osten der Stadt.

Das vom Kossuth-Preisträger István Kiss geschaffene Befreiungsdenkmal auf dem Hauptplatz.

FOTOS: EMIL ELEK

János-Hild-Medaille für Mátészalka

Der ostungarische Ort Mátészalka, dem erst vor zwölf Jahren Stadtstatus zuerkannt wurde, hat die János-Hild-Medaille der Ungarischen Urbanistischen Gesellschaft erhalten. Die Auszeichnung wird für beispielhafte städtebauliche Leistungen vergeben. Die Urbanistische Gesellschaft ehrte zugleich das Andenken den früh verstorbenen Debrecener Architekten Örs Szokolay, unter dessen Leitung die Pläne für den Ausbau der heute 20 000 Einwohner zählenden Stadt Mátészalka ausgearbeitet wurden.

In dem vor 750 Jahren gegründeten Ort hat sich die Zahl der Industriearbeiter im vergangenen Jahrzehnt verdoppelt. In Mátészalka entstanden neue Großbetriebe wie die Möbelfabrik Szatmár und eine Fleischfabrik, in der jährlich 50 000 Schweine verarbeitet werden. Jeder dritte Einwohner der Stadt hat in den vergangenen zehn Jahren eine neue Wohnung bezogen.

(L)

Ein Museum berichtet vom einstigen Leben der ländlichen Bevölkerung.

...entwurf über Verurteilung ...aels vor der UNO

Im Zusammenhang mit einer Erklärung, daß Israel nicht als friedliebender Mitgliedstaat entsprechend den Verpflichtungen der UN-Charta anzusehen sei, wird empfohlen, daß sich alle Staaten der Lieferung von Waffen und militärischer Ausrüstung an Israel sowie des Erwerbs von Waffen und Ausrüstungen von Israel enthalten sollen. Sie sollen aufgefordert werden, ihre ökonomische Hilfe sowie Zusammenarbeit mit Israel zu suspendieren, und ihre diplomatischen sowie Handels- und Kulturbeziehungen zu lösen.

Demonstration vor USA-Botschaft in Damaskus

Damaskus — Zehntausende Werktätige der syrischen Hauptstadt haben am Dienstag mit einer Demonstration vor der USA-Botschaft gegen den Beschluß Israels über die endgültige Einverleibung des 1967 okkupierten syrischen Golan-Gebietes protestiert. Auf Transparenten und in Sprechchören brachten sie ihre Entschlossenheit zum Ausdruck, den Kampf für die Befreiung der okkupierten arabischen Gebiete und die Verwirklichung der nationalen Rechte des palästinensischen Volkes auf Selbstbestimmung und Gründung eines unabhängigen Staates konsequent fortzusetzen.

Eine Erklärung, die die Unterschriften Tausender Syrer trägt, wendet sich gegen die Unterstützung der amerikanischen Regierung für Israel und verurteilt das Veto der USA gegen einen Beschluß des UNO-Sicherheitsrates über Maßnahmen gegen den Aggressor.

Dozier reiste in die USA

Rom Washington, 3. Febr. (AFP/DPA Reuter) — Der in der vergangenen Woche von der italienischen Polizei aus der Hand seiner Entführer befreite NATO-General James Lee Dozier reiste am Mittwoch in die USA, wo er am Donnerstag von US-Präsident Ronald Reagan empfangen wird. Wie ein Sprecher des amerikanischen Verteidigungsministeriums am Dienstag mitteilte, wird Dozier, der Mitte Dezember vergangenen Jahres von Mitgliedern der italienischen Unter-grundorganisation Rote Briga-

Polen

Kaderp... ...soll überprüft werden

Warschau, 3. Februar (MTI) — Seit Einführung des Aufnahmezustandes, d. h. seit dem 13. Dezember letzten Jahres wurden in der polnischen Staatsverwaltung 760 Personen ihrer Funktionen enthoben, darunter 6 Ratsvorsitzende und 17 stellvertretende Ratsvorsitzende der Wojewodschaften, 160 Bürgermeister von Städten und 4 Gemeindevorstände. Der Grund ihres Ausscheidens: Nichterfüllung der ihnen anvertrauten Aufgaben.

Dies wurde auf einer Beratung in Warschau mitgeteilt, auf der es um die Kaderpolitik der zentralen Staatsverwaltung ging und an der die Leiter der Ministerien und Personal-Hauptabteilungen der Zentralämter sowie die Sekretäre der Parteiorganisationen der betroffenen Institutionen teilnahmen.

Generalmajor Tadeusz Dzierkan, Leiter der Kaderabteilung des ZK der PVAP, sagte u. a., auf Veranlassung von Ministerpräsident Jaruzelski und einigen Parlamentsabgeordneten solle in der Kaderpolitik der Staatsverwaltungsorgane Ordnung geschaffen werden, weshalb in Zukunft in den Staatshaushaltsplänen genau festgesetzt werde, wieviele Stellen die Ministerien und sonstigen Staatsverwaltungsorgane beibehalten dürfen. Die Arbeit der Leiter auf verschiedenen Ebenen würde regelmäßig beurteilt.

Ferner kam zur Sprache, daß zu Führungsaufgaben möglichst viele fähige, energische junge Mitarbeiter herangezogen werden sollen, die neben guter Sachkenntnis auch über einen weiten Gesichtskreis verfügen und ausgeglichene Ansichten

In der gesellschaftlichen Preiskommission sind mehrere Organisationen vertreten, u. a. die Polnische Frauenliga, der Verband der Volkswirte, der Sozialistische Jugendverband und der Landjugendverband. Die Kommission will — aufgrund gesellschaftlicher Konsultationen — verhindern, daß die seit kurzer Zeit selbständig wirtschaftenden Unternehmen zu widerrechtlichen und übermäßigen Gewinnen kommen.

Washington — Die Mitglieder der US-Regierung unterstützen die von Präsident Reagan getroffene Entscheidung, nach der die USA den amerikanischen Banken die im Januar fällig gewordenen polnischen Kreditschulden in Höhe von 71 Millionen Dollar auszahlen. Die „Washington Post" dagegen, die diese Nachricht zuerst durchsickern ließ, griff den Präsidenten scharf an.

Außenminister Alexander Haig erklärte, nach Ansicht der Regierung sei es besser, die Zahlungen zu erfüllen, als zuzulassen, daß die Banken Polen für zahlungsunfähig erklären. Verschiedene Informationen lassen darauf schließen, daß der Außenminister befürchtete, die Erklärung der Zahlungsunfähigkeit Polens würde sich ungünstig auf die westlichen Geldmärkte auswirken. Er sagte, hiermit gebe man den Haupthandelspartnern Polens ein Beispiel, wie das zur Abtragung der polnischen Schulden nötige Geld zu beschaffen sei. Nach Meinung von US-Finanzminister Donald Regan handelt es sich bei diesem Schritt der Regierung um einen Sonderfall, da die Banken in der

1981 DEC

10M

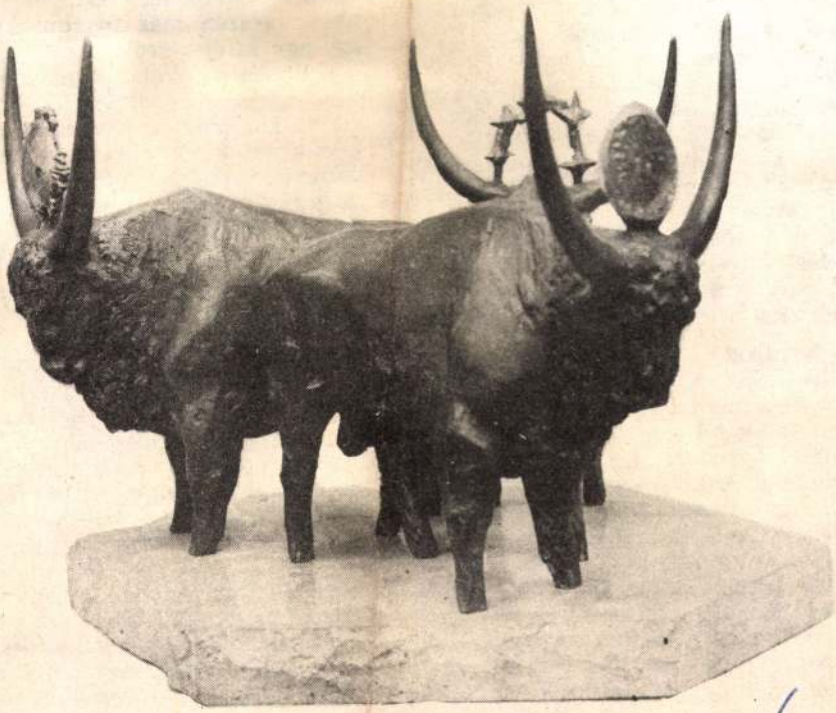

Kiss István: Népmese

betölteniök.

A szervezés legerőteljesebb ellenzői ma legtöbbször a termelésirányításban dolgozó középszintű vezetők közül kerülnek ki, mert a legtöbb szervezés az ő területükön folyik, őket érintheti, tőlük kíván munkát stb. Úgy vélik, hogy területükön csak akkor lehet eredményes a szervezés, ha megengedik a saját kártyáikba való betekintést. Márpedig a vezetők egy sor fogást alkalmaznak, amelyeknek feltárása feleslegesen megnehezítené egyébként sem könnyű helyzetüket. Nem elég, hogy minden oldalról nyomják őket, és idegileg fáradtak a termelési hajszában, még „optimumokkal" és „résztechnikákkal", meg hasonlókkal ijesztgetik.

Márpedig a termelés embereken múlik, akik nem „optimálisak", és a termelés (nem egyszer vállalaton kívüli) feltételei sem azok. Ezért a termelési folyamat irányítói általában tartalékot halmoznak fel (munkaerőben, anyagban, gépi kapacitásban), amely normál működéskor nem szükséges, de az időnként előforduló zavarok esetén is fenntartja az operativitás szintjét. Jellemző tünet, hogy a vezetők a szélsőséges esetekre is felkészülve halmozzák fel tartalékaikat. Gyakoribb ugyanis az, hogy a hibás működésért szankcionálnak, mint hogy

TÁRSADALMI SZEMLE

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-128

hajlandók megközelíteni. Ez egyrészt magasfokú specializációjuk következménye, egy adott szervezési eljárásmódon kívül általában nincs másban gyakorlatuk (és legtöbbször ismeretük sem). Másrészt a szervezőintézetek belső struktúrája sem teszi lehetővé, hogy a szervezőmunka előrehaladtával egy másik szervezési eljárásmódra térjenek át. Hiszen ekkor egy másik részlegnek kellene átadni a munkát, ez pedig a munkát kezdő részleg számára bevételkiesést jelent.

◆

Az a tény, hogy a jelen dolgozat tudatosan és szándékosan a szervezés kudarcaira, hiányosságaira összpontosít, talán — méltánytalanul és nem szándékosan — kedvezőtlenebbnek mutatja be a helyzetet a valóságos-

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1982 AUG 2 .81

LFÖLDI MŰHELY

1024

KISS ISTVÁN: FELSZABADULT

MAGYAR HÍRLAP
SZÁLTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Új kifejezést hallok a kutasi tsz-ben: a pártvezetőség arra serkenti az alapszervezeteket, hogy a vezető beosztású embereket vegyék rá beosztottjaik szigorúbb irányítására. Minden vezető legyen szigorú a feladatok számonkérésében. Tudom, nem új ez, mint kifejezés, de... a gyakorlatban mintha új lenne. Mindjárt a tetthelyen igazolást találtam erre: beszélgettem vezető emberekkel a termelésirányítás közvetlen területein. Kérdeztem: volt-e eset mostanában, amikor összeütköztek egy-egy emberrel valami okból, amely a munkával függ össze. Nem, ilyen alig volt. Inkább nem volt. „Tudják az emberek, mi a dolguk — tájékoztatott egy ágazatvezető —, és igyekeznek." S aki mégsem? „Nem értem még olyant, hogy valakit is noszogatni kéne."

Szerencsés vezető? Úgy lehet, az. De ugyanabban a tsz-ben mégis vannak itt-ott gondok: szóltak a helyi fórumokon nem kis fegyelemsértésről többször az első félévben. Valaki ittasan vétett a fegyelem ellen, más valaki nemtörődöm módon „állt helyt", mint éjjeliőr, s ebből kár keletkezett. A pártalapszervezetek gyűlésein olykor arról is szó esik, hogy a tagok egyike-másika kissé eltúlozza igyekezetét a háztájiban: „Valami fékező kellene, intézkedhetnének »odafönn«."

Nagyon emberi dolgok ezek. De mindjárt mondom: alig hinném, hogy az ilyen dolgokban valamiféle központi intézkedés lenne hatásos. Miért is háborgatnánk a többséget, a mind világosabban látó és ennek megfelelően mind biztatóbb irányban igyekvő társadalmat olyan hibákért, amelyek itt-ott fordulnak elő? Amelyekre Székkutason is, máshol is legfeljebb néhány esetet, néhány negatív példát említhetnének. Nyilvánvalóan az a helyes, amit a helyi pártvezetőség most elkezdett, vagy talán inkább a követelményt — valóban szükség van. Az nem megy hogy a munkában úgyanúgy menjen minden, mint eddig s az eredmény is azonos legyen, mint tavaly vagy az előtt, miközben nyugodtan igényt tart mindenki arra hogy a borítékban viszont több legyen. Vitatkozik velem a honfitárs erről szinte mindenütt, ahol találkozunk. Mondja, hogy valami nem stimmel itt: egy-két éve elég volt a pénz, amit keresten, most kevés. — Hát próbáli többre jutni „Próbálok. idén vállaltam másodállást, vállaltam fűszerpaprikát is." — És a főhely? A munkahelyen próbálsz-e többet elérni valamiként? „Ott? Nem emelték a fizetést."

Miért is emelnék, ha ugyanaz vagy, mint voltál, cimbora? Tavaly elkészítettél harminc csavart naponta, abból esetleg egy selejt volt, nem nagy valami. És most is elkészítesz harmincat — ugyanúgy. Semmi újítás, semmi javítás, semmi ötlet, kezdeményezés? „Minek, úgyse emelik a pénzt?" Próbálnád meg otthon azt, amit az országtól várs: ossz ki a családtagok között többet, mint tavaly, ugyanannyiból, mint amennyi tavaly összegyűlt. Lehetetlen? Ha lehetetlen, akkor nincs más út és mód: tennünk kell valamit, hogy többhöz jusson a család. Akkor majd lehet egy kicsivel többet elosztani.

S ahhoz, hogy ennek útját megtaláljuk, többet kell tennünk minden téren. Nagyon helyes úton járnak a kutasi elvtársak: jobban kell számonkérni és értékelni, ösztönözni! A középvezető jobban forgolódjék emberei között, jobban nézzen oda: miként igyekeznek egyenként, ki érdemelne nagyobb figyelmet, gondosságot, segítséget, vagy éppen elismerést, vagy éppen intést. Nem létezik, hogy itt — akár a kutasi tsz-ben is — mindenki általában egyformán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1981 MÁR 15

PEST MEGYEI HÍRLAP

P 1021 1981. MÁRCIUS 15., VASÁRNAP

Kezek

Kiss István plasztikája

Békés István:

Dal a szélben

Nem kell a dalnak
Dalnok,
Sem fényben úszó
Csarnok.
A dalnak tiszta
Lég kell,
Bodros felhőjű
Éggel,
Busásan termő
Földdel,
Mit nem tank — traktor
Tördel.
És béke kell a
Dalnak,
Mit védnek, nemcsak
Vallnak.
S a dalnak kell a
Csend is,
Hogy dallamokat
Csendíts,
Hogy halld, míg ébren
Alszol,
Midőn a csendben
Dal szól.
Az élet kell a
Dalnak,
Dolgos derű és nagyszerű
És biztonságos
Holnap.
A dal üteme
Csonka,
Ha megbénul a
Munka.
Nem dalnok kell a
Dalnak,
Hogy dallamát te
Halljad,
Nem csarnok, fényben
Úszó,
Hogy felzengjen az
Új szó.
A dal magától
Él meg,
Hisz hangot ád a
Szélnek.
Nem kell a sipos
Ujja,
A dalt, a dalt,
a dalt, a dalt,
A szép jövendő
Fújja.

Bartha Gábor:

Ratocska néni

Ratocska néni földreguggoló kicsi háza úgy bújt a temető dombjához abban a nagy nyírségi faluban, mintha tudná már közeli halálát, és a vert falak, ha könyvtárosok iskolázottsági szintjét, mert ezt követeli éppen a színvonal. Bonyolultan írom, mert bonyolult volt valójában az utasítás is. Valaki fentebb biztosan jutalmat is ka-

1981 JUN 2 0

1021

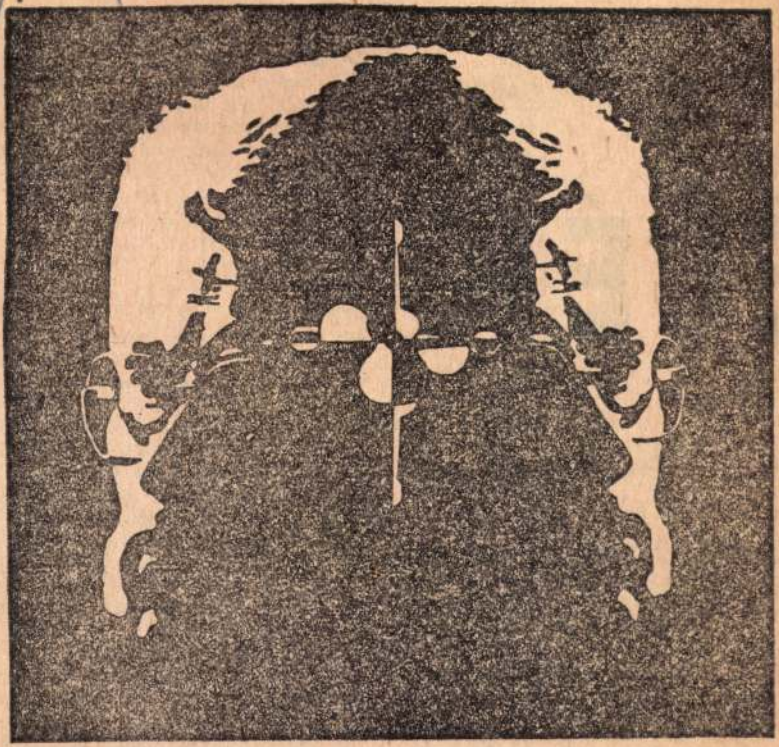

Kiss István: Irányok és arányok

ÉLET ÉS IRODALOM

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLÉK

lapokat. Motoszkál bennem a gyanú, — előadta ezt már máskor is.

Szomszédom a szünetben úgy tesz, mintha véletlenül sodródna mellém.

— A demokráciát sokan maguknak követelik, míg másoknak kusst intenek — kezd bele maszek szónoklatába. — Persze, vannak ennél kacifántosabb módszerek is. Nálunk például mindenki beszélhet, amennyit csak akar! A főnök csu-

lyának ügyrendjét és özv. Zaturecki Károlyné törlését a lakásnévjegyzékről. Fogalma sem volt róla, hogy miképpen döntsön dr. Cseperegi Ákos házának szanálása tárgyában, mert még az utcát sem ismerte. Keveset tudott a gyermeküket egyedül nevelő nők helyzetéről, valamint a termelőszövetkezetek ifjúságpolitikájáról. Gyermekkorában sem rajongott a történelemért, ezért a krónikaírók konferenciájának főbb téziseit egyszerűen félretolja. A szomszéd üzem export-tevékenységét viszont ismerte annyira, hogy beszámolójukból hiányolja üzletkötéseik árnyoldalait, kollégáját azonban nem akarta megbántani azzal, hogy a testület előtt vonja kérdőre — megteszi ezt egy szűkebb körű beszélgetés is. Érdekes: a „különfélék" címszóval illetett napirendhez egyik testület sem mellékelt anyagot, rangrejtve bujik el a meghívók szövegében, pedig rendszerint ez váltja ki a legnagyobb érdeklődést, aktivitást — nincs fecsegés, mindenki rögtön a tárgyra tér, és a tárgy sokszor fon-

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAKIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
1982 AUG 2 4

K

1021

Rajk/András

Kiss István kiállítása Kecskeméten

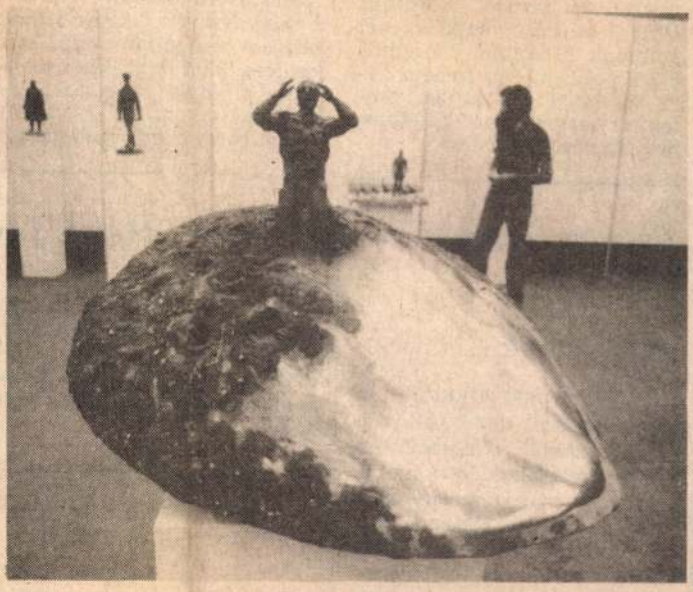

Kecskeméten, az Erdei Ferenc Művelődési Központ kamaratermében kiállítás nyílt Kiss István Munkácsy- és Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból. A közel ötven bronzszobrot bemutató tárlatot szeptember közepéig tekinthetik meg az érdeklődők

MTI Fotó – Karáth Imre felvételei

országi forradalmi eseményeket, a szovjethatalom céljait. A nevemre kiállított 1678. számú megbízólevél nemcsak általában az agitációra szólított fel, hanem arra is, hogy a szakszervezetekhez tartozókkal bizalmas beszélgetést folytassak.

telte: „Béla Kun! Béla
Kereste Kun elvtárs ci
s megkérdezte, hogy o
milyen mozgalmi fel
kaptam. Közöltem, hogy
nyire a vidéki munkás
a parasztság között fol
felvilágosító és forr

Gyógyszerkutatási konferencia Debrecenben

A hazai gyógyszerkutatás és gyógyszeripar egyik jelentős centrumában, Debrecenben hétfőn megkezdődött az *V. országos gyógyszerkutatási konferencia.* A Kossuth Lajos Tudományegyetem auláján három napon át mintegy négyszáz gyógyszerész, orvos, vegyész, biokémikus 140 előadáson és vetítésen tanulmányozza a hazai gyógyszerkutatás elmúlt négyéves eredményeit. A tanácskozás két szekciójában szó lesz a gyógyszerszintézis és a fermentálás különféle formáiról, s a növényi eredetű hatóanyagok felhasználásáról. Ismertetik a szív- és a keringési panaszokkal, s a központi idegrendszer kutatásával kapcsolatos legújabb gyógyszerészeti eredményeket, valamint az olyan új kutatási eljárásokat, mint a rádiókémiai és a radiofarmakológiai módszerek.

Elhunyt Hont János

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy Hont János, a földművelésügyi miniszter volt első helyettese, az Országos Tervhivatal nyugalmazott elnökhelyettese, a Magyar Közgazdasági Társaság elnökségének tagja 1982. augusztus 19-én, életének 69. évében elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása szeptember 1-én (szerdán), 13 órakor lesz a Farkasréti temető ravatalozójában.

ORSZÁGOS TERVHIVATAL,
MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMEZÉSÜGYI MINISZTÉRIUM,
A MAGYAR KÖZGAZDASÁGI TÁRSASÁG ELNÖKSÉGE

*

Hont János 1945-ben pártmunkásként az V. kerületi pártszervezetben, majd a Földművelésügyi Minisztériumban dolgozott. 1946—1947-ben a FÉKOSZ titkárságának munkatársa, majd vezetője. 1948—1949-ben az MKP, illetve az MDP Országos Központjának alosztályvezetője. 1949—1950-ben az Országos Tervhivatal főosztályvezetője, 1950—1951-ben a Gödöllői Mezőgazdasági Akadémia igazgatója. 1951-től 1967-ig a Földművelésügyi Minisztériumban főosztályvezetőként, miniszterhelyettesként, később a miniszter első helyetteseként dolgozott. 1967-ben az Országos Tervhivatal elnökhelyettesévé nevezték ki, ahol nyugdíjazásáig — 1975-ig a mezőgazdaság, az élelmiszeripar és a területi fejlesztés tervezését irányította. Nyugdíjazása után az MTA Közgazdaságtudományi Intézetében tudományos tanácsadóként és az MSZMP KB szövetkezeti munkaközösségének tagjaként is tevékenykedett.

A Magyar Közgazdasági Társaság alapító tagja, megalakulása óta mezőgazdasági szakosztályának nagy aktivitást kifejtő elnöke volt.

Munkájáért több alkalommal részesült magas állami kitüntetésben. A Népköztársasági Elnöki Tanácsa több évtizedes eredményes munkáját a Munka Vörös Zászló Érdemrendje adományozásával ismerte el.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
K 1982 AUG 13

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

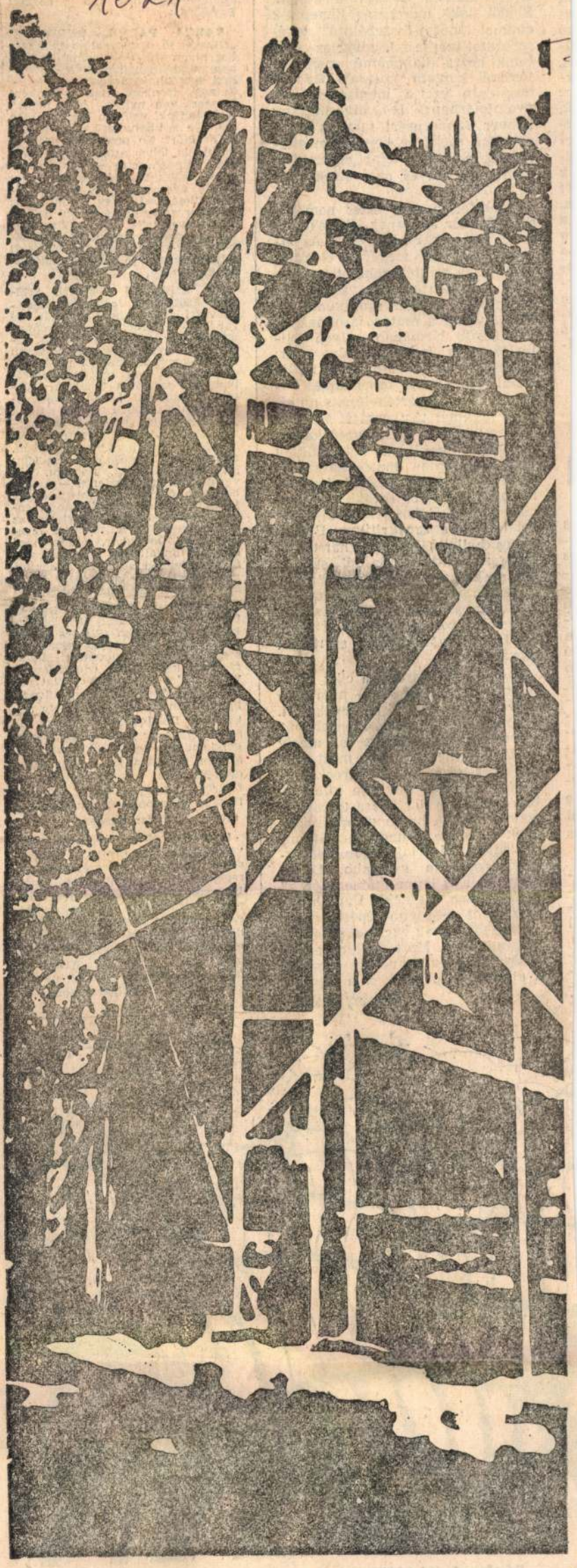

Kiss István fotógrafikája

bek között — hozzászólásra kértem a nagy tekintélyű Breuer Jánost és a fiatalabb évjáratból Juhász Előd öt (aki mostanság Zenebutik címmel „műfaj-összebékítő" tévésorozatot szerkeszt), udvarias „nem értek hozzá"-hangnemű mentegetőzéssel kaptam kosarat. Az ÉS hasábjain ezt a mentséget most nyomtatásban is olvashattam: Breuer János azért tartotta távol magát a rockzene kritikai megítélésétől, mert mint írja: „egyszerűen nem tanultam és nem értek hozzá".

Nehezteljen meg érte: nem hiszek Breuer Jánosnak. Illetékességét éppen cikke bizonyítja. Az átfogó, értő és megértő elemzés, amellyel a milliók zenéjét rangsorolja, s ezzel rangosítja, tíz-tizenöt esztendővel ezelőtt orákuluma lehetett volna a csatározásoknak. A pop körüli lármában milyen csillapító sorok lehettek volna ezek: „égetően fontos volna sok millió fiatal mindennapi zenei táplálékának folyamatos értékelése, s mindazok szakmai támogatása, akik iskolázott hallás, kottaolvasó képesség híján kerülnek helyzetüknél fogva naponta döntéskényszerbe az ifjúsági tömegzenével kapcsolatban". E felelős sorokból — s a cikk egészéből is — kitetszik: ezúttal nem a zenekritikus Breuer János hallatta szavát, hanem a művészetpolitikus. Ha jól sejtem, a rockzene nagykorúsításában, ügyének társadalmi elrendeződésében nem az esztéta (bár az sem jött volna rosszul), hanem a zenei közügyek kiválóságának segítségét várták.

S ez — pillantsunk a cikk megjelenésének dátumára — nem végérvényesen, de kissé megkésett. Megkésve indult útjára a felemás szervezésű rockszínház is, amely — félő — nehezen ver most már gyökeret, mert a hazai „rocknemzedék" műfajpasszivitása kitapintható. Mennyivel előbbre tartana a rockzenei élet, ha zenei prominenseink figyelme a nagy formátumú mozgalom iránt lojálisabb, beavatkozó szándéka gyorsabb. Lehet, hogy lapja is lenne már e „nehéz" könnyűzenei életnek. Úgy hírlik egyébként — újabb lépéshátrány! —, buzgólkodnak egy rockzenei lap megindításán. Most, amikor az ifjúsági zene hullámverése elcsitult, s állóvízben pendülnek a gitárok.

Párkány László

... a további limonádét a moziban, tévében, s talán azért tart teljesen zárva jó néhány kulturális intézmény.

DR. LIPOVITS ISTVÁN, SZÉKESFEHÉRVÁR. Jogászként magára veszi a válaszadás gondját Lázár István kérdéseire (Ami éppen az eszembe jut, ES, július 23.). Elmondja, hogy a lakótelep közepén épített kocsma esetében az állampolgároknak már régóta lehetőségük van perelni a tanácsot, valamint megerősíti Lázár István álláspontját: valóban nincs nálunk „állambíróság", amely a jogalkotás feletti alkotmányos felügyelet kérdését lenne hivatott megoldani. Ezután meglepetésünkre ezt írja: „Ahogyan operálni, szántani, tervezni nem tud mindenki — a joghoz sem ért minden írástudó. Ne járassuk le ezt a tudományt, engedjük az érdemi állásfoglalást az értő kevesek kiváltságának megmaradni." De akkor, tessék mondani, az ön által is helyesnek vélt állambíróságon a laikus állampolgár helyett ki ellenőrizze a jogászok „pápai csalhatatlanságát"?

LEHOCZKY GYULA, BUDAPEST. Galsai Pongrác Lírai bédekker című cikkében (Élet és Irodalom, július 23.) talált hibát. A szerző így írt a Balatonról: „Földrészünk legnagyobb édesvizű tavánál..." Olvasónk hét tavat sorol föl a Szovjetunióban, Svéd-, illetve Finnországban, amely nagyobb a Balatonnál. Szebbnek viszont egyik se szebb. Talán ez a gondolat vezette Galsai Pongrácot, amikor nem annyira tárgyi tévedésként, mint szívére hallgatva a földrész legnagyobbjának titulálta Európa legszebb mediterrán jellegű tavát, a magyar tengert.

L. J. SZOLNOK. Olvasónk „kedves lapunknak" kisebb elbeszéléseket, nagyobb, elbeszéléseket és regényszerű elbeszéléseket kínál. Úgy gondoljuk azonban, nem vágnak profilunkban az **Egyéni kisgazda élete a felszabadulás előtt,** illetve a **Népi táplálkozás; a tej szerepe a táplálkozásban régen és most** című novellák. Kívánjuk, hogy továbbra is érjen el sikereket a néprajzi pályázatokon.

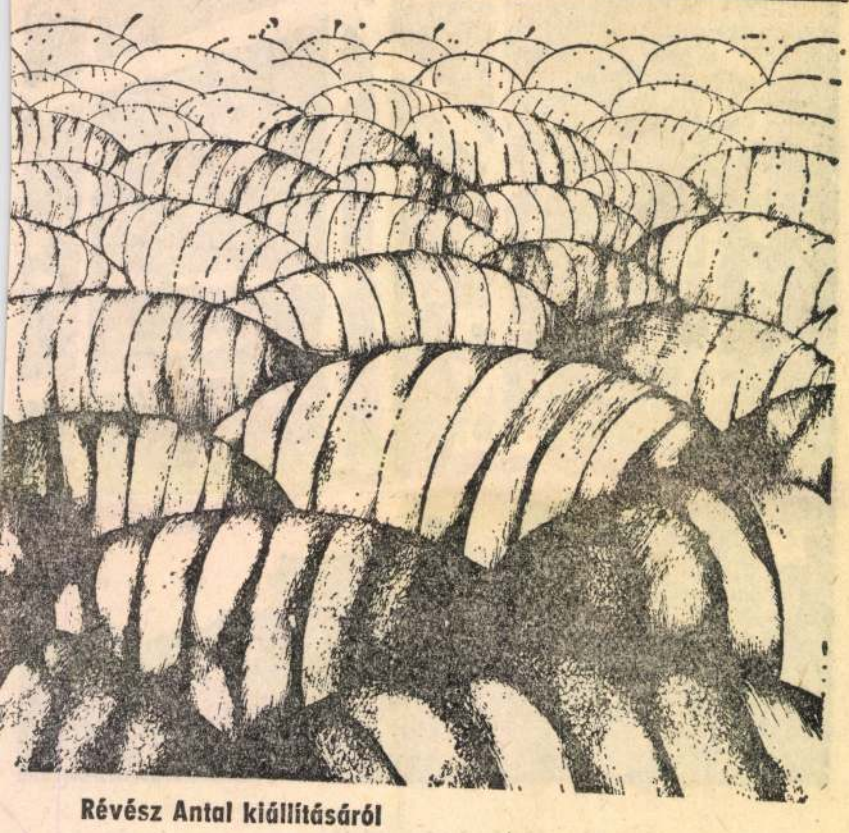

Révész Antal kiállításáról

1021

Kiss István: Bill-blues

Wilhelm késő tanulóévei

■ *Saul Bellov: Napjaid gyümölcse (Magvető, 276 old.)*

Saul Bellow, a Herzog, a Henderson, az esőkirály és a *Balabán Péter* fordításában újonnan megjelent *Napjaid gyümölcse* Nobeldíjas amerikai írója, a veszendő nagyvárosi ember sorsának egyik legalaposabb ismerője.

Akinek nincs pénze, az kérjen bocsánatot, hogy egyáltalán élni merészel — állapítja meg szorult helyzetében, a tönk szélén a kisregény főhőse, Wilhelm Adler. Gazdag, sikeres apja nem segít rajta — egy negyvenhét éves férfinak szerinte kötelessége, hogy szilárdan álljon a lábán; megengedhetetlen fényűzés, hogy hibákat kövessen el. Nem bízhat meg tőzsdespekuláns „jóakarójában", aki segít elúsztatni maradék dollárjait; nincs joga megsértődni, amiért munkahelyén valamely főnöki unokaöccs kedvéért alacsonyabb beosztásba sorolják; nem válhat el büntetlenül feleségétől, aki most már élete végéig szipolyozni fogja; s nem folytathat olyan egészségtelen életformát, amitől egyre mélyebbre merül a neuraszténia poklába, egész, nagydarab lényében slamposan, félrecsúszott nyakkendővel és lélekkel. Magyarán: keservesen bünhődnie kell azért, mert balekként vett föl egy nem reá szabott életstílust, a dörzsölt, üzletelő, jólértesült amerikaiak lezser életstílusát, de mindehhez kétbalkezes, jóhiszemű és gyanútlan maradt, mint akinek nem nőtt be teljesen a fejelágya — megbocsáthatatlanul tisztességes, azaz csökkent értékű alak. Könyörtelen tekintetű, aggastyán apja, üzletasszonyi alapossággal pereskedő neje és Tamkin, a sarlatán pszichiáter, félművelt életfilozófus, dilettáns költő, ám profi szélhámos, egyöntetű megvetését balekségével vívta ki: hogy jön ahhoz, hogy még mindig egy jóvális főiskolai hallgató mosolyával vegyüljön el az élősdiek kasztjában, s nem elég, hogy dolgai gyalázatosan állnak, ráadásul még rossz közérzetével untatja környezetét? S még érzelmei vannak...

Amikor Wilhelm feje fölött végleg összecsapnak a hullámok, s elveszetten csetlik-botlik a New York-i utcán, a tömeggel besodródik egy zsidó templom gyászszertartására, s a halott idegen látványa ürügyén végre tiszta szívből, felszabadultan és kétségbeesetten kisírhatja magát — semmi sem oldódik meg, valószínűleg nem is fog, csupán rettenetes feszültsége oldódik fel pillanatnyilag.

Franz Kafka regényei a megközelíthetetlen hivatali gépezetet és az ellenségessé vált törvénykezést ábrázolják; ő nem árulja el hőseinek belső szorongását, hanem látomássá stilizálja külső körülményeiket. Saul Bellow fordított módszerrel dolgozik: a könyörtelen determinánsok lelki következményeit elemzi, legnagyobb szabású munkájában, a Herzogban egy filozófusi elme önelemző idegbajával, a Napjaid gyümölcsében pedig egy átlagos képességű amerikai „Slemil" kiborulásával. Wilhelmben, a lomha, zöldfülűen megőregedett férfiúban még vannak tartalékok, amelyeket nem tudtak egészen felőrölni az egymás ellen szedett nyugtató- és ajzótabletták meg a létbizonytalanságát előidéző balfogásai; még megkísérelheti, hogy kiaknázatlan erőtartalékai lázadásával kitörjön, s a maga módján ő is vigye valamire, rossz választásai, döntései büvköréből kilépve, mint az afrikai esőkirályként bevált Henderson.

Saul Bellow szeretetteli iróniája vigaszt kínál Wilhelmnek azzal, hogy irgalmatlanul éles tükröt tart elébe.

Alföldy Jenő

1987 MÁJ. 9

ÉLET ÉS IRODALOM

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓIGAZGATÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

És írnék...

a paprikáskru
buborékjai.

Volt, persze, országos
félelem, féltés,
sosem-látott apák,
mégis: a manapság,
a felfújható
gálya-csodák konszolidált
korában is
mit nem adnánk, ha még
— lyuggassa bár huszonöt
évnyi lék —
visszahúzhatna hozzánk
az a szegényes járműt;
ha ma
eljönne ismét
a nem-pénzen-vett
örömök évada.

ásai,
aj,
i,
tek

Színház

ll-e lőni apánkat?

Kroetz nem fordít figyelmet a nyomozás folyamatára, gondosan kerüli a krimiszerű hatásokat, és így azt is csak sejteni lehet, hogy a darabot záró száraz, érzelemtelen szakítás — legalább részben — az üggyel foglalkozó nyomozók, pszichológusok meggyőző érveinek következménye. Kegyetlenül groteszk anti-Rómeó és Júlia ez, hiszen a főszereplők életkora látványosan hasonlít a shakespeare-i szerelmespáréra, és a Hannit Franztól elválasztó társadalmi (elő)ítéletek működési mechanizmusa éppoly értelmetlen, mint a Montague—Capulet-viszály.

A szűk térre szorított előadás épp ezt a sorsszerű, mondhatni „örök emberi" mozzanatot hangsúlyozza. A gyerekek érzelmi tartalommal *még* föl nem töltött, a civilizált formákhoz *még* nem idomult érzékei mögött, magyarázatul, a felnőtt társadalom *már* kiürült-deformálódott lelkivilágát mutatja fel. A színészek a hatvanhetven néző előtt és körül, végig testközelben mozognak. Az arcok, kezek, testek rebbenései egyszerre figyelhetők a televíziós premierplánok és a mozi-totálok közvetlen életszerűségével. Kroetz újmódi naturalizmusa így a legmegfelelőbb közegbe kerül, s ez rendkívüli koncentráltságot, összefogottságot követel a játék résztvevőitől, pillanatnyi lazítást sem enged meg nekik. Marton — a szükségből erényt csinálva — elérte, hogy a szöveg és a történet naturalizmusa a gyors Kroetz korábbi darabjaiban bomlik ki, s melyet neki már valóságos események nélkül, csak végeredményében kell jeleznie.

Sokáig kritikai közhelynek számított, hogy az amatőr színpadok jeles előadásai nem konkurrenciát jelentenek a nagyszínházaknak, hanem valamiféle kísérleti terepet. Most, ebben a vígszínházi „különleges előadásban" és néhány hasonlóban, annak lehetünk tanúi, hogy a többnyire amatőrök kipróbálta eszközök mint nyernek teret patinás, hagyományok által megszentelt színházi közegben. Jó lenne minél hamarabb megérni, hogy az eredmények végleg leköltözzenek a „háziszínpad" harmadik emeleti magasságából, az ideiglenesen három sorba rendezett kényelmetlen székek elől, a „rendes" színpadra, a zsöllyék és páholyok elé.

És jó lenne mihamarabb megérni egy másik, szemléleti „költözködést" is. Arra gondolok, hogy a Budapesti Gyermek Színház néhány hete — egyébként szintén „stúdióban" — mutatta be a Rómeó és Júliát, a Lamb-féle Shakespeare mesék alapján zanzásítva. Nem is annyira rossz az előadás, mint amennyire káros, hogy az ismeretterjesztő-vulgarizáló feldolgozás gügyögős gyermekded bájolgása maradandó nyomot hagyott rajta. Másfelől viszont — épp két nappal a Vadászat bemutatója után — az egyik napilap ismertetést közölt egy felmérésről, melynek során tizenéves gyerekeket, hetedik-nyolcadikosokat faggattak szexuális érdeklődésükről, esetleges kapcsolataikról. Mindegy is — azt hi-

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

Kiss István szobrászművész kiállítása Szekszárdon

1021

Nagy érdeklődés mellett vasárnap délelőtt nyílt meg Szekszárdon a megyei művelődési központban művészeti, kulturális életünk rangos eseménye, Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas kiváló művész kiállítása. Az ünnepélyes megnyitón részt vett K. Papp József, a megyei pártbizottság első titkára és dr. Szabópál Antal, a megyei tanács elnöke. Közreműködött Koszta Gabriella és Melis Gábor – a Pécsi Nemzeti Színház művészei –, akik többek között József Attila- és Váci Mihály-verseket adtak elő. Megnyitó beszédet dr. Ruzsa János, az MSZMP Szekszárdi Városi Bizottságának első titkára mondott:

– József Attila gondolatai járják át a termet, irodalom és képzőművészet csodálatos egymásra találása szinte áramütésként hat ránk. Minden művészetnek sajátos belső energiája van: mellyel ha kell, fojtott csenddel, ha kell, harsogó keményen zeng bele a világba. Ha azonos gyökerekből táplálkozik képzőművészet, irodalom vagy zene, egymás hangját erősítve zengi gondolatait. Ebben a nagy átütő erejű hangzatban egy a fontos: minden az emberért történjen és társadalmi jelentőséggel bírjon. Az igazi művészettől a társadalom lényegi azonosulást kér számon, mely átizzik az alkotásokon. Tiszta látószögben és távlatban formálódó, érthető jelrendszerre felépített alkotásokat, melyeknek elsőrendű célja, hogy üzeneteik megérkezzenek azokhoz, akikről, akiknek, akikért szólnak: az emberekhez.

Kiss István hivatásának fő rugója alkotópályája első percétől kezdve az volt, hogy életben tartsa azt a mélyebb közösséget adó kultúrát, mely őt is felnevelte. Nagyszalonta, Arany János városa és határában a Nádas-ér, mely az odaérkezőnek ma is suttogja a Toldi legendát, – a szülőhelye Kiss Istvánnak. Ebben a tájban születni gazdag örökség. Ez az örökség felelősséggel vértezi fel az onnan indulót, felelősséggel a történelmi múlt, a jelen, a jövő iránt és az alkotás kötelezettsége alól nem ad felmentést az arra tehetségeseknek. Vállalni kell, mindig újra kell vállalni; a haza iránti kötelesség belső kényszere adja az új feladatokat. Kiss István e tájba fogalmazza, innen nézi és az itt élő emberekkel együtt emlékezik történelmünk nagy fordulópontjaira, népünk kiemelkedő egyéniségeire. És mindebből építi fel saját alkotópályája emlékművét, melynek spirálvonala éppúgy, mint a Pest-Buda és Óbuda egyesítése centenáriumára készített alkotása: nem a határtalan térbe és időbe tör, hanem egymást átfogva, tér és idő úgy beszél a múltról, hogy a jövőbe emel. Alkotásaiban megszólal az apai örökségű vizuális tehetség, az otthon világnézeti, társadalmi beidegződése és ezek ölelkeznek bennük, „mely múlt, jelen s jövendő".

A mai magyar képzőművészetben talán egy kicsit ritka művészi magatartás tanúi lehetünk ma. A pálya, mely közel 30 évvel ezelőtt hozta első átütő erejű alkotását, az 1514-es Dózsa-forradalom emlékét kifejező szoborkompozíciójával, – az elkötelezettség töretlen ívével járja éveit. Legjobb képességét úgy bontja ki, hogy az országot nem szűkíti a falura, sem a történelmet a paraszti múltra, hanem a társadalmat vállalja minden alkotásában, melyben művésszé lett. Ez szól egyenesen a múltjából, ez találkozik benne a jelennel és ezzel alakítja a jövőt. Küldetésének igaz értelmezése és éppen az emberekhez, a természethez való viszonya hozza egy nevezőre minden kezevonását. Közérthető, az állandóság üzenetét hozza művészetével: tisztaságot, meggyőződést, a magyar realizmus mindig újuló, szépülő nyelvén. Alkotásai a magyar képzőművészet mérföldkövei, melyek szerte az országban köztereken, középületeken megtalálhatók. Több itt látható szobra már közös emlékünk, a történelem szférájából szól hozzánk; történelmi-politikai emlékművekké a tartalmilag megavőző, hiteles ábrázolás által váltak.

A múlt és jelen című, a Gellérthegyen található domborművén például mindez úgy jelenik meg, hogy Budapest múltját a negatív, mélyített figurák, jelenét a domború, pozitív formák adják. A Dózsa György úti, tanácsköztársasági, 8 méter magas bronzszobor, mely az 1919-es „Fegyverbe!" kiáltású, Berény Róbert által készített plakát-alakjával igazolja a szobrászat érvényes eszmehordozó funkcióját. A Búzakalász címe: Élet. Ma is így hívják az öregek.

A „Bimbó" című alkotás

Nem célom a művek felsorakoztatása, olyan alkotó művei előtt állunk, melyek önértéke átütő erővel szól az előtte állóhoz, hogy szabadulni is nehéz a gondolatáradattól. Érvényes művészi létezés ez, nem kíván külön értelmezést. Az értelem biológiai sávjában képződött, autentikus művészet. Ugyanúgy nem kér magyarázatot, mint ahogy Arany János balladái, vagy József Attila versei. Van önértékük, mely átárad az alkotásból a nézőre. Rajtunk múlik, mennyire engedjük közelünkbe, érzelmi szféráinkba jutni mondanivalóját.

E kiállítás Szekszárd város, a megye emberei számára örömteli. Egy gazdag alkotópálya mérföldkövein keresztül a magyar képzőművészet egyik legjelentősebb művészének őszinte kitárulkozása, mely mondanivalójával belezeng a világ valamennyi művészének közös megszólalásába, a képzőművészeti világhét rendezvényeibe.

(Kiss István szobrászművész alkotásait szeptember 30-ig tekinthetik meg az érdeklődők.)

Fotó: K. A.

Előtérben a „Végváriak" kompozíció

— nehézkes, lassú hitelügyintését is. Probszt György öcsényi szobafestő és mázoló az iparosság szakmai továbbképzésének fontosságát hangsúlyozta. Schukkert Sándor paksi órás elmondotta, hogy a fegyelmi bizottságnak azért volt kevés munkája, mert a megyei szervezet munkatársai a panaszokat, amelyek a lakosságtól érkeztek, megnyugtató módon tudták elintézni. Molnár Kálmán bátaszéki műszerész elmondta, hogy a községben lassú a helyi tanácson az ügyintézés, ugyanakkor az iparosság sok társadalmi munkát végez. Varga János tolnai esztergályos örömmel közölte, hogy a beszámolási időszak alatt hetvennel nőtt az iparosok száma a szervezetéhez tartozó községekben. Hegyi Ferencné tamási szűcs kisiparos a tagszervezés és a társadalmi munka végzése során elért eredményekről tett említést. Somogyi Imre bonyhádi villanyszerelő kisiparos elmondotta, hogy a területén jó az iparosság hangulata. Végh János dunaföldvári lakatos azt javasolta, hogy a nagyüzemekben keletkező hulladékot bocsássák rendelkezésükre, mert a kisiparosok azt még használni tudják. Tillgerhand József paksi kisiparos kifogásolta, hogy egyes anyagokat kétszer drágábban vásárolhatnak, mint a szövetkezetek, ezért szolgáltatásuk drágább. Dózsa József kölesdi kőműves azt hangsúlyozta, hogy a megye kisiparossága egyre fiatalodik, az újonnan jogosítványt váltók lelkiismeretes munkával akarják idős társaikat követni. Sásdi Zoltánné szekszárdi keramikus elmondotta, hogy a megyében a munkát kezdő kisiparosoknak 320 ezer forint segélyt adtak. Szabó János tamási kőműves kisiparos határozottabb fellépést sürgetett a jogtalan iparűzők ellen. Amrein István bonyhádi műköves az anyagbeszerzés nehézségeiről és a bizottságok társadalmi adómegállapításának fonákságairól szólt. Orcskai István szekszárdi körzeti titkár tizenhárom község iparosainak tervéről szólt, arról, miként akarják műhelyüket, üzletüket fejleszteni, s részt vállalni a községek politikai, társadalmi életében. Neményi Endre, a KIOSZ elnökhelyettese is elismeréssel szólt a Tolna megyei iparosság munkájáról. A vitát Simon József összegezte.

A kisiparosok küldöttgyűlésének végén megválasztották az új tisztségviselőket, a megyei szervezet titkára ismét Simon József lett.

zőt, napernyőt, divattáskát, valamint metszetet és divatlapot mutat be az a kiállítás, amelyet hétfőn nyitottak meg Budapesten az Országos Piackutató Intézet bemutatótermében. A kiállítás október 2-ig tekinthető meg.

Gulyás József, a Pécsi Kesztyűgyár vezérigazgatója a kiállítás megnyitása és a közelgő őszi Budapesti Nemzetközi Vásár alkalmából tartott sajtótájékoztatón egyebek között elmondotta: a nagy múltú kesztyűgyár az elmúlt húsz esztendőben dinamikusan fejlődött. új gyáregységgel is bővült. Ma öt gyáregységében – így Dombóváron is – több mint ötezren dolgoznak. Termékeik – a magyar kesztyűipar 60 százalékát jelentik – megállják a helyüket a világpiacon. Pécsi kesztyűt több mint húsz országba szállítanak. Jelenleg mintegy 16 ezer modellből áll a választék. A termékek körét a közelmúltban bőrruházattal is bővítették, amelyek mind a hazai, mind az exportpiacokon keresettekké váltak. Jelenleg a szőrmekonfekció gyártásának bevezetésével foglalkoznak. Az idei őszi BNV-n a gyár kesztyűújdonságai mellett már ezek a modellek is láthatók lesznek.

Vinexpo '81

Magyar borok sikere

Négy aranyérmet és egy bronzérmet szereztek a magyar borok Franciaországban, a Bordeaux-ban megrendezett nemzetközi versenyen és kiállításon. A Vinexpo '81 elnevezésű kiállításon 24 ország 520 kiállítójának egyike a MONIMPEX volt.

Aranyérmet nyert a Badacsonyvidéki Pincegazdaság 1978-as évjáratú Somlói Furmintja, a Balatonboglári Állami Gazdaság 1980-as évjáratú Boglári Rajnai Rizlingje, továbbá a Hungarovin Borgazdaságok exportvállalatának 1971-es Visontai Olaszrizling bora. Kiemelkedő eredménynek számít, hogy a nemzetközi mezőnyben a mindig is világhírű francia pezsgők mellett a Hungarie Grande Cuvée fehér, száraz pezsgő aranyérmet nyert. Szép eredmény, hogy a vörös borok hazájában, Bordeaux-ban a Hosszúhegyi Állami Gazdaság Hajósi Cabernet Franc 1979-es évjáratú vörös bora bronzérmet nyert.

A díjnyertes és aranyérmes borok országonkénti számarányát tekintve a legtöbb aranyérmet Magyarország kapta.

MONIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726

Megszállottként nisz
osztásban dolgozó munk
csupa olyan emberekből
állóan gondolkodni, s a
képzeletüket szabadjára

Módszeresen fárado
tónk rendszeresen „partira"
azok eljönnek, akik erre ke
tásra ez a kötetlen, sokszor
locsogásnak tűnhet. Ámde,
tikat", meggyőződhetett ar
ötletek is születnek. A válla
mindig jelen vannak, és eng
kor mindent elmondanak, a
rülő témáról. Fantáziájukna
Derű, és sok-sok értékes gondolat, kollektív töprengés, okos problémamegoldás jellemzi ezeket a csoportos álmodozásokat. A résztvevők száma egyre nő, igazgatónk álma egyre inkább valósággá válik.

Mikor halad még gyorsabban ez a folyamat? Majd ha igazgatónk másik álma is akadály nélkül megvalósulhat: annak, aki fejével és kezével jól és sokat dolgozik, annak jól fizethet, aki pedig rosszul dolgozik, az ráfizet. A részletek most nem érdekesek, mert akik ismerik a bér- és jövedelemszabályozás jelenlegi rendjét, ellentmondásait, azok néha szintén dédelgetnek ilyen álmokat. Mutatóban ezúttal csak egyet; mondjuk azt, hogy az újítási díjakat teljes egészében a termelési költségek terhére számolhatnák el a vállalatok, nem pedig a részesedési alap terhére, mint most, elriasztva ezzel az újítókat, csökkentve az értékes újítások számát, növelve az újítási díjak megállapítása körüli jogviták gyakoriságát. Jól tudom, ennek a helyzetnek a megváltoztatása egyelőre bizony még vágyálom marad. De az álmodozást szerencsére semmiféle rendelet nem tiltja. Térjünk hát vissza hősünk álmaihoz.

MEGBÍZHATÓ KOOPERÁCIÓ, pontos szerződésteljesítés. Álomvilág. A ritka kivételeket nem számítva, hol vannak azok a vállalatok, szövetkezetek, amelyek fegyelmezetten, könyörgésre nem várva, külön juttatást nem igényelve korrekt szerződést kötnek a termékeikre vagy szolgáltatásaikra igényt tartó vállalatokkal? Kötelezettségüknek pontosan, szépen eleget tesznek, ha hibáznak, nem vitáznak, amit elrontottak, kijavítják. Ha váratlanul szállítási nehézségük támad — áthidaló javaslataikkal együtt — azonnal küldik az akadályközlést, nehogy partnerüket lehetetlen helyzetbe hozzák. Ha gyártmányukon változtatni vagy áraikon módosítani akarnak, ezt csak vevőikkel egyetértésben, velük konzultálva teszik. Amennyiben rászolgáltak, megkérik a felárat, de ha úgy alakul, akkor a kötbért is vita nélkül kifizetik, nem dolgoztatva felesleges a bíróságokat. Lehet, hogy egyszer még ezek az álmok is teljesülnek?

Még csak egyet hadd említsek meg a mi konokul reménykedő igazgatónk álmaiból. Felsőbb szervek, ellenőrzés, elszámoltatás. Kedves igazgatónknak szinte már rögeszméjévé vált, hogy a gazdasági, politikai ellenőrzésnek, a számonkérésnek minden szinten érdemibbé kellene válnia. Például ne csak azt vizsgálják az arra illetékesek, hogy egy rendeletet, határozatot miként teljesít a vállalat, hanem azt is, hogy a teljesítés feltételeivel rendelkezett-e, azt megteremthette-e, egyáltalán a rendelet vagy a határozat az életben jónak bizonyult-e? Hátha már elavult az előírás, esetleg betű szerint ugyan nem, de érdemben megtörtént a végrehajtás. Vagy: ha nehezen teljesíthető, az arra illetékesek mit segíthetnének, mit segítsenek a vállalatnak? Természetes, ahol mulasztást tapasztalnak, ott a felelősségre vonás sem maradhat el.

Ezt megkönnyítendő devalválni kellene a „bőrpapírokat", az ügyesen megfogalmazott igazoló jelentéseket. Gyakrabban meg lehetne vizsgálni például azt is, hogy milyen lehetőségeket hagyott ki, milyen haszontól esett el egy adott vállalat? Érdemben kellene tanulmányozni az okokat, ha belevágott valamibe, és az nem sikerült. Ha a kockázat, amit vállalt, arányban állt az elérhető eredménnyel, de előre nem látható nehézségek miatt nem vált be a számítás, ilyenkor nem elmarasztalást, hanem — az eredménytelenség dacára is — dicséretet érdemel a kezdeményező vezető. Ellenkező esetben legközelebb nem mer, és nem fog kockáztatni.

HOGY A SZÁMOMRA kimondottan rokonszenves igazgató álmai mit jelentenek? Ennek eldöntését rábízom a kedves olvasóra.

GYERTYÁNOS ZOLTÁN

Kiss István szobrász
Németh: ~~Kiállitás a Mücsarnokban~~ Lajos: Tavaszi tárlat
Szabad Nép, 1952, május 25. 8 l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
185-1908.
Erkezett: marcius 20.

nát készitettün
rendeztük az es
végeztünk ugyan
javitásokat. —
Tiszteletteljes
hogy az új falaz
ben az északi o
által megtáma
a bevakolást, u
a falak kiszár
épitkezésre hala
Budapest, 190

Kiss Győző
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1964 FEB 13
KÖZÉRT

1021

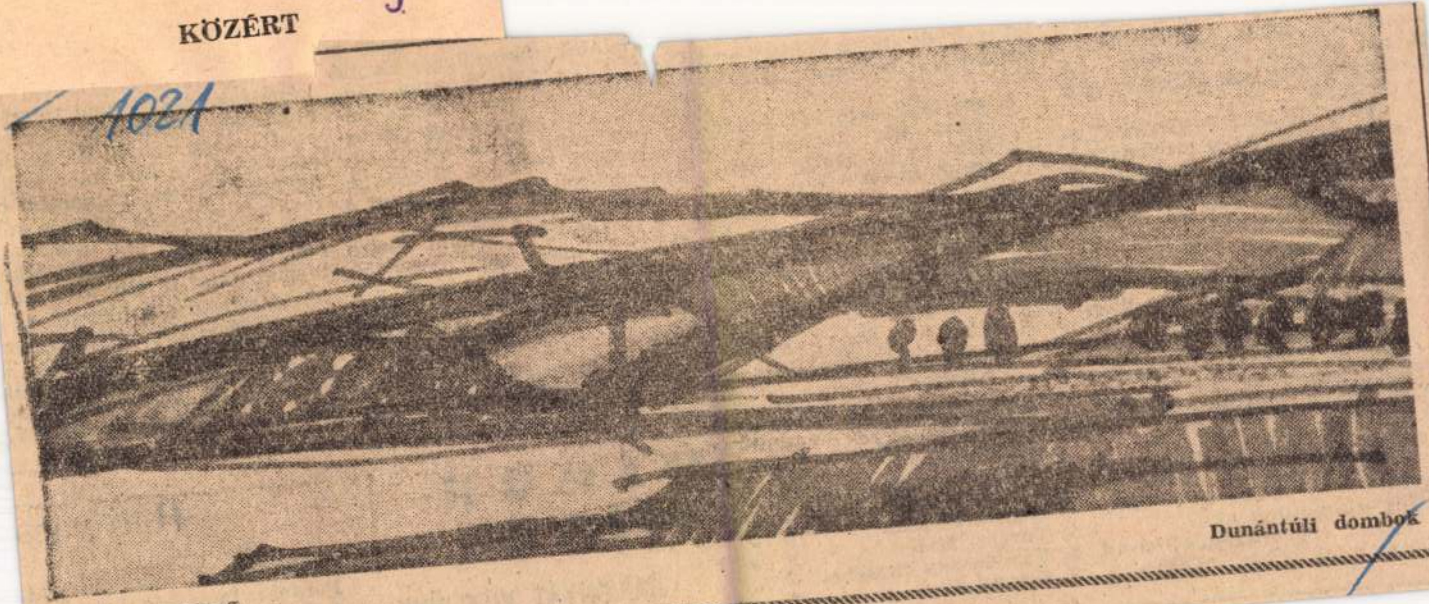

Dunántúli dombok

KISS GYŐZŐ

tek, de ennek ellenére biztosan nyertük a mérkőzést. A támadásban sok átlövéses gólt dobtunk.

V. M. KÖZÉRT—Győri Textil 6:5 (3:2). Nagy erőbedobással játszottunk, Jákfalvi jó formában volt. Góljainkat labdaeladási hibából kaptuk.

V. M. KÖZÉRT—FTC 5:2 (2:1). Higgadtan, szépen játszottunk, támadásaink szervezettebbek voltak az ellenfelénél.

V. M. KÖZÉRT—BRSC 5:7 (4:5). A kilencedik percben 4:2-re vezettünk, de ezután sok labdát eladtunk és négy indításos gólt kaptunk. A csapat tulajdonképpen már az egyenlítés pillanatában elvesztette a mérkőzést. Idegileg maradtunk alul.

VM. KÖZÉRT—Debreceni Dózsa 4:5 (3:3). Lányaink tottunk, de helyzeteinket nem használtuk ki maradéktalanul.

A mérkőzéseket két félidőre bontva, azt tapasztalhatjuk (első félidő 53:62, második félidő 50:49), hogy valamivel jobbak a második félidei teljesítményeink, különösen ami a védekezést illeti. Ez a tény a lelkesebb és odaadóbb játékra vezethető visszza.

A tavaszi és őszi szezon 103 gólján így osztozkodnak a játékosok:

1.	**Jákfalvi Melinda**	29 gól
2.	**Sloszka Margit**	25 „
3.	**Márkus Eszter**	17 „
4.	**Katona Ilona**	13 „
5.	**Szondi Margit**	5 „
6.	**Hentes Piroska**	5 „
7.	**Turóczi Irén**	4 „
8.	**Vozdánszky Erzsébet**	3 „
9.	**Temesi Éva**	2 „

dolatok ös
vá nak, és ny
gerlékenység l
beren. *A pa*
gésben vagy
szenvedők szá
tan egészségte
feketekávé fo

A feketekáv
sem sorolható
az alkohollal, cigarettával, s a többi élvezeti méreggel. *Mértékletes fogyasztása esetén, néhány kivételtől eltekintve, a legtöbb embernek ártalmatlan.* Néhány évtizeddel ezelőtt el-

A párolás: A hirtelen süt
fedett edényben, saját levében
hez hozzáadjuk a szükséges h
lével vagy húslevessel öntjük
keket kevés vízben vagy cso
zamatosabb ízűek lesznek, és

MIKOR MILYEN
HARISNYÁT VISELJÜNK

Heti vacs

Csütörtök: Gomba tojással,
Péntek: Paprikás burgonya
Szombat: Gulyásleves (készé
Vasárnap: ebéd: Hú

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1960 JUN 2 9.

NÉPSZABADSÁG

117

A Palota téren állítják fel a Dózsa György-emlékművet

Hosszú vita után a fővárosi tanács népművelési osztálya meghatározta a Dózsa György-emlékmű végleges helyét; az emlékművet a budai Vár aljánál, a Palota téren állítják fel. Középen magasodik ki majd a parasztvezér szobra, s a talapzat két oldalán csoportosulnak a mellékalakok. Kiss István szobrászművész már elkészítette a Dózsa-szobrot s az utolsó simítások maradtak hátra a 9 mellékalak formázásán is.

A Kőfaragó- és Épületszobrászipari Vállalat dolgozói rövidesen megkezdik az emlékmű felállítását. (MTI)

4

... forintos"

RIPORTEREINK JEL

az ifjúsá

Lassan már nyári hagyomány l
misták nyári építőtáborozása. Az o
sárnap nyíltak meg az ifjúsági építő
ban 22 ezer tanuló fiatal végezzen a
nevelődjék. Riportereink három na
meg kedden, s most erről számolnal

Hódítók a H

A Hanság legrégibb, már harmadik évadját kezdő ifjúsági munkatáborába. Horvátkimlére is vasárnap érkeztek az első idei lakók. Valamennyien középiskolások, a legtöbben Győr megyéből, néhányan a fővárosból. Majdnem

Kiss Istrán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HIRLAP

1960 JUN. 29.

117

A Palota téren állítják fel a Dózsa György-emlékművet

Hosszú vita után a fővárosi tanács népművelési osztálya meghatározta a Dózsa György emlékmű végleges helyét. A budai vár aljánál, a Palota téren állítják fel. Az emlékmű közepén magasodik ki majd a parasztvezér szobra, a talapzat két oldalán csoportosulnak a mellékalakok. Kiss István szobrászművész már elkészítette Dózsa György szobrát és az utolsó simítások maradtak hátra a kilenc mellékalak formázásán is.

rata Párt közp
ügyminisztériu
hivatalos lakh
ség központja
menetben rés
30 000 diák tilt
hogy Kisi min
kal késlelteti
mondásának v
mindenáron
demokratapárti
igyekszik kierőszakolni, ame-
lyet továbbra is irányíthatna
a háttérből.

olyan liberális-
kormányt

és „sajnálkozással" emléke-
zett meg Hruscsov szovjet mi-
niszterelnök erről szóló üze-
netéről.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI
NAPLÓ

1961. NOV. 6.

1021. Kiss István

3

Lenin-szobor avatása Szegeden

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából Szeged város Tanácsa szobrot állíttatott Vlagyimir Iljics Leninnek. A forradalom nagy vezérét ábrázoló szobrot — Kiss István művészi alkotását — a Kossuth Lajos sugárút mentén, a Csongrád megyei párt- és tanácsszékház épülete előtt helyezték el.

Vasárnap délután Szeged sokezer dolgozójának jelenlétében került sor az avató ünnepségre, amelyen megjelent V. A. Koroljov, a budapesti szovjet nagykövetség tanácsosa is. A magyar és a szovjet Himnusz elhangzása után Szirmai István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja mondott ünnepi beszédet, majd párt-, állami és társadalmi szervek képviselői koszorúkat helyeztek el a szobor talapzatán.

Minden tsz m
vagyonl

Kisebb a kockázat — A tsz és népg
további összehangolá

Mint ismert, az Állami Biztosító új biztosítási rendszert dolgozott ki a termelőszövetkezetek számára. Az új tsz-vagyonbiztosítás nagy visszhangot váltott ki a termelőszövetkezetek körében. Az új tsz-biztosításról nyilatkozott munkatársunknak Szániel Imre, a Megyei Tanács mező-

Régebben a tsz-eknek nem volt lehetőségük arra, hogy biztosítsák magukat a hullámtereken fellépő árvízkárok, illetve a megye más területein is előforduló vízkárok ellen. Az új vagyonbiztosítás erre is lehetőséget ad s tekintve, hogy megyénk leg-

/1021

Kiss István:
Generációk
(részlet)

TÁRSAI
SZ

VILÁG
PROLETÁRJAI,
EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR S.
ELMÉLETI ÉS

6 . 1981

TÁRSADALMI SZEMLE

SAJTÓHÍRVIVŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-126

8–9

XXXVI. ÉVFOLYAM, 1981.
AUGUSZTUS–SZEPTEMBER

Az alkotmány ünnepe alkalmából

1021

Széchenyi-szobrot avattak Kecskeméten Megemlékezés Mohácson

Aczél György és Sarlós István mondott beszédet

Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára Bács-Kiskun megyébe látogatott. Kétnapos programja kedden Szalkszentmártonban kezdődött, ahol Romány Pál, az MSZMP Bács-Kiskun megyei bizottságának első titkára és Gajdócsi István, a Megyei Tanács elnöke fogadta. Ezután Dunavecsén a nagyközségi és a kalocsai járásbeli vezető értelmiségiekkel találkozott, majd a több nemzetiség lakta Harta lakóinak életével, a nagyközség múltjával és jelenével ismerkedett. Megtekintette a sváb tájházat, ahol a német nemzetiségiek néprajzi, helytörténeti gyűjteménye kapott helyet. Ezután részt vett az Erdei Ferenc Tsz ünnepi gyűlésén, s átadta a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Termelési nagydíját Hegedűs Lajos Tsz-elnöknek a szövetkezet több évtizedes példás gazdálkodásáért.

Tegnap a Kecskemét-Szikrai Állami Gazdaságban folytatódott a program. Aczél György tájékozódott a gazdaság hazai és külföldi gazdasági-kereskedelmi kapcsolatainak alakulásáról, s megtekintette a borászati és az élelmiszeripari üzemet. Ezután Kecskeméten a Magyar Néphadsereg 2. sz. katonai kórházában a repülőorvosi vizsgáló és kutató intézet tevékenységével ismerkedett, majd felkereste a Bács-Kiskun Megyei Kórház-Rendelőintézetet. Ezután a Pannónia Filmstúdió kecskeméti rajz- és animációs műtermébe látogatott, s megtekintett néhány új alkotást.

Ezt követően Aczél György Kecskeméten részt vett az Aradi vértanúk terén felállított Széchenyi szobor avatásán. Széchenyi István egészalakos bronz szobrát Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotta, környezetét Kerényi József Ybl-díjas építész tervezte. A szobrot 69 gesztenyefa övezi, Széchenyi megélt éveinek emlékére. A Központi Bizottság titkára az Erdei Ferenc Művelődési Központban megtekintette Kiss István kamarakiállítását.

A késő délutáni órákban a kecskeméti művelődési központban ünnepi gyűlést rendeztek, amelyen Aczél György mondott beszédet.

Bevezetőben méltatta az államalapító István király történelmi életművét, az új kenyér szimbólumát, alkotmányunk ünnepének jelentőségét. Hangsúlyozta: szocialista alaptörvényünk intézményesített keretei között építjük társadalmunkat, fejlesztjük a szocialista gazdaságot, társadalmunk demokratizmusát.

Széchenyi István új szobrának avatásáról szólva kiemelte: a mai nemzedék történelmünk nagy alakja, a magyar nemzet újabbkori megújulásának nagy politikai gondolkodója és elindítója előtt tiszteleg. Csak azok a történelmi személyiségek válnak méltóvá a nép őrző emlékezetére, akik felismerték koruk belső fejlődésigényeit, akik képesek voltak nemcsak azonosulni a haladás követelményeivel, de cselekedni is érte.

Ő volt az első olyan magyar politikai gondolkodó, aki a gazdasági kérdéseket a nemzet fejlődésének középpontjába állította. Világosan felismerte, hogy minden politikai, társadalmi vagy kulturális reformnak a gazdaságban kell gyökereznie. Széchenyi reform-gondolata azonban úgy biztosított elsőbbséget a gazdasági kérdéseknek, hogy a kulturális fejlődést a gazdasági előrehaladás lényeges részének tekintette. Szinte a kora előtt járva kívánta a kiművelt emberfők sokaságát.

Széchenyi reform-gondolata része történelmi önismeretünknek, az erősödő, kovácsolódó szocialista nemzettudatnak, amelynek jelentős szerepe van teljesítményeinkben is.

Ezt követően Aczél György hazánk szocialista átalakulásának történelmi eredményeit méltatta. Hangsúlyozta: éppen sikereink teszik ma már nemcsak lehetővé, hanem parancsolóan szükségessé a szocialista építés minőségileg új feladatainak napirendre tűzését. Az emberek alkotó munkájára, kezdeményező erejére, szakértelmére és tehetségére alapozva. A nemzetközi feltételek kedvezőtlen alakulása, és a világgazdasági gondokkal összefüggő belső gazdasági helyzet napjainkban kétségtelenül próbatétellel jár — állapította meg ezután. — Ha okosan reagálunk a történelem e legújabb kihívására, ha észrevesszük, hogy a nehéz helyzetből csak előre mehetünk, akkor ez elősegíti további fejlődésünket.

Mindenekelőtt munkánk gondosságát, rendjét, fegyelmét, szervezettségét kell fokoznunk, magasabb szintre emelni a termelési kultúrát és az emberi viszonyok kultúráltságát egyaránt. Olyan viszonyokat kell teremtenünk, amelyek között a tehetségek szabadabban bontakozhatnak ki, az alkotás eredményei gyorsabban válhatnak közkinccsé. Ma, amikor a fejlődést nem tudjuk a korábbiakban megszokott, könnyebbik úton — nagyberuházásokkal, a termelő kapacitások szinte korlátlan bővítésével — előrevinni, rákényszerülünk, hogy szocialista mivoltunk legértékesebb oldalát helyezzük előtérbe: az alkotóképességet és a kultúráltságot. Ez az egyedül helyes és lehetséges válasz a válság-kihívásra.

Fejlődésünkben, mai feladatainak megoldásában meghatározó jelentősége van tehát az emberi tényezőnek: a műveltségnek, az oktatásnak, a tudomány eredményeinek, s növekvő szerepe a kultúrát hordozó és terjesztő szocialista ér-

(Folytatás a 3. oldalon)

Kecskemét új városrészében felállították a névadó Széchenyi István szobrát, Kiss István alkotását. A bronzszobor előtt kőlapon Magyarország térképe látható (Telefotó — KS)

ehajózásuk előtt. Feladatuk lesz i a palesztin harcosok távozását Telefotó — KS)

vezetét. Az izraeli kormány csütörtöki rendkívüli ülésén alakítja ki álláspontját a dokumentummal kapcsolatban.

Hírügynökségi értesülések szerint pénteken foglalják el a francia katonai alakulatok első, 350 főből álló egységei állásaikat a Bejrút két városrészét elválasztó „zöld vonal" mentén. Hivatalos francia források tegnap közölték: csütörtök délelőtt indul útnak Korzika szigetéről a 2. francia ejtőernyős idegenlégiós alakulat 350 katonája a ciprusi Larnaca felé, ahonnan francia hadihajók szállítják tovább a katonákat Bejrútba.

Seychelle-sziget

Leverték a lázadást

A Seychelle-szigeteken a kormányhoz hű csapatok és a segítségükre sietett tanzániai egységek tegnap visszafoglalták a kormányzat rádióadóját, valamint a Victoria szélén fekvő laktanyát, ahonnan keddre virradóra a lázadás kiindult — jelentette az ország hírügynöksége. Ezek után — közölték hivatalos helyről — most már minden a kormánycsapatok ellenőrzése alatt áll. Hír szerint a lázadók által foglyul ejtett túszokat sikerült kiszabadítani.

dalmi Tanácsának elnökét Alf… …ggetlensége 65. év-fordulója alkalmából.

Barcikowski a LEMP kulcsszerepéről

Stabilizációs folyamat

A Lengyel Egyesült Munkáspárt minden erejével a lengyelországi szocializmus újjászületését és megerősödését szolgálja. Barátaink és ellenségeink sem kérdőjelezik meg a LEMP kulcsszerepét az ország stabilizációs folyamatában — mondotta Kazimierz Barcikowski, a LEMP KB Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára kedden Varsóban. Barcikowski a legyel sajtó vezető publicistáival találkozott.

A LEMP KB titkára kijelentette: a párt egységének megteremtése útján az első fontos állomás a IX. kongresszus volt, majd e folyamatot az azóta tartott központi bizottsági ülések megerősítették. Ma a pártnak van lehetősége arra, hogy visszaszerezze szavahihetőségét és elnyerje a társadalom bizalmát.

— A szükségállapot bevezetése után — mondotta — megállt a párt taglétszámának csökkenése, megkezdtük új elvtársak befogadását sorainkba, és a LEMP-tagok száma megközelíti a 2,5 milliót. Tagságunk a két évvel ezelőttinél politikailag sokkal tapasztaltabb, ideológiai edzettsége nagyobb, és az eddiginél felkészültebb a politikai harcra. A gyárakban, üzemekben — mutatott rá Barcikowski — pártunk helyzete még nagyon nehéz, de éppen ezért kulcsfontosságú a párt pozícióinak újjáépítése elsősorban a nagyüzemi munkásság körében.

A párt és a gazdaság viszonyáról szólva leszögezte, hogy nincs visszaút a megkezdett gazdasági reformpolitikától. A reform az egyetlen módszer, amellyel hatékonyabbá lehet tenni az ország gazdaságát. — Az üzemi munkásönkormányzat helyreállítása nélkül lehetetlen a reformpolitika megvalósítása — mondotta.

A szakszervezetekről szólva Kazimierz Barcikowski megerősítette, hogy nem lehet szó a tavaly december 13. előtti állapotokhoz való visszatérésről.

— A hazafias nemzeti újjászületés mozgalmával kapcsolatban a párt álláspontja az — mondotta —, hogy abban mindenkinek helye van, aki a lengyel alkotmány alapján áll, és kész tevékenyen részt vállalni az ország gondjainak megoldásából.

Végezetül a „lengyel földalatti ellenzéki mozgalomról" szólva Barcikowski rámutatott arra, hogy annak célja a szükségállapot fenntartása Lengyelországban. — Ezt bizonyítják az elmúlt napok kísérletei utcai zavargások, tüntetések és sztrájkok szervezésére. A „Szolidaritás" szélsőségesei azonban messze nem érték el céljukat, hiszen augusztus 13-án és 16-án minden üzemben fennakadás nélkül folyt a munka, — mondotta.

Olasz kormányválság

A szocialisták támogatják Spadolinit

Az első — és valószínűleg a legnagyobb — akadály elhárult Spadolini megbízott miniszterelnök kormányalakítási tárgyalásai elől. A háború utáni Olaszország 42. kormányának jövője kedd délutánig még annak a pártnak a kezében volt, amely a 41. kormányt megbuktatta: az Olasz Szocialista Pártéban. Bettino Craxi szocialistái a keddi vezetőségi ülésen azonban úgy határoztak, hogy támogatásukról biztosítják a megbízott miniszterelnököt a kormányválság mielőbbi megoldásában.

Telexen érkezett

BRASÍLIA

Juan Ramon Aguirre argentin külügyminiszter, aki kedden érkezett hivatalos látogatásra a brazil fővárosba, találkozott Joao Figueiredo elnökkel. A tárgyalásokon a fő téma a falklandi (malvini) válság volt. Mint ismeretes, Brazilia lényegében semleges maradt a Falkland-(Malvin)-szigetek körüli brit—argentin konfliktus idején, de nyilatkozataiban elismerte Argentína jogos igényét a szigetek feletti szuverenitásra.

BUKAREST

Nicolae Ceausescu, a Román Kommunista Párt főtitkára, államfő Snagovban fogadta Giacarlo Pajettát, az Olasz Kommunista Párt titkárságának tagját, aki az RKP Központi Bizottságának meghívására tartózkodik Romániában.

VARSÓ

A lublini vajdasági bíróságon befejeződött azoknak a személyeknek a pere, akik megszegve a független szakszervezetekkel kapcsolatos rendeletet, folytatták korábbi tevékenységüket és résztvettek a „Szolidaritás" közép-keleti körzete vezetőségének ülésén. Az ülésen a hatalommal szembeni ellenállás megszervezésének elveit vitatták meg. A bíróság a négy vádlott közül egyet két évi, a többieket pedig másfél-másfél évi szabadságvesztésre ítélte. Az ítélet nem jogerős.

WASHINGTON

Az amerikai szenátus 77 szavazattal 21 ellenében elfogadta a jövő pénzügyi évre szóló katonai költségvetés tervezetet. A tervezet keretében 1983-ban a békeidőben eddig legnagyobb összeget — 178 milliárd dollárt — kívánnak a Pentagon részére biztosítani. A jövő évi katonai költségvetés 48 milliárd dollárral haladja meg a Pentagon idei kiadásait.

NAIROBI

Ugandába menekült a kenyai ellenzék vezetője, Oginga Odinga volt alelnök. — Odinga valószínűleg azért szökött a szomszédos országba, mert attól tartott, hogy letartóztatják az augusztus 1-i sikertelen puccskísérlet kapcsán. A politikus ugyanis, mint a kisebbségben lévő Luo törzs vezetője, több ízben élesen bírálta Daniel Arap Moi rendszerét.

BOMBAY

Az indiai hadsereg egységei tegnap megszállták India legnagyobb városa, Bombay több negyedét és 24 órás kijárási tilalmat vezettek be, miután a helyi rendőrök egy része sztrájkba lépett, fellázadt és a városban zavargások robbantak ki.

1021

Kiss István szobrászművész alkotásaiból

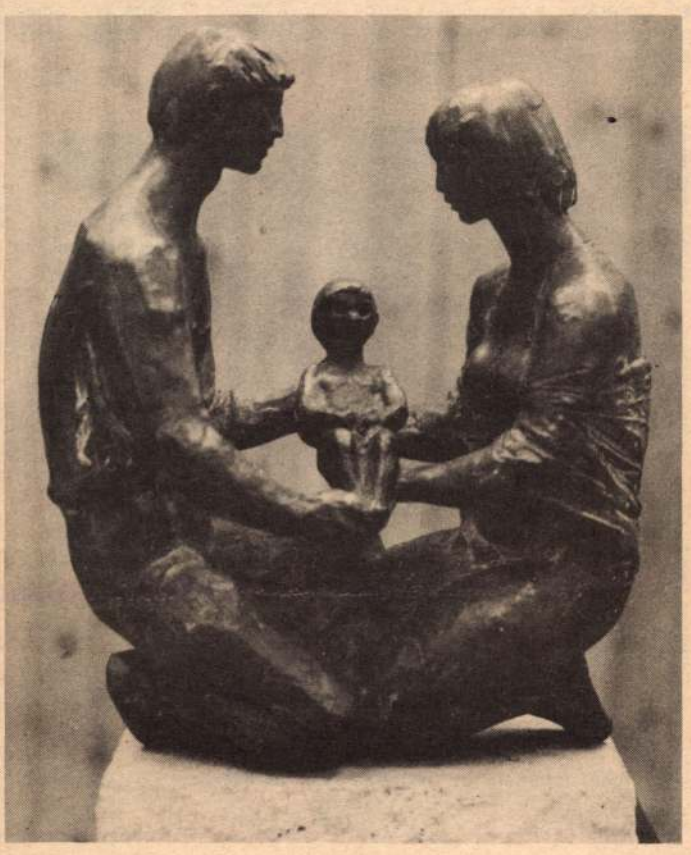

Család

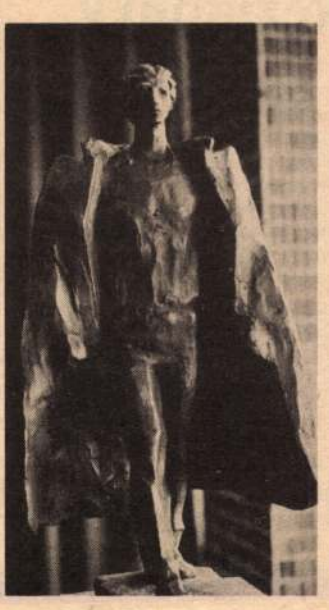

Fényes szelek

Felszabadult

Széchenyi

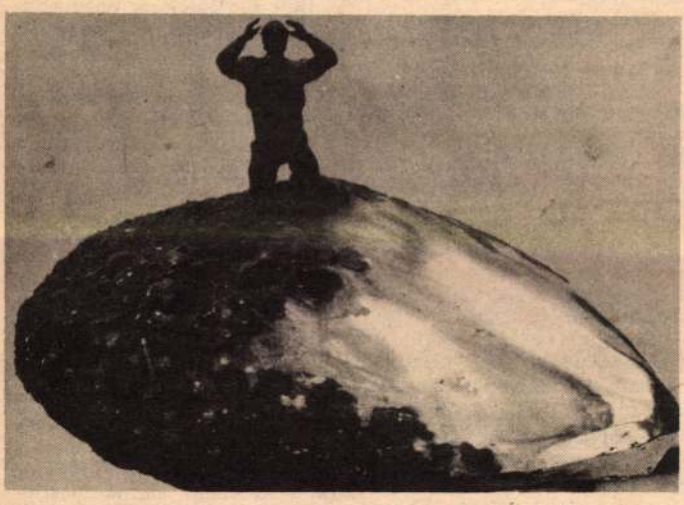

Kiáltás

NÉPÜJSÁG (TOLNA)
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Oszlo

Megbízható s
tak az áramvez
Egy eredeti sze
lopmászó kerékpár lehetővé te-
szi számukra, hogy néhány perc
alatt felmenjenek az áramve-
zetékek vasbeton oszlopaira.
Az új készülék pótolhatatlan

hetővé teszi a nehézkes eme-
lőszerkezetek használatának
mellőzését.

APN—KS

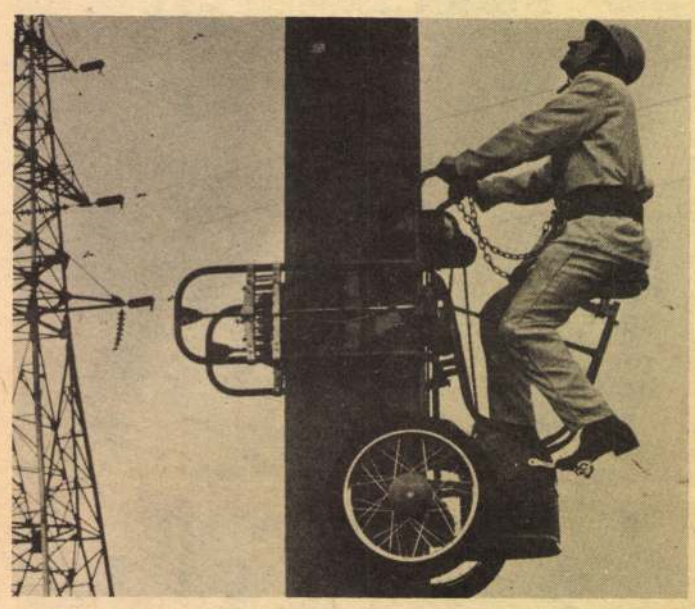

Így lehet felmenni az oszlopmászó kerékpárral a vasbeton-oszlopra

KNDK

Ősi orvosi kézikönyv

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaságban a közelmúltban jelent meg mai nyelvre átültetve az a XV. századi orvosi kézikönyv, amely az ókor és a középkor koreai orvostudósainak mintegy másfél száz művét foglalja össze.

Az eredetileg 266 kötetből álló könyvet 1477-ben, rézmatricák segítségével nyomtatták ki. A maga korában a mű valóságos orvosi lexikon volt, amely az akkoriban divatos „életmeghosszabbító eljárások" mellett ismertette az akupunktúrás kezelés, a sebkiégetés, az elsősegélynyújtás és a keleti orvostudomány számos más módszerét. Az eredeti műben megtalálható a korabeli diagnosztikai eljárások részletes leírása és mintegy 30 ezer recept. A szakemberek véleménye szerint a közölt receptek egy része ma is sikeresen alkalmazható a gyógyításban.

Bőtermő, biztonságosan te búzafajták a KGST-orsz

A nemzeti jövedelem tizenöt-húsz százalékát a mezőgazdaság „állította elő" az elmúlt öt évben a KGST-országokban, s az ágazat nemzetijövedelem-termelő és életszínvonal-növelő szerepe egyaránt növekszik a jövőben. Érthető hát, hogy megkülönböztetett figyelem kíséri minden országban az intenvíz termesztésre alkalmas, bőtermű, biztonságosan termeszthető, gépi művelésre, betakarításra alkalmas növényfajták előállítását, az ezzel foglalkozó kutatók, nemesítők munkáját.

Különösen így van ez a búzatermesztésben, hiszen minden KGST-ország az eddiginél több, jobb minőségű kenyérgabonát akar termeszteni. E cél érdekében az Ogyesszában működő koordinációs központ segítségével tizedik esztendeje összehangolják nemesítési munkájukat, kutatásaikat az érdekelt országok szakemberei, a KGST komplex programja ugyanis egyebek között leszögezi: „...tökéletesíteni kell a vetőmagtermesztés, a mezőgazdasági kultúrák gazdaságilag értékes fajtáinak és hibridjeinek előállításában és a mezőgazdasági termelésbe való bevonásában kifejtett együttműködés azon formáit és módszereit, amelyek elősegítik a kultúrák terméshozamának és betakarítható mennyiségének további növelését. Erősíteni kell a közvetlen kapcsolatokat, az együttműködést az országok nemesítési, vetőmagtermesztési munkáit irányító tudományos kutatóintézetek, szervezetek között." Ennek jegyében erőteljes együttműködés bontakozott ki az országok között. Összehangolták kutatásukat, megismertették egymást a legújabb nemesítési eredményeikkel, kicserélték a nagy reményekre jogosító törzseket, alapanyagokat, fajtajelölteket. Minden országban végeztek, s végeznek KGST-kísérleteket, ahol a szakemberek megismerkedhetnek egymás fajtáival, fajtajelöltjeivel, s kiválaszthatják saját tapasztalataik alapján a táj adottságainak leginkább megfelelőket. A fajták, fajtajelöltek, törzsek cseréjére jellemző, hogy az elmúlt öt évben az MTA Martonvásári Kutatóintézete 121 „idegen" fajtát próbált ki, s 251-et küldött el kipróbálásra a különböző KGST-országokba. Ökológiai kísérleteket is végeznek, s közösen dolgozzák ki a fajták agrotechnikai módszereit.

A közös munka eredményeként napjainkban minden országban meggyorsult, s folyamatossá vált a fajtaváltás, az eddigieknél kedvezőbb biológiai és gazdasági tulajdonságokkal rendelkező búzák váltották fel a régieket. Bulgáriában az elmúlt öt évben öt, Csehszlovákiában négy, hazánkban három, Lengyelországban öt, a Szovjetunióban pedig tíz új fajta került a köztermesztésbe. Az NDK mezőgazdasági nagyüzemeiben pedig két — a szovjet nemesítőkkel közösen előállított — fajta termesztését kezdték meg. Az új fajták növelték a hozamokat is: a Szovjetunióban öt év alatt 18—20 százalékkal nőttek a terméseredmények, hazánkban pedig 14 százalékkal takarítottak be több búzát, mint 1970—75-ben. Országunk egyébként is előkelő helyet foglal el a világ búzatermesztői között: az egymillió hektárnál nagyobb területen termesztők

HAZAFIAS NÉPFRONT
XIV. KER. BIZOTTSÁGA
BUDAPEST XIV. THÖKÖLY ÚT 73.
Telefon: 499-185

ITOS cimzés –
ORS kézbesítés!

Németh Rudolf

I P

BUDAPEST

XIV K. Bánki Donát-u 73

KISS ISTVÁN

MEGHÍVÓ **A Rádió közvetiti !**

A Hazafias Népfront XIV. ker. Bizottsága meghívja
Önt és kedves Családját

.....Kiss István csokrásmesternek.....

.....XIV. Népstadion-u.1.....

..... kiállításra, műteremlátogatásra,

melyet 196.....4 évi .....jeszenes..... hó ...14..... napján

.....d.e. 11 órakor..... tartunk.

75-ös troli és 55-ös
antetuss megállónál

Hazafias üdvözlettel
HAZAFIAS NÉPFRONT
XIV. KER. BIZOTTSÁGA

HAZAFIAS NÉPFRONT XIV. KERÜLETI BIZOTTSÁGA

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1967 NOV=6.

1021

— A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából Szeged város tanácsa szobrot állíttatott Vlagyimir Iljics Leninnek. A forradalom nagy vezérét ábrázoló szobrot — Kiss István művészi alkotását — a Kossuth Lajos sugárút mentén, a Csongrád megyei párt- és tanácsszékház épülete előtt helyezték el.

Vasárnap az avató ünnepségen, Szirmai István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja mondott ünnepi beszédet.

escatti — hegedu.
én. Népszokások a világ
ról. 12.50: Táskarádió. Az
lió zenés műsora. 14.03:
ek. 15.00: A magyar köl-
adai. Arany László és
15.15: Táncezene. 15.55:
zsika. 16.35: Oly korban
Tamás Aladár emléke-
va. Részletek Lehár ope-
.20: A hét előadóművé-
lelsz. Molnár Jenő Antal
(sm). 17.55: Forradalmi
törőcsapatok köszöntése.
nikus könnyűzene. 18.43:
k megzenésített versei.
mann: A költő szerelme
(Hermann Prey). 19.13:
irodalom kincsesháza.

1964 JAN 31.
1021

Milyen lesz az új egri múzeum?

VÉGRE HOSSZÚ régészeti, tudományos és műszaki munka után, a megvalósulás stádiuma előtt áll az egri várban, a középkori püspöki palota épületében, az új múzeum berendezése.

— 1475-ben vetette meg alapját az épületnek Beckensloer püspök — tájékoztat *Kovács Béla*, a Dobó István Múzeum régésze. — Az eltelt közel fél évezred alatt természetesen többszörösen átépítették. A régészeti feltárás, amely a palota mai formájában való kialakításához vezetett, 1958 óta folyt, *Kozák Károlynak*, az Országos Műemléki Felügyelőség régészének vezetésével. A terv *Détschy Mihály* mérnök munkája, a kivitelezés pedig a Műemléki Felügyelőség egri építésvezetősége dolgozóinak, elsősorban *Fuchs Nándor* építésvezetőnek munkáját dicséri.

Megtudjuk, hogy mintegy kétmillió forintot áldozott eddig népgazdaságunk a helyreállítás nagy munkájára.

— Milyen lesz a palotában berendezett múzeum?

— A tervek szerint „Az egri vár élete" lesz a múzeumi kiállítás elrendezése. A nyolc emeleti teremben, illetve helyiségben teljes képet kap majd a látogató a témáról. Egyelőre a földszinten csupán egy helyiséget rendezünk be. Ezt talán hősök termének nevezhetnénk. Itt kerül felállításra Dobó István vörösmárvány síremléke. Körötte pedig 6 szobor kerül elhelyezésre, amelyek *Kiss István* budapesti szobrász alkotásai. A szobrok emléket állítanak a katonáknak, a harcoló nőknek, mesterembereknek.

A MÚZEUM ELSŐ terme a püspöki palota építéstörténetét mutatja be. Itt rekonstrukciós rajzok, a régészeti feltárás során készített jelentős fényképfelvételek, az ásatás kapcsán előkerült mesterjegyes kőanyag és középkori építőszerszámok, s az építkezések ábrázolásai kerülnek kiállításra. A második helyiségben XV—XVI. századi egyházi jellegű emlékanyag kerül a látogató elé. Itt kap elhelyezést a többi között egy páratlan szépségű középkori faragott stallumszék. Egykor a megyéhez tartozott Tiszabő harangja, eredeti XV. századi táblakép, az egri káptalan híressé vált, 1587-es kőcímere, s különböző egyházi eszközök és kódexek.

A harmadik terem a XV. és XVI. század világi emlékekből nyújt szép válogatást. A fegyverek mellett helyet kapnak itt egy szobaenteriőr mellett, ékszerek, pénzek, kerámiák és edények, sőt ipari és mezőgazdasági történeti emlékek is.

Igen érdekesnek ígérkezik a negyedik terem, amelyet az 1552-es ostrom emlékének szentelnek. Jól megválasztott a terem Tinódy szerinti felirata is:

„Basak, szancsákok vannak
nagy buókban,
Nagyobb szegyent ez jó
Magyarországban,
Nem vallottak, mint
Egör ostromában."

Az eredeti lőrésbe elhelyezett szakállas puska mellett magyar és török fegyverek, rézkarcok, a vár kicsinyített rekonstrukciós ábrázolása, makettje és egy hadműveleti terepasztal teszi élvezetessé és tanulságossá az itt való látogatást.

A következő helyiségben már a vár XVI. századi életéről kap majd a vendég szemléletes képet. Tinódi és Balassa megénekelte végvári élet, s az 1552-es nagy török ostrom utáni építkezések elevenednek meg itt.

NAGY ÉRDEKLŐDÉSRE számíthat a hatodik terem kiállítási anyaga is, hiszen itt kap helyet majd a XVI. és XVII. századi török hódoltság régészeti anyagának jó összeválogatott, főleg iparművészeti emlékanyaga. Láthatják majd a látogatók az ásatások során talált gyönyörű ezüst török díszkupát, szőnyegeket, hímzéseket, kerámia-tárgyakat, sőt, egy egri török kézmosó medencét is.

Érdeklődésre tarthat majd számot a hetedik helyiség is, hol a dicsőséges Rákóczi szabadságharc tárgyi emlékei mellett egri XVIII. századi régészeti anyag kerül kiállításra, többek között a megye 1785-ös zászlaja, céhemlékek, egy hangulatos barokk szobaenteriőr, s ritka edények.

Egy régi fűtőfolyosón kályhacsempe-kiállítást rendeznek be, mely fejlődéstörténeti alapon tárja a nézők elé az ásatások során felszínre került leletanyagot.

— Az épület maga is bemutatásra szánt építészeti emlék — fejezi be a tájékoztatást Kovács Béla, régész. — Az egyes részletei külön-külön is önállóan megállják helyüket, gondoljunk csak a gyönyörű gótikus folyosókra. Ebbe a környezetbe, képbe lesz beágyazva a kiállítás.

AZ EGRI VÁR életét bemutató múzeumi kiállítás elrendezései tervét, hosszabb próbálkozások, kísérletezések után, a múzeum két régésze: Kovács Béla és Szabó János készítették el, s még a [illegible] orán megnyílik [illegible] rég hiány[illegible] tás. [illegible] kö[illegible] m[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI NÉPÚJSÁG

...űlés ülésszaka

magasabb képzettségű pedagógus jusson el a legkisebb falvakba is.

Befejezésül hangoztatta, mivel a költségvetés reális anyagi lehetőséget biztosít az ifjúságnak a tanulásra, azt örömmel elfogadja.

Gonda György:

Rajtunk múlik, hogyan élünk lehetőségeinkkel

Gonda György Vas megyei képviselő a költségvetésnek, a tanácsokra vonatkozó előirányzataihoz szólt hozzá. Örömmel nyugtázta, hogy ebben az esztendőben a különböző szintű tanácsok 12,2 százalékkal magasabb összeggel gazdálkodhatnak, mint tavaly. A helyi igények kielégítésére rendelkezésre álló források bővülését jól példázza az, hogy a Vas megyei Tanács az idén ...94 ...lakást mel...

...lítette, hogy a költségvetés szelleme azt a törekvést tükrözi: *a helyi szervek mind több jogot, hatáskört kapjanak a kisebb-nagyobb közösségek dolgainak intézésében.* Egyes intézkedések azonban nem mindig állnak összhangban ezzel a törekvéssel. Példaként hozta fel az építőanyagipar közelmúltban végrehajtott átszervezését, amely — mint mondta — feltétlenül időszerű, indokolt volt. Ha azonban az illetékesek jobban figyelembe vették volna a helyi szervek véleményét, észrevételeit, megelőzhették volna a kislakásépítők anyagellátásában tapasztalható zökkenőket. Igaz, az átszervezés nyomán lehetővé vált az átszervezés után a téglablokk-gyártás megindítása, de Szombathelyen és környékén a saját erőből építtetők nem tudnak elegendő téglához jutni.

A költségvetési törvényjavaslatot a jogi, igazságügyi és igazgatási bizottság és a Vas megyei képviselőcsoport nevében elfogadta.

A következő felszólaló *Valaska László* Borsod megyei képviselő volt, aki a költségvetési tervezet villamosenergia-ipari előirányzatával foglalkozott.

...villamos hálózat rekonstrukcióját

...ággal szemben. A rekonstrukcióhoz például az eredetileg tervezettnél 600 tonnával több alumínium kell. Szükség van továbbá — részben a szakember- és általában a munkaerőhiány ellensúlyozására — célgépekre és más különleges berendezésekre. Ezek közül 200 szerelőkocsi és 100 más speciális jármű beszerzését már az idén meg kell kezdeni.

Kozmikus rendszert ...lőttek fel a Szovjetunióban

A TASZSZ gyorshirben jelentette: A Szovjetunióban csütörtökön két tudományos űrállomásból álló — Elektron—1 és Elektron—2 — kozmikus rendszert bocsátottak fel egyetlen nagy teljesítőképességű hordozórakéta segítségével, két különböző röppályára.

...rünk, tekintélyünk további növekedését. A költségvetést elfogadta.

Ezután *Lacsán Mihályné*, Csongrád megyei képviselő szólalt fel, aki szűkebb hazájáról a Szegedi Cipőgyár és Szeged fejlődéséről szólt. Hangoztatta, örömmel látja a költségvetésből, hogy államunk mindjobban csökkenti a gyerekes családok gondjait és ezért a költségvetést reálisnak tartja, és azt elfogadásra ajánlja.

Mázi József budapesti képviselő az országgyűlés egészségügyi bizottságának a költségvetéssel kapcsolatban néhány észrevételét tolmácsolta. Felszólalása végén az egészségügyi dolgozók előtt álló feladatokról és problémákról beszélt.

Seregélyi József Pest megyei képviselő felszólalásában örömmel üdvözölte, hogy a költségvetési javaslat az idei évre nagyobb összeget fr elő a mezőgazdaság beruházásaira, mint amennyit a második öt...éves terv eredetileg 1964-re előirányzott. A költségvetési javaslatot elfogadta.

Nagy Dániel Csongrád megyei képviselő felszólalásában megállapította, hogy az utóbbi három esztendő alatt sokat fejlődtek, erősödtek termelőszövetkezeteink, míg az úgynevezett gyengén gazdálkodókban is nagyrészt létrejöttek a nagyüzemi termelés legfontosabb alapjai.

A költségvetést elfogadta, az országgyűlésnek elfogadásra ajánlotta.

Csabai Mihály:

Kormányzatunk nagy ...ondot tordít

Kiss István

1021

Dunaújváros új városcentruma *Dunaújváros új városcentruma a Lenin tér. Előtérben a tízemeletes irodaház, hozzá csatlakozik — L-alakban — a városi tanács és a városi pártbizottság székháza. Középütt Kiss István szobrászművész Lenin-szobra.*

(Foto: KS)

NÉPÜJSÁG
1970 JUL 6
Eger

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÖTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A törvény ... d

Honnan válogatja, hol és kik közül keresi az ember a barátait? Mi az, ami egy asztal mellé ültet két embert? Mik azok a láthatatlan terelőrudak, amelyek között egymás felé közelednek, és vannak-e még ma is áthághatatlan terelőrudak, amelyek jól elhatárolható csoportokra osztják a barátságot keresőket és a kialakult baráti köröket?

— Az volt ám az igazi — mosolyog az öreg a kis széken ülve. — Voltunk heten barátok, mind olyan magamfajta ember, együtt jártunk le a Tiszára halászni. Persze nem volt szabad. Ha megfogott a csendőr, fizetni kellett két pengőt, vagy átvittek Tiszafüredre és ott kellett egy napot ülni a fogdában.

— Kik voltak a barátai?

— Azoknak is volt jószáguk meg egy kis földjük. Szóval, hozzám valók voltak.

— Más barátja nem volt?

— Nem nagyon. A vásárokon néha összebarátkoztam azzal, akinek eladtam, vagy vettem tőle jószágot.

— Szokott még eljárni valahová ismerősökhöz?

zők ... közös
ner ... kására
me ... gy év-
na ... több-
tal ... a vala-
ra ... ondani
... lkalom

dig egy ... el jár?
ez most is. Eljárnak egymáshoz, aztán állandóan együtt ülnek, mert mindig azon vannak, hogy ki hogy tud a másikán segíteni.

★

— Nincs kialakult baráti köröm. Ötvennégytől vagyok Poroszlón, elég jól ismerek mindenkit. Hatvankettő óta vagyok tanácselnök. Lehet, hogy túlságosan sokat vesz el az, hogy napközben hivatalosan majdnem mindenkivel találkozom, de este már jobban szeretek itthon üldögélni. Hogy mégis ki az, aki a legjobb barátom? Nem tudnám megmondani. Evenként ha háromszor vagy négyszer elmegyek valahová, az már sok.

— A tanácstitkárral nem szoktak összejárni?

— Nem. Eléggé magának való ember. A munkáját kifogástalanul elvégzi, de nemigen barátkozik senkivel, inkább a családjának él.

lakom. Ott van egy fiatal üzemgazdász, *Szabó Gyula*, meg az állattenyésztésben dolgozik *Prisztás Imre*. Velük szoktam beülni a kocsiba, aztán elnézünk valamerre a hét végén, ha véletlenül nincs munka.

★

— Ha tehetjük, együtt vacsorázunk. Jobban esik. Nyáron szalonnát sütünk, télen főzünk valamit. Ilyenkor legalább mindent elmond az ember, ami bántja, vagy ami éppen érdekli.

— Mióta ismerik egymást?

— Van vagy húsz éve, úgy gondolom — emlékszik vissza a barátság kezdetére *Nagy József*, az ÁFÉSZ elnöke.

— Együtt dolgoznak?

— Nem. Én a vasútnál vagyok pályamester — mondja *Véber Győző*, Nagy József mellett ülve, az asztalnál...

— Melyik házaspár keres

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-796

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1021

1979. május 21, csütörtök

Lenin a magyar szobrászatban

Kiállítás a Nemzeti Galériában

A *Magyar Nemzeti Galéria* munkatársai a Magyarországon felállított sok Lenin-szobor legjobbjait szerették volna összegyűjteni és sikerült is néhányat találniuk, amely Lenin emlékéhez és a magyar szobrászat értékes hagyományaihoz egyaránt méltó. Hogy némelyikük közülük a húszas—harmincas évek obligát első világháborús emlékműveinek utódja, az talán nem is annyira a szobrász hibája, mint a mecénásé: *Kiss István* szegedi szobrának terve kisplasztikaként sokkal monumentálisabb, mint a felállított mű.

Martsa István aranyozott, lengő köpenyű szobra azonban csupa hamis pátosz, sokkal riasztóbb, mint azok a háromdimenziós fényképek, amelyek a legegyszerűbb megoldásokat választó szobrászok műhelyéből kerültek ki — hozzátéve, hogy tradicionális, szinte hagyományos formanyelvű szobrok között is akad olyan meglepően erőteljes munka, mint *Olcsai Kiss Zoltán* 15 centiméteres, de az óriást éreztető portréja.

Pátzay Pál ismert szobra mellett egy Lenin-büszt is szerepel, amely az egészalakos kompozíciónál is erőteljesebben mutatja Pátzay Lenin-felfogását: jóságos bölcs, aki meghallgatja a panaszokat és segít a levelet író kisfiúnak, ahogy azt annak idején az általános iskolában olvashattuk. Ez bizonyára csak az egyik arca Leninnek, csak *érzelmi* megközelítése az intellektusnak. Közelebb járhatnak a lényeghez azok, akik a költő szavait követve — „Hatalmas homlok — hatalmas ész" — kőből, márványból faragva, a szakáll részletező formáit leegyszerűsítve, nagyvonalúan, *szobrászi módon gondolkozva* igyekeztek felidézni Lenin *alakja* mellett Lenin *szellemét* is. Ilyen *Vasas Károly* vagy *Baksa Soós György* munkája, és ehhez a szemlélethez kapcsolódik *Mikus Sándor* pécsi szobra is. Mikus Leninje szónokol — de nem mint lelkesítő néptribun, hanem mint a töprengő értelmiségi, aki nem elhitetni, hanem megértetni igyekszik gondolatait. *Marton László* zalaegerszegi terve az ellenkező véglet: hatásos mű, de grecói formáival Lenin alakját misztikus, földöntúli lénnyé oldja.

Hadd szóljunk befejezésül a kiállítás leginkább megragadó darabjáról: *Szabó Iván* hódmezővásárhelyi tervéről. Nem tudjuk, milyen lesz az egész együttes, ha elkészül, használnak-e neki a kiegészítő domborművek vagy sem, emeli-e hatását az építészeti környezet, vagy lerontja, mint annyi más Lenin-emlékművet —, de az bizonyosnak látszik, hogy Szabó Iván ülő alakja *nemcsak Lenin, hanem szobor is.* A zömök, izmos figurában lefojtott dinamika rejlik, egyszerű, tömör formái és az arc keleties vonásai *Medgyessy* jó értelemben vett emlékét idézik. Ez a Lenin egy szigorú teoretikus és a szenvedélyes, pártkongresszuson is közbekiabáló, nyugalmat nem lelő forradalmár keveréke — és nagyon a helyén lesz, ha Vásárhelyen felállítják.

Sz. A.

Újabb ö
a Fiat Művekkel tízezer személygépkocsi importjára

(Tudósítónktól.)

Szerdán délben a Fészek Klubban a Mogürt Külkereskedelmi Vállalat, a Merkur, valamint a Fiat Művek tájékoztatták az újságírókat. *Csüri István*, a Merkur vezérigazgatója elmondotta, hogy először 1966-ban kötöttünk hosszú lejáratú szerződést az olasz Fiat Művekkel, 10 ezer személygépkocsi importjára. A mai napig több mint 10 ezer olasz személygépkocsi érkezett hazánkba, annak ellenére, hogy a szerződés csak ez év végén jár le. Az idén mintegy 5 ezer, főként kisebb méretű Fiat személygépkocsit értékesítenek hazánkban. Az import gépkocsikért cserében magyar árukat exportálunk Olaszországba.

A Merkur vezérigazgatója elmondotta, hogy újabb 10 ezer Fiat személygépkocsi vásárlásáról írtak alá megállapodást. A szerződés értelmében a Fiat 500-as és a Fiat 850-es típusokon kívül, *Fiat 128-as, illetve Fiat 130-as típusokkal bővül a személygépkocsik importválaszléka. Dr. Calvi*, a Fiat Művek exportigazgatója a sajtótájékoztatón elmondotta, hogy az Európa-szerte igen népszerű 128-as Fiatok egy hónap múlva megérkeznek hazánkba. (Ára körülbelül 100 ezer forint lesz.) Ez a típus egyébként nagy sikert aratott az autópiacon, s tavaly *az év kocsija* címet is elnyerte. A Fiat 130-as új, nagyméretű, reprezentációs gépkocsi behozatalára is még a második félévben sor kerül.

Csak józanon lehet dönteni az italokról

Kóstoló emberek — Négy új italkülönlegesség készül

(Tudósítónktól.)

Ki gondolná, hogy a jövő évi budapesti vadászati világkiállításra a magyar likőripar is készülődik? A *ferencvárosi likőrgyárban* az elmúlt hetekben fejeződött be *négyféle italkülönlegesség* próbagyártása: az alacsony cukor- és alkoholtartalmú, nemes gyümölcslevekkel ízesített, kellemesen fanyar italokat a vadászati világkiállítás részvevői kóstolhatják majd meg elsőnek. (Ilyen jellegű hazai ital eddig még nem került forgalomba; *a kiállítással egyidőben jelenik meg az üzletekben is.)*

lésnek, kóstolásnak hagyománya van a likőrgyártásban. A felszabadulás előtt a nagy gyáraknál ezt a munkát betanított emberek végezték, *sokan közülük külföldön, szakiskolában tanulták meg a kóstolást.*

Az államosítás után az Élelmiszeripari és Belkereskedelmi Minisztérium által kijelölt szakemberekből úgynevezett *jellegminta-bizottság* alakult, s egy ideig ők „helyettesítették" a kóstoló embereket. A bizottság munkájának megszüntével sem lett azonban ismét egy-egy ember privilégiuma ítéletet mondani az italokról: napjainkban *minden*

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1958 JUL 17

Lap JELENTI

Lenin-szobrot állítanak fel a jövő évben Miskolcon. A Kohászati Művek dolgozóinak régi kívánságára Kiss István két méter 40 centiméteres bronzművet alkot Vladimir Iljicsről.

kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 AUG 5.

Kiss István szobrászművész Miskolc városa részére Lenin-szobrot készít, amelyet a jövő évben állítanak fel.

Ø

Kiss István Kossuth-díjas munkástrón

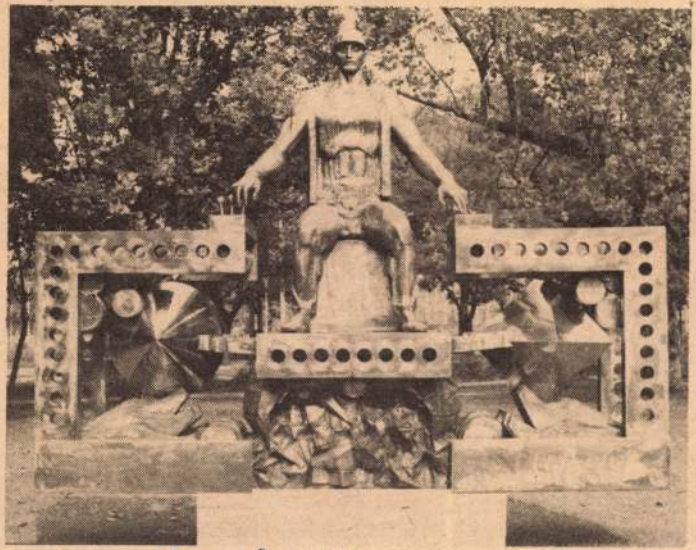

Kiss István Kossuth-díjas alkotó Munkástrón című szobra dinamikus, monumentális hatású formavilágával vonzza a tekintetet. Rusztikus, matt fényű elemek és csiszolt, pontosan illesztett mértani szigorúságú formák rendeződnek erőt és hatalmat sugárzó jelképpé a szerkezetet irányító munkás figurájának keze alatt. A robosztusságában is könnyed, feszes formát és gondolatvilágot tükröző szobor méltán tarthat számot érdeklődésre, a városligeti bemutatkozást követően Miskolcon

Szoborpark a Városligetben.

Szolnok Megyei Hírlap, 1978. nov. 5.

Géza kórház új pavilonjának emekből és acélszerkezetekből elhelyezésére nyílik mód

ez nem jelentette azt, hogy felhasználhatták őt a fiatal, győztes forradalom elleni támadásokra.

Íróink állásfoglalása

1917. november 7-e hatása szemléletesen mérhető a korabeli magyar irodalom reprezentánsainak műveiben, további útjában. 1917. november 17-én Móra Ferenc lapjában az orosz forradalmat köszöntő cikk jelent meg. A cikkben megfogalmazódott mindaz a reménység, várakozás, amelylyel a haladó írók Októberre tekintettek. November 7. „békeforradalom" volt szá-

minden gondolatot, mely a forradalmi cél érdekében áll és tudományosan helyesnek bizonyul... Az irodalmat is 1917 szellemében akarjuk. Nem úgy, hogy szociális tendenciának rendeljük alá a tiszta művészet szempontjait, hanem a maga lényegében akarjuk szocializálni, szociális tartalommal megtölteni, tárgyában és formáiban esztétikailag forradalmasítani. Ne az emberek szociális narkotikuma, hanem szociális forradalomra ébresztője legyen az új irodalom".

Olyan program volt ez, mely Komját, Lengyel és Révai esetében egy életre szóló elkötelezettség vállalását jelentette. S ez a tény Nagy Október hatását talán minden más megnyilatkozásnál meggyőzőbben bizonyítja.

Urbán Károly

5

MTA Művészettörténeti Kutató Csoport Könyvtár Budapest

XXI. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM, 1980. MÁJUS

Az iparművészet jelene és jövője

Attalai Gábor: Az iparművészet és ipari tervezőművészet helye és szerepe a mai magyar társadalomban 2

Fekete György: Magunkról, mindenkinek 5

Buzás Árpád: Az iparművészet, ipari tervezőművészet működési struktúrája 6

Két évtized

Rozgonyi Iván: Hosszú út a játszótérig (Beszélgetés Schéner Mihállyal) 10

Menyhárt László: Üzenetek anyanyelven (Beszélgetés Kátai Mihállyal) 14

Somogyi György: Tisztességes mesterség (Beszélgetés Probstner Jánossal) 19

Műhely

Dvorszky Hedvig: Mesterség – hagyomány – alapkutatás (Széljegyzet a Kecskeméti Kerámiastúdióról) 22

Torday Líz: Textilművészeink motívumválasztása, '68–'78 25

Bereczky Loránd: Design és kézműipar találkozása (Németh Éva textiltervező munkássága) 30

Kiállítás

Lóska Lajos: Rajzok a Várban 32

Környezetkultúra

S. Nagy Katalin: Budapesti közterek 36

Könyvekről

Design./A forma művészete *(Somogyi György)* 41

Kitekintés

Sinkovits Péter: Gesztus és művészi érték 42

Urbán Nagy Rozália: A Kröller–Müller múzeum 44

Napló

A művészetek pártfogása és pártolása – Forrás Galéria 46

Contents – Содержание 48

A borító belső oldalán Gyulai Liviusz: Bajnok, toll, 26×18 cm, 1975 (fotó Bokor)

A borítón Schéner Mihály: Huszárok, festett fa, 2 db, 38×36×9 cm és 30×26×11 cm (fotó Somfai)

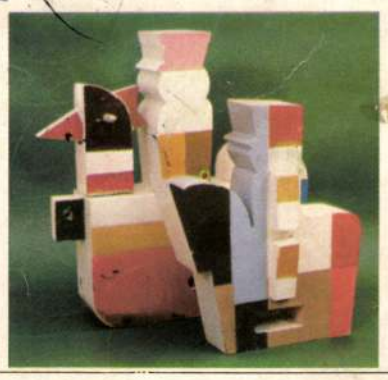

Művészet – A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének Lapja – Főszerkesztő: RIDEG GÁBOR – Szerkesztőség: 1121 Budapest, Agancs út 26–28. – Telefon: 166-048 – Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest VII., Lenin krt. 9–11. Levélcím: 1906 Pf. 223. – Telefon: 222-408 – Felelős kiadó: Siklósi Norbert – 80.2551/2–5 Zrínyi Nyomda, Budapest – Felelős vezető: Bolgár Imre vezérigazgató – „Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál és a Posta Központi Hírlap Irodánál (postacím: Budapest V., József nádor tér 1. – 1900) közvetlenül, vagy postautalványon valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: 240,– Ft. – Külföldön terjeszti a „Kultúra" Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, H–1389 Budapest, Postafiók 149. – INDEX 25602 – Kéziratokat, rajzokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza! – **HU ISSN 0580–3608**
A folyóirat példányonkénti ára: 20,– Ft

Az iparművészet jelene és jövője

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége 1979. november 20–21-én tanácskozást tartott az Iparművészeti Főiskola dísztermében Az iparművészet jelene és jövője címen. A kétnapos tanácskozás során – melynek megnyitó beszédét Kiss István, a Szövetség elnöke tartotta – Attalai Gábor, Ernyey Gyula, Lissák György, Fekete György, Buzás Árpád, Bojár Iván, Fukász György, Karmazsin László, Péri József és Németh Aladár előadása hangzott el.

Az előadások közül az alábbiakban hármat közlünk.

ATTALAI GÁBOR:

Az iparművészet és ipari tervezőművészet helye és szerepe a mai magyar társadalomban

A hely és a szerep ellentmondásainak tudomásulvétele segítené, hogy e szakma tényleges funkcióiról, negatívokról és pozitívokról kevesebb elfogultsággal és tisztábban vélekedhessünk. Az iparművészet társadalmi és művészi funkciói egyre bonyolultabbá válnak, mivel egyre mélyebben kapcsolódnak a termelés és értékesítés érdekszféráihoz. Kimondjuk vagy nem, a ma iparművészének tevékenysége az eszményi tárgy és a piac konfliktusainak ütközőpontjában áll. Ennek a viszonynak összefüggéseiről nem tudunk eleget. S bár politikai és ideológiai etalonok rendelkezésre állnak, ezek nem képesek helyettesíteni azokat a kutatásokat, amelyek nélkül a mai ember és a mai tárgy kapcsolatának mélyebb rétegeit, meghatározóit lehetetlen megismerni.

Az alkotott tárgy furcsa jelenség. Egyrészt úgy tűnik, hogy nem minden igényünket tudjuk a tárgyakra rávinni, másrészt számos olyan akaratunkon kívülit is beléjük építünk, amelyek csak később mutatkoznak meg. A hiányok, de különösen a többletek a társadalmi praxisban válnak ismertté. „A termelés – mondja Marx – nemcsak tárgyat termel a szubjektum számára, hanem szubjektumot is a tárgy számára." Ez a tény olyan folyamatot tükröz, amelyben egy állandóan változó percepció és igény jut érvényre, s amely folyamatban a tárgyak és funkcióik is állandó átváltozásokon mennek keresztül. Bár a tárgyak világát vágyaink és vélt szükségeink szerint igényeljük és alakítjuk, mégis hol hiányok, hol többletek mutatkoznak, s szinte elképzelhetetlen, hogy tárgyaink minőségeire és mennyiségeire minden vonatkozásban kielégítő képletet találjunk. Mert mi is lehetne a rendező elv? A vágy? – a szükséglet? Úgy tűnik, szükségleteink pontos ismeretében talán közel juthatnánk a tárgyak lényegéhez, emberi és társadalmi tartalmaikhoz. De mi a szükséglet? Ezt a kérdést szociológus, mérnök, kereskedő, filozófus, közgazdász és politikus egyaránt szeretné megválaszolhatónak tudni. Ez az iparművész dilemmája is. A kérdés azonban nem adja meg a pontos válasz lehetőségét. Még az úgynevezett alapvető vagy elsődleges szükségleteket sem lehet kielégítő módon meghatározni. Egyesek úgy vélik, hogy elsődleges szükséglet az az antropológiailag meghatározható minimum, az a csökkenthetetlen értékű létszint, amelyet az ember maga határoz meg magának. Ez a megállapítás azonban korlátozott igazságú, mivel az ember túlélésének küszöbe felett sosem tudja pontosan, hogy mit és mennyit akar. A szükséglet elméletének tehát a modern társadalmakban nincs sok értelme – vallja a francia Baudrillard –, mert ezek csak a szükséglet ideológiai fogalmának közelítését és a szükségletek elméleteiről vallott újabb elméletek létrejöttét eredményezhetik. A lényeget másutt kell keresni.

Érdemes itt visszapillantani a múltba és idézni a XVII. századi bölcselőtől, Nicolas Barbontól, aki a szükségletről az alábbiakat mondja: „Minden vágy szükségleteket foglal magában. Ez a szellem étvágya, és ez éppen olyan természetes, mint az éhség a test számára. A legtöbb dolog értéke onnan származik, hogy a szellem szükségleteit elégíti ki." A szükségletek pontos kiszabása tehát, úgy tűnik, nem lehetséges. Itt azonnal felvetődik a kérdés, hogy akkor vajon kiszabható-e pontosan az iparművész helye és szerepe a társadalomban? Minden bizonnyal csak megközelítőleg. E megközelítésről azonban nem mondhatunk le. Mivel a szükségletek egész struktúrája társadalmilag pontosan fel nem fogható és gazdaságilag teljességgel fel nem kutatható rendszer, ezért mind a termelésben, mind a tárgyak tervezésében és hovairányításában is egy automatizmusra épülő, empirikus gyakorlat alakult ki. A mindent átfogó és rendszerező tervezés emberi szándéka a gyakorlatban sajnos szembe kerül egy állandóan jelenlevő kitettséggel, amely számtalan ellentmondásban van az ember eredeti tervezett szándékaival. A tervezésben ugyanis mindig csak addig vagyunk képesek előre tekinteni, ameddig a világ adott helyzetéből levonható új tapasztalatok korlátai azt megengedik. E korlátokon túl csak sejtéseink vannak.

Nézzük, hogyan tükröződik mindez termelési rendszereinkben és az iparművész gyakorlatában? A termelés egész jelenkori gyakorlata kapitalista társadalmi közegben jött létre. Az ipari tervezőművészet ennek a rendszernek következménye, s mint ilyen e rendszer negatívumait magával hordozza. Ezek a hagyományok olyan sajátosan termeléshez kötöttek, hogy még szocialista tulajdonviszonyaink lehetőségei sem tudták a velük járó örökséget és életviteli gyakorlatot teljességgel újraformálni. Termelésre és tervezésre egyaránt nehezedik az a klasszikus tény, hogy nyereséghez akar jutni. A termelés és a szándékolt nyereség mindig fogyasztást feltételez. Olyan fogyasztói kedvet, amely újra termelődik, s amely nem feltétlenül függvénye az elhasználásnak. A fogyasztás tehát a termelés totális funkciójaként jelentkezik. Ebben a totális funkcióban kap helyet az iparművész. Mivel a fogyasztás mennyiségének és minőségének emelkedésével állandóan módosul a fogyasztás struktúrája is, az iparművészre folyamatosan változó gyakorlati és eszmei feladatok hárulnak, melyekben pozitív és negatív tendenciák egyaránt jelentkeznek. Nyilvánvalóan nega-

1

2

2 AZ IPARMŰVÉSZET JELENE ÉS JÖVŐJE

tív például az a termelői és tervezői orientálás, ami az iparművész közreműködésével alakul ki, s amit Abraham Moles oly remekül állít elénk különféle poharak kapcsán, melyek alaposan tükrözik magatartásformáink egy részét. Moles rámutat, hogy a jobb nyugati háztartásokban a következő pohárfajtákból akadnak készletek: söröspohár, sörbetespohár, konyakospohár, likőröspohár, whiskyspohár, sherryspohár, pohár jeges teához, talpas gyümölcsleves pohár, vizespohár, vörösboros pohár, magas talpú fröccsöspohár, kompótospohár, koktélospohár stb. Úgy vélem, ami a tendenciát illeti, mintegy negyven százalékban mi is elértük ezt a szintet. Vajon hol van a tisztulás reménye?

Ezt a dilemmát Bizám Lenke így válaszolja meg: „A nyugati árucikkekkel vagy akár eszmékkel együtt még egyáltalában nem vándorolnak be hozzánk a kapitalista nyugat tulajdonviszonyai is. Soha és sehol nem az a döntő, hogy ki mire költi a jövedelmét, hanem az, hogy miből nyeri." De vajon megválaszolja-e a felvetődő kérdést az, hogy ha a dolgok szocialista tulajdonviszonyok között alakulnak ugyanúgy? Akkor egyben már más tartalmakról is van szó? Nem hihetjük. Vajon mi lehet a megoldás? Keressük-e az erkölcsök magyarázatát a fogyasztói magatartások alapján – vagy a fogyasztói viszonyokét az erkölcsök alapján? A kérdésre adható válaszban kifejezésre kell juttatni a fogyasztásra irányuló célrendszer lényegét, amelyben a fogyasztás és a termelés ember- és nem tárgyközpontúan van elrendelve.

A fogyasztás és a vele kapcsolatban álló termelési és tervezési rendszerek fő céljául a személyiség minden oldalú fejlesztésének biztosítását kell megszabnunk, s ennek az alapelvnek mentén kell a mai magyar iparművészet, ipari tervezőművészet szerepét és helyét kijelölni társadalmunkban. A napi gyakorlat kínálat- és keresletrendszere ettől az állásponttól még messze esik, s nem tükröz ilyen típusú tudatosságot. Mégis szükséges, hogy keressük a megoldást, továbbá azokat a lényegi mozgatókat és ösztönzőket, amelyektől úgy áll a dolog, ahogy. Marx azt mondja ezzel kapcsolatban, hogy „semmire nem lehet jutni a kereslet és kínálat viszonyából, ha nem fejtjük ki azt az alapot, amelyen működik". Az alapok vizsgálatánál mindenekelőtt azt kellene megfigyelni, hogy milyen racionális és irracionális elemek ösztönöznek bennünket arra, hogy úgy akarjuk környezetünket, tárgyi világunkat és általában minden irányú fogyasztásunkat, ahogy. Nyilván a génjeinkbe épült ösztön, a tiszta ésszel helytelennek ítélendő halmozás igénye is. A halmozás túlélésünk fiktív garanciája. Nem véletlen a gyermek tárgyakhoz kapcsolt irigysége, a felnőttkori gyűjtőszenvedély, de még túltápláltságunk is a létbiztosítás áttételes tükröződése. Nincs szörnyűbb tárgy, mint ami ezeknek e tényeknek tudatában készül, s az ilyen rejtett igények megfeleltetésének és megadóztatásának szándékával lép ki a piacra.

Garanciális és biztosítási tünetek tapasztalhatók az úgynevezett hétköznapi érvényesülés tárgyi attribútumaiban és displayében is. A feltörekvés mintáiban a pszeudógazdagság hangsúlyozása, a koloniál, a híg-barokk bútorzatok, a króm csúcsfényei, faltól falig szőnyeg – tetején műperzsákkal, gobelinszövést utánzó fali tapéta, színes tv a napi berendezési eszmény. Ennek a trendnek ellenpontjában állnak a szakadtak, akik a végletekig elhasználják ruháikat és kevés számú tárgyaikat. Ezek a hiány transzponálásával felelnek meg a klasszikus genetikai parancsnak. E két pólus között kellene felrajzolni a társadalmi tudat eszközeivel egy szerény, de világos és impulzív tárgyi világot, környezeti-hangulati mintát, amely elég nyitott lehetne a személyes sajátosságokra és határozott az új és deklarált társadalmi erkölcsök érvényesülésének szorgalmazására. Ahogy a victoriánus Angliának, a felvilágosodás korabeli Franciaországnak, az ipari forradalom Amerikájának voltak kézzelfogható és a helyzetre karakteres mintái, úgy minékünk még nincsenek. S nem is látni, hogy ilyen irányban és szándékkal túl sok minden történne. Pedig ez a munka elkerülhetetlen.

3

1 *Bubiv garnitúra. A magyar kereskedelem kedveli ezt a típust. Vajon miért?*
2 *Összecsukható faszékek. Olcsón, egyszerűen gyártható. Összecsukva kis helyen is elfér. Kertben, konyhában, de még lakószobában is használható.*
3 *Zsákszék, olasz modell, 1968. Egyszerű, olcsó, kivitelezése nem technikaigényes. Mégsem nekünk jutott eszünkbe.*

4 *Josiah Wedgewood: Kávéscsésze és csészealj, 1768. A zseniális előrelátás példája.*
5 *Egymásba rakható bögrék és tálak, svéd modell. Praktikus, kis helyen elfér. (fotók Attalai)*

4

5

A piac oldaláról lehetetlen lesz kialakítani egy ránk jellemző és megfelelő mintát. Ennek érdekében komplex kutatómunkát, alkotói műhelyrendszerek szervezett együttműködését, tárgyi rendszerek, háztartások több alternatívás kínálatát és olyan árszínvonal ösztönzését kellene érvényre juttatni, amely hozzájárulna, hogy a javasolt és előnyben részesítendő termék elérhető legyen az egyszerűbb emberek számára is. Ugyanakkor a propaganda eszközeivel segíteni kellene, hogy a társadalom azonosulási képessége az adott mintákra kifejlődjön. A kapitalista országok iparművészete annak a fogyasztói rendszernek az eredménye, amely a rétegek és csoportok vásárlási preferenciáit kutatja, s ezekre ad megfelelő termékeket, figyelve, hogy azok bármilyen alternatívában bekerüljenek a fogyasztói kosárba. A mi társadalmunkban differenciált, de új típusú mechanizmust és feltételrendszert kellene megteremteni. Sajnos az iparművész nem erre az új szerepre irányított. A napi gyakorlatban a klasszikus, de ugyanakkor gyengén szervezett termelési rendszer érvényesülését kell szolgálnia. Olyan ellentmondás ez, melyet sem a termelésben, sem a tervezésben nem lehet áthidalni. Lehetetlen ugyanis bizonyos célra alakított mechanizmusokhoz nem illeszthető elképzeléseket jól szolgálni. Erről az objektív tényről nem nagyon veszünk tudomást, s hogy ma egyre inkább szóba jön, elsősorban annak következménye, hogy társadalmunk kezd kilépni egy szélesebb gazdaságba, amelynek bonyolultabb törvényei vannak, mint a megelőző fejlettségi fokon levőnek. Kezdenek bizonyos feleslegek mutatkozni, miközben számos termék és tárgyféleség esetében a klasszikus hiányok is megmaradtak.

A jelenlegi helyzetben a magyar iparművész nincs olyan pozícióban, ahonnan tevőlegesen vehetne részt egy új, társadalmilag hatékonyabb s célirányosabb tárgyi rend kialakításában. Olyan fogaskereke a gyártásnak és értékesítésnek, amelyben véleményére nem kíváncsiak, s nemegyszer az eladási problémák bűnbakjaként áldozzák fel. Sokszor ugyanabban az üzemben egyik énjével a kapitalista piac feltételei szerint kell terveznie, másik énjével egy más típusú elvárásra, a mi igényeinkre kellene dolgoznia. Mindkettőre ugyanazokkal az ösztönzőkkel és ugyanazzal a személyiséggel, egyazon, de kétarcú mechanizmusban. Olyan ellentmondások ezek, amelyeket sem szorgalommal, sem tehetséggel nem lehet áthidalni. Az iparművész még mindig nem tagja a feltételezett triumvirátusnak, amelyben a termelés és értékesítés szakemberei között egyenrangú és kreatív szerepkörben kaphatna helyet. Nagyon sok helyen az iparművész puszta létét is kétségbe vonják. Úgy vélik, hogy kikapcsolása a cég belső nyugalmát erősíti. Egy akadállyal kevesebbel kell számolni. Ezért a szemléletért olykor az egész népgazdaság fizet.

Hogyan remélhetjük, hogy egy új típusú társadalmi igény és elkötelezettség megvalósítóivá válhatunk? Hogy jutunk így el azokhoz a funkciókhoz, amelyek a termelés és fogyasztás viszonyát egy magasabb erkölcsi szintre emelik? Bármilyen furcsa, de a probléma klasszikus megoldását rendszerint a kézműves találja meg hazánkban. Ő ugyanis kis termelő apparátusával felsorakozik a csoportigény mögé, s így gondolkodik: „az én kapacitásom ennyi és ennyi egy évben. Erre kell találnom vevőt", s meg is találja. A kézműves kicsiben és személyes eszközökkel, minimális ráfordítással dolgozza ki üzletpolitikáját. Még marketingstratégiája is van, mert tudja – ha nem is olyan pontosan, ahogy azt a közgazdászok megfogalmazzák –, hogy az ember és a gép által végzett munka, az alkalmazott anyagok tartóssága, célra irányítottsága és az összbenyomás együtt alkotják a termék kvalitását. Az összbenyomásban a kézműves még személyes jelenlétét, a tárggyal kapcsolatos összes tapasztalatait és művészetének kommentálását is érvényre juttatja a vásárló felé.

6

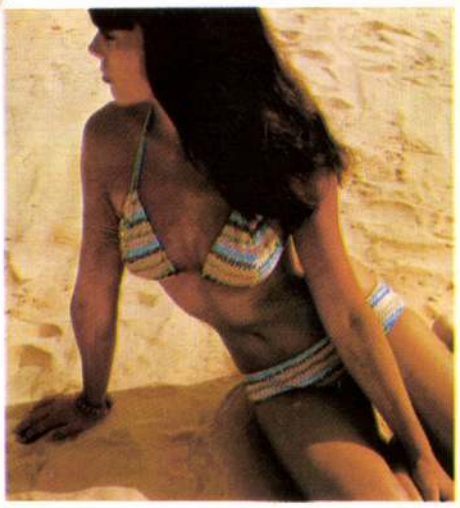

7

Kiss István

1

Attalai Gábor: Az iparművészet és ipari tervezőművészet helye és szerepe a mai magyar társadalomban. Az iparművészet jelene és jövője.
MŰVÉSZET?L:_1980.május - 2.lap.

A nagyipar és a kereskedelem feltételrendszerében kevesebbet találunk. A tárgy és a vevő között néha tapasztalható, hogy bizonyos esetekben az ember be (mert ez is munka, néha igen nagy időráfordítással) n állapotban végzi. Természetesen tudjuk, hogy a nag mészetű problémákkal járnak együtt, mint a kisebbek. Éppen ennek a nehézségnek csökkentésére lenne fokozottabb szükség a partnerként elfogadott iparművész együttműködtetésére. Hogyan és milyen módon kell használni az iparművészt erre a szerepkörre? Bátran! És hogyan kell az iparművésznek felkészülnie erre a tevékenységre? Sokrétűbben, mint eddig! E tekintetben új szempontoknak is érvényre kell jutnia az iparművészek nevelésében. Az esztétikai, művészi, technológiai ismeretek mellett a termelési és értékesítési stratégiák főbb vonatkozásaival is kellene foglalkozniuk a tanulóévek alatt. Ugyanígy a közgazdászok és kereskedők részére is fontos lenne némi esztétikai oktatás bevezetése. Az annyit hangoztatott komplexitás így kaphatna praktikus ösztönzést. S talán több eredményt is hozna, mint az első pillanatban gondolnánk.

Az, hogy az iparművész manapság megelégedjen holmi díszítő és formaadó szerepkörrel, egyre inkább tarthatatlan lesz. Az iparművész társadalmi funkciói ennél jóval messzebbre kell hogy terjedjenek. A modern termék olyan tulajdonságokat kezd felvenni, olyan természetűvé alakul, mint az élőlény: bőre hozzá van nőve izmaihoz és fordítva. De éppen ezért senki nem várhatja el, hogy a magára hagyott tervezőművész formai bravúrokkal oldja meg egyrészt a valutahozamok növelését, másrészt a korszerű termék etikai és kultúrpolitikai követelményét. A mai iparművésznek a helyzete a külső szemlélő számára meglehetősen csalóka. Divatos lett ugyan az iparművész, teret is hódított kulturális életünkben, mégis napi tevékenységének mélyére senki nem lát le. Nem látják az üzemi tervező művészek körülményeit, és nem látják a kézművesek élettereinek feldúltságát, ahol a termelés folyik. Az iparművész nem elkényeztetett, de még csak nem is túlzottan megbecsült gyermeke társadalmának. Mindenki bízik benne, hogy a közeljövő hoz némi változást e tekintetben. Az iparművész új szerepkörében is további gondokkal találja majd szemközt magát, de ha segítjük, erősebb és hatékonyabb lesz, s jobban aktivizálhatja a jövő termelési, értékesítési eredményeit és a minőséget. Az iparművész felelőssége a minőségért egyben társadalmi felelősség. Lévén, hogy elkötelezettségében közelebb áll a vásárlóhoz, mint a kereskedő, belső követelményrendszere dinamikusabb, így a minőség érdekeit is jobban képviseli.

Sajnos van mai ipari termelésünknek egy igen súlyos problémája, ami az iparművészt akadályozza ebben a képviseletben. Ez pedig a minőség korlátozottsága! Ez azt jelenti, hogy a tőkés és a hazai piacra szánt

nek ez az X. is tagja – és később aztán ajtaján nyílt el a sötét szürkék mélyén. Sokat próbált nemzedék ez, megízlelte a közös siker, a szabadság ízét, kiitta a bukás keserű kupáját, voltak, valóban voltak lehetőségei, és látta a kapukat kinyílni és bezáródni maga előtt. Ennyivel és ennyiben több, mint az utána következő nemzedékek, amelyeknek már sem a tárt kapu, sem a vaspánttal zárt kapu élménye nem adatott meg, hanem csupán az állandóan egyformán kis résnyire kinyitott kiskapué. A darab éppen arról szól, hogy hogyan lehet ebben a már kiskapussá vált világban hegynyi indulatokat egy lakás ajtaján átpréselni. Ki lesz a győztes, az indulatok vagy a keretek?" Végezetül – átvitt értelemben – én is ezt kérdezem.

késleltetések és egyéb hiányok miatt – elsikkadnak. Így aztán nem nagyon akadnak olyan termékeink, amelyekből a termésciklus növekedési periódusának nagyobb nyereségeit felvehetnénk. E helyett késve, másutt kimunkált és már beérkezett termékek (pl. farmer) kései termékciklusaiba kapcsolódunk be, rendszerint a telítettség vagy a visszaesés periódusában, ahol már nincsenek komoly nyereségek.

A magyar piac jelenlegi állapotában még nem telítődött. Ez a folyamat csak most kezdődik, s a hatékonyság és a termékciklusok közötti összefüggések csak a jövőben fogják kimutatni vastörvényeiket. De ma már az innováció sem elegendő. A pontosság, a megbízhatóság is olyan feltételek lettek, amelyek kikerülhetetlenek. Ami a tőkés piacot illeti, egyes felvevők meghódítása és megtartása érdekében a termelő olykor a végletekig megy el. Vannak esetek, amikor érdemes teherautókban biztosítékot állomásoztatni az adott termékből a megrendelő ajtaja előtt tartalékként. Ha bármi zavaró jönne is közbe, ezzel a kis elöl tartott tétellel át lehessen hidalni a főszállítás esetleges késedelmét. Ma már a „just in time", a „mindent időben" is gazdasági törvény. Elképzelhető, hogy az ilyen végletekig finomított és dinamizált mechanizmusban pont az iparművész szerepköre lehet kétséges? Tudjuk, hogy nem. De azt már kevésbé, hogy e szerepkör minősítésénél a mérnökkel és közgazdásszal azonos értékű helyet kell kapnia az irányításban. Ezt a helyet azonban önszántából sem a mérnök, sem a közgazdász nem fogja felajánlani. A felsőbb szintű beavatkozás elkerülhetetlen, ha az iparművész szerepének biztosítását komolyan kívánjuk.

E bevezető hozzászólásomban nem nagyon részleteztem a kézműves iparművész szerepkörét. Nem azért, mintha tevékenységét nem tartanám nagyon is jelentősnek, de mert úgy véltem, hogy az ipari területről érkező tárgyak minőségének feltételeire és beépülésük negatív tényeire jobban oda kell figyelni.

Természetesen a kézműves munkájára is vonatkozik minden olyan erkölcsi és minőségi kötelezettség, amely az új típusú kultúráért való felelősségből fakad. Mindannyiunk érdeke, hogy a fogyasztás és használat történeti örökségeit új képletté alakítsuk. Hogy az örökölt és a szocializmusban is újratermelődő egyenlőtlenségeket a státusszimbólumok szerepébe lépő tárgyakkal ne ösztönözzük. Lehet, hogy nem figyelünk oda, de nagyon sokan lesik és kalkulálnak azzal, hogy hol jelennek meg új egyenlőtlenségek képzésére alkalmas tárgyak. Olykor a kézművesség is – akaratára vagy annak ellenére, de – érintve van ilyen tendenciáktól. Természetesen ezek a negatívumok nem befolyásolhatják a kézművesség lényegét, amelynek elsődleges funkciója megmarad annak, hogy környezetünket személyessé alakíthassuk. Ebben van ennek a művészeti magatartásnak és cselekvésformának igazsága és meg nem szűnő társadalmi

9

10

nem eleg az erdők rohnásának

Népszabadság 96.03.26.

Szoborpark – csak jó időben

Április elsejétől ismét mindennap nyitva tart a Szoborpark Múzeum – tájékoztatta az *MTI-t* a múzeum ügyvezető igazgatója, *Réthly Ákos*.

A XXII. kerületben, a Balatoni út és a Szabadkai utca sarkán levő múzeum jó idő esetén 10-től 18 óráig, illetve sötétedésig tart nyitva. Rossz időben, ha esik az eső a park nem látogatható. A múzeum területén több mint negyven, a főváros közterületeiről eltávolított monumentális szobor látható a szocialista időszakból.

A múzeum boltjában speciális emléktárgyak kaphatók, s akit érdekel, az munkásmozgalmi zenét vásárolhat kazettán, illetve könyveket, albumokat a szocialista realizmus alkotásaiból.

KISS István

Kiss István műve a Szoborparkban HANCSOVSZKI JÁNOS FELVÉTELE

Az ingatlan területe:	188 087 m²
a) Mezőgazdasági áruház	2 216 m²
b) Iroda és szociális helyiségek	484 m²
c) Betonburkolatú út és parkoló	3 251 m²
d) Betonburkolatú szabadtéri tároló	1 322 m²
e) Telefonfővonal	1 db

f) Elektromos energia, fúrt kútról ivó- és tűzivíz, szennyvíztároló, városi gázellátás.

Felvilágosítást ad Ruszkai Ferenc: 163-7089.

101992 KJ

MAGYAR TÁVKÖZLÉSI RT

A MAGYAR TÁVKÖZLÉSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Informatikai Igazgatósága

KERES

Novell Netware-szakértő munkatársat.

Olyan pályázók jelentkezését várjuk, akik

– felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek,
– képesek újat tanulni és a tanultakat másoknak átadni,
– rendelkeznek középfokú angolnyelv-tudással.

Előnyt jelent, ha a pályázónak a fentieken túl

– jártassága van VAX/OpenVMS vagy Unix környezetben (üzemeltetés/fejlesztés),
– van DECnet, TCP/IP hálózati ismerete.

Kérjük, pályázatát a következő címre küldje:

Matáv Rt. Informatikai Igazgatósága,
rendszermenedzseri osztály
1476 Budapest IX., Távíró u. 3–5.
Tel.: 280-6317 Rotaki András

KÉPZŐMŰVÉSZETI VILÁGHÉT

A Magyar Képzőművészeti Szövetség, a múlt év sikeres rendezvényei nyomán, ez évben szeptember 18—26 között ismét csatlakozik a képzőművészeti világhéthez. A bevezető országos rajzkiállítást Szentendrén a Magyar Képzőművészek Szövetségének észak-magyarországi szervezete és a Miskolci Galéria gondozásában szeptember 18-án délután 5-kor Kiss István szobrászművész, a szövetség elnöke nyitja meg. Textilgrafikai kiállítás lesz a Nemzeti Galériában (a budavári palotában) szeptember 24-én. A hét folyamán a képzőművészeti és iparművészeti főiskolai hallgatók is kiállítanak a textiltervező művészek munkáiból, lesz lakástextil kiállítás, gyermekbútorok, gyermekjátékok kamarakiállítása, fémműveseknek diavetítéssel egybekötött rendezvénye, stb. A Műcsarnokban szobrász-, festő-, ötvös- és grafikusművészek rendeznek tárlatot. Augusztus 6-tól szeptember 26-ig tartják meg a fal- és tértextil-biennálét Szombathelyen; Debrecenben a nemzetközi kisplasztikai biennálén részt vett alkotásokat mutatják be, Keszthelyen megrendezik a VIII. balatoni nyári tárlatot.

Ez alkalommal a Corvina Kiadó képzőművészeti könyveket jelentet meg, s a világhét idején mutatja be Budapesten a „Mai magyar művészet" c. sorozatból készült kiállítását a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. Budapesten még a II., a III., a VI., a IX., a XI., a XII., a XIII. a XV. a XX. és a XXI. kerületben lesznek művészeti rendezvények. A megyék és a regionális szervezetek hasonló sorozatokat rendeznek, hogy az idei képzőművészeti világhét hatásosan tükrözze „az embert és művészeti környezetét".

Változatosak az eszközök, amelyekkel felhívják a figyelmet a vizuális kultúra — a képzőművészeti és iparművészeti alkotások — fejlődésére, hogy mind többen

ul egy tanyai tanító, va-
mely eldugott faluban
olgozó körzeti orvos gyer-
ekét is, akinek a környe-

eteg, ha egy pohár vizet

gy főorvos fényképet
zített súlyos betegeiről,
t, hogy a pihenés éveil-
legyen mire emlékez-
Tudok nővérről, aki
jához vette és felnevel-
a kórházban felejtett
semőt. Mi vezette őket?
llandó elkötelezettség ez
munka! Feloldhatatlan
ssz, szakadatlan önkép-
tanulás. Az egészség-
iekre nemcsak a szű-
b értelemben vett tes-
de a szerteágazó lelki
blémákban is számita-
a betegek. Közben a
adalom éberen figyeli,
yan állják meg a helyü-
Foglalkoztatják a köz-
ményt, amely a har-
vétkesek miatt ne-
ebben figyel fel a jók
korlatára. Sokszor az
markodott ítélet mar
hivatalos állásfoglalás
kimondja: bűnös!
gondolnak arra, hogy
általánosítás gyanakvást
valamennyi egészség-
vel szemben.
iért vállalják? Milyen
adhatatlan forrásból
itenek erőt a tisztessé-
k? Hogyan képesek a
többet nyújtani?
gyüttérzés, türelem, em-

hogy milyen etikai követelményeket támaszt az orvosoknak egymással, beosztottaikkal és a betegekkel való kapcsolata. Nagy felelősség hárul a gyakorlókórházakra és mindazokra az intézményekre, amelyekben az orvostanhallgatók gyakorolnak: a bennük tapasztaltak meghatározóak a pályakezdő jövőbeli magatartására.

Úgy érzem, az is etikai gond, hogy az egyetemi oktatás betegközpontúságán kívül egészségmegóvó szemléletűvé váljék. Bármennyire korszerű valamely képzési módszer, ha hiányzik belőle a megelőzés szemlélete, akkor nem tekinthető modernnek, szocialistának.

— *Milyen szerepet vállal az orvostudományi egyetem a főváros integrációs törekvéseiből?*

— A gyógyító-megelőző intézményhálózat továbbfejlesztésére létrejött a fővárosi koordinációs bizottság. Ennek az egyetem képviselője is tagja. Az integráció egyik alapvető feltétele a szakorvosok biztosítása. Ebben igyekeztünk segíteni: a klinikai orvosok támogatják a szakorvosi ellátást. Szeptemberben a VIII. kerületi pártbizottság javaslatára fontos akciót kezdünk: professzorok, docensek és más vezető szakemberek rendszeresen látogatják majd az üzem-

észrevegyék, elfogadják, igényeljék a szépet, a műveszeti
élményeket.

Kiss István

szobrász

Gogolák Lajos:
Bencze László és
Kiss István kiállítása. Szabad
Művészet. 1954.
86–88 l.
(Kénekhel)

Kiss István

Szobrász

Cárd

Szabad Művészet

1955. 8. sz. 355. l.
360. l.

Kiss István, szobrász, sz.1927.

Munkás származásu müvész. A Képzm. Főiskolát az elmult évben végezte el. Diploma-munkáját, a "Békét" c. életnagyságu kompoziciót a bukaresti VIT-en ntk.dijjal tüntették ki. Már főiskolás korában állandó résztvevője volt a kiállitásoknak. 1952. egy sport-pályázaton első dijat nyert. Megnyerte a Pesten felállitandó Dózsa-szoborra kiirt pályázatot. Jelenleg ezen dolgozik. Ez év elején, Bencze Lászlóval ~~xxx~~ együtt rendezett önálló kiállitást a Fényes A.-teremben.

Uj M.Képzm.IV.1954.
127.1. és kép

Kisfaludi Strobl Zsigmond, sz. 1884.

Az Ipar- és Képzm. Főiskolán, Bécsb
és Párisban tanult. Portrészobrai,
emlékművei már a felszabaditás előt
ismertté tették nevét ország-, sőt
Európa-szerte. Képmásai kitünő
jellemábrázolások, amelyek a külső
formák mögött az emb r legbensőbb
lényegét mutatják. Az ő alkotás

Iparművész-jelöltek munkáiból rendeztek kiállítást Szegeden

Nem kis erőfeszítéssel született meg alig egy esztendővel ezelőtt Szegeden a Tömörkény István Általános Gimnáziumban az iparművészeti szakközépiskolai osztály három tagozattal. Kerámikus, díszítő-szobrász és kéziszedő szakmunkások lesznek majd az itt érettségizők tanulók, akik iránt máris nagy reményeket táplálnak az érdekelt iparágak. S hogy mennyire jogos az elölegezett bizalom, arról az első év végén a tanulók munkáiból rendezett kiállítás győz meg bennünket.

A kerámikusjelöltek munkadarabjai a cserépaljtól a magasan felhúzott vázákig ölelik fel a különböző korok kerámiakultúráját, a kőkori edényektől a klasszikus görög vázákig. A kortechnika felhasználását hűen tükrözik e kerámiák, formakincsük és díszítményük pontos másai az eredetieknek. Nemcsak a kötelező iskolamunka benyomását keltik ezek a kiállított tárgyak, hanem a biztos alapot is jelentik, amelyre annyi gonddal épült ez a szakközépiskolai osztály.

A rajztanítás anyagának bemutatott dokumentumai csak megerősítik az előbbi véleményt, s több tanuló munkáját úgy is nézhetjük, mint a grafikustehetség jegyeinek vitathatatlan jelentkezését. Kiss István rajzai például arról győzik meg a látogatót, hogy erre a fiúra máris fel kell figyelni. Az egyszerű tárgyak mértani pontosságú ábrázolásától egy utcarészlet és egy halászbárka művészi ihletésű rajzát is láthatjuk e fiatal fiútól. S a többiek, Árki Éva, László Anna, Korom Pál, Csermán Ilona, Szigeti Magdolna — hogy csak néhányukat említsük — szintén tehetséges munkájukért érdemelnek dicséretet.

A díszítő-szobrász tagozat tanulói az épületek külső és belső díszítésére szolgáló elemek technikájának megformálásával szerepelnek, sorakozó díszekkel, szívlécekkel, pénzsorokkal és különféle alapdíszítésül szolgáló formakincsek kifejezésével. Az anyaggal való bátor kezelésmód azt is elárulja, hogy a szakmunkásképzéssel egy-két szobrásztehetséget is nyerhetünk majd idővel e tanulók közül.

A leendő kéziszedők külön saját lappal is rendelkeznek már, újságukkal, a Csipesz-szel. Tábla-, vers- és szövegszedésük mellett különösen figyelemre méltó több tanuló magánszorgalmából született számos szép ólom-, linóleum- és rézmetszet. Kész nyomdagrafikai munkák ezek, pedig csak első osztályosok készítették, de olyan igénnyel, amely a későbbiekben majd újabb érett alkotásokat eredményez.

(—i —c)

4

Tiszatáj 18

1962 jul.

rban — kinyi-
»A horatiusi
nindenki má-
magyarul ta-
megközelíteni,
agánykifejezé-
nnevek mellé
szavakat állí-
lító-kollégáink
Géza szerint
a jó . . ., hogy
udják«, teljes
ekelőtt: tuda-
zekeverik az
ellemét a sza-
al. Nem tud-
elembe, hogy
nűgonddal ir-
kifejezéseket
ügyel nyelvé-
milyen pe-
armenek tó-
y épp e rigo-
volt hajlandó
pisztulájában
olvasó«, aki
mihelyt kilép
zavakat talál
atja a tény-
osias« Catul-
ait. Horatius
ezéseinek tö-
ppoly idegen
ai« számára,
agányai szá-

maguk nemében. Vas Istvánnak, mint le-
lig-meddig kortársnak, nálamnál sokkal
jobban kell ismernie bizonyos Babitscsal,
Radnótival és Szabó Lőrinccel kapcsolatos
irodalomtörténeti tényeket, melyeket el-
hallgat vagy elferdít. Hadd idézzek hát
néhányat az olvasó emlékezetébe.

Babits, századunk egyik legnagyobb formaművésze (egyszersmind kitűnő filológusa) csakugyan megkísérelt a szokásos és iskolás nyugat-európai ritmikán belül egy bizonyos értelemben vett lazítást. Köztudomású, hogy ez elsősorban a jambikus metrumot érintette, s ez a magyar jambusnak — mint már utaltunk rá — kétségkívül előnyére vált: elősegítette a jambikus alapképleten belül egy magyaros-hangsúlyos szisztéma (vagy ha úgy tetszik: »dallamolvasó elv«) érvényesülését. Itt azonban két dologra szeretném felhívni a figyelmet. Az egyik, hogy a »*Laodameia*« klasszikus mértékű, gyönyörű antik strófáiban, melyek közt több csaknem-fordítás is akad, Babits nem enged meg magának semmilyen lazaságot. A másik, hogy az »*Oedipus király*«-nak, még ha egyik legcsodálatosabb remeke is klasszikus műfordítás-irodalmunknak, van egy hibája: jambusai, sajnos, döcögnek, mert a lazítás elvét a nyugat-európai ritmusokon túl Babits a klasszikus jambusra is megpróbálta kiterjeszteni. Ami az »*Oedipus király*«-ban utánzásra méltó, az megrázó drámai ereje, nyelvének nagysodrú, elbűvölő áradása, nem pedig dialógusainak döcögő ritmusa.

Kiss István

lásd

Szabad Művészet

1955. 349. l.

M. P. K.

Kiss István szobrász

Dózsa-szobor a budai Palota terén

Ruffy Péter: Utódok a Dózsa-szobor körül

Magyar Nemzet 1961. szept. 17. 8. l.

M.D.K.

Kiss István

Szobrászmüvész Lenin szobra I.dijat nyert.

Népszava 1959. márc. 1. 3. old. 51.szám.

MOh

Kiss István, szobrász

A város 600 éves jubileuma alkalmából
Kiss István budapesti szobrászművész
alkotását felállítják Debrecenben.

– Munkásmozgalmi emlékművet
avatnak Debrecenben 8.1

NÉPSZABADSÁG, hp. 1961. máj. 24. [Vidéki]

Kiss Istvánné
Szobrász

M.D.K.

Kútfigura (foto

Magyar Ifjúság, 1959. okt. 17.

Kiss István, szobrász

MDh

Kecskeméten, nagysikerű ifjúmunkás=
művész találkozón munkáiról beszélt
hallgatóságának.

–: Gazdag programmal dolgozik az egy
éve fennálló fiatal Művészek klubja 9.2.

Szp. 1961. szept. 1.

NÉPSZABADSÁG

Kiss István szobrát

1961. aug. 20-án felavatták művét:
a Dózsa-szobrot.

—: Felavatták a Dózsa György-szobrot
Kitüntették ... 9. l

Kn. 1961. aug. 22.

NÉPSZABADSÁG

Kiss István, szobrász

MDK

A fiatal szobrászművésznek utolsó üdvözletét tolmácsolta a sírnál.

– : Nagy-részvétel kísérték utolsó útjára 10.l

Vedres Márkot

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. aug. 20.

Kiss István, szobrán

7 Dh

A 14 tonna súlyú, több mint négy és fél méter magas Dózsa György-szobor Közép-Európa egyik legnagyobb egy tömbből készült alkotása. A főalak körül kilenc mellékalak van.

A mű Kiss István alkotása.

-: Augusztus 20-án avatják fel a Dózsa-emlékművet 9. l.

Sp. 1961. aug. 16.

NÉPSZABADSÁG,

M. D. K.

KISS István szobrász

Dózsa György emlékmű

(Bh. Palota Tér)

A Hazatias Népfront nagyszobású ünnepséget rendez Komlón, felavatják Dózsa György emlékművét aug. 20-án Magyar Nemzet 1961. aug. 16. 3. l.

M. D. K

KISS István szobrász

Bk. Palota-tér Dózsa-szobor

Pamlényi Erwin: Dózsa szobra előtt

Magyar Nemzet 1961 aug. 20. 9. b

M. D. K.

Kiss István szobrász

Dr. Dózsa-szobor

Tüzelt terkesztőség!

S. M. miért szorítottár el Dózsa Györgyöt a tömegertől?

Magyar Nemzet 1961. aug. 27. 10. l.

de D. K.

Kiss István szobrász

Felavatták Budapesten Dózsa György
szobrát

Magyar Nemzet 1961. aug. 22. 3. l.

Kiss István
Nobrán

M.D.K.

Fonyódon kétalakos aluminium
kompozíciója van elhelyezve

Laúcz Sándor: Ujképzőművészeti alkotások a Balaton körül
Művészet, 1962. szeptember – 22 lap.

M.D.K.

Kiss István
nobán

Ülő-leáng
(repro)

Élet és Irodalom, 1961. április 21. – 8 lap.

Kiss István
szobrász

MDK

Janus Pannonius
szobor

Élet és Irodalom, 1961. május 19 – 1. lap.

MDK.

Kiss István szobrász

"Parasztlej"I." /terakotta/
"Parasztlej II." "

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1955. 45.l.

Kiss István, szobrász 17 Ok

A Debrecenben felavatott munkásmozgalmi emlékmű alkotója. A szobor mása.
A felavatásról megjelent beszámolók, a felhívások stb nem említik meg a mű alkotójának nevét.

V. J.: Az újságíró mesterségéről 10. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. júl. 2.

Kiss István, szobrász MOh

4,60 m magas, hatalmas Dózsa = Köszobrát, a szoborcsoport főalakját beemelték helyére a Palota téren.

–: Helyére emelték a Dózsa szoborcsoport főalakját 8. l

Bp. 1961. jún. 22.

NÉPSZABADSÁG.

M. D. U.

Kiss István szobrász

Debrecen, munkásmozgalmi emlékmű

Munkásmozgalmi emlékművet avottak Debrecenben

Magyar Nemzet 1961. jún. 25. 3. l.

MDK

Kiss István, szobrász

Képzömüv. Föisk.

249. Munkások.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/
Föv.Képtár. 1949.aug.16.-szept.1o. Kat.

MDK

Kiss István

Uj szobrok a fővárosban.
Dózsa emlékmü a Dózsa Gy. utra helyezve.

Esti Hirlap 27o sz. 1957. no . 17. 8 old.

Dr. D. V.

KISS István szobrász

„a legtöbb nagy szobormegbízás kivétels kivitelezője"

„Kuruc"

„Ülőlány" (fotoragás) Debreceni emlékmű

Mauthausen emlékmű, Dózsa

Oelmacher Anna: 10 fiatal szobrász kiállítása

Magyar Nemzet 1961. jún. 23. 9. l.

Kiss István

Szobrász

M.D.K.

Debrecenben a munkásmozgalmi emlékművet készítette. „Emberpár" c. műve, a Dózsa fej[redacted]megmintázója. A tanácshóztársasági emlékművet készítette. — Emberpár (repro

Aradi Nóra: Fiz fiatal szobrász kiállítása

Művészet, 1961. október — 52

Κ.Τ.Μ

Iliss István
szobrász

M.D.K.

A „Tanácsköztársasági emlékmű"
c. szobra

Artner Tivadar: Fiatal festők a Műcsarnokban
Magyar Ifjúság, 1959. április 4.

M.D.K.

Iliss István
szobrász

Tanácskörtársasági emlékműve,
Dózsa szobor, „Apa a fiúval"
"Ady-figurája", c. művei

Arthur Tivadar: Fiatal szobrászok a Műcsarnokban
Magyar Ifjúság 1959. ápr. 11.

mdk

Kiss István szobrász

műve: fürdőnadrágos férfi tartja magasba gyermekét (Tiza szederkény – ly város főterén) ez a zobor a város jelképe.

Várkonyi Endre: Villámtudósítás a „sóta nem kész" gyárvárosból.

Ország-Világ 1962. 30. sz. 8. l

Kiss István

Horváth György: Tizenhárom új szobor Budapesten. /Mikus Sándor: Rózsa F. emlékkútja, Kerényi Jenő: Csontváry, Vigh Tamás: Madarász Viktor siremléke, Konyorcsik János: Hopp Ferenc siremléke, Kiss István: Apáczai Csere János, Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Zengyel Gyula, Borics Pál: Clark Ádám, Grantner Jenő: Tormay Béla, Kamotsay István, Kiss Sándor, Szabó Iván, Olcsai Kiss Zoltán, Herceg Klára, Farkas Aladár./ - Magyar Nemzet, 1967. ápr. 9.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. 1./

78. 1.

Kiss István

is szerepel a „kilencek" csoportjának a Műcsarnokban megrendezett kiállításán. A cikk „Lovak" c. kompozícióját dicséri.

A „kilencek" már tizennégyen (Szabó György)

(Kultura - Művészet)

Magyar Hírlap, 1968. október 8. 9:1.

Kiss István

szobrászművész Kun Béla mellszobrát
szombaton avatták fel a BM tiszthelyettes-
képző iskola udvarán. Az iskola most vette
fel Kun Béla nevét.

Kun Béla nevét vette fel a BM tiszthelyettes képző
iskola.

Magyar Hírlap, 1968 november 17. 5.l.

Kiss István

Neve emlékére

Megyei Könyvtár a Kilencek Találkozása

Magyar Nemzet 1968 október 6.

Fénykép. Mistgré

Képzőművészeti Főiskola

Kiss István művésznövendék mintázás közben

Fénykép.

Falus Károly

Kiss István MDK

szerepelt a Móra Ferenc Múzeumában rendezett köztéri szobrok kiállitásán.

Dózsa emlékművének mellékalakja /fénykép/

Dér István: Három kiállitás.

Dél-Magyarország. 1963 jun 29.

Fénykép

Mistegné.

Képzőművészeti Főiskola: 512 ltg.

Kiss István: Békéhare.

Diplomamunka: 1952/53

Szokor.

Negatív nincs.

Megszerzés: Állami Vasáló Biz.

Palle

Fényképp

Képzőművészek Szövetsége

Kiss István: Ipari szakoktatás II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Szobor

Fotó: Pécsi S.

Neg. va

Kiss István.

A Gellérthegyen épülő Jubileumi Parkban lesz egyik nagyméretű domborműve, az egyik támfalban.

említve.

Népszava. 1964 március 4.
8. lap.

Negatív

Lilaby István Hegedűsné

Kiss István: Parasztfej

Terrakotta

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kiss István: (Grónát dobó)

Szobor

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kiss István: (Női fej)

Szobor

Fénykép

Magyar Foto: Jct 1103/16 Hegedűsné

Kiss István: Tengelykovács ifibrigád Dombormű

1951. XI.

Neg. van

Kiss István

Lenin szobrát Dunaújváros-
ban állítják fel

Népszava 1969 szeptember 16
2. old.

Kiss István szobrász

díjat nyert a X. szegedi

nyári tárlaton

Népszava 1969 augusztus 6

2. old.

Kiss István
szobrász

A „Munká"-ban a dolgozó
ember dicsiretét fejezte ki.

Szelesi Zoltán: A XI.szegedi tárlat.
Müvészet, 1971.január - 29lap.

Kiss István

Munkásmozgalmi emlékmű a debreceni Tanárskör-társzaság útján (emlitve)

A Kézrőmű vészetet Debrecenben, 1961

104 oldal

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kiss István: (Sportolók)

Relief

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kiss István: Parasztfej II.

Terrakotta

Fénykép

Követség

Hegedűsné

Kiss István: Dózsa emlékmű

Gipsz

Fénykép

Magyar Foto: Z E 5614/7 Hegedűné

Kiss István: Tanulmányfej

Gipsz

1955. VI. 14.

Neg. van

Kiss István

Emlitve

Csuvádi Attila: A „Kilence" kiállítása elé.
Kortárs, 1968. /9. M 98. l.

Kiss István

Szobrok, repr.

Korhány, 1970/4. 577.l.

Kiss István szobrát

Tanácsköztársasági emlékművet

ma avatják fel a Dózsa György úton.

Népszava 1969 március 21

7. old.

Kiss István, szobrász

MDK

Kőrösi Csoma Sándorról készült szobrát a Szovjet Tudományos a Kelet-európai Művészeti Múzeum Kertjében fogják felállítani.

– : Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. aug. 18.

Kiss István szobrász M.D.K.

A Gellért tér felőli oldalon dombormüvét állitják fel.

A gellérthegyi jubileumi park uj szobrai

Magyar Nemzet 1964. augusztus 11. 5.1.

M.D.K.

Kiss István szobrsáz M.D.K.

Müve a kiállitáson

B olyai Farkas,

Bolyai János

Gábor István: Országos képzőművészeti kiállitás Szegeden

Magyar Nemzet 19 4. augusztus 12. 4.l.

M.D.Y.

MDK

Kiss István, szobrász

Szegeden az egyetem előcsarnokában felállítja a két Bolyai bronzszobrát, Kiss István alkotását.

— : Hír

10

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1964. szept. 2.

Badál

Kiss István: Dózsa-emlékmü /szoborcsoport részlet/

Müvelt Nép
1955.jan.23./VI.évf.4.sz./ 5.l.

/Péter Imre: Monumentális szobrászatunk/

M.D.K.

Kiss István
szobrai

A Dózsa emlékmű főalakja
Részlet a Dózsa-emlékmű tervéből } repro
Janus Pannonius

N. Penzes Éva: Kiss István
Művészet, 1962. junius — 38 lap

M.D.K.

Kiss István szobrászmüvész

Kollányi Ágoston "Egy modell naplója" c. kisfilmjében szerepel a müvész, ahol a felvevőgép lencséje előtt mutatja be müvészetét.
A filmben szerepel még Somogyi József szobrászmüvész és ~~Hincz~~ Gyula grafikus-müvész is.
Hincz

Potoczky Julia: Három müvész-egy modell. c. közl. Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. ápr. 3. III. évf. 14. sz. 33. l.

MDK

Kiss István

szobrászmüvész elkészitette Dózsa György szobrát. Tabánban állitják fel.

Esti Hirlap 92 sz. 1959. ápr. 21 3 old.

Kiss István, szobrászművész MDK

A hódmezővásárhelyi V. őszi tárlat megnyitása alkalmából rendezett ankéton /Majolika freskok művészi kérdéseiről/ a vitában részt vett.

— : Megnyílt Vásárhelyen az V. őszi tárlat. Csongrádmegyei Hírlap. 1958. okt. 2.

MDK

Kiss István

repr.:

Munka

Dolgozó emberek között, képzőm. kiáll.

Ernst Muz. 1968. jan.

Kiss István

kiállított nobrai:

Hosszúkucsmás paraszttfej Terrakotta.

Gránátdobó. Bronz.

Korsós Laji. Terrakotta.

VIT-érmek. (7 db.) Gipsz.

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállítás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 2o t.

30.l.

MDK

Kiss István

Munka, krómacél

Lenin, br.

Dolgozó emberek között, képzőm. kiáll.

1968. jan. Ernst Múz.

MDK

Kiss István
VIT plakettsorozat

Dutka M: IV.M. Képzőmüv. kiáll. Magy. Nemz.
1954. jan. 29. 5 l.

MDK

Kiss István szobrászművész

készíti a Dózsa György út és Hungária körút sarkán felállítandó Dózsa-emlékművet. A figurák tardori vörös kőből készülnek, az architektúra pedig zöldesszürke bazaltból. Három fej (Öreg paraszt, Lőrinc barát, Heggyi pásztor), valamint a teljes mű mintája repr. (A cikk – M. J. saját írása – részletesen ismerteti az emlékművet.)

Kiss István: Készül a Dózsa-emlékmű.

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 4. sz. 4. l.

Kiss István, szobrán MDh

A Szárados úti művéntelep alkotói s a velük szomszédos kenyérgyár dolgozói a minap baráti találkozóra jöttek össze.
A dolgozók „áhitattal szemlélték Kiss István monumentális Dózsa-szobrát."

Kocsis Sándor: Baráti találkozók

Népszabadság, Bp. 1959. júl. 3. 8. l

M.D.K.

Kiss István szobrász

Ipari szakoktatás

1952

Művért. Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás 125, 128. l.

128.
125.

MDK

Kiss István szobrászművész

1957 nyarán lesz 30 éves. Gyermekkorát Nagyszalontán töltötte; apja vasesztergályos volt. Az iskolában sokat vajzolt, sőt mintázott is. A főiskolán mestere Pátzay Pál volt. Béke c. egészalakos kompozíciójáért VIT-díjat, a Parasztfej-ért (tanulmány a Dózsa-emlékműhöz) Munkácsy-díjat kapott. (Saját írásából.)

Kiss István: Készül a Dózsa-emlékmű. Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 4. sz. 4. l.

MDK

Kiss István

szobrászmüvész
a Tanácsköztársaság-emlékmü tervpályázatán kivitelezési megbizást és
I. dijat nyert.

Müterem 1958.I.évf. 8. sz. 41.o.

Kiss István MDK

A köztársaság-téri martir-emlékmű pályázaton

III. díjat nyert.

Müterem 1958. i.évf. 8. sz. 42.o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss Mihály

ESTI HIRLAP

1965 MÁR 31

□ KISS ISTVAN szobrászművésszel beszélgettünk: „Kiállításra készülök, Veszprémben működő két helyi művész, Erkis Lenke szobrász és Csizmadia Zoltán festő bemutatkozásán. Mintegy 25 alkotásommal szerepelek a március 11-én nyíló tárlaton. Befejeztem a lágymányosi lakótelepen felállítandó Apáczai Cseri János-ról mintázott szobromat."

Függőhíd

MDK.

Kiss István

Kiállitási hiradás

Somogyi N. 1966 juli.14.

.

Kiss István, [ ] MK

Megjelent a szófiai kiállítás megnyitásán.

–: Magyar grafikai s' kisplasztikai kiállítás Szófiában 8.l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 16.

Kiss István, szobrászművész M.D.K.

debreceni emlékművét a tartalmilag meggyőző és hiteles ábrázolásu történelmi politikai emlékművek között említi:

D.Fehér Zsuzsa: Mai képző művészetünk néhány problémájáról. Művész ettörténeti Értesitő, 1962. XI.évf.1.sz.47.old.

MDK

Kiss István, szobrász

Dózsa emlékmü. Gipsz.

Kücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan.Kat.28.1.

Kiss István nolván M.O.K.

emlitve:

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 550

Kiss István
szobrász

M.D.K.

Lenin szobra

D. Fehér Erzsa: Utcák - terek emlékezete, 1959-ben.
Élet és Irodalom, 1960. febr. 12.

10 l.

Kiss István
nobrász

M.D.K

Dózsa György nobra

Kovács Gyula: Hol álljon Dózsa György nobra?
Élet és Irodalom, 1960. márc. 11.

14 l.

M.T.N

MDK

Kis István szobrász

1500 forintos 4. díjat kapta

A Képzőm. Alap Képcsarnokának...szoborpályázata...
Magyar Nemzet, 1953. febr. 11.

Kiss István, szobrász D Dh

Janus Pannoniusról készült szobra a
városligeti Művész sétányra kerül.

– : félszáznál több szobrot, domtormüvet helyeznek
el az idén Budapesten

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 27 7. l

M.D.K

Kiss István
szobrász

Debrecenben ülldjék fel anlikmüvet.

G.J.: Ujabb-képzőművészeti alkotások díszítik vidéki ...
Magyar Nemzet, 1960. febr. 16

4 l.

MDK

Kiss István rokrász

Vörös katonája szerepel az V. Vásárhelyi Őszi Tárlaton. (Rajz. 19-es katona címmel.)

Szalai Zoltán: Vásárhelyi vallomások.

Tiszatáj, Szeged, 1958. október. 11. l.

Kiss István

Népnadrág 1958. május 30.
XVI. évf. 76. sz.

Lenin-szobrot állítanak fel Miskolcon 1959-ben

(Tudósítónktól.)

Miskolc, de kiváltképpen a Lenin Kohászati Művek dolgozóinak régi kívánsága, hogy a gyár nagy névadójának emlékére Lenin-szobrot állítsanak fel Miskolcon. A Hazafias Népfront városi bizottsága és a Borsod megyei képviselőcsoport, eleget téve a dolgozók kérésének, a közelmúltban szobor-bizottságot alakított.

A bizottság Kiss István budapesti szobrászművész Lenin-szobor pályaművét találta a legmegfelelőbbnek. A Hazafias Népfront miskolci bizottsága elnökségének döntése alapján a szobrászművész 2 méter 40 centiméteres, bronzba öntött Lenin-szobrát *1959. május 1-én avatják fel a Lenin Kohászati Művek előtti téren.* A teret addig rendbehozzák és megnagyobbítják.

MDK

Kiss István szobrász

Dózsa szob.csopórt

kiss: Tanácsközt. eml.müveken dolgoznak szobrászaink.
Népszava, 1959, jan. 30./ 8.l.

MDK

Kis István szobrász

Lenin szobrát Diósgyőrött állitják fel.

Eml.müveket, Lenin szobrokat avatnak... Népszava, 1959, jan. 6. 4.l.

Kiss István, festőművész

MDG

A Munkácsy Mihály-díj I. fokozatát kapta.

–: Kiosztották az idei művészeti díjakat 12. l

NÉPSZABADSÁG, dn. 1962. ápr. 4.

M. D. K.

KISS István Szobrász

Dózsa emlékmű

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 135. sz. 3 l.
(g. i.) fej szobrok Budapesten

K. D. K.

Kiss István szobrász

Mártíremlékmű (A Partizán Szövetség
vályázata)

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 113. sz. 3. l.
d. m. Magyar mártírok emlékműve
Mauthausenben

M. D. K

Kiss István szobrász

Meghívták a kart Engels-pokor

pályázatára

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 135. sz. 3. l.

(g. t.) Új szobrok Budapesten

H. D. K.

Kiss István szobrászi

Dózsa György emlékmű (Rp. Vár, Palota tér)

Magyar Nemzet 1960. (XXI.) 15 3. sz. 6. l.

Kiss István, szobrász M Dk

A szobrász művész már elkészítette Dózsa-szobrát, a 9 mellékalak formázásán is csak az utolsó simítások vannak hátra.

–: A Palota téren állítják fel a Dózsa György emlékművet

8.l

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 29.

M. D. K.

KISS István szobrász

„Képzőművészetünk a felszabadulás után" c. kiállitason a Tanácsköztársaság 40. évfordulójára indított emlékmű-pályázat modelljével vett részt 1960.

Magyar Nemzet 1960 (XVI) 81 sz. ápr. 4.

Putka Mária .. A Magyar Nemzeti Galéria ünnapi kiállitása 11 l.

F. 0. K.

MDK

Kiss István

Béke, szob.

Képzőművészetünk 10 éve. Műcs. 1955. Kép.

MDK

Kiss István

Gránátdobó, br.

Tanulmányfej a Dózsához, terr.

Nyujtózkodó, br.

Miskolci Ö. Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz.
1955. 22 l.

MDK

Kiss István, nobrák

Uszó gipsz

Gránátvető fiu "

Hunyadi "

Mücs.-Tav. tárl. a Mücs.-ban. Hősök tere.
1952 maj. 10 - jun. 4 Jegyz. 14. l.

Kiss István, szobrán

MDK

A művén elkészítette Diósgyőr részére tervezett szobrát.

–: Sok új szobrot fejeztek be a magyar képzőművészek az év első hónapjaiban

Népszabadság, kp. 1959. jún. 16.

8.1

Kiss István
szobász

M.D.K.

Tanácsköztársaság emlékmű
pályázat nyertese.

Gardonyi Jenő: Uj emlékművek 5. l.
Magyar Nemzet, 1960 ján. 30

N. 614

Iliss István
Nobrán

M.D.K.

Martinász (repro)

Élet és Irodalom, 1961. dec. 16. – 1 l.

M.D.K.

Kiss István
Nobrán

Dózsa emlékműve.

Hirek
Művészet, 1961. december. — 41 l

Kiss István
Szobrász

M.D.K.

Dózsa emlékmű (repro)

Művészet, 1961 december. — 44 l.

M.T.N

(MDK.

Kiss István
szobrász

munkája Dózsa György emlékmű el-
készült a Palota téren. Közép Europa
egyik legnagyobb egy tömbből készült
alkotása. (kép)

Népszava, 89 évf. 193 sz 1961 aug 16, 12

M.DK.

Kiss István szobrász

Ebben az évben állítottak fel

Dózsa-emlékművét

Magyar Nemzet 1961. december 6. 4. o.

Kiss István
szobrán

M.D.Y.

1956 októbere" c. szobra, Janus
"Pannonius" mellszobra, "Ülő kislány"
c. műve, "Emberpáz" c. kompozíciója
Petőfi szobra Györbe kerül és négy beszel-
gető munkásból álló csoport Kaposvárra.

N. Penzes Éva: Kiss István
Művészet, 1962. junius – 38 lap.

Kiss István

szobrász

M.D.K.

Kuszec" c. műve, a Dózsa emlékmű
"a Tanácsköztársaság emlékmű", az
1919-es Tanácsköztársaság" c. műve
"a Mauthausen emlékmű" c. művei

N. Perczés Éva: Kiss István
Művészet, 1962. junius – 38 kep

Kiss István
szobrász

M.D.K.

„Ipari szakoktatás" – c. munkáját
"1950-ben, az „Olvasztárt" 1952 ben
mintázta. 1953-ban készült a
„Béke" c. műve, 1954-ben a Vitre
készét plakettehet.

N. Pénzes Éva: Kiss István
Művészet, 1962. junius – 38 lap.

MDK

Kiss István, szobrász

Dózsa György csoportszobor. Gipsz.

Eremsorozat a Vit-ről. 7 db. Ólom.

Békét akarunk! Gipsz.

Műcs.-IV.M.Képzm.K.áll. 1954.jan-febr. Kat. 19.1.

MDK

Kiss István szobrász

8ooo frt.os 3. dijat kapta

A Köztársaság téri mártir-emlékmü pályázat eredm.

Népszava, 1958, jun. 8. 6.l.

Kiss J. Zoltán

festőművésznek

MDK.

Kiállitása ~~lesz~~ a kecskeméti művelődési ház művészklubjában. okt. 30-ig nyitva lesz.

--:Képzőművészeti bemutatók.
Petőfi Népe. 1963. okt. 28.

MIK

Kiss István

Tanácsköztársasági emlékműterv

Társadalmi Szemle 1967 nov.

M.D.K.

KISS ISTVÁN

Békét akarunk. Gipsz. /a műcsír tulajdonos/

GÁDOR E. – POGÁNY Ö.G.: Magyar szobrászat
Budapest, 1953. 20. o. 82. kép.

MDK

Kiss István

A Népművelési Minisztérium és az Országos Testnevelési és Sport Bizottság sportpályázatára készült, gránátvetőt ábrázoló szobra szerepel a Tavaszi Tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: Tavaszi Tárlat a Műcsarnokban.

Nők Lapja, Bp. 1952. május 22. [10-11.l.]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss Ivor Sándor

NÉPSZAVA

1964 MÁR 20

Újjászülető népművészet

1021

Tíz évvel ezelőtt alakult meg a *Népi Iparművészeti Tanács.* Az egy évtized — mint arról *Kiss Ivor Sándor* titkár csütörtökön beszámolt az újságíróknak — eredményekben gazdag munkával telt el: a mármár halódó népművészet újjászületett: *jelenleg 28 szövetkezetben a népművészek százai alkotnak* országszerte, hímzéseik, szőtteseik, csont- és fafaragásaik, fazekasmunkáik bejárják a világot, itthon pedig a korszerű lakáskultúra díszei lettek. Az ország különböző részein 15 *népművészeti tájház* őrzi népművészetünk legféltettebb kincseit. Hatvan bolt kínálja szerte az országban a népművészek alkotásait, amelyek az idén negyven európai, afrikai, ázsiai és tengerentúli város nemzetközi kiállításaira is eljutnak.

A jubileum alkalmából a Népi Iparművészeti Tanács pályázatot hirdet, ennek felhívása *elsősorban a vásárlóközönséghez* szól: mi a véleményük a népművészek alkotásairól, melyek tetszenek a legjobban, milyen új lehetőséget látnak az élő népművészet megismertetésére. *(K.)*

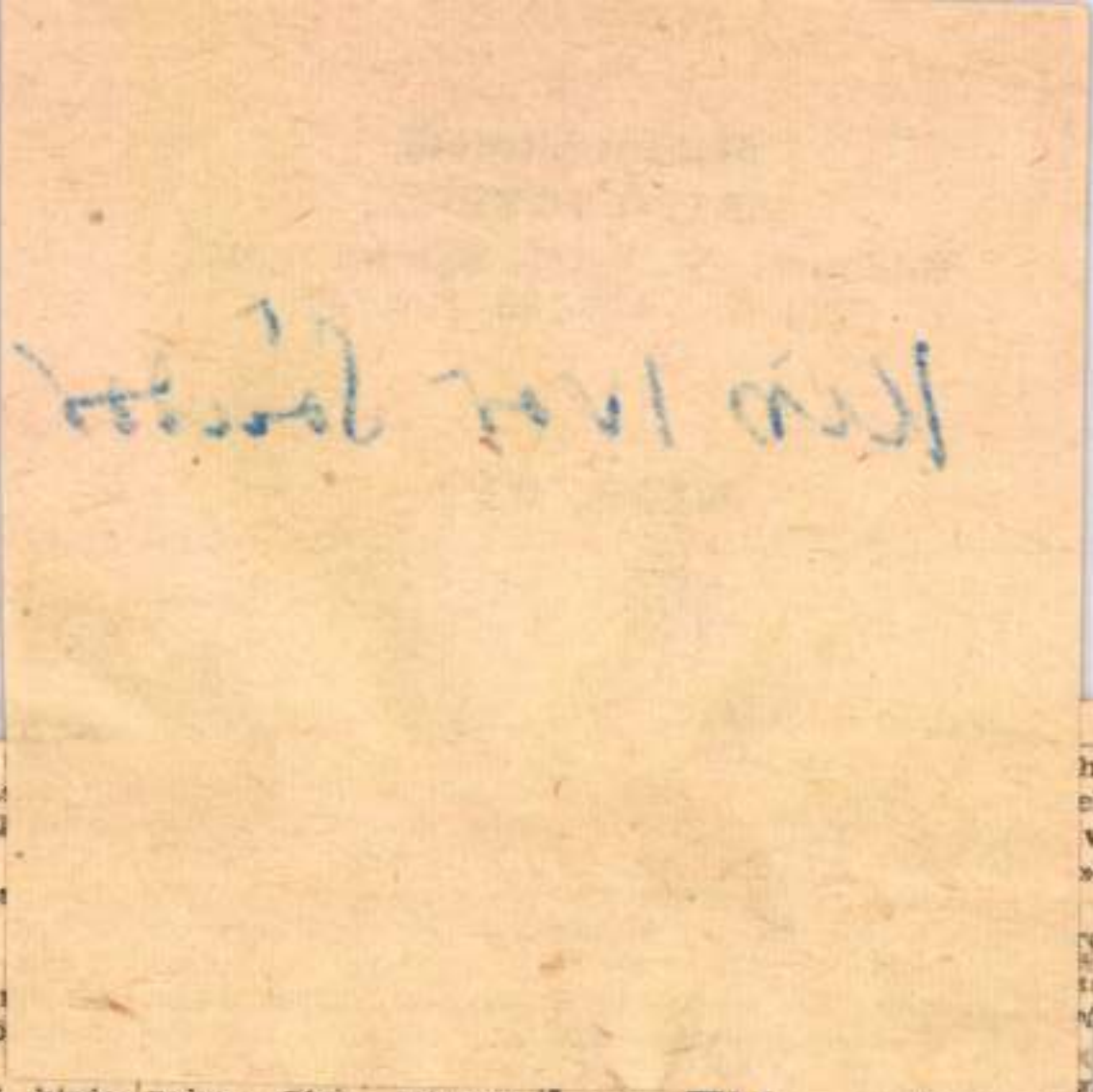

ink
sre va
gyal
kező
kust üze
körbe.
eddigi
pontos
»Szö
jeligére.
ulás téri hirde-

aki vezetőnek
mérnököt, épí-
építésvezetőt és
ari normást fel-
k. Fizetés kol-
szerint. — Cím
rösi Vegyes-
Javító és Szol-
Váll. Nagykő-
IV., Széchenyi

udai Gépipari
nyugdíjas, mér-
s könyvelőt ke-
vi 500 Ft fize-
Jelentkezés sze
n a szövetkezet
előjénél. Tel.:
.

Építő Vállalat
z budapesti,

nalra. Cím: Híd-Vízműépítő Technikum, Bp., VI., Rippl Rónai u. 26, I. em. 20.

Elektronikus és elektromos műszerek javításában jártas technikust, vagy elektromüszerészt alkalmaz a Posta műszerüzeme, Bpest, III., Kiscelli út 7—9.

Kertészkedéshez értő fiatalembert keresek kert rendbehozásához. Cím: XII., Ugocsa u. 6. Étkezde. Ugyanott vízvezeték-szerelő is kerestetik.

Bejárónőt állandóra jó fizetéssel — felveszek. Kubista, Bp., XI., Fehérvári út 46.

TV

GYORSSZERVIZ

Vasárnap is.

Csohány. 203—534.

Négysávos, vámkezelt Philips-magnetofon új állapotban eladó. Tel: 273—265.

Jó állapotban levő páncéltőkés, rövid zongora eladó. Érdeklődni: Lakatos Istvánné, Gödöllő, Ságvári E. u. 1.

RUHÁZAT

Esküvői ruhák kölcsönzése, menyasszo-

kamrás,
árammal
cserélném
Telefon:

Jövedelm
ügyelőség
konyha,
elcserélné
főbérletre
is, mege
Lázár u

Elcseréln
szobás,
Belvárosh
kásomat
hasonlóér
4—6-ig:
ker., A
fszt. 8.

Tisztvisel
sen alb
keres. T

Kiss István [szokrán] MDK

" " a Dósa-emlékmű alabjait készíti, a fiatalok és Tóth mellék-ligúra vedéti mérési agyagmodellje már kéz-ha a márványt meglapja, kezdik a mun-kát a Százados-úti műtermekben.

A piszkei vörösmárvány-bányában má bányásszák..

Mszt. Hirlap. II. évf. 49. n. 2. old. 1957. feb. 28. vszt.

Kiss István, szobrász MDK.

1959. ápr. 22-én, Miskolcon, a Lenin kohászati
Művek főbejárata előtt felavatták
Kiss István szobrászművész Lenin=szobrát.

Hír.

Népszabadság, 3p. 1959. ápr. 23. 10. l

Kiss István, szobrász MDK.

Tanácskoztársasági emlékművével szerepel a tárlaton

Herczegh János: A VII. Magyar képzőművészeti kiállítás

Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 19. 7. l.

M. D. K.

Kiss István
szobrász

Miskolcon felavatják Lenin szobrát.

Lenin mellet avatnak Miskolcon.
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 23. 6 l

MDK

Kiss István szobrász

Artner T: Fiatal képzőm. és iparművészek kiáll.
Szabad Nép, 1955. jun. 29. 4 l.

MDK

Kiss István
szobrász

Műve a kiállításon van.

Dutka Mária: A VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás, szobrairól.
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 4. 12 l

Thiss István

szobrász

M.D.K.

Lenin szobra.

Napló

Magyar Nemzet, 1959. márc. 11.

62

Kiss István
Drohnics

M.D.K.

Az 1919 Magyar Tanácsköztársaság emlékművének terveiről.

L. Aljosina: Szovjet kép bírálata a moszkvai biennalen.
Magyar Nemzet, 1959 febr. 25.

4 l.

MDK

Kiss István

Béke

Dutka M: 4. Magy. Képzőmüv. kiáll. szobrai.
Magy. Nemzet, 1954. jyn. lo. 7 l.

éghely-ház, egyemeletes, 2+1+2 ablakos,
pült Fellner Jakab hatása alatt 178o

ás. Kp. 1957, 155, 187 l, 145. kép)

MDK

Kiss István

szobrászművész, 1500 frt jutalom.

Kossuth- és Hunyadi-szobor ... pályaművek.
Szabad Nép, 1951. nov. 1. 6 l.

SZÖVETKEZETI HIRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

zésének. Megállapítja, hogy a szövetség 10 célkitű-
KISZÖV tagszöve
idén is jelentős
rulnak. A tervez
melés értéke 1756
8,5 százalékkal
előző évi teljesít
belül *az export é*
zalékkal, a javító-
gáltató tevékenys
százalékkal kell
éves terv az egy fő
nelési érték 6 szá
velését írja elő.

A választmány határozata ezután pontokba foglalja a KISZÖV és tagszövetkezeteinek legfontosabb feladatait, a termelés és értékesítés, a korszerűbb munkaszervezés és technológia, valamint a szövetkezetpolitikai munkával kapcsolatban.

A határozat feladatává teszi a szövetség vezetőségének, hogy a termelőerők jobb kiteszteléses lokozására fordíthassák. A műszaki szakbizottság részvételével, széles körű modellező tevékenység szervezését kezdeményezi. A kollekciózás rendjének felülvizsgálatát tartja szükségesnek, a kollekciók minőségének javítása, elkészülési határidejének rövidítése céljából. Mindezt

a tőkés államokba irányuló export növelésének fel-

Sikkasztás, fondorlattal

Migrai Lajos, a Minta Női Szabó Ktsz analítikus nyilvántartója, fondorlatos módon visszaélve dolgozótársai bizalmával, a kiutalt személyi előleget, megnyugtatta, hogy próbálkozzon ismét kérni, és legközelebb bizonyára sorra kerül. Az előlegkérelmek és kiutalások nyilvántartását is ő vezette, s így jóideig sikerült elleznie a sikkasztást.

1964 MÁR 26.

TÍZ ÉVES A NIT

Tízéves fennállása alkalmából március 19-én, délelőtt 10 órakor, a Népi Iparművészeti Tanács sajtófogadást rendezett a Régiposta utcai bemutató teremben. Kiss Ivor Sándor, a NIT titkára, a HISZÖV népművészeti osztályának vezetője, ismertette a sajtó munkatársai előtt az első évtized eredményeit. Elmondotta, hogy a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa 1954-ben hozta létre a Népi Iparművészeti Tanácsot, a magyar népművészet átmentése és továbbfejlesztése céljából. Az elmúlt tíz évben az új magyar népi iparművészet jelentős sikereket ért el Európa, Ázsia és Amerika legkülönbözőbb tájain s nem utolsósorban hazánkban is. Ezen túlmenően, mint speciális művészi ipar, új szervezeti formában bontakozott ki. Ma már több mint 500 alkotódíjas népi iparművész és 61 „népművészet mestere" irányításával, 28 szövetkezetben készülnek a klasszikus formakincset alapjaiban tovább hordozó művészi alkotások.

A kulturális célkitűzések mellett jelentősek a gazdasági eredmények is, mivel az 1954. évi 4 millió forintos termelési értékkel szemben, a népművészeti alkotások értéke 1963-ban megközelítette a 100 millió forintot.

A sajtó munkatársai elvi és gyakorlati problémákat vetettek fel, amelyekkel tevékenységük során találkoztak. Szóvá tették a népművészeti árucikkek aránytalan elosztását az üzletekben, a pavilonok hiányát idegenforgalmi kulcshelyeken, valamint ismét megpendítették a népművészeti boltok vasárnapi ügyeletének megszervezését.

A fogadás záró aktusában mind a sajtó, mind a népművészeti szervek képviselői annak a reményüknek adtak kifejezést, hogy a jövőben még szorosabb együttműködést sikerül megvalósítaniuk a népi iparművészet útkereséseinek könnyítése és a már elért eredmények tudatosítása érdekében.

MDK

Kiss István szobrász 5ooo frt I.dij

Megnyilt a fiatal képzőművészek és ip.művészek kiáll.
Magyar Nemzet. 1955. jun. 12.

MDK

Kiss István
a fiatalok közül

A Harmann Otto muzeum Miskolcon kiállitást rendez. Fenti művész is részt vesz, munkájával.

Esti Hirlap 237 sz. 1958. okt. 9. 2 old.

KISS István

Leányfej, szobor (repr.)

Dutka M: Fiatal művészek szerepszemléje az Ernst Múzeumban

Szabadi Ujság 1955 II ért. 25 n. jun. 18, 3 l.

Kiss István, szobrász

Fiatal Képző- és Iparművészek kiáll. Ernst Muz. 1955. jun.

KISS István Szobrász

Dózsa (gipsz)

Cifka: Szobrok az V. m. képzőm. kiállitáson

Nyíszava 1955 febr. 17. 83 évf. 40 n. 6 l.

MDK

Kiss István szobrászművész

A Dózsa-kompozíció után a Tanácsköztársaság emlékművén dolgozik. (Az interjúban elmondja, hogyan születtek meg benne az új alkotás.) Más művei: kisplasztikák. (A Tanácsköztársaság emlékművének terve reprodukálva.)

Simon Gy. Ferenc: Monumentalitás. Magyar Ifjúság, Bp. 1958. 26. sz. [4. l.]

MDG

Kiss Istvánn szobrászművész

a Dózsa-kompozíció mellékalakján dolgozik. (repr.)

műtermében. (képfelirat.)

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 25. sz. [6. l.]

MDK

Kis István

szobrász

A tanácsköztársaság emlékművének terve

repr. 16.o.

Aradi Nóra: Két pályázatról.
Müterem 1958 I. évf. 5. sz. 12-19.o.

Kiss István

MDK

A Tiszapalkonyai lakótelep bölcsödéjének kertjében felállitandó kut elkészitésére kapott megbizást.

Müterem 1958 I. évf. I. sz. 45. o.

KISS István

Darvas J.: Mai életünk a képzőművészetben

Művelt Nép 1955 Mért 52. n. dec. 25. 2 l.

KISS István

foto

NN: Készül a Dózsa emlékmű

Művelt Nép 1955 11 évf. 40 l. old. 2. 7. l.

Kiss István Szobrászmű.

I. díj

NN: Ünnepélyesen megnyitották a fiatal képző- és iparművészek kiállítását.

Népszava 1953 jún. 12, 83 évf. 137 sz. 4 l.

Kiss István
Szobor, gipsz

Ifjusági Kiállitás. Nemz. Szal. 1957.

KISS István

Dózsa emlékmű, szobor

Péter J: Fiatal művészek találata (Ernst M)
Művelet Nép, 1955. 11. évf. 25. m. június 19, 2 l

KISS István születése

NN: A magyar képzőm. feladatairól

Művelt nép. 1955, 11. évf. 24 sz. június 12, 2 l

KISS Sándor

Péter J: A diszkut pályázatról

Művelt Nép 1955 II ért 43 n. okt. 23. 5. l.

Kiss István

Parasztfej, repr.

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. junius, 12 l.

Kiss István
Tanulmányfej, terakotta
Tanulmányfej, terakotta
Leányfej, gipsz
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 27 l.

KISS István

Békét akarnak, szabot

NN: Mutereumlátogatáson (VIT)

Művelt Nép 1955 VI évf. 21. sz. május 22, 6 old.

Kiss István szobrász

Szerepel a Ü. képzőm. kiállitás sz

Nonlopi: A Ü. m. képzőm. kiáll. szobrász

Népszava 1956 jan. 7, 84 évf. 6 n. 6 l.

Kiss István

Szabrász

Munkácsy-díj. III. fok.

NN: ünnepélyesen kiosztották...

Nyíszava 1956 ápr. 4. 84 évf. 81 n. 7 e.

KISS István

NN: Dec. 17-én nyitik...

Minvelt Nép 1955 VI évf. 50 sz. dec. 11. 1-e.

MDK.

Kiss István szobrász.

Dózsa emlékmű. (repr.)
Alakjai. Mészáros Lőrinc pap, amint a népmellé áll...
Kissé akadémikus

Péter Imre: Monumentális szobrászatunk.

Művelt nép. 1955. jan. 23. VI. é. 4. sz. 5. l.

Kiss István

MDK

A Művelődésügyi miniszter kinevezte a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége 30 tagú ideiglenes elnöksége egyik tagjának.

Művterem 1958. 1. évf. 11. sz.9.o.

Kiss István, szobrán MDK

Debrecenben, 1961-ben, ~~[illegible]~~ várossá nyilvánításának 600. évfordulóján, munkásmozgalmi emlékművet emelnek. Kiss István alkotását: a 10 méteres szobrot, az egyetemet és a kollégiumot összekötő Tanácskörtársaság útján állítják fel.

– : Röviden 6-l.

Népszabadság, Bp. 1960. okt. 19.

01

Kiss István, szobrán MDK

Tanárszköztársasági Emlékművet kérít a Dózsa György úti felvonulási térre.

A két és félméteres szobrot bronzból kérítik el.

– Kép-hír 7. l

Népszabadság, Bp 1960. okt. 21.

Kiss István, szobrász 7 D4

Kiállításra kerülnek szobrai.

-: Nagyszabású kiállítást rendeznek képzőmű-
vészetünk felszabadulás utáni terméséből

Népszabadság Bp. 1960. márc. 23. 7.1

MDk.

Kiss István, szobrász

Σ

A pályázaton 3. díjat nyert. Egyidejűleg meghívták műhelyük közös pályázatára.

–: Kiosztották a Marx és Engels szoborpályázat díjait

Népszabadság BP. 1960. ápr. 10. 12.l

Szűts Béláné

Kiss István szobra: Parasztfej

Béke és szabadság 1955. jún. 15
VI. évf. 24 sz.

Szűts Béláné

Kiss István: Leánykér

Irodalmi Ujság: 1955. jún. 18
VI. évf. 25 szám 3 lap

Grüts Beláne

Kiss István: Béke

Irodalmi Ujság, 1953 május 21
IV. évf. 11 szám. 1 lap.

Badál

Kiss István: Dózsa György szobra

Müvelt Nép
1954.dec.19./V.évf.41.sz./ 1.1.

/K.Gy.:Dózsa György sobra/

Rónay Mária

Kiss István/III.éves főisk.hallható/: Verseny-
zászló /gipsz ?/

SZABAD MŰVÉSZET

1951.máj.5.sz. 215.l.

/Tehel P.: A Képzőmüv.Főiskola kiállitása/

Rónay Mária

Kis István: Gránátvető fiu /gipsz ?/

SZABAD MÜVÉSZET

1952.jun.6.sz. 276.l.

/Pogány Ö.G.: A Tavaszi Tárlat szobrászati anyaga/

Rómay Mária

Kiss István: Bukarest, VIT / bronz plakett/

SZABAD MŰVÉSZET

1954.márc.-ápr.sz. 86.l.

/Gogolák L.: Benczc L.és Kiss I.kiállitása/

Rónay Mária

Kiss István: Uszónő, gipsz

SZABAD MŰVÉSZET

1954.márc.-ápr.sz. 88.l.

/Gogolák L.: Bencze L.és Kiss I.kiállitása/

Kiss István
szobrász

M.D.K.

„Leány" c. alkotása

Bogáti Péter: Vivodás a kifejcréssel
Élet és Irodalom, 1960. máj. 6-19 szám

Kiss István, szobrász

DOK

Tanácsköztársasági emlékmű szobrát befejezte a művész. A szobrot röviden felállítják a Dózsa György úti felvonulási téren.

–: Felállítják Berkovits Gyula mellszobrát a városligeti művészsétányon.

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 23. 6.l

Kiss István
szobrász

M.D.V.

„Anyá"-ja

D. Fehér Zsuzsa: Gondolatok másfél évtized magyar képzőművészetéről
Művészet, 1960. aug. — 13 lap.

Thiss Ystvàn
szobrász

M.D.K.

A Tanácsköztársaság emlékművének pályázatát nyerte. — Dósa emlékművét az ideiek állítják fel.

Feladatok, eredmények. — 41 lap
Művészet, 1960. augusztus.

Kiss István
szobrász

M.D.K.

Részt vett a Magyar Partizán Szövetség
által meghirdetett pályázaton.

Feladatok – eredmények. – 42 lap.
Műveszet, 1960. augusztus

Rómay Mária

Kiss István: Tanulmányfej, terracotta

SZABAD MÜVESZET

1955. 8.sz. 355.l.

/Cifka R.: Jegyzetek a fiatalok kiállitásáról/

Rónay Mária

Kis István: Békét akarunk ! /gipsz/

SZABAD MÜVÉSZET

1953.máj.-jun.sz. 113.l.

/Soós Gy.: A Képzm.Főiskola 1952-53.évi diplomamunkái. Szobrászok/

Kiss István, [szobrán ?] 17 ok

Tiszaszederkényben 40 személyes bölcsőde kérült, s ennek parkjában felállítták Kiss István alkotását. Címe: „Apa a gyermekkel."

– Hír 12. l

Népszabadság, bp. 1960. okt. 2. [Violéki]

MDK

Kiss István

Békét, szob.

Asztalos: 2.M.Képzőm. Kiáll. ... Magy. Nemz. 1951. dec. 1.

M. D. K.

KISS István szobrász

1927 —

Békét

Gránátdobó (1952.)

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a v.

Bp. 1959. 265. l.

Kiss István
szobrász

M.D.K

A Marx-Engels szoborpályázaton
harmadik díjjal jutalmazták és
zártkörű pályázatra hívták meg.

Pályázatok – 43 kp.
Művészet, 1960. szeptember.

Kiss István, Ybl-díjas építész

a Népstadion és intézményei madártávlatból. a kép jobb oldalán a Budapest Sportcsarnok (Kiss István és munkatársai, Közti). (repr.)

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 5-old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész
Közterületi alkotások. Összeállította: Hollósi Éva.
1988. szeptember.

Orosháza, Eötvös Téri Általános Iskola.
„Eötvös József" – portrészobor, bronz, 230 cm, valamint felirat-
tos-domborműves ivókút, bronz, 200 × 200 cm. (említve).

Művészet, 1989., január, 64 old.

KISS István épitész

a megyeháza tervezője

KISS Tamás: Veszprém: Megyeház-Gminház-Muzeum. Bp. : TKM, 1990. - (Tájak,Korok,Muzeumok kis-könyvtára ; 369) 2.p. ill.

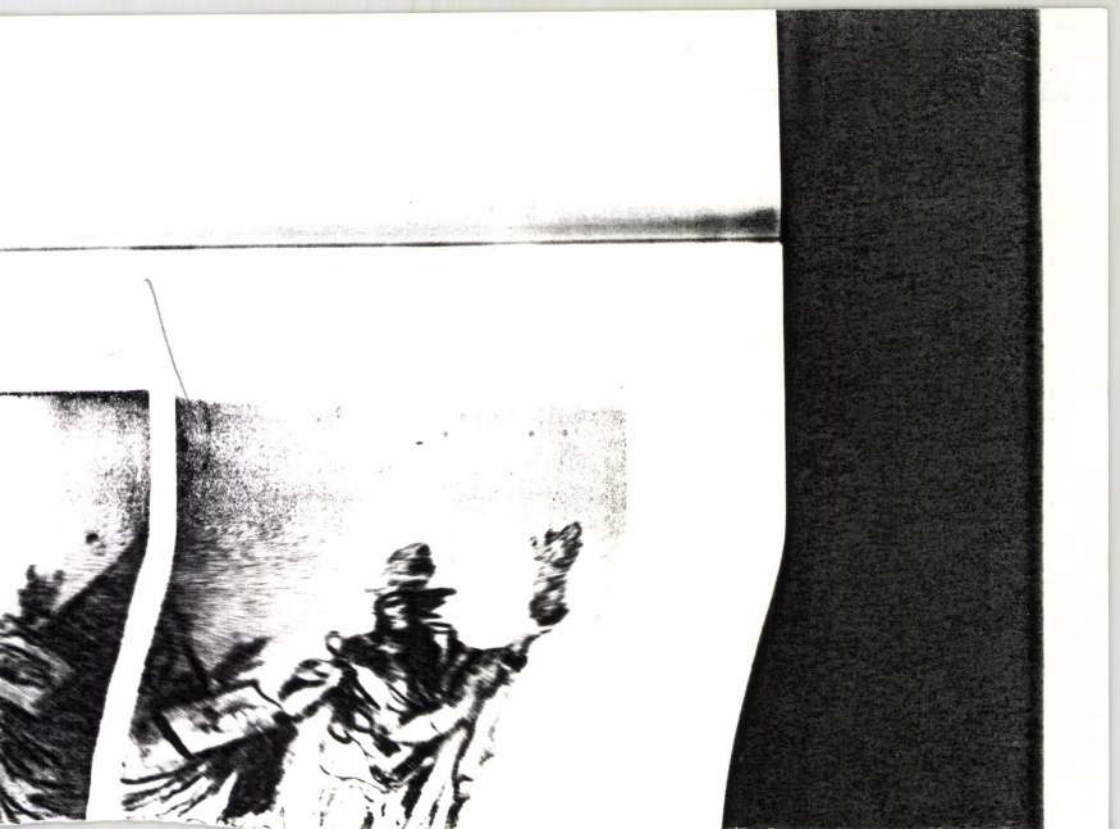

M. KISS József grafikus

kiállitása Sánta Lászlóval a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban. 1977.

Kat.ld. Sánta László

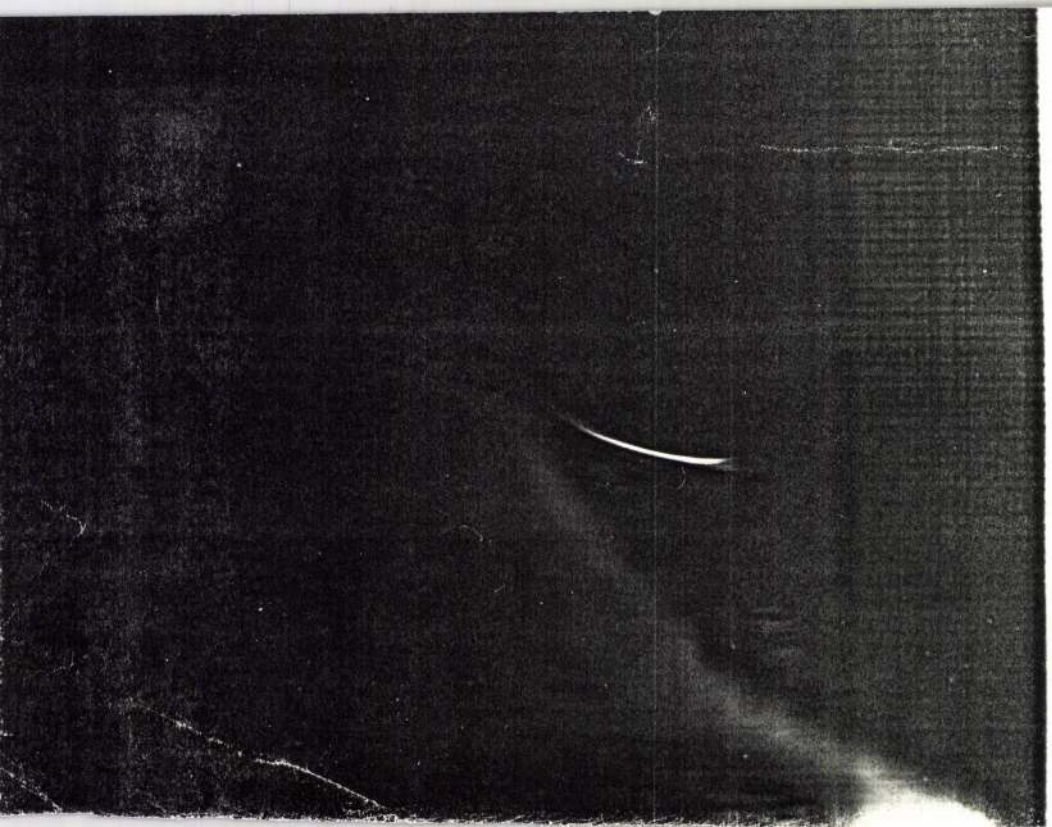

Kiss István

nobránmüvén

„Művének az üzemekben."
Kiállítás a Nemzeti Galériában.

Tasnádi Attila
ajánlé

Nagyvarsa
1980. dec. 12.

Kiss István, Ybl-díjas építész

Janáky György: Kísérlet egy korszak bejárására.

Lakóház terve, Bpest, Madách út. (repr.)

Építész: Hofer, Kiss, Farkasdy.

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 4-old.

KISS István építén

A forradalom után c. cikke
+ bonálgetés

Életünk 1996/5 462-465
466-475.

TISZTELT KERÜLETI LAKOSOK!

A Polgármesteri Hivatal a kerület tisztaságának, környezetvédelmének hatékonyabbá tétele érdekében

1996. április 20-án, szombaton
8.00–12.00 óráig

VESZÉLYES HULLADÉK GYŰJTÉSÉT

szervezi.

A gyűjtés helyszínei:

GAZDAGRÉTI LAKÓTELEP
(Rétköz utca–Torbágy utca sarok)

KISS István portrán

MEGY László: Ércnél mulandóbb. = Uj Magyarország, I.evf.41.sz. 1991. junius 13. 2.p.

Az elbontandó emlékművekről. Varga Imre, Kiss István

(19) GERGELYI, O. –WURM, K.: Pamiatkové organy s
30. lap – A szmrecsányi orgona képe, az orgonakarzat k
risztikus mintázatu mennyezet részletével: ugyanitt a 37
xit Martinus Podkoniczky Organipedus Neosoliensis Anno
templom mai állapotát BALASSA Géza ismertette a Spra
rint a templombelsőt 1952–56-ban restaurálták. A restau
Miklós irányitotta. A freskók közül felfedezte és restaurá
Szt János, Szt Miklós, Krisztus (a diadaliv bal oldalán),
Balassa jegyzi fel: a hajó XVI. sz. mennyezetének 99 fa
figyelmet a XIV. századi keresztelőmedencére s az ajtó

(20) Nevezettek 1323-ban a Liptó megyei Csorbát kap
mester. Turul, 51. (1937) 34.

(21) Magyar Tört. Tár. IV. 27. – MAJLÁTH: i. m. 1
1876. 90.

(22) Myskovszky 1877-ben mga bontotta ki az első –
alól. Erről: Arch. Közl. XI. 2. (1877) 26–28. – Mai álla
Táblaképek, 28, 100–101. etc. és LX. tábla. – Falfesté
163. A szentmiklósi templom bejáratánál álló egyemele
Pongrácz háza volt az. Az illetéles Müemlékhatóság rest

(23) MAJLÁTH: i. m., Turul.... (1889) 99.

(24) Supis... II. 493. nem tesz említést Potturnya –

(25) Itt emlitem meg, hogy a Tornalja (Podturné) hely
ronynak maradványait a közelmultban Balassa Géza fede
templomát romként Myskovszky említi 1877-ben (Arch.

KISS István építész

K.I./KISS István/: Békéscsaba, Andrássy út, Jókai Szinház felújítása és új portikusza, Sarokház, „Merkúr" üzletház. Építész: Kiss István. = Magyar Építőművészet, 83,1992,1. 50 - 52.ill.E

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész.

A művész a Kulturális Minisztérium, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Népköztársaság Műveszeti Alapjának nevében mondott búcsúbeszédet az elhunyt Czóbel Béla festőművész temetésén.

Kisalföld, 1976. febr. 12.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművésznek

a Kultuszállás Minisztérium, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Képkörtársaság alapjának nevében mondott búcsúbeszédet Csóbel Béla festőművésznek temetésén.

Népszabadság, 1946. febr. 12.

Kiss István, Kossuth-díjas, érdemes művész

Völgyesi István szobrászművész kiállítását nyitja meg a művész, júl. 16.-án, a Fényes Adolf Teremben.

Meghívó

1976. július 16.

Kiss István

,1919-esemlékművei 1957 után készültek Debrecenben és Budapesten

Magyar Hirlap 1976/1o9/9

Szőkeőfzobrá zatunk naptára

Kiss István

Az szolnoki emlékmintern tovább-
fejlesztett változata (repro)

Papgábor: „Az igazat mondd, ne csak a valóckt"
Művészet, 1976. november - 34. oldal

Kiss István, szobrász

Megnyitotta a kiállítást

–: Vemzet kőri, antifasiszta plakát kiállítás nyílt a Budavári Palotában 5.

Népszava, Bp. 1975. szept. 10.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész a Magyar Képzőművészek Szövetségének képviseletében jelen volt Tevan Margit ötvösművész kitüntetésének átadásánál.

Pest Megyei Hírlap, 1976. jan. 18.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Bánlaki József, – a Magyar Hajó- és Darugyár dolgozója – Lenin szobrát, melyet vörösrézlenezből hegesztett, „profi" szüpi szemlélte meg, Kiss István szobrászművész vezetésével.

Marafkó László: Szabor, hátterben brigáddal.
Magyar Ifjúság, 1976. jan. 16.

Kiss István szobrászművész
a Csepeli Galériában ápr. 27-én
nyílik meg a művész kiállítása.

Napló, 1946. ápr. 25.
Magyar Nemzet, 1946. ápr. 25.

Kiss István

„Idézet" tus 21 x 36,5 cm

„Alföld" tus 41 x 29 cm

Őszi Tárlat 1975, Tata, Vár 1975 december-1976 január

Kiss István

Kiss István Kossuth-díjas szob-
rász művész két kezet ábrázoló
kompozíciója a kiírós völgyi
nagyréten nyer elhelyezést.

—: Művészet

Tükör, 1976. márc. 16-6 oldal

Kiss István

A siofoki Müvelődési Központ és Könyvtár, valamint a Magyar Képzőművészek Szövetségének folyoiratata országos seregszemlét rendezett nyáron, melyen részt vett Jánossy György, Kiss István, Csizár Elek, Szekeres Emil, Szabados János, Leitner Sándor

Magyar Hirlap 1976-183-4
Wagner: Müvészet a Müvészetben

Kiss István szobrászművésznek 1954 után alkotta meg a művésznő "1919-es emlékmű"-veit Debrecenben és Budapesten. (emlitve).

Szabó Sándor: Szobrászatunk napjára. Magyar Hírlap, 1946. május 9.

Kiss István, szobrászművész

alkotása, a munkásmozgalmi szobrát
Debrecenben állították fel. (emlétve)

Sz. Kürti Katalin: Felszabadulási emléknü.
Hajdu-Bihari Napló, 1976. ápr. 4.

Kiss István

Kiss István történelmi emlékművet állított, emlékművet magának a folyamatos időnek, amelyben a konkrét és az általános, a folytonosság és a megszakított pillanat dialektikus egységben van.

Rideg Gábor: Egy emlékmű alakváltozatai.
Művészet. 1976. novemberx- 32.oldal.

Kiss István

Kiss István a szobnoki emlékmű terpályázaton a szobrász számára a legnehezebb utat választotta az oszlop és a hérek, a két forma egyjettes szerepeltetését.

Rideg Gábor: Egy emlékmű alakváltozatai.
Művészet, 1976. novemberx- 32.oldal.

Kiss István

Kiss István emlékműterve, amely jelenlegi változatában mint bronzba öntött hiálletási tárgy kényszerű módon állítőrékben jelenik meg.

Rideg Gábor: Egy emlékmü alakváltozatai.
Müvészet, 1976. novemberx- 32.oldal.

Kiss István

Kiss István emlékművének első megjelenítése egy konkrét pályázathoz, a szolnoki jubileumi emlékmű tervpályázathoz kötődik.

Rideg Gábor: Egy emlékmű alakváltozatai.
Művészet, 1976. novemberx- 32.oldal.

Kiss István

Kiss István Tanácsköztársasági
emlékműve példáján a legújabb-
kori „mitológia" szimbolumainak
felhasználásáról

Rideg Gabor: Egy emlékmű alakváltozatai.
Művészet, 1976. november – 32. oldal.

Kiss István
nobrán

Kecskemét Várakőzpont 7 új épület
végfalának, illetve környezetének
díszítésére kiírt ötletpályázaton
vett részt a művész.

------:Képzőművészeti pályázatok.

Művészet,1976.junius - 48.oldal.

KISS ISTVÁN, szobrász

A Művészeti Alap vásárlásból esetenként, saját kiválasztással a múzeum birtokába kerülnek festmények, szobrok és grafikák.-Igy az 1970-es évben Kiss István kisplasztikája is került a Modern Magyar Képtár gyüjteményébe. 289.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények,-III.-287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve,-XVII-XVIII.
1972-73.-Pécs, 1975

Kiss István

A hivós völgyi Munkásmozgalmi sétányon van elhelyezve Kiss István „Munkásmozgalmi emlékmű"-ve.

—: Kőtéri munkák

Művészet, 1976. augusztus – 48. old. al.

Kiss István

„Fárkamság" a szolnoki milek-
„mű terv első változata. (vegyes)

Pap Gábor: Az igazat mondd, ne csak a valódit.
Művészet, 1976. november – 34 oldal.

Kiss István, szobrász

Salgótarjánban nabadtéri tárlatom láthatók művei.

Pálffy Judit: Egy város az illusztráció 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977 aug. 30

Kiss István, szobrász

elnöki beszámolót tartott

-: Megkezdődött a képzőmű. X. közgyűlése 1

Esti Hirlap, Bp. 1977. máj. 17.

Kiss István. Sestő

A Fejér megyei képzőművészek kiállítása Kápolnásnyéken megnyílt, melyen a művész műve szerepel. „Sejtős utca". (említve)

Vincze István: Otthont üzenő képek, szobrak.

Fejér Megyei Hírlap, 1946. jún. 27.

Kiss István, szobrász

A „Művészet" folyóirat részletesen elemezte 1975-ben a művész munkásságát.

Horányi Barna: A Művészet folyóirat kiállítása Szolnokon
Szovjet Néplap, 1946. júl. 11.

Kiss István

a kalocsai Fiu nevelő Intézet rajztanára akvarelleket állitott ki a Városi Könyvtár ban. Az ifjju müvésze első önálló tárlata ez. Az erdélyi ut elmékei és hazai tájak szerepelnek a tárlaton

Rajztanitás 1976/1/32

M Kiss PÁL: Rajztanárok kiállitása Kalocsán

Kiss István

Anyám

Rajztanitás 1976/1/ borító

Kiss István, szobrász

a Marx-téren, az új Vasas Művelődési Központ előtt 1978. első negyedében felállítják a művésznő munkásokat ábrázoló, nagy méretű szobrát. (emlékmű).

(M—): Szobrok, táblaavatások.
Déli Hírlap, 1976. okt. 25.

Kiss István, Kossuth-díjas, érdemes művész, szolvász

Nov. 4.- én nyitotta meg a Csontváry-teremben a „Szocialistamust építő ember" ámű festménypályázatra beérkező művek kiállítását.

Riskó Géza: Rangos kiállítás a Csontváry-teremben.

Pesti Műsor, 1976. nov. 10.

KISS ISTVAN, szobrasz

A vajai várkastélyban, a Vay Ádám Múzeumban rendezett "Mai magyar képzőművészet", cimü kiállitást 1971. augusztus 20-án nyitották meg. A kiállitás anyagában szerepeltek az ő alkotásai is. 84.old

SÁNTA JÁNOS: Mai magyar képzőművészeti kiállitás 82.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 4.sz

Kiss István szobrászművész

az idény hezdetén átadott új siófaki Művelőd. Központ és Könyvtár, valamint a Magyar Képzőművészek Szövets.-nek folyóirata újszerű országos szeregszemlét szervezett a nyári idényre. A tárlat bejáratánál óriási panorámafelvétel, kinagyított részletek. A tárlaton a bejáratnál látható a művész budapesti Dózsa György-szobrcsoportjának vázlata és a „Galambok" krómacélból hegesztett vázlat, mely a végleges kivitelezett változata Dunaújváros főterén áll. (említve)

Wagner István: Művészet a Művészetben.

Magyar Hírlap, 1976. aug. 4.

Kiss István, szobrász

L: Somogyi József

– Megkezdődött a Magyar Képzőművészek ... 7

Nérszabadság, Bp. 1977 máj. 18.

Kiss István, nolván

L: Berény Róbert.

65.

—: Megkonorúzták a művén sírját

Népszabadság, Bp. 1977, márc. 19.

Kiss István

Kiss István szobrászmüvész
Moszkvában és Bakuban ren-
dezett kiállítást.

— : Hírek
Müvészet, 1977. április – 48. oldal.

Iliss István, izobrász

L: Uitz Béla

–: Ma délelőtt ...

2.

Esti Hirlap, Bp 1977. marc. 8

Kiss István, izobrász

a záróbeszédet mondta.

–: Véget ért a Magyar Képzőmův. hov. X. Közgyűlése 7.

Népszabadság, Bp. 1977 máj. 19.

Kiss István, szobán

L:Uitz Béla

-:Megemlékezések Uitz Béla születésének 90.évford. alk.

7.o.

Nszabadság, Bp.1977 márc.9

Kiss István szobrászművész

„Budapest 1945–1946" c. kiállítás megnyílt Moszkvában, a „Budapesti napok" keretében. A megnyitón a művészi hűvösvölgyi munkásmozgalmi emlékművének makettjét dicsérték Viktor Grisinnek.

Esti Magyar Hírlap, 1946. szept. 16.

Kiss István 2) Folyeatás szobrászműnek

Székesfehérváron áll a művész háromalakos – 19-es katonát, szovjet harcost és mai honvédet ábrázoló – kompozíciója. (emlitve és repr.)

Mészöly Gábor: Katonaszobrok.
Lobogó, 1976. júl. 15.

Kiss István 1.)

szobrászművész

Szobrot emeltek a régmúlt nagy forradalmár katonáinak: 1961-ben került a Vár szomszédságába kőbe faragott parasztvezére, a buzogánnyos Dózsa. (emlétve) — A művész zászlóval rohanó bronzkatonája a budapesti Felvonulási téren áll. (emlétve)

Mészöly Gábor: Katonaszobrok, Lobogó, 1976. júl. 15.

Kiss István

Kiállítás nyílt okt. 21.-én Mai Magyar Kisplasztikai Kiállítás címmel Debrecenben. Láthatunk művet a II. bienná-lén kiállító művésztől.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. okt. 22.

Kiss István, szobrászművész

1) „Jászkúnság" – a szolnoki emlékműtev első változata, gipsz, 1974. (repr.)

2) „A szolnoki emlékműtev továbbfejlesztett változata, bronz, 1976. (repr.)

Művészet, 1976. 11. 34. old.

Kiss István

„Békét! 1955." szobor (repr.).

Artner Tivadar: Az anyaság dicsérete.
Népszabadság, 1976. dec. 25.

Kiss István, szobrász

A Margitszigeten helyezik el Buda, Óbuda és Pest egyesítését jelképező emlékművét.

— : (— szöveg — fényképe —) 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. febr. 7.

Kiss István, nobrán

Pest és Buda egyesítését megjelenítő öntött fém-kompozicióját a Margitszigeten helyezik el.

A centenáriumra
– Margitszigeti éhesség

3.

EST / HIRLAP, Bp. 1972. jan. 29.

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész.

a ma megnyíló I. nemzetközi kisplasztikai biennálé rendezője.

Dunántúli Napló, 1971. okt. 16.

Kiss István építész

Szeged belvárosának rendezési tervét Takács Máté építésszel közösen készítette, melyet a közelmúltban készítettek el.

F.K.: Szegedy tartja elnöksségi ülését az Építőművészek Szövetsége.

Dél-Magyarország, 1941. okt. 28.

Kiss István szobrászművész

a Bpesti Művészeti Hetek keretében megrendezésre kerülő első nemzetközi bicunálén - kisplasztikai - a zsüri tagja lesz.

Kompozíció '71, 1971. VIII. 12. 18.25 ⊙ TV/11

Kiss István

„Enneklőt" a szobrának

fotója a S. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1971 december 5

Kiss István szobrát

Budapest centenáriumára készített
emlékművét a Margitszigeten avatják
fel.

Magyar Nemzet 1972 szeptember 23
1. old

Kiss István szobrászművész

a Margitszigeten fogják felállítani alkatását: a Pest és Buda egyesítését szimbolizáló két összefonódá lángnyelv-fémkompozíciót.

Déli Hírlap, 1972. jan. 31.

Kiss István, szobrász

† pécsi centenáriumi emlékművét

tervezte.

—: Emlékmű a Margitszigeten 9.

Népszabadság, Bp. 1972. júl. 28.

Kiss István szobrász

Nőverek; Lovak; Galambok; Szunyogok; Repülő ember c. műveikkel (eml.) szerepel a Kilencek tárlatán a Műcsarnokban

Tasnádi Attila: A Kilencek és a Studió

Kortárs 1969 IV. n. 666 old.

M.D.K.

Kiss István
szobrai

Részt vett a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: A Szarospataki galéria
Művészet, 1968. július - 22 kép.

MDK.

Kiss István

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1967 szept.6

.KPK

M.D.K.

Kiss István, szobrász

Janus Pannonius márványfeje a Margitszigeten a XII. szaradi romorból rekonstruált kis premontrei kápolna falszögletében nyert elhelyezést.

BUDAPEST, 1968. VI.évf. 5. sz. 9. old.

+ 1 kép

MTK

Kiss István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 ápr.17.

Kiss István

Munka c. népyalakos krómacél c. szobortompozíciója (eml.) nekapal a „Dolgozó emberek körött" c. kiállításon

Kovács Gyula: Dolgozó emberek körött

Kortárs 1968 VI. 992 old.

M.D.

Kiss István
szobrász

A Szakszervezetek Országos
Tanácsának díjával tiszt-
ették ki a művészt.

— : Kitüntetések
Művészet, 1968. junius – 18 lap.

M.D.K.

Kiss István, festő

„Anya gyermekével" c. művét mutatta be az Ezer-dunántuli Képrőművészek első kiállításán.

Fejér megyei Szemle, 1965. 1. sz. 191-192. old.

M.D.K.

Kiss István, grafikus

„Leányfej" c. toll-
rajzát közli:

Fejér megyei Szemle, 1964. 1.sz. 132. old.

Kiss István

Dózsa György emlékműrét aug. 20-án avatták fel a Palotatéren (repkó)

Magyar Ifjúság 1961 VIII. 26

Kiss István
szobrász

M.D.K

1968-ban SZOT díjat nyert.

—: Körvöntjük az idei SZOT-díjasokat
Élet és Irodalom, 1968. május 4 - 2 lap.

Kiss István

a 19. n. derekán fazekosműhelye van Sárospatakos

Román János: Sárospataki kerámia. Bp. 1955.
19. o.

Kiss István

Kohászt ábr. szobra az V. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: Az V. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás

Északmagyarország 1959. okt. 31. 5.l.

Kiss István

Debreceni Agrártudományi Egyetem
részére 5 alakos „Lovak" c. kom-
pozíciót készít tömörtéz lemezből,
hegesztett eljárással.
A lágymányosi új lakótelepre tervezi
Cser János szobrát készítette. /fotók/

Északmagyarország 1966. okt. 3. 12.1.

Kiss István

Tanácskörtássaráqi emlékmű (eml.)

Mihályfi Ernő: Folytatható e Dekoritsi útja?

Magyar Nemzet 1970 Tu. 4

Kiss István

"1956 október" c. rézkarc /tépr./
"Lenin"
a IV. Miskolci Országos kiállításon.

Hajdu Béla: A IV. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás

Északmagyarország 1958. nov. 16. 6.l.

Kiss István
rokon

M.D.K

„Ady"-ja szerepel a
tárlaton

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőművészek..
Művészet, 1969 okt 19. lap

Kiss István

Fa_faragása

Szerepel a pedagógus képzőművészek
V. orsz. kiállításán

Bényei József: Kettős kötésben

Nagyművelés 1969 VII. sz.

Kiss István
Mohrasz

M.D.K.

Munka ámú mohorcsopartja
hunat bemutatásra.

Bertalan: Negyedszázad képekben mohokban
Vasnépe, 1969. szept. 28.

Kiss István

Született Bihardiljén 1927. augusz-
tus 7-én. Szobrász. Tanulmányai:
a budapesti Képzőművészeti Főiskolán.
I. Dózsa György Emlékverseny győztese.

Feliete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 158 l

Kiss István vrobrány

Studio tag volt, neve
emlitve

„Studio 58-68"

Magyar Wenzel
1969 Jan 7

Kiss István, szobrász

MDK

(2

A forradalom bukása után állását veszti (Tanító volt.) Végül – nagyszokása – tanyai tanító lett. Ráérő idejében faragott, renélt szinpadot épített, díszleteket festett. 1940-ben Gyulára került. Nyugdíjaztatása óta is állandóan dolgozik, farag, fest, tanít. A gyulai városi tanácy elnöki szobájában egy jávorfából faragott Erkel-arcmás van. Kiss Kékesdi Gyula: Hobby vagy hivatás? | István műve, 4-5. l.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 28.

MDK

Kiss Ilona, szobrász

A Kossuth-díj III. f.-t kapta.

—: Ma délelőtt átadták.... 7.

EST/ HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 1

Kiss István, szobrász

MDK

A Kossuth-díj III. f.-t kapta.

–: Állami és Kossuth-díjak 7.

Népszabadság, B. v. 1970 ápr. 2.

Kiss István, szobrász

MDK

A Dunaújvárosban felállított
Lenin-szobor alkotója.

(fényképp) : Repr.

— : Új Lenin-szobor

7

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 3.

Kiss István
szobrász

„Hajnal" Repr.

Szerepelt a tárlaton.

Rozványi Márta: A X. Szegedi Nyári Tárlatról
Tiszatáj, Szeged 1969. XI. 1017.

Kiss István
Orosháza

A Kossuth díj III. fokozatát
kapta el

——: Kitüntetések
Művészet, 1970. április - 47 lap

M.D.K.

Kiss István

"Kompozició" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. dec. 2o.
XIII.évf. 51. sz. 6. lap.

Kiss István

(k.): A „három nobros" (Kiss István). – Népszava, 1967. dec. 24.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

78. l.

Kiss István, szobrász

MDK

Beszélgetés a szobrász műtermében. Körben ismerős kompozíciók: Dózsa, Ady, Lovak, Rohanó emberek stb. Az állványon bronzplasztika. Ez is, mint minden műve csupa feszültség, dinamizmus. Kiss István újra-meg újra rimatér a Lenin-témához (szeged, Dunaújváros). Szeret portrészobrokat készíteni. (Apáczai Csere, Bolyaiak stb.

Harangozó Márta: A szobrászművész

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 1.

Kiss István 3

Generációk (Tipapalkonya 1955), Lenin (Diósgyőr 1959), Dózsa emlékmű (Bp. 1959-60), Emberpár (Tonyód 1960), Munkásmozgalmi emlékmű (Debrecen 1961)

Ki hicsoda? Életrajzi lexikon (Tonyó Györgyné, Kis Tomás) Bp. 1969

283 l.

Kiss István

Leninről készített szobra emlétve

Bojár Iván: Kiállításnál – kiállításra
Magyar Hírlap, Bp. 1970. máj. 6.

Kiss István

Elsőporban monumentális szobrászattal foglalkozik. Munkácsy-díjas (1962), SZOT díjas (1968.) Főbb művei: Béhéb (Bp. 1955)

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon (Fonó Györgyné, Kis Tamás) Budapest, 1969

1-617 l 283 l.

Kiss István

(1927) - szobrászművész. A bp-i Képzőművészeti Főiskolán Kisfaludi Strobl Zsigmondnál, Mikus Sándornál és Pátzay Pálnál tanul. 1949 - kiállító művész.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, /Fonó Györgyné, Kis Tamás/ Bp. 1969 283 l.

Kiss István

Újsagcikk (fényképpel)

Prukner Pál: Mütterenben
Pestmegyei Hírlap, Bp. 1970. máj. 1.

MDK

Kiss István, szobrász

Dunaújváros főterén felavatták
művét: Lenin bronzszobrát.

–: Ajándék a Munkásmozgalmi Múzeumnak,
szobrarátás, képkiállítás a Lenin-centenárium
alkalmából 3.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 22.

MDK

Kiss István, szobrász

A Pest megyei pártbizottság előcsarnokában elhelyezett Lenin-portré alkotója.

– : Szobrovatások, fáklyás felvonulás 3.

Népszabadság, Bp. 1970 ápr. 23.

Kiss István
szobrász

A Magyar Képző művészeti Következő titkára
A Szigetvári Tinódi Lantos Sebestyén
szobor alkotója

Dunántúli Napló: 1970. szept. 10.
Kallama Erzsébet: A művészet mindig életre szóló
kocháma.

Kiss István

Rózsa Gyula: Találkozások a művészetben. 3 interjú Szen-en Mauttal és Kiss Istvánnal. – Népszabadság, 1966. szept. 18.

Sárvári Márta: Pro Arte, Budapest. BGC. (Kiss István) Magyar Nemzet 1966. febr. 13.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

Kiss István

Péter Imre: Kiss István nobrász - Budapest, 1966. ápr.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969.3.sz. 243-284.l./ 254.l.

Kiss István szobrász,
Szarvagó

MDK

1

Pedagógus művész. Sepsiszentgyörgyön született, Kolozsvárott járt tanítóképzőbe. Előbb festeni kezdett, szíve szerint lett szobrász. Első nagy műve Szyula eleste c. dőbbenetes erejű történelmi tabló. 1918-ban az olan fronton megsebesült. 1919-ben a forradalom harcosa.
-Kékesdi Szyula: Hobby vagy hivatás? 4-5.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 28.

Kiss István

Európa c. szobrodíjat kapott a X. szegedi nyári tárlaton

Kompozíció 69

TV 1969 VIII. 9

Kiss István szobrász

Kétszeres munkány díjos

Kossuth díjat most kapott (III. fokozat)

N.N.: Kossuth díjak

Nagyvaradság 1970 IV. 2

Kiss Tamás

A Kossuth-díj III. fokozatát
kapta.

Fejér megyei Hírlap, Székesfehérvár
1970. dec. 2.

Kiss József sorozat

Kossuth díjat (III. fok.) kapott

N.N: Irodalmi és művészeti díjak

Élet és Irodalom 1970 IV. 3

MDK

Dr. Kiss István, szobrász

A Nemzeti Galériában bemutatkozik
művét.

–: Lenin alakja a magyar szobrászatban
S.

Népszabadság, Bp., 1970 ápr. 26.

Kiss István

Említve

Szabó Ernőre: A X. Szegedi Nyári Tarkatrál

Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1969. aug. 17.

G. l.

Kis István

Szerepel a Fejérmegyei
művészek őszi tárlatán

Torday Aliz: Fehérvár két
kiállítása

Fejérmegyei Hirlap 1969 XI. 23

MDK

Kiss István

Gránátdobó, br.

Tanulmányfej a Dózsához, terr.

Nyujtózkodó, br.

Miskolci kiáll.I. Herman O.Muz. 1955.
22. I.

MDK

Kiss István

A képzőművészeti Alap megbizta, hogy készitsén pályaműveket.

--: Képzőművészeti alkotásokkal szépül a Székesfehérvári Könnyűfémmű parkja.

M Fejér Megyei Hirlap. 1963. feb. 13.

Kiss István

Petőfi-szobra

--: Öt szoborral gazdagodik Győr.
Kisalföld . 1962. jul. 12.

Kiss István

Emlitve

A megye képzőművészeti szakkörei-nek kiállítása Dolgozók Lapja Tatabánya 1970. május 31.

Viss István

nobránművén

A lektorátus közleményei az 1988 as
tartási alkotásokról:
Bp XIV. MSZMPKB Pártfőiskolán:
Lukács György mellszobra (bronz)
Művénet 89/0

Kiss István

nobránművén

a Képző és Iparművészeti Szövetség elnöke
bizsúzatta a most elhúnyt Milus Sándor
Kossuth díjas nobránművént

TV Híradó
1982 IX. 28.
TV. 20.00.

Vass István

nohránművész

egénalatos bronzszobra Veszprémben

Hétfői Hírek

1981 nov. 30.

Kiss Istvan, YBL-díjas építész
a MÉSZ Mesteriskola előadásai.

I. ciklus 1970-72.

Kiss István: Településhálózatunk problémái szervezési szempontból.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám 3-ok.

KISS István orabrán

Ziállítása Nagydorogon, Műv. Ház. 1984. január 10-22. / bev. Kovács Gyula. – Hu. Nagydorogi Műv. Ház, [1984] [4] p. ll

ISSN 0237–1685 = A magyar rajzművészet mesterei
741(439)
082.1
1.: Barabás Miklós (1810-1898). Barabás Miklós ... akvarelljei → 3151.

3212.
Mai magyar műhely. – 1- . – [Bp.] : [HVDSZ Jókai Művel. Közp.], [1985]- . – 24 cm
Közreadó a HVDSZ Jókai Művelődési Központ
ISSN 0237–0956 = Mai magyar műhely
73/76(439)„19"
082.1
1.: Elődök → 3178.

3213.
Mai magyar művészet / [a sorozat szerkesztője Dávid Katalin]. – Bp. : Képzőműv. Alap, 1971- . – ill. ; 17 cm
A kiadó neve 1982-től Képzőművészeti Kiadó. – A sorozat technikai okokból visszavont nemzetközi azonosító száma: ISSN 0324–7554. – Mérete 1983-tól 20 cm
ISSN 0231–2603 = Mai magyar művészet
73/76(439)
082.1
Aszalós Endre. Fóth Ernő → 3146.
Heitler László (1937-). Marton László → 3195.
Szabó György (1953-). Szántó Piroska → 3237.
Tasnádi Attila. Cs. Kovács László → 3247.

Major Ottó (1924-)
Egy nemzet férfikora → 4168.

Makkay János (1933-)

KISS István szobrász

Kecskeméti emlékmű

PROHÁSZKA László: Széchenyi István ábrázolása a szobrászatban. = Pavilon 7 (1992) 38.

ja, tartalma, formája a felvilágoso
megváltozik, a művészet az értelmi-
fejezőjévé, a nemzetté válás eszköz
vágy a legerősebb eszköz ahhoz, hog
jai rangban emelkedjenek és megszab
től. Innen a mitológiai témák szapo
festészet terén, sőt ez értteti meg
sokan mitológiai köntösbe öltöztetil
E lassú, de folyamatos változás sor
világi-polgári feladatok, még pedig
A művészet megszünik kevesek privil
mi rang és a korszerü magatartás ki

E változások révén válik a művés
szerény anyagi körülmények közt él
tagjává, sőt nem egy esetben kivált
egy csapásra megszünik az az alázat
tőlük általában megkivánt és termés
magabiztossága, öntufata növekszik,
elragadtathatja magát /pl. Ferenczy
esetében/. Kialakul a művész önállós
akár hivatalos intézmény megbizásább
akár a [illegible] belül, akár ezek

KISS István

XLII. 5.

Tripolszky László:

Nem megbízást, feladatot kell vállalni

Beszélgetés Kiss Istvánnal az alkotói napokról, a közösségről és terveiről

Népszabadság, 1984. jan. 7. 16. lap

művészet örök."

A következő években születtek Schiele legkitárulkozóbb, „legszemérmetlenebb" pózokban ábrázolt női aktjai – főként 1914-ben –, kuporgó önarcképei, ölelkező párjai, amelyek kitágult pupillájukkal, görcsösen összeránduló kezükkel, valószerűtlenül megnyújtott ujjaikkal, torzított törzseikkel a halálról beszélnek, amely ellen csak a szerelem önkívületi állapota adhat védelmet. Különös módon azonban ebben az időszakban – a háború éveiben – nemcsak a kozmikus méretű félelem jelenléte, hanem az érzelmek összetettebbé válása, sőt valamifajta halvány remény fölcsillanása jellemzi a rajzokat. A művészi sikerek mellett nyilván az *Edith Harmsszal* kötött házasságnak lehetett nagy szerepe abban, hogy a vonalak kevésbé élesek-érdesek, a mozgások kevésbé hevesek ebben az időszakban, a formák plasztikusabbakká válnak. A portrét mindig szívesen rajzoló művész kitűnő művek sorát készíti feleségéről, a katonai szolgálata alatt megismert orosz hadifoglyokról, barátairól, kollégáiról, például arról a *Paris Gütersloh*ról, akivel néhány évvel korábban, 1909-ben megalakították a *Neukunstgruppét*, az új bécsi művészet legjobb fiatal képviselőinek tömörülését.

A szemekből lassan eltűnik a félelem, egyfajta szelíd szomorúsággá alakul át, s az üresen hagyott felület, a

Kiss Iván,

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Kisz-szervezetének Klubja, meghívja Önt az „Tö N" csoport kiállítására, mely 1971. II. 15–III. 10-ig tekinthető meg. A kiállító művészek: Cerovszki Iván, Deák László Imre, Kiss Iván, Kovásznai György, Lisziák Elek, Orvos András, Prutkay Péter, Szmadám György.

Meghívó.

Kiss István
szobrász

A Vár alján lévő Dácsa szobor-
csortozat alkotója.

Czagány István: Halálra ítéltek?
Művészet, 1970. junius – 18 lap.

Kiss István

Tanácstörtársasági emlékművének
vázlata - emlékre

A Kilencek Ziállítása a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1968 okt 15

Viss István

1. Lovak v. réz hegesztett 100x40
2. Hajnal repr. bronz 30cm
3. Végváriak —"— 80x45

Szegedi ugári tárlat

Kiss István, szobrász

MDK

Észrevételeit A művész elkötelezettsége alcím alatt közli a lap. A művész azonban túllép a meghatározás keretein: érinti a kritika, a művészeti fórumok, a tömeg-kommunikációs eszközök s szerveh feladatait is.

— Kommunisták elvekhöz a kongresszusi irány-

5.

Népszabadság, Bn. 1970. szept 6.

Kiss István

Részletek a Nemzeti Galéria Lenin emlékkiállításán

Lenin a magyar szobrászatban
Népszabadság Bp. 1970. máj. 21.

Kiss István

Emlékmű. A miskolci Kossuth szobor (Róna József alkotása) talapzatát készítette.

Kőfalusi Emil: Az első Kossuth-szobor
Énekhangverseny 1968 máj 30. 4.

KISS Istvan

KOVÁCS Péter: Fejezetek a magyar szobrászat közelmultjából. = Életünk, XXVIII. évf. 1990

878,880,1006,1105.

KISS István

NAGY, Heléna: The cycling of lot 301.
= New HQ No. 118. Vol. XXXI. 1989
-146-149.p.

Bp. Budapest Galéria, 1989

a 301-parcella pásztinati tervei

Kiss István szobrász

„Grünyogok", „Virradat", „Kiáltás"

„Fázó", „Lovak" c. szobrai emlitve

A Kilencek Riallitása a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1961 okt 15.

Kiss István szobrász

Kétszeres Munkácsy díjas
Kossuth díjas kapott (III. fok)

N.N.: Állami és Kossuth díjasok

Pestmegyei Hírlap 1970 IV. 2

Kiss István szobrász

Kétszeres munkásságdíjas
Kossuth díjas költő (III. fok)

N.N: művészeti díjak 1970

Film. Színház, muzsika 1970 IV. 4

Hiss István
nobrán

„Kiáltás" c. műve nergyel a
tarlaton

Kovács Gyula: Az Országos Kisplasztikai Biennale
Művészet, 1970. február - 36 lap.

Kiss István

Leninről Résultnakrát
felavattál

Szabaszavatósok, fáklyás felvonul
Népszabadság, Bp. 1970. apr. 23.

Kiss István

Említve

G. Molnár F.: Sokoldalú egyéniség
Népújság, Eger 1970. apr. 16.

Kiss István

Felavatlat Lenin mohát

Magyar Hírlap, Bp. 1970. ápr. 23. 2. l.

Kiss István

Több köztéri szobrot mintázott.

Nemeth Lajos .. modern magyar minimál
Lorima 1908

148. P.

Kiss István

1961-ben készíti a Debreceni munkásmozgalmi emléket.

Németh Lips: Modern magyar művészet Corvina 1967, 180. l.

Kiss Ztván, szobrász

MDK

Lenin-szobrának terve kisplasztikaként szerepel a Nemzeti Galériában.

L. A.: Lenin a magyar szobrászatban 7.

Népszabadság, Bp. 1970. május 21.

Kiss István
nobran

A dunaujvárosi Párthár előtti
térre most készíti harmadik em-
lék művét.

Csap Erzsébet: Készülő Lenin nobrok.
Művészet, 1970. április – 9 lap.

Kiss István
nobrán

„Lenin" (repro)

Csap Erzsébet: Készülő Lenin nobrok
Művészet, 1970. április – 9 lap

Kiss István
nobrán

Miskolcon a Lenin Kohászati Mü-
vek előtt felállított nevadó nobor
alkotója. A mű 1968-ban helet-
lenett.

Csap Erzsébet: Készülő Lenin nobrok
Művészet, 1970. április - 9 lap

Kiss István
nobrás

1967-ben készült a Szegedre
az ujTanácsház modern épület
tömbje előtt felállított Lenin műve.

Csap Erzsébet: Készülő Lenin szobrok
Művészet, 1970. április - 9 lap

Kisshtván

Lenin szobra Szegeden
(újságfénykép)

Lenin a magyar művészetben
Szolnok megyei Néplap, Szolnok 1970. gr
22. 6. 0.

Kisshatván

Említve

Tasnádi Attila: A Kilencet Szombathelyen

Kortárs, Bp. 1970, máj.

1972

MDK

Kiss István, szobrászm.

a Munkácsy Mihály-díj III.fokozatát- 5000 frt.-t kapta: a VI.magyar képzőm.kiállításon bemutatott - a Dózsa-emlékműhöz készített - tanulmány fejeiért.

az 1950.évi irod. és művészeti díjak kiosztása. Művelt Nép/kult.hetilap/.1956.ápr.8. VII.évf. 15. sz.

Kiss István, szobrász MDK

Jún. 25-én avatják fel Debrecenben egy felfegyverzett munkást ábrázoló munkásmozgalmi emlék művét.

— Ma meg-Rezdődtek a hatnáz éves Debrecen ünnepségei 8.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jún. 25.

Kiss István, szobrász

MDk

Művét: a Dózsa-szobrot elszállították.
(A szobor 4,60 m magas. Súlya: 150 q.)

(turi): Ma délelőtt helyére szállították a Dózsa-szoborcsoport ~~to~~ főalakját 4.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. jún. 18.

Kiss István, szobrász

M Dk

Megkezdték Dózsa-emlékművének felállítását a Pulvis téren

–: Dolgoznak a Dózsa-emlékművön 3. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 9.

Kiss István, szobrász MDK

Kollektív kiállításon vesz részt a Műcsarnokban.

— : Tíz fiatal szobrászművész 2.l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 5.

Kiss István, szobrász MDK

Tanácsköztársaság-i emlékműve az ország egyik legnagyobb szobra lesz. A 60 mázsás 30 részből álló bronz szobor öntése befejeződött.

-: Hír 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. dec. 11.

MDK

Kiss István

Békét, 1953. c.szobor repr.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.Kat.

MDK

Kiss István

Dózsa emlékmű 1954 gipsz Megbizas

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 24.l.

MDK

Kiss Istvan

Koreaiak	gipsz érem
Stadionban	" "
Táncolók	" "
Győzelem	" "

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 14.1.

MDK

Kiss István

Utazás	gipsz érem
Staféta	" "
Pavlov	bronz érem
Zenélők	gipsz érem

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 14.l.

MDK

Kiss István

Üdvözöljük az 1956.é. Munkácsy díjas művészeket.

Szabad Művészet, 1956. 5.sz.

MDK

Kiss István

MN 1956. ápr.4. Kiosztották az 1956. irod. és müv. díjakat. Munkácsy díj

mdk

Kiss István

Dózsa mulékmüve

Lelőcz Mária: A IX. Magy. Képzőm. Kiállításról

Jelenkor 1962. 4. sz 541. l

Kiss István, szobrász MDk

Dózsa fejszobra.

Repr.

– : Két szobor 2. l.

ESTI HIRLAP 1962. júl. 9.

MDK

Kiss István

Békét 1953 gipsz Képzőműv. Alap t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 8.l.

Kiss István, szobrász

MDH

Megnyerte a győri meghívásos pályázatot két és félméteres Petőfi bronzszobrával. Ennek kiszivyített gipszmásolatával és még négy más művével részt vesz a vásárhelyi tárlaton.

—: Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, 1961. szept. 6.

Kiss István, szobrász MDk

Aug. 20-án avatják fel művét.
A 14 tonna súlyú több mint 4,5 m magas
Dózsa-szobrot kilenc [:] mellékalak veszi körül.

— : Elkészült a Dózsa György-emlékmű 1.1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 16.

Kiss István, szobrász

M.D.K.

Nyilatkozata művéről, a Dózsa-szoborról.

Dessi Tamás: Dózsa-szobor a Palotás téren

3.1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 19.

Kiss István, [szobrász] MDK

Egy műve kapott helyet a gyűjteményben.

– : Tíz fiatal magyar művész alkotásai a párisi biennálén 2. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 27.

molk

Kiss István

figurális kompozíciója a Kaposvári Szoborparkban áll.

1. Több mint száz szobor Budapesten és vidéken

Népszava 91. évf. 69. sz. 1963 márc 23. 8. l

KISS István

T. A.

Fényes szelek nemzedéke
Kiss István

Népszava 1985. feb. 18. 6.

supported the most pro
of the times, and the
well as those of the
ing to the Group of Ei
home. Lukács ~~saw~~ visited many
ing his travels and st
familiar with the most
er and contemporary ar
included a number of
in connection with the
Thalia Company (1904--

KISS István

Kiss István második mátészalkai kiállítása, Mátészalka, Vasvári Könyvtár, 1985. márc. 13 - ápr. 12.
Bev. W. Vityi Zoltán, Fábián Imre. Mátészalka: Vásári Kvt, 1985 [16] p. ill

KISS István

Kiss István szobrászművész kiállítása, Bp. MSZMP Pest m. Bizottságának Szekháza, 1985. márc. 29-
Rend. Murai Ferenc. Bp. MSZMP Pest m. Biz. 1985
[8] p. ill

Kelényi Béla

Tan: Kelényi Béla Ziallitása. Bp. Jozsefvarosi
Galéria, 19

KISS István

Köpeczi Béla: Magyarország szolgálatában
[Kiss István lecsenketi Hunyadi szobránál avatóbeszéde]
Új T. 85 dec. 1. 5.

KISS István

(sebes) [Erzsébet]

Uj nobor Irunyadi vól

[Kiss István] Kecskemét

Vasarnapi Lirek, 1985. márc. 3. 6.

ll

helyiségekben.

Az immáron sajátjuknak tekintett miliőben *1989. október 10-én a nyitókiállítás* nagyszabású vállalkozása a tér totális birtokbavételére irányult. Két keresztirányú lehatárolás jött létre, mintegy sávokra osztva a termet. A tér első részében *Ravasz András* fémállványra feszített ki pauszpapírt, középtájon *Komoróczky Tamás* akciójának leendő színtere, egy műanyag csíksor futott keresztbe, míg a hátsó falnál *Ádám Zoltán* állványzatának kör-

Kiss István
szobrász

M.D.K.

Munkáit ábrázoló érc szobrát
1961-ben Debrecenben állítják
fel. — Apa gyermekével" című
alkotása "Tiszavasvári képben van
elhelyezve.

Feladatok, eredmények. — 44 l.
Művészet, 1961. január 1 szám

M. D. K.

Kiss István szobrász

Debrecen, tanácsköztársasági emlékmű (6 m magas 1919-és vöröskatonát ábrázol)

Magyar Nemzet 1961. márc. 8. 4. l.

Kiss István
Szobán

M.D.K.

„Végvári katonák" (repro)

Művészet, 1965. december – 25 kap

Kiss István.

szobrászművész

A Hunyadi János lovasszobor pályázaton vésztvesz pályaművével.

Magyar Nemzet, 1951. Okt. 6.

M. D. K.

Kiss István szobrász

A Palota terén a volt tüzér em-
lékmű helyén állítják meg:

Dózsa-szobrát

Augusztus 20-ig elkészül a Dózsa
György emlékmű
Magyar Nemzet 1961. febr. 4. 3. l.

Kiss István

Szobrász

M.D.K

Munkásmozgalmi emlékművet
Debrecenben avatták fel. + repro

Hírek.

Művészet, 1961. September – 411.

Kiss István

hunka c. szabsa /szepkó/

Kritika, 1968 III. n., címlap

R. D. K.

KISS István szobrász

Köztársaság i emlékmű (pályázatot nyert)

Ujvári Béla: A Tanácsköztársaság 40. évfordulóján rendezett VII. Képzőmű-vészeti Kiállításról

Magyar Építőművészet 1959. 7/8. 17. 270. l

M.D.K.

Kiss István
szobrász

„Ady" repro

—: A hűcsarnokban látható tír szobrászművész kiállítása
Magyar Ifjúság, 1961. július 22

M.D.M

Kiss István, szobrász MDK

A vasutasszakszervezet képzőművészeti szabadiskolájának növendékei meglátogatták Kiss István fiatal szobrászművészt Vorosilov úti műtermében. Megnézték a készülő Dózsa emlékmű egyes darabjait s a debreceni emlékművet.

-: Vasutas képzőművészek műterem-látogatása

S. l

NÉPSZABADSÁG Dp. 1961. febr. 25. [Vidéki]

M. D. K.

KISS István szobrász

Debrecen, munkásmozgalmi emlékmű

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 7. 7. l.

Kiss István, szobrász Doh

Tavasszal avatják Kiss István művét:
a munkásmozgalmi emlékművet.
A több mint 6 méter magas szobrot
a Tanácsköztársaság útján állítják fel.

–: Új szobrok a Latszár éves Debrecenben
6. l.

Népszabadság, 1961. jan. 8.

Kiss István MDK

Dózsa-kompozicióját faragja Bátki Lajos kőszobrász.

Kovács József: Szoboröntők és kőszobrászok között.
NÉPSZABADSÁG; 1958. szept. 27. XVI. 229.

Kiss István MDK

A Lenin szobor megtervezésére pályázatát beadta.

Esti Hirlap 87 sz. 1958. ápr. 15 3 old.

MDK

Kiss István (szobrász)

Munkásmozgalmi emlékmű c. műve repr.

(Adat a Tartalom-ból.)

Alföld, Debrecen 1961. 4. sz. Borító-lap; [2. l.]

MDK

Kiss István (szobrász)

Munkásmozgalmi emlékművét a (debreceni) Március 21-e téren avatták fel a hatszáz éves jubileumi ünnepségek keretében. Egyik kezét magasra tartó, másikban fegyvert lógató tagbaszakadt munkást ábrázol. (Egybevetés Fritz Cremer műveivel. Röviden elemezve.)
Bögel József: Új szobrok Debrecenben.
Alföld, Debrecen 1961. 4. sz. 64-65. l.

Kiss István, szobrász

MDG

Kiállít.

Csek Miklós: Tíz fiatal szobrászművész a Műcsarnokban

2. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 18.

Kiss István szobrász

1948-1953 körött végezte el a Főiskolát.

Apám szemléke; Ötló, Dózsa; Petőfi, Ady (emli.)

Szobrai vannak: Győr, Szeged, Vác, Eger, Debrecen, Kaposvár, Fonyód, Tiszapalkonya.

Két Bólyai (Szeged, emli.)

Fábián Gyula: Két művészpektrá

Kortárs 1968 II. 270 old.

Kiss István

nevét említi

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

271.

Kiss István

Nöi fej, pat. gipn, 32 cm. Repr.
Dózsa, vaslemezdomb. 31 x 27
Dante, " " 37 x 22
Portré, cer., 27 x 19
Könyöklő, cer., 52 x 26

Ornágos diák képrömüvészeti kiállítás. Hódmezővásárhely, kat. bev. Orosz László. 1965

11

Kiss István

„Végvári katonák" és „Két Bólyai" c. ~~[illegible]~~ művekkel (emb.)

Szerepel a XII. vásárhelyi őszi tárlaton.

D. Fehér Zsuza: A XII. vásárhelyi őszi tárlat

Tiszatáj, 1965, 11. 17. 861. old.

Kiss István

Lovak (i. műve (eml.)

szerepel a X. hagy. kép. műv.

Kiállításon

Kösnek Éva: A X. hagy. kép. műv.

Kiáll.

Tiszatáj 1965 XII. n. 925 old.

Kis István

"Dózsa feje" díszíti a Magyar Nemzeti Múzeum Tíz évszázad c. kiállításának bejárati helyiségét.

Magyar Nemzet, 1967. VI. 1.

M.D.K.

Kiss István szobrász

Ady, ólom

müve bemutatva az Áll. Kép müvészeti Vásárlások III. Kiállitásán. " Képzőmüvészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőmüvészeti Vásárlások III. Kiállitásáról 10. l.

MDK

Kiss István

Proletár, br.

Martir emlékmüterv, br.

N. képzőművészek a fasizmus ellen.

N.Gal. 1965.

Kiss István

Kobos (repró)

Kortárs 1966 III. n. 461 old.

Kiss István rovásai

Lovak és kiáltás c. rovásaival
(emléktre)

szerepel a Balatoni Nyári
Tárlaton

Keszthely 1966 IX. h. 150 fold.

Kiss István épitész M.D.K.

ÁÉTV

Felsőfoku Mezőgazdasági Technikum, Nagykanizsa,

Tervezés éve: 1963-64, kivitelezés: 1965-66.

Belsőépitész : Hornicsek Erika
Épitésvezető: Imre János,

Modellfoto

Magyar Épitőművészet 1967/6. 5.1.

Kiss István

szobrászművész MDA

Lenin szobrát a diósgyőri Lenin müvek elötti téren állitják fel.

Müterem 1960 I. évf. 5. sz. 45.o.

Kiss István MDK

Uszó, gipsz

Gránátvető fiu, gipsz

Hunyadi, gipsz

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

MDK

Kiss István

Tengelykovács ifibrigád, dombormü, gipsz

Békét, gipsz

II. Képzőmüv. Kiáll. 1951. nov. 13 l.

MDK

Kiss István

Békét akarunk, szobor

Németh L: IV.Magy.Képzőm.kiáll. Szabad Nép,
1954. jan. 18.

MDK

Kiss István

Pogány Ö.G: A Képzőm.Kiáll. szobrászai. MN.
1956. febr. 23.

M.D.K.

Kiss István
szobrász

Lenin szobrát Diosgyőrött állítják fel.

Napló.
Magyar Nemzet, 1959. jan. 4.

4 l.

Kiss István
szobrász

M.D.K.

Dózsa szobrcsoportjával első díjat nyert.

Dutka Mária: Nem a művészettörténetnek akarok dolgozni
Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 8.

81

Kiss István
szobrász

M.D.K.

Tanácsköztársaság emlékmű" + repro.
"Lenin, Ady szobrái.

Dutka Mária: Nem a művészettörténetnek akarok dolgozni
Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 8.

8 E.

Illyés István

szobrász

M.D.K.

Megbízást kapott a Tanácsköztársaság emlékművének elkészítésére. —— Ugyancsak a Dózsa György emlékművet ő készíti.

Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 5. 5l

MDK

Kiss István, [szobrász]

most faragja kőbe a Dózsa-emlékmü főalakját

G.J.: Uj szobrokat, emlékműveket, diszkutekat kap Budapest.

Esti Hirlap, II.évf.128.sz. 1957.jun.4.kedd
3.oldal

Kiss István MDK

A Lenin-emlékmű terve

Lenin alakját mint jelenséget "modernizálja".

17.o.

Aradi Nóra: Két pályázatról.
Műterem 1958. I. évf. 5. sz. 12é 19.o.

Kiss István

MDK

Békét, 1953, gipsz

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

Kiss István MDK

Bukaresti VIT, repr.

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK.

Kiss István

Kiállitási hiradás

Fejérmegyei Hirlap 1965 szept.24.lap -

MDK.

Kiss István

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 32.

Kiss István szobrász M.D.K.

R. Kiss Lenke szobrász testvére

Kiállitás müveiből a Veszprémi Vegyipari Egyetemen

Dózsa-emlékmü alkotója,

Petőfi, Janus Pannonius, Proletár, Bolyai Farkas

Ady,

Mauthausen Kilátó, Pénz és Épités, Uj Prometheusok

Cserhátiné: Kiállitás az egyetemen

Napló / Veszprém / 1965. márc. 14.

Kiss István M.D.K.

Müvei a kiállitáson

/ Romváry Ferenc: Az észak-dunántuli képzőművészek I. tárlata
Dunántuli Napló 1965. febr. 14.

MDK.

Kiss Ištván

Kiállitásának hirdetése

Szocialista Müvészetért 1965 ápr. lap -

mdk

Kiss István

Utcarészlet, Halászbárka c.
rajzai „művészi ihletesűek"

(-i-e-): Sparművész-jelöltek munkáiból rendeztek
kiállítást Szegeden

Tiszatáj 1962. 7. sz 4. l.

MDK.

Kiss István

Müvészet 1965 junius. lap 41.

MDK.

Kiss István

Kiállitásának hirdetése

Napló /Veszprém/ 1965 márc.21. lap -

KIss István MDK

Szerepelt a Tömörkény István Általános Gimnázium iparművészeti szakközépiskolai osztály kiállitásán.

Rajzai mutatják, hogy e fiura máris fel kell figyelni.

(--i --c): Iparművész-jelöltek munkáiból rendeztek kiállitást Szegeden.
TISZATÁJ.1962.jul.

Kiss István szobrász

M.D.K.

Alkotása a te vezett művész sétány ra kerülex

Janus Pannonius szobra

Csákváry Margit: Művészek ligete a margitszigete

Magyar Nemzet 1965. dec. 28. 5. l.

KISS István szobrász

Táncoló Hajduk

HAJDUBÖSZÖRMÉNY utikalauza. Szerk. Tarczy Péter.
Hajdúböszörmény, 1993 20.

NAGYLÓCSA

Visitatio Canonica : Az Esztergomi Főegyházmegye Barsi Főesperességének egyházlátogatási jegyzőkönyvei 16 -1674. Vál.bev. Tomisa Ilona. Bp. : MTA Néprajzi Kutató Intézete, 1992 -11) 35-37.

A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE,
A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA ÉS
A MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

A KÉZ INTELLIGENCIÁJA
KÉZMŰVES IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS ÉS A

100 ÉVES A MAGYAR IPARMŰVÉSZ KÉPZÉS
CÍMŰ KIÁLLÍTÁS
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1980. JÚLIUS 18-ÁN, PÉNTEKEN DÉLI 12 ÓRAKOR
MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

KISS ISTVÁN
KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ,
A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK ELNÖKE
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1980. AUGUSZTUS 31-IG
MŰCSARNOK, BUDAPEST, HŐSÖK TERE

KISS István festő
91 7.33

Új Művészet

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

a Műcsarnokban rendezték meg az országos tárlatot, melyen szerepel Kiss István bensőséges, anyjáról érző kézzel mintázott bronzfejét. (említve).

Wagner István: Élményre várva.
Magyar Hirlap, 1982. máj. 1. 7.-old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész
út a galériáig.

1982: Kiss István – Kerényi József Szécheny-
emlékművének felavatása. (emléke),

V. M.: Képtár a Cifrapalotában.
Petőfi Népe, 1983. okt. 9.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1. „Arany János," gipsz, 195x130 cm. /repr./

1 Kiss István: Arany János, gipsz, 195x130 cm

Művészet, 1984. júl. 19-old.

Kiss István, szobrászművész

Bán Béla festőművész emlékkiállítását
jul. 20.-án nyitja meg Kiss István,
Szombathelyen, a Törökdalmi Múze-
umban.

Vas Népe, 1979. júl. 15.

Kiss István szobrászművész

A pesti Városliget ben a kecskeméti vasuti pályaudvar előtti és a szekszárdi Babits Mihály művelődési központ előtti parkban a Képzőművészeti Kivitdező Vállalat által létesített szobrosparkok ban látható a művész alkotása

repr.: „Munkástrón" c műve

Csáky Ida cikke „Szobrok a parkban" címmel
Észak Magyarország 1978. XII. 3

Kis István,

a Fejér megyei téli tárlaton, melyet Móron rendeztek, szerepelnek a művész művei is.

(a. Szabó János: Téli tárlat Móron.
Fejér Megyei Hírlap, 1978. dec. 15.

Kis István, festő

Móron, a Lamberg-kastélyban e hó 9-én nyílt meg a megjében élő képzőművészek közös kiállítása, Téli Tárlat címmel. – Kis István „Perforáció" c. képe nyomán precízebb kivitelezést kér az író.
(említve)

Erdész László: Tárlat a Lamberg-kastélyban.
Dunaújvárosi Hírlap, 1978. dec. 15.

Kiss István

Megbízást kapott Kiss István, hogy figurális kompozíciót kromacíllból készítsen.

— : Köztéri munkák
Művészet, 1979. október – 47 lap.

Kiss István

A Magyar Nemzeti Galériában, a Mühely-sorozatban Szunyoghy András grafikus január 21.-ig,
a Studió Galériában Hepp Edith festő jan. 13.-ig
a Csók István Galériában Kulinyi István jan. 11.-től,
a miskolci Mini Galériában Dobrik István január 8.-tól mutatja be müveit.
a Miskolci Galériában Balla Demeter fotókiállitása január 12.-től,
a székesfehérvári Ifjuségi Házban Maurer Dóra "Rajzolás kamerával" c kiállitása jan. 8.-ig,
a Helikon Galériában Keresztes Dóra, Kiss István, Koltai Éva és Nagy András tipografikai kiállitása megtekinthető január 7.-ig,-közli a kulturális eseményeket ismertető rovatban a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan. 6. XXIII. évf. 1. sz. 8. lap.

Kiss István, nobrán

L: Samu Kotalin

Rózsa Gy: Hódmezővásárhelyi kiáll ~ 7.

Nipszabadság, Bp. 1979 jún. 22.

Kiss István, szobrán

L: Percz János

– Új szobrok a Fővárosnak 12.

Esti Hírlap Bp. 1979 aug. 22.

Kiss István, nolván

h.: Lőrincz Gyula

–: Pozsonyban átadták Lőrincz Gyulának. 5.

Népszabadság. Bp. 1980. márc. 21.

Kiss István-Fekete Judit

Variációs emblémarendszer,részletek

/ A képet l. a Fekete Judit-Kiss István cimszó alatt/

Napló, -n.-s.: Emblematikus nyitottság
MŰVÉSZET, 1979/6.- 45.oldal

Kiss István

Sajátos, nyitott szerkezetű emblémát dolgozott ki a dombovárisk számára.

~~[illegible]~~: Emblematikus nyitottság.
Művészet, 1979. június – 46. lap.

Kiss Istvánt, nobrán

a Központi Bizottság tagja

—: A kongressus záróülése 5. [illegible]

Népszabadsag, Bp. 1980. márc. [illegible]. 28

Kiss István. szobrán

L. Vitt Tibor

– Szabadtéri szobortiállítás ... – 8.

Nepszabadság Bp. 1979 aug. 4.

Kiss István, szobrán

L: Pairs Lóuló

— Kiállítások Salgótarjánban

7.

Mi-szabadság, Bp. 1979 aug. 14

Kiss István

Fekete Judit-Kiss István közös müve a lapben bemutatott: „Dombovári embléma."
Repr.
A rajzokat lásd: Fekete Judit nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. nov. 10.
XXIII. évf. 45. sz. 14. lap.

Kiss István, Szobrász

L: Bán Béla

-: O Bán Béla 8.

Esti Hirlap, Bp. 1979 júl. 20.

Kiss István, szobrán

L: Bán Béla

8

–: Hír

Nyíregyháza, Bp. 1979. júl. 21.

Kiss István, szobr.

Az ez alkalomból megnyíló dokumentációs kiállítás — olvassuk a tájékoztatóban — minden bizonnyal elősegíti a helyzet indulatmentes feltárását, a továbblépés lehetőségeinek kimunkálását. Megnyitó beszédet *Kiss István* szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke mond.

—: Az iparművészet jelene és jövője. 12

Esti Hírlap, Bp. 1979. nov. 20.

Kis István

Megbízták a művészt, hogy
Munkás-trón "szobrkompo-
"ziciját Miskolcon a Vasas
Művelődési Ház előtt állítsa
fel.

-----:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET,1979.december - 47.lap.

Kiss István, szobrász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás a Volán 1-es számú vállalatának IX. kerületi, Pápay István utcai telephelyén. A tárlaton egyebek között a művész köztéri szobrainak kisplasztikákban megformált változatai láthatók.

8.

–: Hír

Népszabadság, 8p. 1979. nov. 2.

Kiss István

s zerepelt a salgótarjáni szabadtéri szoborkiállításon alkotásával.

Magyar Hirlap 1979/189/9

Kiss István, szobrok

□ KISS ISTVÁN szobrászművész Tinódi Lantos Sebestyén emlékművét október 21-én délben avatják Nyírbátorban, a református műemlék templom kertjében. Ünnepi beszédet mond: Gyuró Imre, a Szabolcs-Szatmár megyei Tanács elnökhelyettese.

2.

□ Kiss István

Esti Hirlap Bp. 1979. okt. 19.

Kis István

Megbizást kapott a müvész, hogy Dózsa c. szoborkompozicióját Hartán a Felszabadulási Emlékparkban állitsa fel.

-----:Köztéri munkák:
MÜVÉSZET, 1980. március - 47. lap.

Kis Nagy András

Megbizást kapott a müvész, hogy Kohán György portré-dombormüves plasztikáját a hódmezővásárhelyi Kohán György utcában helyezze el.

-----:Köztéri munkák:
MÜVÉSZET,1980.március - 47.lap.

Kis István, zebrász

L: Nagy Sándor.

–: Kőltözik a Dunai szél , 3.

Esti Hirlap, Bp. 1979 nov. 28